Prežívanie a správanie detí a mládeže na Slovensku v roku 2022

Výskumná správa

Mgr. Juraj Holdoš, PhD.
doc. Pavel Izrael, PhD.
doc. PhDr. Angela Almašiová, PhD.
PhDr. Katarína Kohútová, PhD.

MINISTERSTVO PRÁCE, SOCIÁLNYCH VECÍ A RODINY SLOVENSKEJ REPUBLIKY
CHRÁŇME DETI PRED NÁSILÍM
#týkasamato
UNIVERSITAS CATHOLICA RUŽOMBEROK

Prežívanie a správanie detí a mládeže na Slovensku v roku 2022

Výskumná správa

Autori:

Mgr. Juraj Holdoš, PhD.

doc. Pavel Izrael, PhD.

doc. PhDr. Angela Almašiová, PhD.

PhDr. Katarína Kohútová, PhD.

2022

Katolícka univerzita v Ružomberku

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny

Národné koordinačné stredisko pre riešenie problematiky násilia na deťoch

Obsah

Úvod 3

Metodológia a sociodemografické charakteristiky výskumného súboru 6

Trávenie voľného času deťmi a dospievajúcimi 9

Používanie internetu 19

Spánkové návyky 53

Negatívna skúsenosť v online prostredí 74

Nebezpečný obsah na internete 95

Bezpečnosť na internete 103

Šikanovanie a kyberšikanovanie 112

Sexuálny obsah a sexting 147

Excesívne používanie internetu a sociálnych médií 182

Užívanie návykových látok 203

Deti, mladí a vojna na Ukrajine 214

Analýza psychologických a sociálnych premenných 229

Vybrané premenné v porovnaní výskumov 2021 a 2022 255

Záver 284

Literatúra 285

Úvod

Žijeme v náročných časoch kríz. Ešte ani neskončila pandémia Covid-19 a od februára 2022 zažívame prvý veľký vojnový konflikt v Európe od skončenia druhej svetovej vojny. Tieto udalosti majú dopad na finančný sektor v podobe inflácie, na energetický priemysel v podobe plynovej krízy a vysokých cien energie. Samostatnou otázkou je prílev utečencov nielen z ťažko skúšanej Ukrajiny. Do toho pôsobí klimatická kríza. Všetky tieto udalosti pôsobia priamo alebo nepriamo aj na deti a mladých na Slovensku. Deti a dospievajúci nežijú na ostrove či v nepriepustnej bubline, trávia čas s rodinou, rovesníkmi, v prostredí internetu. Tieto udalosti reflektujú, spracúvajú a vyrovnávajú sa s nimi. Podobne ako počas pandémie, všeobecná skúsenosť, pedagógovia, ale aj psychológovia a psychiatri a ďalšie pomáhajúce profesie hovoria o stálom náraste problémov v mnohých oblastiach života detí a dospievajúcich. Ambíciou nášho výskumu je mapovať, ako sa deti a mladí v tomto čase majú. Výskum sa zameriava na prežívanie a správanie slovenských detí a mladistvých v špecificky vybraných oblastiach najmä rizikového správania, ale napríklad aj používania internetu, spánkových návykov a voľnočasových aktivít. Pýtali sme sa detí vo veku 9 – 17 rokov, ako sa im darí a aké majú skúsenosti so spomenutými oblasťami. Jedinečnosť výskumu spočíva vo viacerých aspektoch. V prvom rade sme použili kvalitný metodologický základ. Vychádzali sme najmä z medzinárodného výskumu EU Kids Online a dotazník sme doplnili o viaceré medzinárodne uznávané behaviorálne a psychologické škály, ktoré zachytávajú kvalitu života detí a dospievajúcich. Druhým významným aspektom je reprezentatívnosť nášho výskumného súboru, ktorý pozostáva z 1194 participantov a pokrýva územie celého Slovenska. Výskum je pokračovaním výskumu „Prežívanie a správanie detí a mládeže na Slovensku počas pandémie“ z roku 2021 a ponúka jedinečnú možnosť pozorovať a porovnať posun v odpovediach u tých istých detí v časovom horizonte jedného roka. Výskum sme uskutočnili s pomocou koordinátorov ochrany pred násilím, ktorí pracujú na Ministerstve práce, sociálnych vecí a rodiny, a preto sme ho mohli realizovať na celom Slovensku v krátkom časovom okne dvoch týždňov v júni 2022, a tým sme získali prierezovú snímku o celej populácii detí a mladých Slovenska v jednom čase.

Vo výskume sme zachytili viaceré oblasti prežívania a správania mladých ľudí na Slovensku, ktoré prezentujeme v tejto publikácii. Publikácia je členená do dvoch celkov a štrnástich výskumných kapitol. Prvý celok opisuje stav prežívania a správania detí a mládeže na Slovensku v roku 2022 a pozostáva z kapitol 2 až 13. V tomto celku sme výskumné údaje vždy analyzovali na základe pohlavia, veku a podľa regiónu. Kapitoly vždy obsahujú aj stručné hlavné zistenia, ktoré prístupnou formou prezentujú jadro výsledkov, a taktiež zhrnutie, kde sme jednotlivé zistenia opísali podrobnejšie a sčasti aj interpretovali.

V prvej kapitole prezentujeme použitú metodológiu, spôsob výberu výskumného súboru, priebeh zberu dát, použité štatistické procedúry a tiež základné sociodemografické ukazovatele výskumného súboru. V druhej kapitole sa venujeme tráveniu voľného času deťmi a mladými ľuďmi. Zaujímali sme sa napríklad o aktivity vonku, plnenie školských povinností, pomoc rodičom alebo aj stretávanie sa s rovesníkmi. V tretej kapitole sme sa zaujímali o návyky spojené s používaním internetu; najmä o frekvenciu používania a typ zariadenia, ktoré používajú deti a dospievajúci na prístup do internetu, najčastejšie aktivity vykonávané na internete či stretávanie sa s neznámymi ľuďmi v online prostredí. Štvrtá kapitola je venovaná dôležitej téme spánkových návykov. Okrem času, keď chodia deti a dospievajúci spať a keď vstávajú počas školských dní a počas dní voľna, sme napríklad zisťovali aj, koľko im zaspanie trvá, či sú v škole ospalí, alebo či používajú pred zaspatím mobil alebo iné zariadenie umožňujúce pripojenie do internetu. Piatu až desiatu kapitolu sme zamerali na zisťovanie rizikového správania, respektíve potenciálne zraňujúcich alebo nebezpečných

skúsenosti detí a dospievajúcich. Piatu kapitolu sme venovali všeobecne negatívnym skúsenostiam v online prostredí. V šiestej kapitole sme sa venovali nebezpečným obsahom, s ktorými sa mladí môžu stretnúť v prostredí internetu. Siedma kapitola sa týka bezpečnosti v online prostredí, napríklad z pohľadu ochrany súkromia a osobných informácií. Vo ôsmej kapitole sme zamerali pozornosť na tému šikanovania a kyberšikanovania. Nezisťovali sme len frekvenciu takéhoto správania, ale rôzne druhy šikanovania a tiež reakciu detí a dospievajúcich na takúto skúsenosť: či sa s tým niekomu zdôverili a tiež, ako sa cítili. Výskyt šikanovania sme nezisťovali iba z pozície obete, ale aj z pozície agresora. Deviata kapitola sa zaoberá skúsenosťami detí a mladých so sexuálnymi obsahmi v rôznej podobe. Podobne ako v siedmej kapitole, skúsenosť sme nerozoberali iba z pohľadu frekvencie, ale aj pohľadu dopadu sexuálnych obsahov na participantov. Neskúmali sme len skúsenosť s konfrontáciou so sexuálnymi obsahmi, ale aj aktívne šírenie takýchto obsahov. V desiatej kapitole sme sa venovali excesívnemu/nadmernému používaniu internetu a sociálnych médií, ktoré sa môže rozvinúť do závislosti. V jedenástej kapitole sme zamerali pozornosť na skúsenosť detí a dospievajúcich s potenciálne návykovými látkami. Do dotazníka sme zahrnuli frekvenciu aj vybrané druhy návykových látok. Do zoznamu sme zaradili energetické nápoje, alkohol, cigarety, marihuanu, extázu, pervitín alebo iné drogy. Zisťovali sme aj užívanie aktuálne moderných látok medzi dospievajúcimi ako elektronické cigarety a žuvací tabak. V dvanástej kapitole sme analyzovali emocionálne spracovanie informácií o aktuálnom vojenskom konflikte na Ukrajine. Trinástu kapitolu sme zamerali na analýzu vybraných psychologických a sociálnych premenných. Detí a mladých ľudí sme sa pýtali otázky prislúchajúce k nasledujúcim témam: emocionálne problémy; problémy s pozornosťou a hyperaktivitou; sensation seeking (vyhľadávanie intenzívnych zážitkov); self esteem (sebaúcta); pocit bezpečia a prijatia doma; pocit bezpečia a prijatia v škole; sociálna opora zo strany priateľov; sociálna fóbia; šťastie; depresívna nálada. Viaceré zo spomenutých škál sme prebrali z výskumu EU Kids Online, ale na žiadosť Ministerstva práce, rodiny a sociálnych vecí sme do dotazníka zaradili viaceré škály, ktoré nám pomôžu stanoviť dosah a dopad pandémie na život detí a dospievajúcich. Išlo o škály zisťujúce šťastie a spokojnosť so životom, sociálnu fóbiu a depresívnu náladu. Použité škály sme využili aj v hlbšej analýze v porovnaní s vyššie spomenutými rizikovým správaním opísaným v kapitolách 5 – 12.

V druhom celku, ktorý pozostáva zo 14. kapitoly, sme vybrané premenné porovnali s výskumom z roku 2021, ktorý sme robili na tom istom výskumnom súbore. Získané dáta sme pri zachovaní anonymity dokázali spárovať na úrovni jednotlivca. Takéto porovnanie ponúka jedinečnú možnosť pozorovať a porovnať posun v odpovediach u tých istých detí v časovom horizonte jedného roka.

Výskumná správa *Prežívanie a správanie detí a mládeže na Slovensku v roku 2022* vznikla vďaka podpore a na objednávku Národného koordinačného strediska pre riešenie problematiky násilia na deťoch pod Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky.

Metodológia

Výskumný súbor

Výskum sa uskutočnil na výskumnom súbore 1194 detí a dospievajúcich vo veku 9 – 17 rokov. V súbore bolo zastúpených 47,5 % (567) dievčat a 52,5 % (627) chlapcov. Jednotlivé vekové kohorty boli zastúpené nasledovne: 9 – 10 rokov 12,6 %, 11 – 12 rokov 27,1 %, 13 – 14 rokov 27,7 %, 15 – 17 rokov 24,5 %. Priemerný vek respondentov bol 13,43 rokov (SD = 2,49 rokov). 27,0 % respondentov pochádzalo zo západného Slovenska, 28,1 % zo stredného Slovenska, 27,6 % z východného Slovenska a 16,5 % z Bratislavy.

Priebeh zberu dát a výberu výskumného súboru

Zber dát prebiehal v mesiaci jún 2022 na všetkých typoch základných a stredných škôl na celom Slovensku, na ktorých prebiehal výskum aj v roku 2021. Keďže jedným z cieľov výskumu bolo zachytenie trendu a vývoja, výskum prebiehal na tých istých respondentoch. Pôvodný výskumný súbor bol zostavený na základe reprezentatívneho výberu zo zoznamu všetkých základných a stredných škôl zverejnených v Centre vedecko-technických informácií SR. Výber bol realizovaný na základe náhodného výberu pomocou generátora náhodných čísel. Súbor bol reprezentatívny z hľadiska pohlavia, veku a veľkosti regiónu[1].

Zber dát, rovnako ako v minulom roku, zabezpečovali koordinátori ochrany pred násilím z Ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny, konkrétne pod gesciou Národného koordinačného strediska pre riešenie problematiky násilia na deťoch. Koordinátori realizovali zber dát prostredníctvom online dotazníka na hodinách počas vyučovania v školách. Ako bolo spomenuté vyššie, dotazník vypĺňali tí istí respondenti. Spárovanie dotazníkov rovnakých respondentov bolo zabezpečené kódom, ktorý mali respondenti vyplniť v dotazníku na začiatku[2].

Dotazník

Vo výskume bol použitý dotazník, ktorý vychádzal primárne z dotazníkového nástroja používaného v rámci projektu EU Kids Online IV, ktorý sa realizuje v pravidelných intervaloch vo viacerých európskych krajinách. Dotazník obsahoval hlavne otázky týkajúce sa trávenia voľného času so zameraním na používanie internetu, online riziká, užívanie návykových látok, spánkové návyky a pod.

[1] V rámci analýz budú porovnávané výsledky výskumu s výskumom EUKO 2018, pričom v uvedenom výskume bola na výber výskumného súboru použitá technika Random Walk. Je preto nevyhnutné upozorniť na to, že porovnanie má určité interpretačné limity. Napriek tomu obidva výbery spĺňali kritériá reprezentativity, preto sa domnievame, že porovnanie výsledkov týchto dvoch výskumov je adekvátne.

2 Kód bol zostavený takým spôsobom, aby nebolo problematické jeho opätovné napísanie.

Metódy spracovania dát

V nasledujúcich analýzach sme použili deskriptívny opis jednotlivých otázok a na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek i oblasť SR sme použili Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

Rodinná situácia respondentov

Respondenti mali v dotazníku uviesť, akí ľudia bývajú s nimi v domácnosti, kde bývajú celý čas alebo väčšinu svojho času. Celkovo 92,1 % respondentov uviedlo, že žijú s mamou, 77,6 % respondentov žije v domácnosti, kde je prítomný otec; 6,9 % uviedlo, že žije s nevlastným otcom alebo partnerom matky a 0,7 % žije s nevlastnou matkou alebo partnerkou otca. So starými rodičmi alebo inými príbuznými žije 17,7 % respondentov; 62,8 % uviedlo súrodencov – či už vlastných alebo nevlastných. Iných ľudí ako súčasť vlastnej domácnosti uviedlo 2,9 % respondentov.

Trávenie voľného času deťmi a dospievajúcimi

Voľný čas je dôležitou súčasťou detstva a dospievania. Spôsob jeho trávenia formuje dieťa a dospievajúceho a môže byť zároveň rizikovým alebo protektívnym prediktorom rizikového správania, ku ktorému nepochybne patrí excesívne používanie internetu. Spôsoby trávenia voľného času u detí a dospievajúcich sa neustále menia a reflektujú vývoj spoločnosti, čo môže byť samozrejme spojené nielen s pozitívnymi javmi. V rámci výskumu nás zaujímali rôzne spôsoby trávenia voľného času – aktívne aj pasívne – a respondenti mali uviesť frekvenciu realizovania aktivity na stupnici nikdy, takmer nikdy, najmenej raz mesačne, najmenej raz týždenne, denne alebo takmer denne, niekoľkokrát za deň. Položky v dotazníku boli totožné s položkami vo výskume EUKO 2018.

Položky, ktoré sa týkajú voľného času: Vykonávam aktivity vonku. • Venujem sa športu alebo inej fyzickej činnosti. • Venujem sa domácim úlohám alebo študijným aktivitám mimo vyučovania. • Pomáham svojej rodine s prácou, domácimi prácami alebo staraním sa o niekoho. • Trávim čas alebo sa zabávam s priateľmi online (na internete alebo s použitím mobilného telefónu). • Stretávam sa, zabávam sa s priateľmi osobne tvárou v tvár. Odpovede respondentov je možné vidieť v nasledujúcich grafoch.

Ako často robíš nasledujúce činnosti?

CELÁ SKUPINA

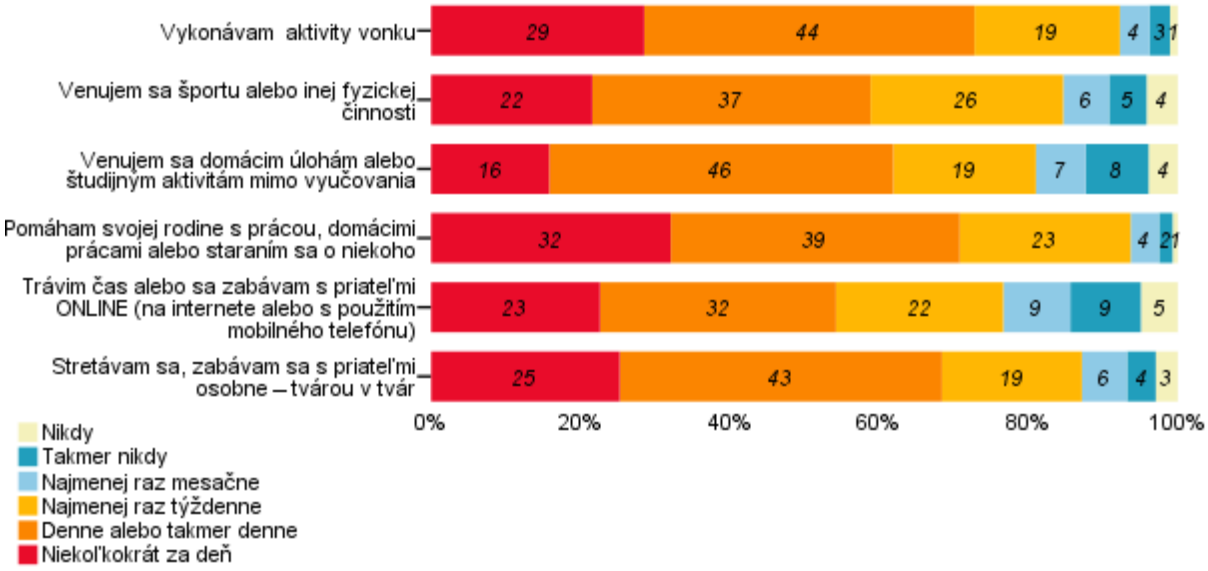

Z celkového počtu 1121 respondentov pri jednotlivých položkách:
Vykonávam aktivity vonku: 10 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 24 respondentov, že nevie.
Venujem sa športu alebo inej fyzickej aktivite: 12 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 28 respondentov, že nevie.
Venujem sa domácim úlohám alebo študijným aktivitám mimo vyučovania: 22 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 46 respondentov, že nevie.

Pomáham svojej rodine s prácou, domácimi prácami alebo staraním sa o niekoho: 12 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 25 respondentov, že nevie.
Trávim čas alebo sa zabávam s priateľmi online (na internete alebo s použitím mobilného telefónu) : 16 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 24 respondentov, že nevie.
Stretávam sa, zabávam sa s priateľmi osobne tvárou v tvár: 15 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 58 respondentov, že nevie.

Identifikácia diferenciácií vzhľadom na demografické charakteristiky:

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

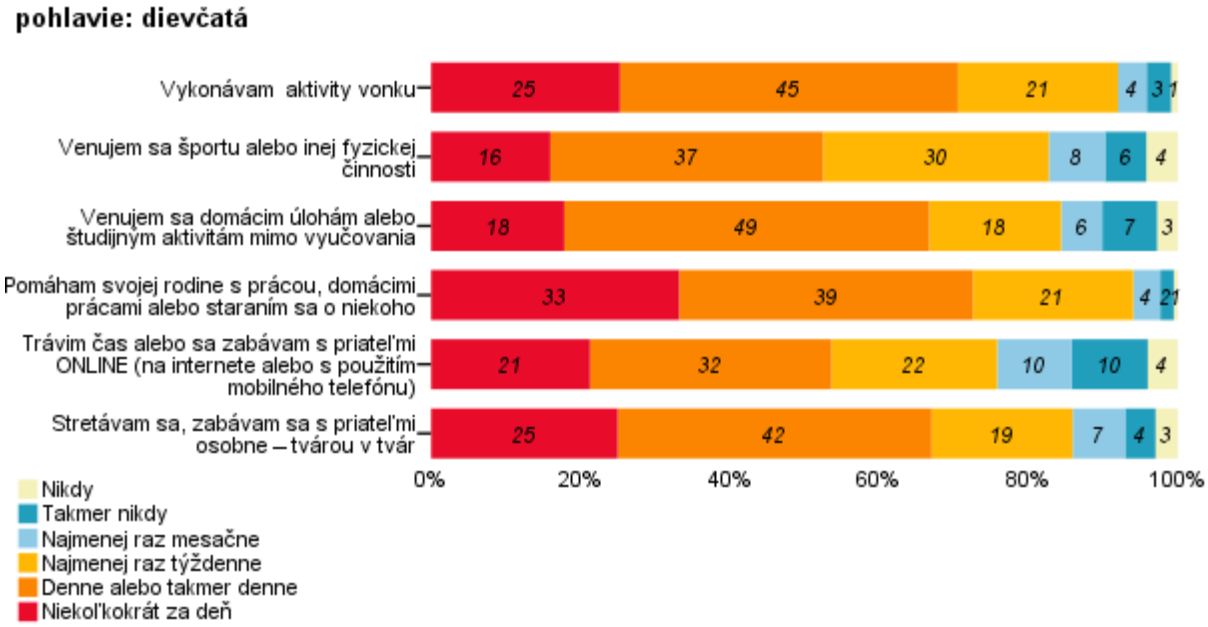

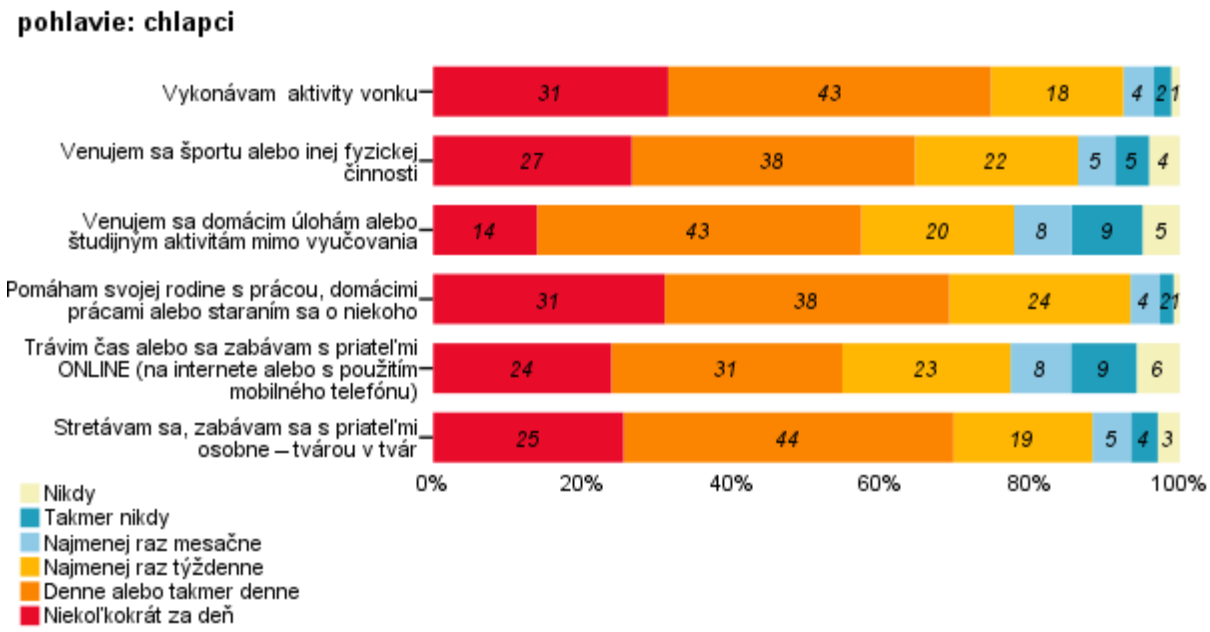

Komparačná štatistická analýza

Vykonávam aktivity vonku:

$U(N_{dievčatá} = 550, N_{chlapci} = 610) = 155433{,}0, Z = -2{,}301, p = 0{,}021$

Venujem sa športu alebo inej fyzickej aktivite:

$U(N_{dievčatá} = 545, N_{chlapci} = 609) = 140817{,}5, Z = -4{,}635, p = 0{,}000$

Venujem sa domácim úlohám alebo študijným aktivitám mimo vyučovania:

$U(N_{dievčatá} = 544, N_{chlapci} = 582) = 140697{,}0, Z = -3{,}422, p = 0{,}001$

Pomáham svojej rodine s prácou, domácimi prácami alebo staraním sa o niekoho:

$U(N_{dievčatá} = 544, N_{chlapci} = 603) = 160576{,}5, Z = -1{,}2000, p = 0{,}000$

Trávim čas alebo sa zabávam s priateľmi online (internet alebo telefón):

$U(N_{dievčatá} = 550, N_{chlapci} = 604) = 162507{,}5, Z = -0{,}654, p = 0{,}410$

Stretávam sa, zabávam sa s priateľmi osobne – tvárou v tvár:

$U(N_{dievčatá} = 540, N_{chlapci} = 581) = 152765{,}5, Z = -0{,}800, p = 0{,}424$

PODĽA VEKU

vek: 9 - 10

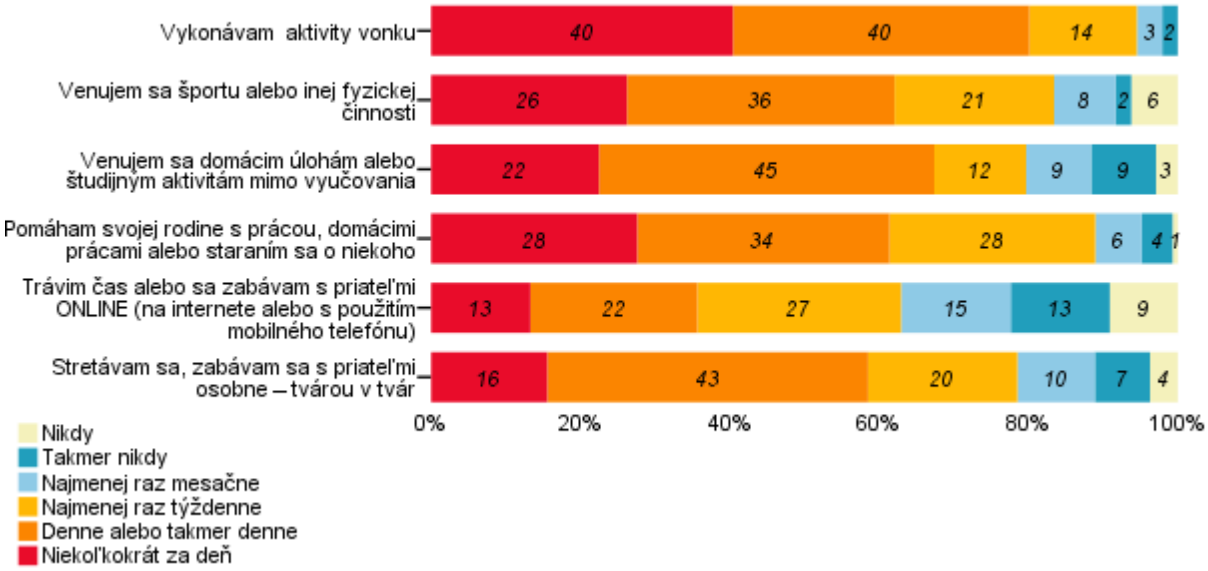

vek: 11 - 12

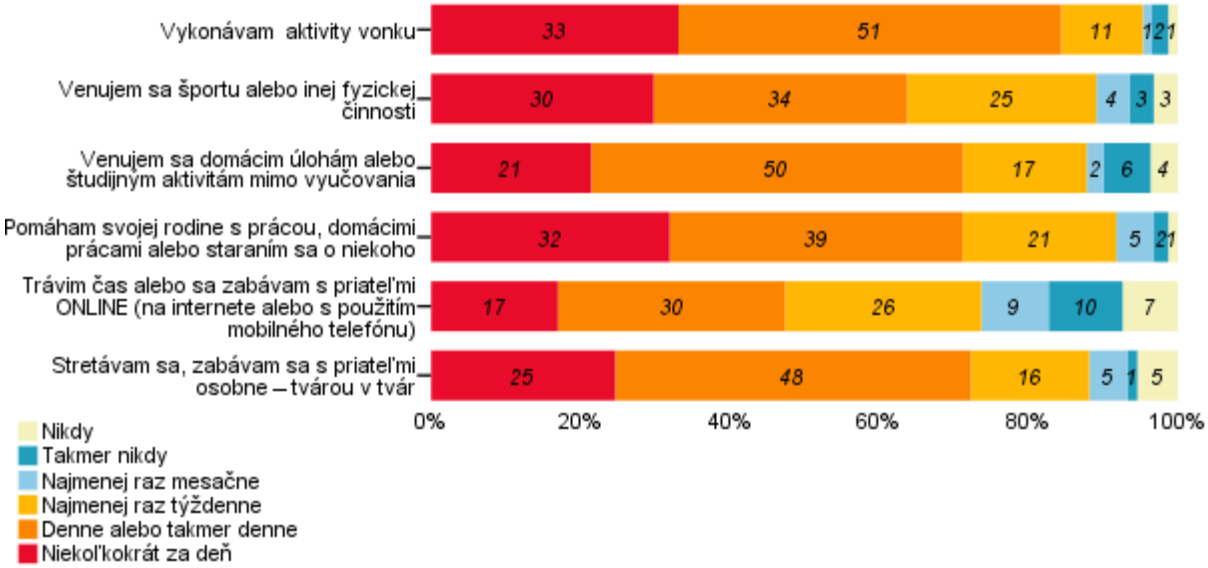

vek: 13 - 14

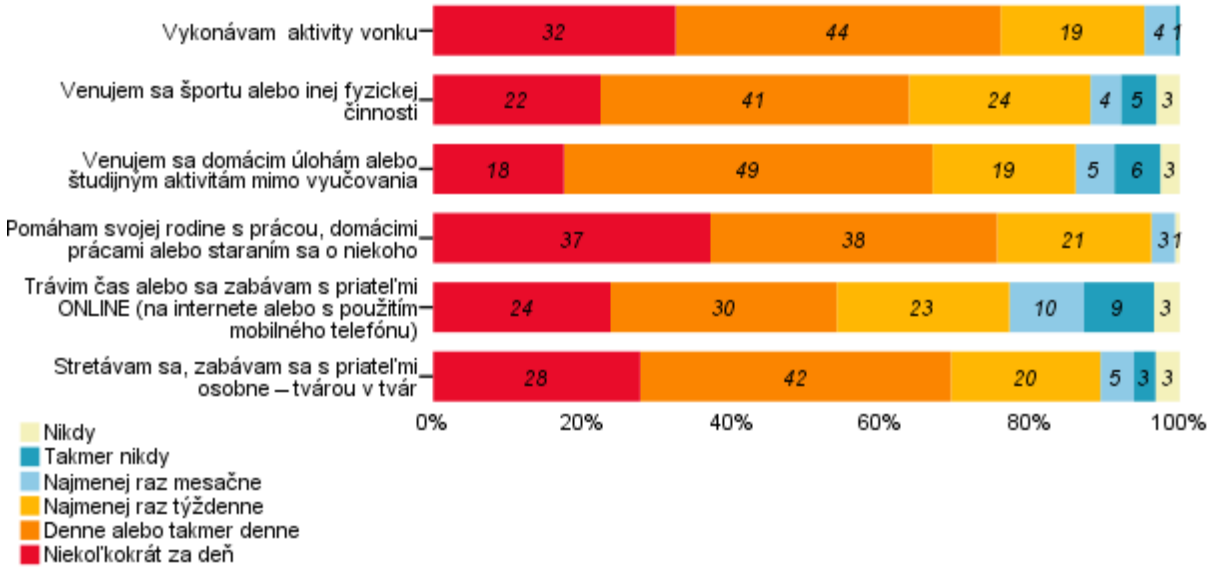

vek: 15 - 17

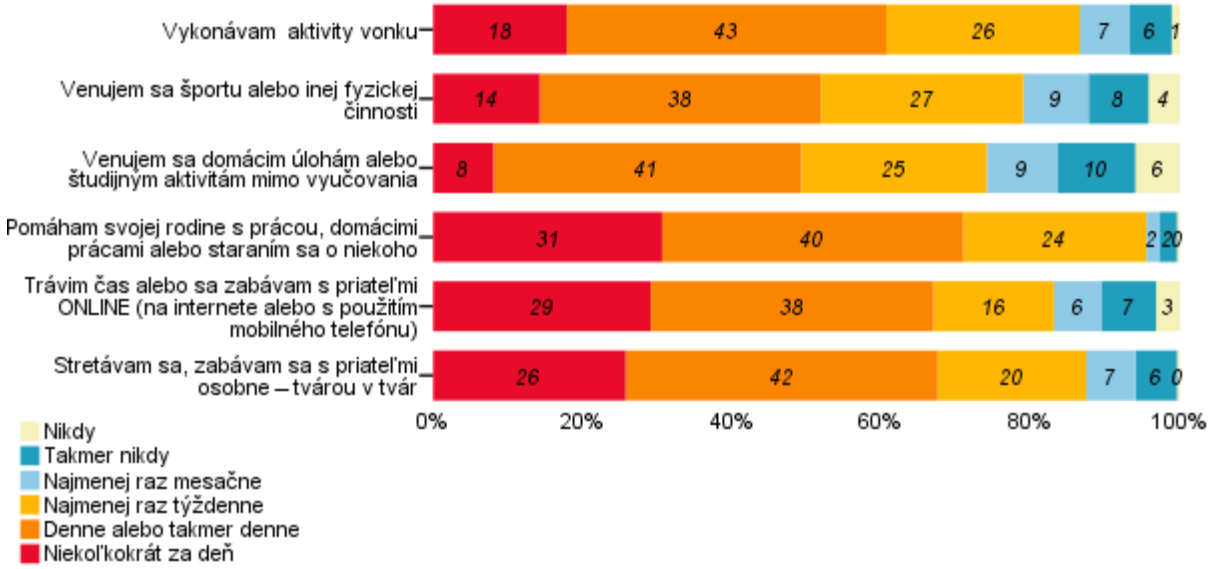

Vykonávam aktivity vonku:

H ($N_{9\text{-}10}$ = 146, $N_{11\text{-}12}$ = 320, $N_{13\text{-}14}$ = 317, $N_{15\text{-}17}$ = 285) = 53,870, *df* = 3,*p* = 0,000

Venujem sa športu alebo inej fyzickej činnosti:

H ($N_{9\text{-}10}$ = 145, $N_{11\text{-}12}$ = 312, $N_{13\text{-}14}$ = 317, $N_{15\text{-}17}$ = 287) = 22,536, *df* = 3,*p* = 0,000

Venujem sa domácim úlohám alebo študijným aktivitám mimo vyučovania:

H ($N_{9\text{-}10}$ = 138, $N_{11\text{-}12}$ = 303, $N_{13\text{-}14}$ = 308, $N_{15\text{-}17}$ = 286) = 43,661,*df* = 3,*p* = 0,000

Pomáham rodine s prácou, domácimi prácami alebo staraním sa o niekoho:

H ($N_{9\text{-}10}$ = 145, $N_{11\text{-}12}$ = 316, $N_{13\text{-}14}$ = 315, $N_{15\text{-}17}$ = 290) = 10,674,*df* = 3,*p* = 0,014

Trávim čas alebo zabávam sa s priateľmi online (na internete alebo s použitím mobilného telefónu):

H ($N_{9\text{-}10}$ = 143, $N_{11\text{-}12}$ = 312, $N_{13\text{-}14}$ = 320, $N_{15\text{-}17}$ = 285) = 43,954,*df* = 3, *p* = 0,000

Stretávam sa, zabávam sa s priateľmi osobne – tvárou v tvár:

H ($N_{9\text{-}10}$ = 135, $N_{11\text{-}12}$ = 296, $N_{13\text{-}14}$ = 310, $N_{15\text{-}17}$ = 287) = 11,952,*df* = 3,*p* = 0,008

PODĽA REGIÓNU

oblasť SR: BA

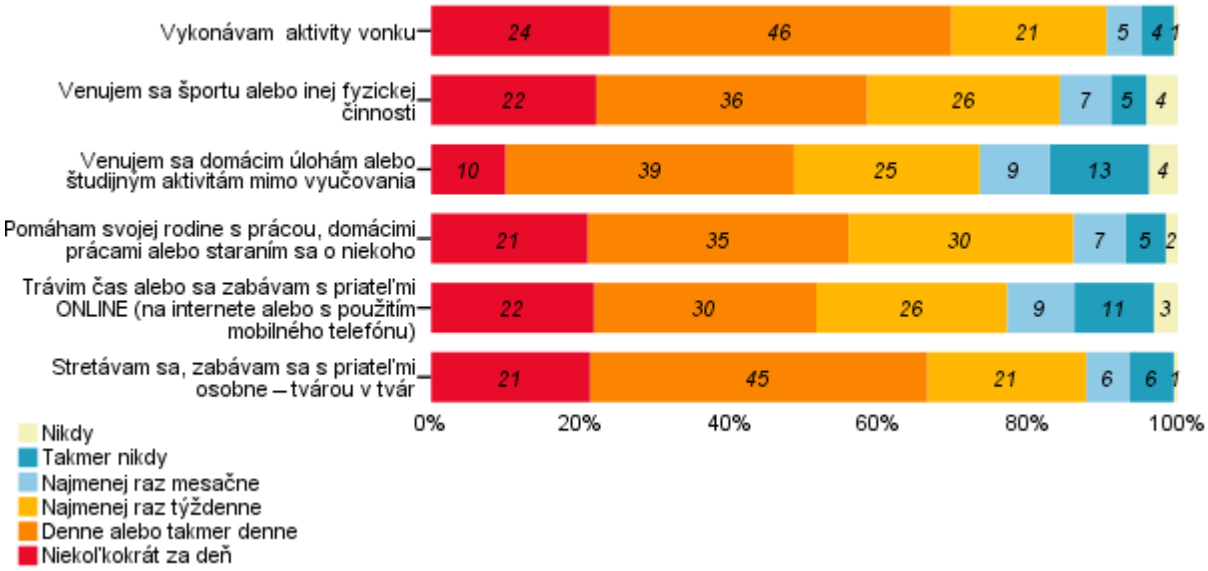

oblasť SR: západ

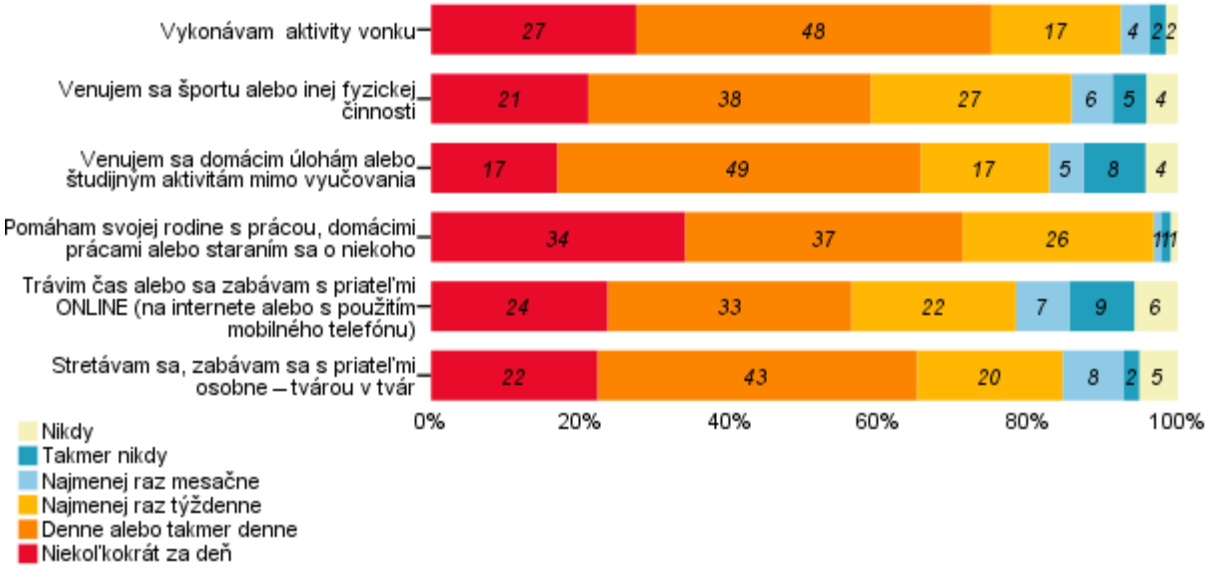

oblasť SR: stred

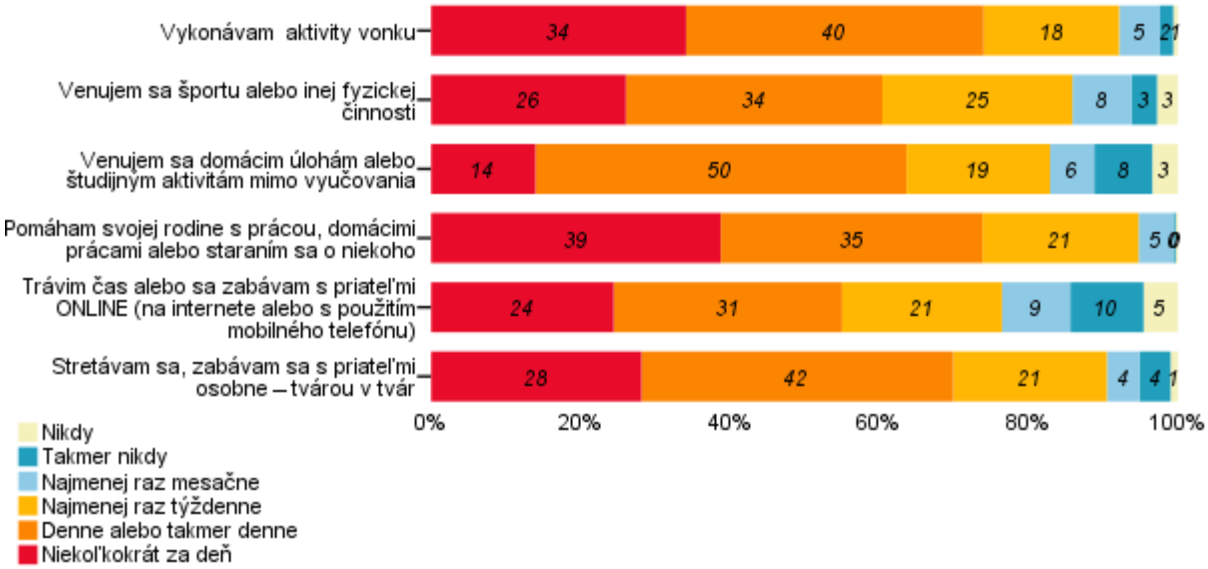

oblasť SR: východ

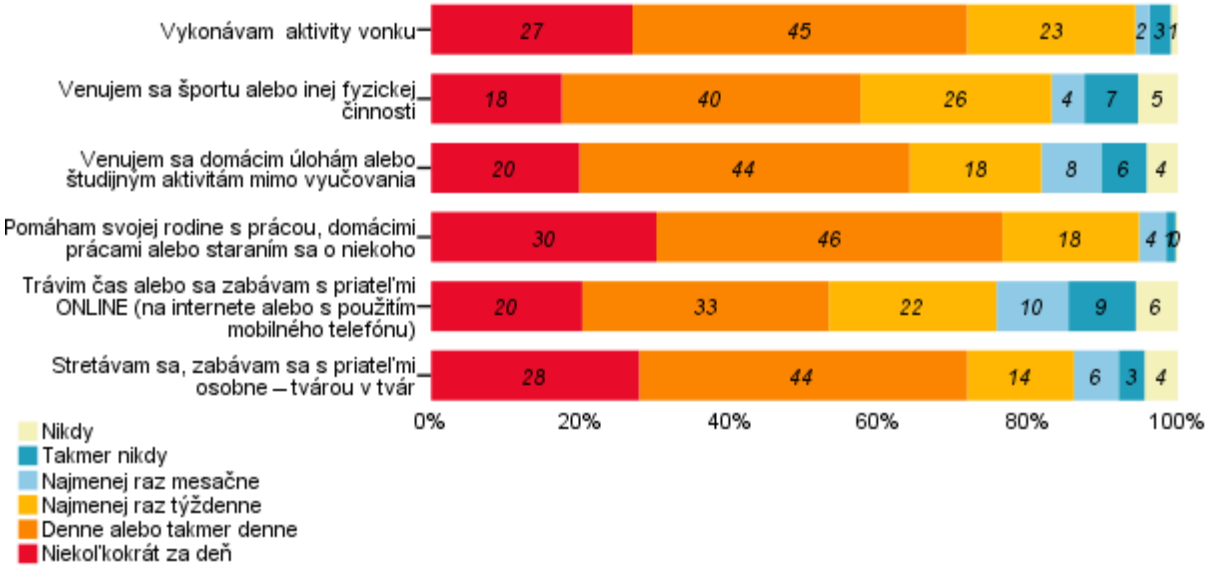

Vykonávam aktivity vonku:

$H\ (N_{BA} = 188,\ N_{západ} = 313,\ N_{stred} = 331,\ N_{východ} = 319) = 5{,}118,\ df = 3\ ,p = 0{,}163$

Venujem sa športu alebo inej fyzickej činnosti:

$H\ (N_{BA} = 190,\ N_{západ} = 309,\ N_{stred} = 326,\ N_{východ} = 320) = 4{,}002,\ df = 3,\ p = 0{,}261$

Venujem sa domácim úlohám alebo študijným aktivitám mimo vyučovania:

$H(N_{BA} = 181,\ N_{západ} = 302,\ N_{stred} = 322,\ N_{východ} = 312) = 16{,}946, df = 3, p = 0{,}001$

Pomáham rodine s prácou, domácimi prácami alebo staraním sa o niekoho:

$H(N_{BA} = 186,\ N_{západ} = 309,\ N_{stred} = 325,\ N_{východ} = 3282) = 30{,}063, df = 3,\ p = 0{,}000$

Trávim čas alebo zabávam sa s priateľmi online (na internete alebo s použitím mobilného telefónu):

$H(N_{BA} = 188,\ N_{západ} = 309,\ N_{stred} = 327,\ N_{východ} = 321) = 1{,}244,\ df = 3,\ p = 0{,}743$

Stretávam sa, zabávam sa s priateľmi osobne – tvárou v tvár:

$H(N_{BA} = 188,\ N_{západ} = 292,\ N_{stred} = 316,\ N_{východ} = 316) = 6{,}157,\ df = 3, p = 0{,}104$

HLAVNÉ ZISTENIA

- Takmer tri štvrtiny všetkých detí a dospievajúcich vykonávajú aktivity vonku niekoľkokrát za deň, denne alebo takmer denne; najčastejšie túto aktivitu vykonávajú deti vo veku 11 – 12 rokov, s vekom frekvencia realizovania tejto aktivity klesá. Častejšie chodia von chlapci ako dievčatá, najaktívnejší v tomto smere sú respondenti na západnom Slovensku, najmenej aktívni v Bratislave.

- Takmer 60 % respondentov sa venuje športu alebo inej fyzickej činnosti na dennej báze, viac chlapci ako dievčatá, najmenej najstarší respondenti, aktivita v jednotlivých krajoch je na rovnakej úrovni.

- 71 % detí a dospievajúcich pomáha svojej rodine s prácou, domácimi prácami alebo staraním sa o niekoho niekoľkokrát za deň, denne alebo takmer denne, viac dievčatá ako chlapci.

- 55 % detí a dospievajúcich trávi niekoľkokrát za deň, denne alebo takmer denne čas zabávaním sa s priateľmi online (na internete alebo s použitím mobilného telefónu), viac chlapci ako dievčatá, s narastajúcim vekom stúpa frekvencia realizácie tejto aktivity, najmenej na východe Slovenska.

- 68 % všetkých detí a dospievajúcich sa stretáva a zabáva s priateľmi osobne tvárou v tvár niekoľkokrát za deň, denne alebo takmer denne.

Zhrnutie

Najčastejšie vykonávanou aktivitou v rámci trávenia voľného času je v celom výskumnom súbore detí a dospievajúcich pomáhanie rodine s prácou, domácimi prácami alebo staraním sa o niekoho: každý deň (aj niekoľkokrát za deň) ich vykonáva 71 % respondentov, viac dievčatá (72 %) ako chlapci (69 %). S vekom (s výnimkou najstarších) stúpa frekvencia vykonávania tejto aktivity – 62 % najmladších respondentov ju vykonáva denne alebo niekoľkokrát za deň, 71 % respondentov vo veku 11 – 12 rokov, 75 % respondentov vo veku 13 – 14 rokov. Najstarší respondenti túto aktivitu vykonávajú v 71 % prípadov.

Druhá najčastejšie realizovaná aktivita je vykonávanie aktivít vonku: uvádza ju 73 % všetkých respondentov vo frekvencii denne, takmer denne alebo niekoľkokrát za deň, viac chlapci (74 %) ako dievčatá (70 %). Najaktívnejší v tejto aktivite sú respondenti vo veku 11 – 12 rokov: až 84 % z nich uviedlo frekvenciu niekoľkokrát za deň, denne alebo takmer denne; najmenej aktívni sú najstarší respondenti – iba 61 % z nich vykonáva aktivity vonku na dennej báze. Treťou aktivitou v poradí je šport alebo iná fyzická aktivita: 59 % všetkých respondentov ju uvádza ako každodennú. Viac sa jej venujú chlapci (65 %) ako dievčatá (53 %). V prvých troch vekových kohortách je táto aktivita na rovnakej úrovni, najmenej aktívni sú najstarší respondenti – 52 %.

Potešujúco je najmenej frekventovanou aktivitou z ponúknutých aktivít trávenie času alebo zabávanie sa s priateľmi online. Viac sa jej venujú chlapci (55 %) ako dievčatá (53 %), najviac najstarší respondenti (67 %), najmenej najmladší respondenti (35 %).

Porovnanie rokov 2021 – 2022

- Dennému alebo takmer dennému vykonávaniu aktivít vonku sa v roku 2021 venovalo 75 % respondentov, v roku 2022 73 % respondentov.
- V roku 2021 sa denne alebo takmer denne športu a inej fyzickej aktivite venovalo 53 %, v roku 2022 59 % respondentov.
- Domáce úlohy alebo študijné aktivity na dennej báze v roku 2021 uviedlo 66 % respondentov, v roku 2022 62 % respondentov.
- Pomáhanie rodine s prácou, domácimi prácami alebo staraním sa o niekoho denne alebo takmer denne uviedlo v roku 2021 74 % respondentov, v roku 2022 71 % respondentov.
- Trávenie času alebo zabávaním sa s priateľmi online (cez mobilný telefón alebo internet) na dennej báze uviedlo v roku 2021 54 % a v roku 2022 55 % respondentov.
- Stretávanie sa s priateľmi osobne tvárou v tvár na dennej báze uviedlo v roku 2021 71 % respondentov a v roku 2022 68 % respondentov.

Používanie internetu

Ako často používaš internet na nasledovných zariadeniach?

Používanie internetu je v dnešnej dobe nevyhnutnosťou, s ktorou sa stretávajú čoraz mladšie deti. Výskumy poukazujú na to, že už 7-ročné deti majú k dispozícii mobilný telefón s internetom, ktorý môžu využívať bez obmedzenia počas celého dňa a nezriedka – v prípade nedostatočnej rodičovskej kontroly – aj v noci. Pred obdobím pandémie mnohí odborníci poukazovali na vzrastajúci počet detí s problematickým používaním internetu a na potrebu preventívnych opatrení v tomto smere. Pandémia však preniesla bežný všedný život do online priestoru a nielen škola, ale aj ostatné interakcie boli obmedzené a realizované online. V dotazníku sme sa detí a dospievajúcich pýtali na frekvenciu používania jednotlivých zariadení, pričom mohli zvoliť jednu z nasledujúcich odpovedí: nikdy, zriedkavo, najmenej raz mesačne, najmenej raz týždenne, denne alebo takmer denne, niekoľkokrát za deň.

Položky týkajúce sa používaných zariadení: Televízor • Herná konzola • Tablet • Stolový počítač alebo notebook • Mobilný telefón.

CELÁ SKUPINA

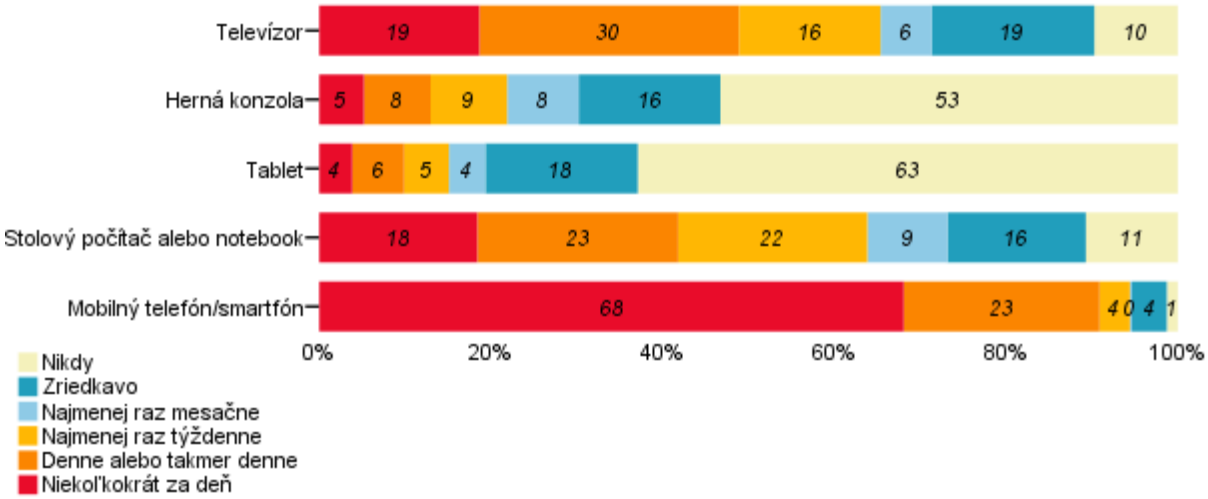

Z celkového počtu 1195 respondentov pri jednotlivých položkách:
Televízor: 10 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 20 respondentov, že nevie.
Herná konzola: 8 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 14 respondentov, že nevie.
Tablet: 7 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 6 respondentov, že nevie.
Stolový počítač alebo notebook: 7 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 20 respondentov, že nevie.
Mobilný telefón/smartfón: 9 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 19 respondentov, že nevie.

Identifikácia diferenciácií vzhľadom na demografické charakteristiky:

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

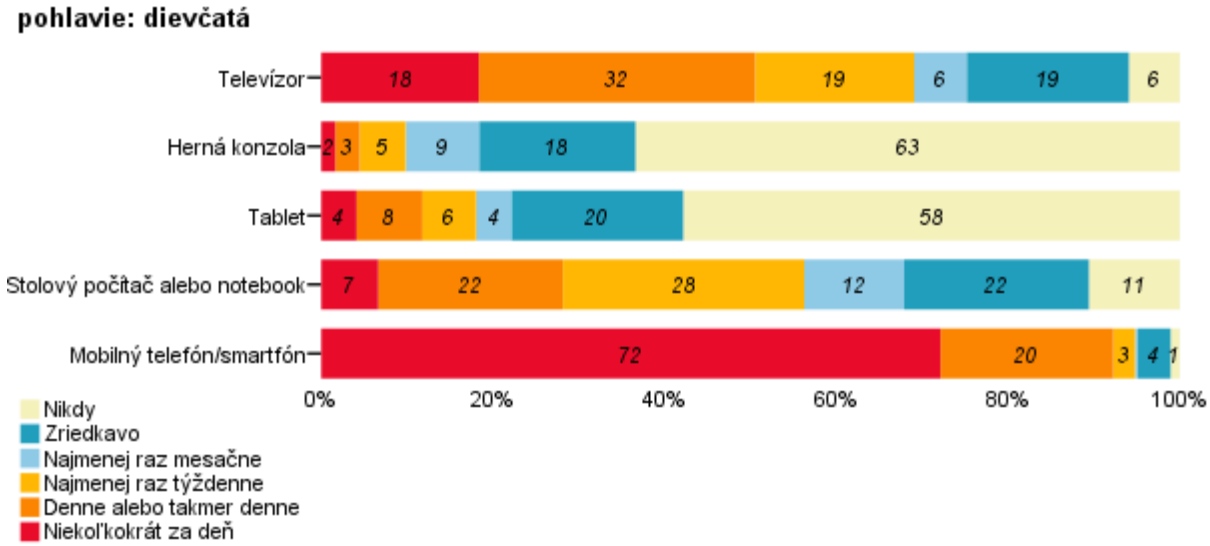

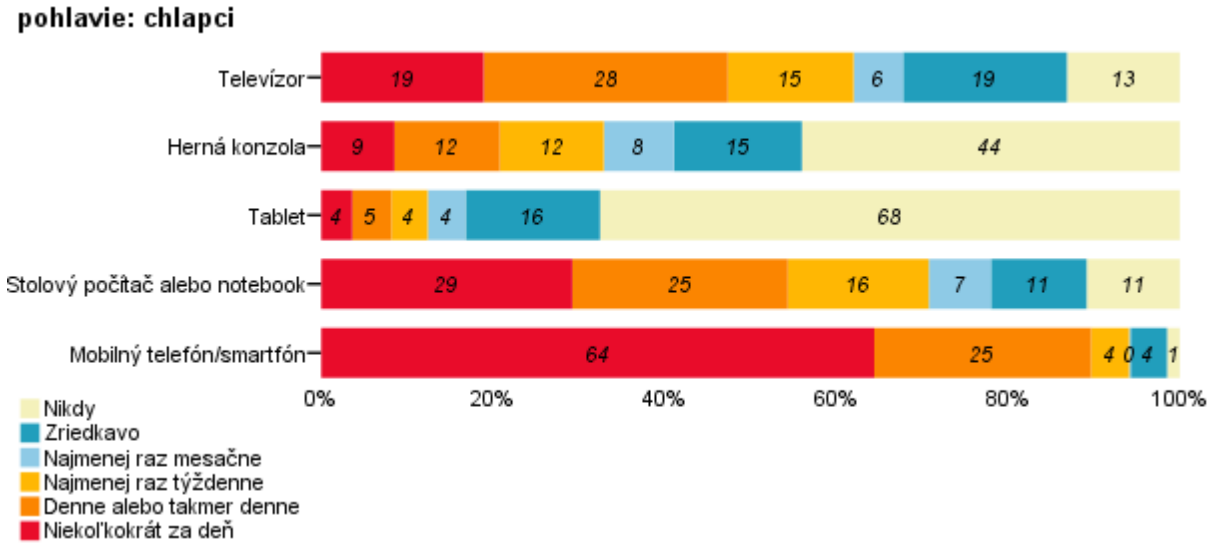

Televízor: $U(N_{dievčatá} = 556, N_{chlapci} = 608) = 157688{,}0, Z = -2{,}027, p = 0{,}043$

Herná konzola: $U(N_{dievčatá} = 560, N_{chlapci} = 611) = 125325{,}5\ Z = -8{,}624, p = 0{,}000$

Tablet: $U(N_{dievčatá} = 560, N_{chlapci} = 613) = 154520{,}5, Z = -3{,}423, p = 0{,}001$

Stolový počítač alebo notebook: $U(N_{dievčatá} = 558, N_{chlapci} = 609) = 121663{,}0\ Z = -8{,}544, p = 0{,}000$

Mobilný telefón alebo smartfón: $U(N_{dievčatá} = 556, N_{chlapci} = 610) = 156413{,}5, Z = -2{,}796, p = 0{,}005$

PODĽA VEKU

vek: 9 - 10

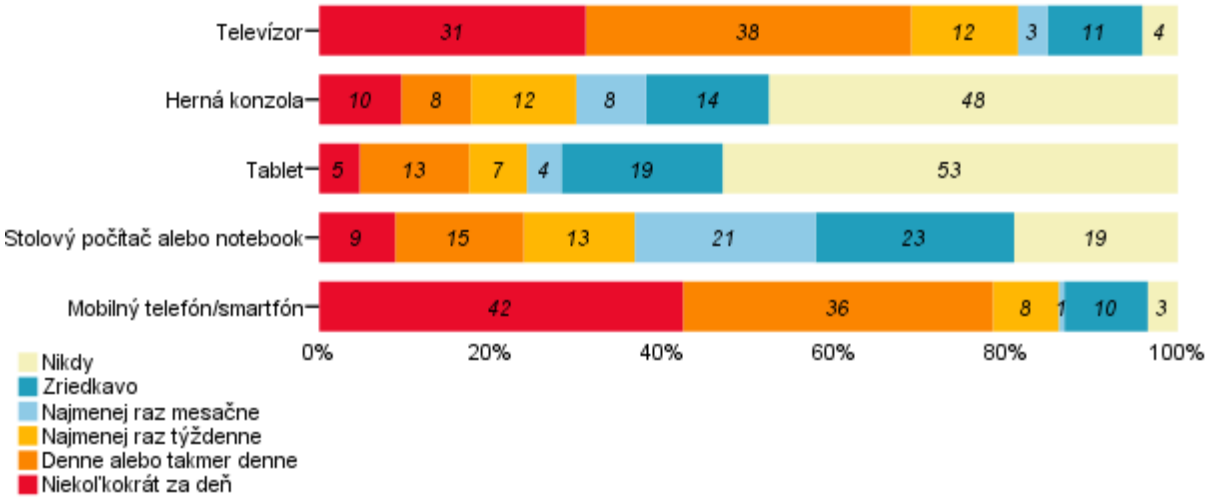

vek: 11 - 12

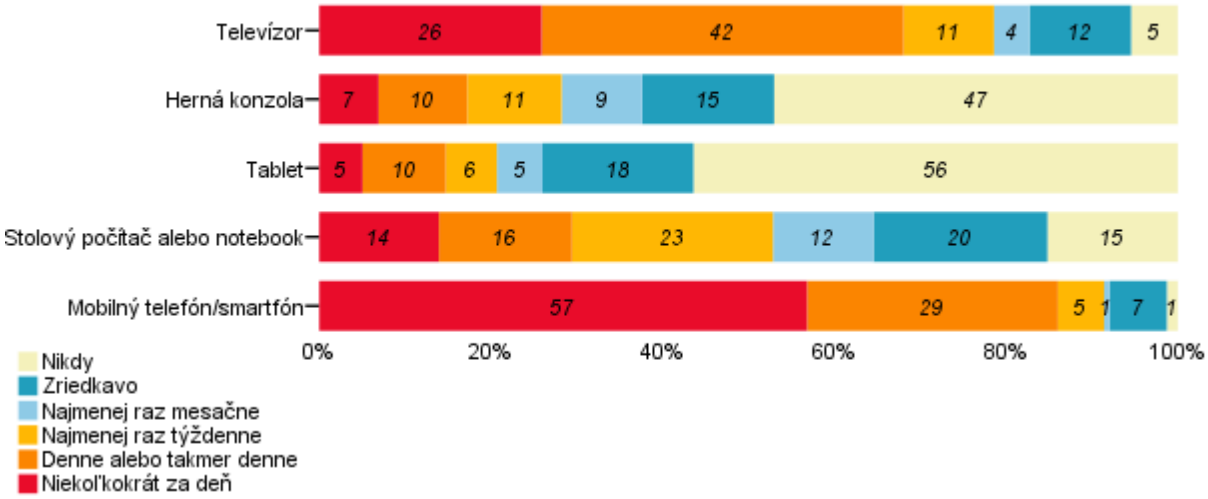

vek: 13 - 14

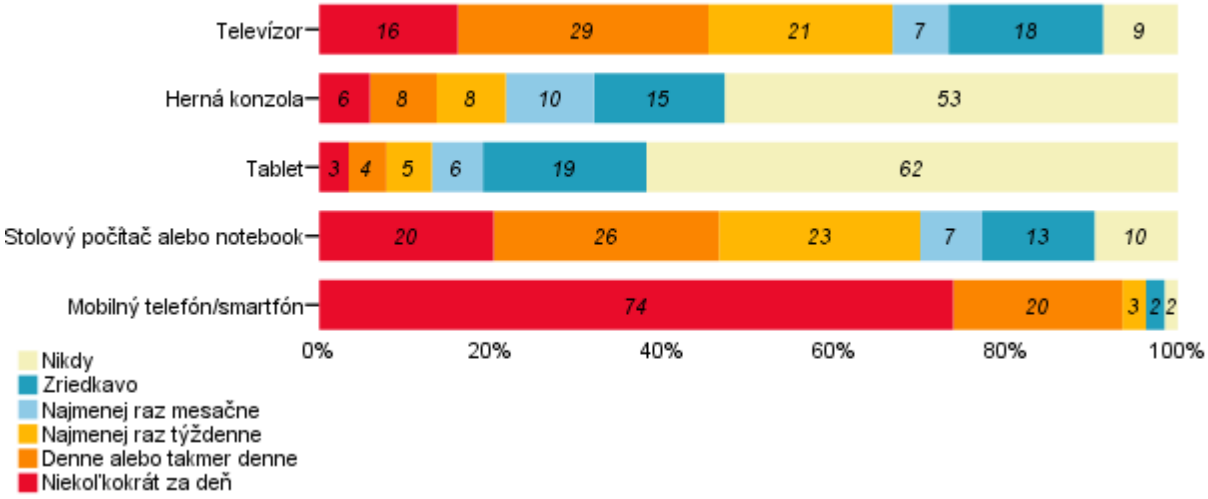

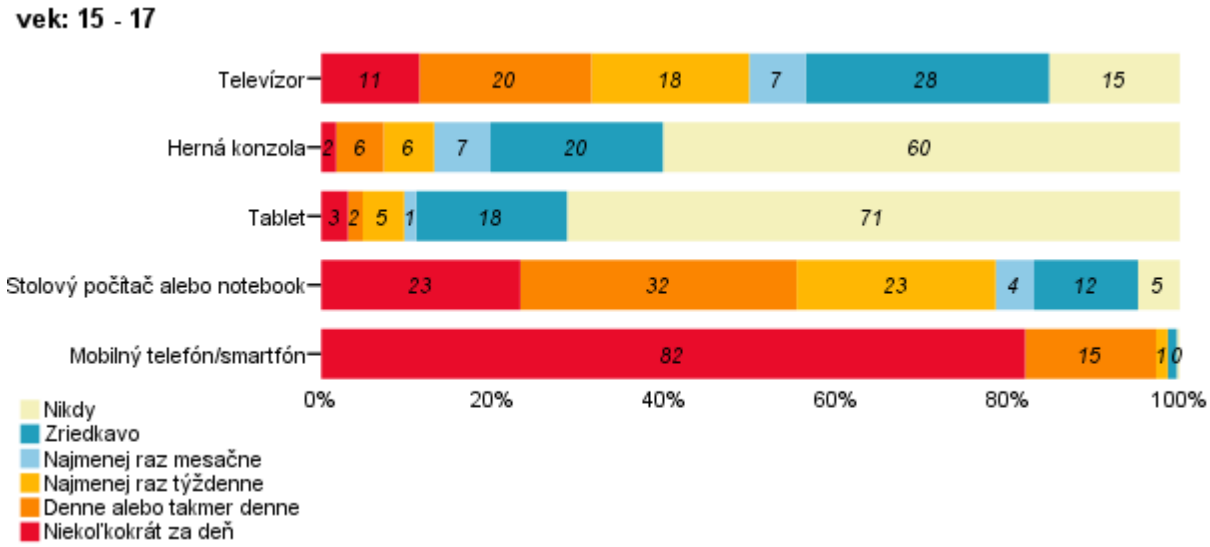

Televízor: H ($N_{9\text{-}10}$ = 145, $N_{11\text{-}12}$ = 313, $N_{13\text{-}14}$ = 322, $N_{15\text{-}17}$ = 289) = 100,062,df = 3, p = 0,000

Herná konzola: H ($N_{9\text{-}10}$ = 147, $N_{11\text{-}12}$ = 319, $N_{13\text{-}14}$ = 322, $N_{15\text{-}17}$ = 289) = 22,146, df = 3, p = 0,000

Tablet: H ($N_{9\text{-}10}$ = 149, $N_{11\text{-}12}$ = 319, $N_{13\text{-}14}$ = 329, $N_{15\text{-}17}$ = 290) = 26,275, df = 3, p = 0,000

Stolový počítač alebo notebook:

H ($N_{9\text{-}10}$ = 147, $N_{11\text{-}12}$ = 316, $N_{13\text{-}14}$ = 320, $N_{15\text{-}17}$ = 289) = 81,895,df = 3, p = 0,000

Mobilný telefón/smartfón:

H ($N_{9\text{-}10}$ = 144, $N_{11\text{-}12}$ = 315, $N_{13\text{-}14}$ = 325, $N_{15\text{-}17}$ = 289) = 97,640, df = 3, p = 0,000

PODĽA REGIÓNU

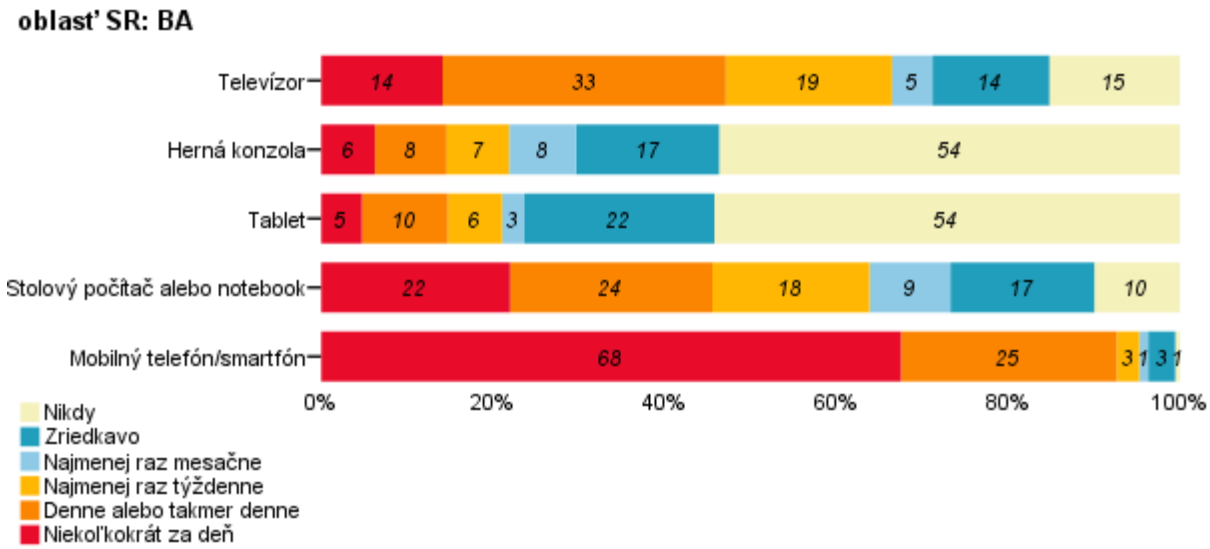

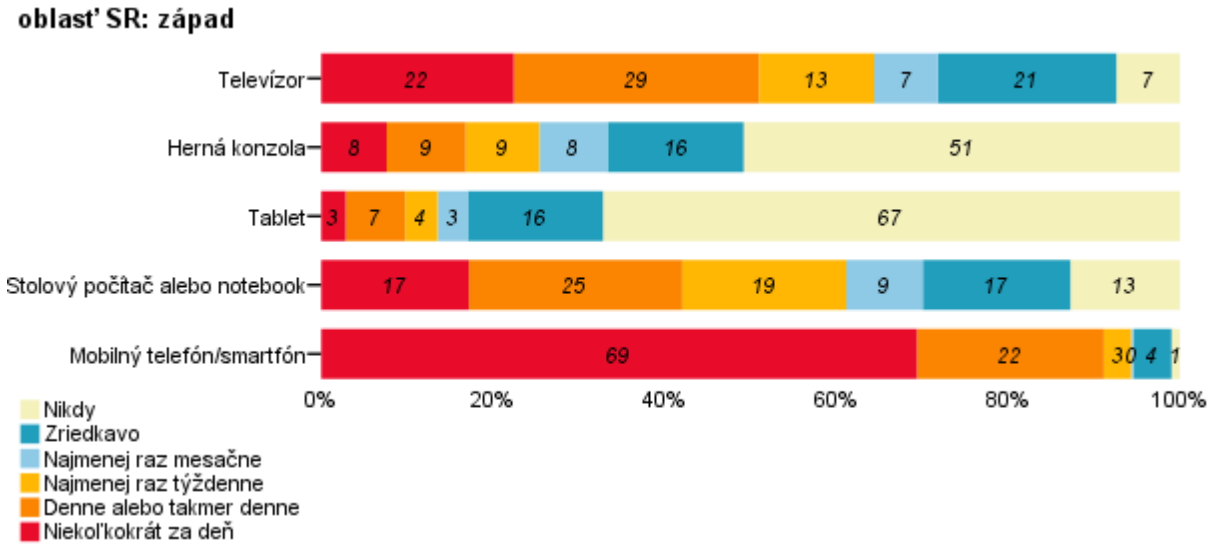

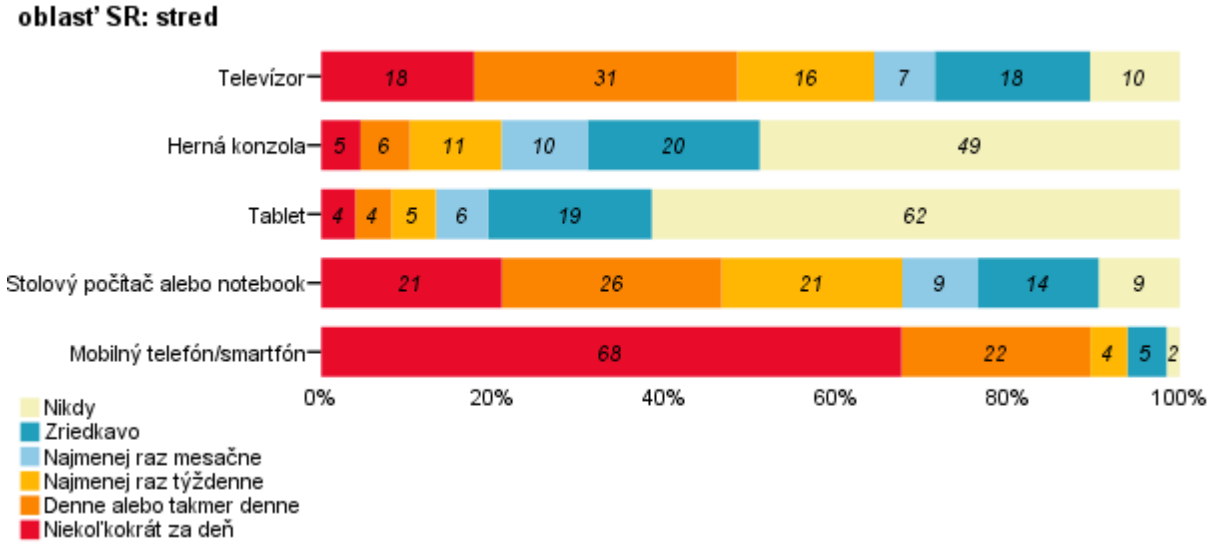

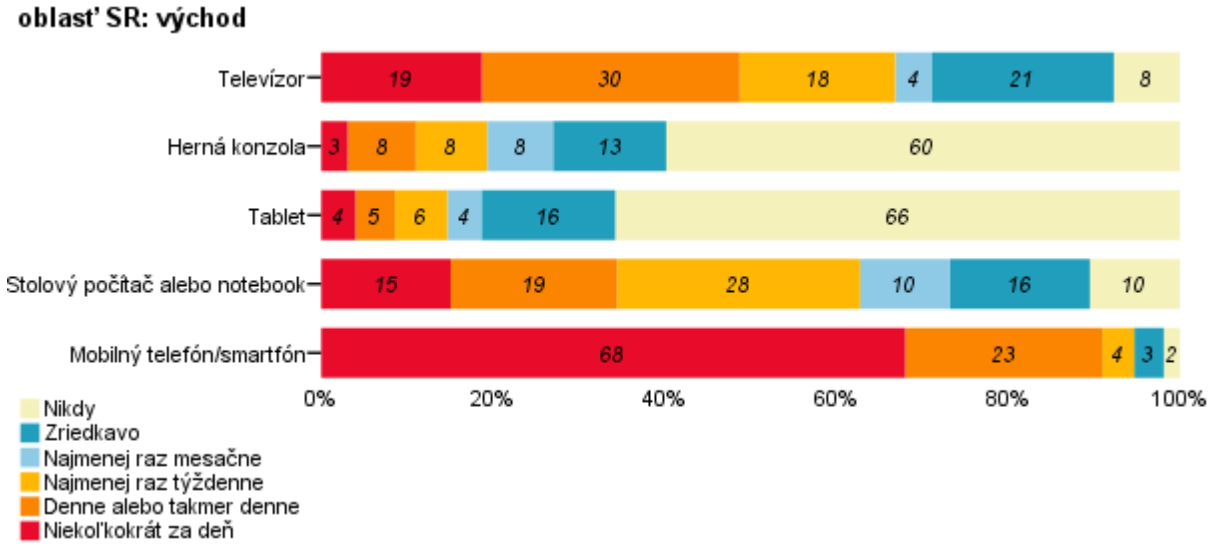

Televízor:

$H\ (N_{BA} = 191,\ N_{západ} = 312,\ N_{stred} = 326,\ N_{východ} = 326) = 2{,}454,\ df = 3,\ p = 0{,}484$

Herná kozola:

$H\ (N_{BA} = 192,\ N_{západ} = 315,\ N_{stred} = 329,\ N_{východ} = 326) = 7{,}362,\ df = 3,\ p = 0{,}061$

Tablet:

$H\ (N_{BA} = 190,\ N_{západ} = 317,\ N_{stred} = 330,\ N_{východ} = 327) = 9{,}698,\ df = 3,\ p = 0{,}021$

Stolový počítač alebo notebook:

$H\ (N_{BA} = 191,\ N_{západ} = 314,\ N_{stred} = 328,\ N_{východ} = 325) = 7{,}171,\ df = 3,\ p = 0{,}061$

Mobilný telefón alebo smartfón:

$H\ (N_{BA} = 191,\ N_{západ} = 317,\ N_{stred} = 327,\ N_{východ} = 322) = 0{,}336,\ df = 3,\ p = 0{,}953$

HLAVNÉ ZISTENIA

- 91 % všetkých detí a dospievajúcich používa mobil alebo smartfón niekoľkokrát za deň, denne alebo takmer denne, viac dievčatá ako chlapci, viac staršie deti a dospievajúci ako mladšie deti.

- Televízor niekoľkokrát za deň, denne alebo takmer denne pozerá len takmer polovica všetkých detí a dospievajúcich, mladšie deti pozerajú televízor viac ako staršie deti a dospievajúci.

- Stolový počítač alebo notebook používa niekoľkokrát za deň, denne alebo takmer denne 41 % všetkých detí a dospievajúcich, viac chlapci ako dievčatá.

- Hernú konzolu a tablet na dennej báze používa len okolo 12 % detí a dospievajúcich, hernú konzolu používajú viac chlapci ako dievčatá a tablet viac dievčatá ako chlapci.

Zhrnutie

Najčastejšie používané zariadenie, prostredníctvom ktorého sa deti a dospievajúci pripájajú na internet, je mobilný telefón. Dievčatá používajú mobil na dennej báze viac (92 %) ako chlapci (89 %), s vekom rastie frekvencia denného používania mobilného telefónu: 9 – 10-roční 78 %; 11 – 12-roční 86 %; 13 – 14-roční 94 %; 15 – 17-roční 97 %. Vzhľadom na bydlisko nie sú v používaní mobilu výraznejšie rozdiely. Ďalšie najpoužívanejšie zariadenie je televízor – takmer polovica respondentov uvádza dennodenné používanie, viac dievčatá (50 %) ako chlapci (47 %), vzhľadom na vek najviac najmladšie deti (69 %) a najmenej najstarší dospievajúci (31 %). Druhým najčastejšie používaným zariadením v roku 2021 bol počítač alebo notebook, ktorý v aktuálnom roku bol tretím najpoužívanejším zariadením – dennodenné používanie uviedlo 41 % respondentov, viac chlapci (54 %) ako dievčatá (29 %); s vekom narastá frekvencia používania (najmladší respondenti 24 %, najstarší 55 %). Tablet používa dennodenne 10 % respondentov (rovnako to bolo aj v roku 2021) a hernú konzolu 13 % (v roku 2021 12 %). Tablet viac dievčatá (12 %) ako chlapci (9 %), pri hernej konzole je to naopak (dievčatá 5 %, chlapci 21 %). Dennodenné používanie oboch zariadení s narastajúcim vekom klesá.

Porovnanie rokov 2021 – 2022:

- V roku 2021 používalo mobil na dennej báze 90 % detí a dospievajúcich, v roku 2022 91 %;
- Stolový počítač alebo notebook používalo v roku 2021 47 % detí a dospievajúcich, v roku 2022 41 %;
- Tablet v roku 2021 používalo 10 % detí a dospievajúcich, v roku 2022 takisto 10 % z nich;
- Používanie hernej konzoly uviedlo 12 % detí a dospievajúcich v roku 2021, v roku 2022 13 %;
- Televízor používalo v roku 2021 50 % respondentov, v roku 2022 49 % respondentov.

Ako často si za posledný mesiac robil/a tieto činnosti na internete?

V dotazníku nás zaujímali položky týkajúce sa nasledovných aktivít: Prezeral/a som si veci, ktoré možno kúpiť alebo som zisťoval/a koľko stoja ● Hľadal/a som informácie o zdraví pre svoju potrebu alebo pre niekoho, koho poznám ● Bol som v online skupine, v ktorej sú ľudia, s ktorými zdieľam spoločné záujmy alebo koníčky ● Počúval/a som hudbu alebo podcasty na internete ● Pozeral/a som videá ● Hral/a som online hry ● Rozprával/a som sa s rodinou alebo priateľmi ● Bol/a som na sociálnych sieťach ● Vytvoril/a som vlastné video alebo hudbu a zdieľal som ich na internete ● Hľadal/a som správy na internete ● Použil/a som internet na to, aby som sa porozprávala s ľuďmi z iných krajín ● Použil/a som internet na prípravu do školy.

CELÁ SKUPINA

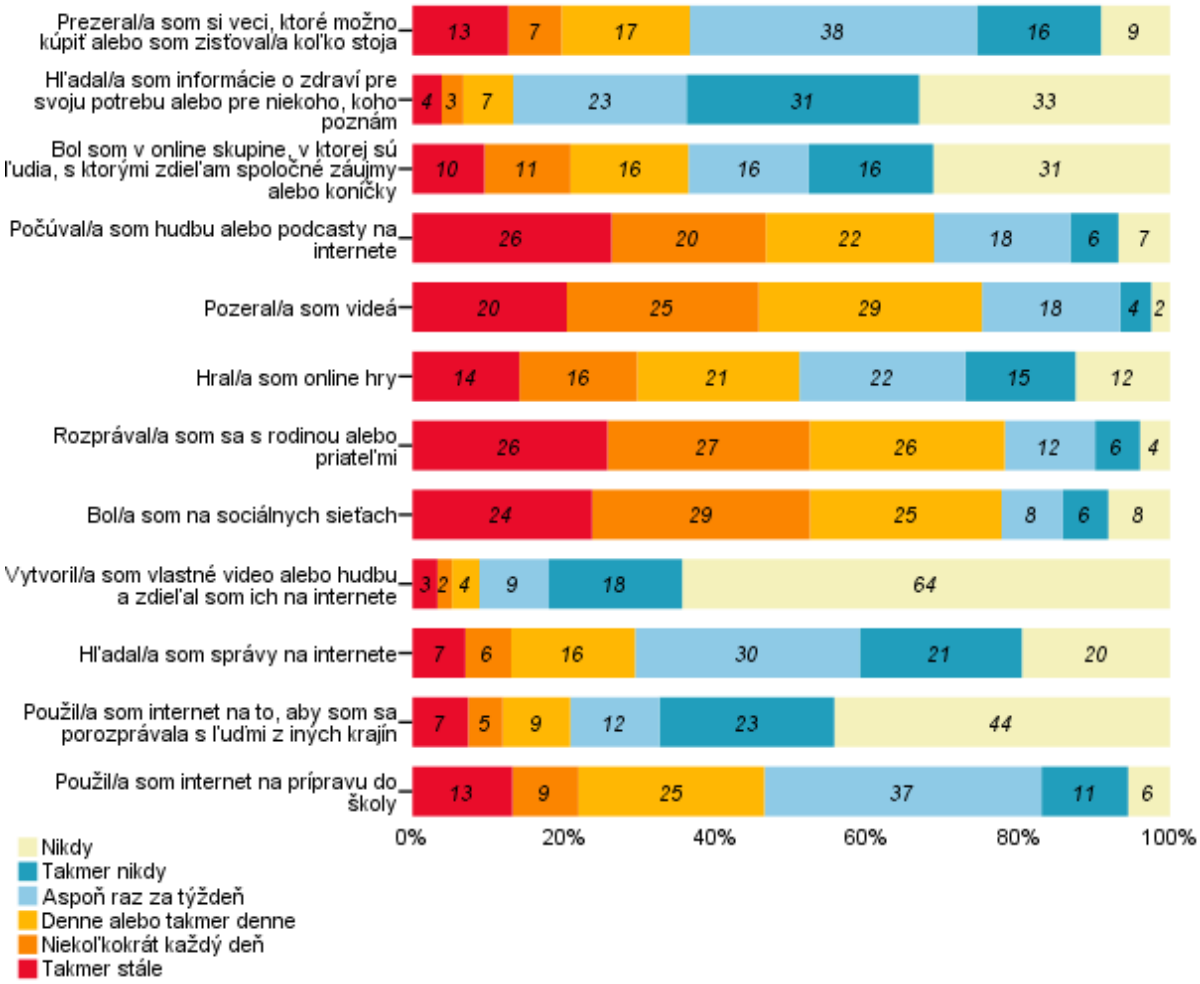

Z celkového počtu respondentov (N 1194) pri jednotlivých položkách:
Prezeral/a som si veci, ktoré možno kúpiť alebo som zisťoval/a koľko stoja: 10 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 38 respondentov, že nevie.
Hľadal/a som informácie o zdraví pre svoju potrebu alebo pre niekoho, koho poznám: 12 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 90 respondentov, že nevie.
Bol som v online skupine, v ktorej sú ľudia, s ktorými zdieľam spoločné záujmy alebo koníčky: 10 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 56 respondentov, že nevie.
Počúval/a som hudbu alebo podcasty na internete: 11 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 19 respondentov, že nevie.
Pozeral/a som videá: 8 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 16 respondentov, že nevie.
Hral/a som online hry: 5 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 18 respondentov, že nevie.
Rozprával/a som sa s rodinou alebo priateľmi: 9 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 18 respondentov, že nevie.
Bol/a som na sociálnych sieťach: 10 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 31 respondentov, že nevie.

Vytvoril/a som vlastné video alebo hudbu a zdieľal som ich na internete: 9 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 28 respondentov, že nevie.
Hľadal/a som správy na internete: 8 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 64 respondentov, že nevie.
Použil/a som internet na to, aby som sa porozprávala s ľuďmi z iných krajín: 14 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 36 respondentov, že nevie.
Použil/a som internet na prípravu do školy: 12 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 43 respondentov, že nevie.

Identifikácia diferenciácií vzhľadom na demografické charakteristiky

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

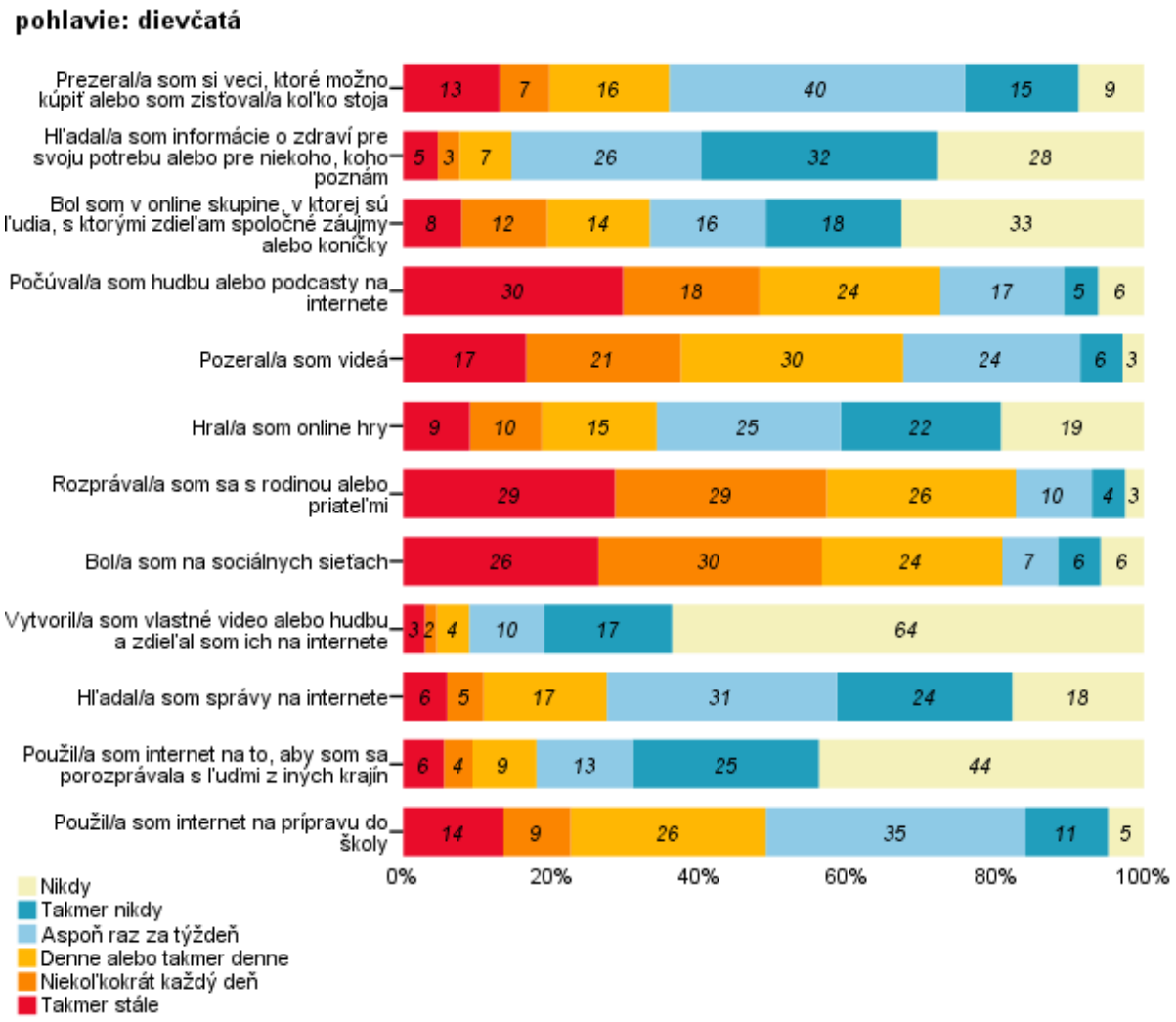

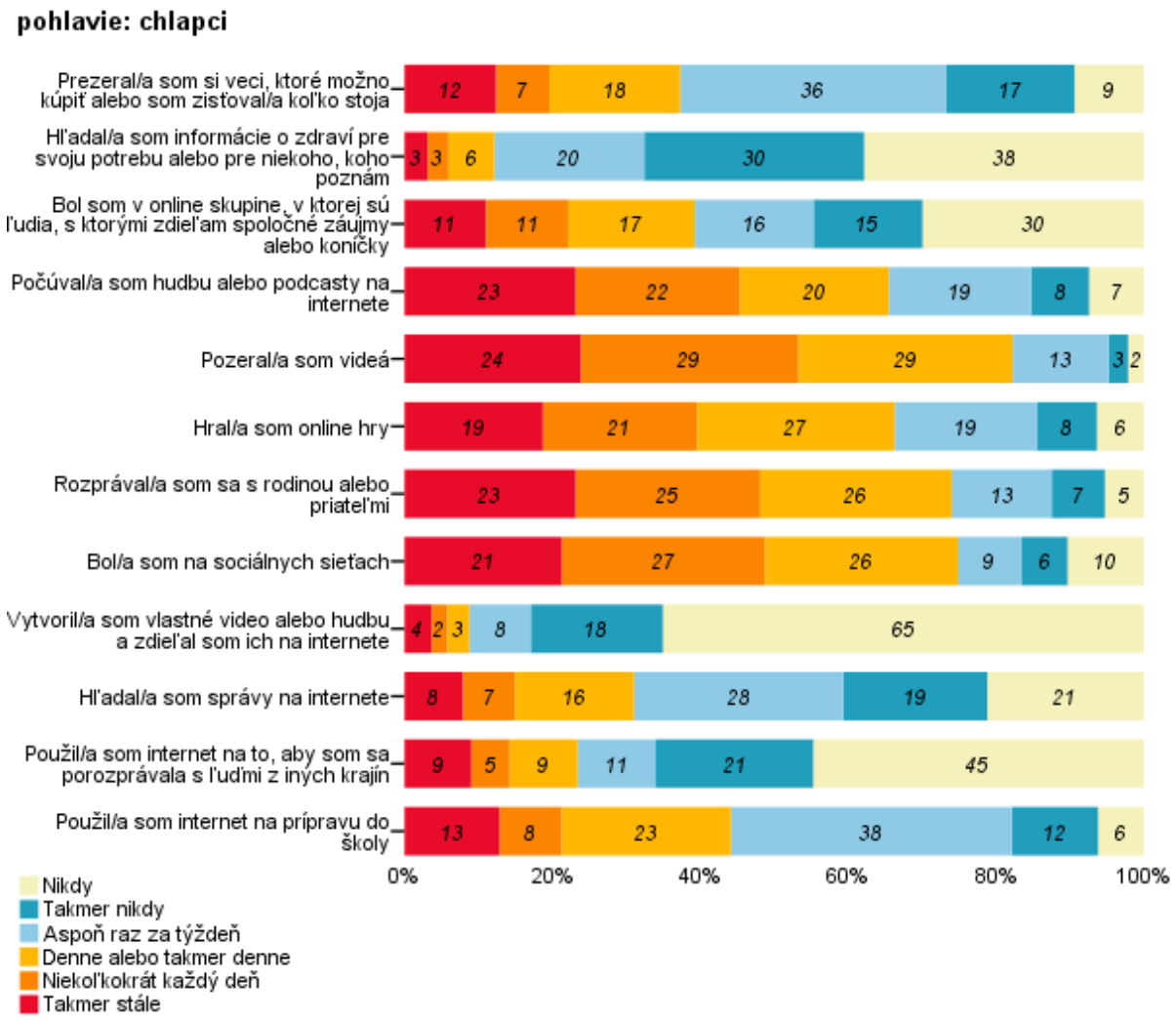

Prezeral/a som si veci, ktoré možno kúpiť alebo som zisťoval/a koľko stoja:
U(Ndievčatá = 546, Nchlapci = 598) = 161689,5, Z = -0,290, p = 0,772

Hľadal/a som informácie o zdraví pre svoju potrebu alebo pre niekoho, koho poznám:
U(Ndievčatá = 514, Nchlapci = 576) = 1300911,0, Z = -3,436, p = 0,001
Bol som v online skupine, v ktorej sú ľudia, s ktorými zdieľam spoločné záujmy alebo koníčky:
U(Ndievčatá = 535, Nchlapci = 591) = 147588,5, Z = -1,9734, p = 0,049
Počúval/a som hudbu alebo podcasty na internete:
U(Ndievčatá = 553, Nchlapci = 609) = 154462,0, Z = -2,493, p = 0,013
Pozeral/a som videá: U(Ndievčatá = 560, Nchlapci = 608) = 136384,0, Z = -6,052, p = 0,000
Hral/a som online hry: U(Ndievčatá = 567, Nchlapci = 625) = 113800,5, Z = -10,844, p = 0,000
Rozprával/a som sa s rodinou alebo priateľmi
U(Ndievčatá = 567, Nchlapci = 625) = 157746,0, Z = -3,363 p = 0,001
Bol/a som na sociálnych sieťach: U(Ndievčatá = 567, Nchlapci = 625) = 161817,0, Z = -2,656, p = 0,008
Vytvoril/a som vlastné video alebo hudbu a zdieľal som ich na internete:
U(Ndievčatá = 567, Nchlapci = 625) = 175545,0, Z = -0,319, p = 0,750
Hľadal/a som správy na internete: U(Ndievčatá = 567, Nchlapci = 625) = 1745756,0, Z = -0,418
p = 0,676

Použil/a som internet na to, aby som sa porozprávala s ľuďmi z iných krajín:
U(Ndievčatá = 567, Nchlapci = 625) = 171790,0, Z = -0,953, p = 0,341
Použil/a som internet na prípravu do školy:
U(Ndievčatá = 567, Nchlapci = 625) = 168472,0, Z = -1,514, p = 0,130

PODĽA VEKU

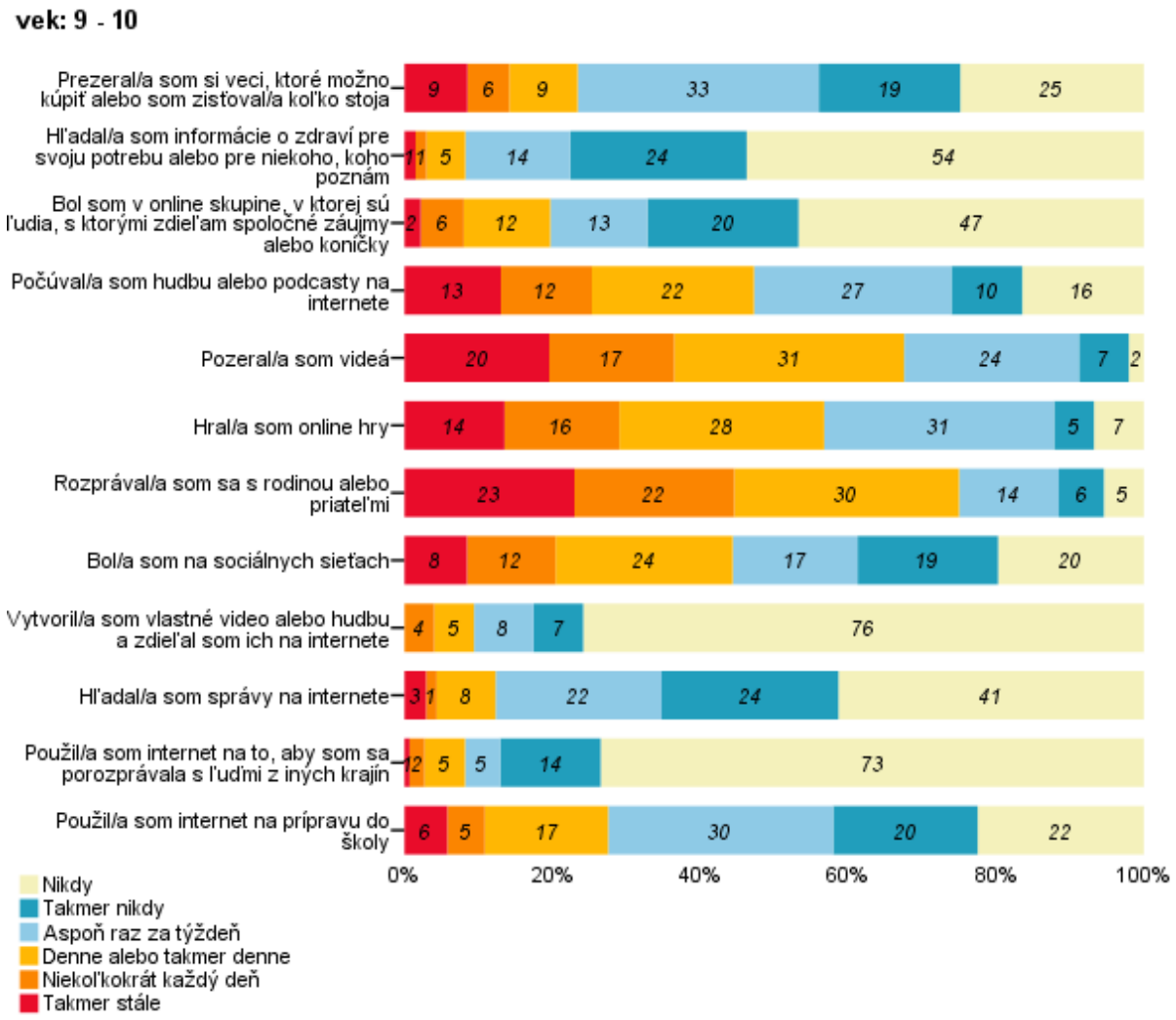

vek: 11 - 12

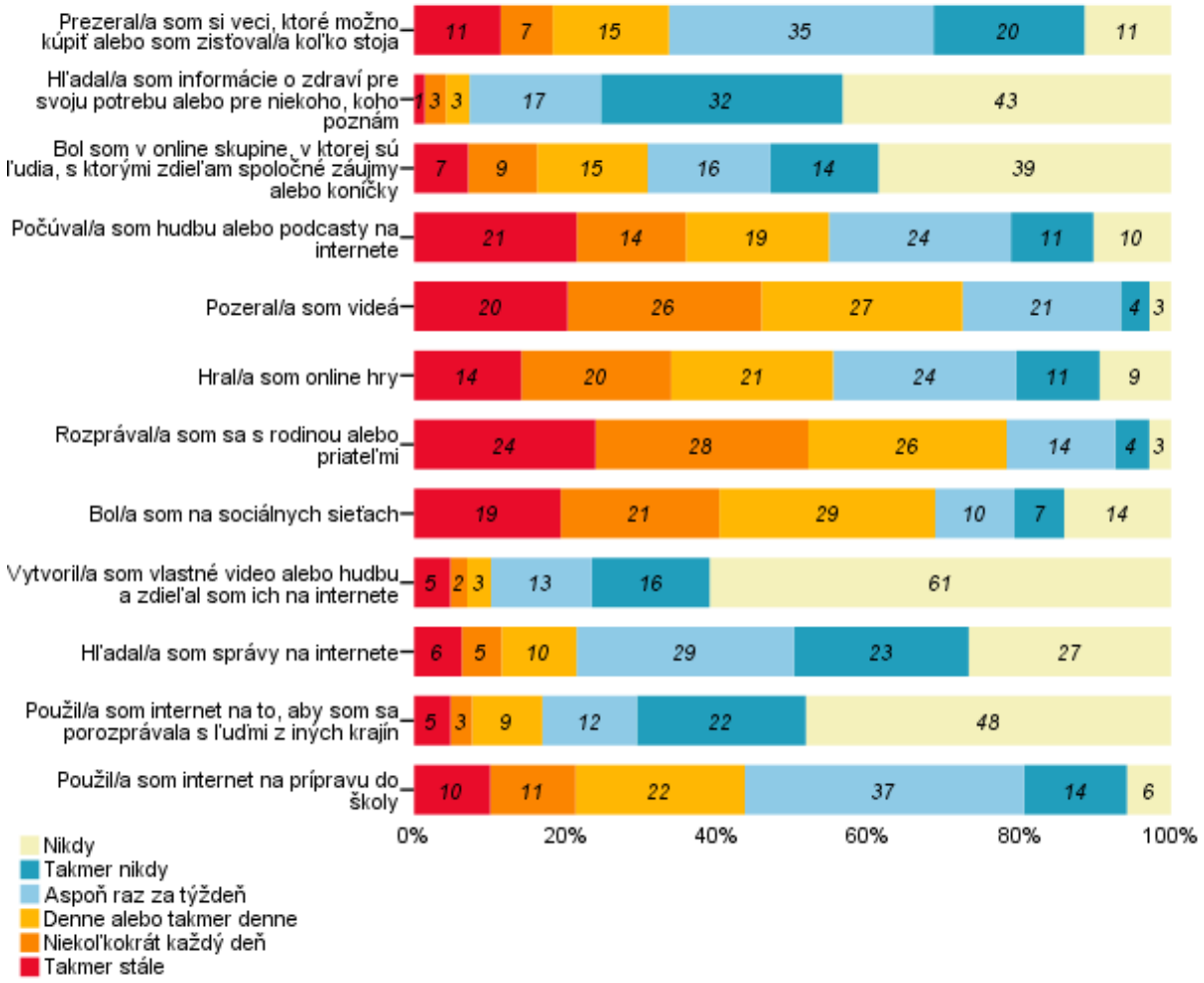
Prezeral/a som si veci, ktoré možno kúpiť alebo som zisťoval/a koľko stoja
11 7 15 35 20 11
Hľadal/a som informácie o zdraví pre svoju potrebu alebo pre niekoho, koho poznám
1 3 3 17 32 43
Bol som v online skupine, v ktorej sú ľudia, s ktorými zdieľam spoločné záujmy alebo koníčky
7 9 15 16 14 39
Počúval/a som hudbu alebo podcasty na internete
21 14 19 24 11 10
Pozeral/a som videá
20 26 27 21 4 3
Hral/a som online hry
14 20 21 24 11 9
Rozprával/a som sa s rodinou alebo priateľmi
24 28 26 14 4 3
Bol/a som na sociálnych sieťach
19 21 29 10 7 14
Vytvoril/a som vlastné video alebo hudbu a zdieľal som ich na internete
5 2 3 13 16 61
Hľadal/a som správy na internete
6 5 10 29 23 27
Použil/a som internet na to, aby som sa porozprávala s ľuďmi z iných krajín
5 3 9 12 22 48
Použil/a som internet na prípravu do školy
10 11 22 37 14 6
0%
20%
40%
60%
80%
100%
Nikdy
Takmer nikdy
Aspoň raz za týždeň
Denne alebo takmer denne
Niekoľkokrát každý deň
Takmer stále

vek: 13 - 14

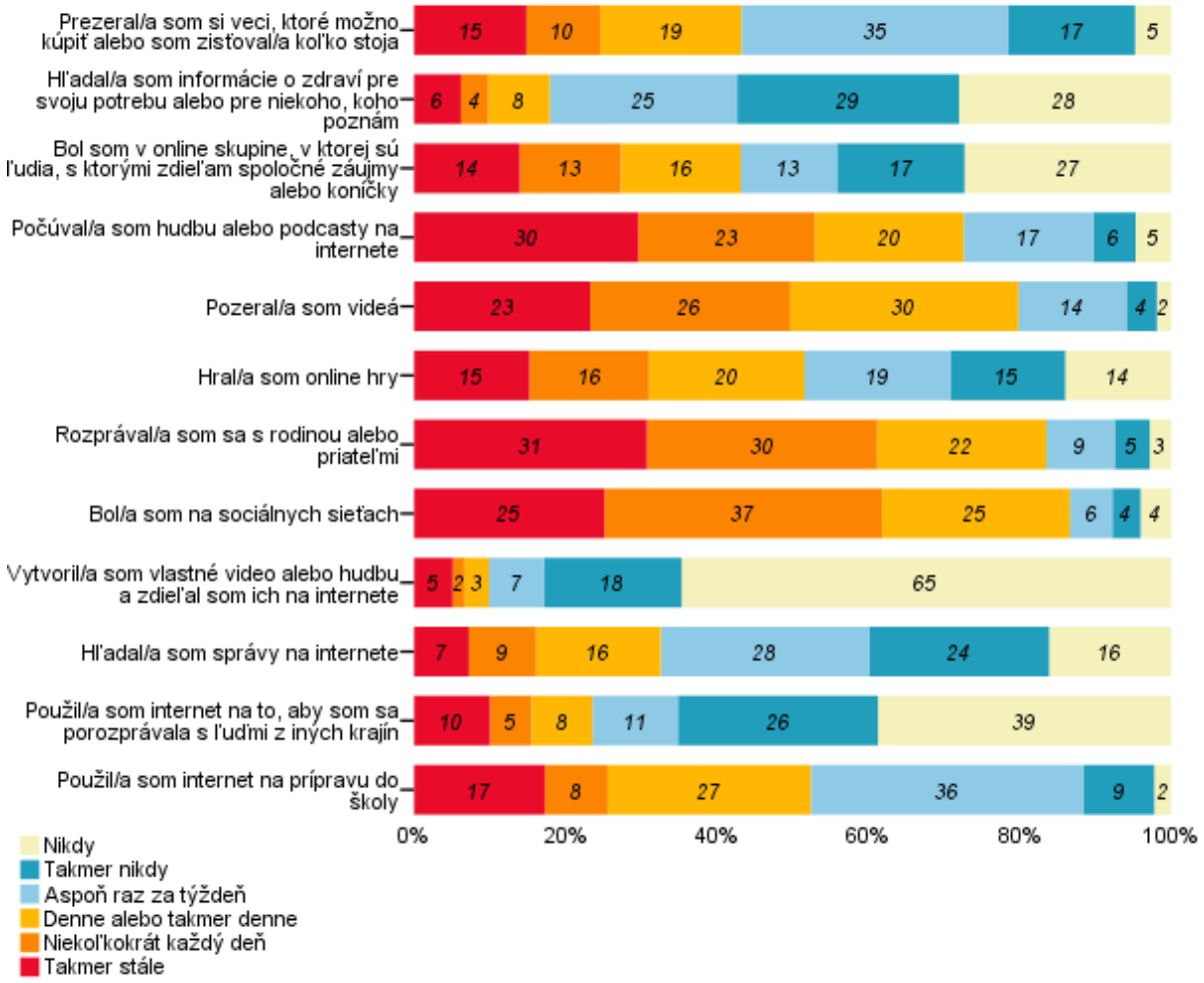
Prezeral/a som si veci, ktoré možno kúpiť alebo som zisťoval/a koľko stoja
15 10 19 35 17 5
Hľadal/a som informácie o zdraví pre svoju potrebu alebo pre niekoho, koho poznám
6 4 8 25 29 28
Bol som v online skupine, v ktorej sú ľudia, s ktorými zdieľam spoločné záujmy alebo koníčky
14 13 16 13 17 27
Počúval/a som hudbu alebo podcasty na internete
30 23 20 17 6 5
Pozeral/a som videá
23 26 30 14 4 2
Hral/a som online hry
15 16 20 19 15 14
Rozprával/a som sa s rodinou alebo priateľmi
31 30 22 9 5 3
Bol/a som na sociálnych sieťach
25 37 25 6 4 4
Vytvoril/a som vlastné video alebo hudbu a zdieľal som ich na internete
5 2 3 7 18 65
Hľadal/a som správy na internete
7 9 16 28 24 16
Použil/a som internet na to, aby som sa porozprávala s ľuďmi z iných krajín
10 5 8 11 26 39
Použil/a som internet na prípravu do školy
17 8 27 36 9 2
0% 20% 40% 60% 80% 100%
Nikdy
Takmer nikdy
Aspoň raz za týždeň
Denne alebo takmer denne
Niekoľkokrát každý deň
Takmer stále

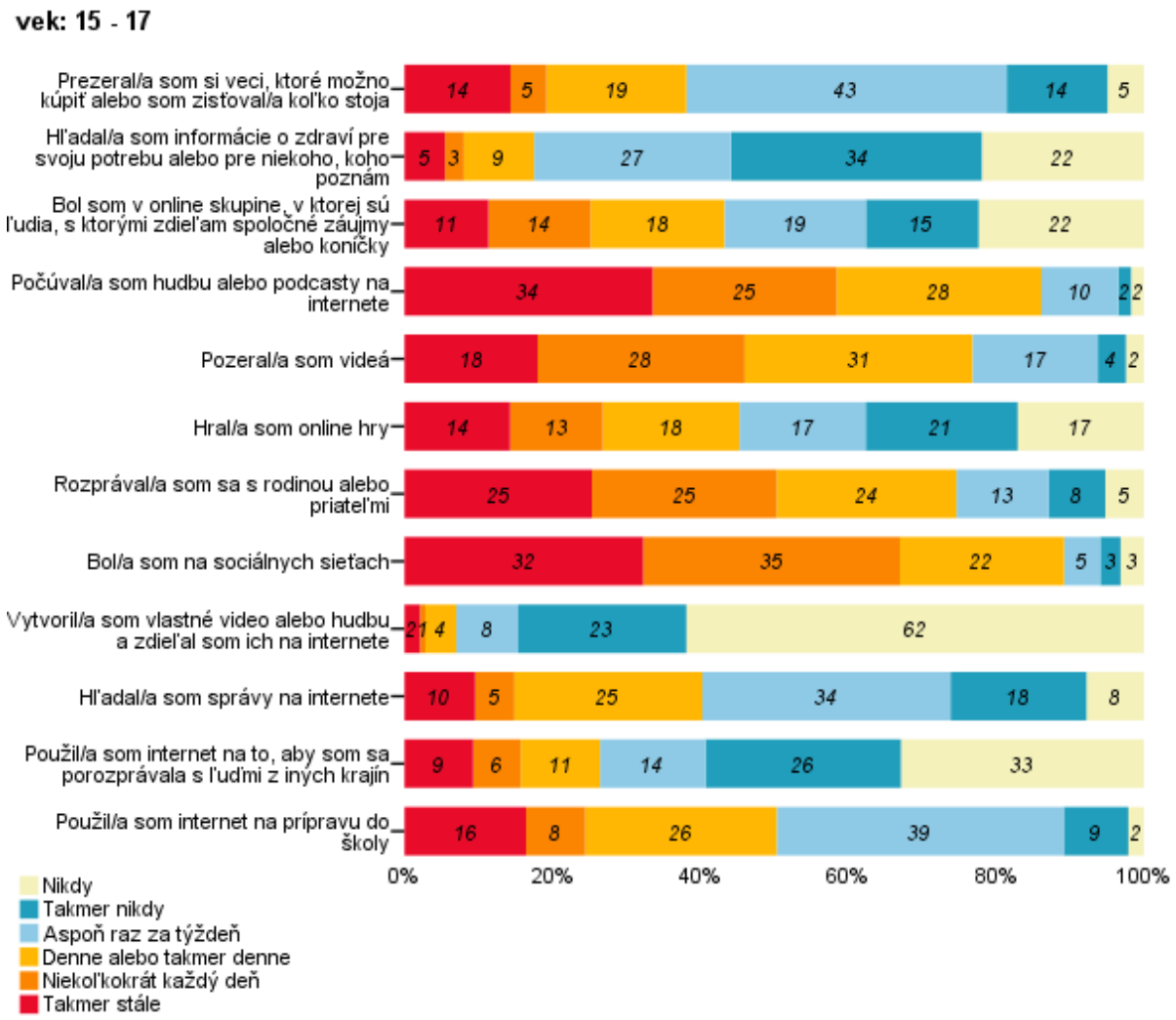

Prezeral/a som si veci, ktoré možno kúpiť alebo som zisťoval/a koľko stoja:

H ($N_{9\text{-}10}$ = 141, $N_{11\text{-}12}$ = 306, $N_{13\text{-}14}$ = 317, $N_{15\text{-}17}$ = 286) = 38,477, df = 3, p = 0,000

Hľadal/a som informácie o zdraví pre svoju potrebu alebo pre niekoho, koho poznám:

H ($N_{9\text{-}10}$ = 134, $N_{11\text{-}12}$ = 288, $N_{13\text{-}14}$ = 307, $N_{15\text{-}17}$ = 274) = 64,258, df = 3, p = 0,000

Bol som v online skupine, v ktorej sú ľudia, s ktorými zdieľam spoločné záujmy alebo koníčky:

H ($N_{9\text{-}10}$ = 137, $N_{11\text{-}12}$ = 308, $N_{13\text{-}14}$ = 308, $N_{15\text{-}17}$ = 282) = 48,406, df = 3, p = 0,000

Počúval/a som hudbu alebo podcasty na internete:

H ($N_{9\text{-}10}$ = 146, $N_{11\text{-}12}$ = 312, $N_{13\text{-}14}$ = 321, $N_{15\text{-}17}$ = 289) = 92,723, df = 3, p = 0,000

Pozeral/a som videá:

H ($N_{9\text{-}10}$ = 148, $N_{11\text{-}12}$ = 316, $N_{13\text{-}14}$ = 322, N15- 17 = 289) = 7.978, df = 3, p = 0,046

Hral/a som online hry:

H ($N_{9\text{-}10}$ = 150, $N_{11\text{-}12}$ = 323, $N_{13\text{-}14}$ = 330, $N_{15\text{-}17}$ = 292) = 171,000, df = 3, p = 0,000

Rozprával/a som sa s rodinou alebo priateľmi

H ($N_{9\text{-}10}$ = 150, $N_{11\text{-}12}$ = 323, $N_{13\text{-}14}$ = 330, $N_{15\text{-}17}$ = 292) = 13,621, df = 3, p = 0,003

Bol/a som na sociálnych sieťach:

H ($N_{9\text{-}10}$ = 150, $N_{11\text{-}12}$ = 323, $N_{13\text{-}14}$ = 330, $N_{15\text{-}17}$ = 292) = 99,840, df = 3, p = 0,000

Vytvoril/a som vlastné video alebo hudbu a zdieľal som ich na internete:

H ($N_{9\text{-}10}$ = 150, $N_{11\text{-}12}$ = 323, $N_{13\text{-}14}$ = 330, $N_{15\text{-}17}$ = 292) = 10,434, df = 3, p = 0,015

Hľadal/a som správy na internete:

H ($N_{9\text{-}10}$ = 150, $N_{11\text{-}12}$ = 323, $N_{13\text{-}14}$ = 330, $N_{15\text{-}17}$ = 292) = 59,509, df = 3, p = 0,000

Použil/a som internet na to, aby som sa porozprávala s ľuďmi z iných krajín:

H ($N_{9\text{-}10}$ = 150, $N_{11\text{-}12}$ = 323, $N_{13\text{-}14}$ = 330, $N_{15\text{-}17}$ = 292) = 71,609, df = 3, p = 0,000

Použil/a som internet na prípravu do školy:

H ($N_{9\text{-}10}$ = 150, $N_{11\text{-}12}$ = 323, $N_{13\text{-}14}$ = 330, $N_{15\text{-}17}$ = 292) = 39,261, df = 3, p = 0,000

PODĽA REGIÓNU

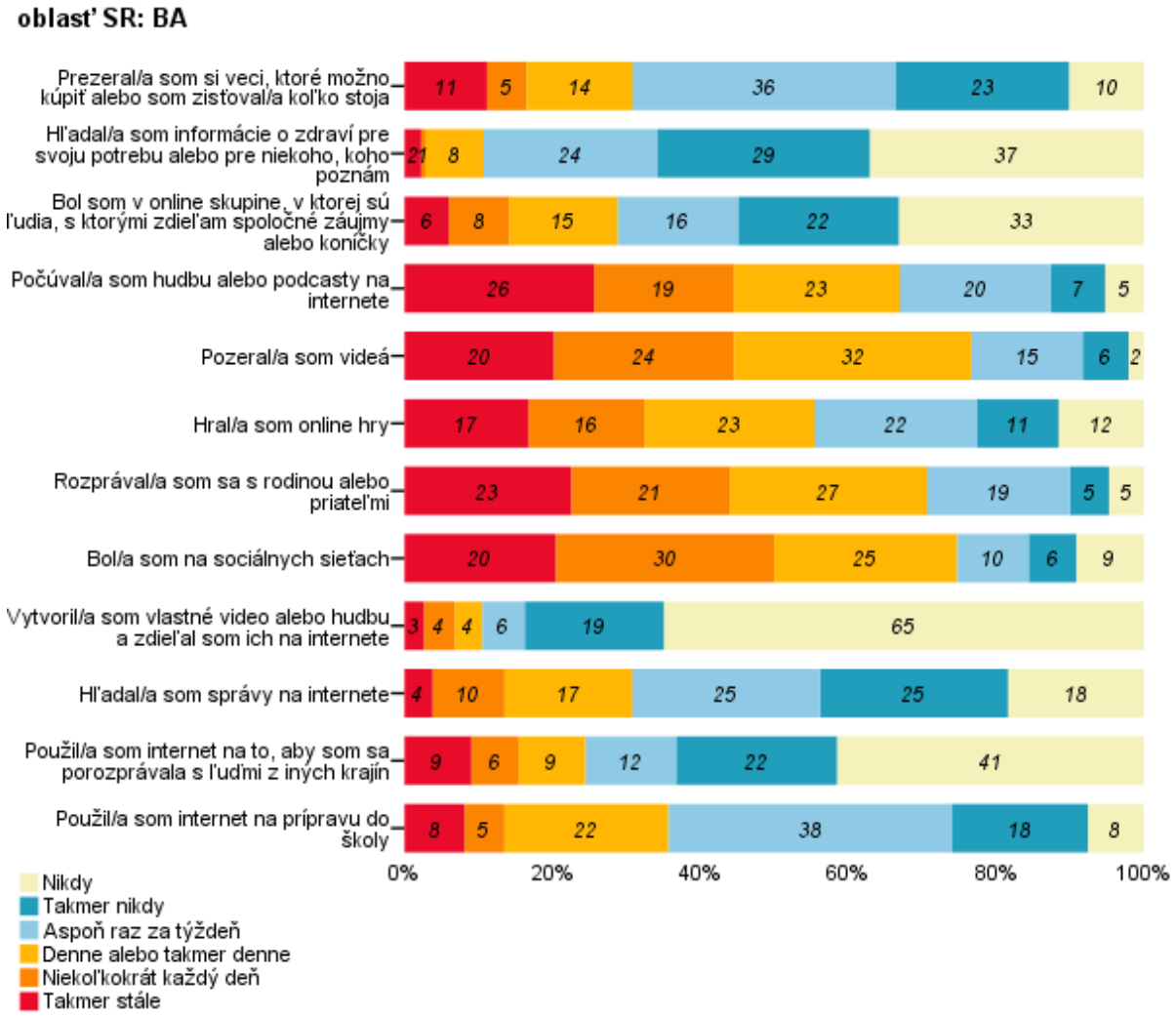

oblasť SR: západ

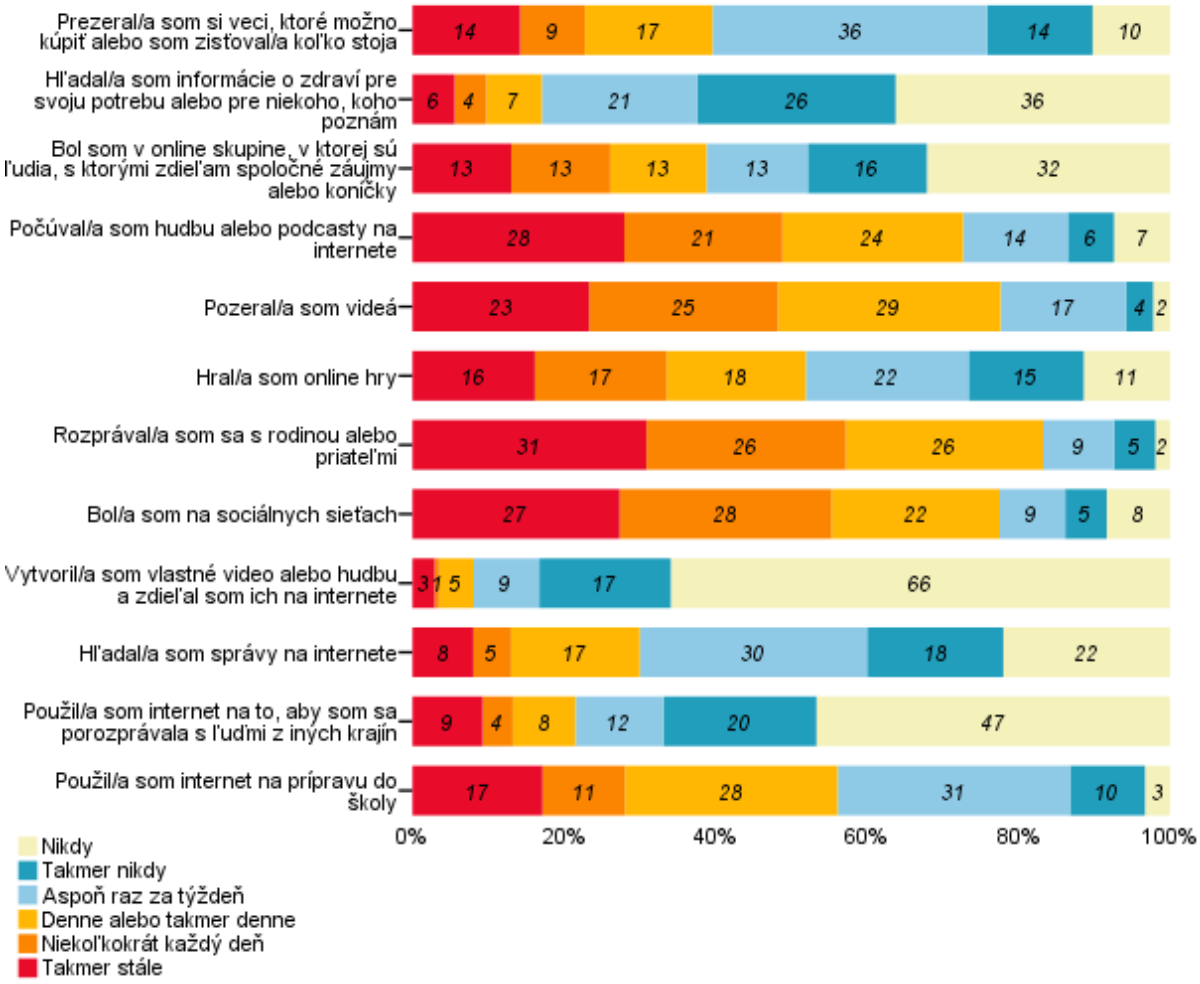

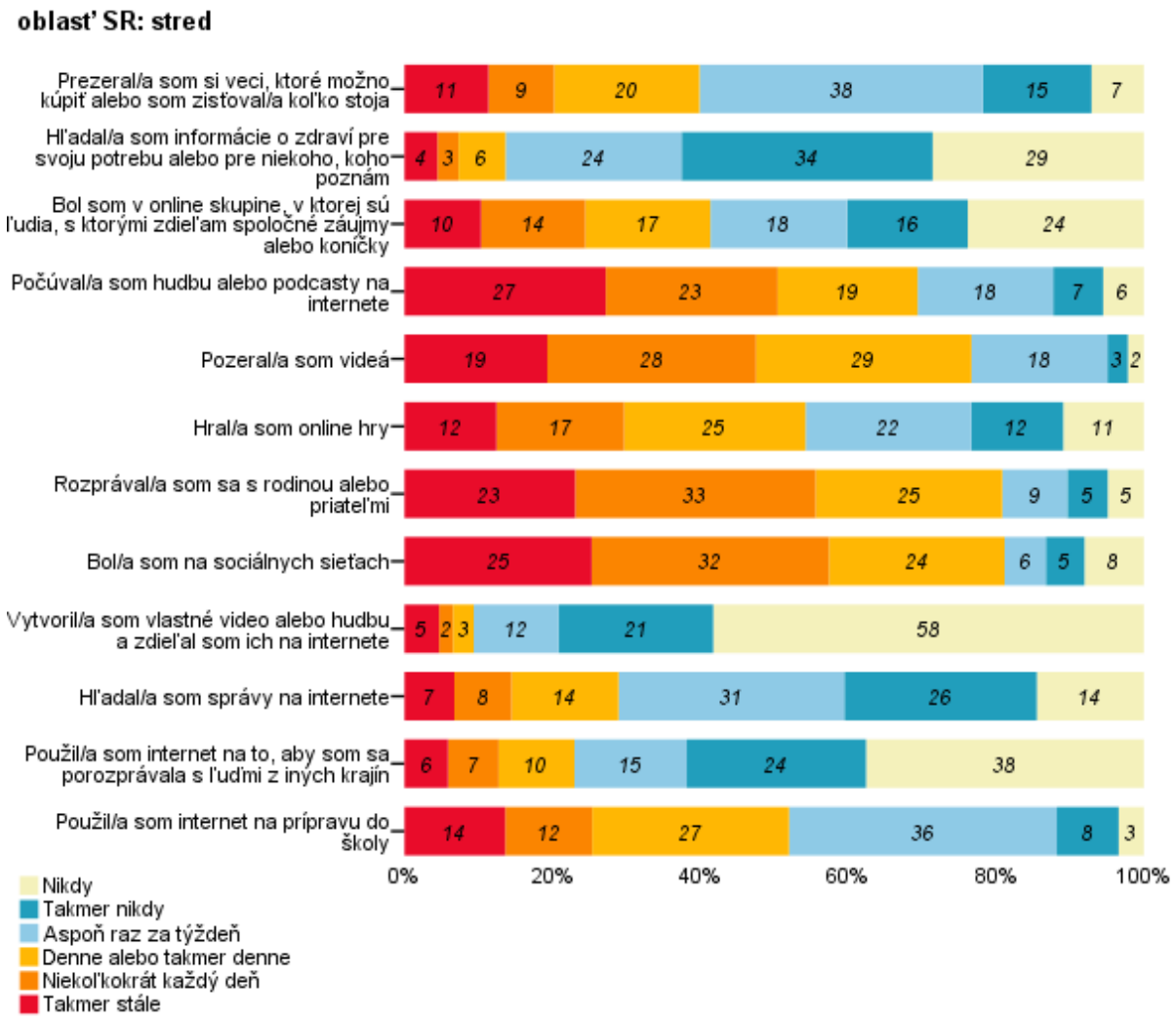
oblasť SR: stred
Prezeral/a som si veci, ktoré možno kúpiť alebo som zisťoval/a koľko stoja
11 9 20 38 15 7
Hľadal/a som informácie o zdraví pre svoju potrebu alebo pre niekoho, koho poznám
4 3 6 24 34 29
Bol som v online skupine, v ktorej sú ľudia, s ktorými zdieľam spoločné záujmy alebo koníčky
10 14 17 18 16 24
Počúval/a som hudbu alebo podcasty na internete
27 23 19 18 7 6
Pozeral/a som videá
19 28 29 18 3 2
Hral/a som online hry
12 17 25 22 12 11
Rozprával/a som sa s rodinou alebo priateľmi
23 33 25 9 5 5
Bol/a som na sociálnych sieťach
25 32 24 6 5 8
Vytvoril/a som vlastné video alebo hudbu a zdieľal som ich na internete
5 2 3 12 21 58
Hľadal/a som správy na internete
7 8 14 31 26 14
Použil/a som internet na to, aby som sa porozprávala s ľuďmi z iných krajín
6 7 10 15 24 38
Použil/a som internet na prípravu do školy
14 12 27 36 8 3
0% 20% 40% 60% 80% 100%
Nikdy
Takmer nikdy
Aspoň raz za týždeň
Denne alebo takmer denne
Niekoľkokrát každý deň
Takmer stále

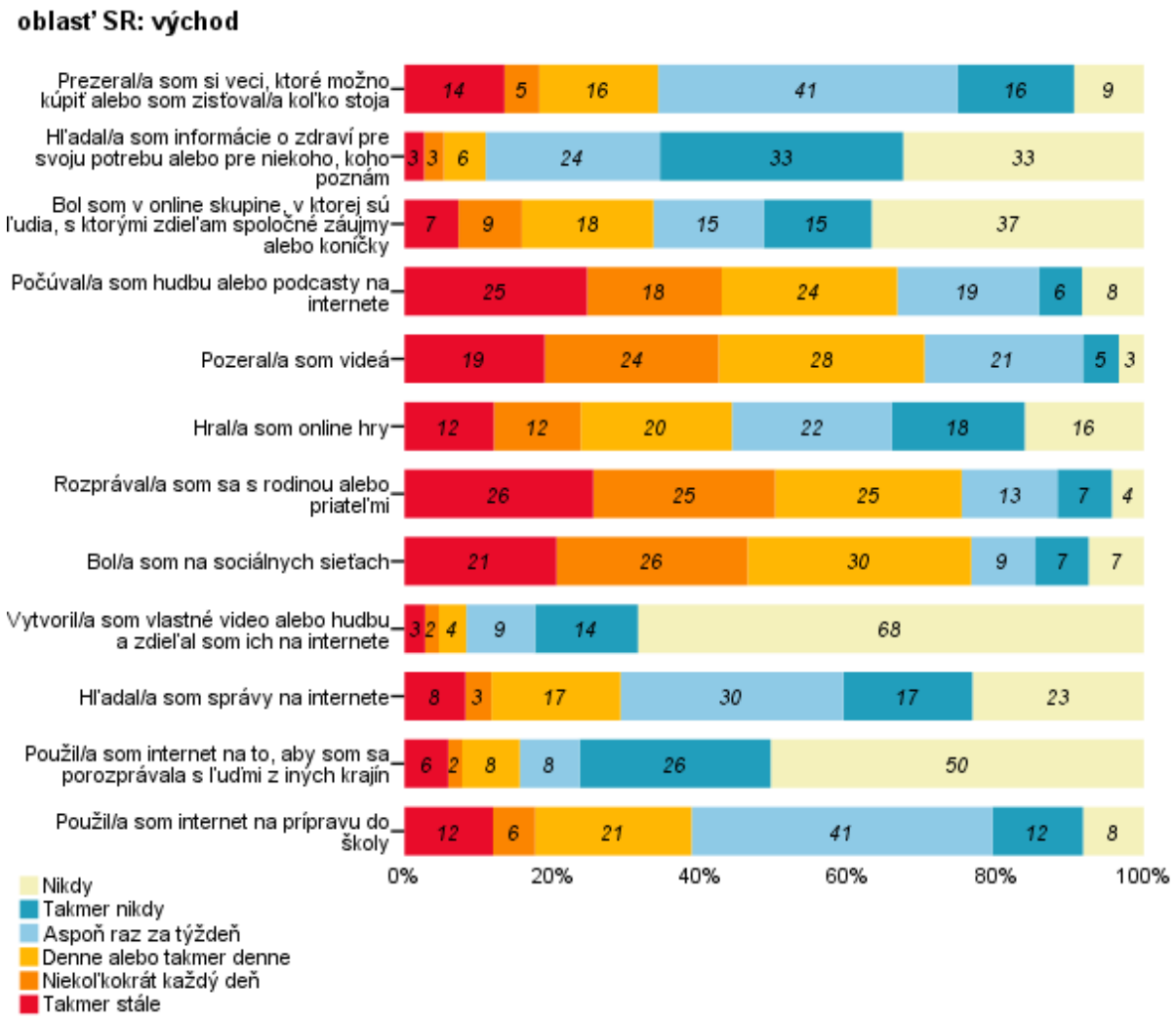

Prezeral/a som si veci, ktoré možno kúpiť alebo som zisťoval/a koľko stoja:

H (NBA = 188, Nzápad = 303, Nstred = 326, Nvýchod = 318) = 7,705, df = 3, p = 0,053

Hľadal/a som informácie o zdraví pre svoju potrebu alebo pre niekoho, koho poznám:

H (NBA = 178, Nzápad = 287, Nstred = 315, Nvýchod = 301) = 3,005, df = 3, p = 0,391

Bol som v online skupine, v ktorej sú ľudia, s ktorými zdieľam spoločné záujmy alebo koníčky:

H (NBA = 184, Nzápad = 299, Nstred = 319, Nvýchod = 315) = 16,223, df = 3, p = 0,001

Počúval/a som hudbu alebo podcasty na internete:

H (NBA = 191, Nzápad = 311, Nstred = 327, Nvýchod = 324) = 3,166, df = 3, p = 0,367

Pozeral/a som videá:

H (NBA = 193, Nzápad = 313, Nstred = 326, Nvýchod = 327) = 4,698, df = 3, p = 0,195

Hral/a som online hry:

H (NBA = 197, Nzápad = 321, Nstred = 335, Nvýchod = 330) = 11,232, df = 3, p = 0,011

Rozprával/a som sa s rodinou alebo priateľmi:

H (NBA = 197, Nzápad = 321, Nstred = 335, Nvýchod = 330) = 11,841, df = 3, p = 0,008

Bol/a som na sociálnych sieťach:

H (NBA = 197, Nzápad = 321, Nstred = 335, Nvýchod = 330) = 6,306, df = 3, p = 0,095

Vytvoril/a som vlastné video alebo hudbu a zdieľal som ich na internete:

H (NBA = 197, Nzápad = 321, Nstred = 335, Nvýchod = 330) = 8,703, df = 3, p = 0,034

Hľadal/a som správy na internete:
H (NBA = 197, Nzápad = 321, Nstred = 335, Nvýchod = 330) = 1,954, df = 3, p = 0,582
Použil/a som internet na to, aby som sa porozprávala s ľuďmi z iných krajín:
H (NBA = 197, Nzápad = 321, Nstred = 335, Nvýchod = 330) = 16,197, df = 3, p = 0,001
Použil/a som internet na prípravu do školy:
H (NBA = 197, Nzápad = 321, Nstred = 335, Nvýchod = 330) = 32,580, df = 3, p = 0,000

HLAVNÉ ZISTENIA

- Najčastejšou aktivitou na internete (79 %) na úrovni aspoň „denne alebo takmer denne“ a častejšie (niekoľkokrát za deň, takmer stále) je rozprávanie sa s rodinou alebo priateľmi, viac u dievčat ako u chlapcov.

- Druhou najčastejšou aktivitou na internete (78 %) na úrovni aspoň „denne alebo takmer denne“ a častejšie (niekoľkokrát za deň, takmer stále) sú sociálne siete, znovu viac u dievčat ako u chlapcov.

- Treťou najčastejšou aktivitou (74 %) na úrovni aspoň „denne alebo takmer denne“ a častejšie (niekoľkokrát za deň, takmer stále) je pozeranie videí, viac u chlapcov ako u dievčat.

- Najmenej častou aktivitou na internete (9 %) na úrovni aspoň „denne alebo takmer denne“ a častejšie (niekoľkokrát za deň, takmer stále) je vytváranie vlastných videí alebo hudby a ich zdieľanie, bez rozdielu medzi chlapcami dievčatami.

Zhrnutie

Používanie internetu je pre detí a hlavne mladých tou najprirodzenejšou aktivitou. Medzi najčastejšie aktivity patrí komunikácia s rodinou alebo priateľmi, používanie sociálnych sietí, pozeranie videí a počúvanie hudby a podcastov. V niektorých aktivitách sme neidentifikovali rozdiely medzi chlapcami a dievčatami ako napríklad: prezeranie e-shopov, tvorenie videa a hudby, hľadanie správ na internete a tiež používanie internetu na prípravu do školy. Naopak niektoré aktivity vykazujú významný rozdiel medzi chlapcami a dievčatami. Chlapci dominujú v hraní hier, pozeraní videí, komunikácii s ľuďmi z iných krajín. V ostatných aktivitách dominujú dievčatá. Najmä v používaní sociálnych sietí, v komunikácii s rodinou a priateľmi. Aktivity s vekom prirodzene narastajú a zintenzívňujú sa, čo je logické. Medzi regiónmi sme našli diferencie v aktivitách ako členstvo v skupinách za účelom zdieľania spoločných záujmov a koníčkov, v hraní online hier a v komunikácii s priateľmi.

Bezpečnosť na internete a dôvera voči ľuďom v prostredí internetu

Pýtali sme sa na dve položky otázkou „Ako často pre teba platí nasledovné?“ V prvej položke sme zisťovali dôveru v ochotu pomôcť a v milosť ľudí na internete: „Myslím si, že ľudia na internete sú milí a ochotní pomôcť“. V druhej položke sme sa pýtali na pocity ohľadne bezpečnosti v prostredí internetu: „Na internete sa cítim bezpečne.“

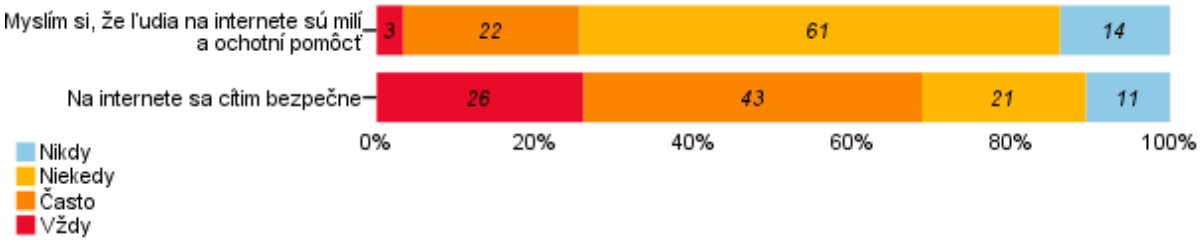

Z celkového počtu respondentov (N 1194) pri jednotlivých položkách: Myslím si, že ľudia na internete sú milí a ochotní pomôcť: 5 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 112 respondentov, že nevie.

Na internete sa cítim bezpečne: 6 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 146 respondentov, že nevie.

Identifikácia diferenciácií vzhľadom na demografické charakteristiky

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

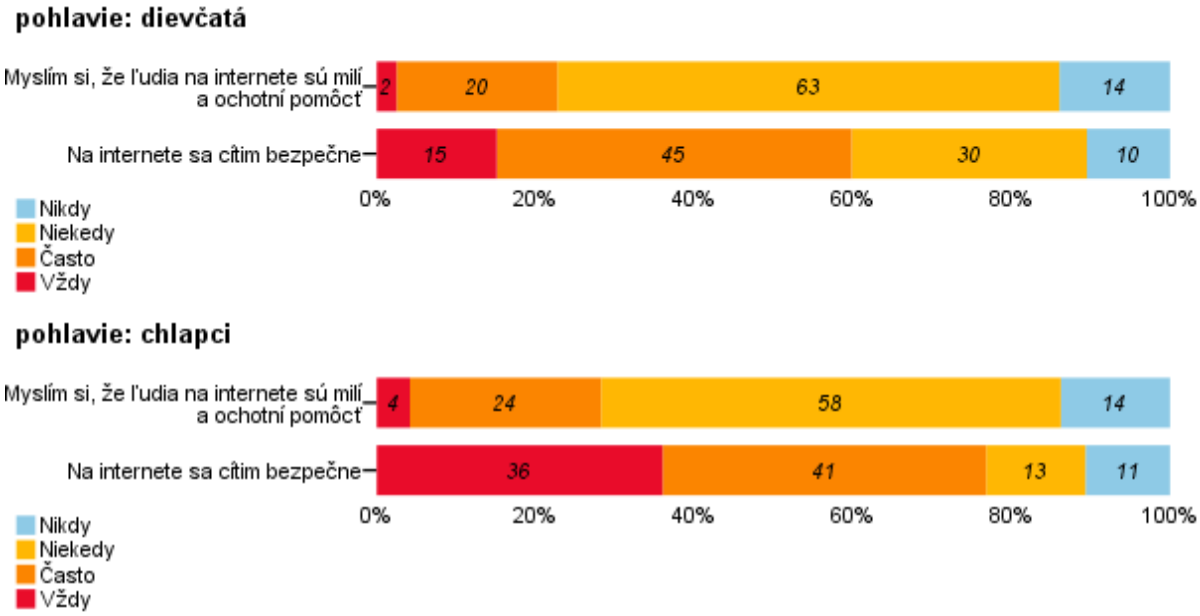

Myslím si, že ľudia na internete sú milí a ochotní pomôcť:

$U(N_{dievčatá} = 523, N_{chlapci} = 552) = 136941{,}0, Z = -1665, p = 0{,}096$

Na internete sa cítim bezpečne: $U(N_{dievčatá} = 496, N_{chlapci} = 544) = 101096{,}0, Z = -7{,}390, p = 0{,}000$

PODĽA VEKU

vek: 9 - 10

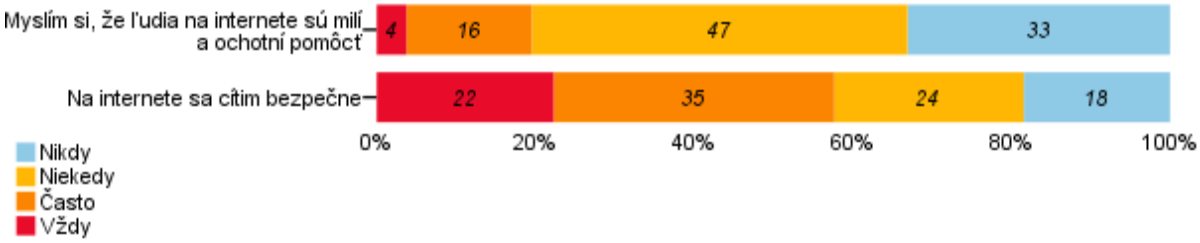

vek: 11 - 12

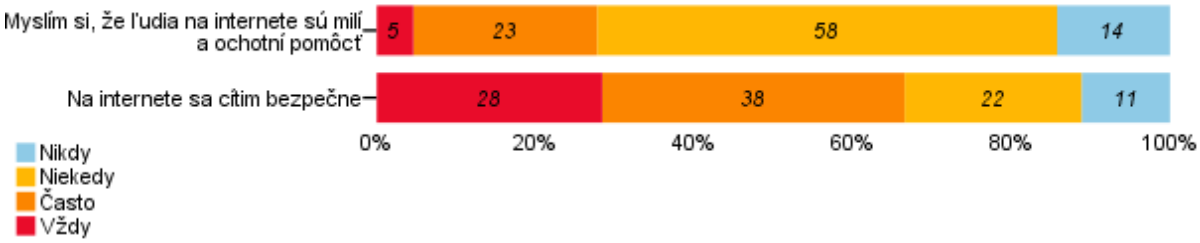

vek: 13 - 14

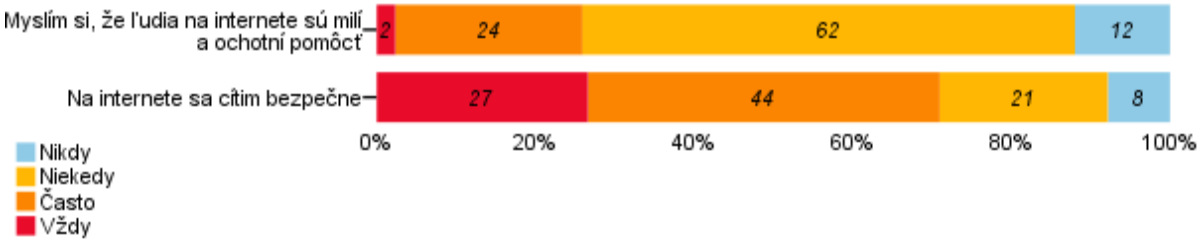

vek: 15 - 17

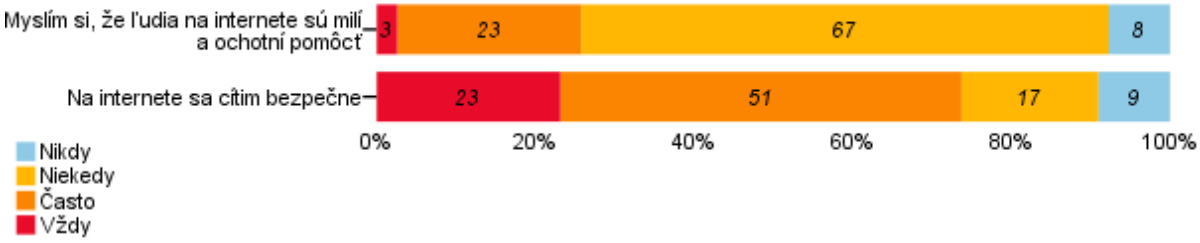

Myslím si, že ľudia na internete sú milí a ochotní pomôcť:

H (N9-10 = 133, N11-12 = 281, N13-14 = 301, N15- 17 = 272) = 21,807, df = 3, p = 0,000

Na internete sa cítim bezpečne:

H (N9-10 = 130, N11-12 = 278, N13-14 = 293, N15- 17 = 255) = 7,279, df = 3, p = 0,064

PODĽA REGIÓNU

oblasť SR: BA

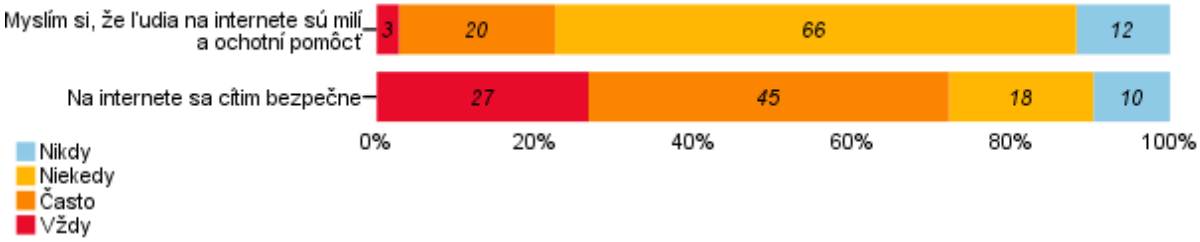

oblasť SR: západ

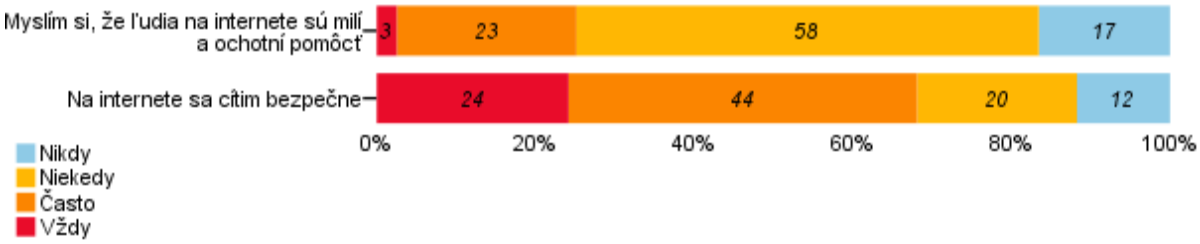

oblasť SR: stred

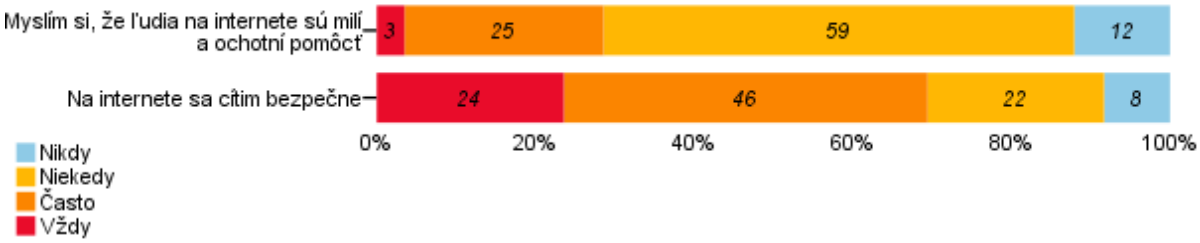

oblasť SR: východ

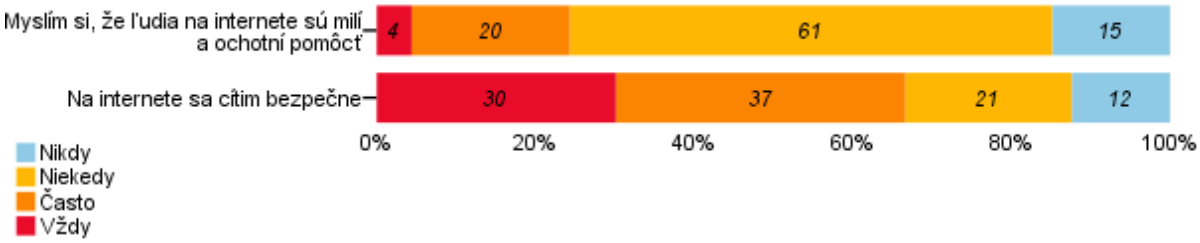

Myslím si, že ľudia na internete sú milí a ochotní pomôcť:

H (N_{BA} = 178, $N_{západ}$ = 278, N_{stred} = 315, $N_{východ}$ = 296) = 2,889, df = 3, p = 0,409

Na internete sa cítim bezpečne:

H (N_{BA} = 176, $N_{západ}$ = 273, N_{stred} = 315, $N_{východ}$ = 296) = 0,989, df = 3, p = 0,805

HLAVNÉ ZISTENIA

- Iba 3 % detí a mladých si vždy myslí, že na internete sú ľudia milí a ochotní pomôcť.

- 26 % detí a mladých sa vždy cítia na internete bezpečne, významne viac chlapcov (26 %) ako dievčat (15 %).

Zhrnutie

Pocit dôvery v prostredie internetu a v milosť ľudí na internete je dôležitým ukazovateľom celkového prístupu k internetu. V tomto prípade panuje medzi deťmi a mladými jemná skepsa, ktorá vekom narastá, pričom nie je rozdiel medzi chlapcami a dievčatami. Všeobecne môžeme povedať, že iba 3 % respondentov z nášho výskumného súboru je presvedčených, že internet je miesto, kde sú ľudia milí a ochotní pomôcť. Naopak, 14 % si to nikdy nemyslí, čo klesá s vekom od 9 – 10-ročných, kde to je 33 % až po 15 – 17-ročných, kde je to iba 8 %. Zaujímavé je, že medzi chlapcami a dievčatami v tejto položke nie je rozdiel a to isté platí pre regióny. Druhá otázka poukazuje priamo na pocit bezpečia v prostredí internetu. Iba 11 % detí a mladých takýto pocit nezažíva nikdy a následne to klesá s vekom. Celkovo 26 % z celej skupiny sa naopak cíti na internete bezpečne vždy. Tu sme zaznamenali významný rozdiel medzi dievčatami, ktoré takýto pocit zdieľajú v 15 % prípadov, a u chlapcov, medzi ktorými je pocit bezpečia výrazne vyšší – až na úrovni 36 %. Je otázne, čo vytvára tento nepomer, či spôsob použitia internetu, alebo nepríjemná skúsenosť, či rozdiel v nastavení vnímania bezpečia u chlapcov a dievčat. Pokladáme to za pomerne dôležité zistenie, ktoré by bolo vhodné ďalej analyzovať a identifikovať príčiny. Čo sa týka regiónov nenašli sme diferencie v pocite bezpečia v prostredí internetu.

Rodičia mi zakážu ísť na internet

CELÁ SKUPINA

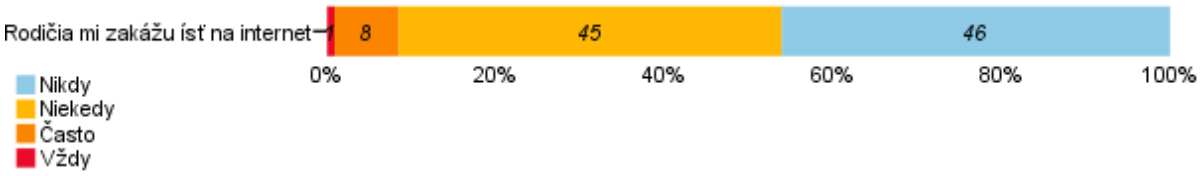

Z celkového počtu respondentov (N 1194) 17 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 43 respondentov uviedlo, že nevie a 2 respondentov neodpovedalo.

Identifikácia diferenciácií vzhľadom na demografické charakteristiky

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

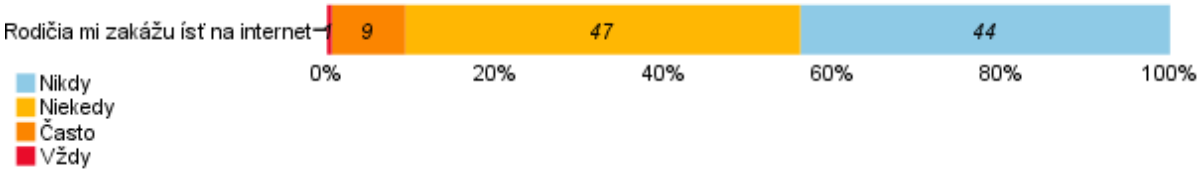

pohlavie: chlapci

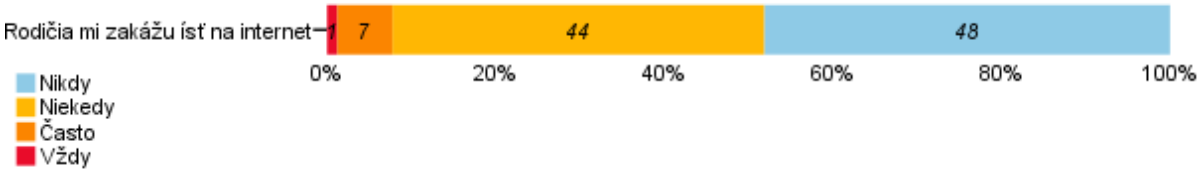

U(Ndievčatá = 567, Nchlapci = 625) = 169387, Z = -1,438, p = 0,150

PODĽA VEKU

vek: 9 - 10

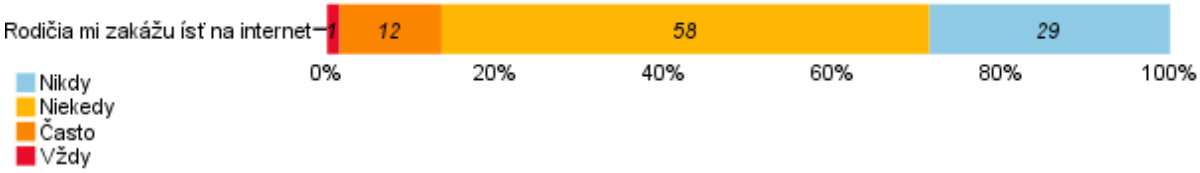

vek: 11 - 12

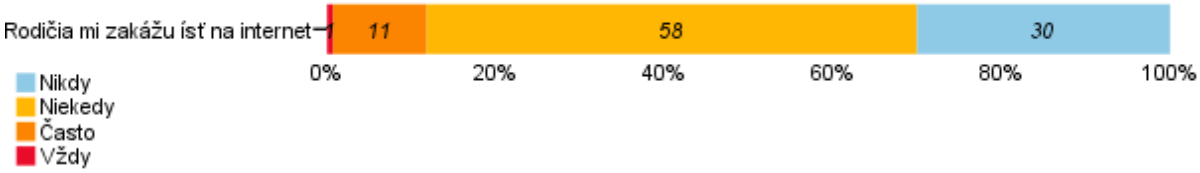

vek: 13 - 14

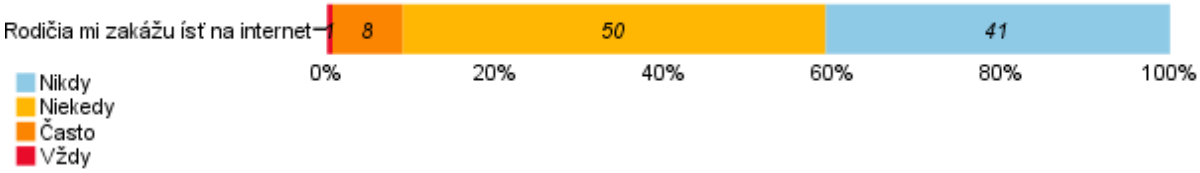

vek: 15 - 17

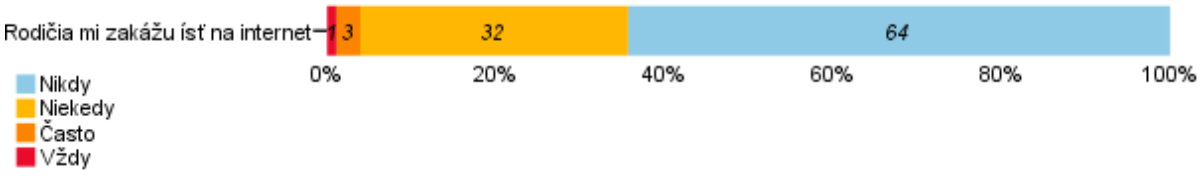

H (N9-10 = 150, N11-12 = 323, N13-14 = 330, N15- 17 = 290) = 77,183, df = 3, p = 0,000

PODĽA REGIÓNU

oblasť SR: BA

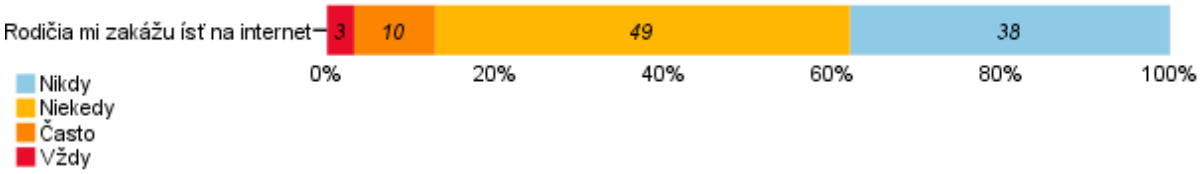

oblasť SR: západ

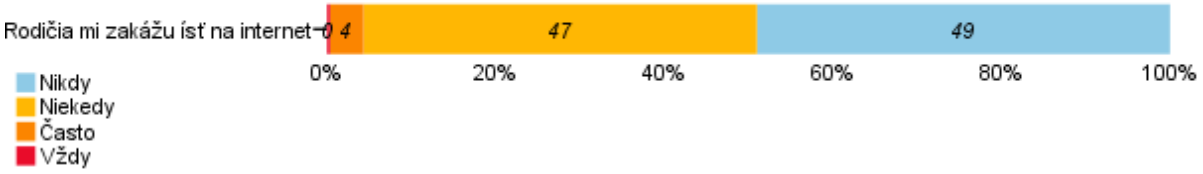

oblasť SR: stred

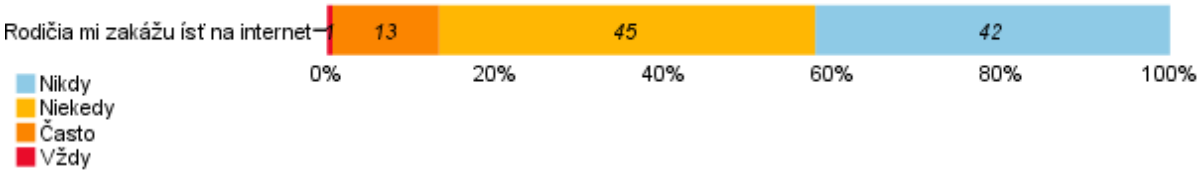

oblasť SR: východ

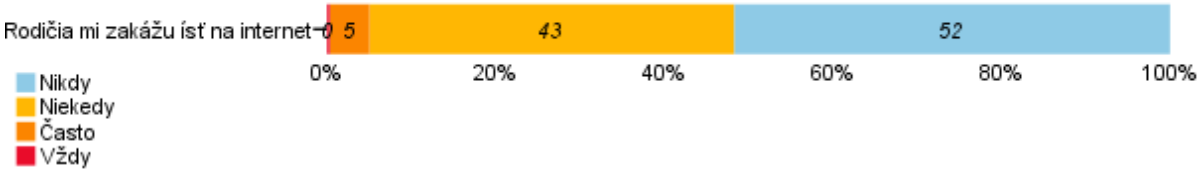

H (N_{BA} = 197, $N_{západ}$ = 321, N_{stred} = 335, $N_{východ}$ = 330) = 19,642, df = 3, p = 0,00

HLAVNÉ ZISTENIA

- Iba 1 % opýtaných rodičia zakazujú internet vždy, pričom nie je rozdiel medzi chlapcami a dievčatami.

- V priemere až 46 % detí a mladých nemá internet vôbec regulovaný rodičmi a toto číslo stúpa s vekom.

- Najprísnejší rodičia, čo sa týka zákazu internetu, sú v Bratislavskom kraji a najbenevolentnejší rodičia sú na východnom Slovensku.

Komunikácia s cudzími ľuďmi na internete

V tejto časti prinášame výsledky týkajúce sa dvoch typov skúsenosti – komunikácie s cudzími ľuďmi na internete a stretávania sa s ľuďmi z internetu osobne. Vo väčšine prípadov oba druhy skúsenosti nepredstavujú vážny problém, keďže deti a dospievajúci nemusia naraziť na nebezpečnú osobu a ich aktivita sa realizuje v rovine rovesníkov s podobnými záujmami. V určitých prípadoch však zmienené skúsenosti môžu predstavovať vážne riziko a mať nepríjemné dôsledky.

Okrem toho, že detí a dospievajúcich sme sa pýtali, či niektorú z týchto aktivít za posledný rok robili, zaujímal nás aj vek osoby, s ktorou prišli do kontaktu, a ako tieto skúsenosti hodnotia. Otázky boli položené všetkým respondentom, teda vo veku 9 – 17 rokov.

Pýtali sme sa na päť položiek otázkou „Ako často pre teba platí nasledovné?“ Išlo o nasledovné položky:

- Poslal/a som svoju fotku alebo video niekomu, koho som nikdy osobne (tvárou v tvár) nestretol/la
- Predstieral/a som na internete, že som iným človekom, ako v skutočnosti som
- Pridal/a som si medzi priateľov ľudí, ktorých som nikdy nestretol/la osobne – tvárou v tvár
- Poslal/a som svoje osobné informácie (napr. moje celé meno, adresu alebo telefónne číslo) niekomu, koho som nikdy osobne (tvárou v tvár) nestretol/la
- Hľadal/a si nových priateľov alebo kontakty na internete

CELÁ SKUPINA

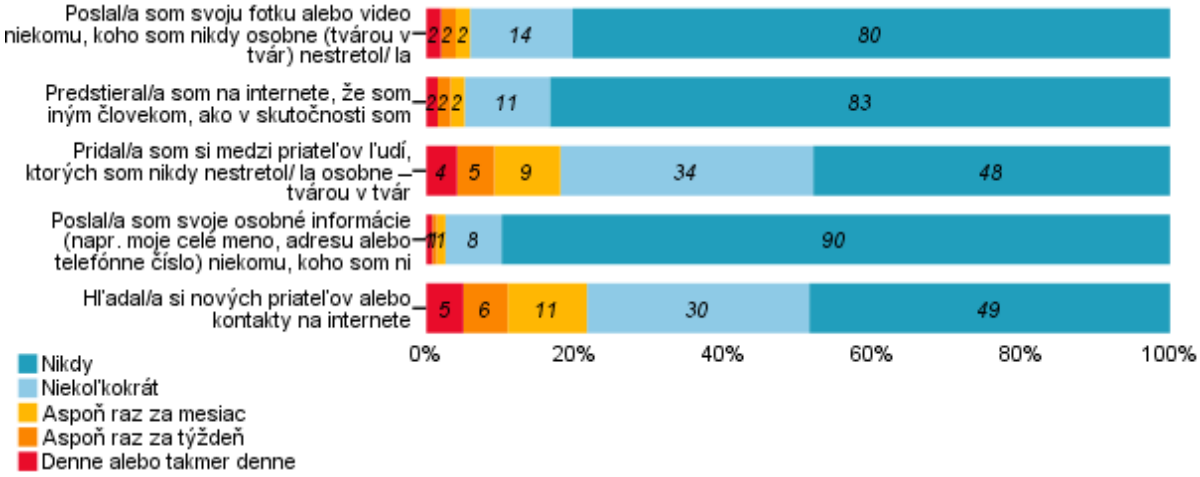

Z celkového počtu respondentov (N 1194) pri jednotlivých položkách:
Poslal/a som svoju fotku alebo video niekomu, koho som nikdy osobne (tvárou v tvár) nestretol/la: 19 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 50 respondentov, že nevie.
Predstieral/a som na internete, že som iným človekom, ako v skutočnosti som: 67 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 15 respondentov, že nevie.
Pridal/a som si medzi priateľov ľudí, ktorých som nikdy nestretol/la osobne – tvárou v tvár: 10 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 67 respondentov, že nevie.
Poslal/a som svoje osobné informácie (napr. moje celé meno, adresu alebo telefónne číslo) niekomu, koho som nikdy osobne (tvárou v tvár) nestretol/la: 9 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 44 respondentov, že nevie.
Hľadal/a si nových priateľov alebo kontakty na internete: 8 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 77 respondentov, že nevie.

Identifikácia diferenciácií vzhľadom na demografické charakteristiky

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

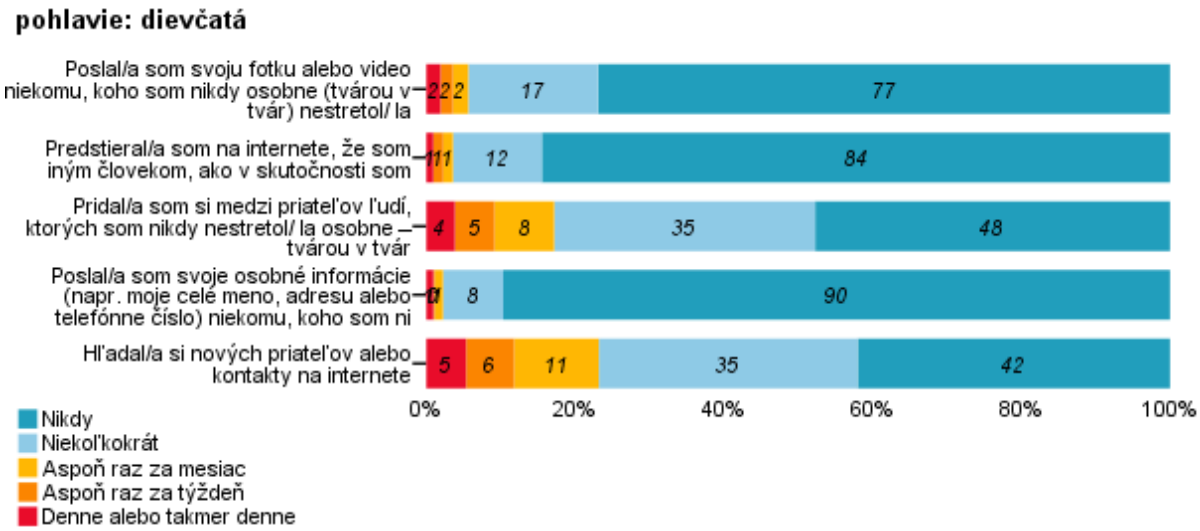

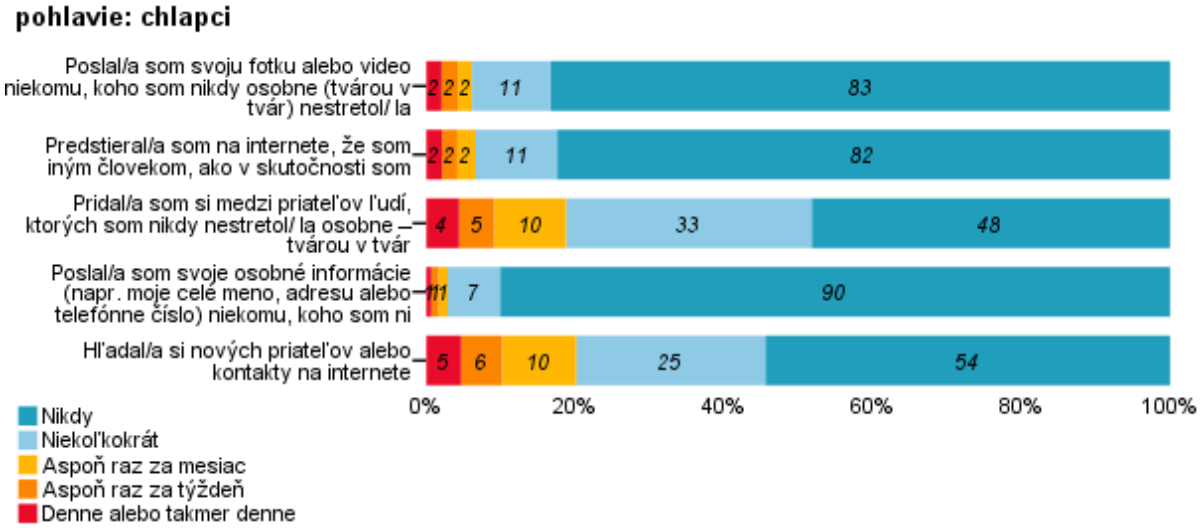

Poslal/a som svoju fotku alebo video niekomu, koho som nikdy osobne (tvárou v tvár) nestretol/la:

U(Ndievčatá = 533, Nchlapci = 590) = 147833,0, Z = -2,503, p = 0,012

Predstieral/a som na internete, že som iným človekom, ako v skutočnosti som:

U(Ndievčatá = 535, Nchlapci = 575) = 150028,0, Z = -1,097, p = 0,273

Pridal/a som si medzi priateľov ľudí, ktorých som nikdy nestretol/la osobne – tvárou v tvár:

U(Ndievčatá = 524, Nchlapci = 591) = 154350,0, Z = -0,099, p = 0,921

Poslal/a som svoje osobné informácie (napr. moje celé meno, adresu alebo telefónne číslo) niekomu, koho som nikdy osobne (tvárou v tvár) nestretol/la:

U(Ndievčatá = 541, Nchlapci = 598) = 161092,0, Z = -0,230, p = 0,818

Hľadal/a si nových priateľov alebo kontakty na internete:

U(Ndievčatá = 526, Nchlapci = 581) = 135556,0, Z = -3,506, p = 0,000

PODĽA VEKU

vek: 9 - 10

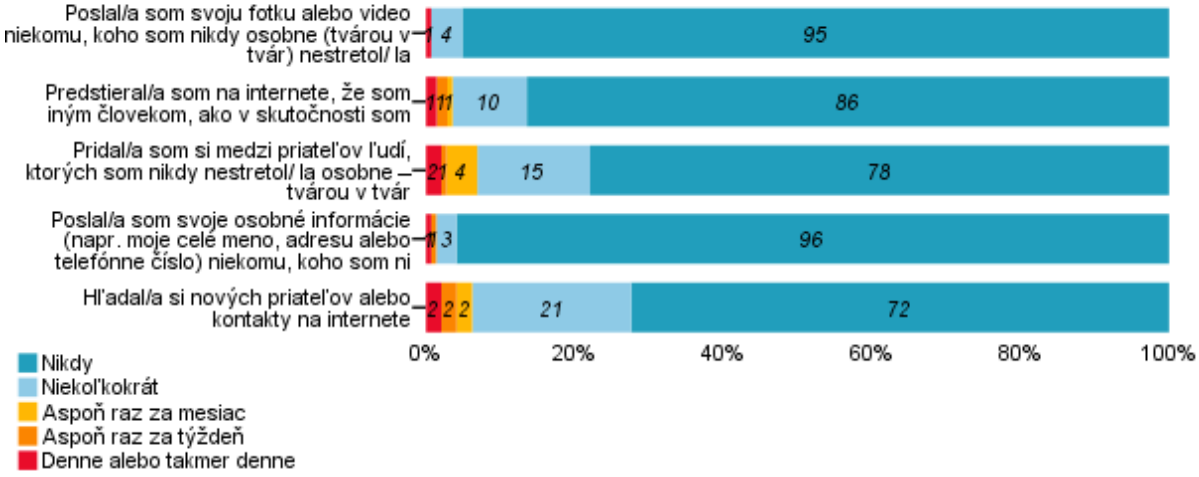

vek: 11 - 12

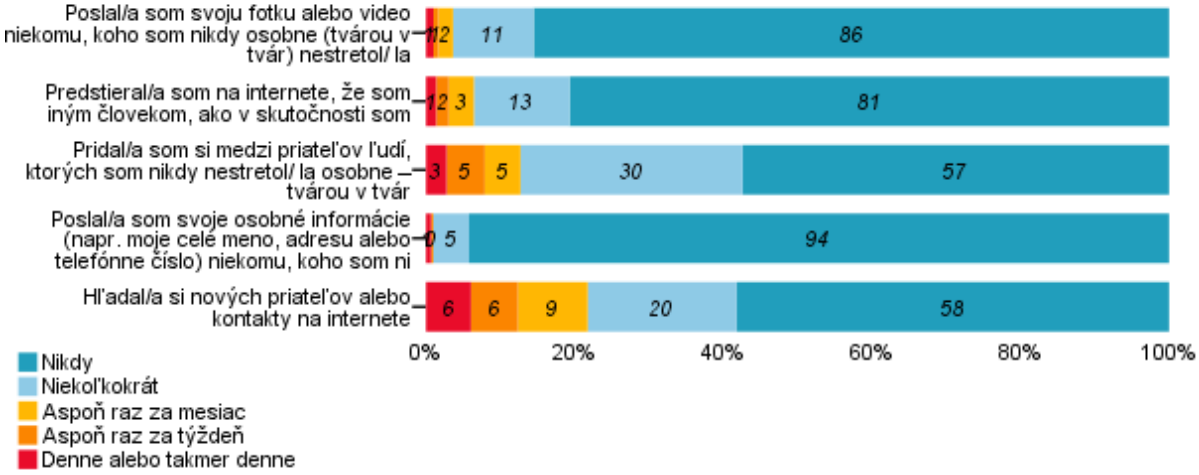

vek: 13 - 14

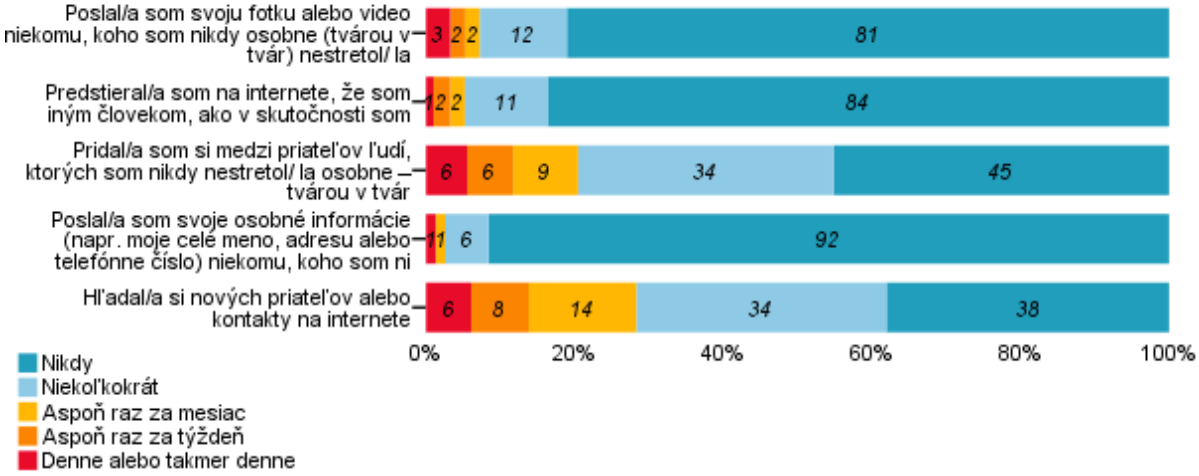

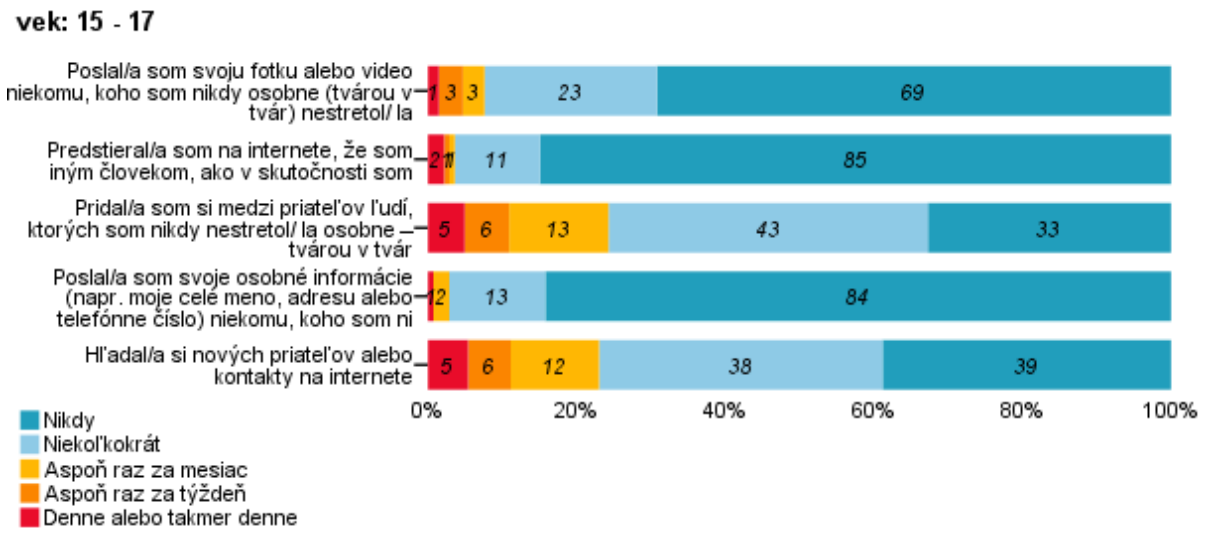

Poslal/a som svoju fotku alebo video niekomu, koho som nikdy osobne (tvárou v tvár) nestretol/la: H (N9-10 = 144, , N11-12 = 304, N13-14 = 306, N15- 17 = 276) = 46,999, df = 3, p = 0,000

Predstieral/a som na internete, že som iným človekom, ako v skutočnosti som: H (N9-10 = 140, , N11-12 = 295, N13-14 = 306, N15- 17 = 279) = 3,142, df = 3, p = 0,370

Pridal/a som si medzi priateľov ľudí, ktorých som nikdy nestretol/la osobne – tvárou v tvár: H (N9-10 = 145, , N11-12 = 291, N13-14 = 308, N15- 17 = 284) = 83,173, df = 3, p = 0,000

Poslal/a som svoje osobné informácie (napr. moje celé meno, adresu alebo telefónne číslo) niekomu, koho som nikdy osobne (tvárou v tvár) nestretol/la: H (N9-10 = 146, , N11-12 = 310, N13-14 = 309, N15- 17 = 279) = 23,405, df = 3, p = 0,000

Hľadal/a si nových priateľov alebo kontakty na internete: H (N9-10 = 145, , N11-12 = 299, N13-14 = 297, N15- 17 = 278) = 60,484, df = 3, p = 0,000

PODĽA REGIÓNU

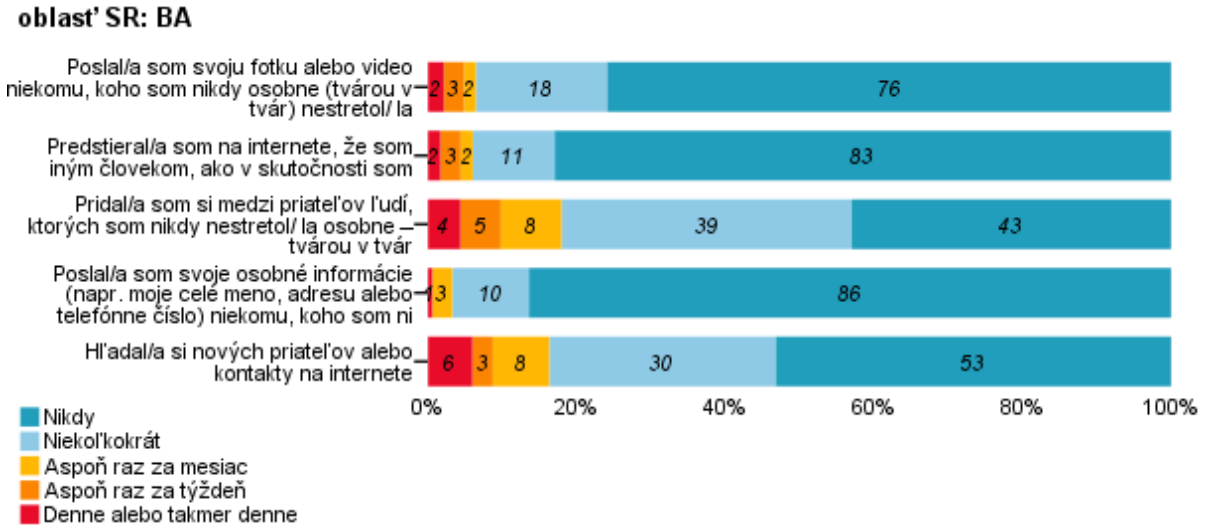

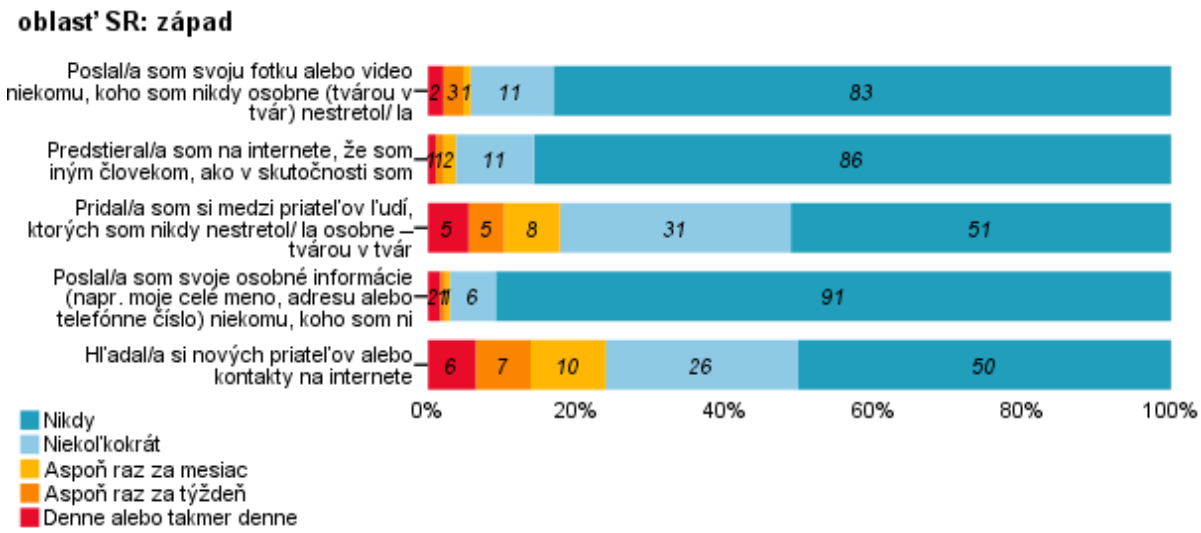

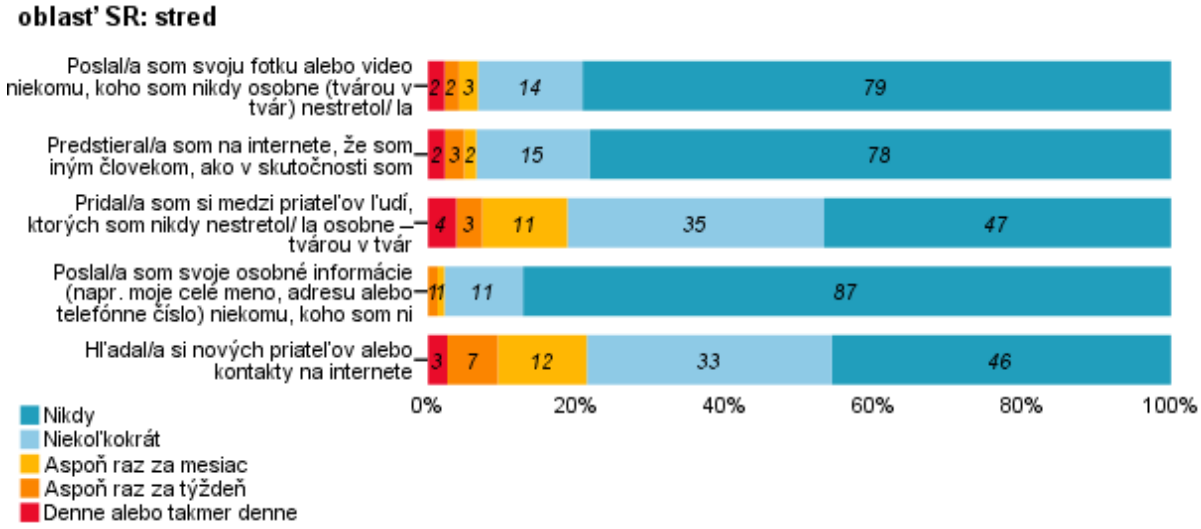

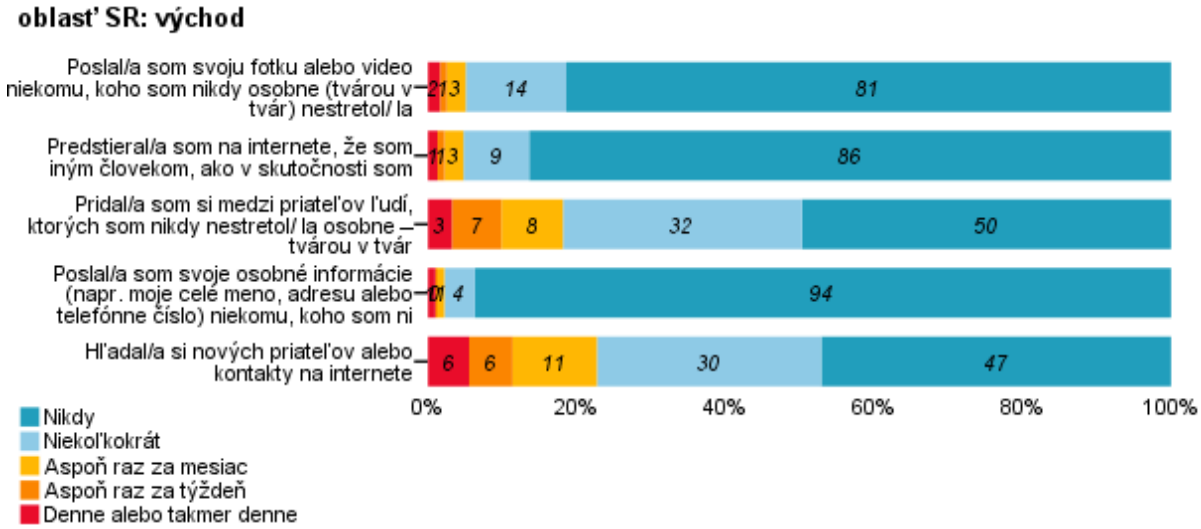

Poslal/a som svoju fotku alebo video niekomu, koho som nikdy osobne (tvárou v tvár) nestretol/la: H (N_{BA} = 187, $N_{západ}$ = 297, N_{stred} = 313, $N_{východ}$ = 317) = 3,996, df = 3, p = 0,262

Predstieral/a som na internete, že som iným človekom, ako v skutočnosti som: H (N_{BA} = 182, $N_{západ}$ = 292, N_{stred} = 308, $N_{východ}$ = 316) = 9,148, df = 3, p = 0,027

Pridal/a som si medzi priateľov ľudí, ktorých som nikdy nestretol/la osobne – tvárou v tvár: H (N_{BA} = 184, $N_{západ}$ = 293, N_{stred} = 315, $N_{východ}$ = 314) = 2,102, df = 3, p = 0,551
Poslal/a som svoje osobné informácie (napr. moje celé meno, adresu alebo telefónne číslo) niekomu, koho som nikdy osobne (tvárou v tvár) nestretol/la: H (N_{BA} = 184, $N_{západ}$ = 308, N_{stred} = 321, $N_{východ}$ = 317) = 9,821, df = 3, p = 0,020
Hľadal/a si nových priateľov alebo kontakty na internete: H (N_{BA} = 184, $N_{západ}$ = 297, N_{stred} = 309, $N_{východ}$ = 308) = 3,027, df = 3, p = 0,387

HLAVNÉ ZISTENIA

- Veľká časť detí a mladých (80 %) nikdy neposlalo svoju fotku alebo video osobe, ktorú mimo internet nepoznajú.

- Veľká časť detí a mladých (80 %) sa nikdy nevydávalo za inú osobu – bez rozdielov medzi chlapcami a dievčatami a pohlavia.

- 9 % detí a mladých si aspoň raz za týždeň alebo častejšie pridáva medzi priateľov na internete ľudí, ktorých nikdy nevideli tvárou v tvár.

- Veľká časť detí a mladých (90 %) nikdy neposlala svoje osobné informácie osobe, ktorú nikdy nevideli tvárou v tvár.

- Skúsenosť s hľadaním si nových priateľov na internete má v priemere aspoň raz za mesiac 21 % detí a mladých ľudí a s vekom táto skúsenosť rastie, pričom je častejšia u dievčat ako u chlapcov.

Zhrnutie

Jedným z dôležitých ukazovateľov bezpečnosti v prostredí internetu je aj kontakt s cudzími ľuďmi. Takýto kontakt nemusí viesť vždy k výraznej ujme a traume, ale treba povedať, že isté riziko v sebe nesie. Väčšina kontaktov je však medzi rovesníkmi. Celkovo 80 % detí a mladých si uvedomuje, že nie je rozumné zasielať svoju fotku alebo video cudzím osobám, ktoré nepoznajú osobne. Stále však zostáva 20 % detí a mladých, ktorí túto skúsenosť majú. Z toho 14 % uvádza frekvenciu niekoľkokrát a 6 % vo frekvencii aspoň raz za mesiac alebo častejšie. Dievčatá zasielajú fotky a videá častejšie ako chlapci a táto skúsenosť rastie s vekom. Medzi regiónmi sme diferenciu nezaznamenali. Podobne ako zasielanie fotiek a videí je pomerne málo časté vystupovanie pod zmenenou identitou. Iba 17 % percent opýtaných má s tým skúsenosť a 6 % aspoň raz za mesiac alebo častejšie. I keď vystupovanie pod zmenenou identitou je časté najmä v hrách, ktoré hrajú viac chlapci, nenašli sme medzi chlapcami a dievčatami rozdiel. Rozdiel sme nezaznamenali ani s narastajúcim vekom či v regiónoch. V porovnaní s predchádzajúcimi skúsenosťami je oveľa bežnejšia skúsenosť s pridávaním si medzi priateľov ľudí, ktorých nikdy nevideli tvárou v tvár. Takáto prax súvisí najmä s používaním sociálnych sietí a médií a aspoň raz za mesiac alebo častejšie to robí 18 % detí bez rozdielov medzi pohlaviami. Vekom pridávanie priateľov, ktorých poznáme iba online, rastie, čo súvisí najmä s intenzívnejším používaním sociálnych sietí. Rozdiel v regiónoch Slovenska sme znova nezaznamenali. S touto otázkou súvisí aj otázka hľadania si nových priateľov na internete. Iba polovica opýtaných takú skúsenosť nemá, naopak, 11 % to robí aspoň raz za týždeň alebo častejšie, najmä dievčatá. S vekom

a zvýšenou potrebou kontaktov táto skúsenosť prirodzene rastie. Medzi regiónmi sme diferencie nezaznamenali.

Najbezpečnejšie sa správajú deti a mladí ohľadne posielania svojich osobných informácií. Iba 3 % respondentov bez rozdielu pohlavia poslalo svoje osobné informácie aspoň raz za mesiac alebo častejšie. Vekom táto skúsenosť rastie hlavne v úrovní niekoľkokrát, častejšie frekvencie sa v podstate nemenili. Medzi regiónmi sme znova diferencie nezaznamenali.

Spánkové návyky

Spánkové návyky detí a dospievajúcich majú veľký vplyv na ich koncentráciu a sústredenosť hlavne v škole. Mnohé výskumy poukazujú nielen na súvislosť medzi nadmerným používaním internetu a trávením voľného času (deti a dospievajúci nadmerne používajúci internet nemajú priestor na aktívne trávenie voľného času napr. športovaním), ale aj na skutočnosť, že nesprávne spánkové návyky vedú k ospalosti a nesústredenosti počas vyučovania v škole.

Položky, ktoré sa týkajú spánkových návykov: Kedy obvykle chodíš spať v školské dni? • Kedy obvykle chodíš spať cez víkend? • Kedy sa zvyčajne budíš v školské dni? • V akom čase sa obvykle budíš cez víkend? • Potom, čo ideš večer spať, ako dlho ti trvá, kým zvyčajne zaspíš? • Ako ospalo sa zvyčajne cítiš v škole? • Používaš mobil alebo tablet tesne pred spaním?

Kedy obvykle chodíš spať v školské dni?

CELÁ SKUPINA

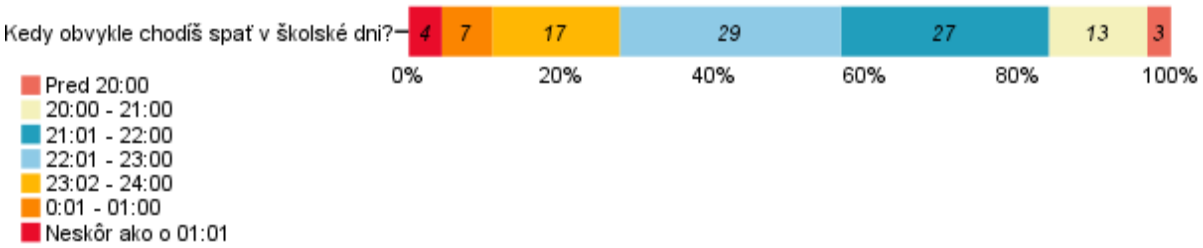

Z celkového počtu 1195 respondentov 16 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 33 respondentov uviedlo, že nevie a 11 respondentov neodpovedalo.

Identifikácia diferenciácií vzhľadom na demografické charakteristiky:

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

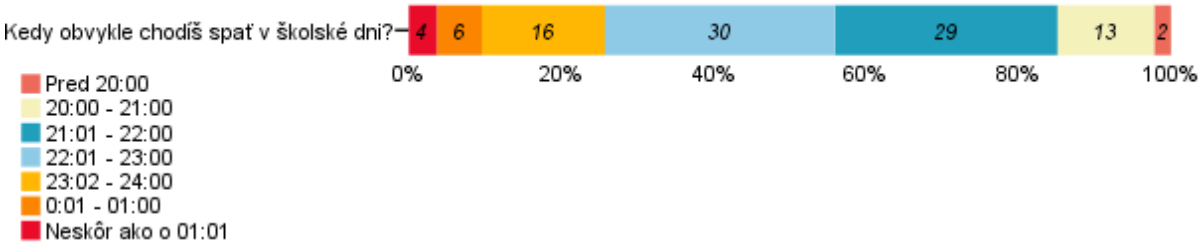

pohlavie: chlapci

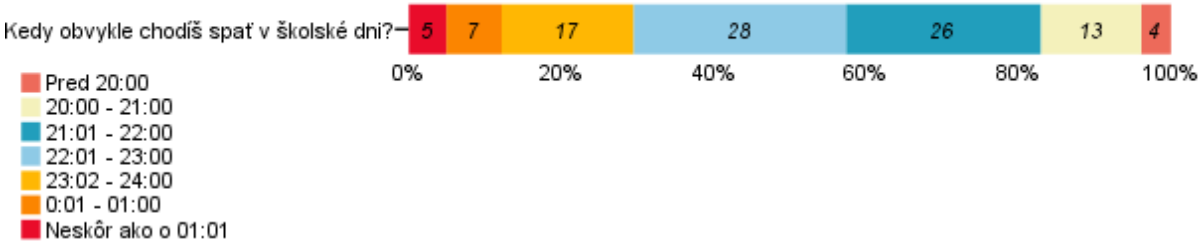

U($N_{dievčatá}$ = 544, $N_{chlapci}$ = 591) = 157347,5, Z = -0,634, p = 0,526

PODĽA VEKU

vek: 9 - 10

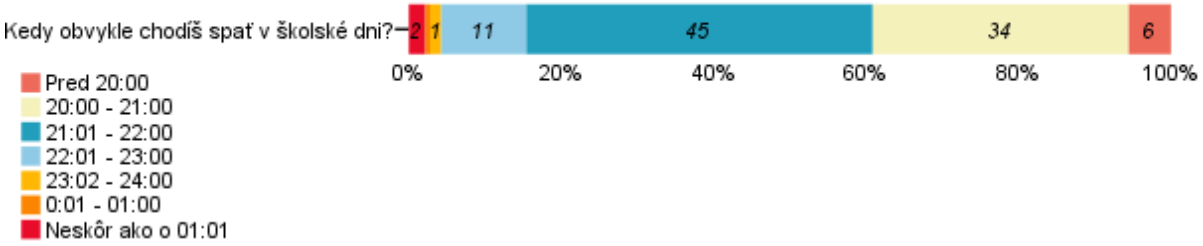

vek: 11 - 12

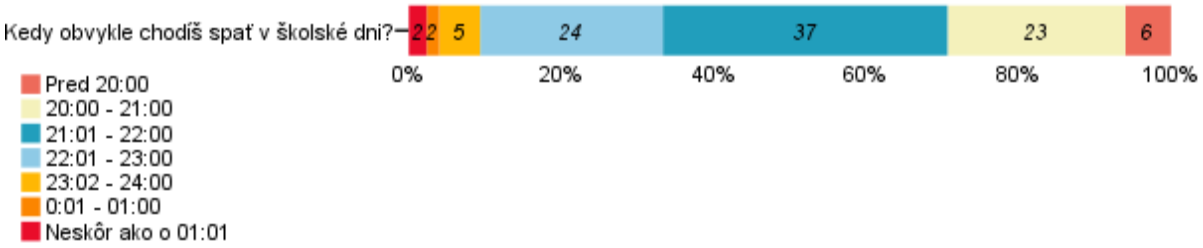

vek: 13 - 14

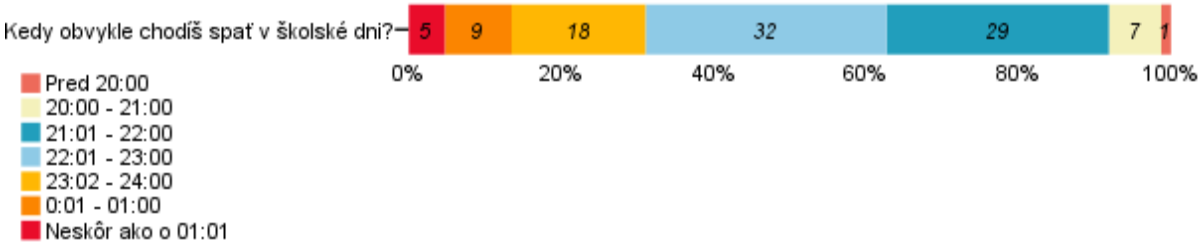

vek: 15 - 17

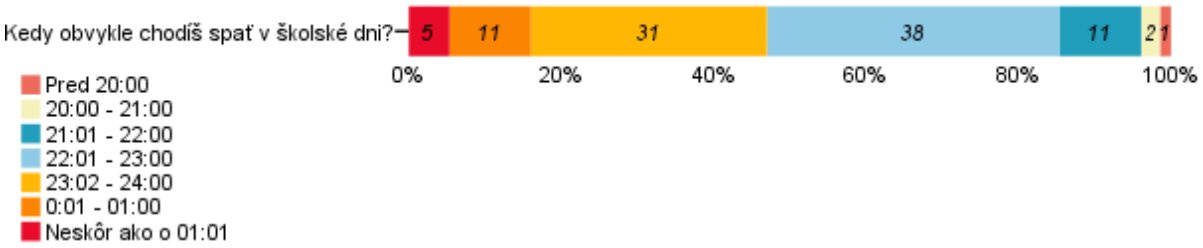

H (N_{9-10} = 143, N_{11-12} = 300, N_{13-14} = 319, N_{15-17} = 281) = 272,121,df = 3,p = 0,000

PODĽA REGIÓNU

oblasť SR: BA

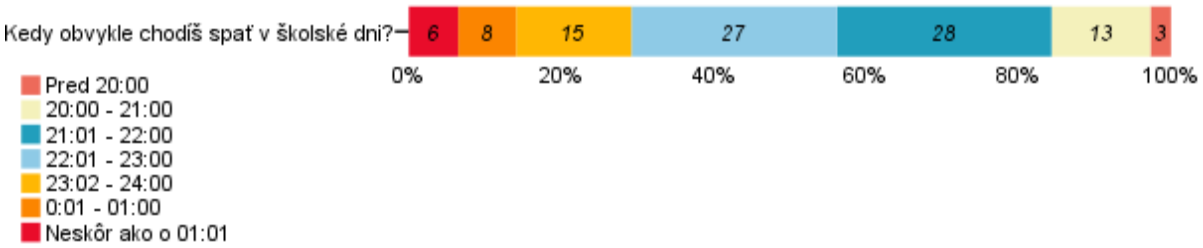

oblasť SR: západ

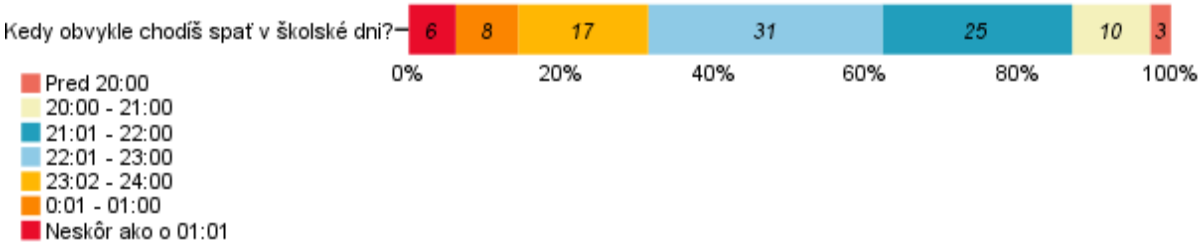

oblasť SR: stred

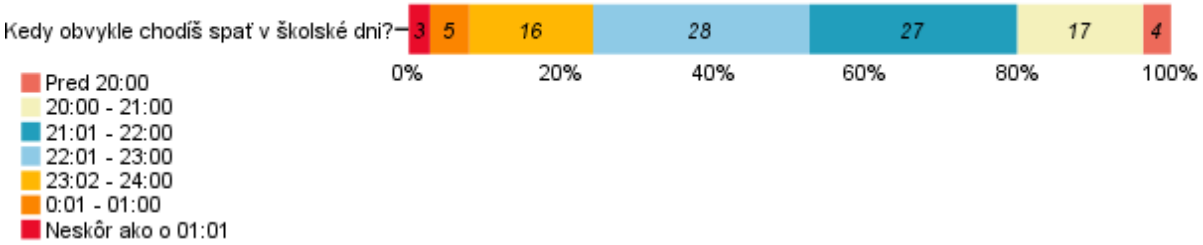

oblasť SR: východ

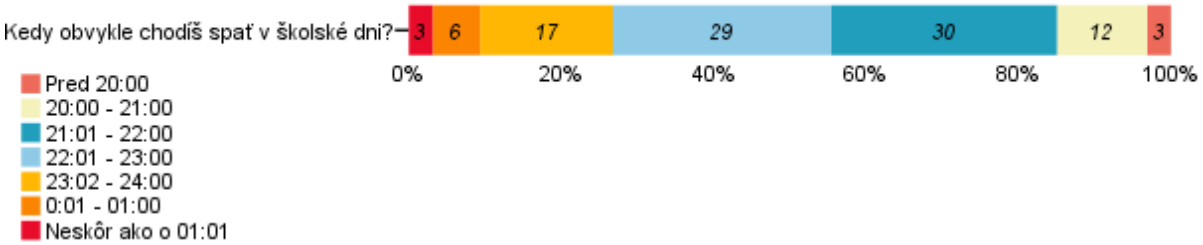

H (N_{BA} = 185, $N_{západ}$ = 293, N_{stred} = 327, $N_{východ}$ = 321) = 9,287, *df* = 3, *p* = 0,026

Kedy obvykle chodíš spať cez víkend?

CELÁ SKUPINA

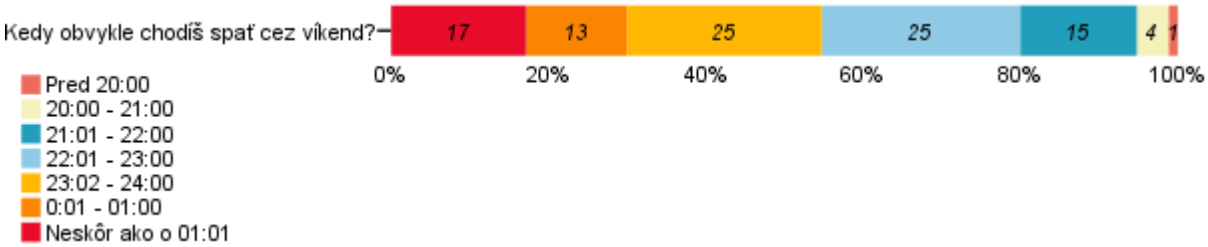

Z celkového počtu 1195 respondentov 16 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 54 respondentov uviedlo, že nevie a 11 respondentov neodpovedalo.

Identifikácia diferenciácií vzhľadom na demografické charakteristiky:

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

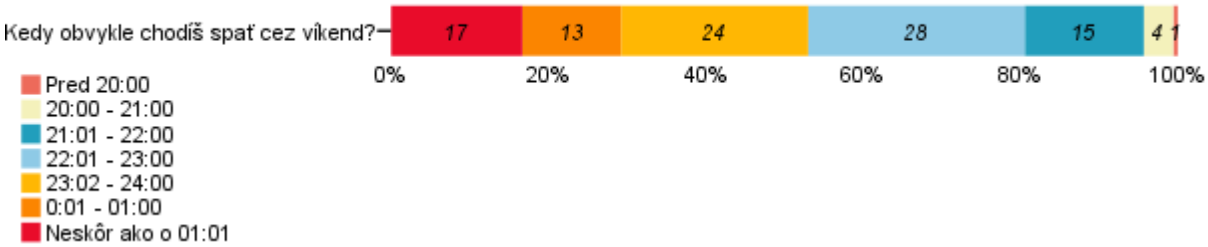

pohlavie: chlapci

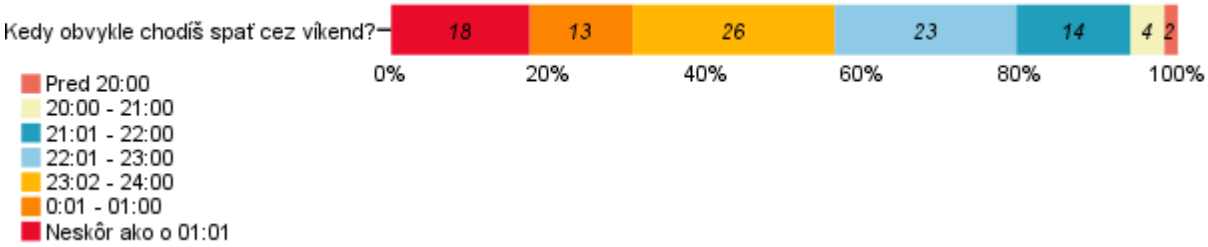

$U(N_{dievčatá} = 534, N_{chlapci} = 580) = 152197{,}5, Z = -0{,}507, p = 0{,}612$

PODĽA VEKU

vek: 9 - 10

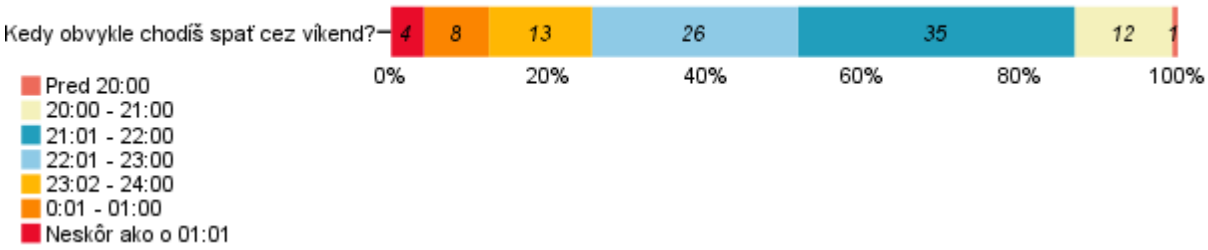

vek: 11 - 12

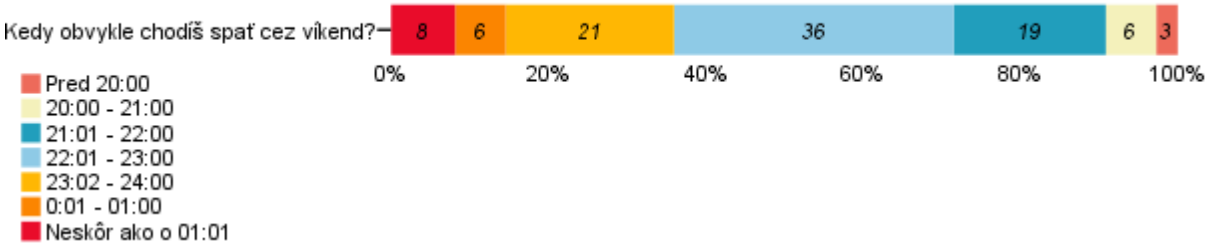

vek: 13 - 14

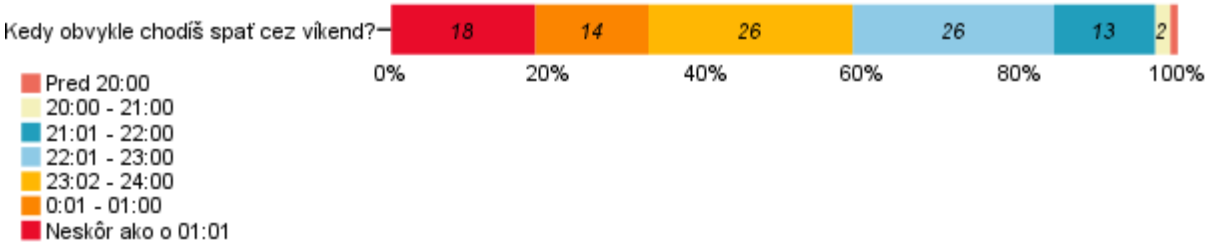

vek: 15 - 17

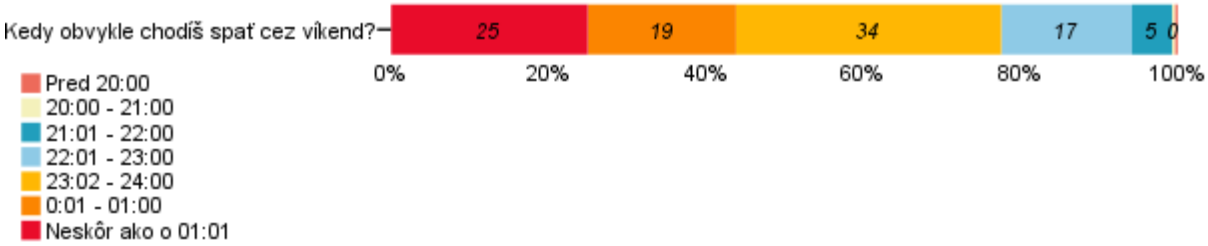

H ($N_{9\text{-}10}$ = 145, $N_{11\text{-}12}$ = 295, $N_{13\text{-}14}$ = 312, $N_{15\text{-}17}$ = 276) = 170,835,*df* = 3,*p* = 0,000

PODĽA REGIÓNU

oblasť SR: BA

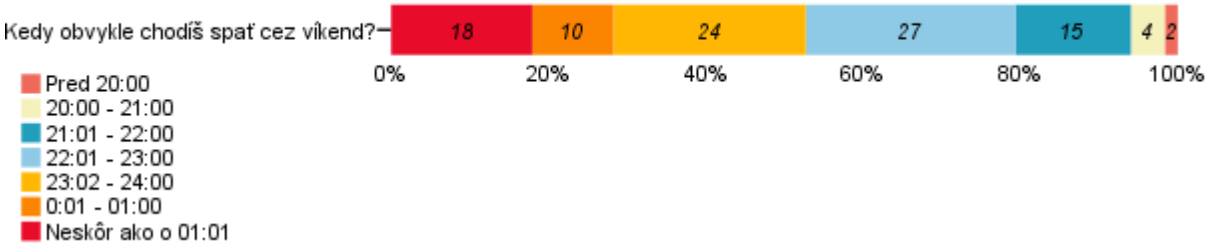

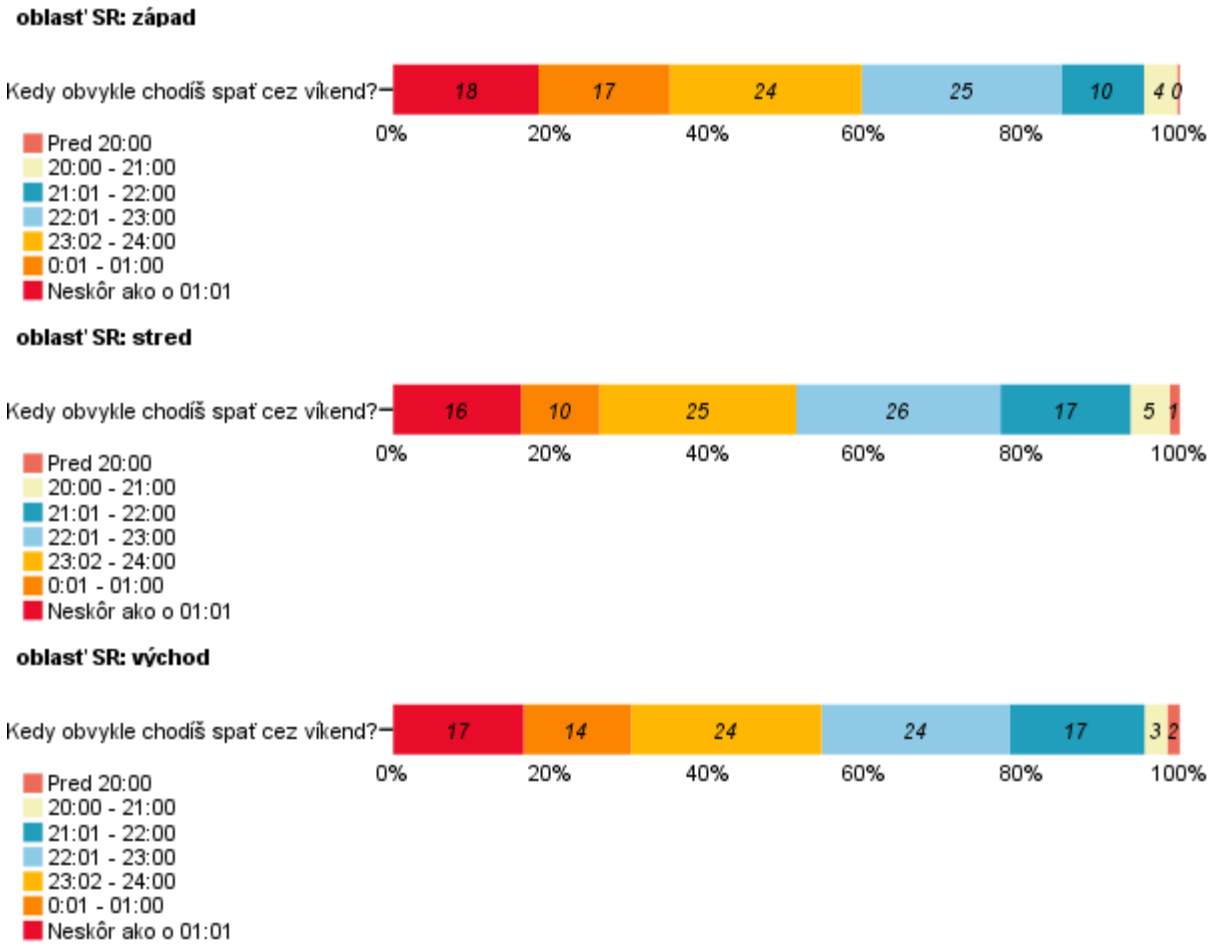

H (N_{BA} = 184, $N_{západ}$ = 287, N_{stred} = 320, $N_{východ}$ = 314) = 6,825, df = 3, p = 0,078

V akom čase sa zvyčajne budíš v školské dni?

CELÁ SKUPINA

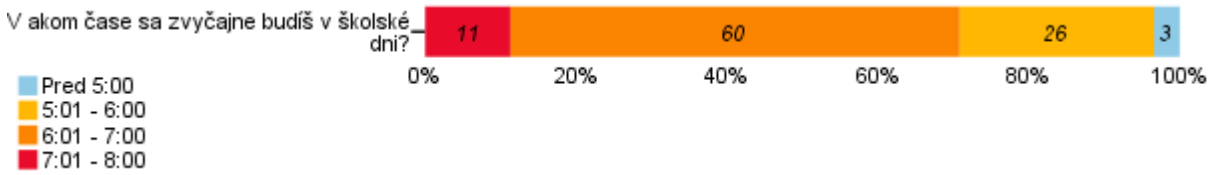

Z celkového počtu 11953 respondentov 13 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 21 respondentov odpovedalo neviem a 16 respondentov neodpovedalo.

Identifikácia diferenciácií vzhľadom na demografické charakteristiky:

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

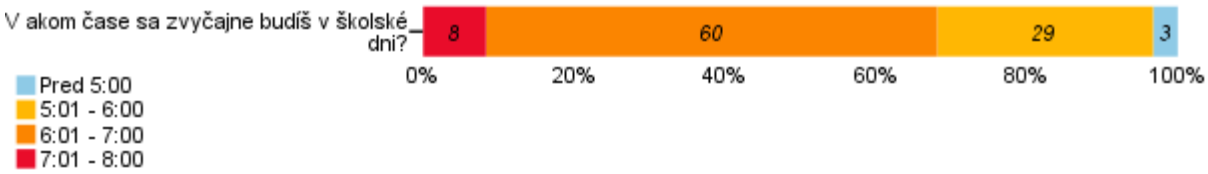

pohlavie: chlapci

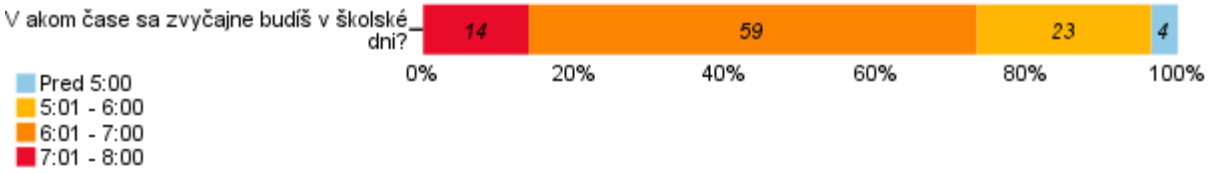

$U(N_{dievčatá} = 552, N_{chlapci} = 593) = 149919{,}0, Z = -2{,}802, p = 0{,}005$

PODĽA VEKU

vek: 9 - 10

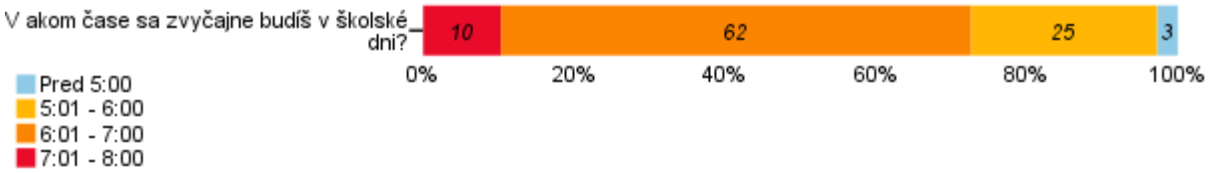

vek: 11 - 12

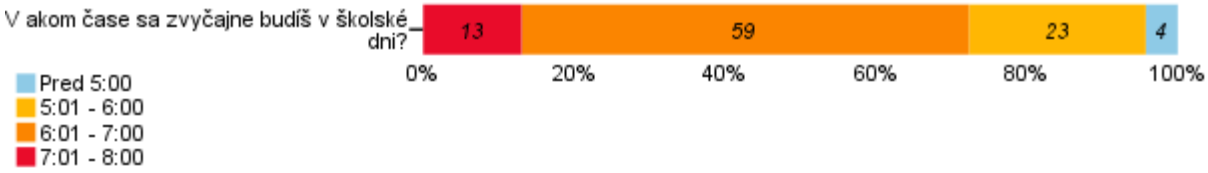

vek: 13 - 14

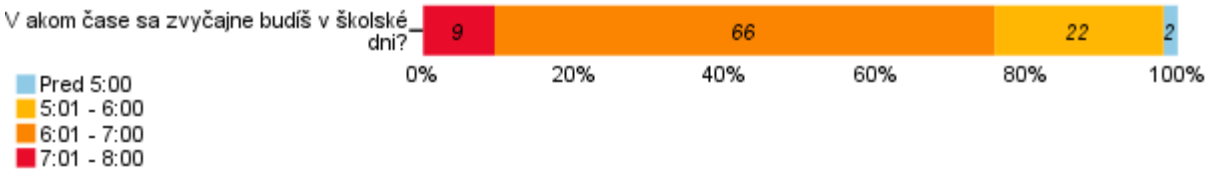

vek: 15 - 17

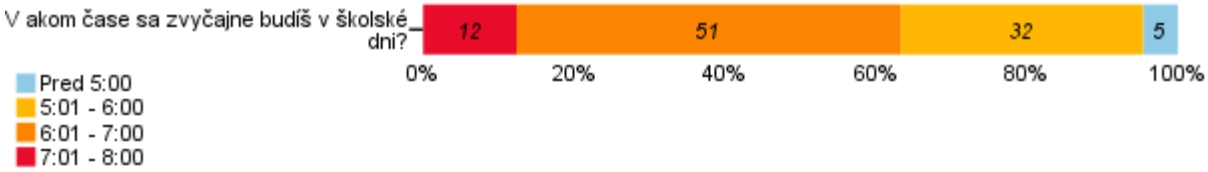

$H\ (N_{9\text{-}10} = 146, N_{11\text{-}12} = 307, N_{13\text{-}14} = 317, N_{15\text{-}17} = 283) = 6{,}007, df = 3, p = 0{,}111$

PODĽA REGIÓNU

oblasť SR: BA

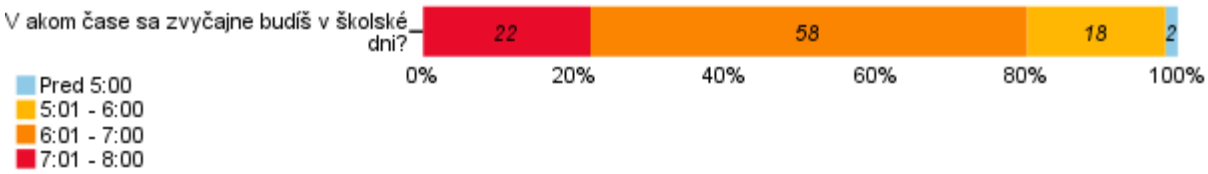

oblasť SR: západ

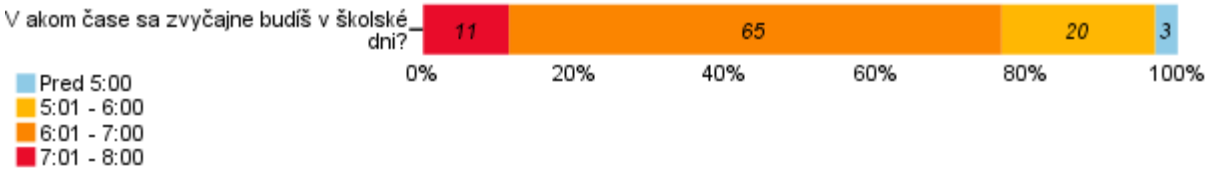

oblasť SR: stred

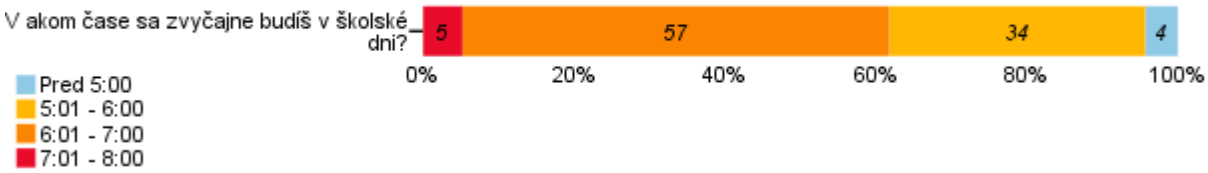

oblasť SR: východ

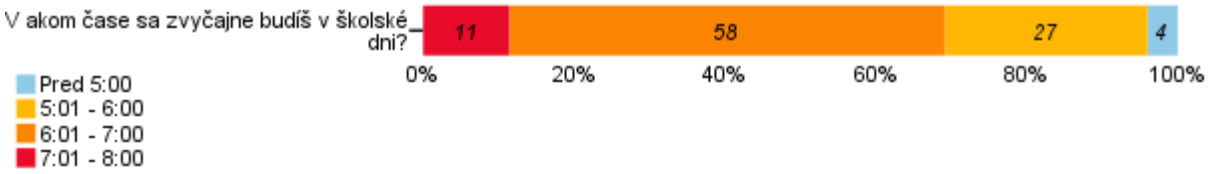

H (N_{BA} = 185, $N_{západ}$ = 300, N_{stred} = 327, $N_{východ}$ = 324) = 40,989, df = 3, p = 0,000

V akom čase sa zvyčajne budíš cez víkendy?

CELÁ SKUPINA

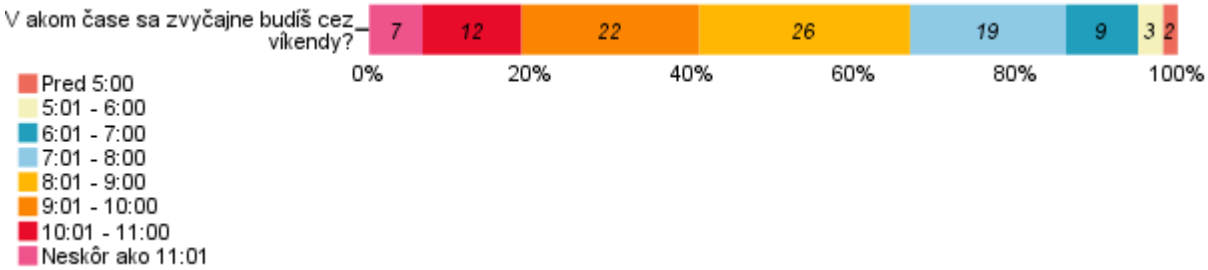

Z celkového počtu 1195 respondentov 14 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 32 respondentov uviedlo, že nevie a 11 respondentov na túto otázku neodpovedalo.

Identifikácia diferenciácií vzhľadom na demografické charakteristiky:

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

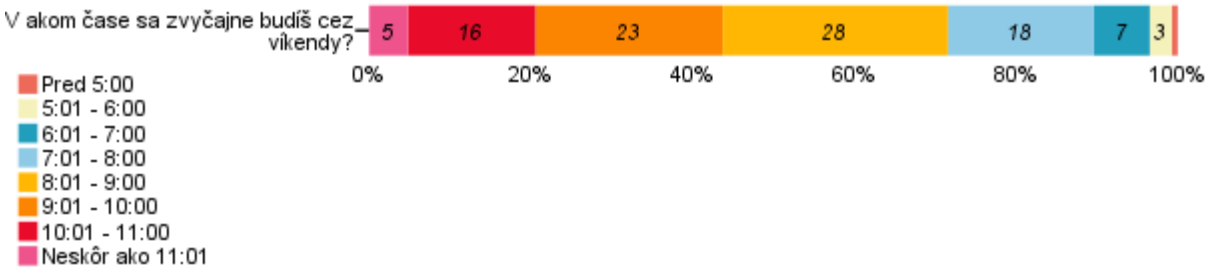

pohlavie: chlapci

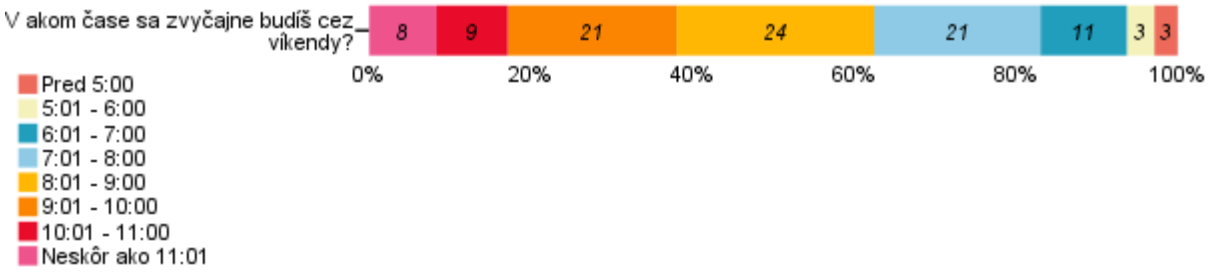

$U(N_{dievčatá} = 549, N_{chlapci} = 589) = 146040{,}0, Z = -2{,}879, p = 0{,}004$

PODĽA VEKU

vek: 9 - 10

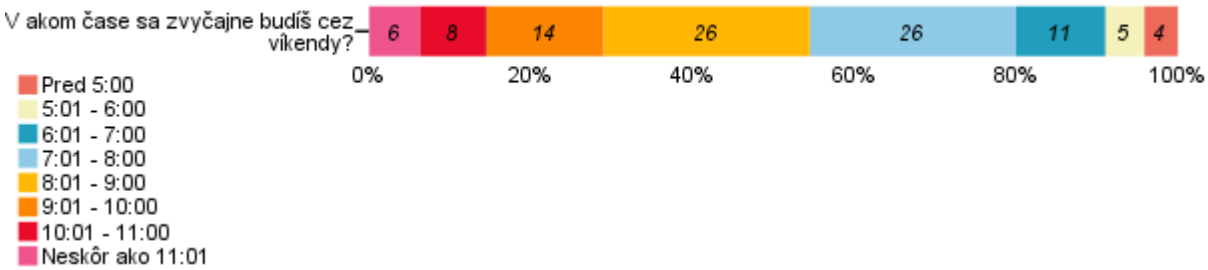

vek: 11 - 12

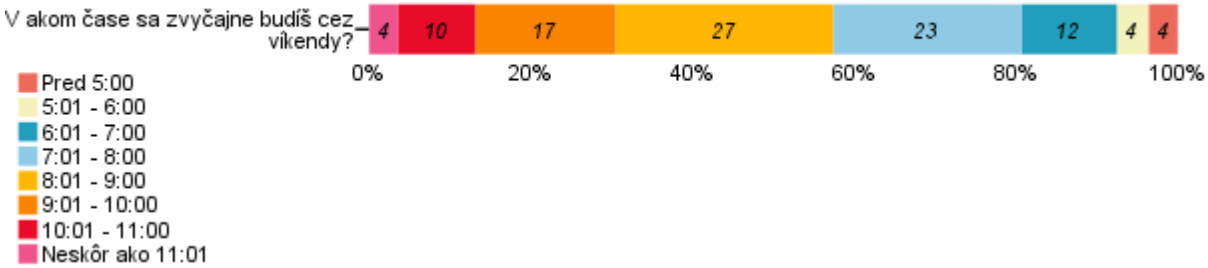

vek: 13 - 14

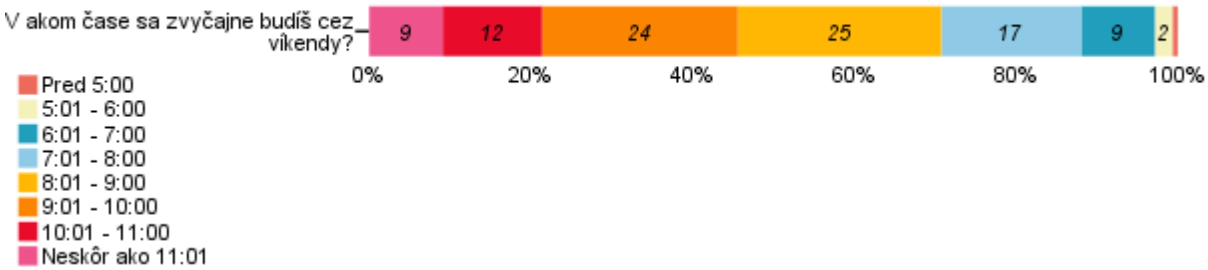

vek: 15 - 17

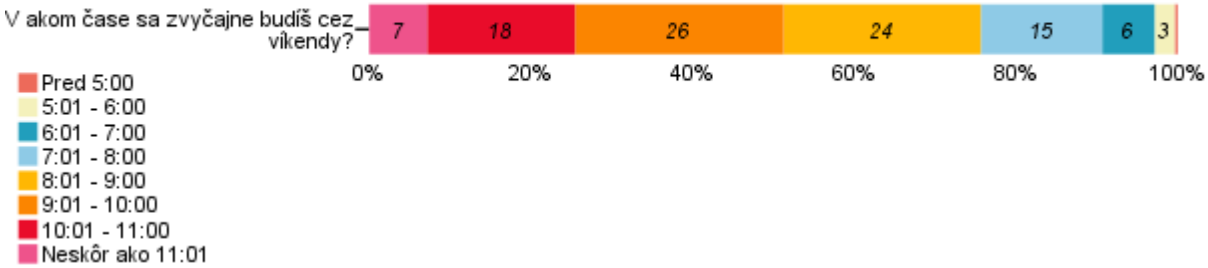

H ($N_{9\text{-}10}$ = 145, $N_{11\text{-}12}$ = 305, $N_{13\text{-}14}$ = 318, $N_{15\text{-}17}$ = 279) = 45,825, *df* = 3, *p* = 0,000

PODĽA REGIÓNU

oblasť SR: BA

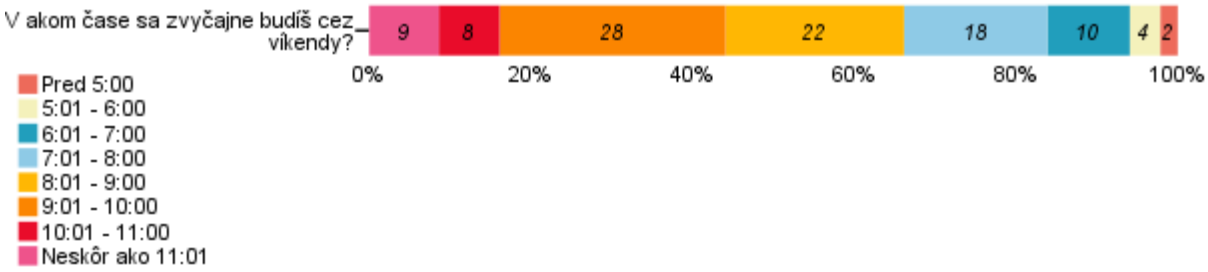

oblasť SR: západ

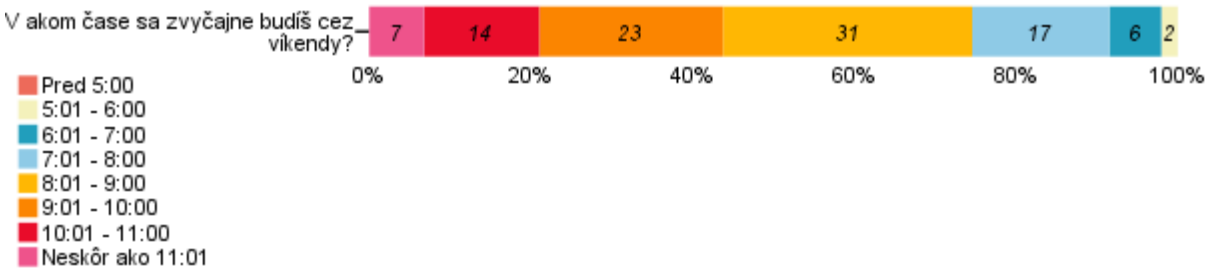

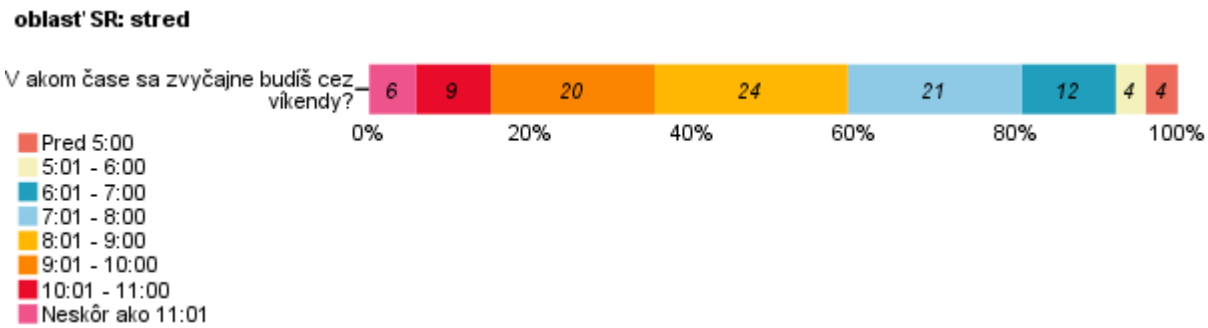

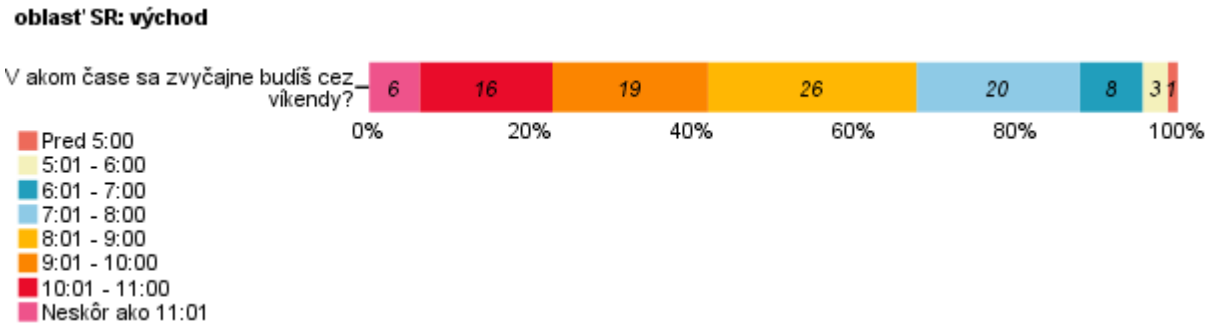

H (N_{BA} = 186, $N_{západ}$ = 295, N_{stred} = 326, $N_{východ}$ = 322) = 15,354, df = 3, p = 0,002

Potom, čo ideš večer spať, ako dlho ti trvá kým zvyčajne zaspíš?

CELÁ SKUPINA

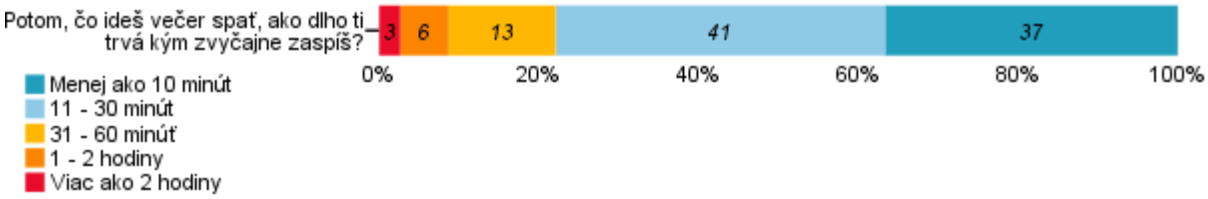

Z celkového počtu 1195 respondentov 16 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 103 respondentov uviedlo, že nevie a 12 respondentov neodpovedalo.

Identifikácia diferenciácií vzhľadom na demografické charakteristiky:

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

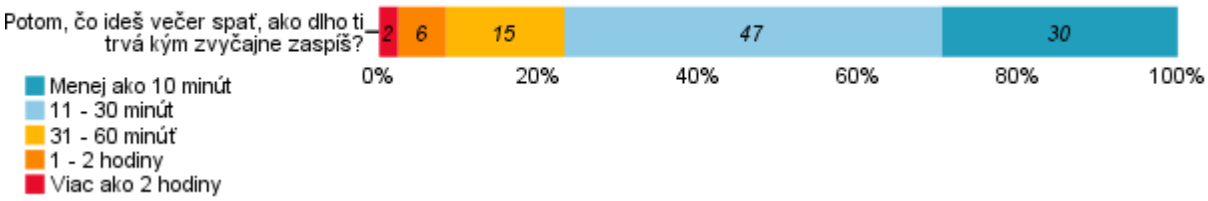

pohlavie: chlapci

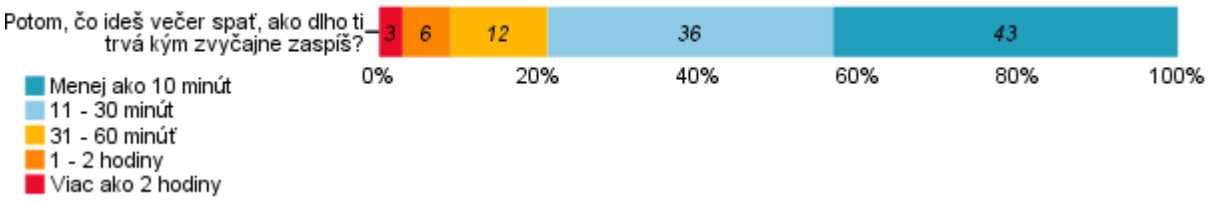

$U(N_{dievčatá} = 513, N_{chlapci} = 551) = 124946{,}5, Z = -3{,}492, p = 0{,}000$

PODĽA VEKU

vek: 9 - 10

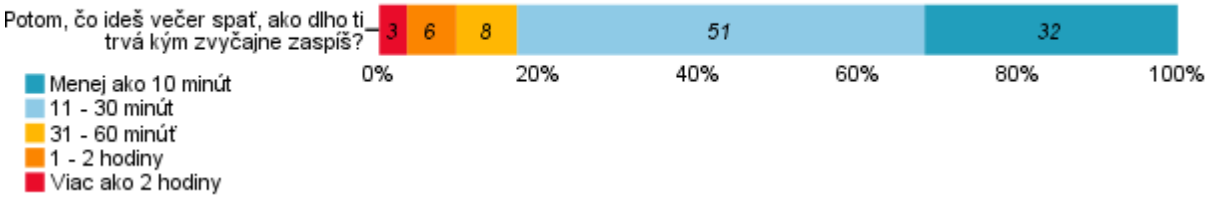

vek: 11 - 12

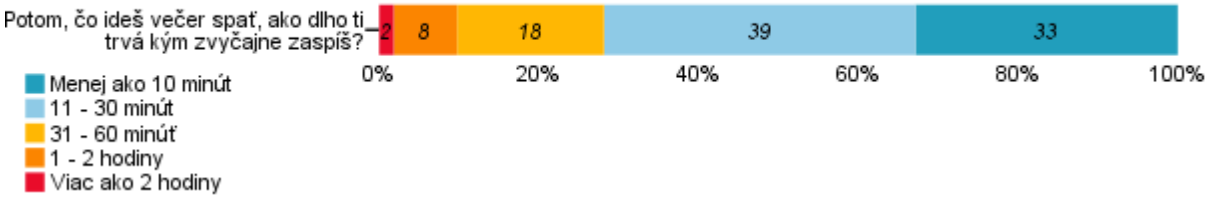

vek: 13 - 14

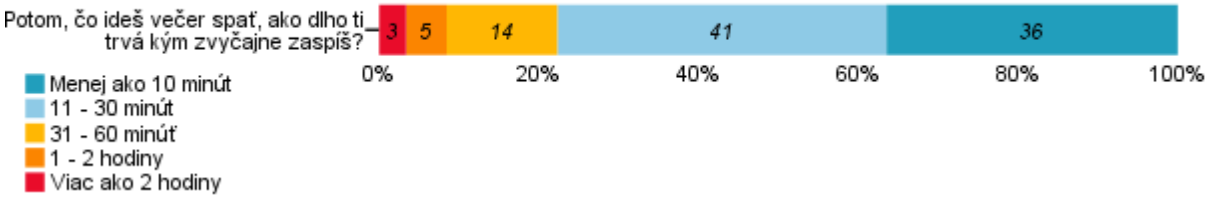

vek: 15 - 17

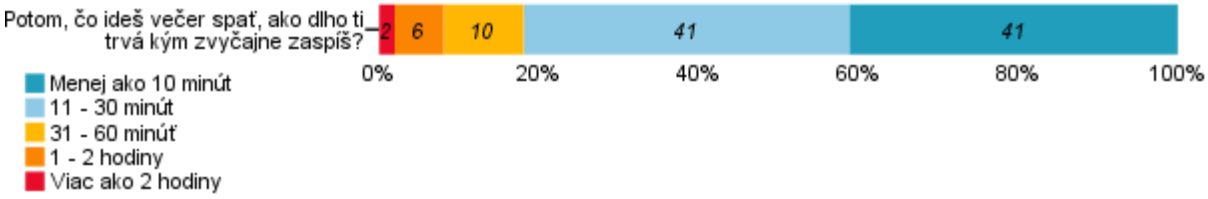

H ($N_{9\text{-}10}$ = 145, $N_{11\text{-}12}$ = 305, $N_{13\text{-}14}$ = 318, $N_{15\text{-}17}$ = 279) = 48,825, *df* = 3, *p* = 0,000

PODĽA REGIÓNU

oblasť SR: BA

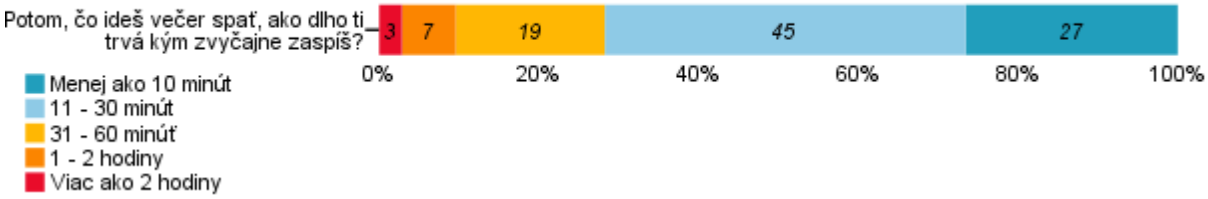

oblasť SR: západ

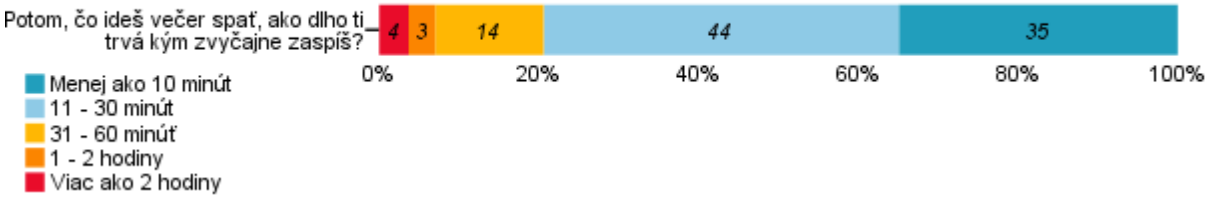

oblasť SR: stred

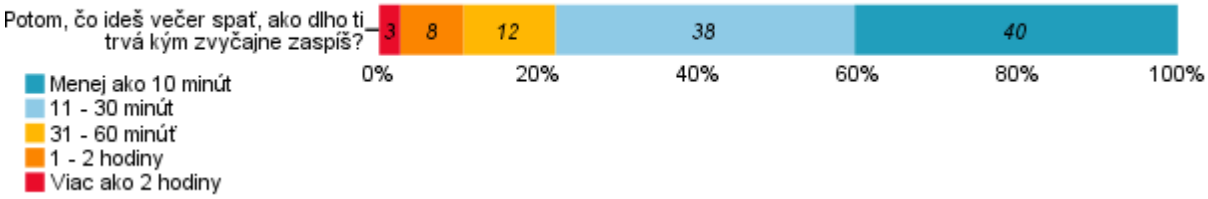

oblasť SR: východ

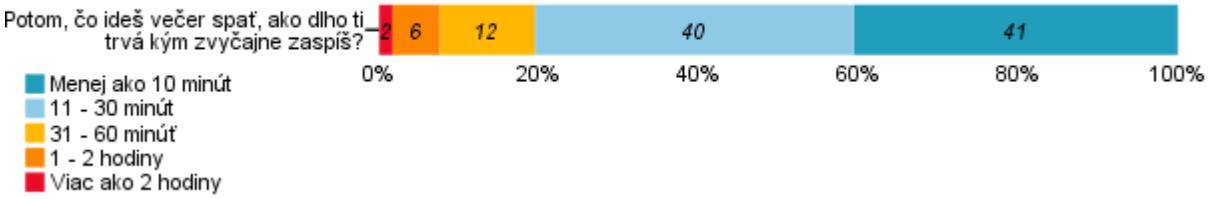

H (N_{BA} = 186, $N_{západ}$ = 295, N_{stred} = 326, $N_{východ}$ = 322) = 15,354, *df* = 3, *p* = 0,002

Ako ospalo sa zvyčajne cítiš v škole?

CELÁ SKUPINA

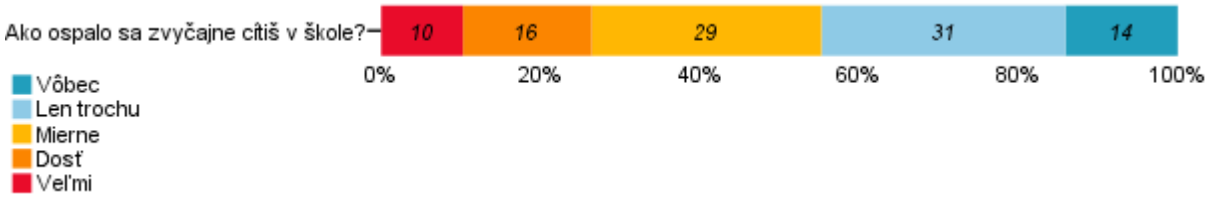

Z celkového počtu 1195 respondentov 19 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 51 respondentov uviedlo, že nevie a 12 respondentov neodpovedalo.

Identifikácia diferenciácií vzhľadom na demografické charakteristiky:

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

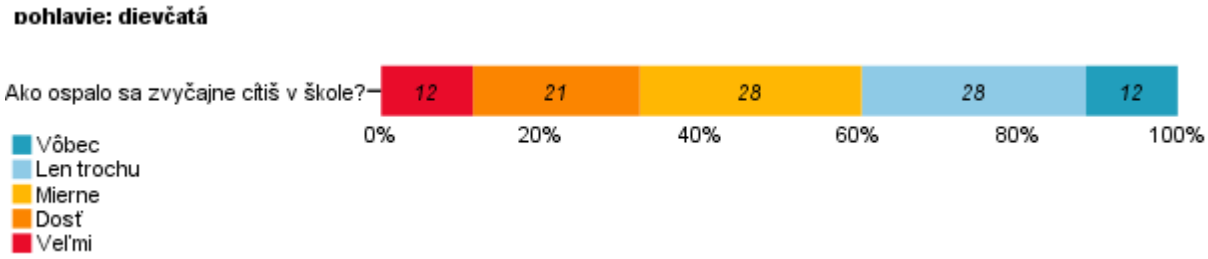

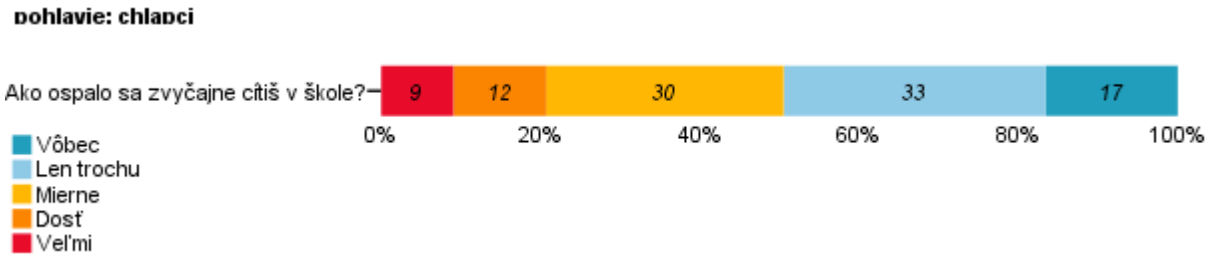

$U(N_{dievčatá} = 539, N_{chlapci} = 574) = 133035{,}5, Z = -4{,}170, p = 0{,}000$

PODĽA VEKU

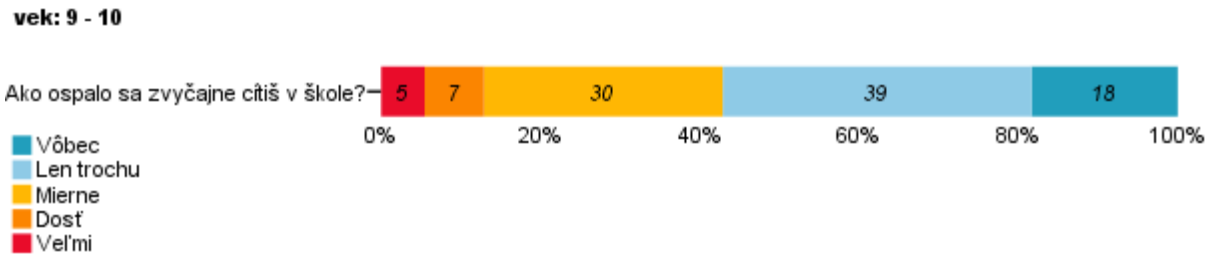

vek: 11 - 12

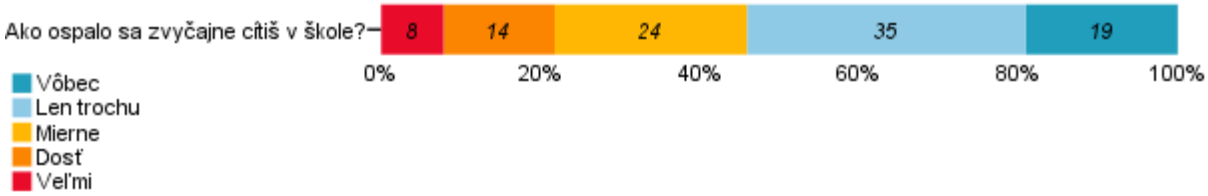

vek: 13 - 14

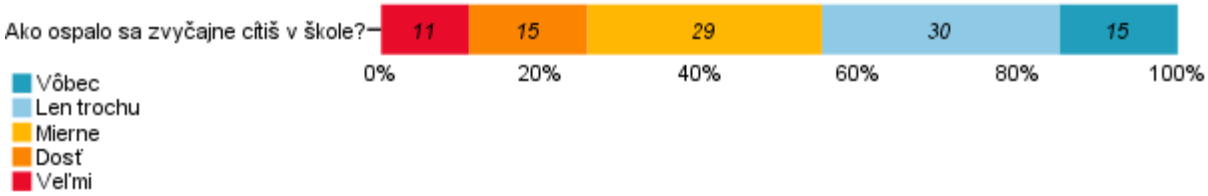

vek: 15 - 17

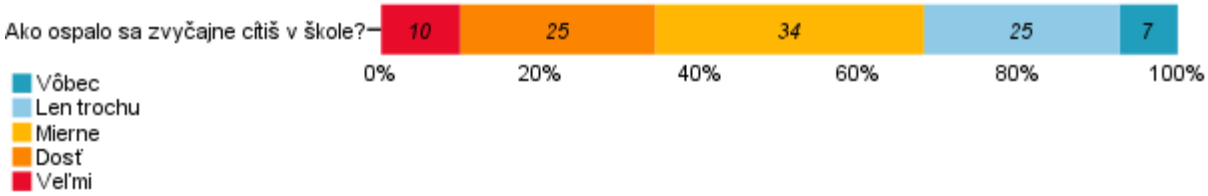

H ($N_{9\text{-}10}$ = 147, $N_{11\text{-}12}$ = 294, $N_{13\text{-}14}$ = 309, $N_{15\text{-}17}$ = 273) = 40,925, *df* = 3, *p* = 0,000

PODĽA REGIÓNU

oblasť SR: BA

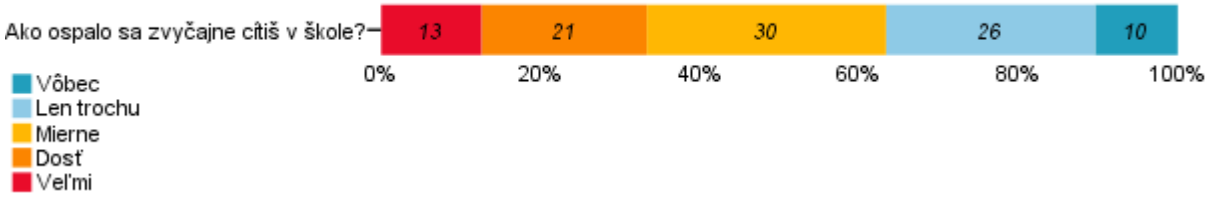

oblasť SR: západ

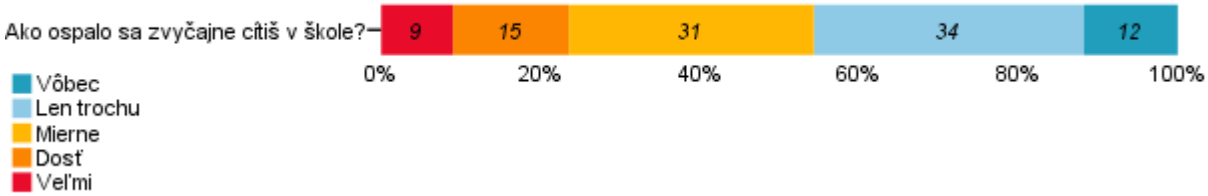

oblasť SR: stred

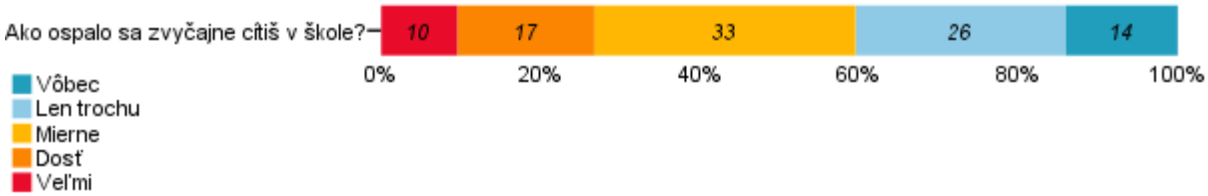

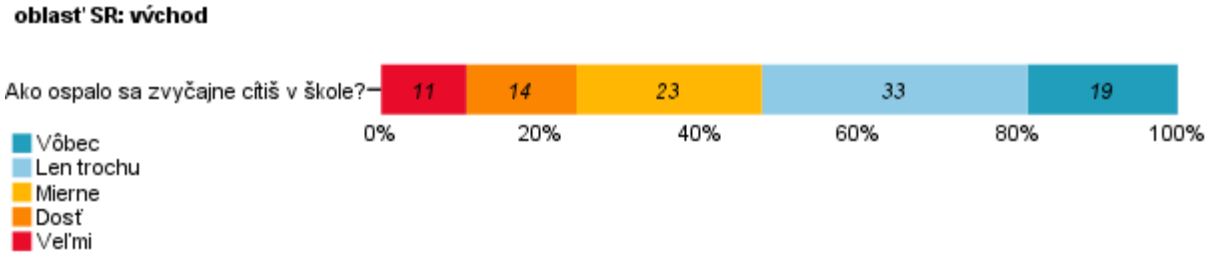

H (N_{BA} = 183, $N_{západ}$ = 289, N_{stred} = 314, $N_{východ}$ = 318) = 12,282, df = 3, p = 0,006

Používaš mobil, tablet tesne pred spaním?

CELÁ SKUPINA

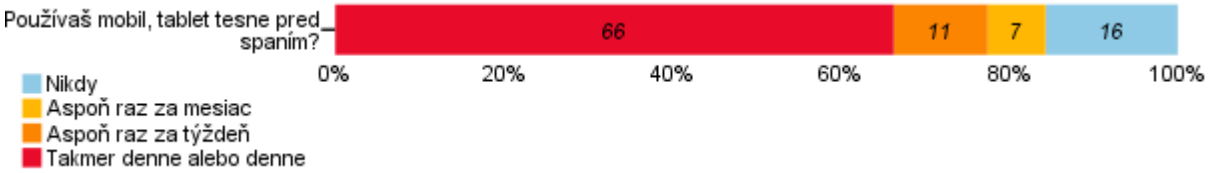

Z celkového počtu 1195 respondentov 31 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 92 respondentov uviedlo, že nevie a 13 respondentov neodpovedalo.

Identifikácia diferenciácií vzhľadom na demografické charakteristiky:

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

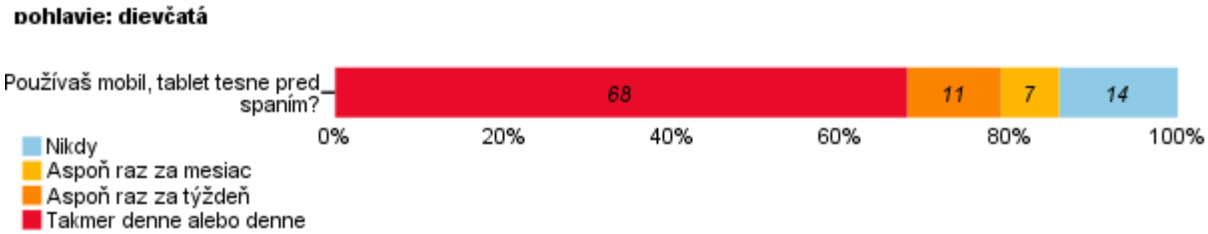

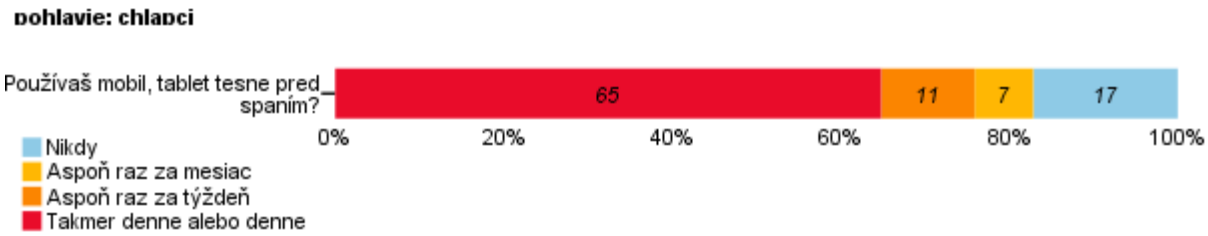

U($N_{dievčatá}$ = 634, $N_{chlapci}$ = 691) = 213578,500, Z = -0,936, p = 0,349

PODĽA VEKU

vek: 9 - 10

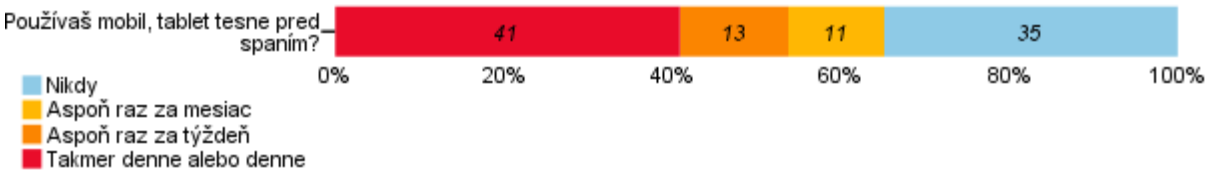

vek: 11 - 12

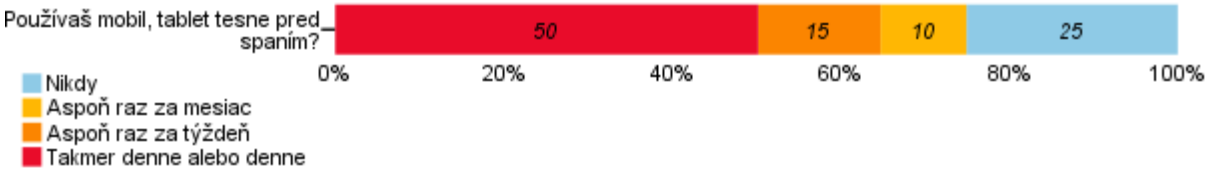

vek: 13 - 14

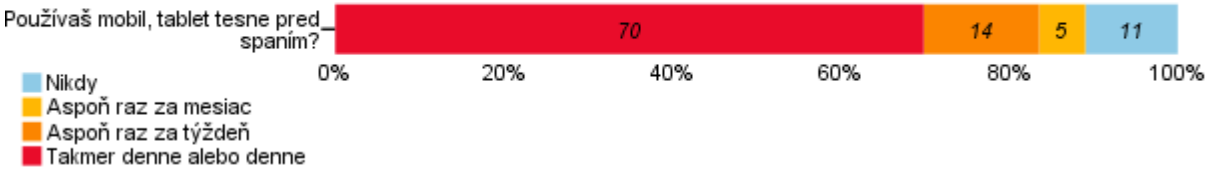

vek: 15 - 17

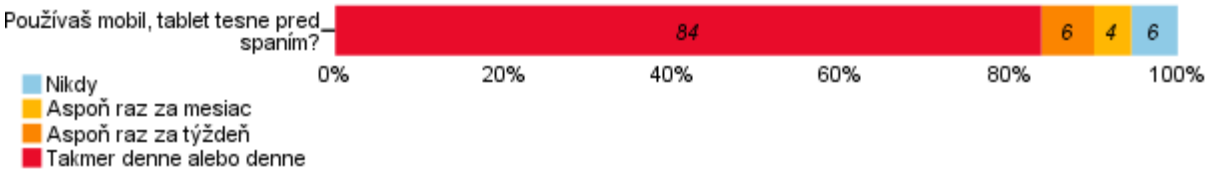

H ($N_{9\text{-}10}$ = 132, $N_{11\text{-}12}$ = 275, $N_{13\text{-}14}$ = 292, $N_{15\text{-}17}$ = 272) = 114,561, *df* = 3, *p* = 0,000

PODĽA REGIÓNU

oblasť SR: BA

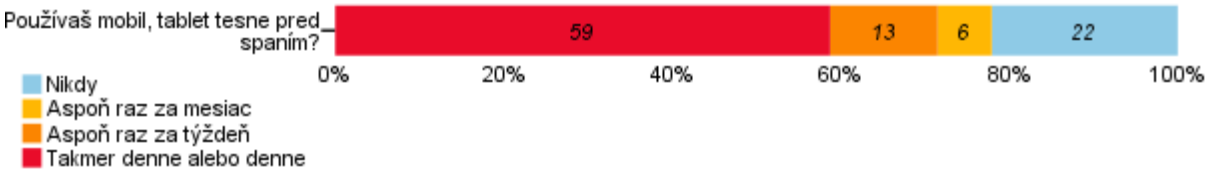

oblasť SR: západ

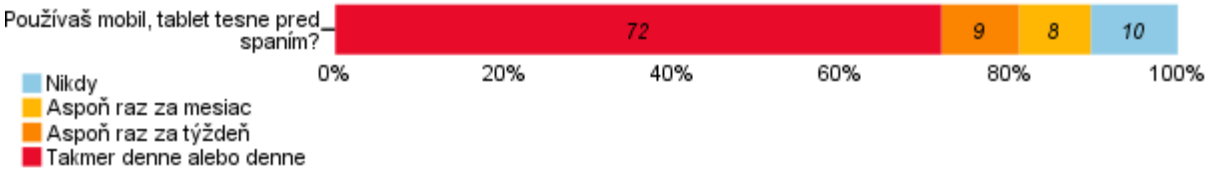

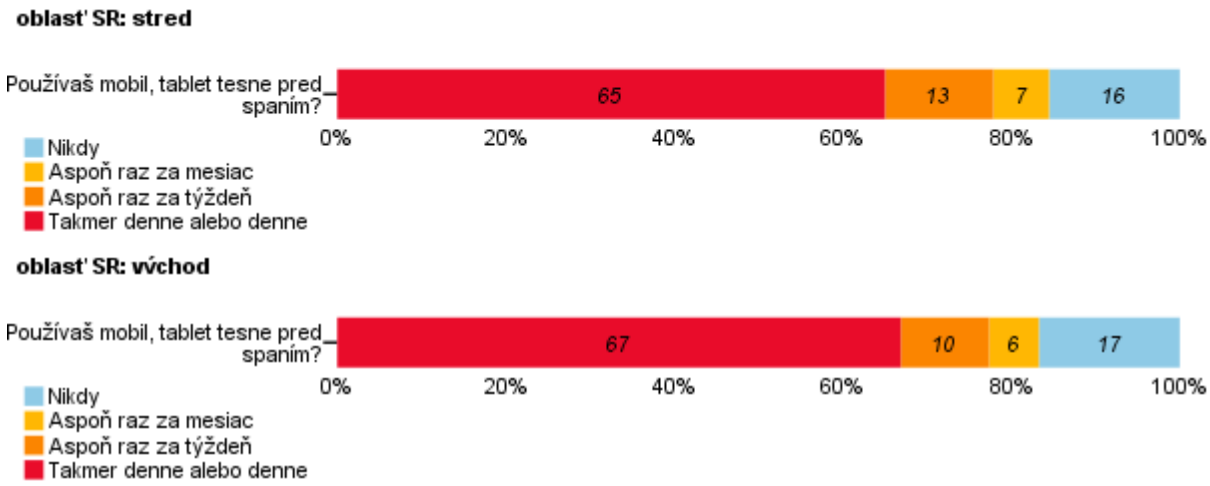

H (N_{BA} = 172, $N_{západ}$ = 271, N_{stred} = 303, $N_{východ}$ = 305) = 9,799, *df* = 3, *p* = 0,020

HLAVNÉ ZISTENIA

- 56 % detí a dospievajúcich chodí cez školské dni spávať medzi 21.00 hod. a 23.00 hod.

- 40 % detí a dospievajúcich chodí cez víkend spávať medzi 21.00 hod. a 23.00 hod.

- 60 % detí a dospievajúcich sa cez školské dni budí v čase od 6.00 hod. do 7.00 hod.

- 48 % detí a dospievajúcich sa cez víkendy budí v čase od 8.00 hod. do 10.00 hod.

- 9 % detí a dospievajúcich trvá od jednej hodiny až dve hodiny a viac, kým večer zaspia, 37 % to trvá menej ako desať minút.

- 26 % všetkých detí a dospievajúcich sa v škole cíti veľmi alebo dosť ospalo.

- 66 % detí a dospievajúcich používa mobil alebo tablet tesne pred spaním denne alebo takmer denne.

Zhrnutie

Spánkové návyky detí a dospievajúcich odrážajú zvyklosti, ktoré majú veľký vplyv na ich sústredenosť a koncentráciu v škole. Počas dní, keď chodia deti a dospievajúci do školy, ich viac ako polovica (56 %) chodí spať v čase od 21.00 hod. do 23.00 hod. Celkovo 3 % respondentov uviedlo, že chodia spať neskôr ako o 01.00 hod po polnoci, viac chlapci (5 %) ako dievčatá (4 %); s vekom počet detí a dospievajúcich, ktorí chodia cez školské dni spať v týchto neskorých hodinách, stúpa: 9 – 10-roční 2 %; 11 – 12-roční 2 %; 13 – 14-roční 5 %; 15 – 17-roční 5 %.

Počas víkendu chodí spať neskôr ako o 01.00 hod. v noci 17 % všetkých detí a dospievajúcich, viac dievčatá (17 %) ako chlapci (18 %). V jednotlivých vekových kohortách bolo zistené, že čím starší respondent, tým stúpa počet tých, ktorí chodia spať neskôr ako o jednej v noci: 9 – 10-roční 4 %; 11 – 12-roční 8 %; 13 – 14-roční 18 %; 15 – 17-roční 25 %.

Čo sa týka dĺžky spánku u respondentov počas školských dní a víkendu, bola vypočítaná na základe údajov z otázok týkajúcich sa hodinových rozmedzí (napr. medzi 21.00 hod. a 22.00 hod.), nejde preto o presný, ale približný údaj. Priemerná dĺžka spánku v celom výskumnom súbore detí a dospievajúcich počas školských dní je 7,99 hodiny (SD = 1,425) a priemerná dĺžka spánku počas víkendových dní je 9,38 hodiny (SD = 1,648). Dievčatá a chlapci v rámci celého súboru spia počas školských dní približne rovnako dlho – dievčatá 7,967 hodín a chlapci 8,012 hodín. Počas víkendu spia dievčatá viac – 9,526 hodiny ako chlapci – 9,241 hodiny. V jednotlivých vekových kohortách klesá priemerná dĺžka spánku počas školských dní s narastajúcim vekom: najmladší respondenti vo veku 9 – 10 rokov spia najdlhšie – 9,01 hodiny, 11 – 12-roční spia 8,67 hodiny, 13 – 14-roční spia 7,83 hodiny a najstarší respondenti vo veku 15 – 17 rokov spia najmenej – 7,23 hodín. Cez víkend spia 9 – 10-roční opäť najdlhšie – 9,97 hodiny, 11 – 12-roční spia 9,57 hodiny, 13 – 14-roční spia 9,42 hodiny a najstarší respondenti vo veku 15 – 17 rokov spia najmenej – 9,06 hodín.

V prípade otázky týkajúcej sa času, kedy sa deti a dospievajúci budia počas školských dní, sa výrazné rozdiely súvisiace s pohlavím alebo vekom nepreukázali – 60 % respondentov sa budí v čase od 6.00 hod. a 7.00 hod.

Počas víkendových dní sa deti a dospievajúci v celom výskumnom súbore budia najčastejšie v čase od 8.00 hod. do 10.00 hod. – viac dievčatá (51 %) ako chlapci (45 %). Celkovo 2 % všetkých respondentov sa budí v čase pred 5.00 hodinou ráno a 6.00 hod. – viac chlapci (3 %) ako dievčatá (menej ako 1 %). Približne 4 % najmladších respondentov sa budí v tieto skoré ranné hodiny, vo vekovej kohorte 11 – 12-ročných je to tiež 4 %, vo veku 13 – 14 rokov menej ako 1 % a vo veku 15 – 17 tiež menej ako 1 %.

V otázke týkajúcej sa dĺžky času, kým deti a dospievajúci zaspia, sa preukázalo, že 37 % všetkých respondentov to trvá menej ako 10 minút, 41 % respondentom to trvá od 11 do 30 minút, 13 % to trvá 30 – 60 minút, 6 % 1 – 2 hodiny a 3 % respondentov to trvá viac ako 2 hodiny. Kratšie zaspávanie do 10 minút udávajú viac chlapci (43 %) ako dievčatá (30 %), viac starší respondenti (41 %) ako mladší respondenti (32 %).

V otázke týkajúcej sa pocitu ospalosti v škole, 10 % všetkých respondentov odpovedalo, že sa cítia veľmi ospalo a 14 % respondentov odpovedalo, že vôbec. Dievčatá sa cítia v škole ospalejšie ako chlapci – 12 % z nich odpovedalo, že sa cítia veľmi ospalo a 12 % odpovedalo, že vôbec, 9 % chlapcov sa cíti veľmi ospalo a 17 % sa vôbec takto necíti. Jednotlivé vekové kategórie respondentov sa v tejto otázke od seba odlišujú – najospalejšie sa cítia najstarší respondenti (vo veku 15 – 17 rokov) – 35 % z nich odpovedalo, že sa cítia veľmi alebo dosť ospalo a s klesajúcim vekom klesá aj pocit ospalosti – 26 % respondentov vo veku 13 – 14 rokov sa cíti veľmi a dosť ospalo; 22 % respondentov vo veku 11 – 12 rokov sa cíti veľmi a dosť ospalo a 12 % respondentov vo veku 9 – 10 rokov sa cíti veľmi a dosť ospalo.

Celkovo 66 % detí a dospievajúcich používa denne alebo takmer denne mobil alebo tablet tesne pred spaním, výraznejšie rozdiely medzi chlapcami a dievčatami nie sú. S vekom rastie počet detí a dospievajúcich, ktorí používajú mobil alebo tablet denne pred spaním: v kohorte 9 – 10-ročných ich je 41 %, v kohorte 11 – 12-ročných ich je 50 %, v kohorte 13 – 14-ročných 70 % a v kohorte najstarších respondentov 84 %.

Porovnanie rokov 2021 – 2022:

- V roku 2021 chodilo spať v školské dni v čase od 21.00 hod. do 23.00 hod. 53 % respondentov, v roku 2022 to uviedlo 56 % detí a dospievajúcich; v prípade víkendu túto istú dobu od 21.00 hod. – 23.00 hod. v roku 2021 aj v roku 2022 uviedlo 40 % respondentov.

- V roku 2021 sa 59 % detí a dospievajúcich cez školské dni budilo v čase od 6.00 hod. – 7.00 hod., v roku 2022 to bolo 60 % respondentov. Cez víkendy sa v roku 2021 budilo 53 % detí a dospievajúcich v čase od 8.00 hod. do 10.00 hod., v roku 2022 to bolo 48 %.

- Potom, ako išlo spať, do 30 minút v roku 2021 zaspalo 75 % detí a dospievajúcich, v roku 2022 to bolo 78 % respondentov.

- V roku 2021 sa v škole cítilo dosť alebo veľmi ospalo 26 % detí a dospievajúcich, v roku 2022 to uviedlo 25 % respondentov.

- Takmer denne alebo denne používalo v roku 2021 mobil tesne pred spaním 66 % detí a dospievajúcich, v roku 2022 to uviedlo rovnako 66 % respondentov.

Negatívna skúsenosť v online prostredí

Jednou zo základných ľudských potrieb je potreba bezpečia a istoty. Podľa Maslowovej pyramídy potrieb bezpečie a istota nasledujú po základných telesných, fyziologických potrebách. Vo väčšine prípadov bezpečné prostredie umožňuje jednotlivcovi, aby, na jednej strane, boli napĺňané ďalšie potreby, ako napr. potreba lásky, spolupatričnosti, prijatia, a na strane druhej, aby sa mohol rozvíjať a napĺňať svoj potenciál. Je prirodzené, že rodičia sa snažia o to, aby ich deti vyrastali v bezpečnom prostredí. Platí však, že čím viac sa zväčšuje okruh prostredia, v ktorom dieťa realizuje svoje aktivity (smerom od domácnosti, k susedstvu, škole, dedine/mestu atď.), tým sa zmenšuje priamy dosah rodičov na činitele pôsobiace v týchto prostrediach. Online prostredie je práve tým typom prostredia, v ktorom, resp. v spojení s ktorým, súčasné deti trávia významnú časť svojho času, no zároveň na ktoré majú rodičia obmedzený dosah. Metafora globálnej dediny je zhmotnená v kyberpriestore, ktorý okrem mnohých pozitív obsahuje množstvo rizík. V aktuálnej výskumnej správe sa dotýkame viacerých z nich, no na tomto mieste prezentujeme výsledky týkajúce sa všeobecnej negatívnej skúsenosti mladých používateľov internetu v zmysle rozrušenia a následnej reakcie naň.

Položky, ktoré sa týkajú takejto skúsenosti na internete:

- Prihodilo sa ti za posledný rok niekedy niečo na internete, čo ťa nejakým spôsobom obťažovalo alebo znepokojilo (napr. cítil si sa nepríjemne, bol si znepokojený/á, vystrašený/á alebo si si povedal/a, že si to radšej nemal/a vidieť)?
- Ako často sa to stalo za POSLEDNÝ ROK?
- Keď sa ti naposledy prihodilo na internete niečo, čo ťa obťažovalo alebo znepokojilo, hovoril/a si o tom s niektorým z týchto ľudí?
- Naposledy, keď si mal/a na internete problémy s niečím alebo s niekým, kto ťa nejakým spôsobom obťažoval alebo znepokojil, urobil/a si následne niektorú z týchto vecí?

Prihodilo sa ti za posledný rok niekedy niečo na internete, čo ťa nejakým spôsobom obťažovalo alebo znepokojilo (napr. cítil si sa nepríjemne, bol si znepokojený/á, vystrašený/á alebo si si povedal/a, že si to radšej nemal/a vidieť)?

CELÁ SKUPINA

Z celkového počtu (N 1194) si pri tejto otázke 40 respondentov zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 204 odpoveď „neviem“.

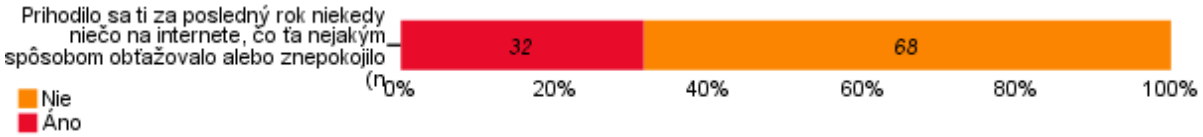

PODĽA POHLAVIA

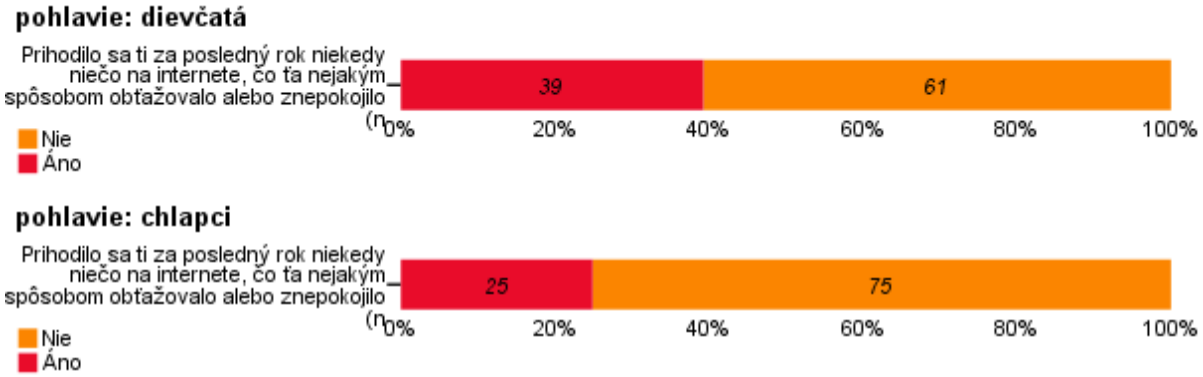

$X^2(1) = 22{,}527,\ p = 0{,}000$

PODĽA VEKU

$X^2(3) = 8{,}622,\ p = 0{,}035$

PODĽA REGIÓNU

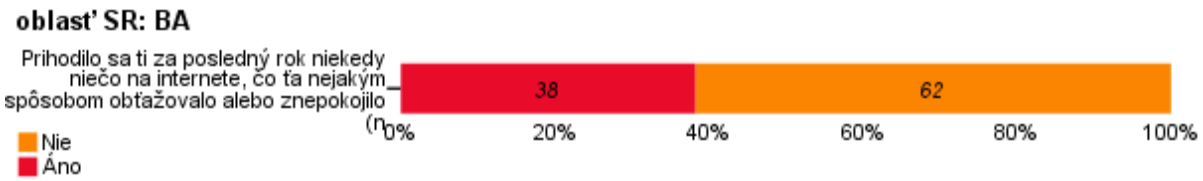

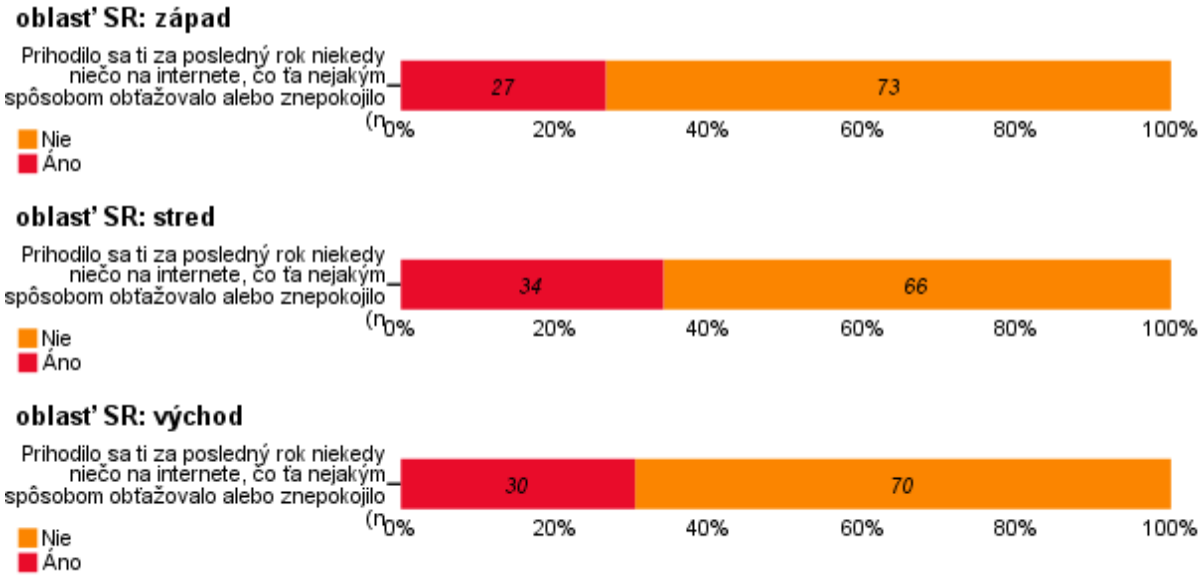

$X^2(3) = 6{,}915$, $p = 0{,}075$

Ako často sa to stalo za POSLEDNÝ ROK?

CELÁ SKUPINA

Z celkového počtu respondentov, ktorých na internete niečo rozrušilo (N 258) si pri tejto otázke 3 respondenti zvolili odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 38 odpoveď „neviem“.

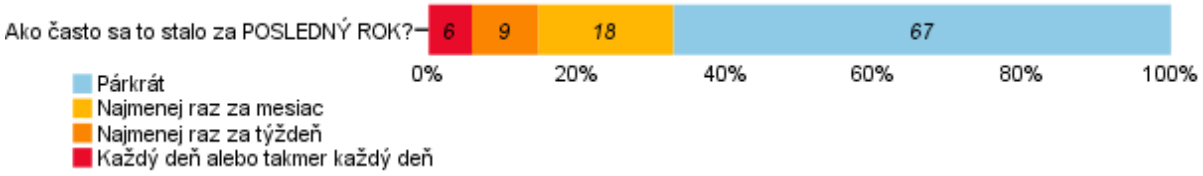

PODĽA POHLAVIA

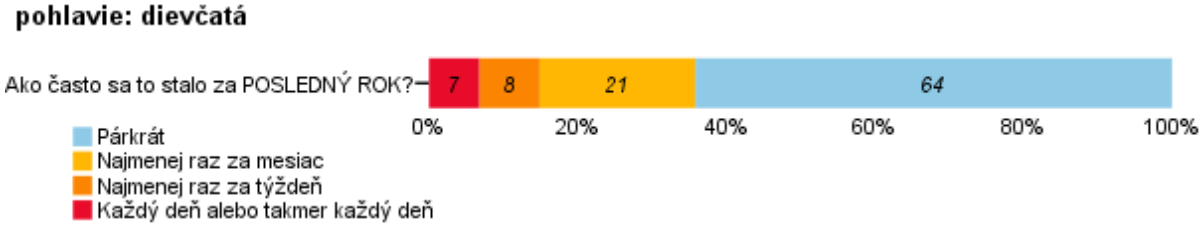

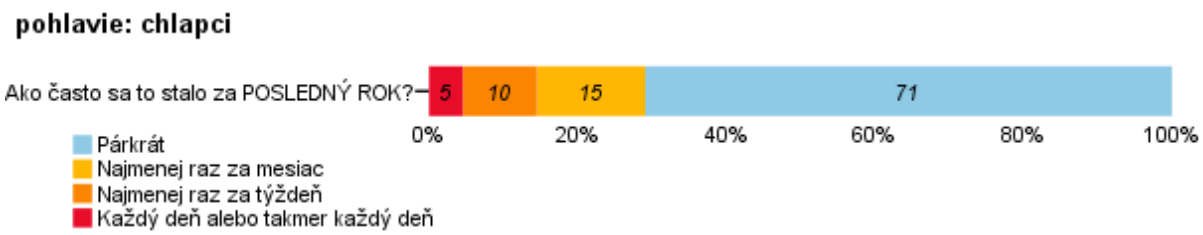

$U(N_{dievčatá} = 148, N_{chlapci} = 110) = 7640{,}000$, $Z = -1{,}014$, $p = 0{,}310$

PODĽA VEKU

vek: 9 - 10

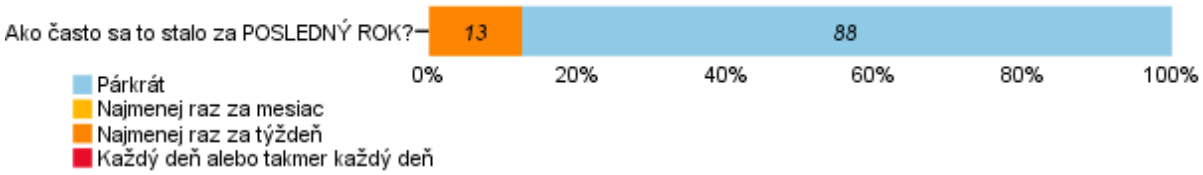

vek: 11 - 12

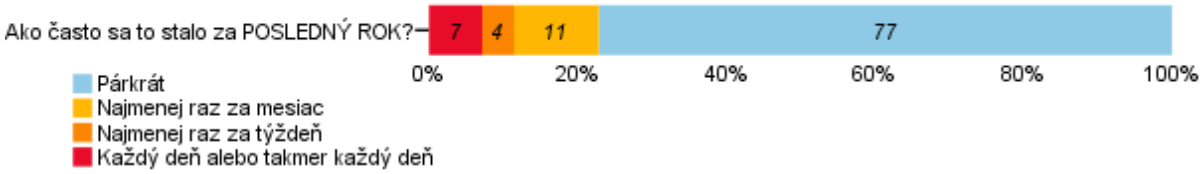

vek: 13 - 14

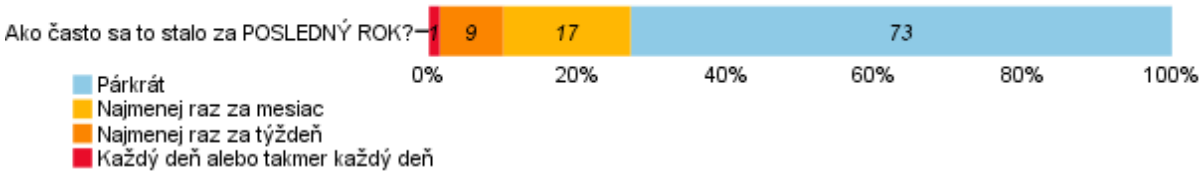

vek: 15 - 17

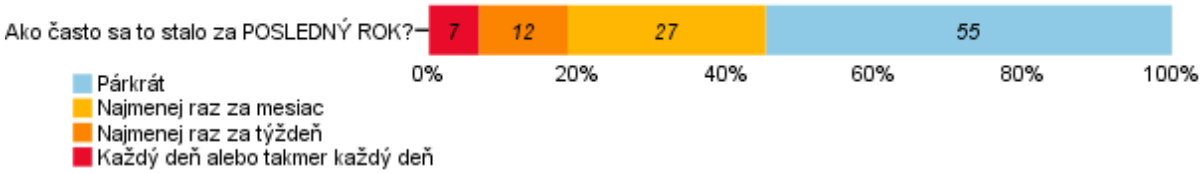

H(N9-10 = 16, N11-12 = 70, N13-14 = 70, N15-17 = 75) = 11,068, df = 3, p = 0,011

PODĽA REGIÓNU

oblasť SR: BA

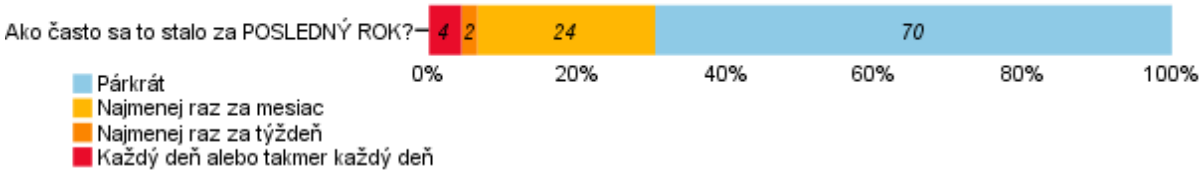

oblasť SR: západ

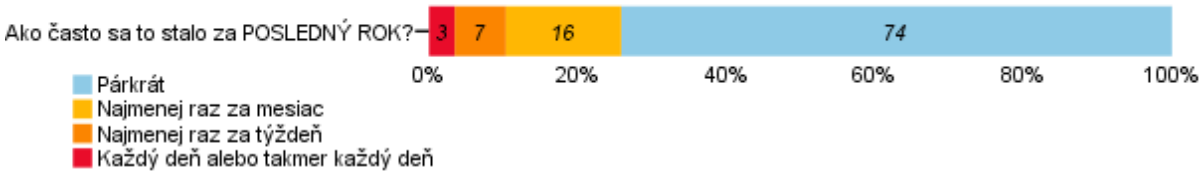

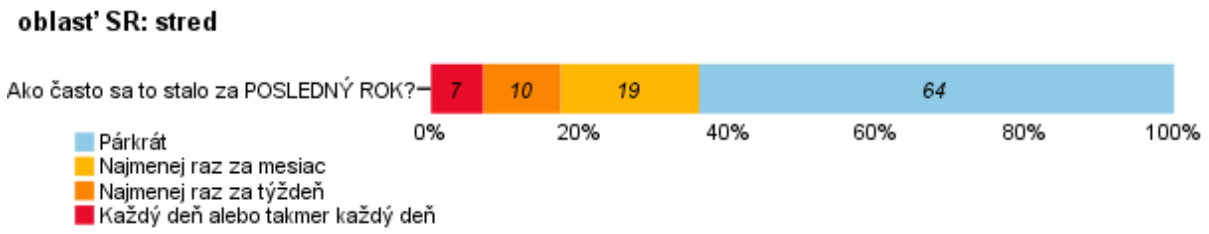

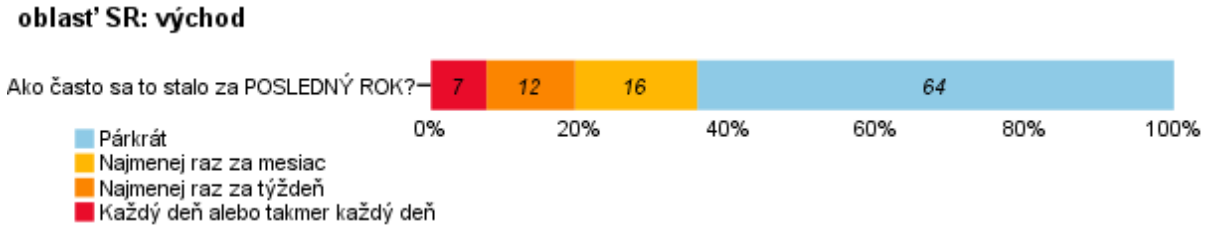

H(N_{BA} = 46, $N_{západ}$ = 58, N_{stred} = 86, $N_{východ}$ = 67) = 2,779, df = 3, p = 0,427

Keď sa ti naposledy prihodilo na internete niečo, čo ťa obťažovalo alebo znepokojilo, hovoril/a si o tom s niektorým z týchto ľudí?

CELÁ SKUPINA

Z celkového počtu respondentov, ktorých na internete niečo rozrušilo (N 299) si pri tejto otázke 7 respondentov zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 26 odpoveď „neviem“.

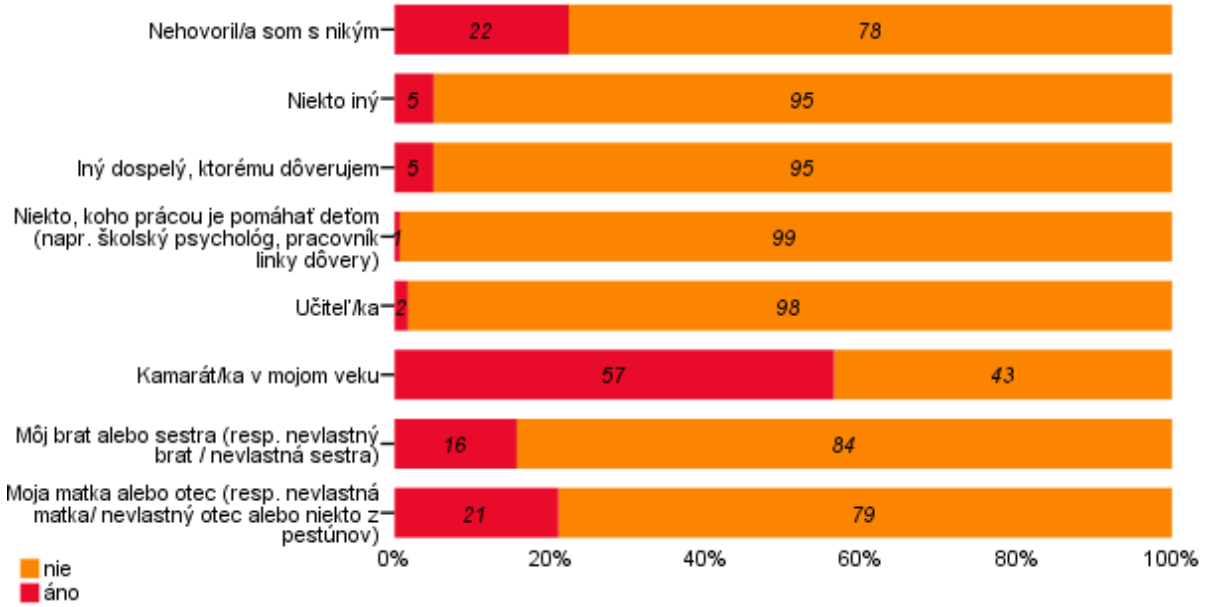

PODĽA POHLAVIA

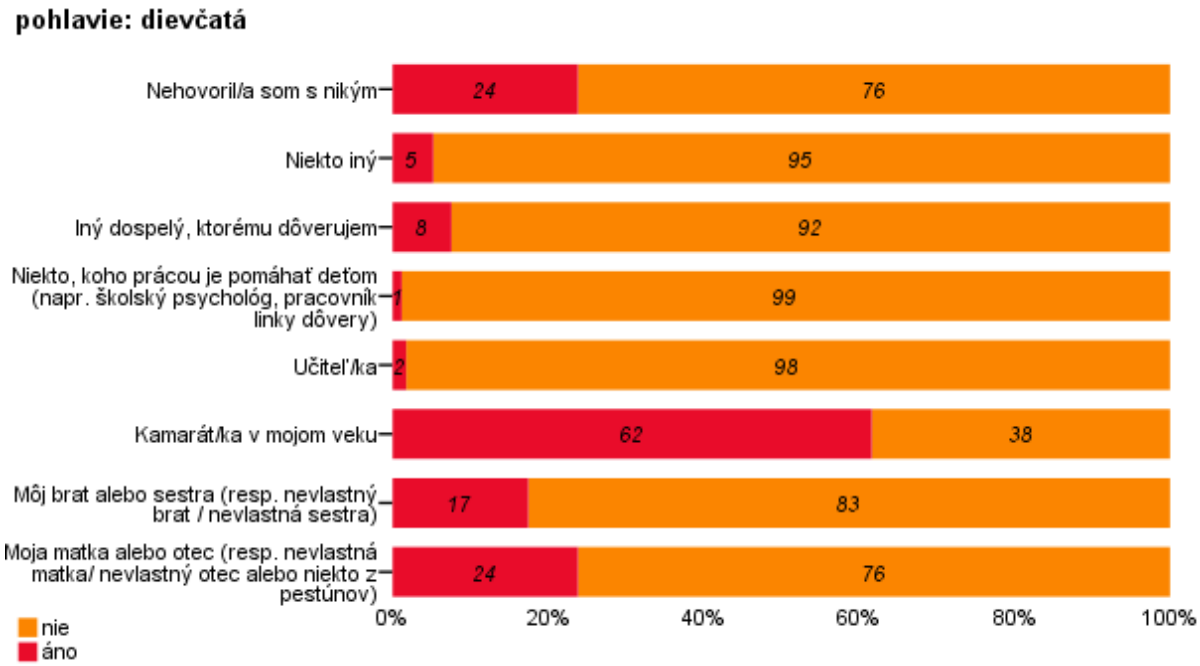

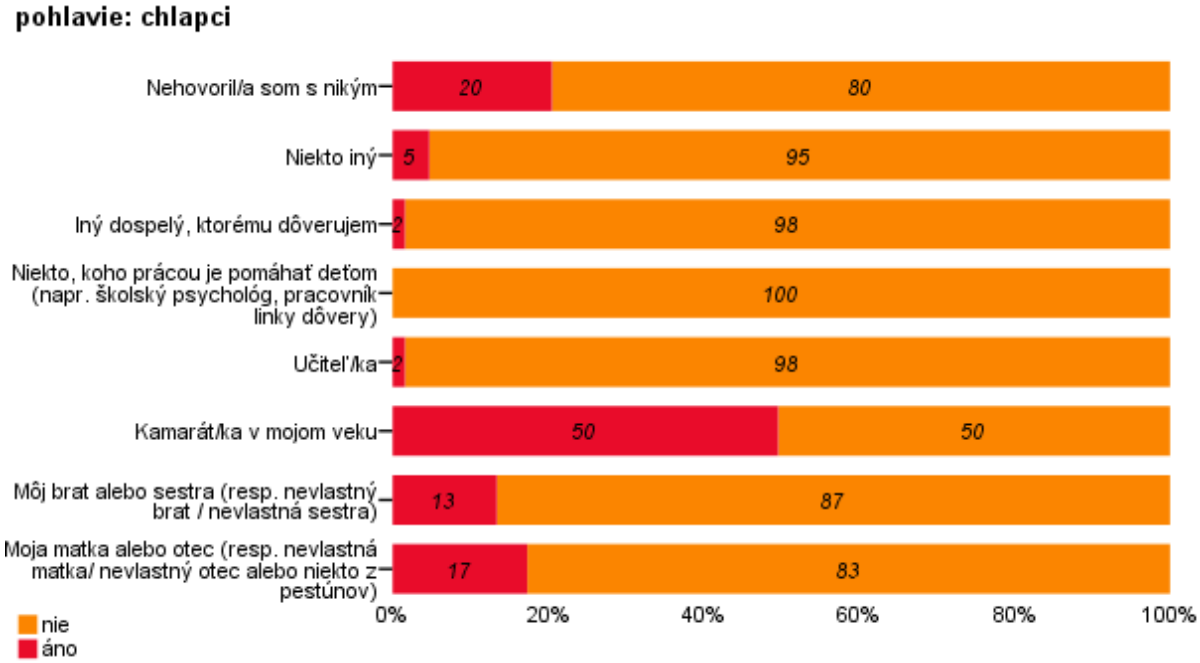

Nehovoril som s nikým: $X^2(1) = 0{,}476$, $p = 0{,}490$

Niekto iný: $X^2(1) = 0{,}040$, $p = 0{,}842$

Iný dospelý, ktorému dôverujem: $X^2(1) = 5{,}489$, $p = 0{,}019$

Niekto, koho prácou je pomáhať deťom (napr. školský psychológ, pracovník linky dôvery): $X^2(1) = 1{,}487$, $p = 0{,}223$

Učiteľ/ka: $X^2(1) = 0{,}013$, $p = 0{,}910$

Kamarát/ka v mojom veku: $X^2(1) = 4{,}296$, $p = 0{,}038$

Môj brat alebo sestra (resp. nevlastný brat / nevlastná sestra): $X^2(1) = 0{,}907$, $p = 0{,}341$

Moja matka alebo otec (resp. nevlastná matka / nevlastný otec alebo niekto z pestúnov):
$X^2(1) = 1{,}864$, $p = 0{,}172$

PODĽA VEKU

vek: 9 - 10

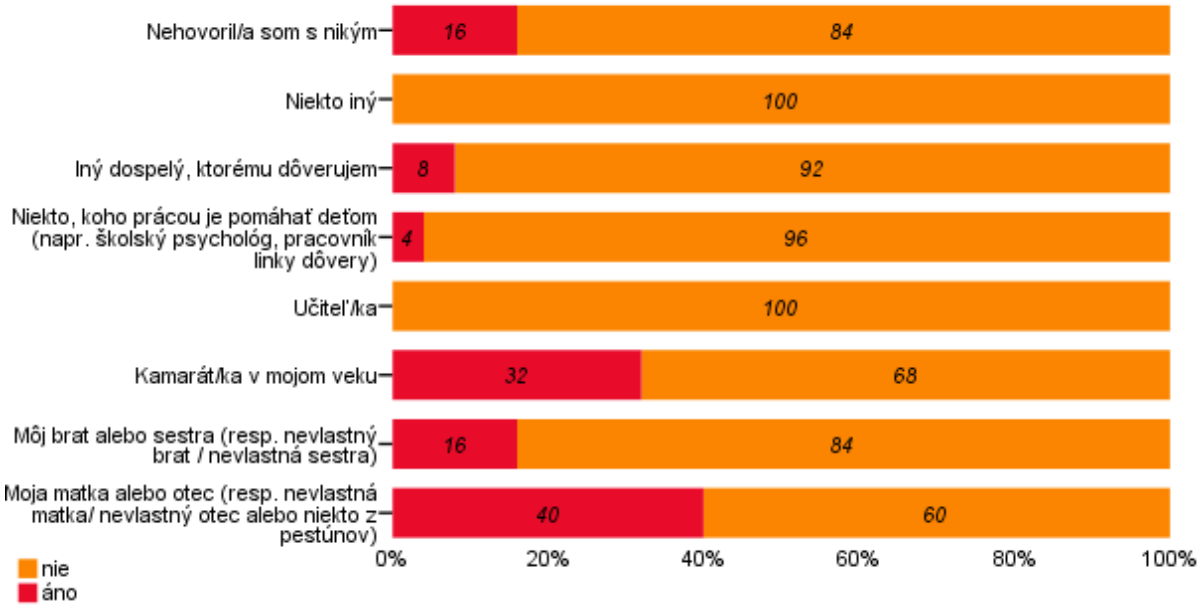

vek: 11 - 12

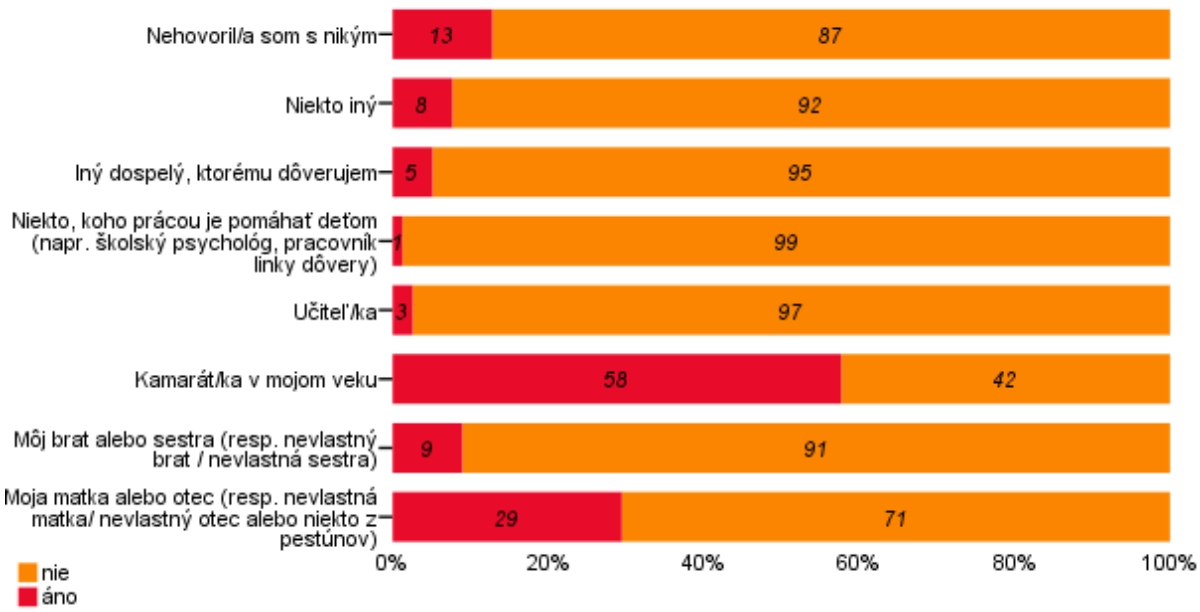

vek: 13 - 14

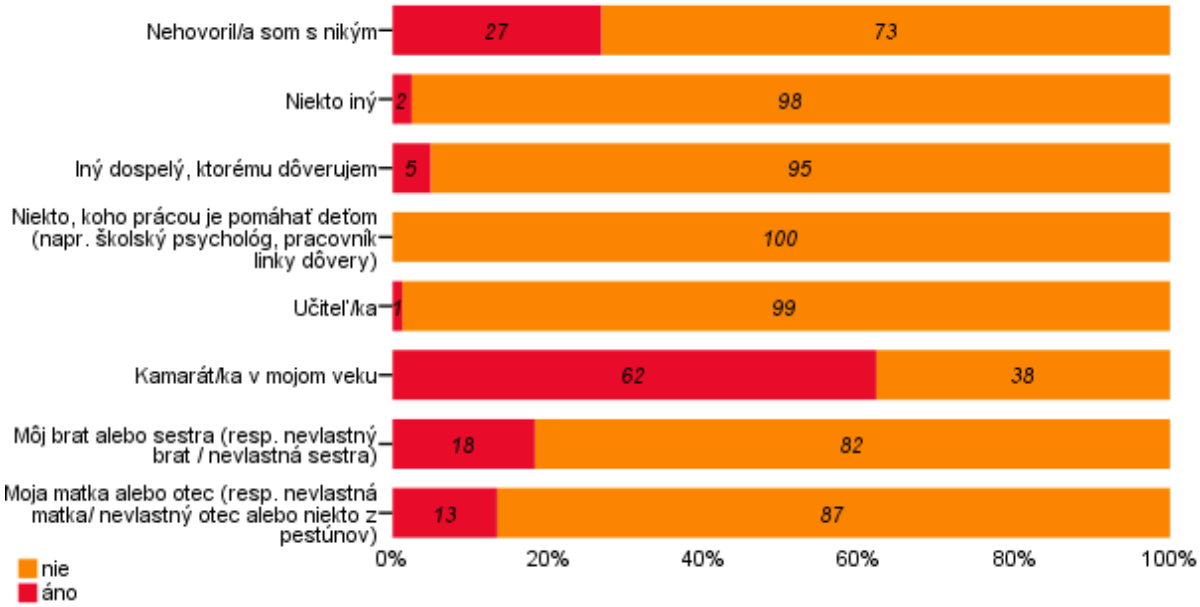

vek: 15 - 17

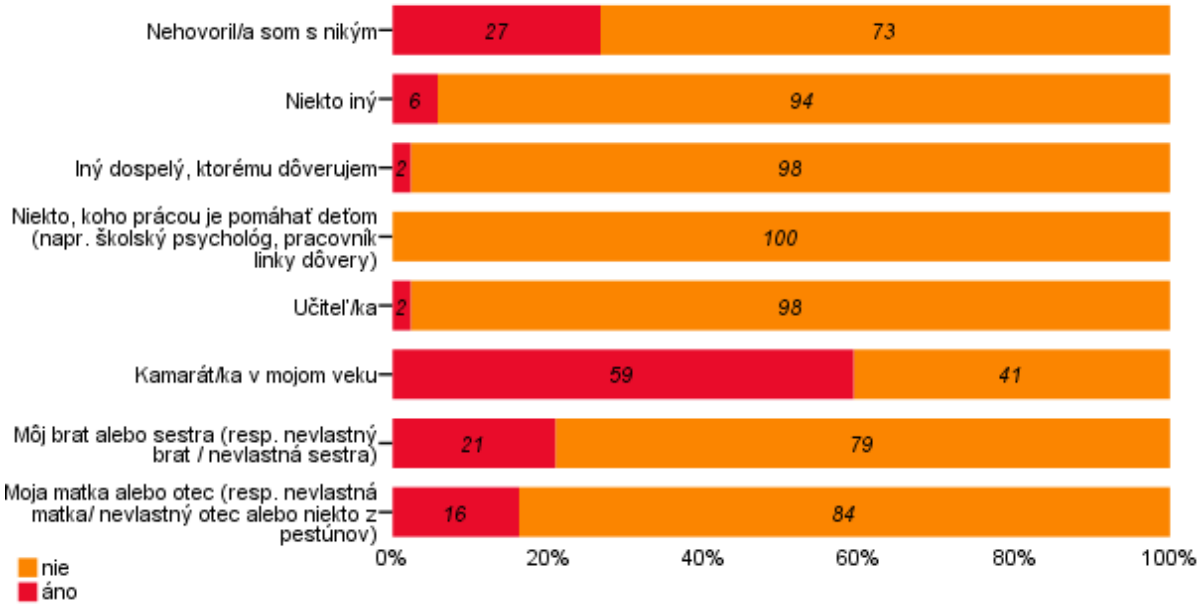

Nehovoril som s nikým: $X^2(3) = 6{,}639$, $p = 0{,}084$

Niekto iný: $X^2(3) = 3{,}884$, $p = 0{,}274$

Iný dospelý, ktorému dôverujem: $X^2(3) = 1{,}782$, $p = 0{,}619$

Niekto, koho prácou je pomáhať deťom (napr. školský psychológ, pracovník linky dôvery): $X^2(3) = 5{,}196$, $p = 0{,}158$

Učiteľ/ka: $X^2(3) = 0{,}979$, $p = 0{,}806$

Kamarát/ka v mojom veku: $X^2(3) = 7{,}483$, $p = 0{,}058$

Môj brat alebo sestra (resp. nevlastný brat / nevlastná sestra): $X^2(3) = 4{,}674$, $p = 0{,}197$

Moja matka alebo otec (resp. nevlastná matka / nevlastný otec alebo niekto z pestúnov): $X^2(3) = 12{,}623$, $p = 0{,}006$

PODĽA REGIÓNU

oblasť SR: BA

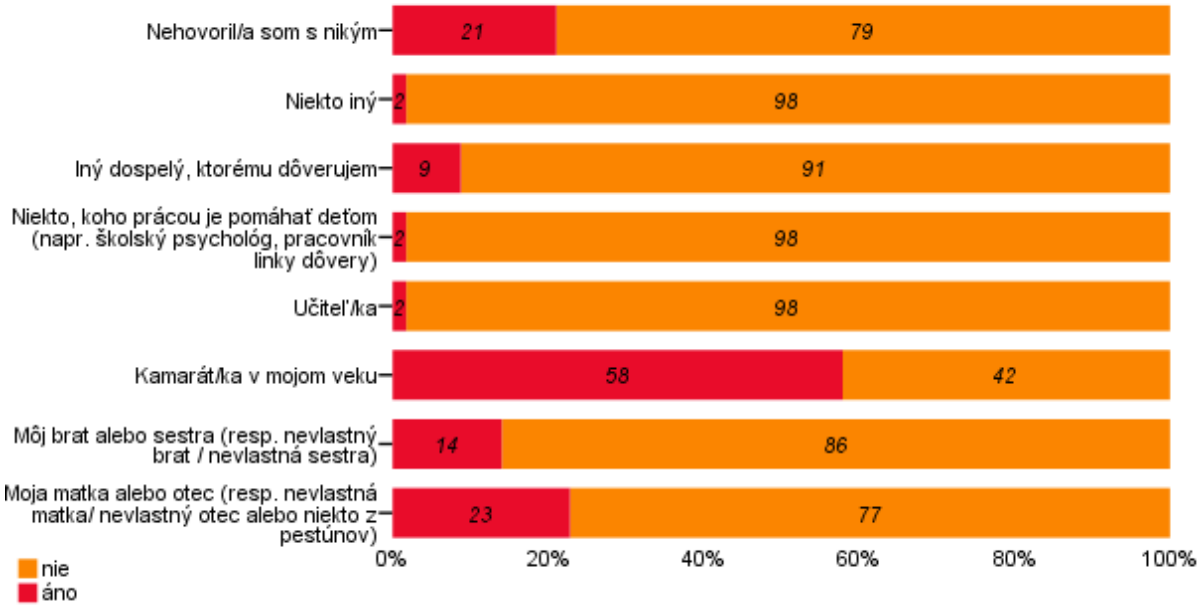

oblasť SR: západ

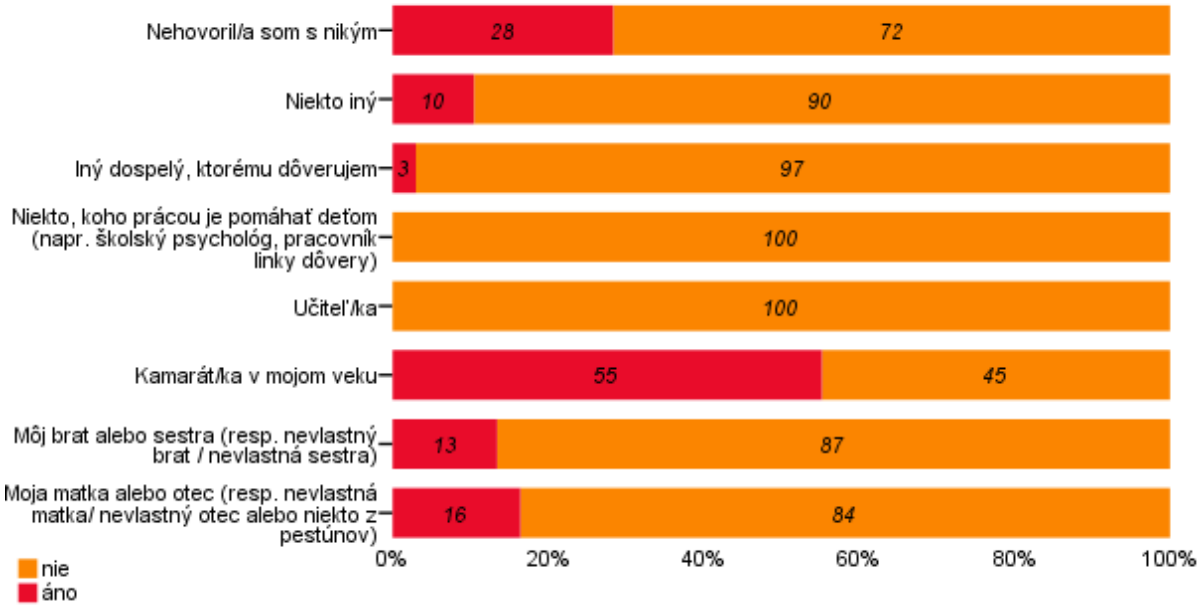

oblasť SR: stred

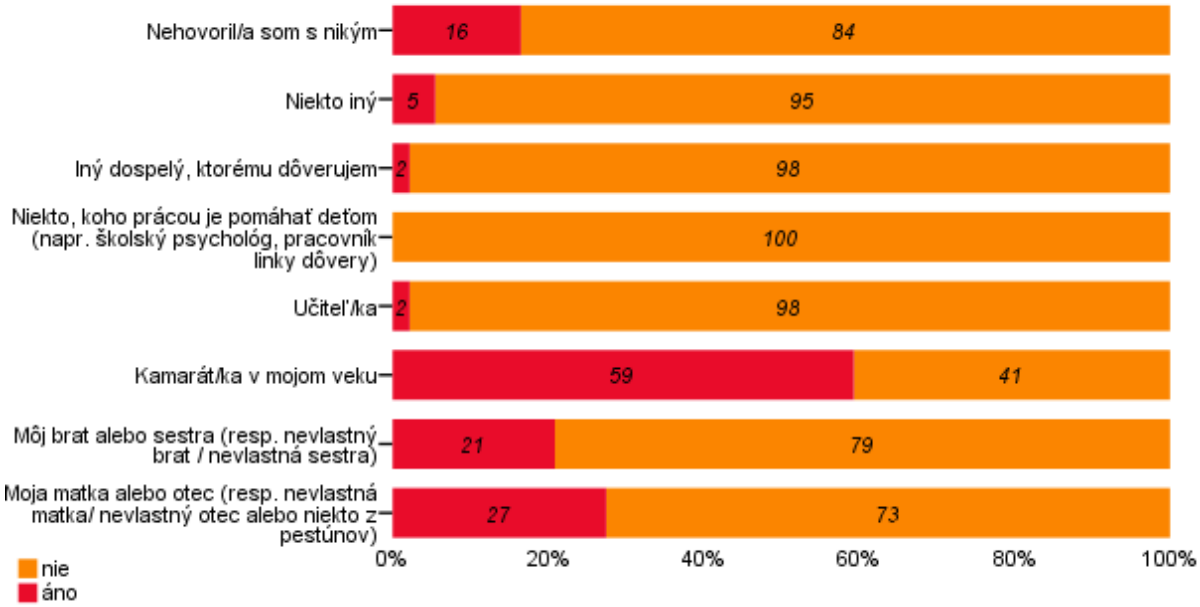

oblasť SR: východ

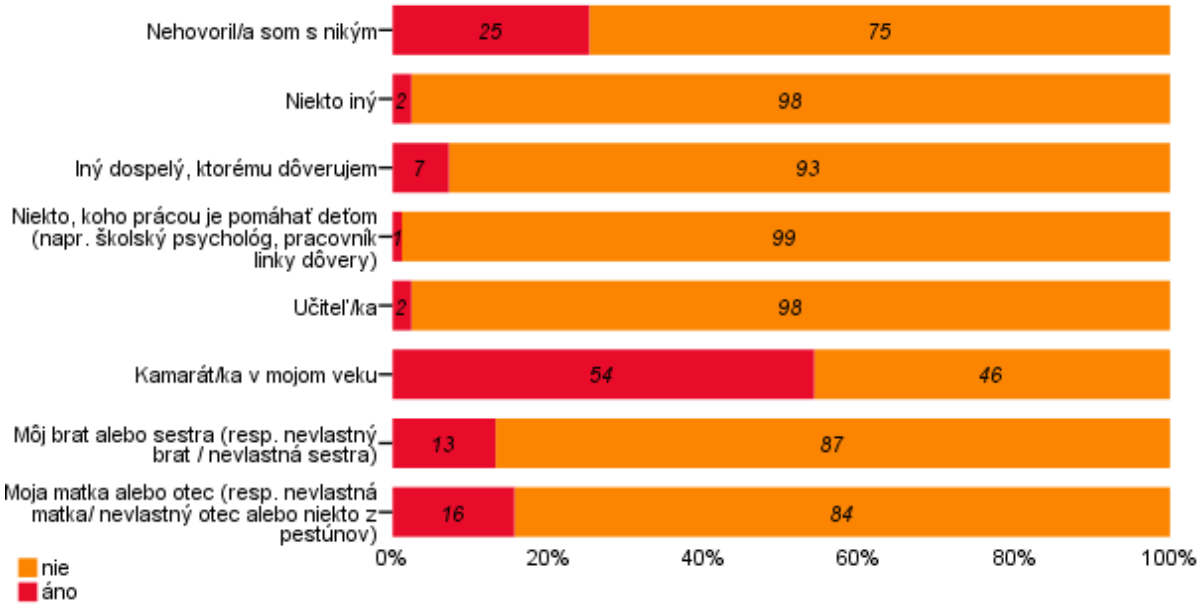

Nehovoril som s nikým: $X^2(3) = 3{,}652$, $p = 0{,}302$

Niekto iný: $X^2(3) = 6{,}627$, $p = 0{,}085$

Iný dospelý, ktorému dôverujem: $X^2(3) = 4{,}622$, $p = 0{,}202$

Niekto, koho prácou je pomáhať deťom (napr. školský psychológ, pracovník linky dôvery): $X^2(3) = 2{,}425$, $p = 0{,}489$

Učiteľ/ka: $X^2(3) = 1{,}564$, $p = 0{,}668$

Kamarát/ka v mojom veku: $X^2(3) = 0{,}560$, $p = 0{,}906$

Môj brat alebo sestra (resp. nevlastný brat / nevlastná sestra): $X^2(3) = 2{,}589$, $p = 0{,}459$

Moja matka alebo otec (resp. nevlastná matka / nevlastný otec alebo niekto z pestúnov): $X^2(3) = 4{,}709$, $p = 0{,}194$

Naposledy, keď si mal/a na internete problémy s niečím alebo s niekým, kto ťa nejakým spôsobom obťažoval alebo znepokojil, urobil/a si následne niektorú z týchto vecí?

CELÁ SKUPINA

Z celkového počtu respondentov, ktorých na internete niečo rozrušilo (N 258) si pri tejto otázke 9 respondentov zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 28 odpoveď „neviem“.

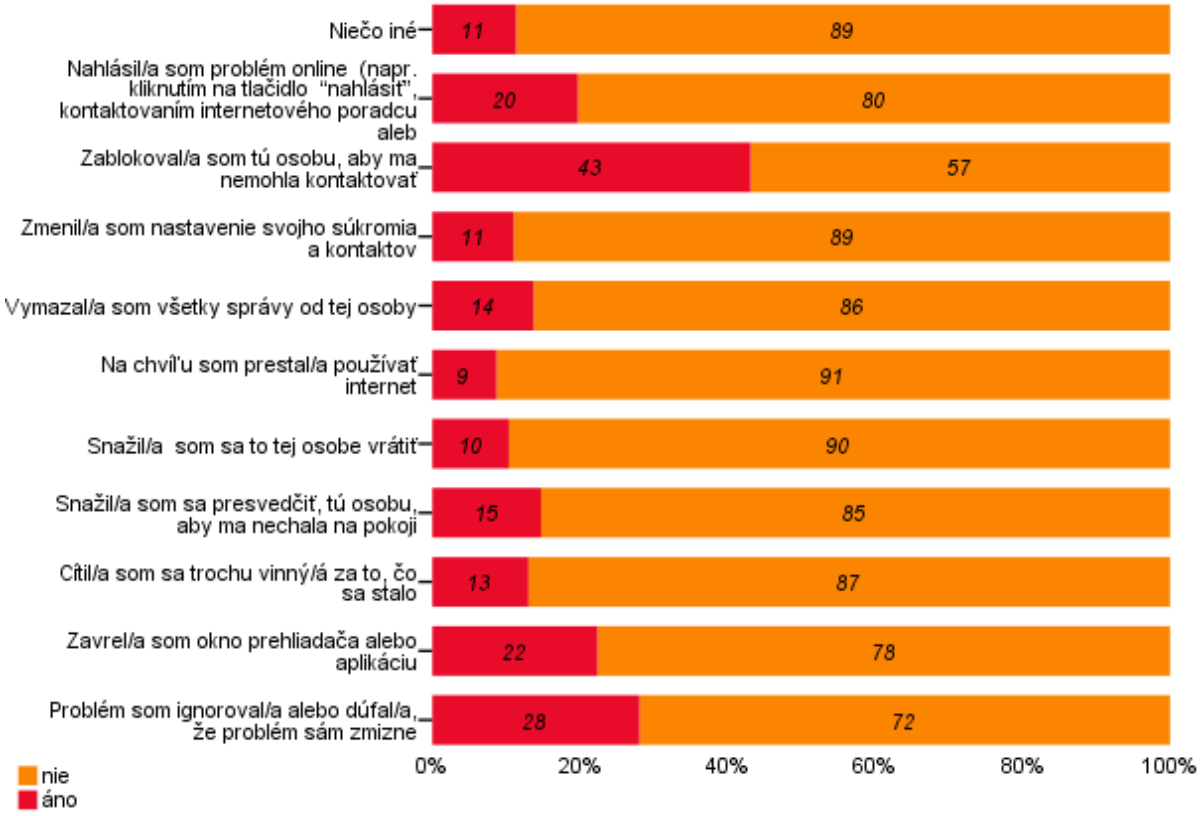

PODĽA POHLAVIA

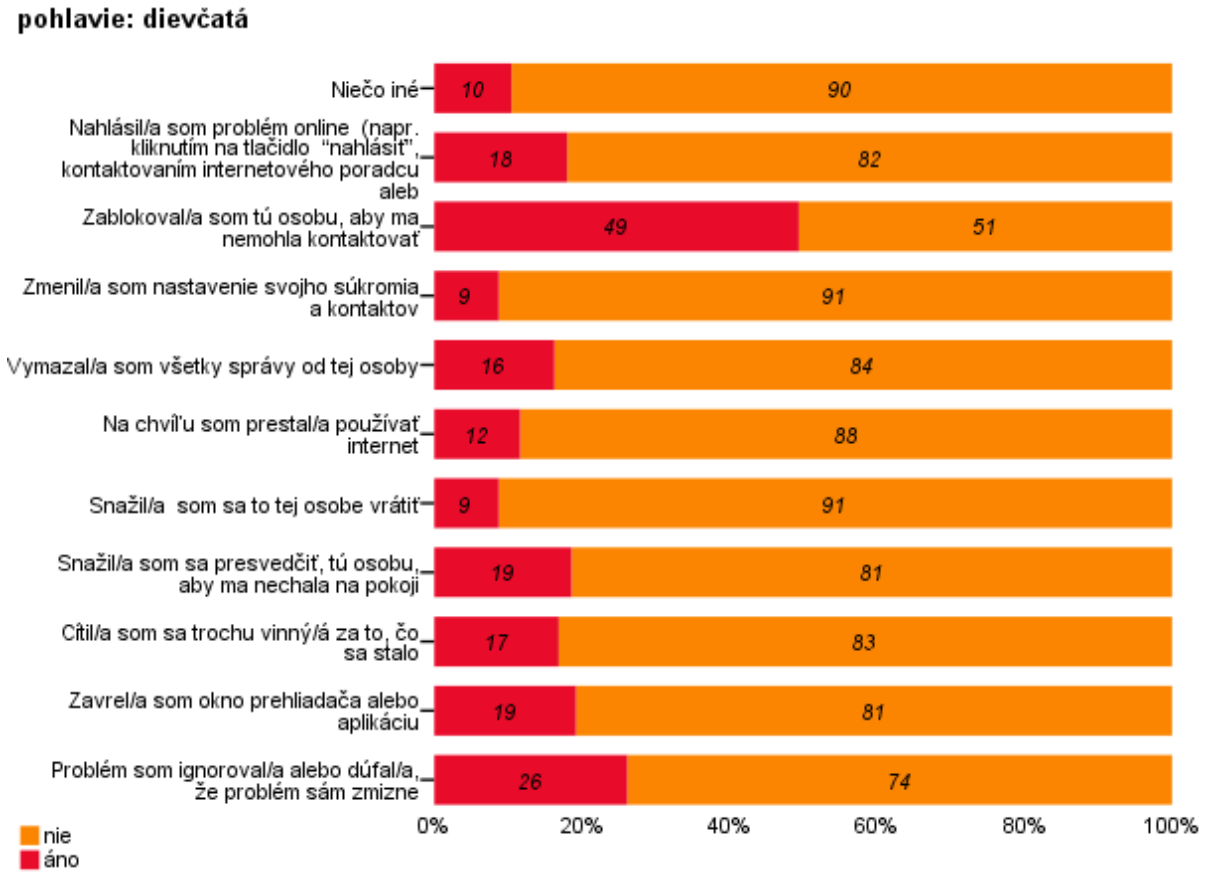

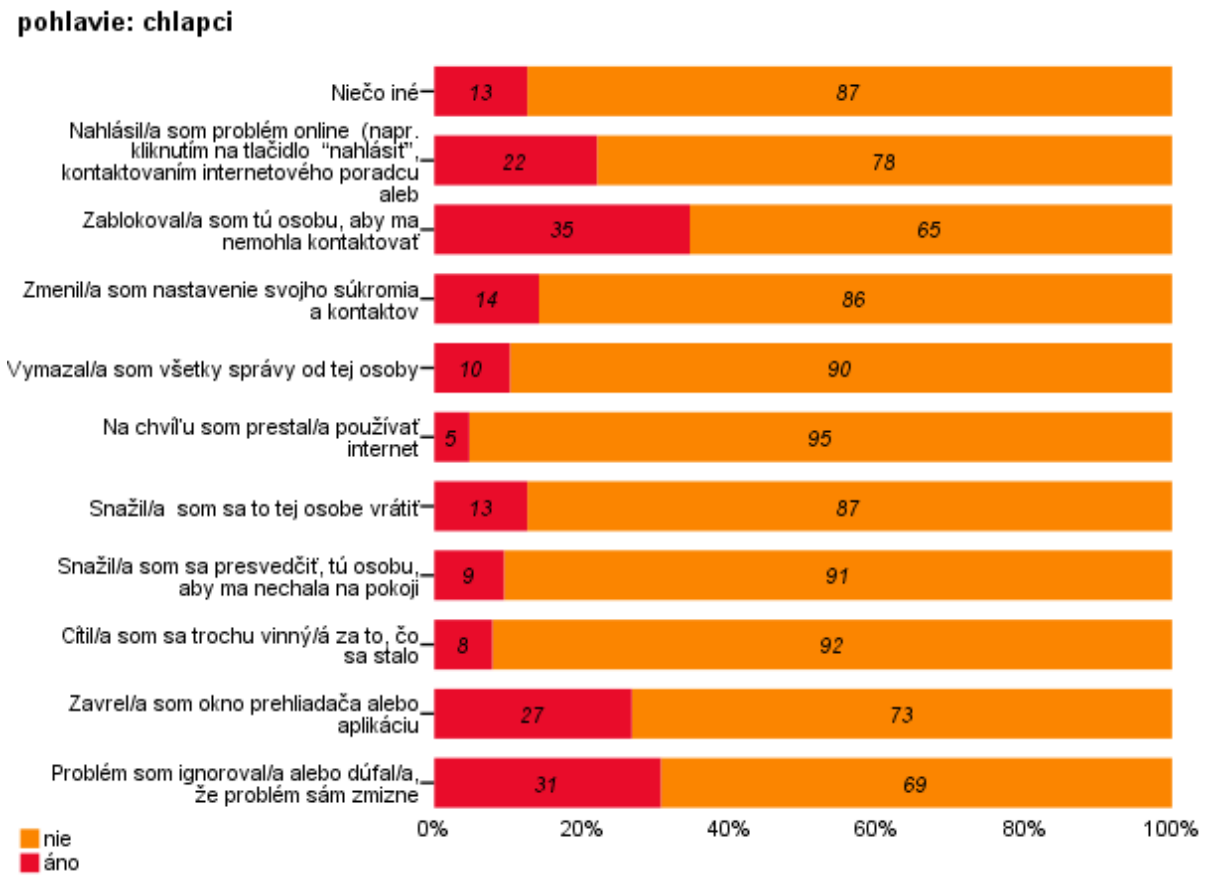

Niečo iné: $X^2(1) = 0{,}330$, $p = 0{,}566$

Nahlásil/a som problém online (napr. kliknutím na tlačidlo "nahlásiť", kontaktovaním internetového poradcu alebo poskytovateľa internetových služieb (ISP): $X^2(1) = 0{,}747$, $p = 0{,}387$

Zablokoval/a som tú osobu, aby ma nemohla kontaktovať: $X^2(1) = 6{,}500$, $p = 0{,}011$

Zmenil/a som nastavenie svojho súkromia a kontaktov: $X^2(1) = 2{,}212$, $p = 0{,}137$

Vymazal/a som všetky správy od tej osoby: $X^2(1) = 2{,}255$, $p = 0{,}133$

Na chvíľu som prestal/a používať internet: $X^2(1) = 4{,}385$, $p = 0{,}036$

Snažil/a som sa to tej osobe vrátiť: $X^2(1) = 1{,}182$, $p = 0{,}277$

Snažil/a som sa presvedčiť, tú osobu, aby ma nechala na pokoji: $X^2(1) = 4{,}880$, $p = 0{,}027$

Cítil/a som sa trochu vinný/á za to, čo sa stalo: $X^2(1) = 5{,}202$, $p = 0{,}023$

Zavrel/a som okno prehliadača alebo aplikáciu: $X^2(1) = 2{,}418$, $p = 0{,}120$

Problém som ignoroval/a alebo dúfal/a, že problém sám zmizne: $X^2(1) = 0{,}747$, $p = 0{,}387$

PODĽA VEKU

vek: 9 - 10

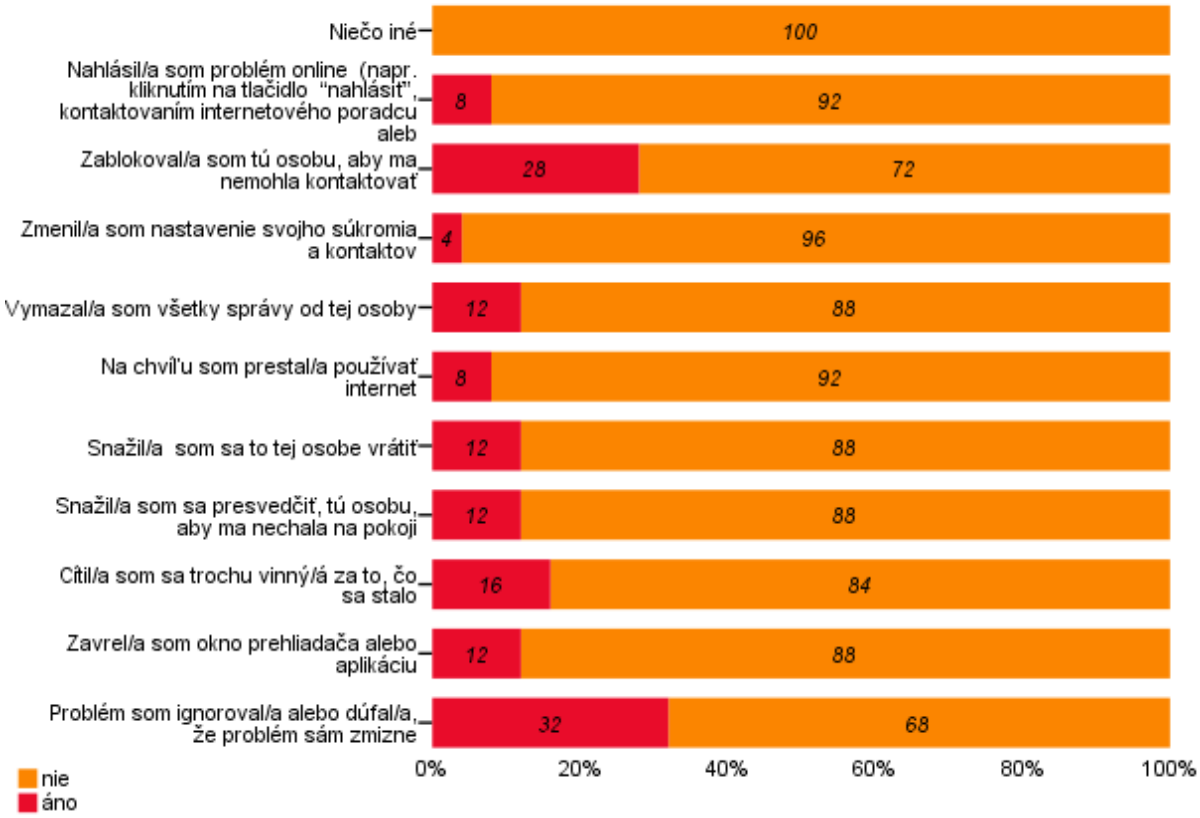

vek: 11 - 12

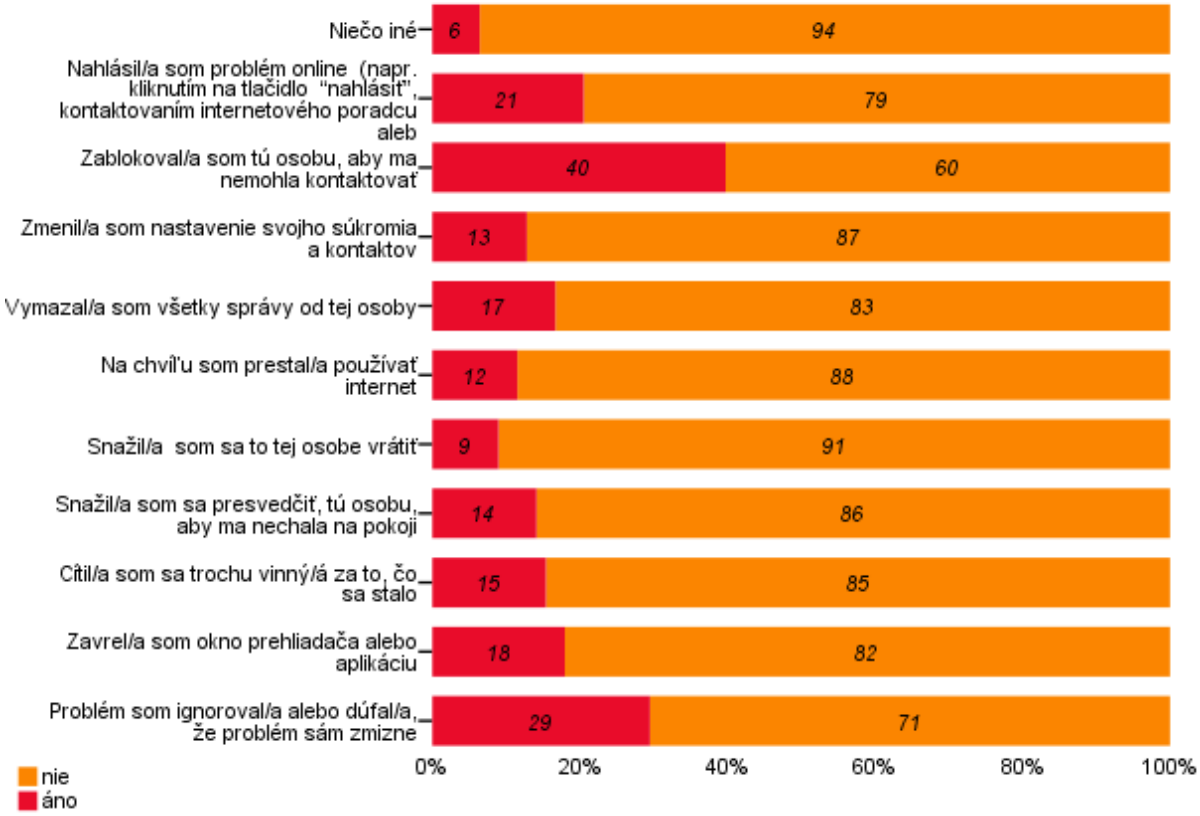

vek: 13 - 14

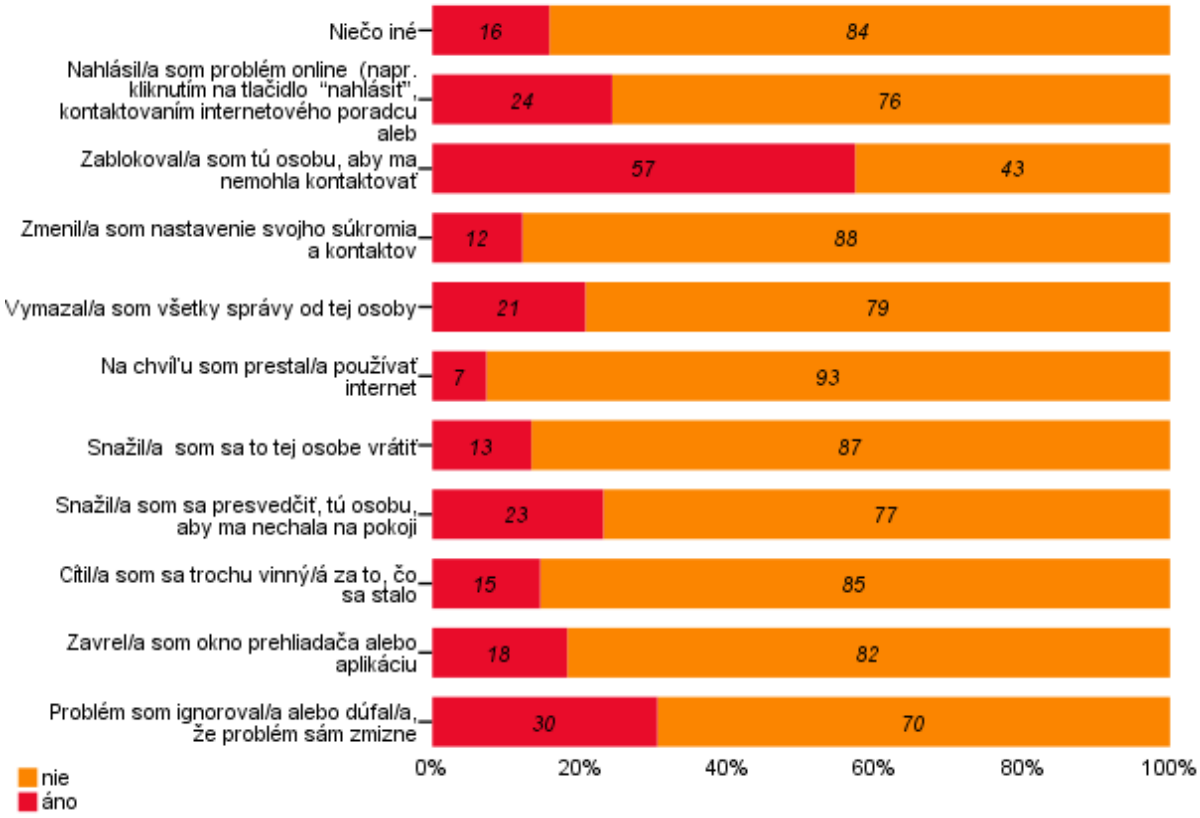

vek: 15 - 17

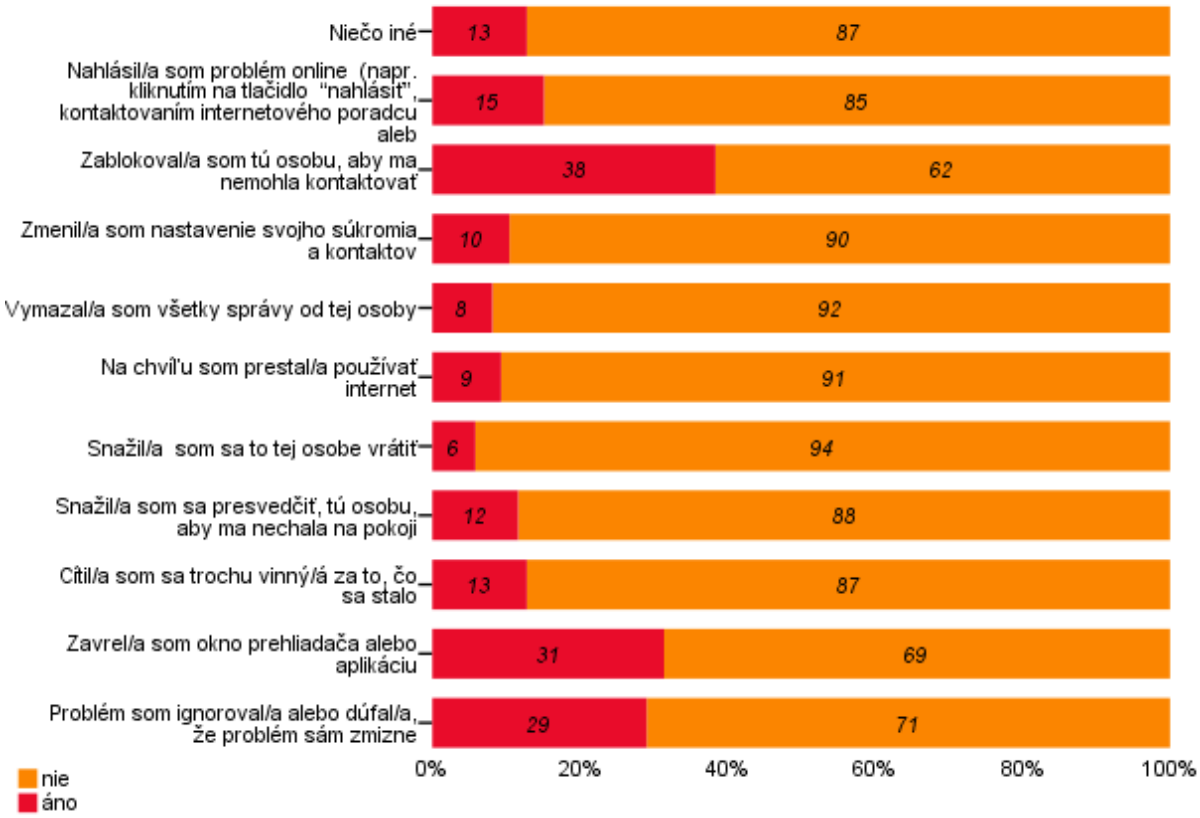

Niečo iné: $X^2(3) = 7{,}170$, $p = 0{,}067$
Nahlásil/a som problém online (napr. kliknutím na tlačidlo "nahlásiť", kontaktovaním internetového poradcu alebo poskytovateľa internetových služieb (ISP): $X^2(3) = 4{,}500$, $p = 0{,}212$
Zablokoval/a som tú osobu, aby ma nemohla kontaktovať: $X^2(3) = 10{,}179$, $p = 0{,}017$
Zmenil/a som nastavenie svojho súkromia a kontaktov: $X^2(3) = 1{,}650$, $p = 0{,}648$
Vymazal/a som všetky správy od tej osoby: $X^2(3) = 5{,}697$, $p = 0{,}127$
Na chvíľu som prestal/a používať internet: $X^2(3) = 0{,}900$, $p = 0{,}825$
Snažil/a som sa to tej osobe vrátiť: $X^2(3) = 2{,}998$, $p = 0{,}392$
Snažil/a som sa presvedčiť, tú osobu, aby ma nechala na pokoji: $X^2(3) = 4{,}896$, $p = 0{,}180$
Cítil/a som sa trochu vinný/á za to, čo sa stalo: $X^2(3) = 0{,}298$, $p = 0{,}960$
Zavrel/a som okno prehliadača alebo aplikáciu: $X^2(3) = 7{,}330$, $p = 0{,}062$
Problém som ignoroval/a alebo dúfal/a, že problém sám zmizne: $X^2(3) = 0{,}101$, $p = 0{,}992$

PODĽA REGIÓNU

oblasť SR: BA

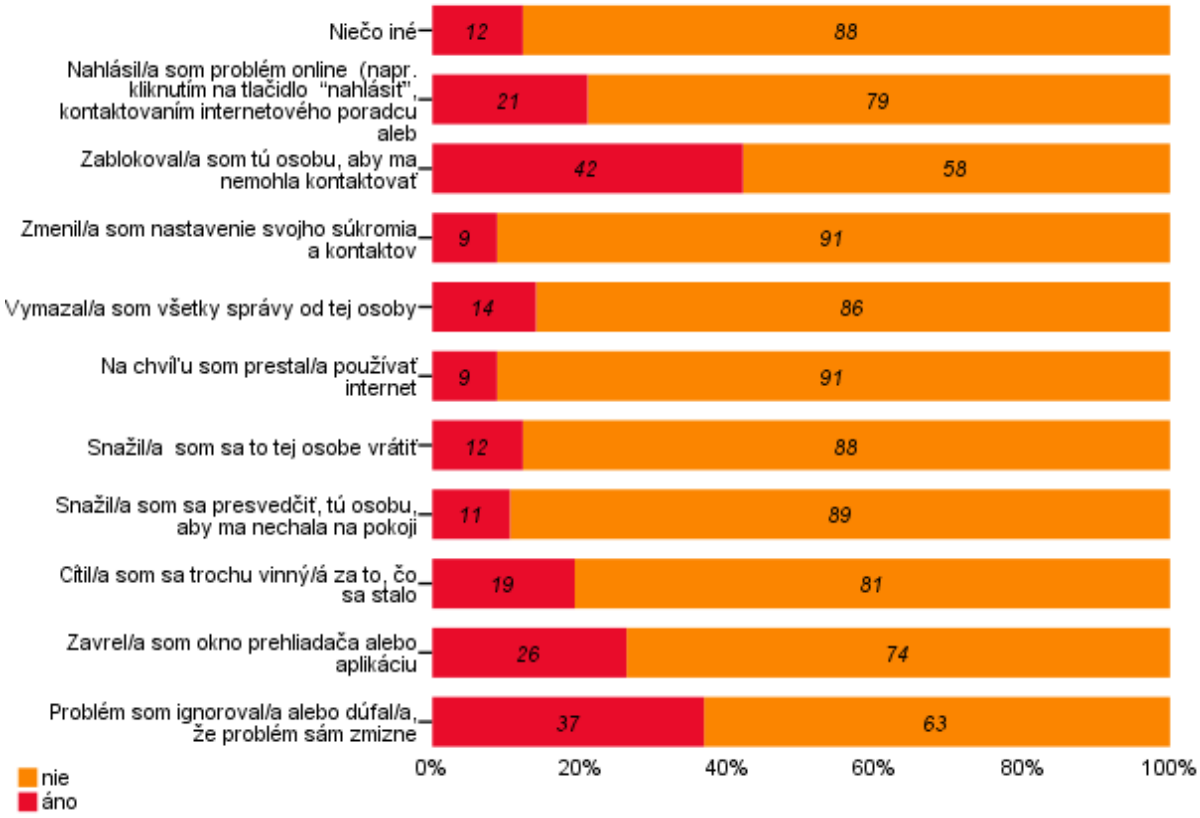

oblasť SR: západ

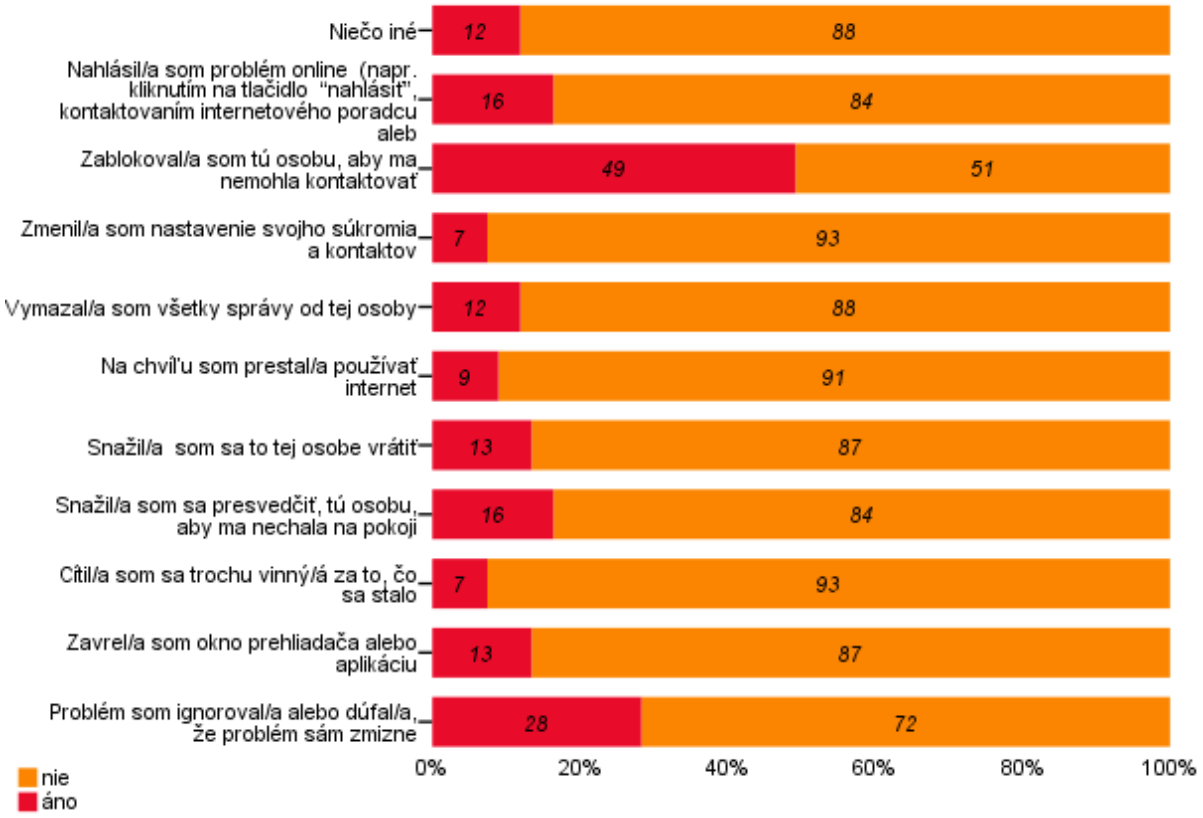

oblasť SR: stred

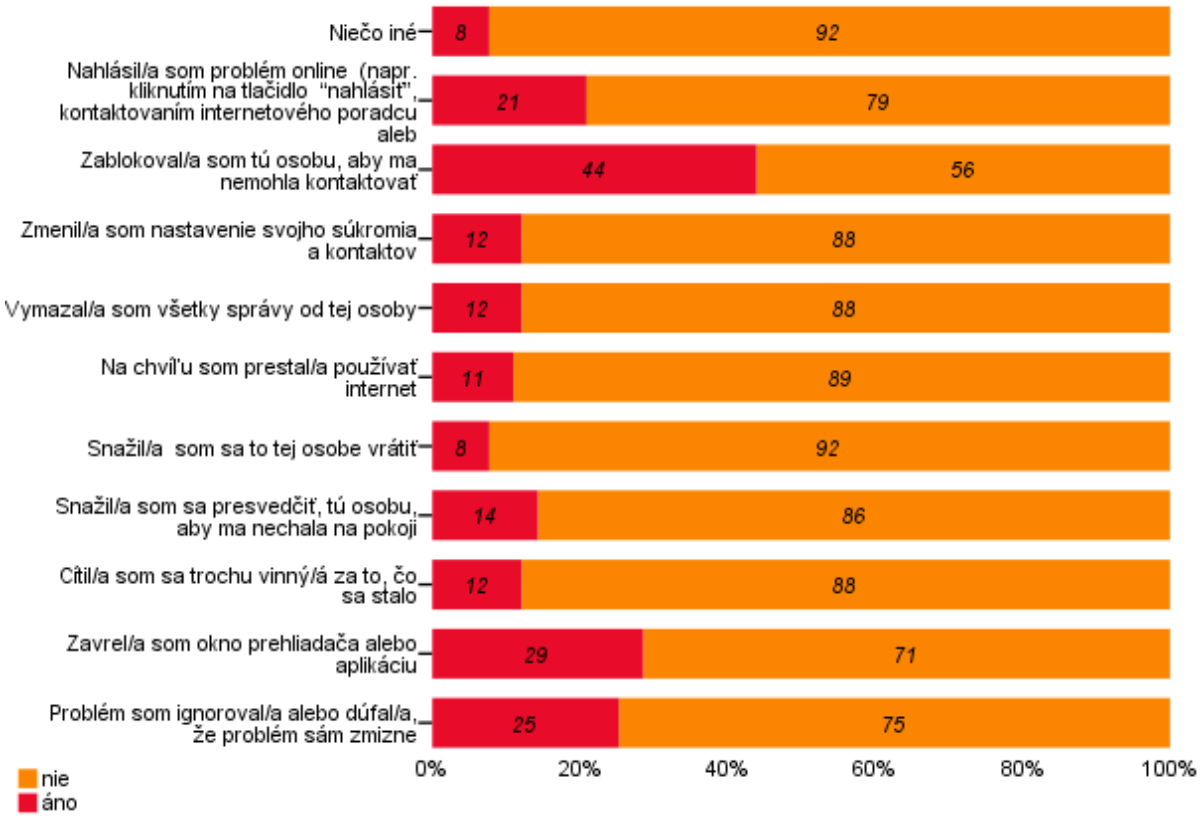

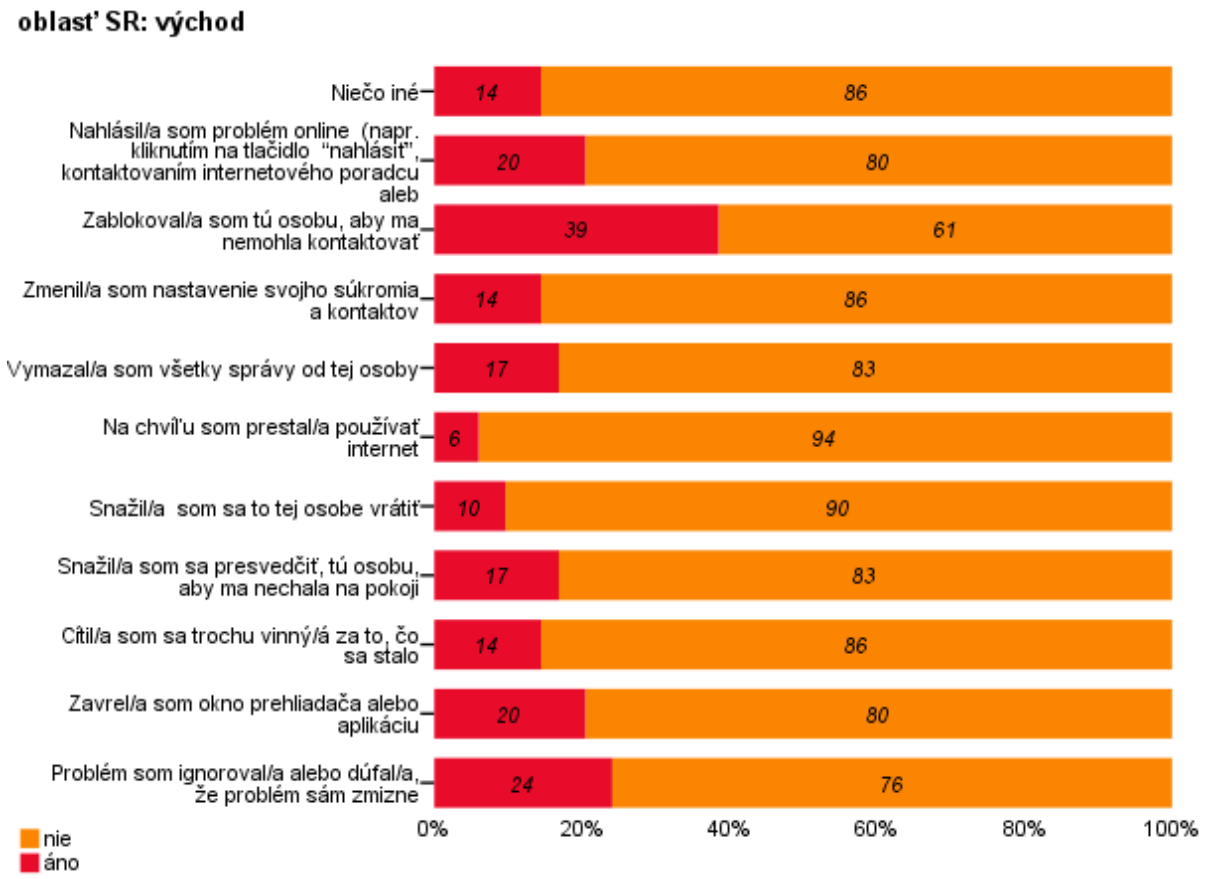

Niečo iné: $X^2(3) = 2{,}069$, $p = 0{,}558$

Nahlásil/a som problém online (napr. kliknutím na tlačidlo "nahlásiť", kontaktovaním internetového poradcu alebo poskytovateľa internetových služieb (ISP): $X^2(3) = 0{,}630$, $p = 0{,}890$

Zablokoval/a som tú osobu, aby ma nemohla kontaktovať: $X^2(3) = 1{,}778$, $p = 0{,}620$

Zmenil/a som nastavenie svojho súkromia a kontaktov: $X^2(3) = 2{,}254$, $p = 0{,}521$

Vymazal/a som všetky správy od tej osoby: $X^2(3) = 1{,}081$, $p = 0{,}782$

Na chvíľu som prestal/a používať internet: $X^2(3) = 1{,}351$, $p = 0{,}717$

Snažil/a som sa to tej osobe vrátiť: $X^2(3) = 1{,}645$, $p = 0{,}649$

Snažil/a som sa presvedčiť, tú osobu, aby ma nechala na pokoji: $X^2(3) = 1{,}267$, $p = 0{,}737$

Cítil/a som sa trochu vinný/á za to, čo sa stalo: $X^2(3) = 4{,}014$, $p = 0{,}260$

Zavrel/a som okno prehliadača alebo aplikáciu: $X^2(3) = 5{,}755$, $p = 0{,}124$

Problém som ignoroval/a alebo dúfal/a, že problém sám zmizne: $X^2(3) = 3{,}184$, $p = 0{,}364$

HLAVNÉ ZISTENIA

- Približne jedna tretina detí a mladých má za posledný rok skúsenosť s niečím, čo ich na internete obťažovalo alebo znepokojilo.

- Takúto negatívnu skúsenosť má viac dievčat (39 %) ako chlapcov (25 %).

- Celkovo v 15 % prípadov sa táto negatívna skúsenosť vyskytovala viac ako jedenkrát za týždeň.

- Najviac detí a mladých (57 %) o negatívnej skúsenosti hovorilo s vrstovníkom.

- Až 22 % detí a mladých po negatívnej skúsenosti na internete nehovorilo s nikým.

- Najčastejšou reakciou na nejakú negatívnu skúsenosť na internete bolo zablokovanie problematickej osoby.

- Približne každé desiate dieťa na chvíľu prestalo používať internet.

- Možnosť nahlásenia problému online využilo 20 % detí a mladých.

Zhrnutie

Je dobre zachytené výskumami aj bežnou ľudskou skúsenosťou, že čas strávený v online prostredí so sebou okrem mnohých pozitív prináša aj viaceré negatíva. Medzi odborníkmi panuje zhoda na tom, že čím viac času deti a mladí ľudia trávia na internete, tým viac pozitívnych príležitostí môžu využiť, no zároveň sa tým zvyšuje riziko negatívnej skúsenosti. Otázky v tejto časti výskumnej správy sa dotýkali negatívnych skúseností vo všeobecnosti, ich frekvencie a reakcie detí a mladých po negatívnej skúsenosti. Približne jedna tretina detí vo veku 9 – 17 rokov mala za posledný rok skúsenosť s tým, že ich na internete niečo nejakým spôsobom obťažovalo alebo znepokojilo. Takúto skúsenosť majú skôr dievčatá (39 %) ako chlapci (25 %). Z pohľadu veku existujú štatisticky významné rozdiely medzi vekovými skupinami, a to v zmysle, že negatívne skúsenosti sú častejšie vo vyššom veku. V skupine 15 – 17 rokov to bolo 37 %, zatiaľ čo v skupine 9 – 10 rokov 22 %. Analýzy nepotvrdili štatisticky významné rozdiely z pohľadu regiónov.

Čo sa týka frekvencie, zo skupiny detí a mladých, ktorí mali negatívnu skúsenosť na internete, malo 6 % takúto skúsenosť denne alebo takmer každý deň, 9 % najmenej raz za týždeň, 18 % najmenej raz za mesiac a 67 % párkrát za posledný rok. Analýzy nepotvrdili štatisticky významný rozdiel vo frekvencii medzi chlapcami a dievčatami. Významné rozdiely však existujú z pohľadu veku. V skupine 9 – 11 rokov sa negatívna skúsenosť neobjavuje na dennej báze, 13 % detí uviedlo frekvenciu „najmenej raz za týždeň“ a zvyšných 87 % „párkrát“ za posledný rok. Vekom sa zvyšuje podiel tých, ktorí mali negatívnu skúsenosť častejšie ako párkrát za rok, a tak v skupine 15 – 17 rokov malo negatívnu skúsenosť najmenej raz za mesiac až denne 46 %, pričom v skupine 13 – 14 rokovo to bolo 27 % respondentov. Analýzou sa nepotvrdilo, že by frekvencia negatívnej skúsenosti významne variovala medzi regiónmi Slovenska.

Pri zvládaní akejkoľvek negatívnej skúsenosti, vrátane tej v online prostredí, je zvlášť v prípade mladších detí dôležité, aby o tejto skúsenosti komunikovali, čo im môže pomôcť ju lepšie zvládnuť. Náš výskum ukazuje, že pri strete s negatívnou skúsenosťou v online priestore sa deti a mladí najčastejšie zdôveria svojim rovesníkom (57 %), potom nasledujú rodičia (21 %), súrodenci (16 %). Odborníkom sa zdôverí len 1 % detí

a mladých a učiteľom 2 %. Približne každé piate dieťa (22 %) však o svojich negatívnych skúsenostiach na internete nehovorilo s nikým. Pri porovnaní výsledkov z perspektívy pohlavia sa ukázali viaceré významnejšie rozdiely: dievčatá sa častejšie ako chlapci zverili svojim rodičom (24 % proti 17 %) aj rovesníkovi (62 % proti 50 %), no zároveň sa viac dievčat nezdôverilo nikomu (24 % proti 20 %). Treba však uviesť, že štatisticky významný rozdiel bol medzi dievčatami a chlapcami len pri položke „zdôverenie sa inému dôveryhodnému dospelému“ (8 % v prípade dievčat, 2 % pri chlapcoch.

Z pohľadu veku sa jediný štatisticky významný rozdiel ukázal pri odpovedi „zdôverenie sa rodičom“: 40 % v skupine 9 – 10-ročných, 29 % v skupine 11 – 12-ročných, 13 % v skupine 13 – 14-ročných a 16 % v skupine 15 – 17-ročných. Je to možné interpretovať tak, že tínedžeri a adolescenti sa rodičom zdôverujú menej často ako deti do 12 rokov.

Medzi deťmi a mladými v rôznych regiónoch nie sú štatisticky významné rozdiely v tom, komu sa zdôveria po negatívnej skúsenosti na internete.

Okrem zdôverenia sa nejakej osobe môžu deti a mladí reagovať na negatívnu skúsenosť aj iným spôsobom. Celkovo 43 % z nich zablokovalo danú osobu, aby ich nemohla kontaktovať. Druhým najčastejším spôsobom bola ignorácia problému (28 %), po ktorej nasledovala reakcia vo forme zavretia prehliadača alebo aplikácie (22 %). Každé piate dieťa pri negatívnej skúsenosti využilo možnosť online nástrojov na nahlásenie problému. Aktivitu zameranú na zvýšenie zabezpečenia online súkromia urobilo 11 % detí a mladých a 9 % na krátky čas prestalo používať internet. Jedno z desiatich detí sa snažilo o negatívnu protireakciu. Pri braní do úvahy rozdielov medzi pohlaviami sa preukázali štatisticky významné rozdiely v troch položkách. Dievčatá častejšie ako chlapci blokovali danú osobu (49 % proti 35 %), častejšie prestali používať internet (12 % proti 5 %), častejšie sa snažili presvedčiť danú osobu, aby ich nechala na pokoji (19 % proti 9 %) a častejšie sa cítili trochu vinné za to, čo sa stalo (17 % proti 8 %). Vek sa prejavil v štatisticky významnom rozdiele v jednej položke, a to v blokovaní osoby – najmenej často po tom siahli deti vo veku 9 – 10 rokov. Vo vekovej kategórii 11 – 12 rokov to bolo 40 %, medzi 13 – 14-ročnými 57 % a v skupine 15 – 17 rokov 38 %. Rozdiely medzi regiónmi sa významne neprejavili.

CAUTION
DO NOT CROSS
CAUTION
DO NOT CROSS

Nebezpečný obsah na internete

Na internete sa deti a dospievajúci stretávajú s rôznym obsahom, ktorý nemusí mať vždy na nich pozitívny vplyv. K takémuto obsahu sa môžu dostať buď náhodne, alebo si ho môžu zámerne vyhľadávať. V rámci nášho výskumu nás zaujímali rôzne nebezpečné obsahy: • Krvavé alebo násilné obrázky zobrazujúce napr. ľudí, ktorí ubližujú iným ľuďom alebo zvieratám • Skúsenosti s braním drog • Nenávistné prejavy napádajúce určité skupiny alebo jednotlivcov (napr. ľudí inej farby pleti, náboženstva a pod.) • Návody, ako byť veľmi chudý (propagujúce bulímiu alebo anorexiu) či obrázky veľmi chudých ľudí • Spôsoby spáchania samovraždy • Spôsoby telesného poškodzovania alebo ubližovania si.

Na sledovanie nebezpečných obsahov na internete sme sa nepýtali všetkých respondentov, ale iba respondentov od veku 11 – 12 rokov, ktorí v nasledujúcich analýzach vystupovali ako najmladší respondenti.

CELÁ SKUPINA

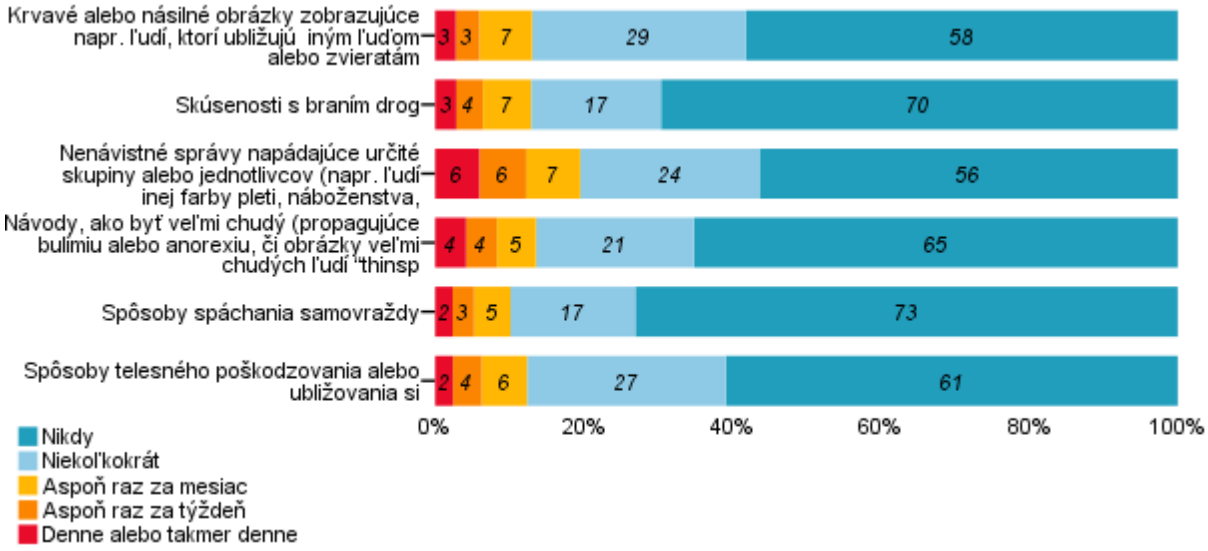

Z celkového počtu 1195 respondentov pri jednotlivých položkách:
Krvavé alebo násilné obrázky zobrazujúce napr. ľudí, ktorí ubližujú iným ľuďom alebo zvieratám: 17 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 56 respondentov uviedlo, že nevie a 151 respondentov neodpovedalo.
Skúsenosti s braním drog: 18 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 42 respondentov uviedlo, že nevie a 151 respondentov neodpovedalo.
Nenávistné správy napádajúce určité skupiny alebo jednotlivcov (napr. ľudí inej farby pleti, náboženstva): 19 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 47 respondentov uviedlo, že nevie a 151 respondentov neodpovedalo.
Návody, ako byť veľmi chudý: 22 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 58 respondentov uviedlo, že nevie a 151 respondentov neodpovedalo.
Spôsoby spáchania samovraždy: 20 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 48 respondentov uviedlo, že nevie a 151 respondentov neodpovedalo.
Spôsoby telesného poškodzovania alebo ubližovania si: 17 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 56 respondentov uviedlo, že nevie a 151 respondentov neodpovedalo.

Identifikácia diferenciácií vzhľadom na demografické charakteristiky:

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

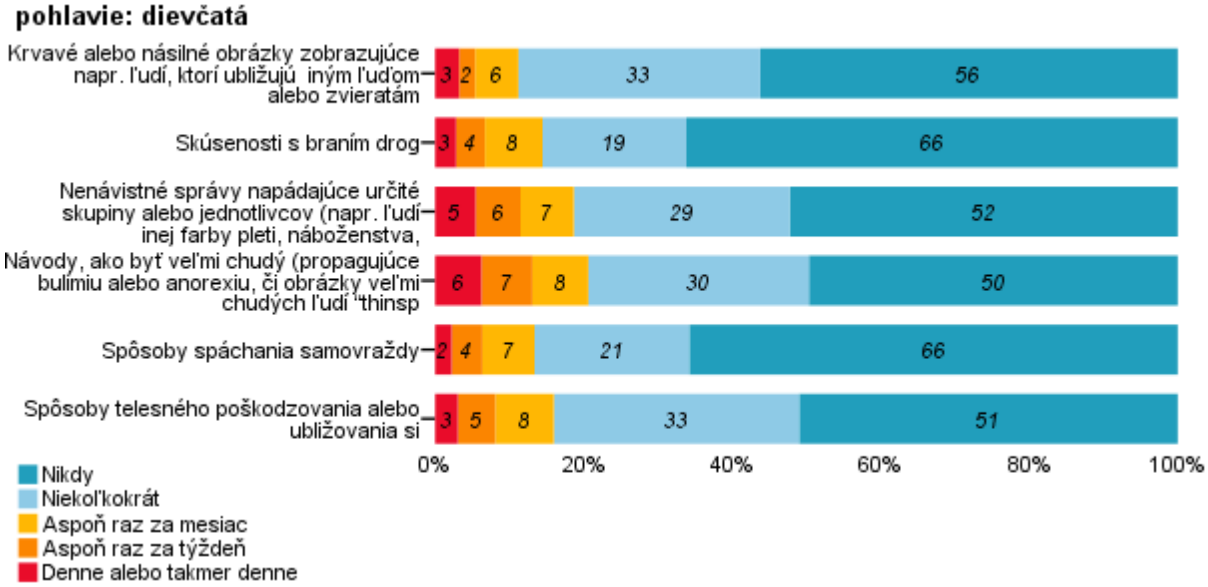

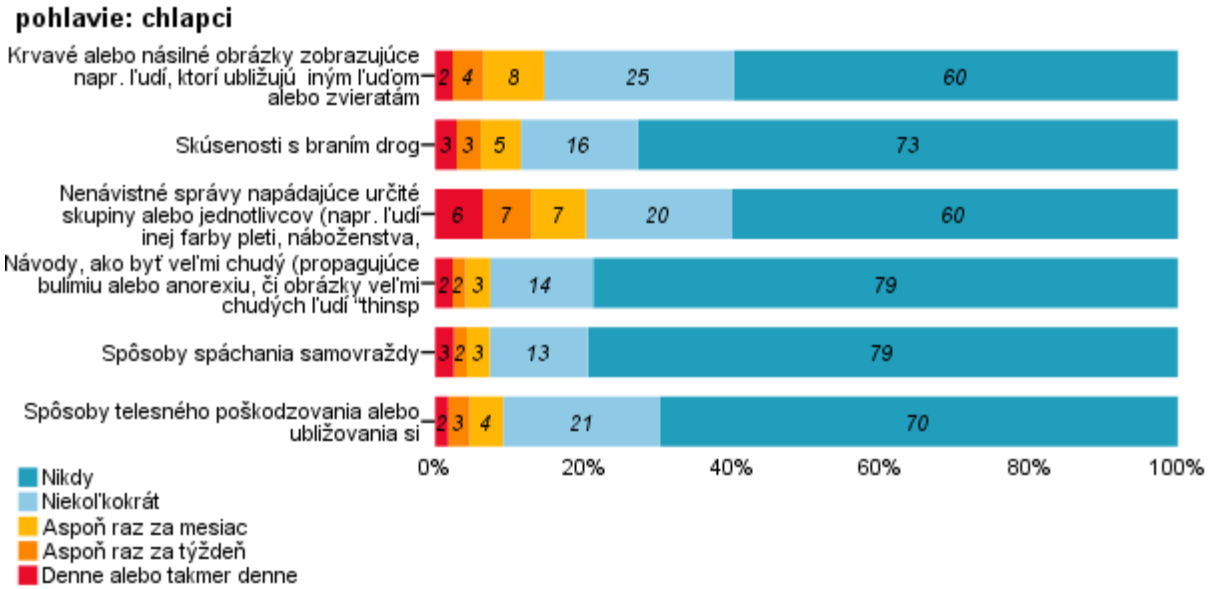

Krvavé alebo násilné obrázky zobrazujúce napr. ľudí, ktorí ubližujú iným ľuďom alebo zvieratám: $U(N_{dievčatá} = 464, N_{chlapci} = 510) = 95102{,}0, Z = -5{,}896, p = 0{,}000.$

Skúsenosti s braním drog: $U(N_{dievčatá} = 464, N_{chlapci} = 520) = 102295{,}0, Z = 4{,}758, p = 0{,}000.$

Nenávistné správy napádajúce určité skupiny alebo jednotlivcov (napr. ľudí inej farby pleti, náboženstva): $U(N_{dievčatá} = 461, N_{chlapci} = 517) = 112796{,}50, Z = -1{,}609, p = 0{,}108.$

Návody, ako byť veľmi chudý: $U(N_{dievčatá} = 451, N_{chlapci} = 513) = 81195{,}50, Z = -9{,}464, p = 0{,}000.$

Spôsoby spáchania samovraždy: : $U(N_{dievčatá} = 456, N_{chlapci} = 520) = 102295{,}0, Z = -4{,}758, p = 0{,}000.$

Spôsoby telesného poškodzovania alebo ubližovania si:

$U(N_{dievčatá} = 457, N_{chlapci} = 514) = 95102{,}0, Z = -5{,}896, p = 0{,}000.$

PODĽA VEKU

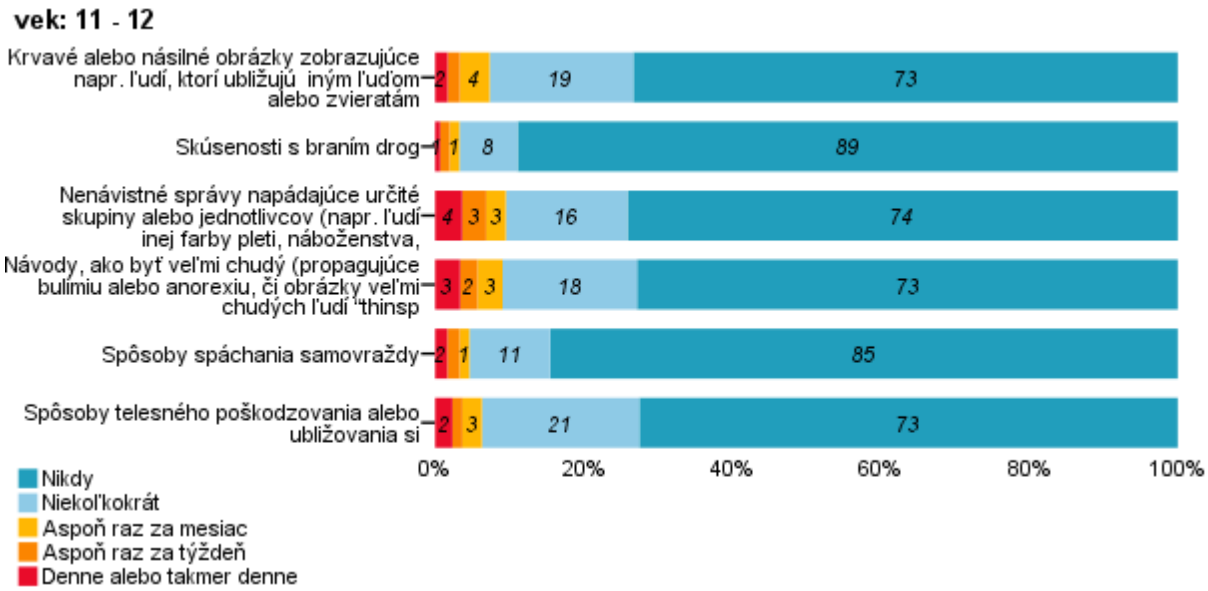

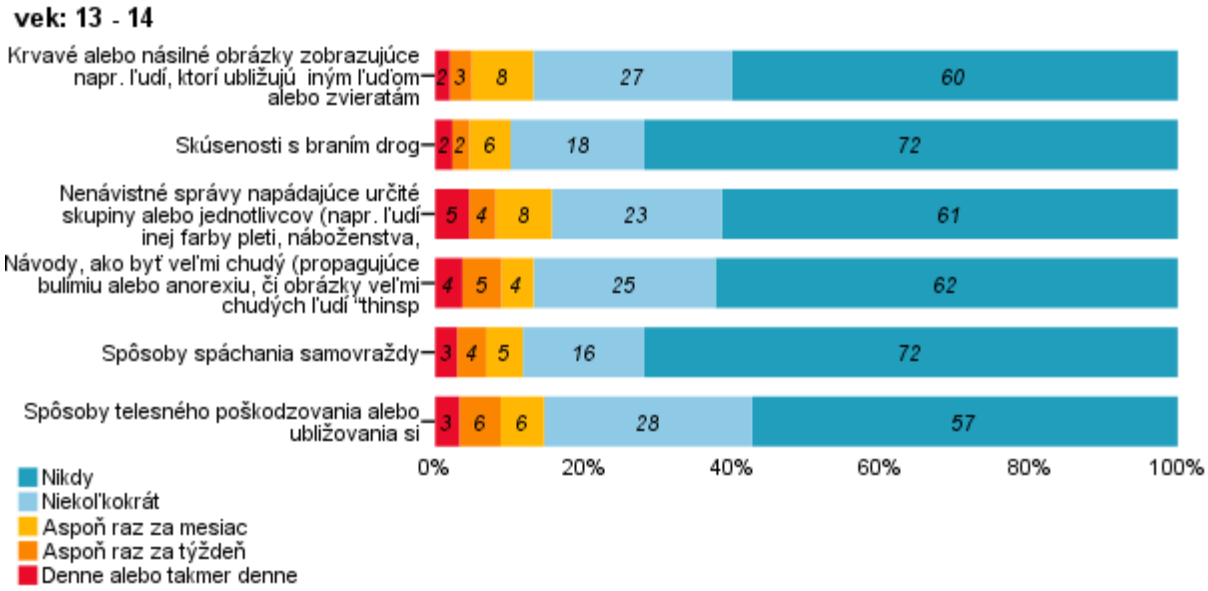

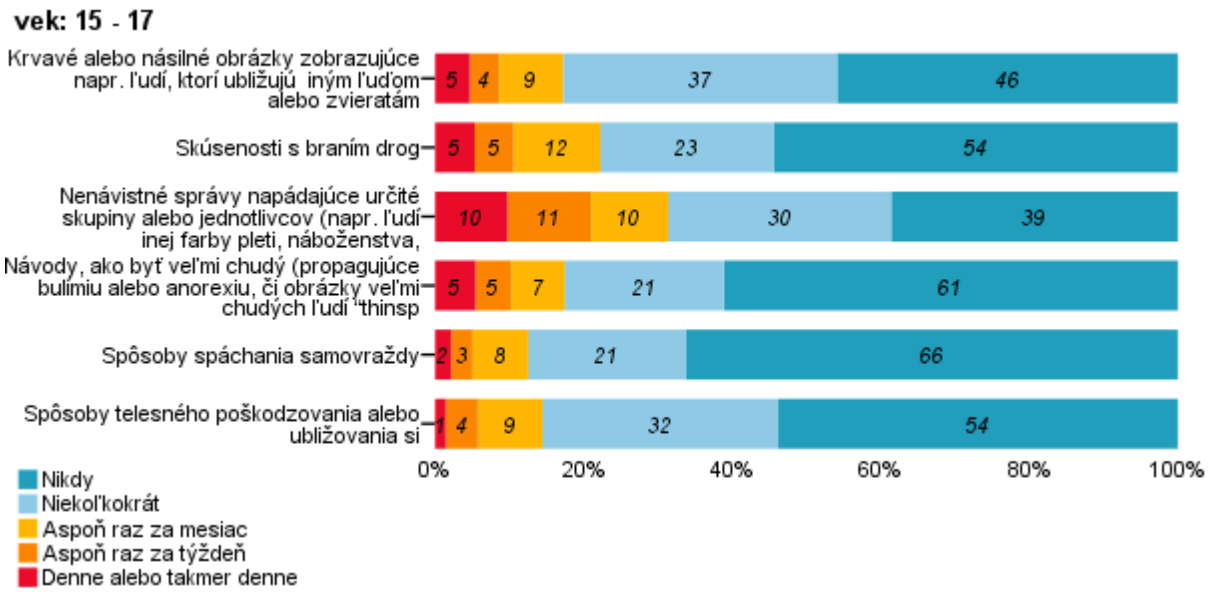

Krvavé alebo násilné obrázky zobrazujúce napr. ľudí, ktorí ubližujú iným ľuďom alebo zvieratám:

H (N_{11-12} = 300, N_{13-14} = 303, N_{15-17} = 279) = 26,006, df = 2,p = 0,000.

Skúsenosti s braním drog: H (N_{11-12} = 307, N_{13-14} = 305, N_{15-17} = 283) = 27,092, df = 2,p = 0,000.

Nenávistné správy napádajúce určité skupiny alebo jednotlivcov (napr. ľudí inej farby pleti, náboženstva):

H (N_{11-12} = 305, N_{13-14} = 306, N_{15-17} = 277) = 81,955, df = 2,p = 0,000.

Návody, ako byť veľmi chudý: H (N_{11-12} = 298, N_{13-14} = 302, N_{15-17} = 275) = 11,761, df = 2,p = 0,003.

Spôsoby spáchania samovraždy: : H (N_{11-12} = 304, N_{13-14} = 305, N_{15-17} = 279) = 27,092, df=2,p = 0,000.

Spôsoby telesného poškodzovania alebo ubližovania si:

H (N_{11-12} = 302, N_{13-14} = 307, N_{15-17} = 277) = 26,006, df = 2,p = 0,000.

PODĽA REGIÓNU

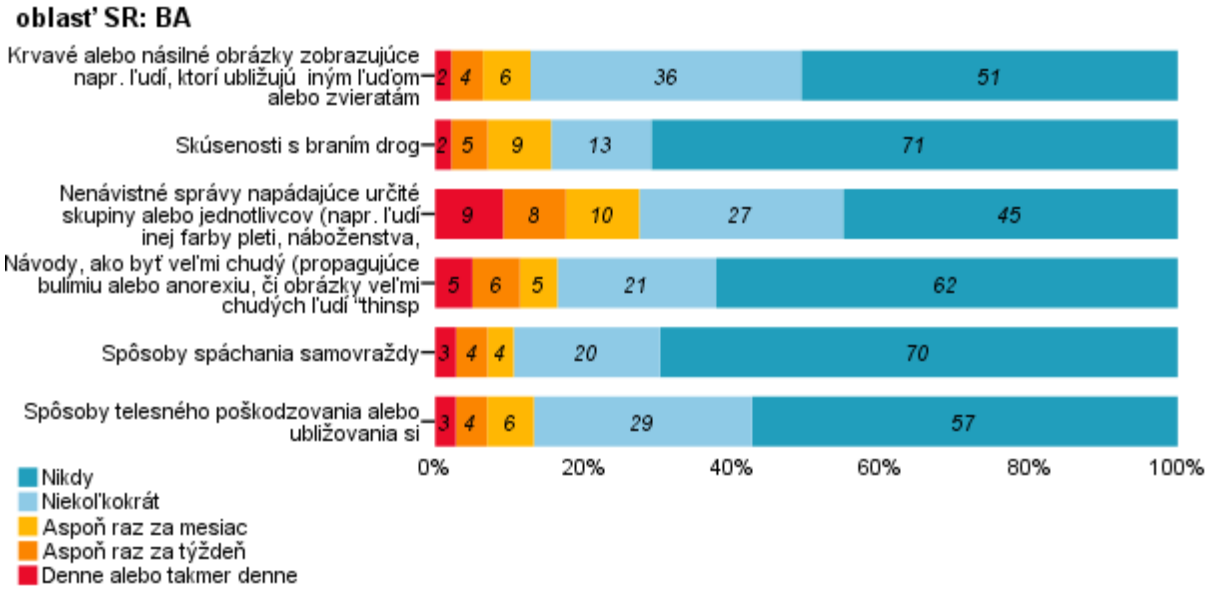

oblasť SR: západ

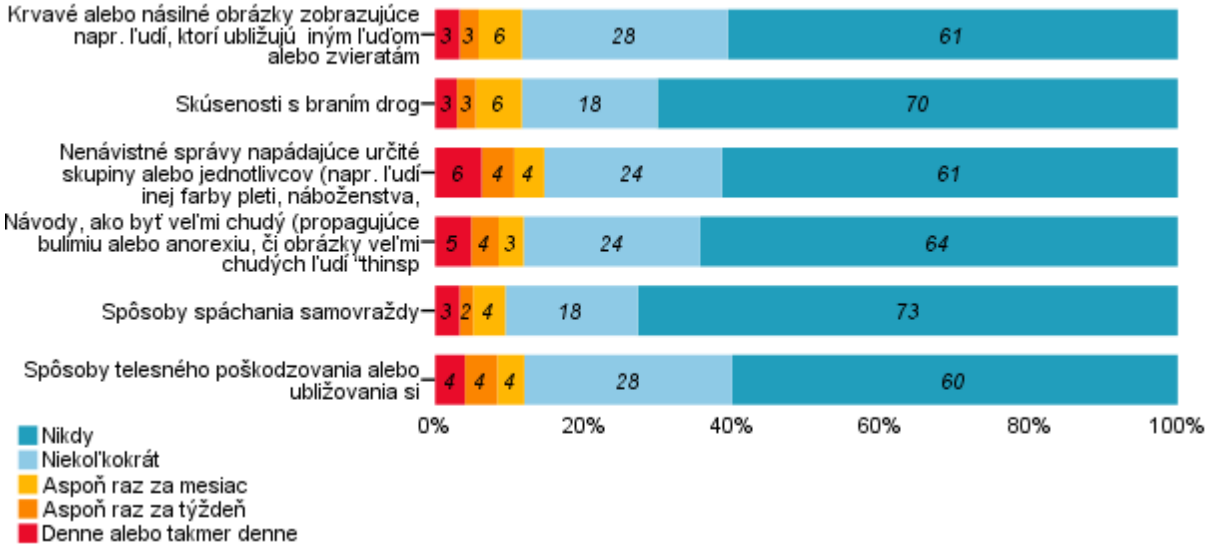

oblasť SR: stred

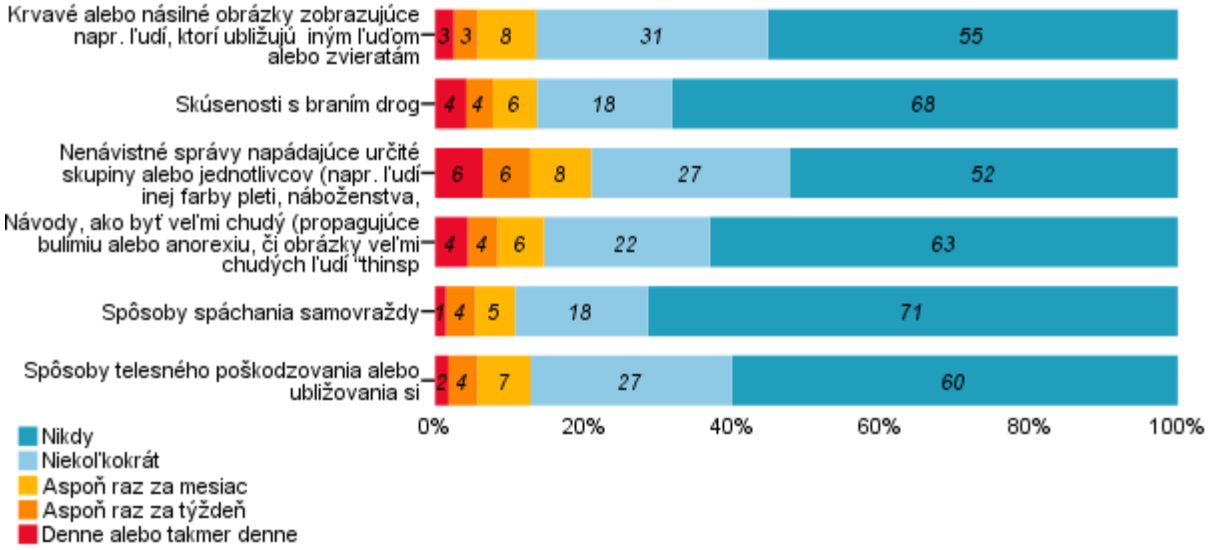

oblasť SR: východ

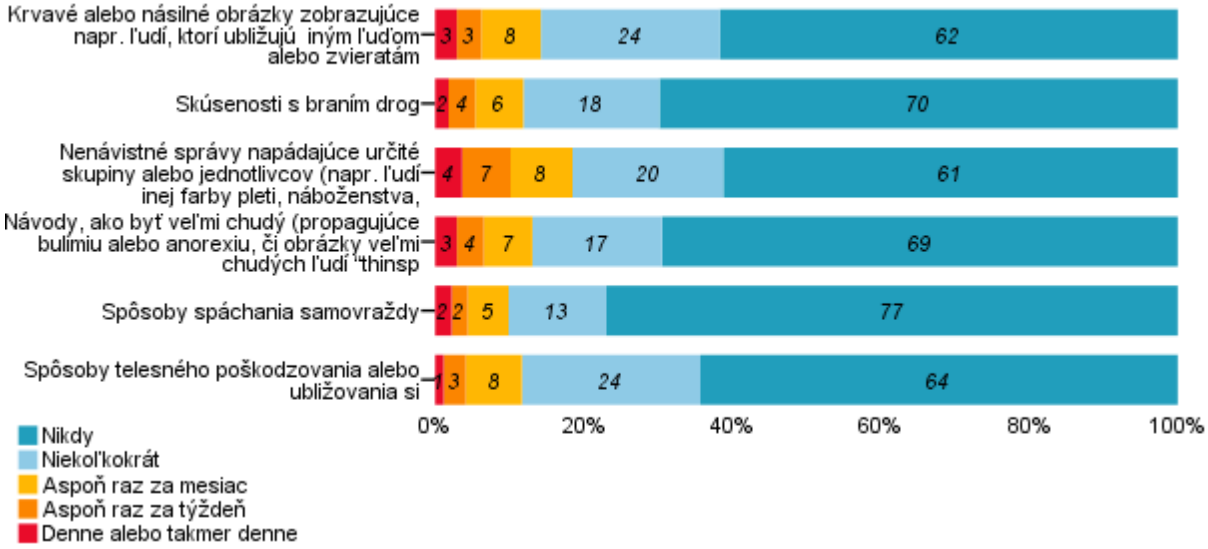

Krvavé alebo násilné obrázky zobrazujúce napr. ľudí, ktorí ubližujú iným ľuďom alebo zvieratám:
H (N_{BA} = 140 $N_{západ}$ = 274, N_{stred} = 279, $N_{východ}$ = 274) = 4,396, df = 3 , p = 0,222.
Skúsenosti s braním drog:
H (N_{BA} = 141 $N_{západ}$ = 274, N_{stred} = 285, $N_{východ}$ = 278) = 0,527, df = 3, p = 0,913.
Nenávistné správy napádajúce určité skupiny alebo jednotlivcov (napr. ľudí inej farby pleti, náboženstva):
H (N_{BA} = 142, $N_{západ}$ = 272, N_{stred} = 281, $N_{východ}$ = 276) = 15,804, df = 3 , p = 0,001.
Návody, ako byť veľmi chudý:
H (N_{BA} = 140, $N_{západ}$ = 269, N_{stred} = 273, $N_{východ}$ = 275) = 3,318, df = 3, p = 0,345.
Spôsoby spáchania samovraždy:
H (N_{BA} = 142, $N_{západ}$ = 275, N_{stred} = 279, $N_{východ}$ = 273) = 2,882, df = 3 , p = 0,410.
Spôsoby telesného poškodzovania alebo ubližovania si:
H (N_{BA} = 143, $N_{západ}$ = 275, N_{stred} = 280, $N_{východ}$ = 266) = 2,173, df = 3 ,p = 0,537.

HLAVNÉ ZISTENIA

- 2 % detí a dospievajúcich na dennej báze (denne alebo takmer denne) vyhľadáva na internete obsahy zobrazujúce a pojednávajúce o spôsoboch telesného poškodzovania alebo ubližovania si a obsahy týkajúce sa spôsobov spáchania samovraždy (v absolútnych číslach je to 24 respondentov z celkového počtu 1194 respondentov).

- 4 % detí a dospievajúcich si denne alebo takmer denne pozerá obsahy pojednávajúce o veľmi chudých ľuďoch a anorexii a bulímii.

- 3 % detí a dospievajúcich si denne alebo takmer denne pozerá krvavé alebo násilné obrázky zobrazujúce napr. ľudí, ktorí ubližujú iným ľuďom alebo zvieratám a rovnako 3 % respondentov sleduje stránky uvádzajúce skúsenosti s braním drog.

- 6 % detí a dospievajúcich sleduje denne alebo takmer denne nenávistné správy napádajúce určité skupiny alebo jednotlivcov (napr. ľudí inej farby pleti, náboženstva a pod.).

Zhrnutie

Nebezpečné obsahy na internete deti a mladí ľudia vyhľadávajú pomerne často. „Najpopulárnejšou“ témou spomedzi skúmaných nebezpečných obsahov internetu sú nenávistné správy napádajúce určité skupiny alebo jednotlivcov napr. kvôli vierovyznaniu, inej farby pleti a pod. Ich dennodenný prísun uviedlo 6 % detí a dospievajúcich, čo v absolútnych počtoch činí 72 respondentov z celkového počtu 1194 respondentov. Viac o tento typ správ sa zaujímajú chlapci (6 %) ako dievčatá (5 %), s vekom záujem o tento typ správ rastie: vo veku 11 – 12 rokov to uviedli 4 % respondentov, vo veku 13 – 14 to uviedlo 5 % respondentov a vo veku 15 – 17 to uviedlo 10 % respondentov. Najmenej sa o tieto správy zaujímajú respondenti z východu krajiny (4 %), po 6 % zo stredného a západného Slovenska a najviac sa o tieto správy zaujímajú v bratislavskom kraji (9 %).

Druhou najčastejšou témou spomedzi skúmaných nebezpečných obsahov sú návody, ako byť veľmi chudý (a takisto stránky propagujúce anorexiu a bulímiu). Z celkového počtu respondentov takéto obsahy konzumujú na dennej báze 4 % respondentov, viac dievčatá (6 %) ako chlapci (2 %), najstarší respondenti

najviac (5 %), najmladší najmenej (3 %), najmenej na východnom Slovensku (3 %) a najviac na západnom Slovensku a v bratislavskom kraji (5 %).

Krvavé alebo násilné obrázky zobrazujúce napr. ľudí, ktorí ubližujú iným ľuďom alebo zvieratám, sledujú denne alebo takmer denne 3 % respondentov, viac dievčatá (3 %) ako chlapci (2 %), najviac najstarší respondenti (5 %), najmladší najmenej (2 %), najmenej v bratislavskom kraji (2 %), v ostatných krajoch to uviedli 3 % respondentov.

Sledovanie stránok pojednávajúcich o skúsenostiach s braním drog uvádzali 3 % respondentov, dievčatá rovnako ako chlapci (3 %), s vekom rastie aj dopyt po tomto type informácií – najmladší respondenti uviedli iba v počte 1 % a najstarší respondenti v počte 5 %. Po 2 % to uviedli respondenti z bratislavského kraja a z východu Slovenska, 3 % zo západného Slovenska a 4 % zo stredného Slovenska.

Denné alebo takmer denné sledovanie stránok, kde respondenti môžu nájsť spôsoby telesného poškodzovania alebo ubližovania si uviedli 2 % respondentov, viac dievčatá (3 %) ako chlapci (2 %), najmenej najstarší respondenti (1 %) a najviac respondenti vo veku 13 – 14 rokov (3 %). Najmenej majú o tento typ stránok záujem na východnom Slovensku (1%), viac na strednom Slovensku (2 %), v bratislavskom kraji (3 %) a najviac na západnom Slovensku (4 %).

O spôsob spáchania samovraždy má denný alebo takmer denný záujem 2 % respondentov, viac chlapci (3 %) ako dievčatá (2 %), po 2 % to uviedli respondenti vo veku 15 – 17 rokov a respondenti vo veku 11 – 12 rokov, vo veku 13 – 14 rokov to uviedli 3 % respondentov. Na západnom Slovensku a v bratislavskom kraji má o tento typ stránok záujem 3 % respondentov, na východnom Slovensku 2 % a na strednom Slovensku 1 % respondentov.

Bezpečnosť na internete

Pohyb v súčasnom online a offline svete zahŕňa šírenie rôznych dátových stôp a deti nie sú výnimkou. Väčšie množstvo času stráveného v online priestore so sebou prináša aj riziká týkajúce sa narušenia súkromia, zneužitia informácií či financií v kontexte medziľudských, inštitucionálnych a obchodných vzťahov. Tieto riziká sú konkrétne spojené s technológiami, keďže ich funkcionalita umožňuje aj ich zneužitie. Zodpovedné používanie digitálnych technológií v kontexte znalosti nastavenia súkromia alebo iných bezpečnostných prvkov je súčasťou širšieho konceptu mediálnej gramotnosti. Hoci narušenie súkromia či zneužitie osobných informácií je vážny problém, treba uviesť, že prevalencia takýchto negatívnych skúseností nie je až taká vysoká. Podľa výskumu EU kids online z roku 2018 najbežnejším problémom týkajúcim sa ochrany dát online je špionážny softvér a vírusy. Takýto problém malo 14 % detí a mladých v 19 európskych krajinách. Zatiaľ čo relatívne málo detí a mladých uviedlo, že prišli o peniaze, pretože ich niekto na internete podviedol (4 % v EU a 2 % na Slovensku), väčším probémom sú nákupy prostredníctvom aplikácií: 7 % priemer v EU a 4 % respondentov na Slovensku uviedlo, že minulo príliš veľa peňazí nákupmi cez aplikácie (tzv. in-app purchase) alebo počas hrania online hier.

Otázka a položky, ktoré sa týkajú bezpečnosti na internete:
Stala sa ti v poslednom roku na internete niektorá z týchto vecí? (možnosti odpovedí: Nie, áno, neviem, radšej nechcem povedať)

- Niekto použil moje osobné informácie spôsobom, ktorý sa mi nepáčil.
- Zariadenie (napr. telefón, tablet, počítač), ktorý používam, bol napadnutý vírusom alebo softvérom na sledovanie.
- Niekto ma na internete podviedol a prišiel/la som o peniaze.
- Niekto použil moje heslo, aby sa dostal k mojim informáciám alebo aby predstieral, že som to ja.
- Niekto o mne vytvoril nepriateľskú alebo zraňujúcu stránku alebo obrázok.
- Minul/a som príliš veľa peňazí na online hry alebo nákupy v aplikáciách.
- Niekto zistil, kde sa nachádzam, lebo sledovali môj telefón alebo zariadenie.

CELÁ SKUPINA

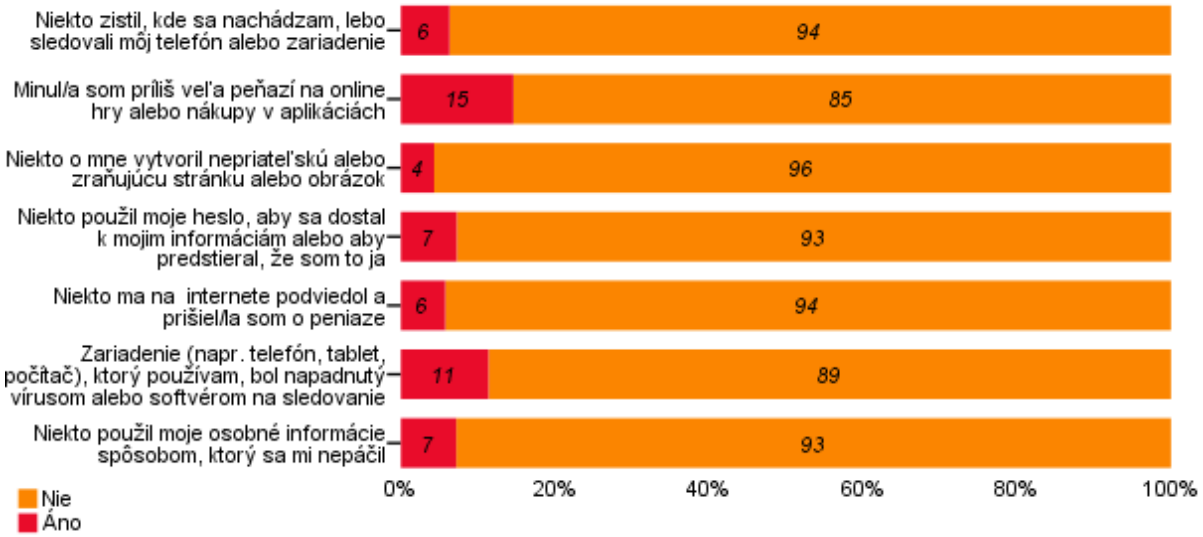

Z celkového počtu (N 1194) na túto otázku odpovedali len respondenti od 11 do 17 rokov (N 1044), pričom platí, že pri jednotlivých položkách:
Niekto zistil, kde sa nachádzam, lebo sledovali môj telefón alebo zariadenie:15 respondentov si zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 77 respondentov si vybralo odpoveď „neviem“
Minul/a som príliš veľa peňazí na online hry alebo nákupy v aplikáciách:24 respondentov si zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 62 respondentov si vybralo odpoveď „neviem“.
Niekto o mne vytvoril nepriateľskú alebo zraňujúcu stránku alebo obrázok:16 respondentov si zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 51 respondentov si vybralo odpoveď „neviem“.
Niekto použil moje heslo, aby sa dostal k mojim informáciám alebo aby predstieral, že som to ja:15 respondentov si zvolili odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 63 respondentov si vybralo odpoveď „neviem“.
Niekto ma na internete podviedol a prišiel/la som o peniaze:14 respondentov si zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 26 respondentov si vybralo odpoveď „neviem“.
Zariadenie (napr. telefón, tablet, počítač), ktorý používam, bol napadnutý vírusom alebo softvérom na sledovanie: 13 respondentov si zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 99 odpoveď „neviem“.
Niekto použil moje osobné informácie spôsobom, ktorý sa mi nepáčil: 15 respondentov si zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 84 odpoveď „neviem“.

Identifikácia diferenciácií vzhľadom na demografické charakteristiky:

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

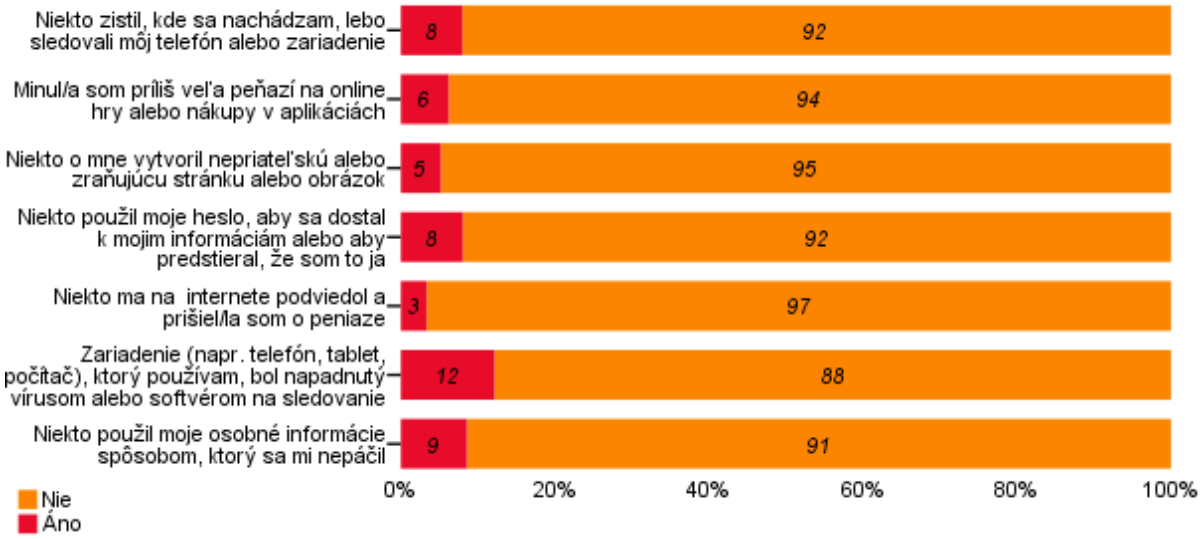

pohlavie: chlapci

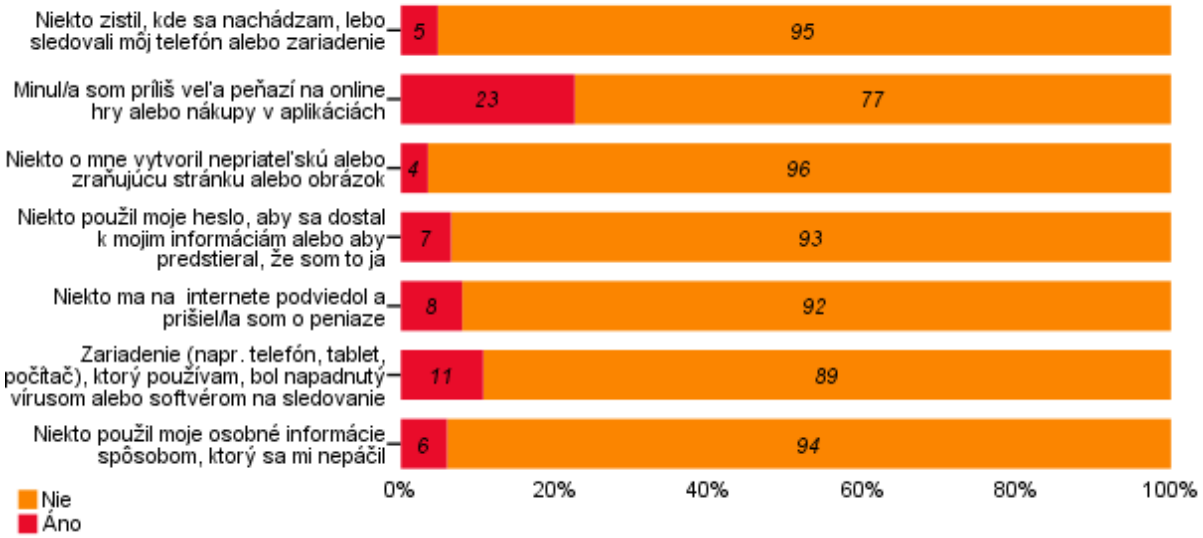

Niekto zistil, kde sa nachádzam, lebo sledovali môj telefón alebo zariadenie: $X^2(1) = 4{,}095$, $p = 0{,}043$
Minul/a som príliš veľa peňazí na online hry alebo nákupy v aplikáciách: $X^2(1) = 51{,}194$, $p = 0{,}000$
Niekto o mne vytvoril nepriateľskú alebo zraňujúcu stránku alebo obrázok: $X^2(1) = 1{,}639$, $p = 0{,}200$
Niekto použil moje heslo, aby sa dostal k mojim informáciám alebo aby predstieral, že som to ja: $X^2(1) = 0{,}863$, $p = 0{,}353$
Niekto ma na internete podviedol a prišiel/la som o peniaze: $X^2(1) = 9{,}798$, $p = 0{,}002$
Zariadenie (napr. telefón, tablet, počítač), ktorý používam, bol napadnutý vírusom alebo softvérom na sledovanie: $X^2(1) = 0{,}498$, $p = 0{,}480$
Niekto použil moje osobné informácie spôsobom, ktorý sa mi nepáčil: $X^2(1) = 2{,}329$, $p = 0{,}127$

PODĽA VEKU

vek: 11 - 12

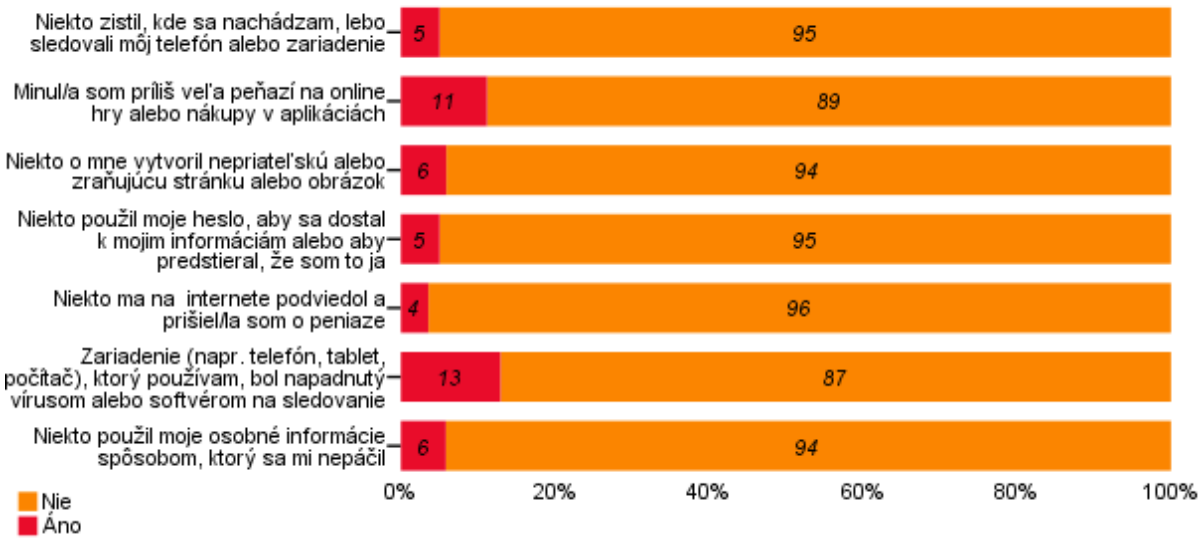

vek: 13 - 14

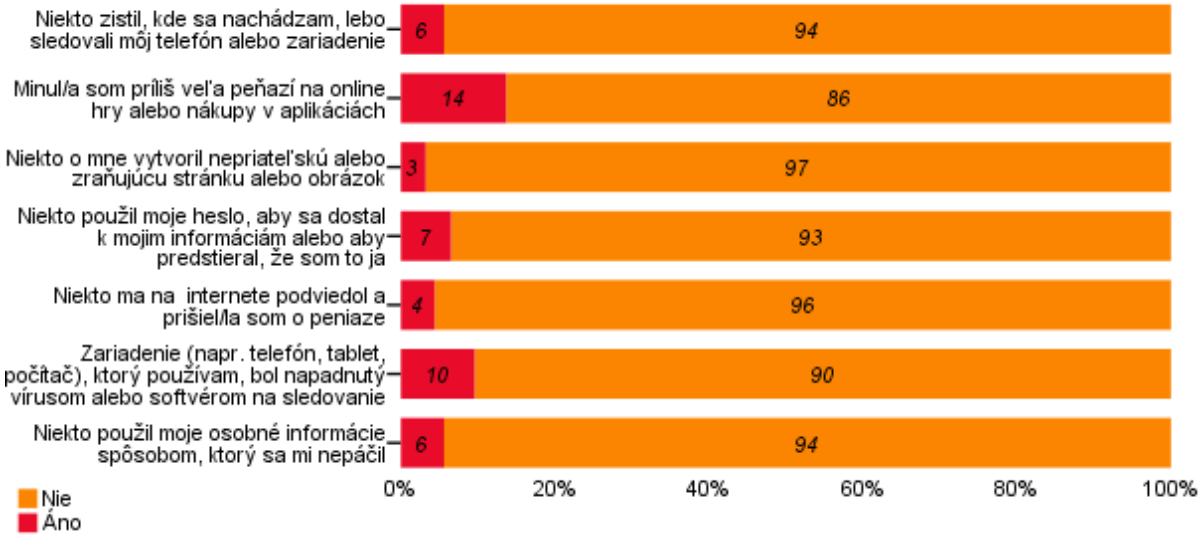

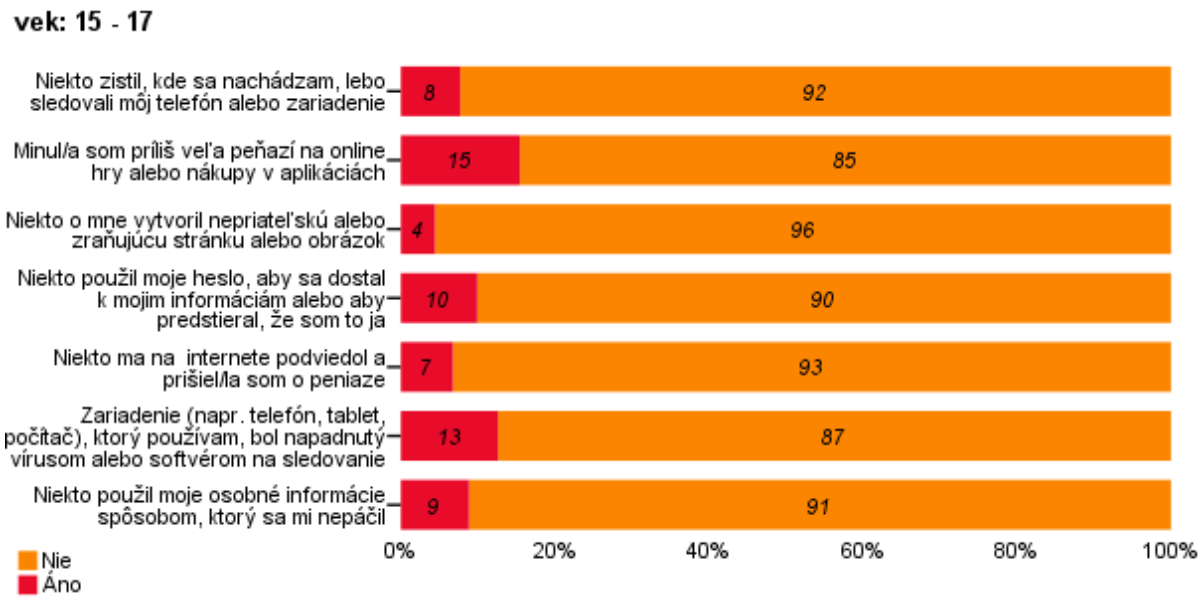

Niekto zistil, kde sa nachádzam, lebo sledovali môj telefón alebo zariadenie: $X^2(2) = 1{,}914$, $p = 0{,}384$
Minul/a som príliš veľa peňazí na online hry alebo nákupy v aplikáciách: $X^2(2) = 2{,}243$, $p = 0{,}326$
Niekto o mne vytvoril nepriateľskú alebo zraňujúcu stránku alebo obrázok: $X^2(2) = 2{,}582$, $p = 0{,}275$
Niekto použil moje heslo, aby sa dostal k mojim informáciám alebo aby predstieral, že som to ja: $X^2(2) = 5{,}447$, $p = 0{,}066$
Niekto ma na internete podviedol a prišiel/la som o peniaze: $X^2(2) = 3{,}479$, $p = 0{,}176$
Zariadenie (napr. telefón, tablet, počítač), ktorý používam, bol napadnutý vírusom alebo softvérom na sledovanie: $X^2(2) = 1{,}958$, $p = 0{,}376$
Niekto použil moje osobné informácie spôsobom, ktorý sa mi nepáčil: $X^2(2) = 2{,}887$, $p = 0{,}236$

PODĽA OBLASTI

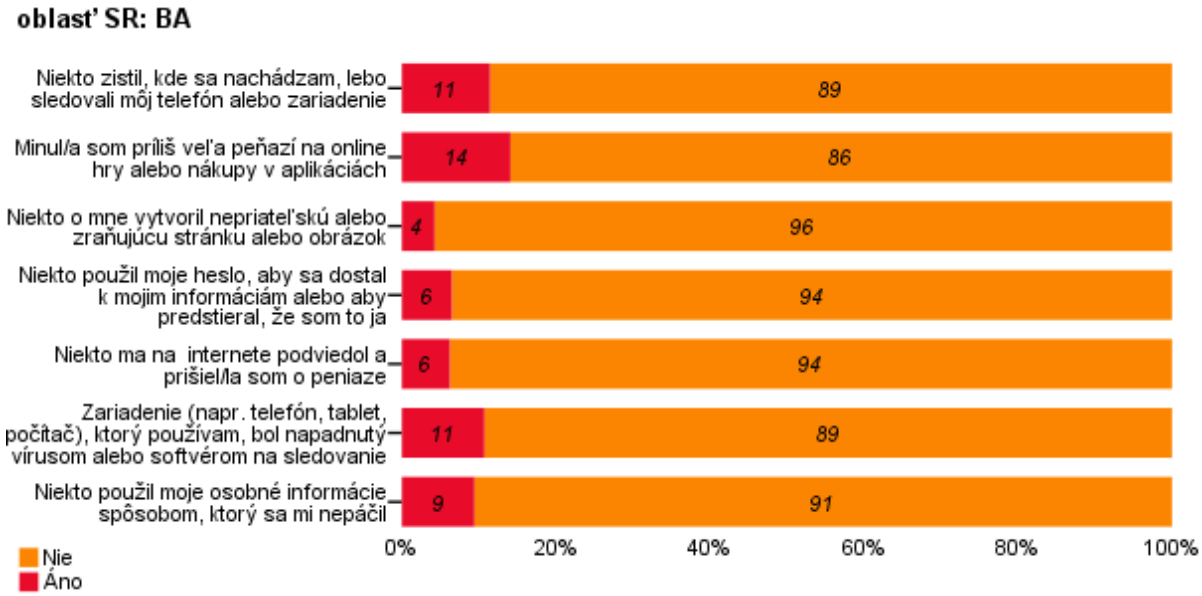

oblasť SR: západ

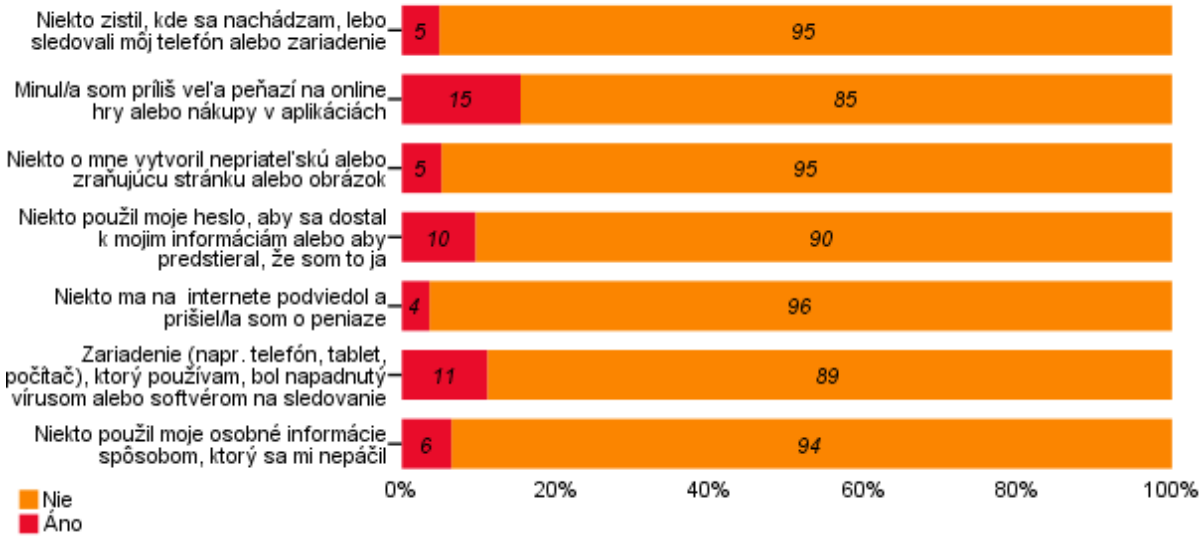

oblasť SR: stred

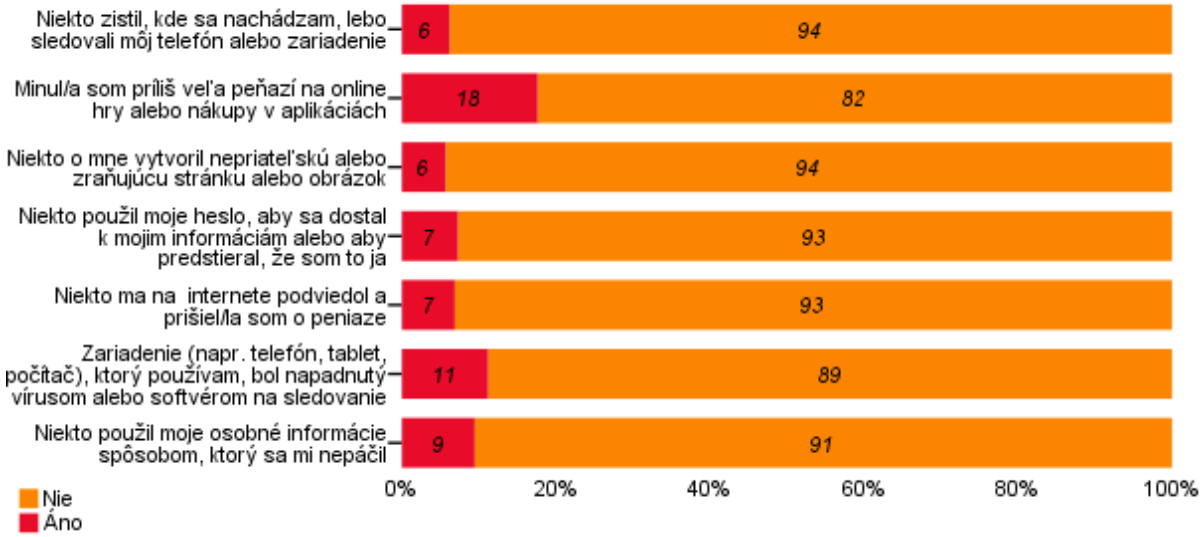

oblasť SR: východ

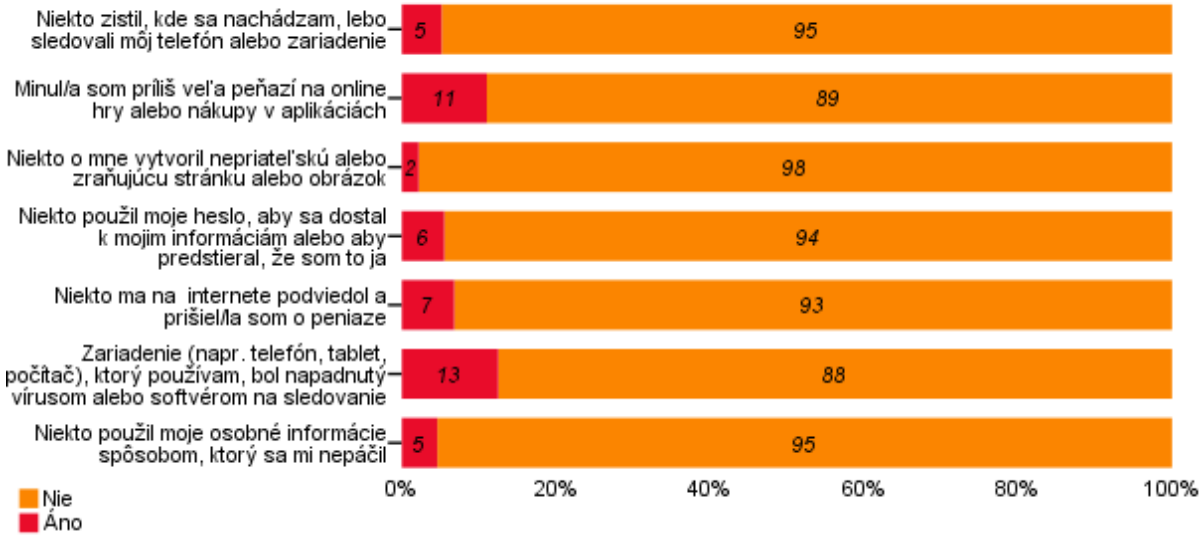

Niekto zistil, kde sa nachádzam, lebo sledovali môj telefón alebo zariadenie: $X^2(3) = 7{,}490$, $p = 0{,}058$
Minul/a som príliš veľa peňazí na online hry alebo nákupy v aplikáciách: $X^2(3) = 4{,}989$, $p = 0{,}173$
Niekto o mne vytvoril nepriateľskú alebo zraňujúcu stránku alebo obrázok: $X^2(3) = 4{,}629$, $p = 0{,}201$
Niekto použil moje heslo, aby sa dostal k mojim informáciám alebo aby predstieral, že som to ja: $X^2(3) = 3{,}417$, $p = 0{,}332$
Niekto ma na internete podviedol a prišiel/la som o peniaze: $X^2(3) = 3{,}665$, $p = 0{,}300$
Zariadenie (napr. telefón, tablet, počítač), ktorý používam, bol napadnutý vírusom alebo softvérom na sledovanie: $X^2(3) = 0{,}417$, $p = 0{,}937$
Niekto použil moje osobné informácie spôsobom, ktorý sa mi nepáčil: $X^2(3) = 5{,}913$, $p = 0{,}116$

HLAVNÉ ZISTENIA

- Najčastejším bezpečnostným problémom v skupine 11 – 17 rokov bolo minutie príliš veľa peňazí na online hry alebo nákupy v aplikáciách. Takúto skúsenosť uviedlo 15 % respondentov. Takúto skúsenosť má viac chlapcov (23 %) ako dievčat (6 %).

- Najmenej častým ohrozením bezpečnosti bolo vytvorenie nepriateľskej alebo zraňujúcej stránky alebo obrázka (4 % opýtaných).

- Celkovo 7 % detí a mladých malo skúsenosť, že niekto použil ich heslo, aby sa dostal k ich informáciám alebo aby sa vydával za nich.

- Rovnako 7 % detí a mladých uviedlo, že niekto použil ich informácie spôsobom, ktorý sa im nepáčil. Častejšie to platí pre dievčatá (9 %) a menej pre chlapcov (6 %).

- Skúsenosť so zistením miesta, kde sa nachádzajú, vďaka sledovaniu ich telefónu alebo iného zariadenia malo 6 % detí a mladých. Takúto skúsenosť malo 8 % dievčat a 5 % chlapcov.

- Viac chlapcov (8 %) ako dievčat (3 %) uviedlo, že ich niekto na internete podviedol a prišli o peniaze.

- Celkovo 11 % detí a mladých vo veku 11 – 17 rokov si za posledný rok zažilo, že ich zariadenie (napr. telefón, tablet alebo počítač) napadol vírus alebo softvér na sledovanie.

Zhrnutie

Najčastejším bezpečnostným problémom v skupine 11 – 17 rokov bolo minutie príliš veľa peňazí na online hry alebo nákupy v aplikáciách. Takúto skúsenosť uviedlo 15 % respondentov: 23 % chlapcov a 6 % dievčat, pričom prevalencia sa mierne zvyšovala s vekom. Vo vekovej skupine 11 – 12 rokov to bolo 11 % detí, v skupine 13 – 14 rokov 14 % a medzi 15- až 17-ročnými mladými ľuďmi malo túto skúsenosť 15 % z nich. V porovnaní s dátami z roku 2018 je tu vidieť v prípade Slovenska nárast zo 4 %.

Najmenej častým ohrozením bezpečnosti boli situácie, keď niekto vytvoril nepriateľskú alebo zraňujúcu stránku alebo obrázok (4 % opýtaných). Medzi chlapcami a dievčatami sa pri tejto otázke neprejavili významné rozdiely. Mierne rozdiely je vidieť pri rozličných vekových skupinách, keď najvyššia prevalencia (6 %) bola v skupine 11- a 12-ročných, najmenšia (3 %) v skupine 13 – 14 rokov a medzi 15- až 17-ročnými to bolo 4 % mladých.

Zneužitie hesla a pôsobenie pod identitou niekoho iného sa považuje za vážne zneužitie osobných informácií. Celkovo 7 % detí a mladých malo skúsenosť, že niekto použil ich heslo, aby sa dostal k ich informáciám alebo aby sa vydával za nich. Početnosť tejto skúsenosti je veľmi podobná medzi dievčatami aj chlapcami a mierne stúpa v súvislosti s vekom: 5 % v skupine 11 – 12 rokov, 7 % v skupine 13 – 14 rokov, 10 % v skupine 15 – 17 rokov.

Rovnako 7 % detí a mladých uviedlo, že niekto použil ich informácie spôsobom, ktorý sa im nepáčil. Častejšie to platí pre dievčatá (9 %) a menej pre chlapcov (6 %), ale nešlo o štatisticky významný rozdiel. Najvyššia prevalencia (9 %) bola v skupine 15 – 17 rokov a tiež na východnom Slovensku.

Skúsenosť so zistením miesta, kde sa nachádzajú, vďaka sledovaniu ich telefónu alebo iného zariadenia malo 6 % detí a mladých. Takúto skúsenosť malo 8 % dievčat a 5 % chlapcov a tento percentuálny rozdiel bol štatisticky významný. Najčastejšie mali túto skúsenosť deti a mladí v Bratislave (11 %), pričom ďalšie tri regionálne oblasti sa pohybovali v rozmedzí 5 % (západ, východ) až 6 % pre stredné Slovensko.

Viac chlapcov (8 %) ako dievčat (3 %) uviedlo, že ich niekto na internete podviedol a prišli o peniaze. Ide o štatisticky významný rozdiel. Z hľadiska regiónov bola najmenšia prevalencia na západnom Slovensku (4 %), potom nasledovala Bratislava (6 %), následne stredné a východné Slovensko (7 %).

Celkovo 11 % detí a mladých vo veku 11 – 17 rokov si za posledný rok zažilo, že ich zariadenie (napr. telefón, tablet alebo počítač) napadol vírus alebo softvér na sledovanie. Štatisticky významné rozdiely medzi chlapcami a dievčatami sa pri tejto položke neprejavili a v porovnaní s výskumom EUKO z roku 2020 ide o pokles zo 14 % v európskom priemere, ale nárast z 9 % v kontexte Slovenska.

Šikanovanie a kyberšikanovanie

Agresia medzi deťmi a mladými ľuďmi nie je novodobým fenoménom. Rodičia, vychovávatelia a učitelia s ňou boli konfrontovaní odjakživa a systematicky hľadali spôsob, ako jej predísť, či ako ju riešiť. Špecifickou podobou agresie je šikanovanie.

Šikanovanie je forma agresívneho správania, pri ktorom niekto úmyselne a opakovane spôsobuje inej osobe zranenie alebo nepohodlie. Šikanovanie môže mať formu fyzického kontaktu alebo môže ísť o verbálnu agresiu aj agresiu, ktorá môže nabrať inú formu, napr. zverejnenia fotografie či videa. Šikanovaný jedinec má zvyčajne problém brániť sa a nerobí nič, čo by „spôsobilo“ šikanovanie. Ide teda o agresiu, ktorá nie je vyvolaná problematickým konaním obete. Šikanovanie môže mať mnoho podôb, vrátane fyzického šikanovania; podpichovania alebo osočovania; sociálneho vylúčenia. Čo sa týka motívov, obťažovanie či šikanovanie môže byť spojené s rasou, etnickou príslušnosťou, náboženstvom, fyzickým vzhľadom, socio-ekonomickým statusom, zdravotným postihnutím, sexuálnou orientáciou atď.

Z pohľadu formy v spojitosti s priestorom, v ktorom dochádza k šikanovaniu, môžeme hovoriť o šikanovaní tvárou v tvár v offline priestore alebo, na druhej strane, v online priestore, resp. s použitím technológií, keď už hovoríme o kyberšikanovaní, ktoré sa môže uskutočniť prostredníctvom rozličných digitálnych platforiem a zariadení, pričom môže ísť o zjavnú, alebo skrytú agresiu. Pri oboch formách šikanovania je prítomný element nerovnováhy moci (útočník má moc nad obeťou); šikanovanie má svoje publikum, ktoré môže slúžiť útočníkovi aj ako zdroj spätnej väzby (obdiv, povzbudenie, odmietnutie, ignorácia).

Fenomén šikanovania bol respondentom priblížený nasledovným popisom:
Niekedy deti alebo tínedžeri niekomu povedia, alebo urobia škaredé, alebo nepríjemné veci. Často sa to napríklad môže diať viackrát v rôznych dňoch a v určitom časovom období. Môže to byť napríklad:

- provokovanie niekoho spôsobom, ktorý sa mu nepáči,
- udieranie, kopanie alebo sácanie,
- vylúčenie niekoho zo spoločných aktivít.

Keď sa ľudia takto zraňujúco alebo hnusne k niekomu správajú, môže sa to stať:

- osobne (tvárou v tvár;)
- cez mobilné telefóny (správy, volania, videonahrávky),
- cez internet (e-mail, správy, četovanie, sociálna sieť).

Položky:

- Správal sa k tebe niekto za POSLEDNÝ ROK takýmto zraňujúcim alebo hnusným spôsobom?
- Ako často sa to za POSLEDNÝ ROK stalo? Označ jednu odpoveď v každom riadku. - Osobne – tvárou v tvár (to znamená, že tá osoba bola s tebou tom istom mieste v tom istom čase), - Cez mobilný telefón alebo internet, počítač, tablet a pod., - Iným spôsobom.

- Keď sa k tebe niekto takto správal na internete alebo cez mobilné zariadenie, ako sa to stalo? Môžeš označiť viacero odpovedí. - Cez telefonát na mobilný telefón, - Cez správy zaslané na môj telefón, - Cez sociálne siete (napr. Facebook, Instagram), - Cez stránku, kde ľudia zdieľajú obsah (napr. YouTube.), - Cez online hru, - Cez e-mail, - Iným spôsobom, - Neviem, - Radšej nechcem povedať.

- Stala sa ti za posledný rok niektorá z nasledujúcich vecí? - Niekto mi poslal hnusné, alebo nepríjemné správy, - Hnusné alebo nepríjemné správy o mne boli zdieľané, alebo zverejnené na miestach, kde ich mohli vidieť iní, - Vylúčili ma z aktivity, alebo zo skupiny na internete, - Niekto sa mi na internete vyhrážal, - Prinútili ma urobiť niečo, čo som nechcel/a, - Na internete sa mi stali iné škaredé, alebo nepríjemné veci.

- A keď sa k tebe naposledy niekto správal na internete hnusne, alebo zraňujúco, mal/a si niektorý z týchto pocitov? - Nebol/a som vôbec znepokojený/á, - Bol/a som trochu znepokojený/á, - Bol/a som dosť znepokojený/á, - Bol/a som veľmi znepokojený/á, - Neviem, - Radšej nechcem povedať.

- Keď sa ti to stalo, s kým si sa o tom rozprával/a? Označ toľko možností, koľko potrebuješ. – s mamou alebo otcom, - s bratom alebo sestrou, - s kamarátom približne v mojom veku, - s učiteľom, - s niekým, ktorého prácou je pomáhať deťom (napr. školský poradca), - s iným dospelým, ktorému dôverujem, - s niekým iným, - s nikým, - Neviem, - Radšej nechcem povedať.

- Správal/a si sa za posledný rok k niekomu inému hnusne, zraňujúco, alebo si ho vylúčil/a zo spoločných aktivít?

- Ako často si sa za posledný rok takto správal/a k niekomu inému? OZNAČ JEDNU ODPOVEĎ V KAŽDOM RIADKU. - Osobne – tvárou v tvár (to znamená, že tá osoba bola s tebou tom istom mieste v tom istom čase), - Cez mobilný telefón alebo internet, počítač, tablet a pod., - Iným spôsobom.

Správal sa k tebe niekto za POSLEDNÝ ROK takýmto zraňujúcim alebo hnusným spôsobom?

CELÁ SKUPINA

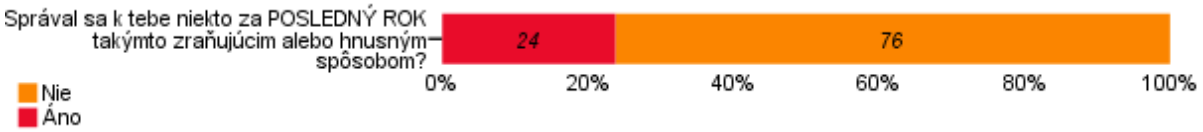

Z celkového počtu (N 1194) si pri tejto otázke 38 respondentov zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 156 odpoveď „neviem“.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

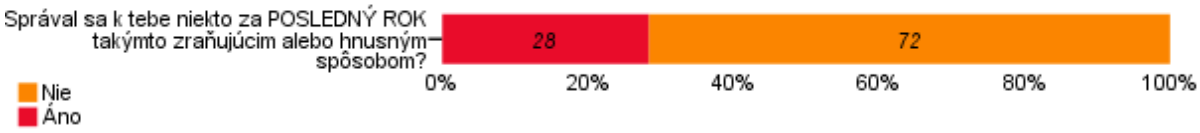

pohlavie: chlapci

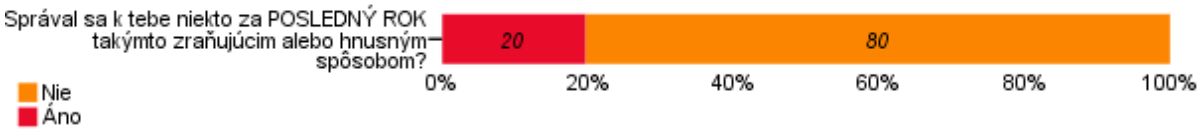

$X^2(1) = 10{,}421, p = 0{,}001$

PODĽA VEKU

vek: 9 - 10

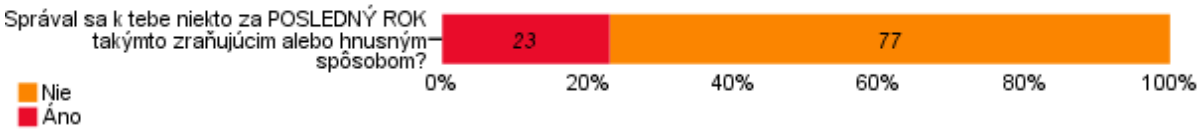

vek: 11 - 12

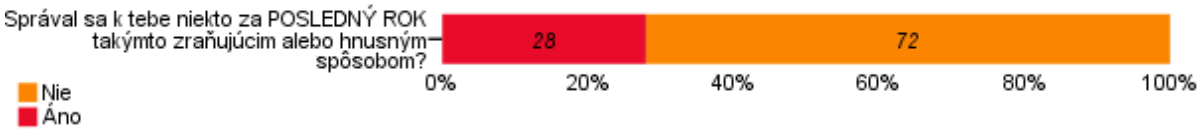

vek: 13 - 14

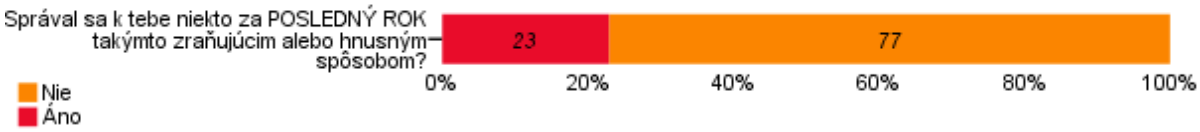

vek: 15 - 17

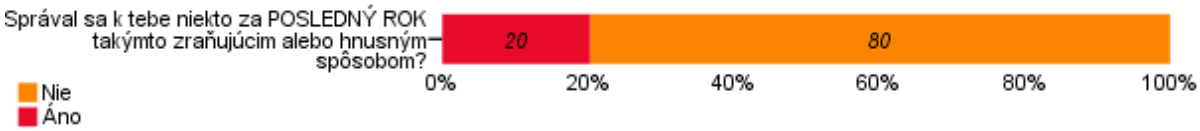

$X^2(1) = 4{,}396, p = 0{,}222$

PODĽA REGIÓNU

oblasť SR: BA

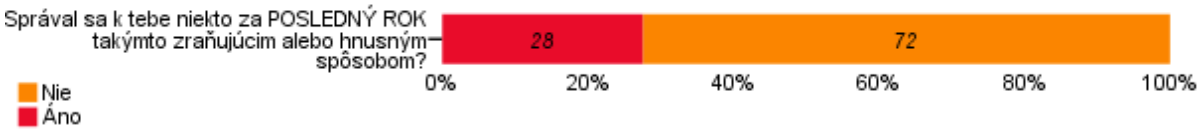

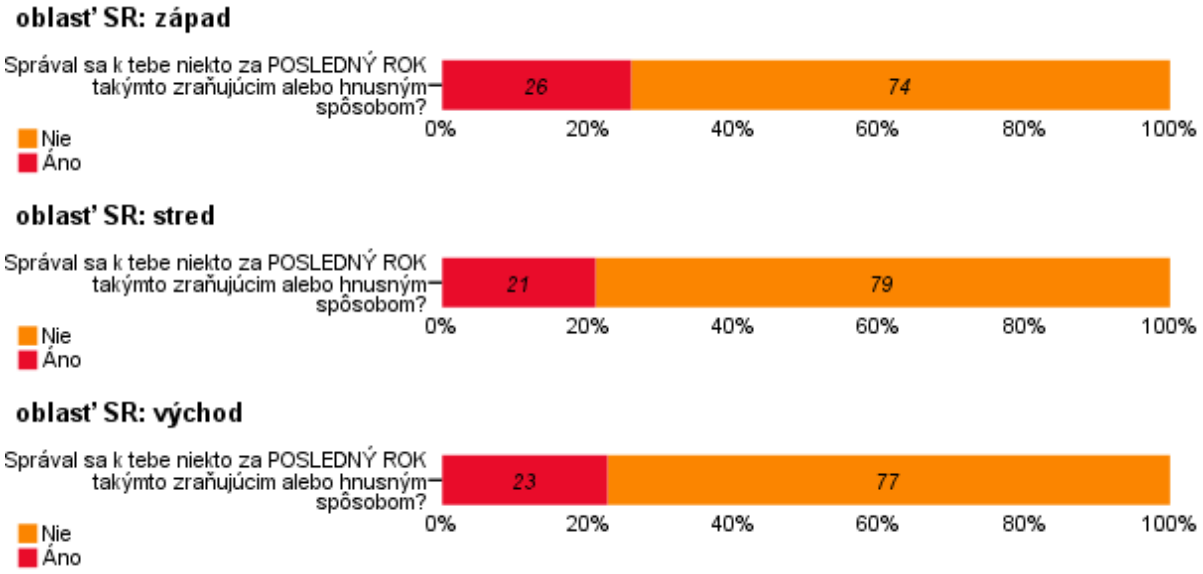

$X^2(1) = 3{,}283$, $p = 0{,}350$

*Prechádzajúca otázka bola **filtračná**, teda na ďalšie otázky odpovedali len tí respondenti, ktorí v tejto otázke vyznačili odpoveď „áno“ (N 238, 24 %).*

Ako často sa to za POSLEDNÝ ROK stalo?

CELÁ SKUPINA

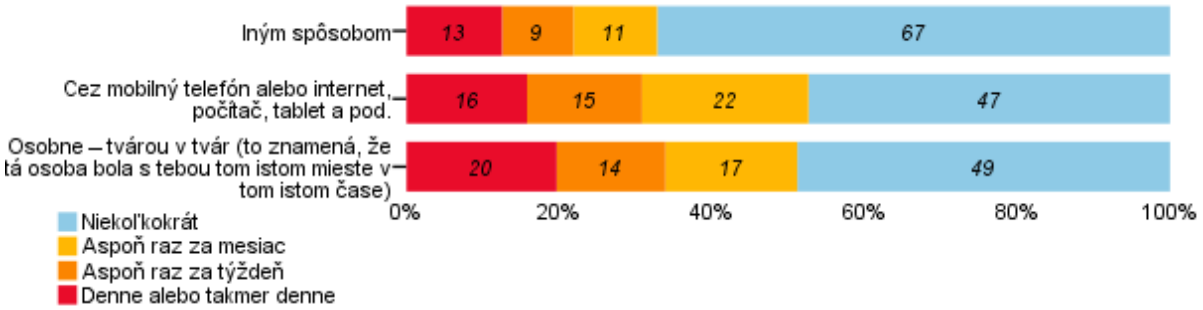

Z celkového počtu (N 238) pri jednotlivých položkách:

Iným spôsobom: 13 respondentov uviedlo, že radšej nechcú odpovedať, 161 respondentov, že nevie.

Cez mobilný telefón alebo internet, počítač, tablet a pod. 14 respondentov uviedlo, že radšej nechcú odpovedať, 91 respondentov, že nevie.

Osobne – tvárou v tvár: 10 respondentov uviedlo, že radšej nechcú odpovedať, 60 respondentov, že nevie.

Identifikácia diferenciácií vzhľadom na demografické charakteristiky:

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

pohlavie: chlapci

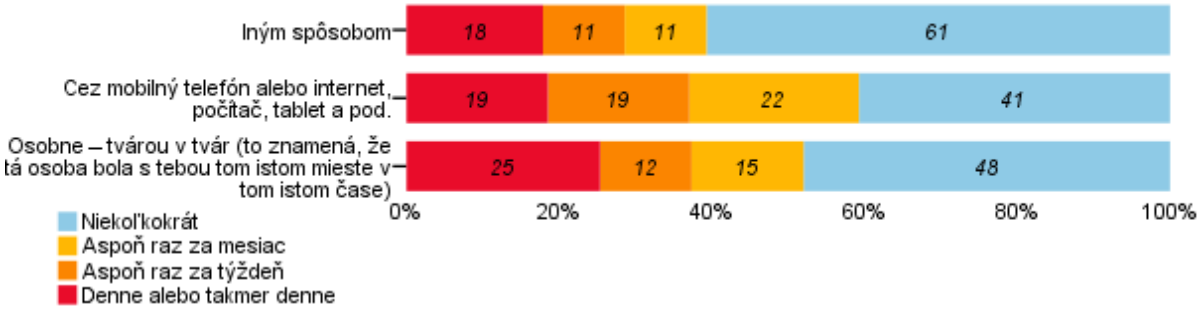

Iným spôsobom. $U(N_{dievčatá} = 36, N_{chlapci} = 28) = 436{,}000, Z = -1{,}106, p = 0{,}269$

Cez mobilný telefón ... $U(N_{dievčatá} = 79, N_{chlapci} = 54) = 1856{,}000, Z = -1{,}356, p = 0{,}175$

Osobne – tvárou v tvár $U(N_{dievčatá} = 93, N_{chlapci} = 75) = 3264{,}500, Z = -0{,}764, p = 0{,}445$

PODĽA VEKU

vek: 9 - 10

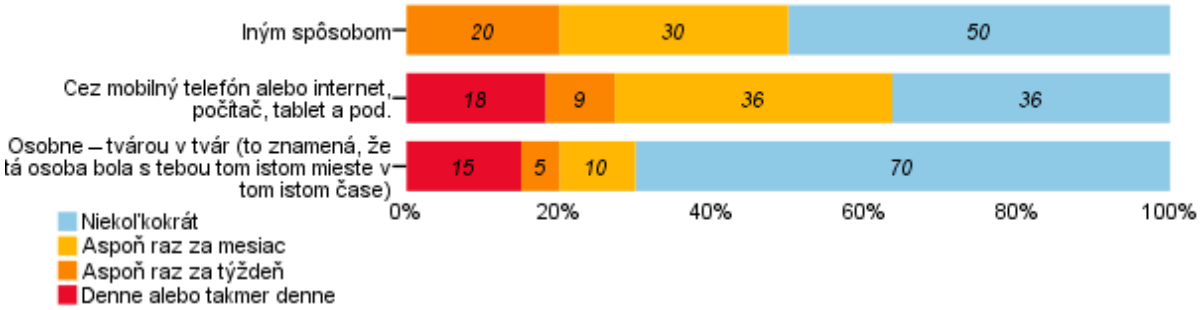

vek: 11 - 12

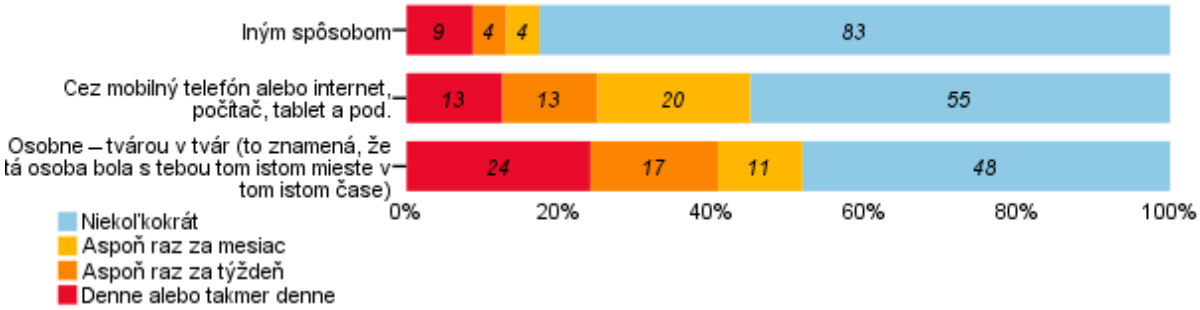

vek: 13 - 14

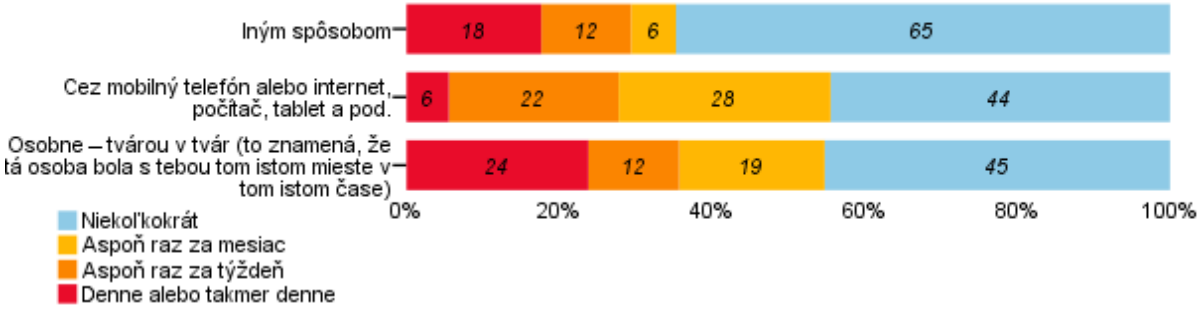

vek: 15 - 17

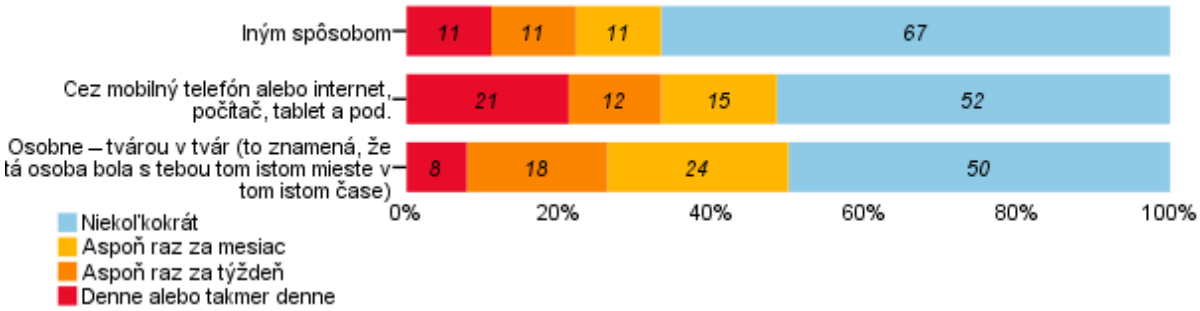

Iným spôsobom $H(N_{9\text{-}10} = 10, N_{11\text{-}12} = 23, N_{13\text{-}14} = 17, N_{15\text{-}17} = 9) = 2{,}757, df = 3, p = 0{,}431$

Cez mobilný telefón $H(N_{9\text{-}10} = 11, N_{11\text{-}12} = 40, N_{13\text{-}14} = 36, N_{15\text{-}17} = 33) = 0{,}911, df = 3, p = 0{,}823$

Osobne – tvárou v tvár $H(N_{9\text{-}10} = 20, N_{11\text{-}12} = 54, N_{13\text{-}14} = 42, N_{15\text{-}17} = 38) = 3{,}832, df = 3, p = 0{,}280$

PODĽA REGIÓNU

oblasť SR: BA

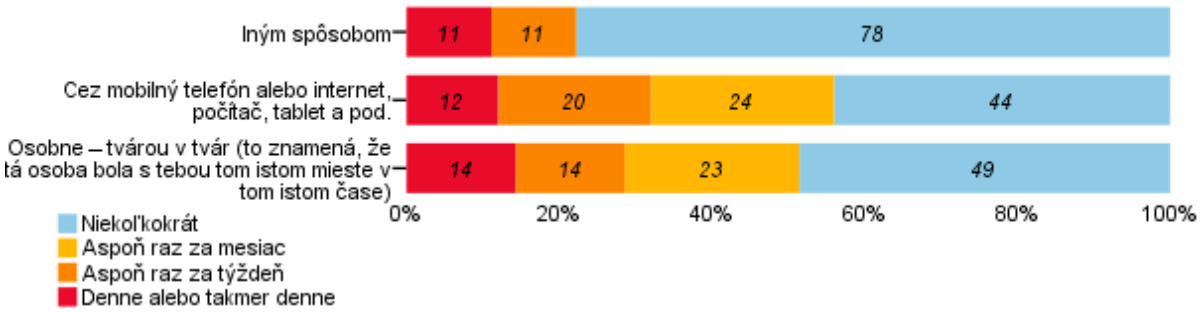

oblasť SR: západ

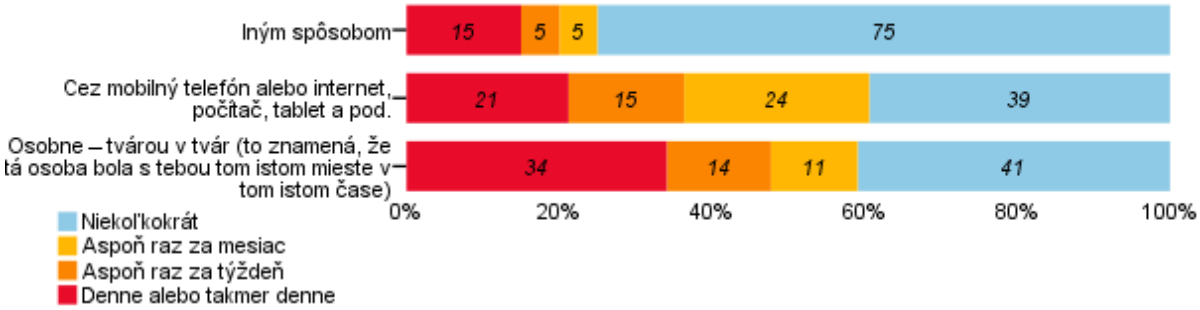

oblasť SR: stred

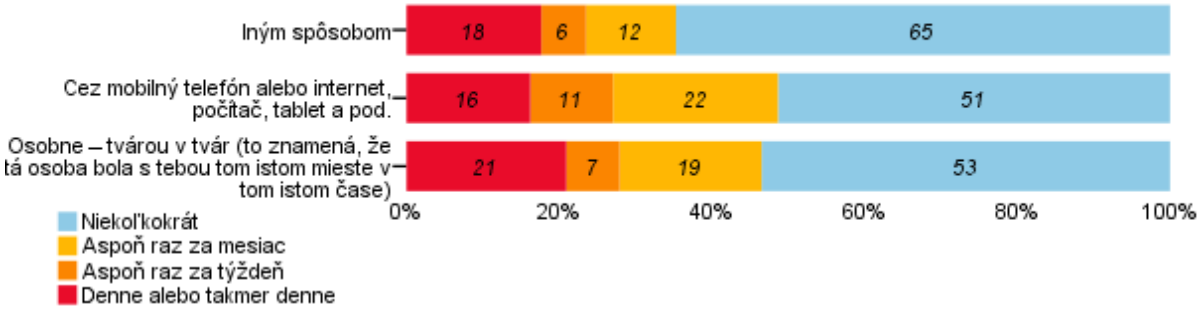

oblasť SR: východ

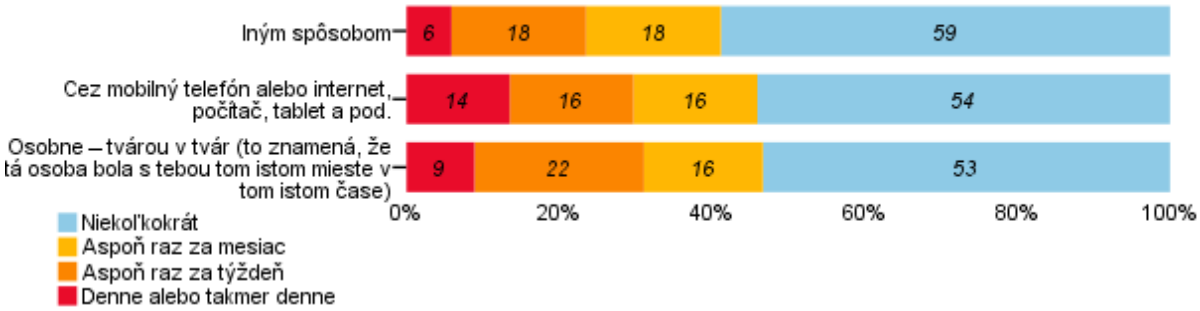

Iným spôsobom $H(N_{BA} = 9, N_{západ} = 20, N_{stred} = 17, N_{východ} = 17) = 0{,}865, df = 3, p = 0{,}834$

Cez mobilný telefón $H(N_{BA} = 25, N_{západ} = 33, N_{stred} = 37, N_{východ} = 37) = 1{,}583, df = 3, p = 0{,}663$ *Osobne – tvárou v tvár* $H(N_{BA} = 35, N_{západ} = 44, N_{stred} = 43, N_{východ} = 45) = 4{,}469, df = 3, p = 0{,}215$

Keď sa k tebe niekto takto správal na internete alebo cez mobilné zariadenie, ako sa to stalo?

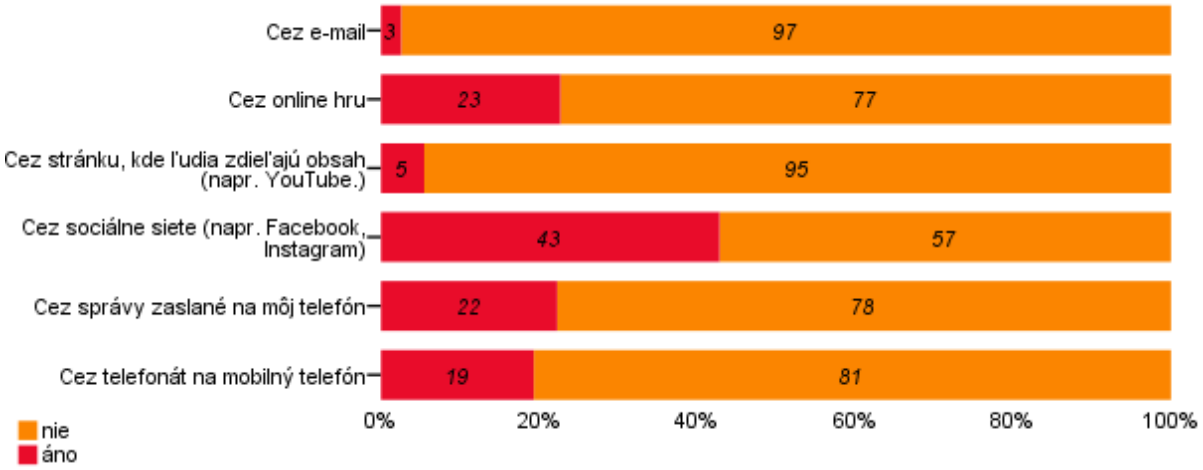

Identifikácia diferenciácií vzhľadom na demografické charakteristiky

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

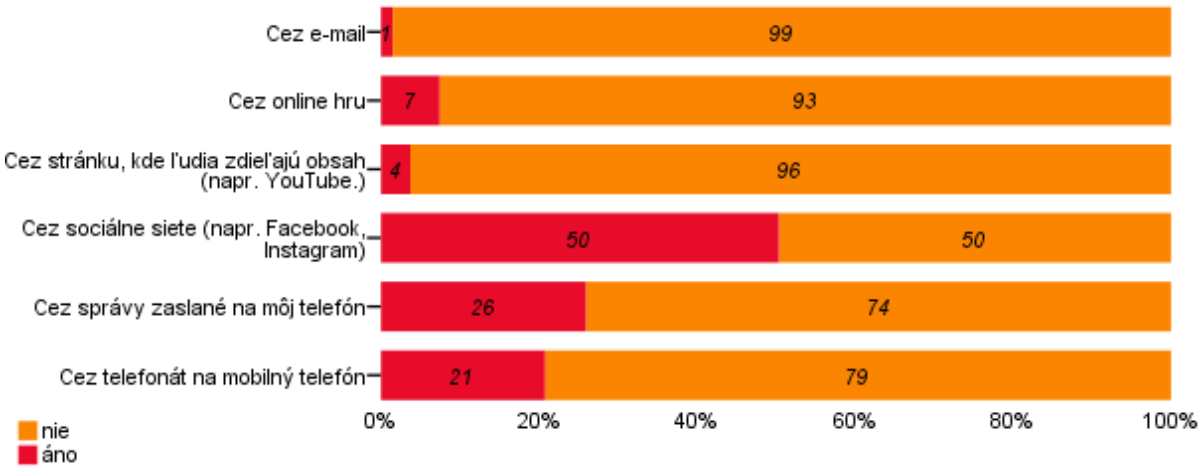

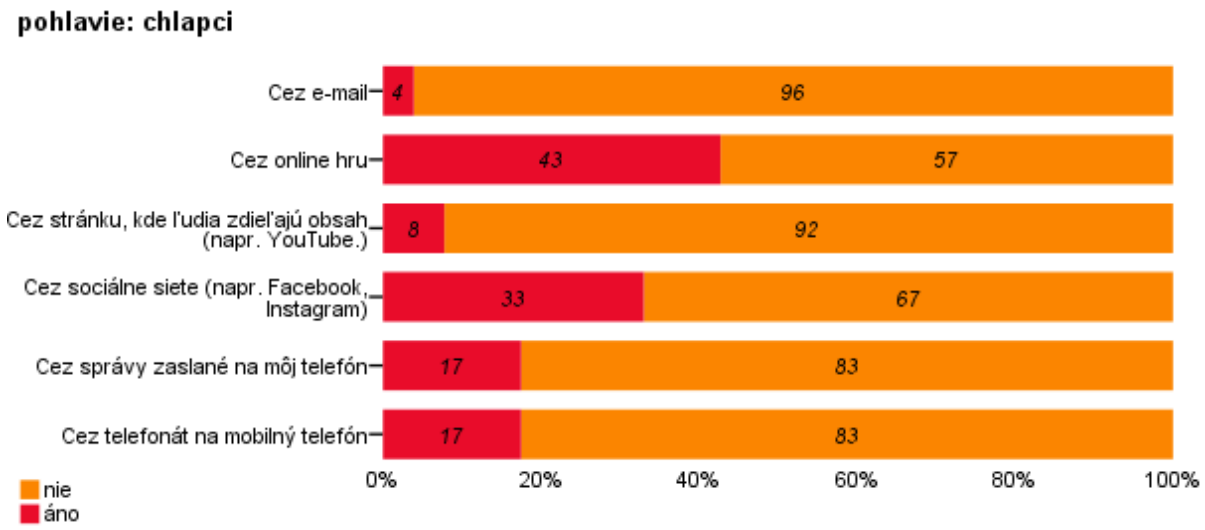

Cez email: $X^2(1) = 1,372$,$p = 0,242$

Cez online hru: $X^2(1) = 41,530$, $p = 0,000$

Cez stránku, kde ľudia zdieľajú obsah (napr. YouTube.): $X^2(1) = 1,868$, $p = 0,172$

Cez sociálne siete (napr. Facebook, Instagram): $X^2(1) = 7,190$, $p = 0,007$

Cez správy zaslané na môj telefón: $X^2(1) = 2,410$, $p = 0,121$

Cez telefonát na mobilný telefón: $X^2(1) = 0,399$, $p = 0,527$

PODĽA VEKU

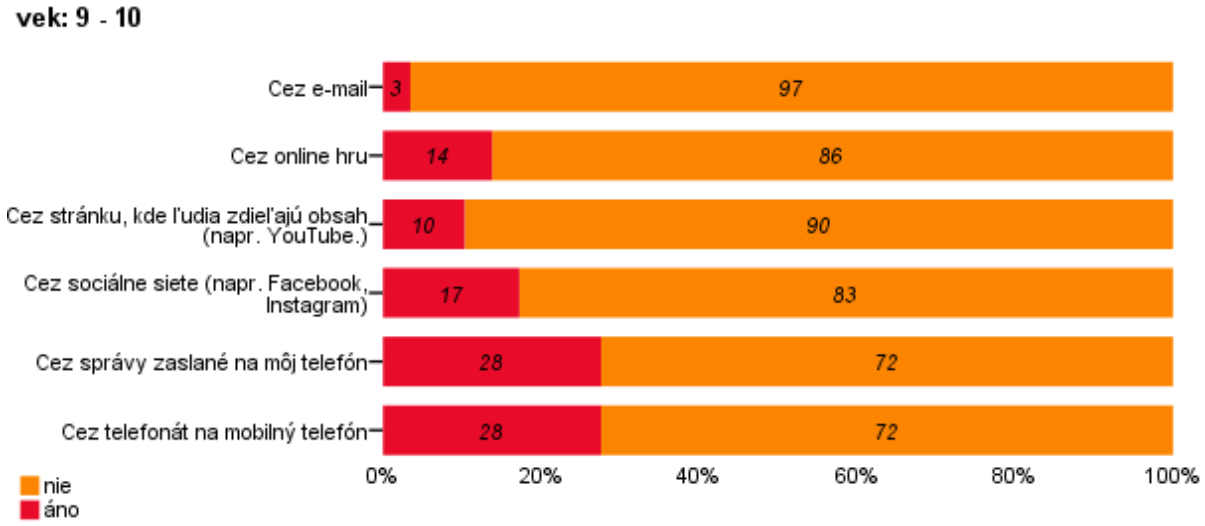

vek: 11 - 12

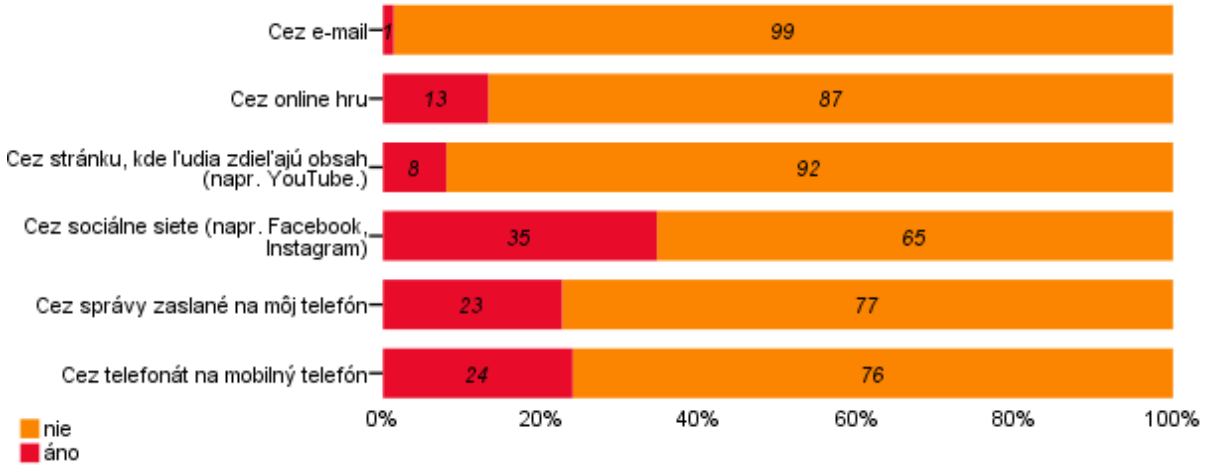

vek: 13 - 14

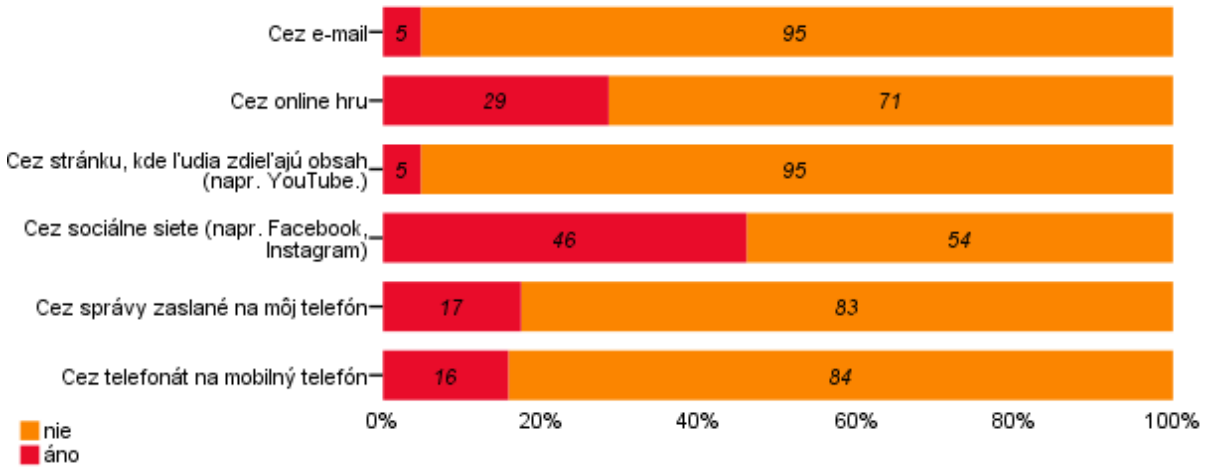

vek: 15 - 17

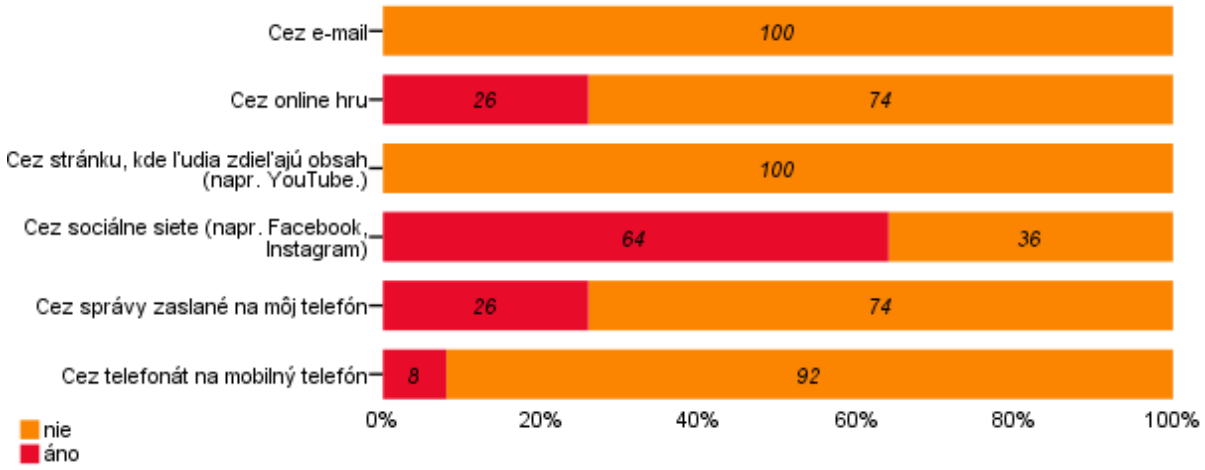

Cez email: $X^2(3) = 3{,}352$, $p = 0{,}340$

Cez online hru: $X^2(3) = 6{,}547$, $p = 0{,}088$

Cez stránku, kde ľudia zdieľajú obsah (napr. YouTube.): $X^2(3) = 5{,}161$, $p = 0{,}160$

Cez sociálne siete (napr. Facebook, Instagram): $X^2(3) = 19{,}245$, $p = 0{,}000$

Cez správy zaslané na môj telefón: $X^2(3) = 1{,}695$, $p = 0{,}638$

Cez telefonát na mobilný telefón: $X^2(3) = 7{,}056$, $p = 0{,}070$

PODĽA OBLASTI

oblasť SR: BA

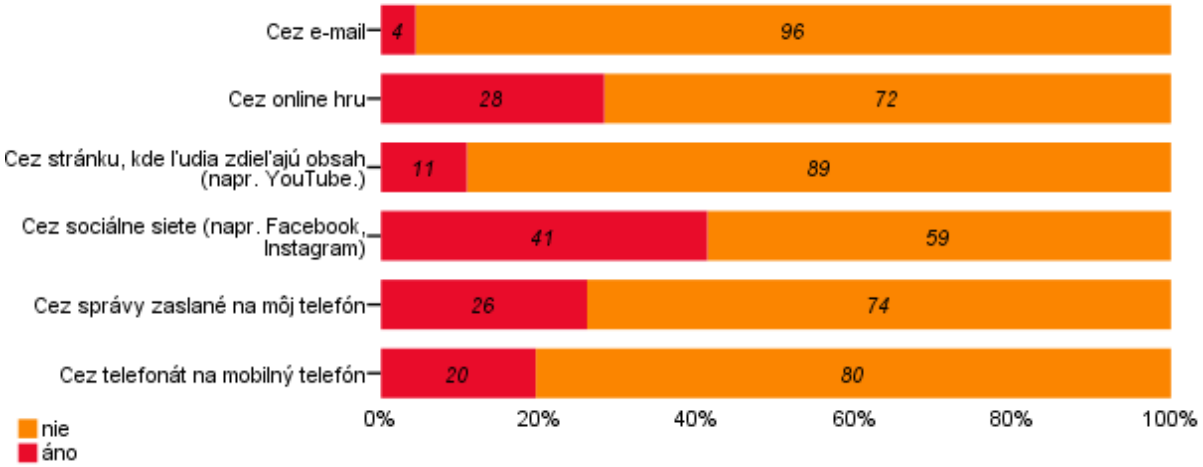

oblasť SR: západ

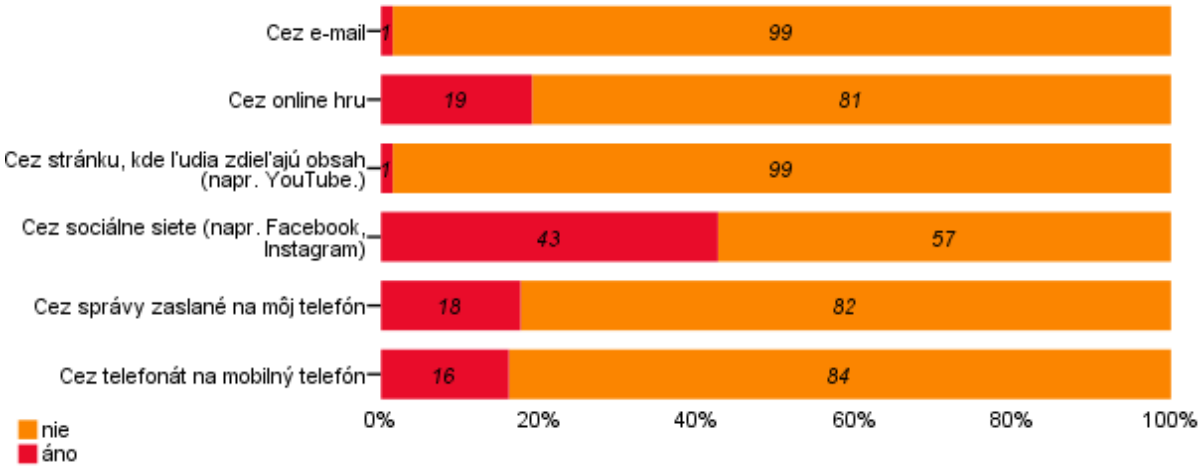

oblasť SR: stred

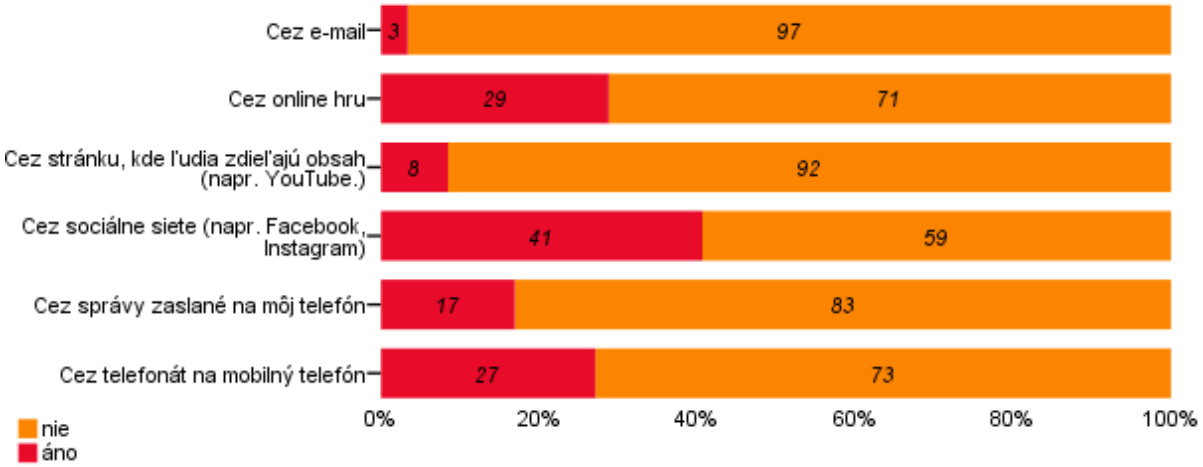

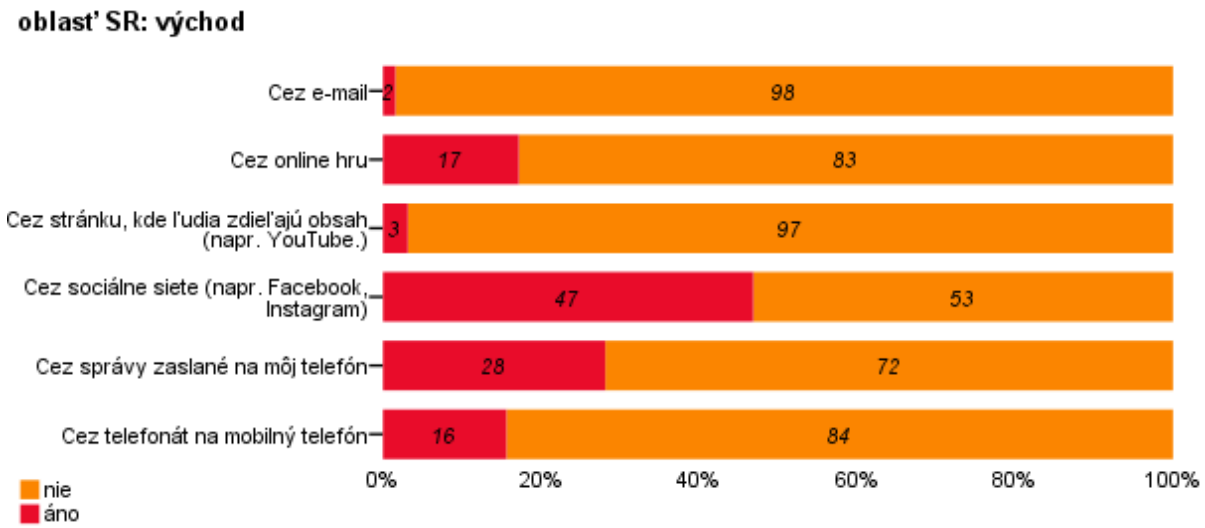

Cez email: $X^2(3) = 1{,}345$, $p = 0{,}719$
Cez online hru: $X^2(3) = 3{,}662$, $p = 0{,}300$
Cez stránku, kde ľudia zdieľajú obsah (napr. YouTube.): $X^2(3) = 6{,}391$, $p = 0{,}094$
Cez sociálne siete (napr. Facebook, Instagram):$X^2(3) = 0{,}579$, $p = 0{,}901$
Cez správy zaslané na môj telefón:$X^2(3) = 3{,}481$, $p = 0{,}323$
Cez telefonát na mobilný telefón: $X^2(3) = 3{,}283$, $p = 0{,}350$

Stala sa ti za posledný rok niektorá z nasledujúcich vecí?

CELÁ SKUPINA

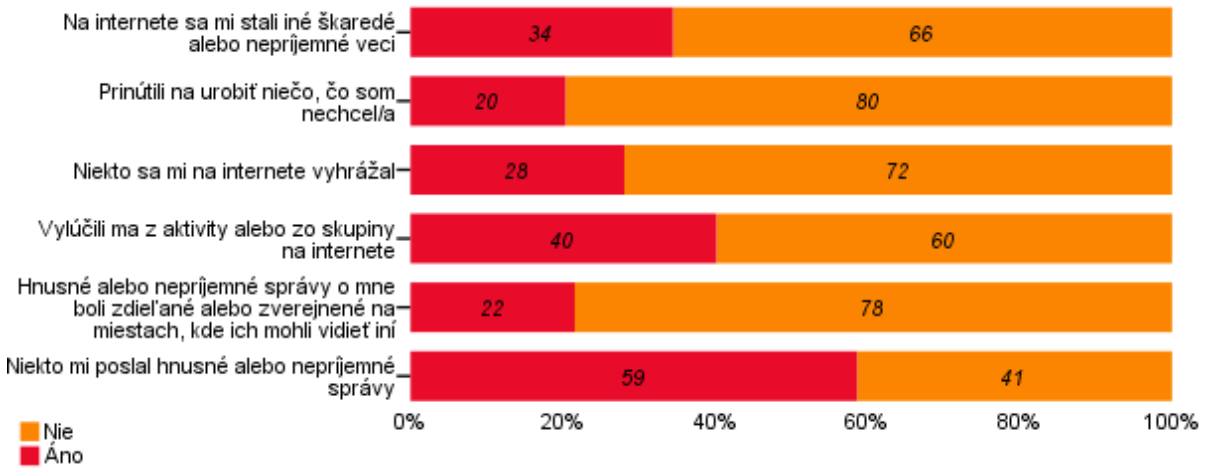

Z celkového počtu (N 238) pri jednotlivých položkách:
Niekto mi poslal hnusné alebo nepríjemné správy: 5 respondenti si zvolili odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 13 odpoveď „neviem“.
Hnusné alebo nepríjemné správy o mne boli zdieľané, alebo zverejnené na miestach, kde ich mohli vidieť iní: 3 respondentov si zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 17 odpoveď „neviem“. Vylúčili ma z aktivity alebo zo skupiny na internete: 3 respondenti si zvolili odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 16 odpoveď „neviem“.

Niekto sa mi na internete vyhrážal: 6 respondentov si zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 22 odpoveď „neviem“.
Prinútili ma urobiť niečo, čo som nechcel/a: 5 respondentov si zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 17 odpoveď „neviem“.
Na internete sa mi stali iné škaredé alebo nepríjemné veci: 4 respondentov si zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 31 odpoveď „neviem“.

Identifikácia diferenciácií vzhľadom na demografické charakteristiky

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

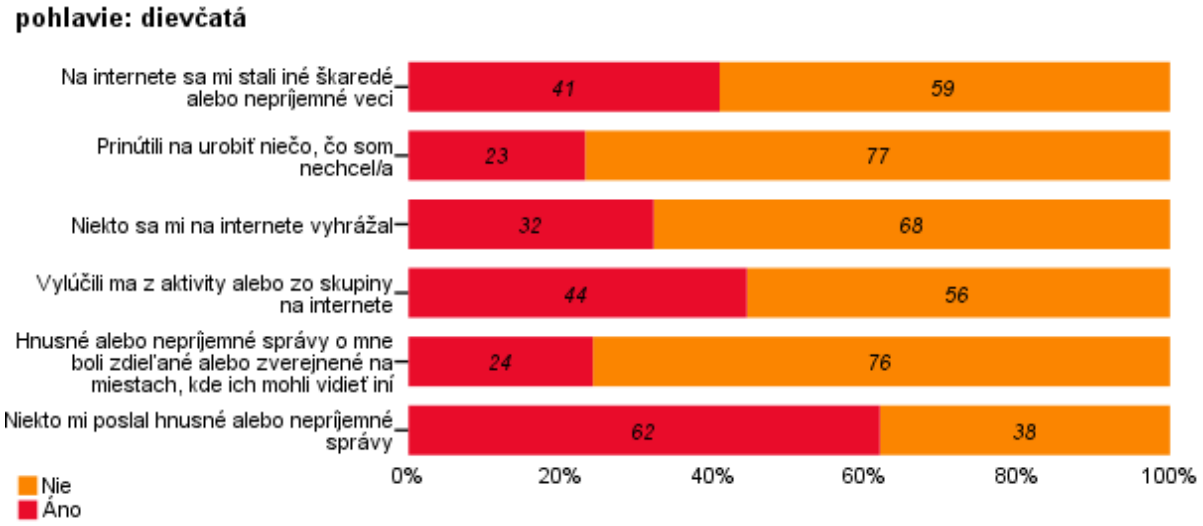

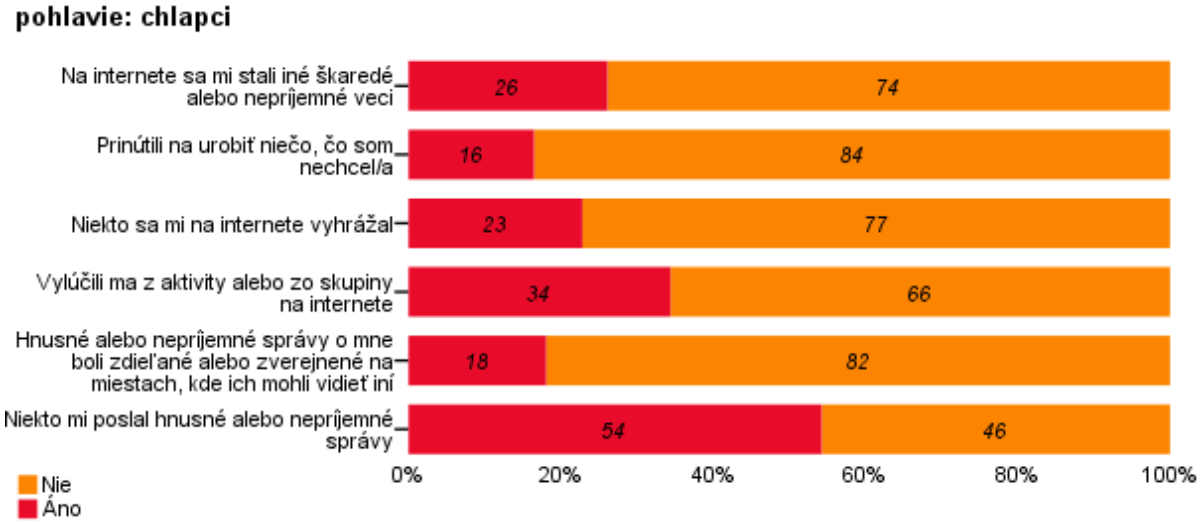

Na internete sa mi stali iné škaredé alebo nepríjemné veci: $X^2(1) = 4{,}790$, $p = 0{,}029$
Prinútili ma urobiť niečo, čo som nechcel/a: $X^2(1)=1{,}465$, $p = 0{,}226$
Niekto sa mi na internete vyhrážal: $X^2(1) = 2{,}250$, $p = 0{,}134$

Vylúčili ma z aktivity alebo zo skupiny na internete: $X^2(1) = 2{,}242$, $p = 0{,}134$
Hnusné alebo nepríjemné správy o mne boli zdieľané, alebo zverejnené na miestach, kde ich mohli vidieť iní: $X^2(1) = 1{,}180$, $p = 0{,}277$
Niekto mi poslal hnusné alebo nepríjemné správy: $X^2(1) = 1{,}299$, $p = 0{,}254$

PODĽA VEKU

vek: 9 - 10

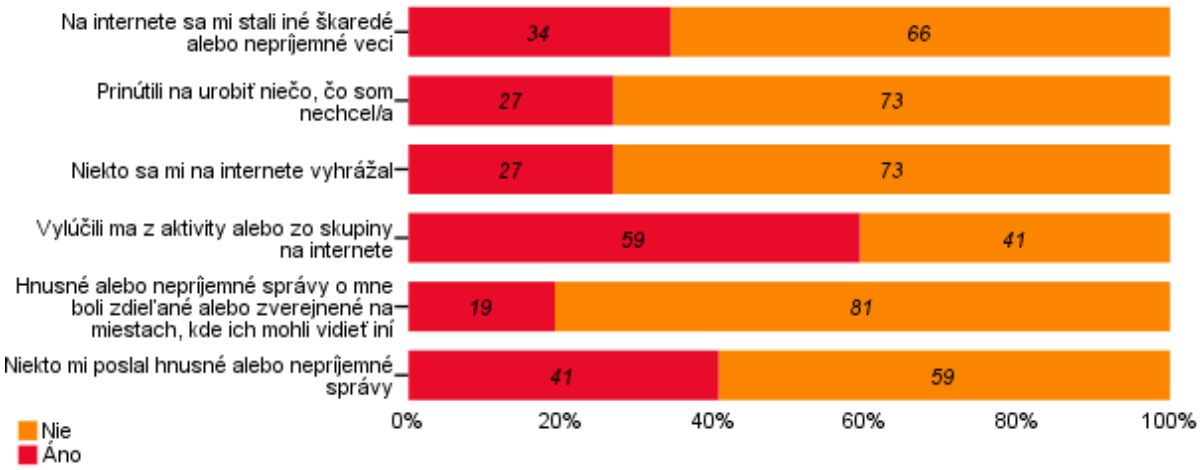

vek: 11 - 12

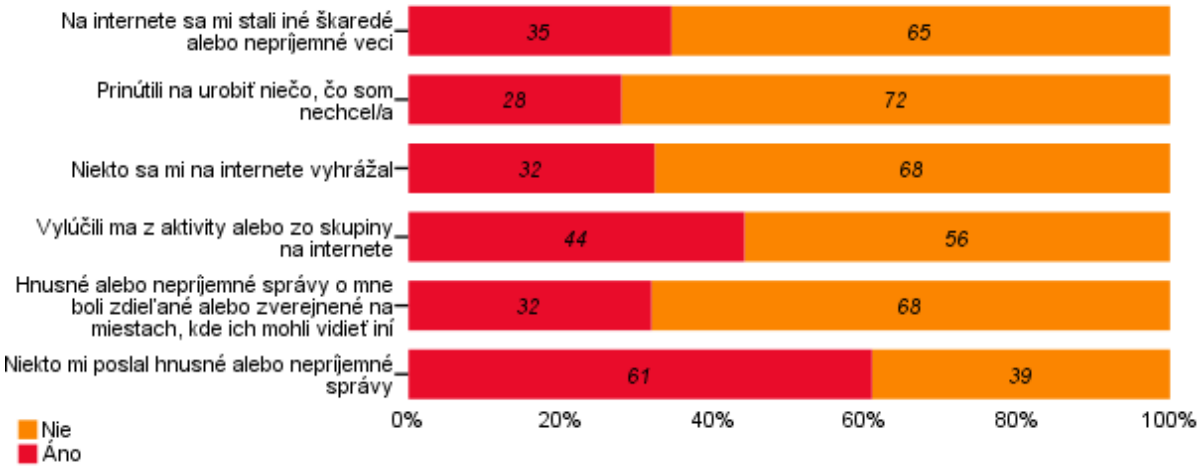

vek: 13 - 14

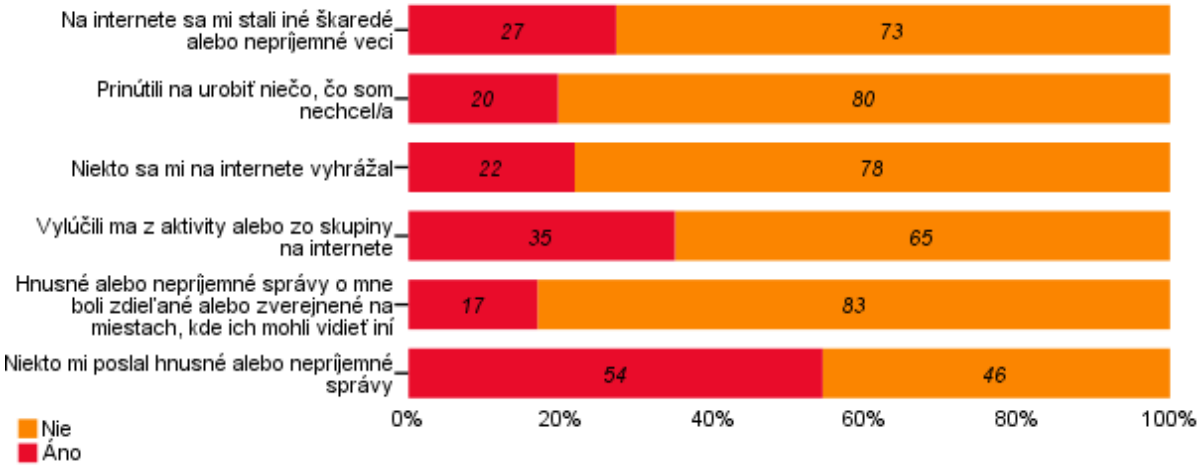

vek: 15 - 17

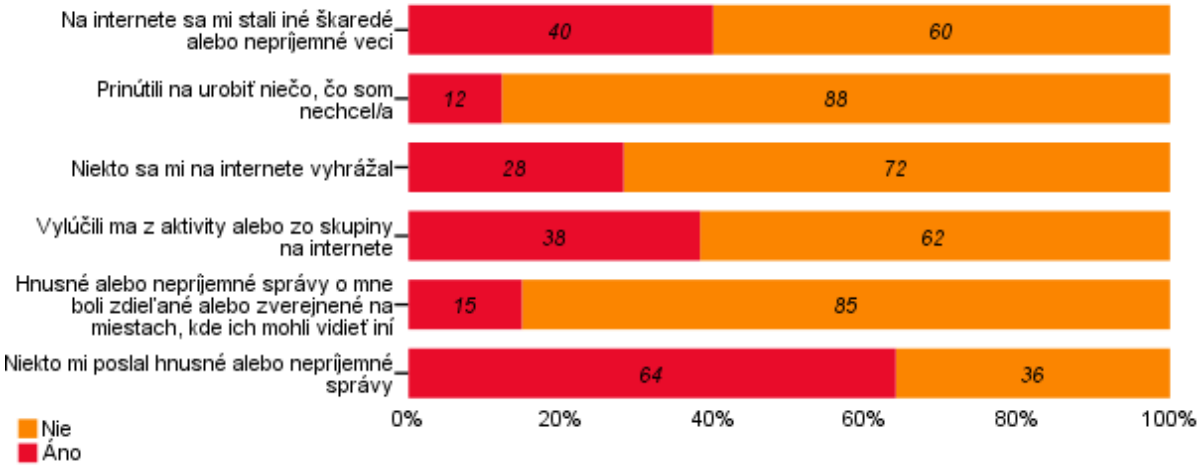

Na internete sa mi stali iné škaredé alebo nepríjemné veci: $X^2(3) = 1{,}842$, $p = 0{,}606$

Prinútili ma urobiť niečo, čo som nechcel/a: $X^2(3) = 4{,}707$, $p = 0{,}195$

Niekto sa mi na internete vyhrážal: $X^2(3) = 1{,}657$, $p = 0{,}647$

Vylúčili ma z aktivity alebo zo skupiny na internete: $X^2(3) = 4{,}895$, $p = 0{,}180$

Hnusné alebo nepríjemné správy o mne boli zdieľané, alebo zverejnené na miestach, kde ich mohli vidieť iní: $X^2(3) = 6{,}326$, $p = 0{,}097$

Niekto mi poslal hnusné alebo nepríjemné správy: $X^2(3) = 4{,}494$, $p = 0{,}213$

PODĽA OBLASTI

oblasť SR: BA

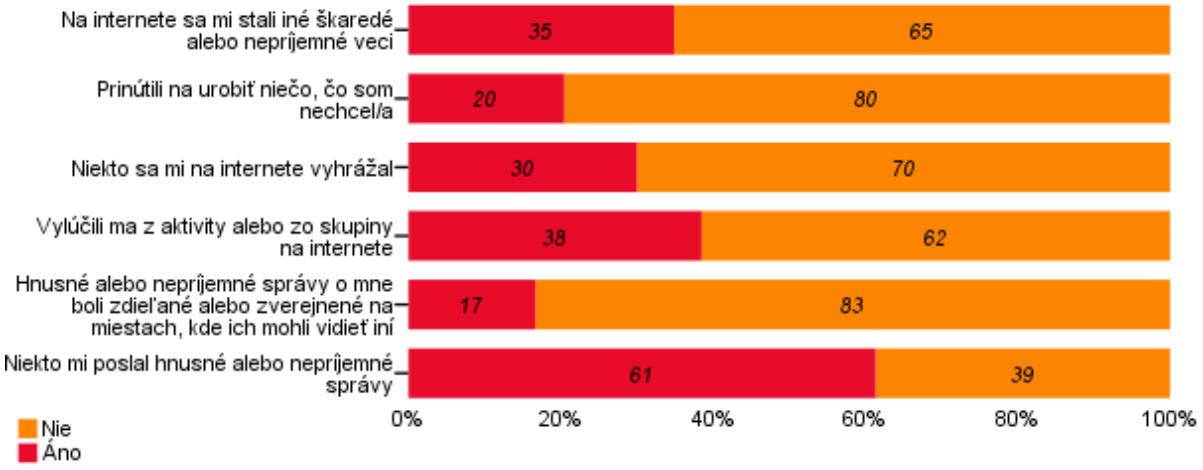

oblasť SR: západ

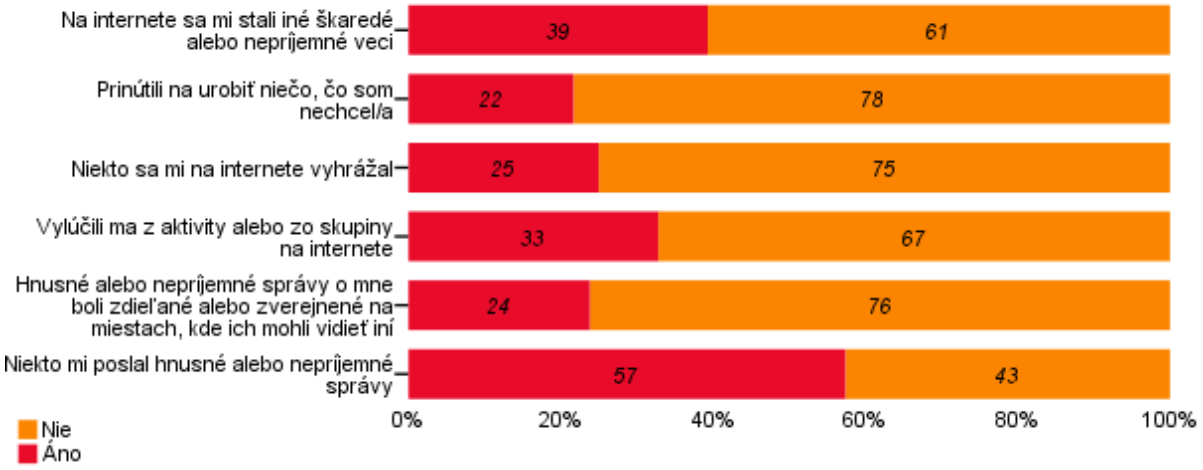

oblasť SR: stred

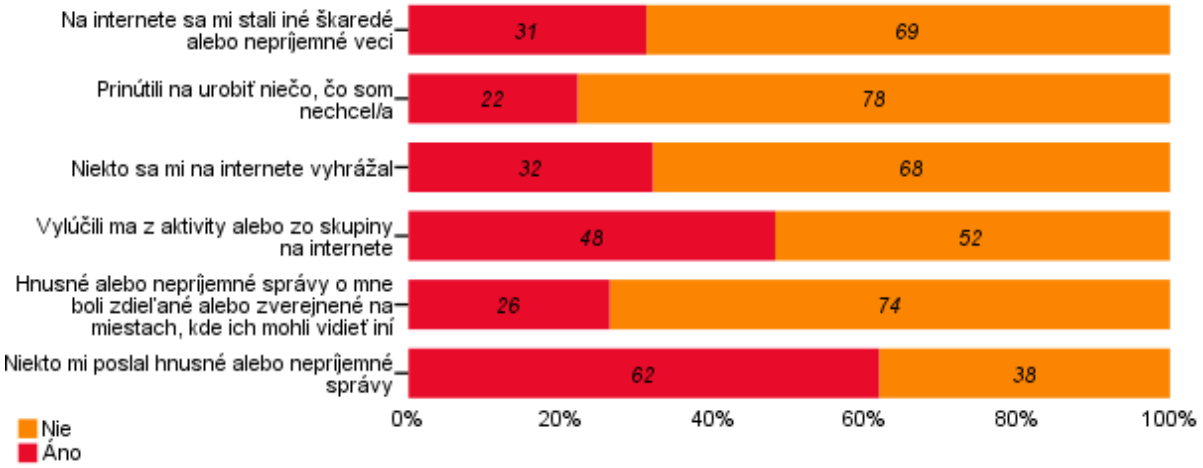

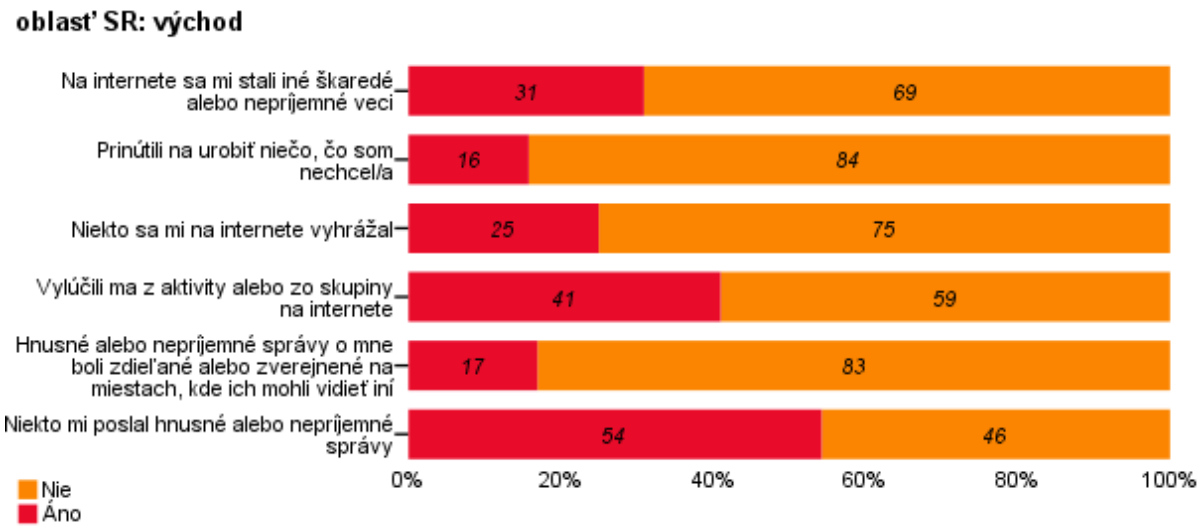

Na internete sa mi stali iné škaredé alebo nepríjemné veci: $X^2(3) = 1{,}103$,$p = 0{,}776$

Prinútili ma urobiť niečo, čo som nechcel/a: $X^2(3) = 0{,}908$, $p = 0{,}823$

Niekto sa mi na internete vyhrážal: $X^2(3) = 1{,}033$, $p = 0{,}793$

Vylúčili ma z aktivity alebo zo skupiny na internete: $X^2(3) = 2{,}936$, $p = 0{,}402$

Hnusné alebo nepríjemné správy o mne boli zdieľané, alebo zverejnené na miestach, kde ich mohli vidieť iní: $X^2(3) = 2{,}275$, $p = 0{,}517$

Niekto mi poslal hnusné alebo nepríjemné správy:$X^2(3) = 0{,}871$, $p = 0{,}832$

Keď sa k tebe naposledy niekto správal na internete hnusne alebo zraňujúco, mal/a si niektorý z týchto pocitov?

CELÁ SKUPINA

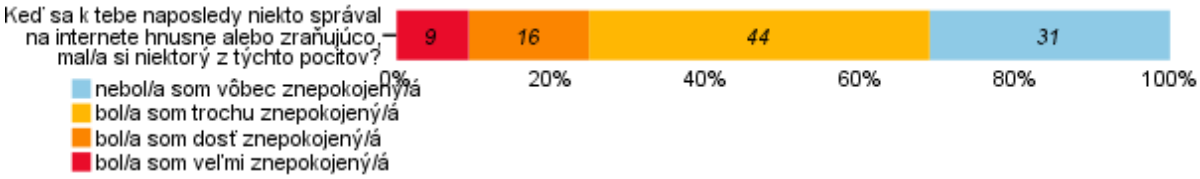

Z celkového počtu (N 238) si pri tejto otázke 9 respondentov zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 36 odpoveď „neviem“.

PODĽA POHLAVIA

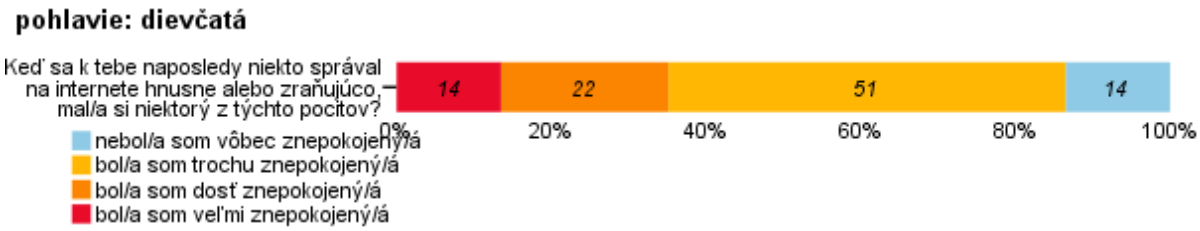

pohlavie: chlapci

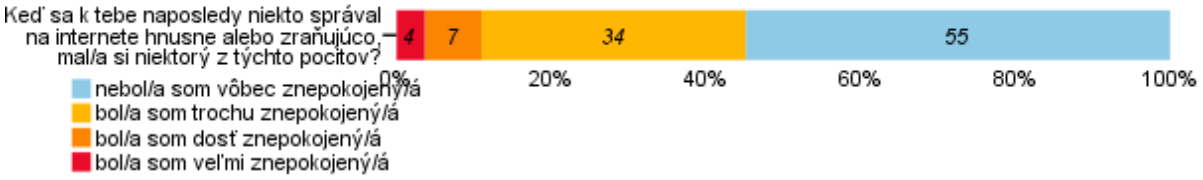

U(Ndievčatá = 111, Nchlapci = 82) = 2370,000, Z = -6, 061, p = 0,000

PODĽA VEKU

vek: 9 - 10

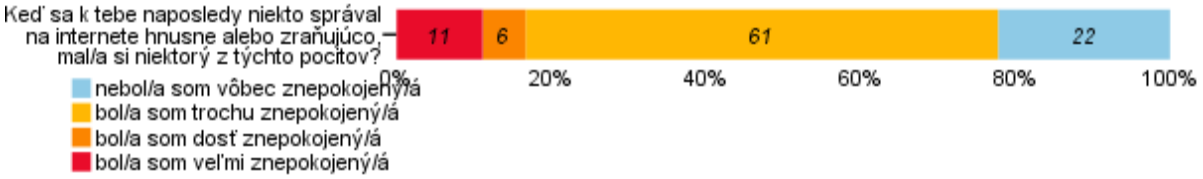

vek: 11 - 12

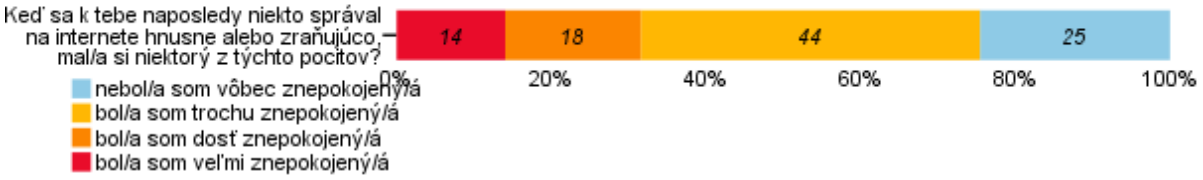

vek: 13 - 14

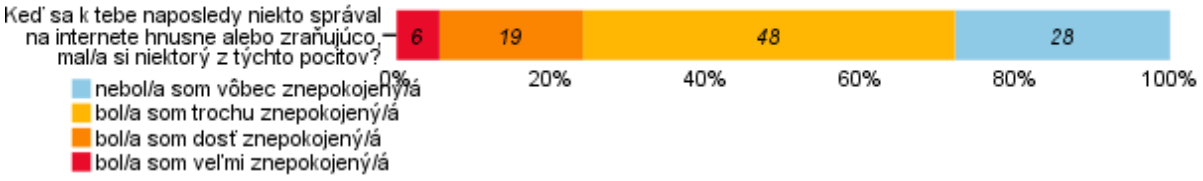

vek: 15 - 17

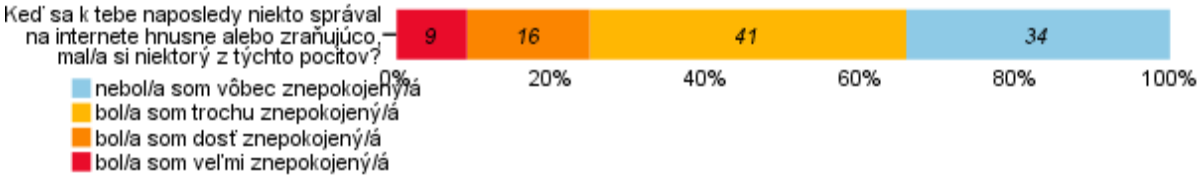

H(N9-10 = 18, N11-12 = 57, N13-14 = 54, N15-17 = 44) = 1,503, df = 3,p = 0,682

PODĽA OBLASTI

oblasť SR: BA

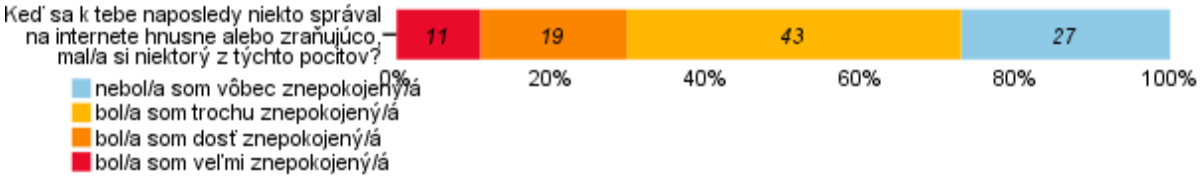

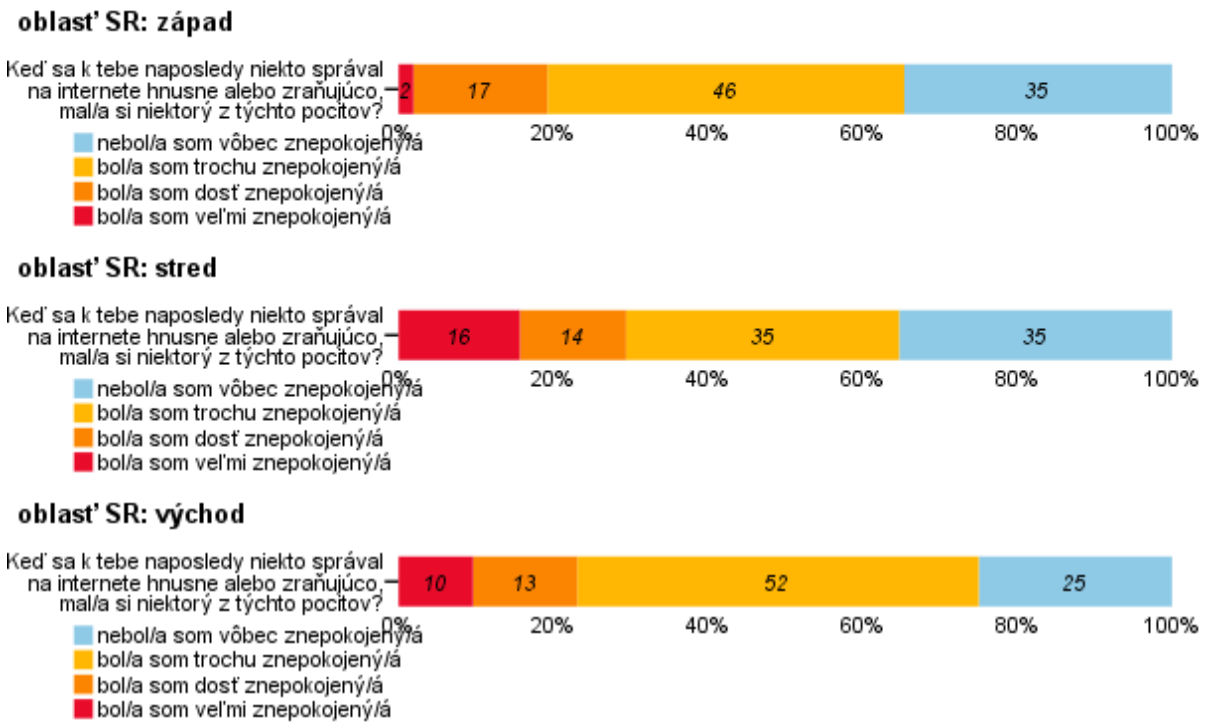

H(NBA = 37, Nzápad = 52, Nstred = 51, Nvýchod = 52) = 1,835, df = 3, p = 0,607

Keď sa ti to stalo, s kým si sa o tom rozprával/a?

CELÁ SKUPINA

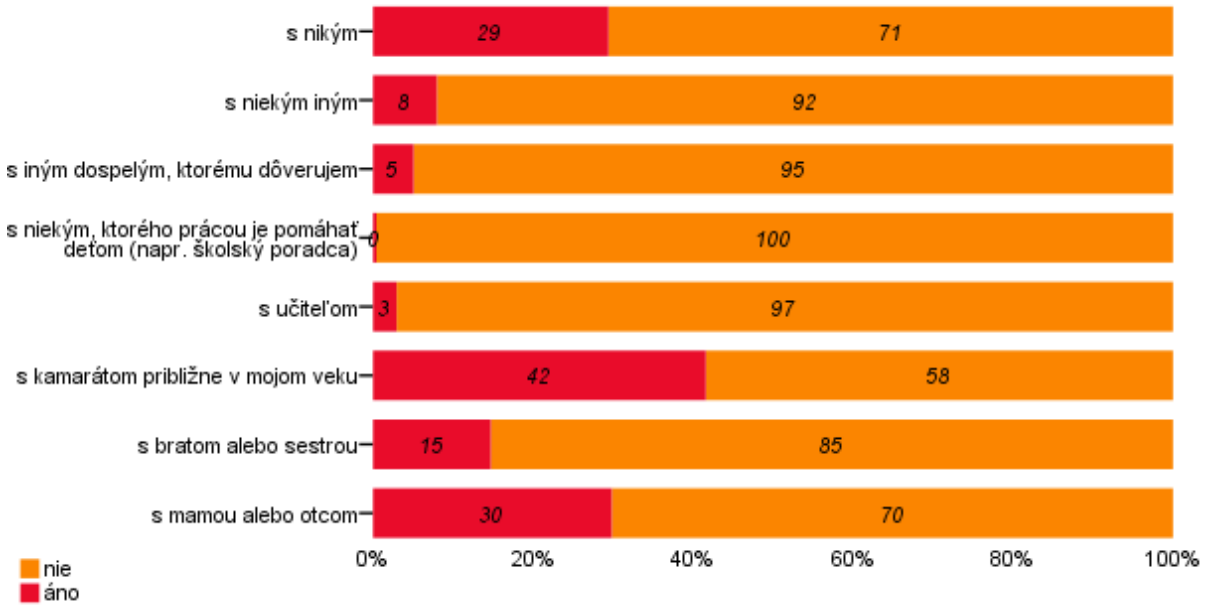

Pri týchto otázkach si z celkového počtu respondentov (N 238) 16 respondentov vybralo odpoveď "neviem" a 3 respondentov odpoveď „radšej nechcem povedať".

Identifikácia diferenciácií vzhľadom na demografické charakteristiky

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

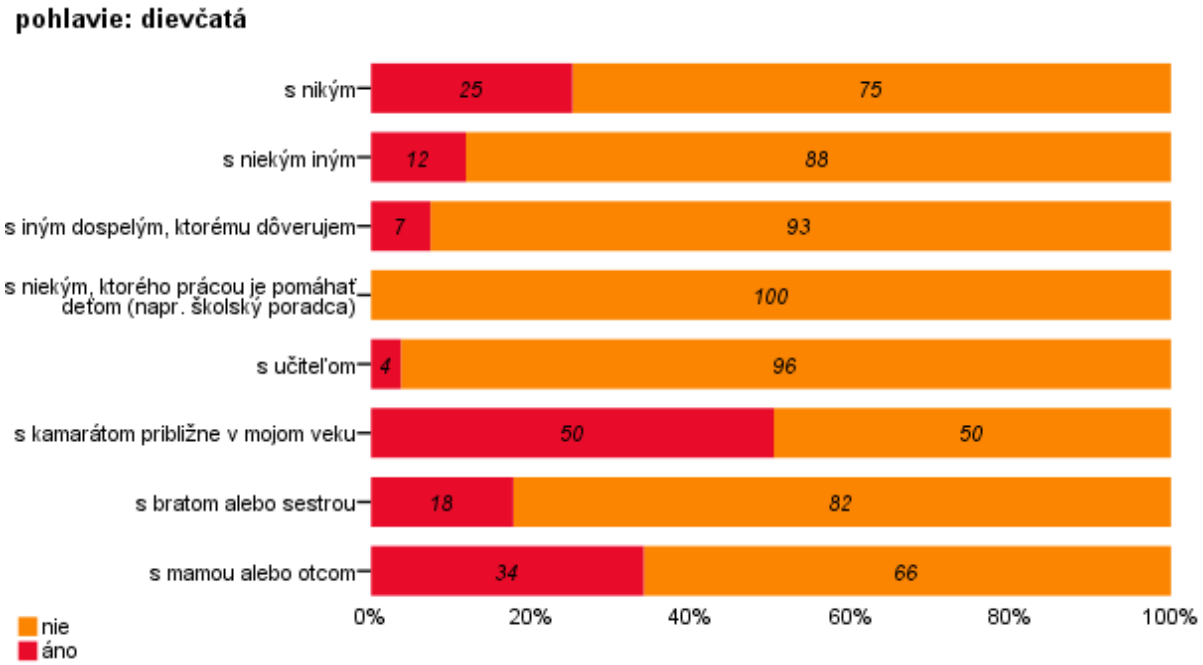

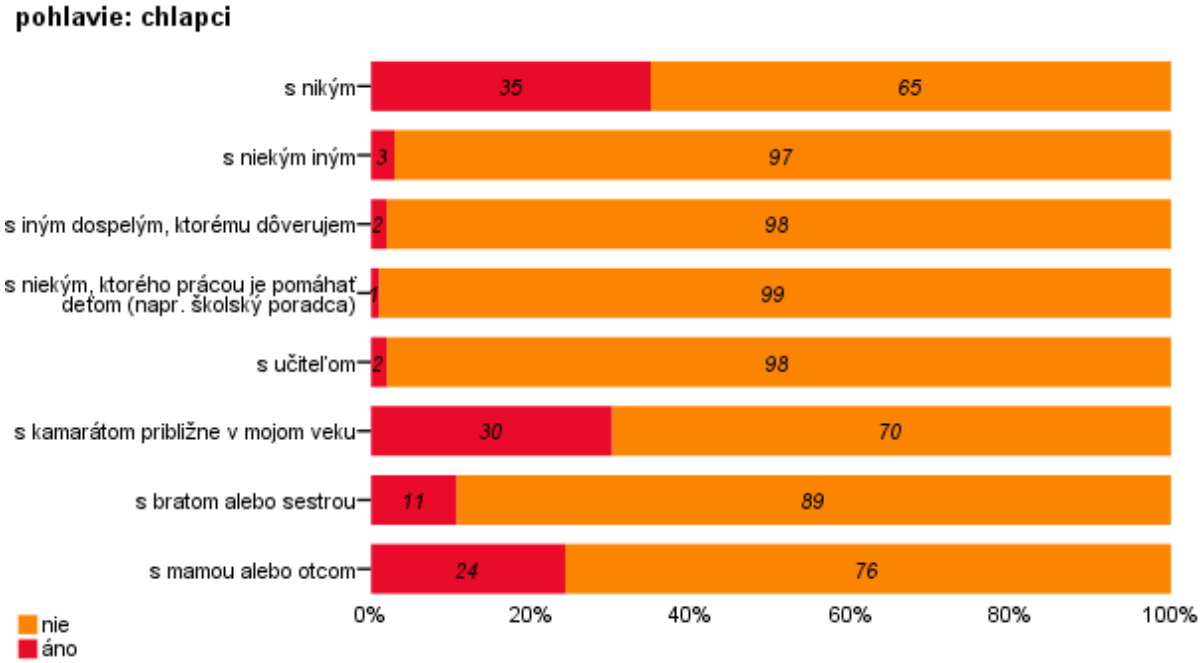

S nikým: $X^2(1) = 2{,}684$, $p = 0{,}101$

S niekým iným: $X^2(1) = 6{,}356$, $p = 0{,}012$

S iným dospelým, ktorému dôverujem: $X^2(1) = 3{,}645$, $p = 0{,}056$

S niekým, ktorého prácou je pomáhať deťom, (napr. školský poradca): $X^2(1) = 1{,}316$, $p = 0{,}251$

S učiteľom: $X^2(1) = 0{,}635$, $p = 0{,}425$
S kamarátom približne v mojom veku: $X^2(1) = 9{,}884$, $p = 0{,}002$
S bratom alebo sestrou: $X^2(1) = 2{,}347$, $p = 0{,}126$
S mamou alebo otcom: $X^2(1) = 2{,}682$, $p = 0{,}102$

PODĽA VEKU

vek: 9 - 10

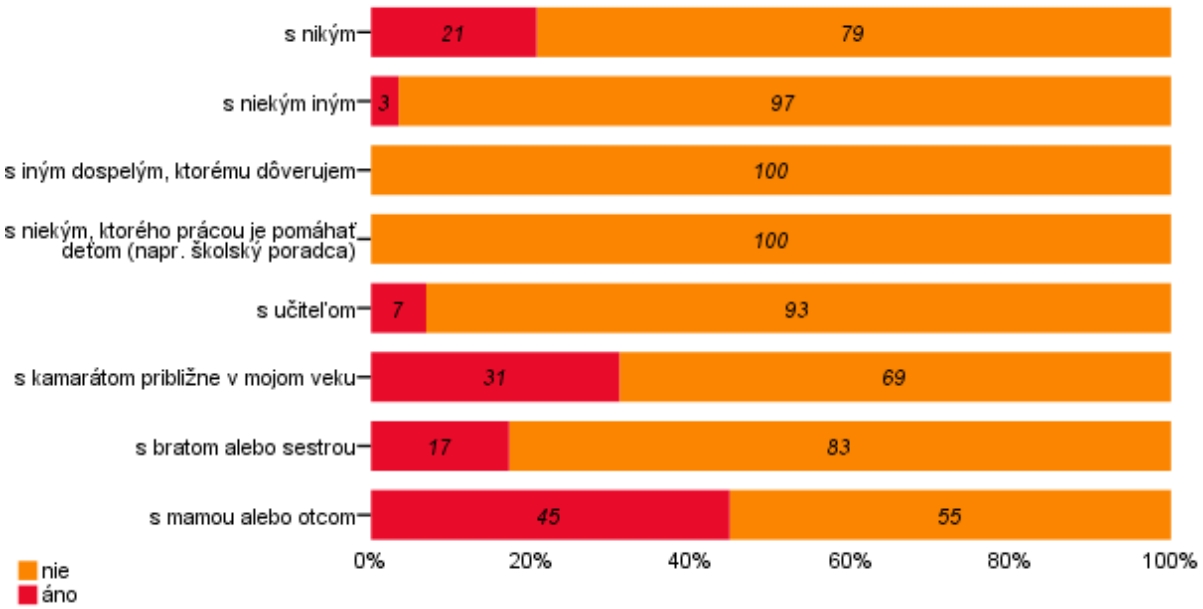

vek: 11 - 12

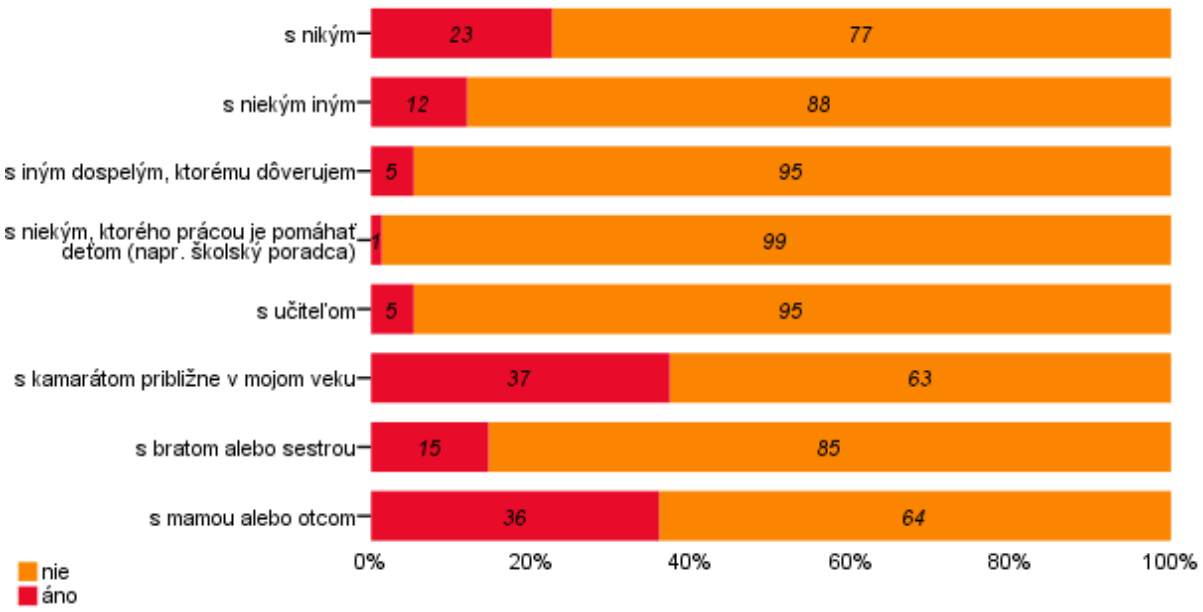

vek: 13 - 14

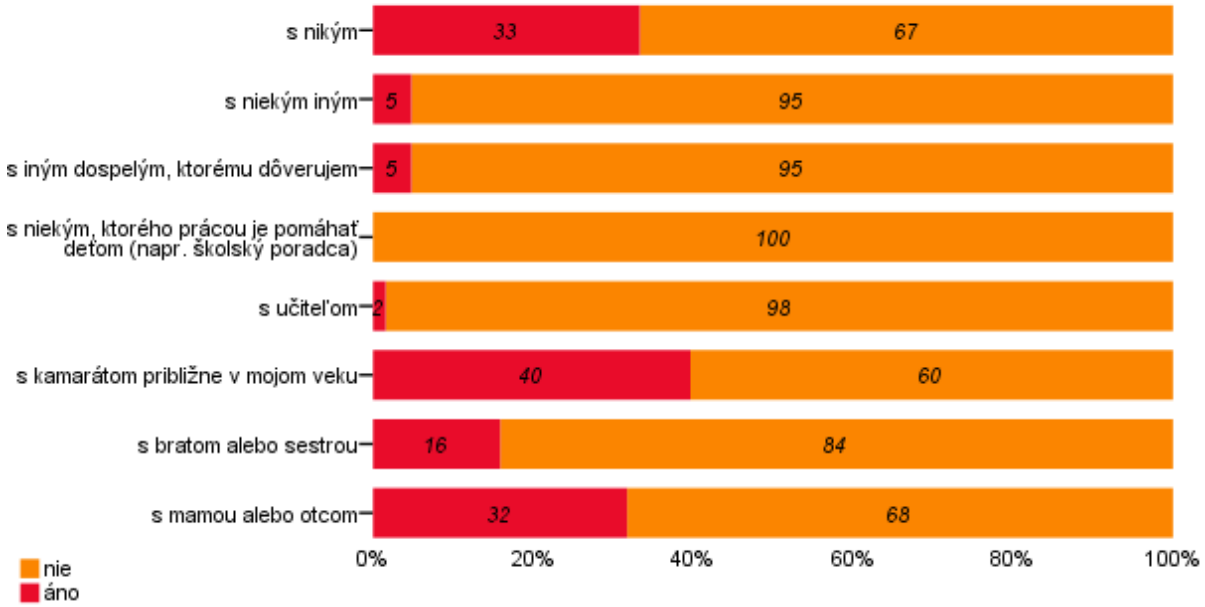

vek: 15 - 17

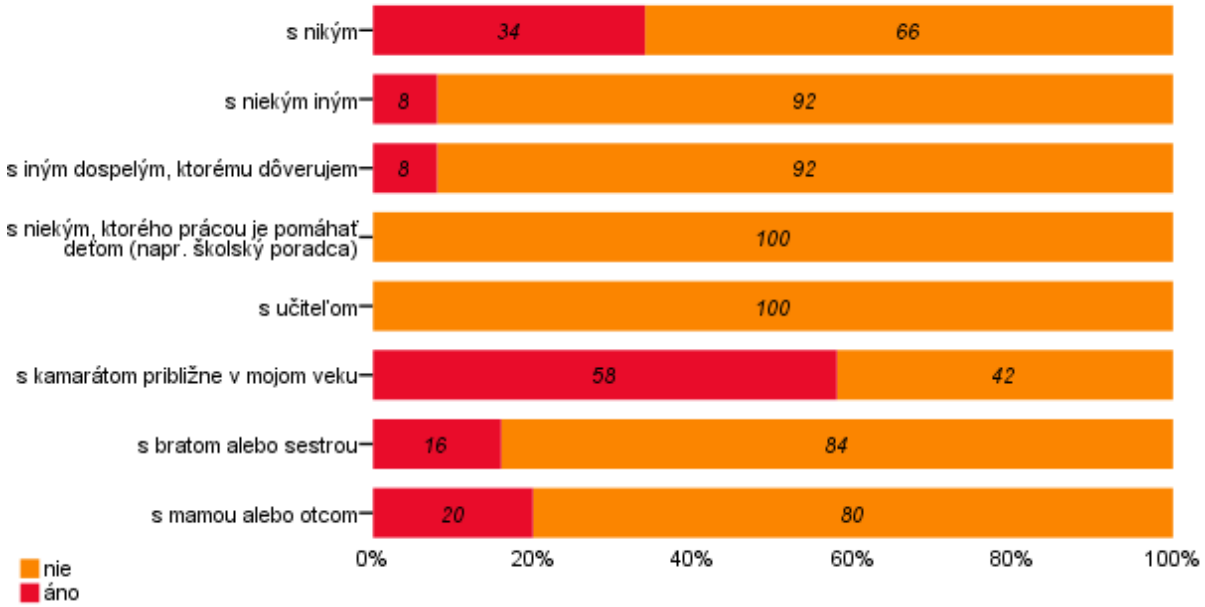

S nikým: $X^2(3) = 3{,}599$, $p = 0{,}308$

S niekým iným: $X^2(3) = 3{,}401$, $p = 0{,}334$

S iným dospelým, ktorému dôverujem: $X^2(3) = 2{,}464$, $p = 0{,}482$

S niekým, ktorého prácou je pomáhať deťom, (napr. školský poradca): $X^2(3) = 1{,}902$, $p = 0{,}593$

S učiteľom: $X^2(3) = 4{,}527$, $p = 0{,}210$

S kamarátom približne v mojom veku: $X^2(3) = 7{,}498$, $p = 0{,}058$

S bratom alebo sestrou: $X^2(3) = 0{,}117$, $p = 0{,}990$

S mamou alebo otcom: $X^2(3) = 6{,}023$, $p = 0{,}110$

PODĽA OBLASTI

oblasť SR: BA

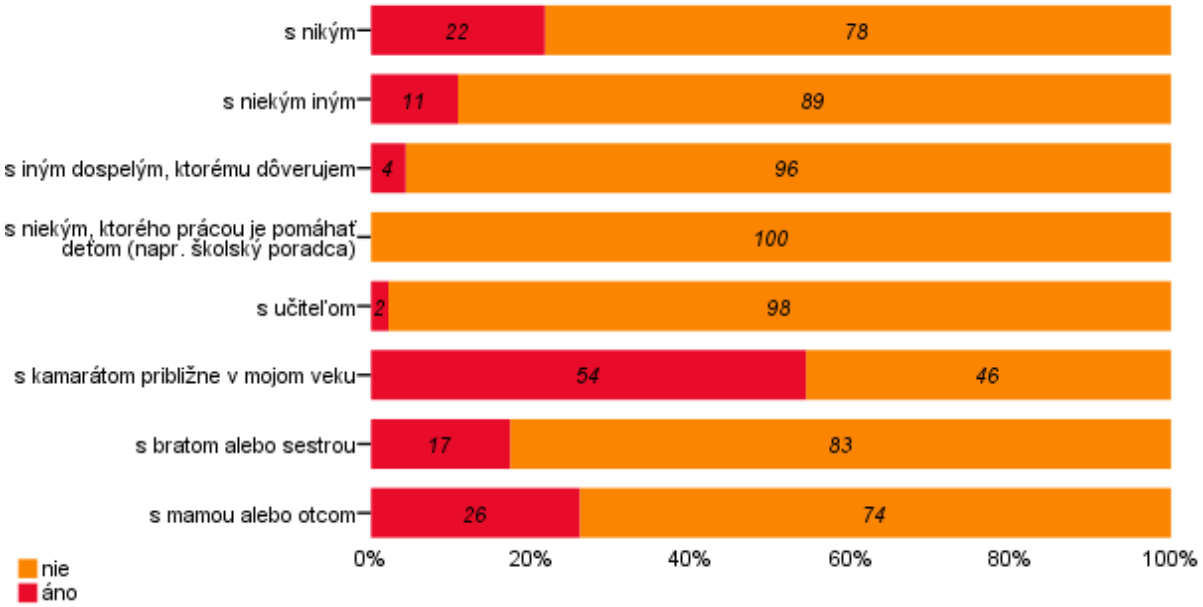

oblasť SR: západ

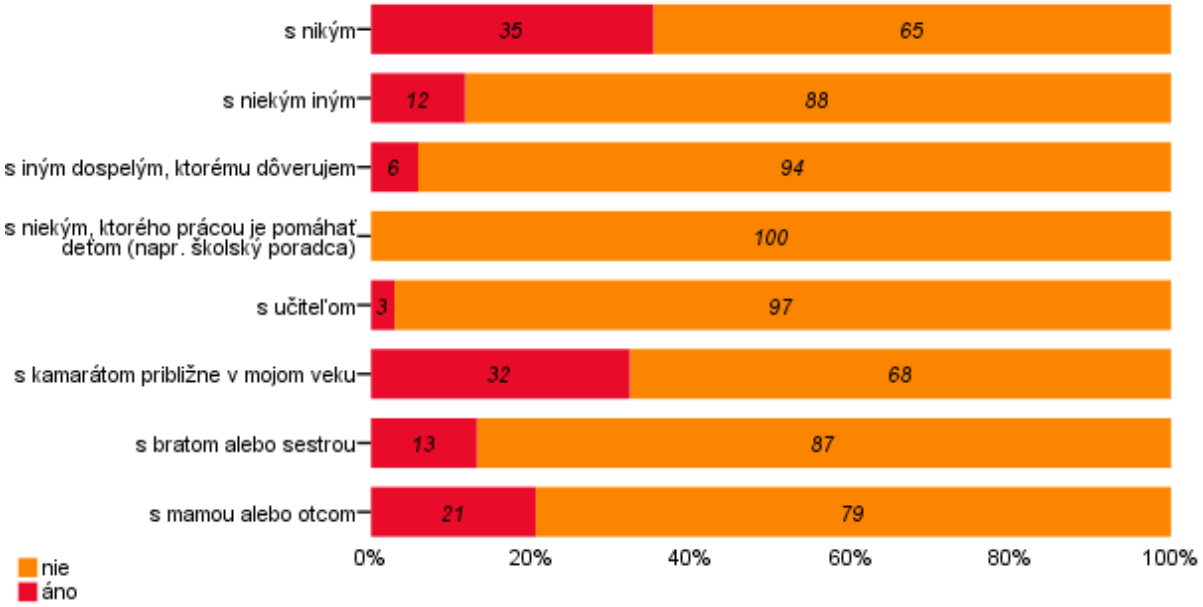

oblasť SR: stred

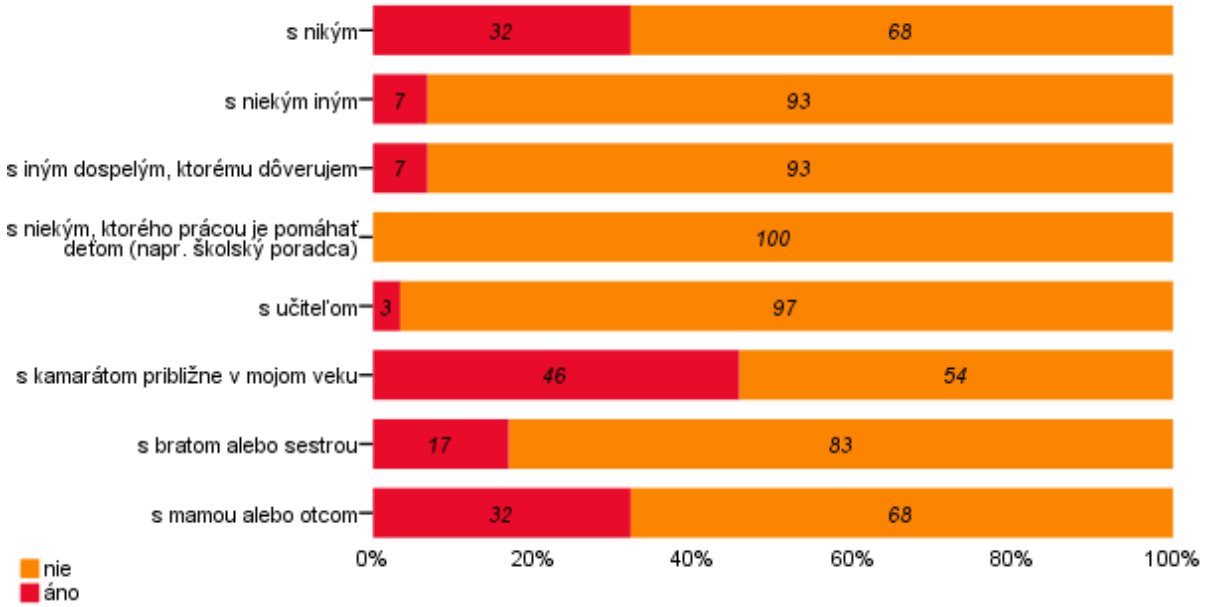

oblasť SR: východ

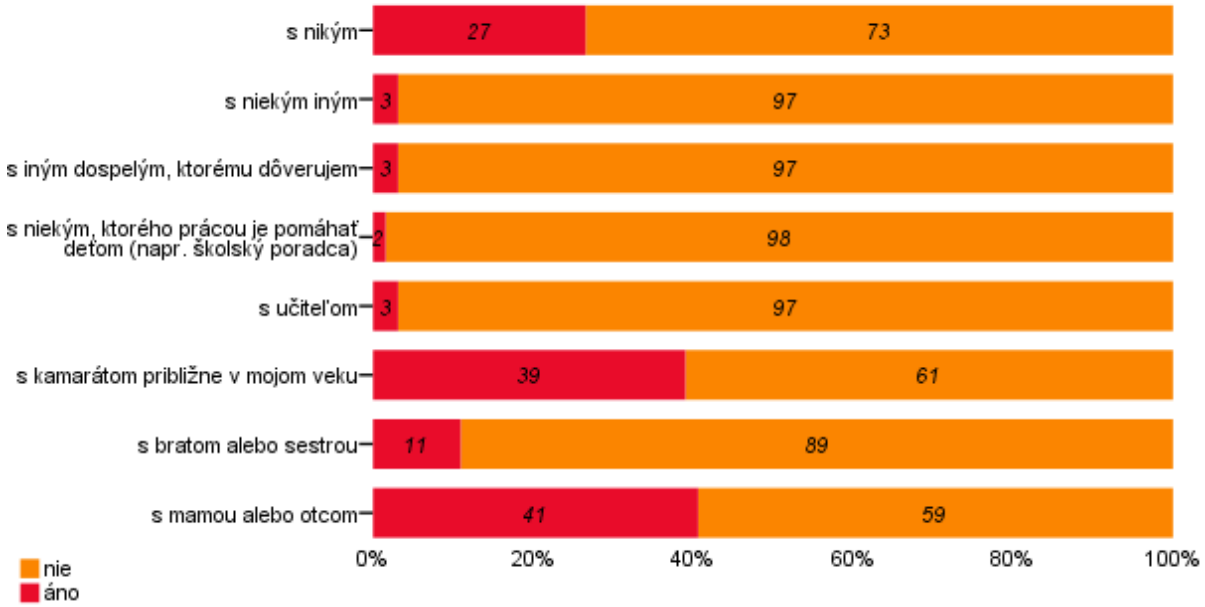

S nikým: $X^2(3) = 2{,}901$, $p = 0{,}407$

S niekým iným: $X^2(3) = 4{,}002$, $p = 0{,}261$

S iným dospelým, ktorému dôverujem: $X^2(3) = 1{,}006$, $p = 0{,}800$

S niekým, ktorého prácou je pomáhať deťom, (napr. školský poradca): $X^2(3) = 2{,}715$, $p = 0{,}438$

S učiteľom: $X^2(3) = 0{,}143$, $p = 0{,}986$

S kamarátom približne v mojom veku: $X^2(3) = 6{,}051$, $p = 0{,}109$

S bratom alebo sestrou: $X^2(3) = 1{,}346$, $p = 0{,}718$

S mamou alebo otcom: $X^2(3) = 6{,}786$, $p = 0{,}079$

Správal/a si sa za posledný rok k niekomu inému hnusne, zraňujúco alebo si ho vylúčil/a zo spoločných aktivít?

CELÁ SKUPINA

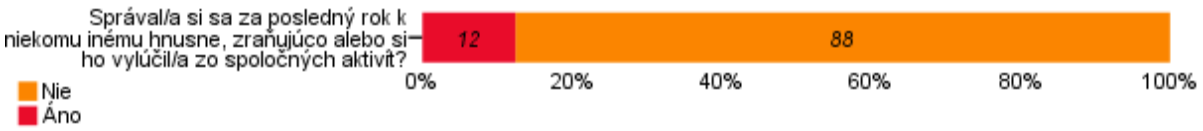

Z celkového počtu (N 1194) si pri tejto otázke 29 respondentov zvolilo odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 185 odpoveď „neviem“.

Identifikácia diferenciácií vzhľadom na demografické charakteristiky:

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

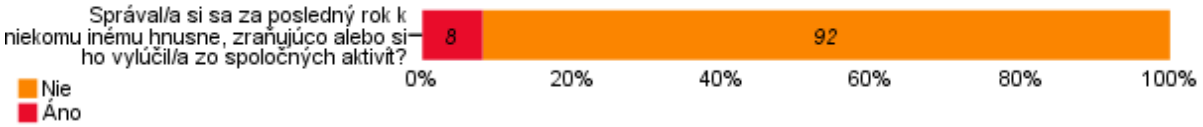

pohlavie: chlapci

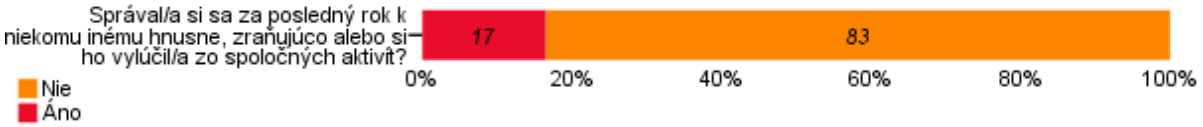

$X^2(1) = 15{,}969,\ p = 0{,}000$

PODĽA VEKU

vek: 9 - 10

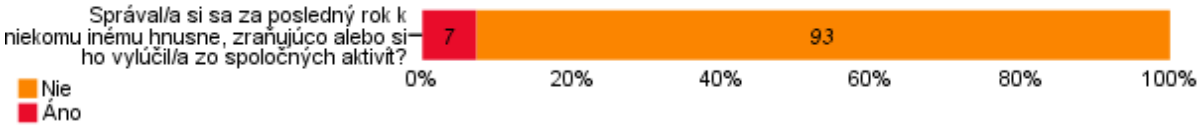

vek: 11 - 12

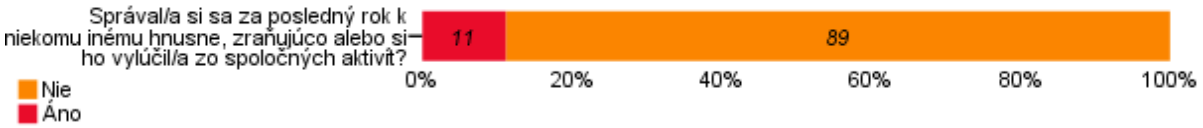

vek: 13 - 14

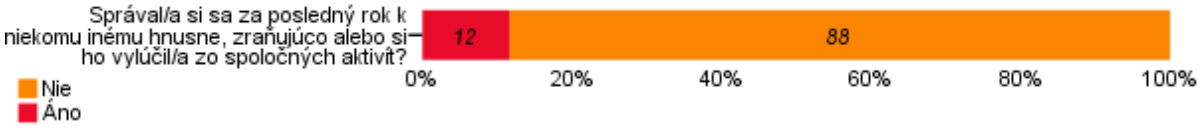

vek: 15 - 17

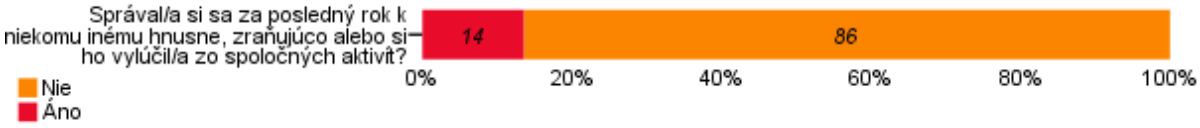

$X^2(1) = 3{,}357$, $p = 0{,}340$

PODĽA OBLASTI

oblasť SR: BA

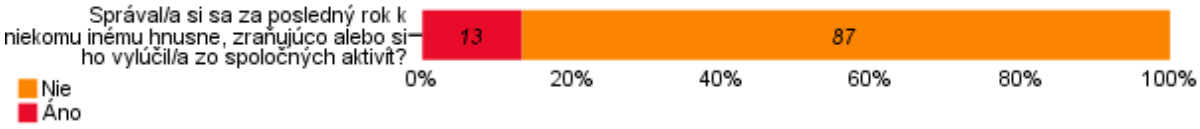

oblasť SR: západ

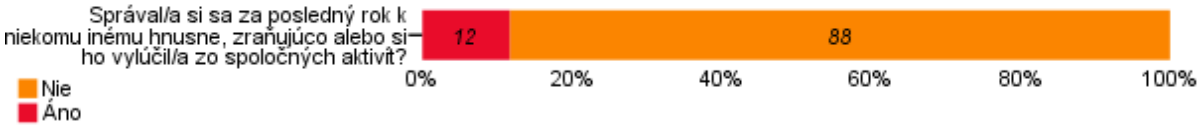

oblasť SR: stred

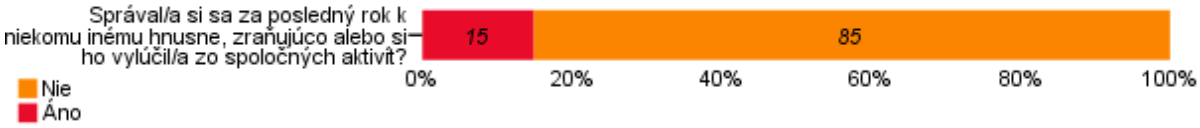

oblasť SR: východ

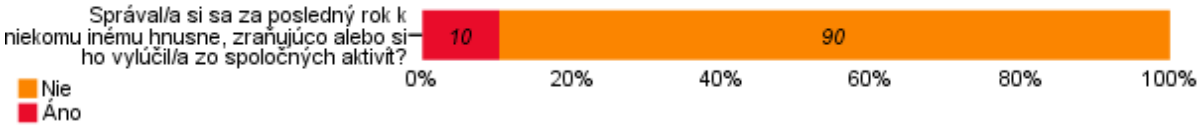

$X^2(1) = 2{,}863$, $p = 0{,}413$

*Prechádzajúca otázka bola **filtračná**, teda na ďalšie otázky odpovedali len tí respondenti, ktorí v tejto otázke vyznačili odpoveď „áno“ (N 122, 12 %).*

Ako často si sa za posledný rok takto správal/a k niekomu inému?

CELÁ SKUPINA

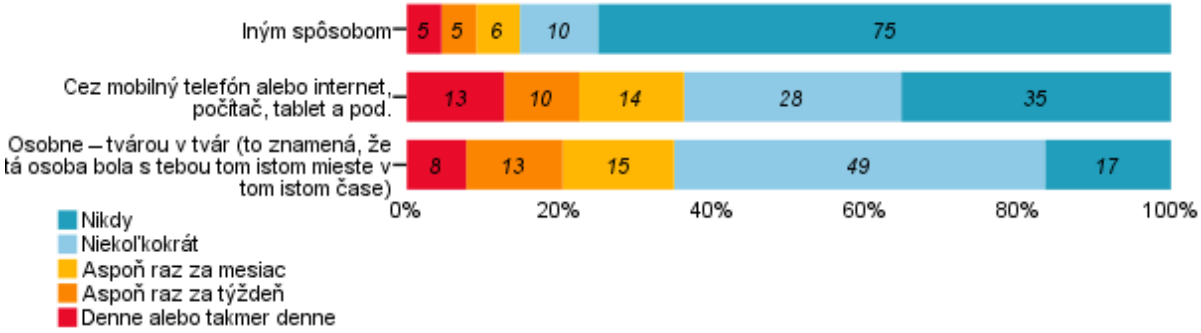

Z celkového počtu (N 122) pri jednotlivých položkách:
Osobne – tvárou v tvár:1 respondent si zvolil odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 18 respondentov si vybralo odpoveď „neviem“.
Cez mobilný telefón alebo internet, počítač, tablet a pod.: 2 respondenti si zvolili odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 18 odpoveď „neviem“.
Iným spôsobom:3 respondenti si zvolili odpoveď „radšej nechcem povedať“ a 31 odpoveď „neviem“.

Identifikácia diferenciácií vzhľadom na demografické charakteristiky:

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

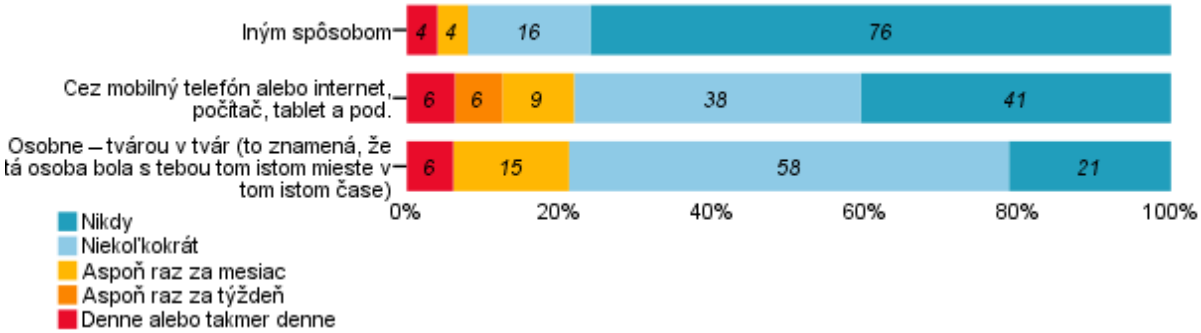

pohlavie: chlapci

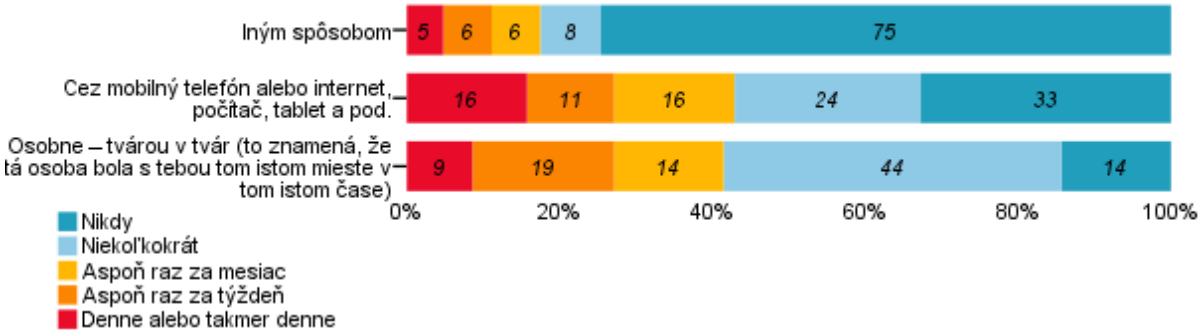

Iným spôsobom: $U(N_{dievčatá} = 25, N_{chlapci} = 63) = 760{,}000, Z = -0{,}335, p = 0{,}738$

Cez mobilný telefón alebo internet, počítač, tablet a pod.:

$U(N_{dievčatá} = 32, N_{chlapci} = 70) = 903{,}000, Z = -1{,}625, p = 0{,}104$

Osobne – tvárou v tvár: $U(N_{dievčatá} = 33, N_{chlapci} = 70) = 883{,}500, Z = -2{,}051, p = 0{,}040$

PODĽA VEKU

vek: 9 - 10

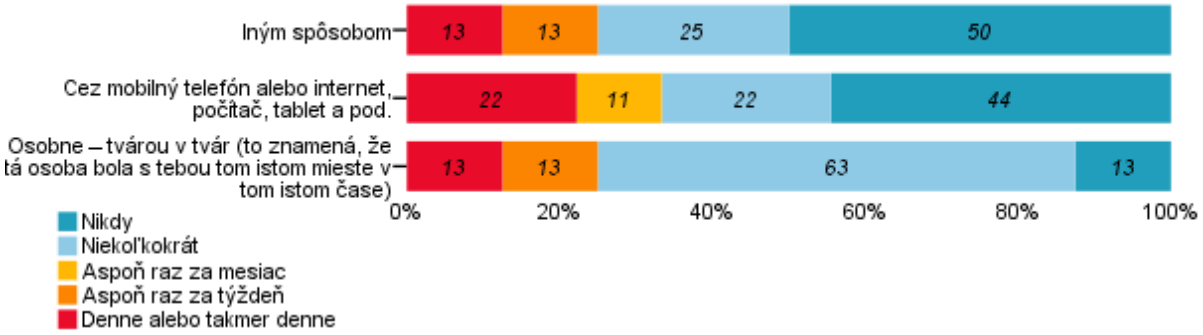

vek: 11 - 12

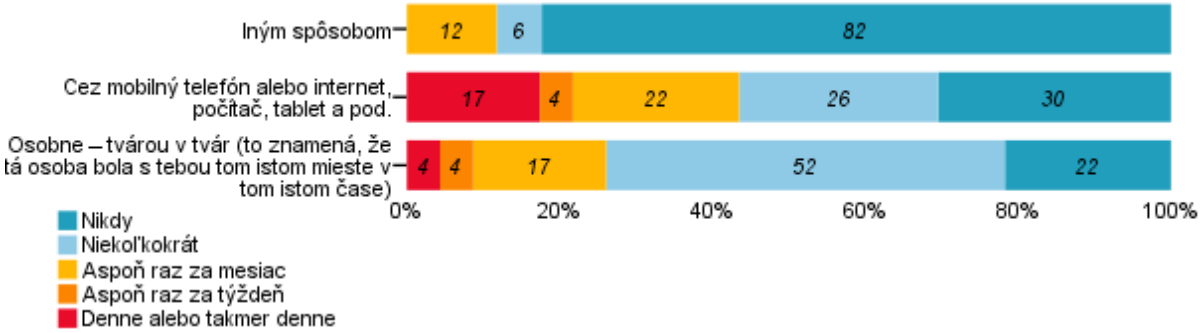

vek: 13 - 14

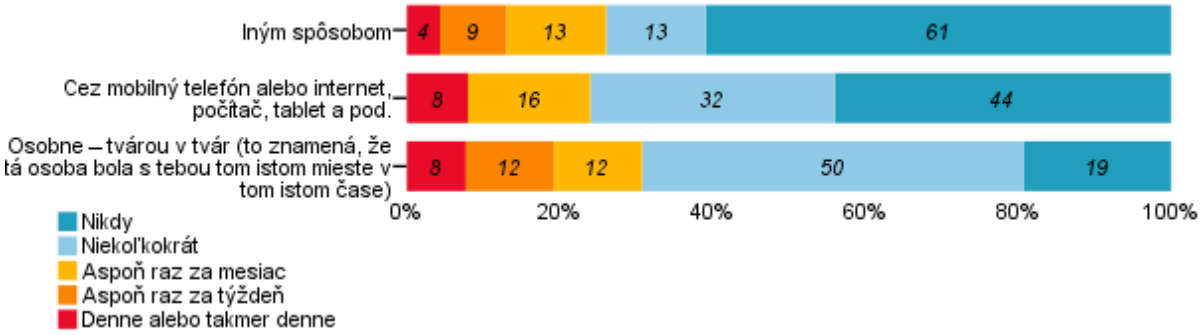

vek: 15 - 17

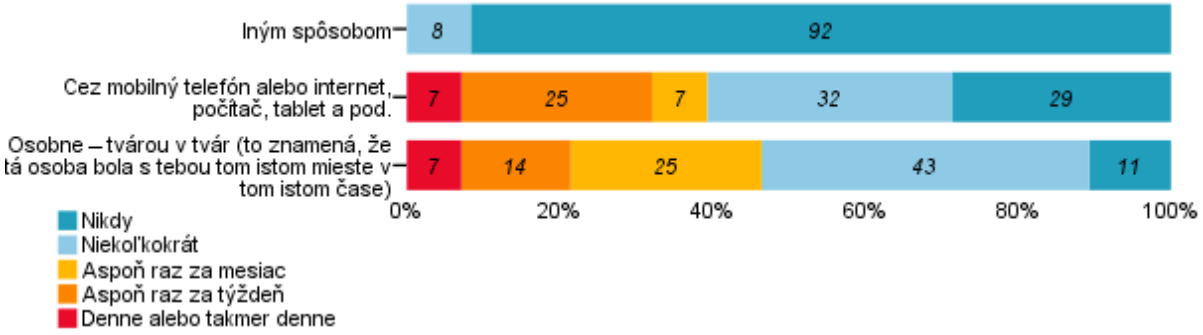

Iným spôsobom: $H(N_{9\text{-}10} = 8, N_{11\text{-}12} = 17, N_{13\text{-}14} = 23, N_{15\text{-}17} = 24) = 9{,}963, df = 3, p = 0{,}019$

Cez mobilný telefón alebo internet, počítač, tablet a pod.:

$H(N_{9\text{-}10} = 9, N_{11\text{-}12} = 23, N_{13\text{-}14} = 25, N_{15\text{-}17} = 28) = 2{,}731, df = 3, p = 0{,}435$

Osobne – tvárou v tvár: $H(N_{9\text{-}10} = 8, N_{11\text{-}12} = 23, N_{13\text{-}14} = 26, N_{15\text{-}17} = 28) = 2{,}776, df = 3, p = 0{,}428$

PODĽA OBLASTI

oblasť SR: BA

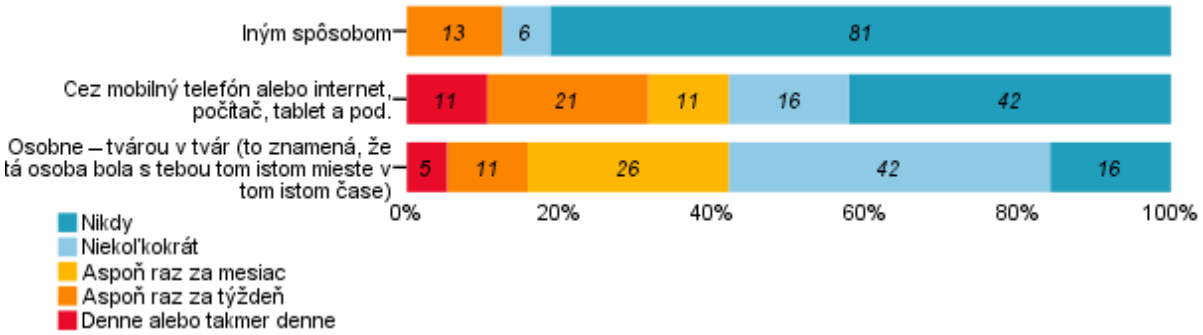

oblasť SR: západ

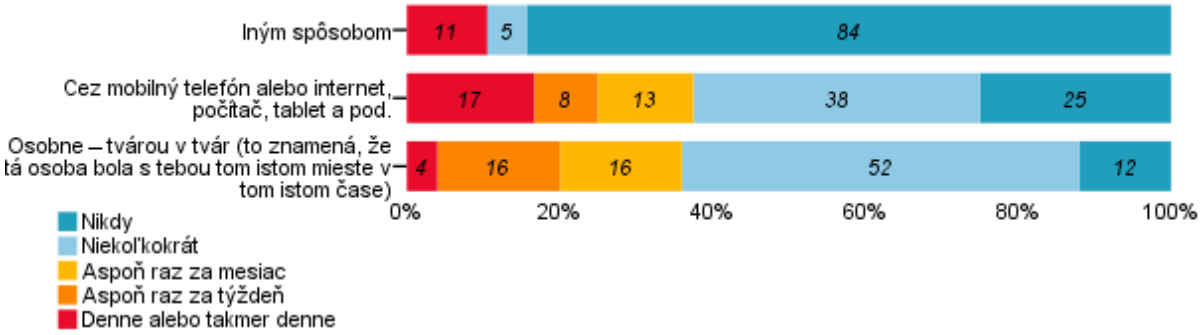

oblasť SR: stred

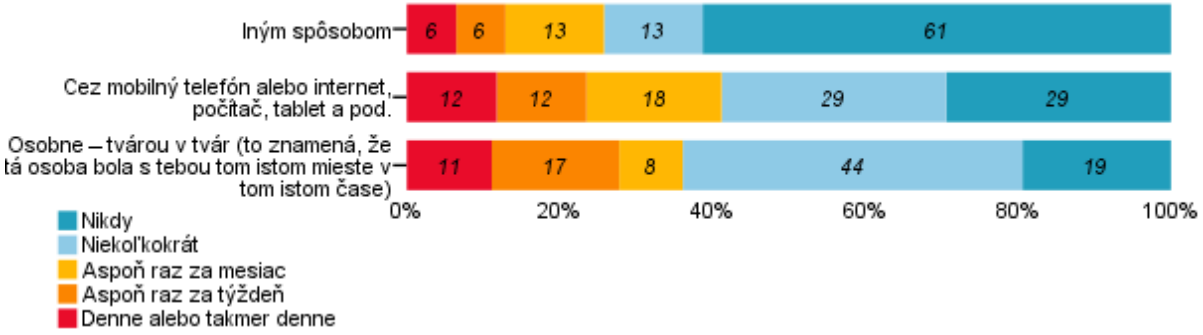

oblasť SR: východ

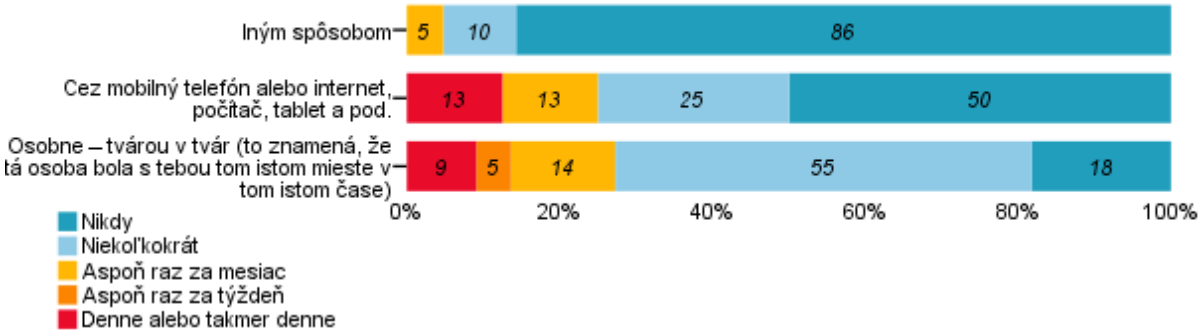

Iným spôsobom: H(N_{BA} = 16, $N_{západ}$ = 19, N_{stred} = 31, $N_{východ}$ = 21) = 5,595, df = 3, p = 0,133

Cez mobilný telefón alebo internet, počítač, tablet a pod.:

H(N_{BA} = 19, $N_{západ}$ = 24, N_{stred} = 34, $N_{východ}$ = 24) = 2,999, df = 3, p = 0,392

Osobne – tvárou v tvár: H(N_{BA} = 19,$N_{západ}$ = 25, N_{stred} = 36, $N_{východ}$ = 22) = 0,570, df = 3, p = 0,903

HLAVNÉ ZISTENIA

- Skúsenosť so šikanovaním priznáva 24 % detí a mladých vo veku 9 – 17 rokov, pričom sa to deje častejšie u dievčat 28 % ako u chlapcov 20 %.

- Šikanovanie sa najčastejšie vyskytuje vo vekovej skupine 11 – 12 rokov.

- Najčastejšou formou šikanovania je šikanovanie tvárou v tvár. Denne alebo takmer denne s tým má skúsenosť 20 % šikanovaných detí a mladých.

- So šikanovaním prostredníctvom technológií má dennú alebo takmer dennú skúsenosť 16 % šikanovaných a najčastejšie sa to dialo cez sociálne siete.

- Rozdiely medzi chlapcami a dievčatami v kontexte šikanovania sa prejavujú len v rámci šikanovania prostredníctvom technológií, keď chlapci zažívajú šikanovanie častejšie v prostredí online hier a dievčatá cez sociálne siete.

- Mladí vo veku 15 – 17 rokov zažívajú šikanovanie cez sociálne siete častejšie ako deti od 9 do 14 rokov.

- Najčastejšou formou kyberšikanovania je zasielanie hnusných a nepríjemných správ. S týmto má skúsenosť 59 % obetí šikanovania.

- Až 40 % obetí šikanovania si zažilo vylúčenie z aktivity alebo zo skupiny.

- Šikanovanie dosť až veľmi znepokojilo 25 % detí a mladých, viac dievčat (36 %) ako chlapcov (11 %).

- Obete šikanovania o svojej skúsenosti najčastejšie hovoria s niekým zo svojich rovesníkov.

- Celkovo 30 % obetí o tom hovorilo s rodičmi, ale až 29 % obetí o šikanovaní nehovorí s nikým.

- V úlohe agresora bolo 12 % detí a mladých a agresormi boli častejšie chlapci.

Zhrnutie

Skúsenosť so šikanovaním má takmer štvrtina detí vo veku 9 – 17 rokov. Pri analyzovaní, ako sa skúsenosť so šikanovaním líši naprieč pohlaviami, sa ukázalo, že medzi chlapcami a dievčatami je významný rozdiel v zmysle skúseností so šikanovaním, keďže dievčatá boli obeťou šikanovania častejšie ako chlapci (28 % proti 20 %).

Pri pohľade na šikanovanie cez prizmu príslušnosti k určitej vekovej kohorte dáta ukazujú, že šikanovanie sa najčastejšie vyskytuje v skupine detí vo veku 11 – 12 rokov a najmenej časté je v skupine mladých vo veku 15 – 17 rokov. Najvyšší výskyt šikanovania bol v Bratislavskom kraji (28 %) a najnižší na strednom Slovensku (21 %), ale celkovo rozdiely medzi regiónmi nie sú štatisticky významné.

Šikanovanie je z podstaty svojej definície šikanovaním vtedy, keď ide o opakované správanie. Dáta ukazujú, že 20 % obetí si za posledný rok zažilo šikanovanie na dennej báze tvárou v tvár, 16 % detí bolo denne šikanovaných online alebo cez telefón a 13 % obetí uviedlo, že bolo denne šikanované iným

spôsobom. Ukazuje sa teda, že napriek intenzívnemu kontaktu detí s digitálnymi médiami a internetom sa šikanovanie najčastejšie deje osobne – tvárou v tvár. Pri frekvencii denne je tento trend viditeľný častejšie pri chlapcoch (25 %) ako pri dievčatách (15 %). V rovnakej frekvencii výskytu sa prejavujú rozdiely, aj keď ide o šikanovanie prostredníctvom technológií (chlapci 19 %, dievčatá 14 %), hoci nejde o štatisticky významné rozdiely. Šikanovanie prostredníctvom technológií bolo najčastejšie medzi najstaršími deťmi, ale neprejavil sa trend, že by takáto forma úmerne rástla s vekom, keďže deti vo veku 9 – 10 rokov mali početnejšiu dennú skúsenosť s takýmto šikanovaním ako deti od 11 do 14 rokov. Znova však nejde o štatisticky významný rozdiel. Až 34 % detí zo západného Slovenska uviedlo, že boli obeťami šikanovania tvárou v tvár na dennej báze v porovnaní s 9 % na východnom Slovensku, 21 % na strednom Slovensku a 14 % v Bratislavskom kraji. Najvyšší výskyt šikanovania prostredníctvom technológií je na západnom Slovensku, najnižší v Bratislavskom kraji. Hoci v niektorých prípadoch ide o značnejšie rozdiely, tie nie sú štatisticky významné.

Keď už dochádzalo k šikanovaniu prostredníctvom technológií, tak najčastejšie sa tak dialo na sociálnych sieťach (43 %), potom cez online hru (23 %), prostredníctvom správ zaslaných na telefón (22 %) a potom cez telefonát na mobilný telefón (19 %). Najzriedkavejšou formou je šikanovanie cez email (3 %). Pri bližšom pohľade na rozdiely medzi skupinami analýza dokazuje, že šikanovanie cez sociálne siete častejšie zažívajú dievčatá (50 %) než chlapci (33 %), čo platí aj pre správy cez telefón (26 % proti 17 %). Naopak, v prípade chlapcov je najčastejšou platformou pre šikanovanie prostredie online hier (43 %) v porovnaní s dievčatami (7 %). Mladí vo veku 15 – 17 rokov zažívajú šikanovanie cez sociálne siete častejšie ako deti od 9 do 14 rokov, pričom tento rozdiel bol štatisticky významný. Konkrétne zistenia sú: 17 % v kategórii 9 – 10 rokov, 35 % v skupine 11 – 12 rokov, 46 % v kategórii 13 – 14 rokov a až 64 % v skupine 15 – 17-ročných. Toto zistenie nie je prekvapujúce, keďže používanie sociálnych sietí je vo všeobecnosti intenzívnejšie medzi staršími tínedžermi a adolescentmi.

Čo sa týka kyberšikanovania, z tých detí, ktoré takúto skúsenosť mali, až 59 % uviedlo, že im niekto poslal hnusné alebo nepríjemné správy. Druhou najčastejšou skúsenosťou bolo vylúčenie z aktivity alebo skupiny na internete (40 %). Viac ako štvrtina (28 %) mala skúsenosť s online vyhrážaním, 20 % bolo prinútených urobiť niečo, čo nechceli; v 22 % boli zdieľané správy na miestach, kde ich mohli vidieť iní ľudia. Dosť početná (34 %) je skupina detí a mladých, ktorí si vybrali možnosť odpovede, že sa im na internete udiali iné škaredé alebo nepríjemné veci.

Čo sa týka porovnania rozdielov na základe pohlavia, dievčatá (62 %) častejšie ako chlapci (54 %) boli tie, ktoré uviedli, že im niekto zaslal hnusné alebo nepríjemné správy a podobne to bolo aj pri vylúčení z aktivity alebo skupiny na internete (dievčatá 44 %, chlapci 34 %), rovnako aj v prípade odpovede, že sa im na internete udiali iné škaredé alebo nepríjemné veci (dievčatá 41 %, chlapci 26 %) a skutočnosti, že museli urobiť niečo, čo nechceli (dievčatá 23 %, chlapci 16 %). Rovnako to platí aj pre online vyhrážanie (dievčatá 32 %, chlapci 23 %) a zverejnenie nepríjemných správ na miestach, kde ich mohli vidieť iní (dievčatá 24 %, chlapci 18 %). Z pohľadu veku sa neukazujú štatisticky významné rozdiely. Na druhej strane, deti vo veku 9 – 10 rokov častejšie uvádzali vylúčenie z aktivity alebo zo skupiny.

Čo sa týka emocionálnej reakcie na online šikanovanie, 25 % zo všetkých obetí bolo dosť až veľmi znepokojených. Takúto mieru znepokojenia deklarovalo len 11 % chlapcov, ale až 36 % dievčat.

Pri šikanovaní, podobne ako aj v prípade iných negatívnych skúseností na internete, je dôležité, aby dieťa mohlo a zároveň aj chcelo o tom s niekým hovoriť. Až 29 % obetí online šikanovania však o tejto skúsenosti nehovorilo s nikým. Keď už o tom obete komunikovali, najčastejšie to bolo s kamarátom približne v ich veku (42 %), s rodičom (30 %), súrodencom (15 %) a s nejakou inou osobou (8 %). S učiteľom o šikanovaní

komunikovali len 3 % obetí. Dôležitým zistením je, že len jeden chlapec z obetí šikanovania v skúmanej vzorke komunikoval s niekým, koho prácou je pomáhať deťom, napr. školským poradcom. Dievčatá (50 %) viac ako chlapci (30 %) komunikovali o šikanovaní s rovesníkom. Hoci nejde o štatisticky významný rozdiel, so zvyšujúcim sa vekom klesala aj početnosť interakcie s rodičom (20 % v prípade kategórie 15 – 17, ale až 45 % v kategórii 9 – 10 rokov). Pri najstarších deťoch bola najčastejšia odpoveď, že o šikanovaní nehovorili s nikým. Celkovo tak možno povedať, že pre mladšie deti sú v prípade šikanovania ako kontaktné osoby najdôležitejší rodičia, no vo vyššom veku sa to presúva ku kamarátom, resp. staršie deti o tej skúsenosti častejšie nehovoria s nikým. Rozdiely z pohľadu veku boli štatisticky významné len pre položku týkajúcu sa komunikácie s rovesníkmi. Komunikovanie obete šikanovania s rodičmi bolo najčastejšie na východnom Slovensku, kde sa k tomu priznalo 41 % detí , čo bolo viac ako inak najfrekventovanejšia komunikácia s rovesníkom.

Pri kyberšikanovaní sa okrem obete nevyhnutne musí objaviť aj agresor, ktorý je zväčša rovesníkom alebo osobou o trochu staršou od obete. Ak sme zistili, že 24 % detí malo skúsenosť s tým, že sa k nim niekto správal hnusne alebo zraňujúco, tak len 12 % detí uviedlo, že boli agresormi, medzi ktorými väčšinu tvorili chlapci, pričom vo vekovej skupine 15 – 17 rokov (14 %) bola agresia častejšia ako v nižších vekových kategóriách (7 – 12 %).

Agresori sa priznali, že šikanovali najčastejšie osobne – tvárou v tvár (83 % agresorov) pričom v 21 % prípadov sa to dialo denne až týždenne. V rovnakej frekvencii sa šikanovane online ale vyskytovalo v 23 % prípadov. Čo robí z osobnej formy šikanovania najčastejšiu, je vyšší počet prípadov vo frekvencii „niekoľkokrát“. V prípade chlapcov 16 % agresorov uviedlo, že šikanovali denne online formou, no v prípade dievčat to bolo 6 %. Šikanovanie osobne tvárou v tvár na dennej báze priznalo 6 % dievčat – agresoriek a 9 % chlapcov. Zaujímavé je, že najvyšší výskyt šikanovania prostredníctvom technológií na dennej báze bol vo vekovej kategórii 9 – 10 rokov (22 %). V ostatných vekových kategóriách to bolo: 11 – 12 rokov (17 %), 13 – 14 rokov (8 %), 15 – 17 rokov (7 %).

Z pohľadu regiónov sa najviac agresorov priznalo k dennému šikanovaniu prostredníctvom technológií na západnom Slovensku (17 %), potom nasleduje východné Slovensko (13 %). Najviac agresorov, ktorí šikanovali tvárou v tvár na dennej báze bolo na strednom Slovensku (11 %), na západnom Slovensku to bolo 4 %.

Porovnanie rokov 2021 – 2022:

- V porovnaní s rokom 2021 výskyt šikanovania klesol z 26 % na 24%. Narástol však počet obetí, ktoré sa so šikanovaním stretávajú na dennej báze: z 11 % na 20 % tvárou v tvár; z 8 % na 16 % prostredníctvom technológií; z 3 % na 13 % iným spôsobom.

- V porovnaní s rokom 2021 možno v podstate konštatovať zachovanie trendov vo forme kyberšikanovania. Najčastejšie sa to deje cez sociálne siete (41 % v roku 2021, 43 % v roku 2022). Šikanovanie cez správy na telefón kleslo z 26 % na 22 %, útoky cez online hru klesli z 25 % na 23%. Medziročne vzrástlo šikanovanie cez telefonáty z 12 % na 19 %.

- Oproti roku 2021 narástlo zdieľanie nepríjemných správ zo 17 % na 22 % a najčastejšia forma šikanovania prostredníctvom zasielania nepríjemných správ z 56 % na 59 %.

- Pri porovnaní rokov 2021 a 2022 je zaujímavým zistením, že v aktuálnom roku bolo menej obetí, ktoré boli veľmi znepokojené (pokles z 13 % na 9 %) aj dosť znepokojené (pokles z 22 % na 16 %).

- Porovnanie medziročných dát ukazuje určitú mieru stability vzorcov komunikácie o skúsenosti so šikanovaním. Aj v roku 2021 30 % obetí komunikovalo s rodičmi a 29 % nekomunikovalo s nikým; s rovesníkom komunikovalo 44 % obetí v roku 2021 a 42 % v roku 2022; s odborníkom v roku 2021 komunikovali 2 % obetí, kým sumárne v roku 2022 0 %, hoci v absolútnych číslach to bol len jeden chlapec. Mierne klesol počet obetí, ktoré komunikovali s učiteľom (zo 6 % na 2 %).

- V roku 2022 sa k realizácii šikanovania priznalo 12 % respondentov (v roku 2021 to bolo 16 %).

- Z výsledkov v porovnaní rokov 2021 a 2022 vyplýva, že mierne narástla frekvencia priznaného šikanovania, keďže odpoveď „nikdy“ si v prípade inej formy šikanovania vybralo 75 % agresorov v roku 2022 (80 % v roku 2021, v prípade kyberšikanovania 35 % (38 % v roku 2021) a v prípade šikanovania tvárou v tvár to bolo 17 % (21 % v roku 2021). Mierne kleslo denné šikanovania tvárou v tvár (z 12 % na 8 %) aj kyberšikanovanie (z 15 % na 13%). Na druhej strane bolo viac prípadov šikanovania na týždennej aj mesačnej či menej častej báze.

Sexuálny obsah a sexting

V súčasnom svete obrovského technologického pokroku, v ktorom sú deti a dospievajúci denne niekoľko hodín pripojení na internet, vzrastajú v spoločnosti obavy z dôsledkov pornografie, sextingu a sexuálnych obsahov pre túto zraniteľnú skupinu. Detstvo a dospievanie je obdobie impulzivity, zvedavosti a nezrelého úsudku, pričom kontakt s takýmto obsahom môže viesť k potenciálne nebezpečným dôsledkom. K pornografii sa dostávajú stále mladšie vekové kategórie, čo môže mať negatívny dopad na ich psychosexuálny vývin a zvyšuje sa riziko vytvorenia závislosti na pornografii. Pornografia predkladá pokrivený obraz o ľudskej sexualite a vedie k riskantnému sexuálnemu správaniu.

Špecifickou formou šírenia sexuálnych obsahov je zasielanie správ (text, obrázok, video) so sexuálnym obsahom – sexting. Najčastejším motívom sextingu býva začiatok a udržiavanie romantického vzťahu, ale nie výlučne. Sexting má viacero rizík, ku ktorým patrí porušovanie zákona (ak ide o osobu mladšiu ako 18 rokov), tiež fakt, že akonáhle dieťa alebo dospievajúci sexuálne explicitný obrázok alebo video odošle, okamžite nad ním stráca kontrolu a obsah môže byť nekontrolovateľne šírený v internetovom prostredí po neobmedzene dlhú dobu. Takto sa dieťa alebo dospievajúci ľahko stane obeťou vydierania pod hrozbou zverejnenia. S posledne spomínaným súvisí pomerne nebezpečný fenomén, ktorým je kybergrooming. Ide o situáciu, v ktorej sa páchateľ snaží od obete vylákať citlivé a intímne údaje so sexuálnom tematikou, ktoré následne zneužije. S obeťou postupne nadväzuje „blízky“ a „dôverný“ vzťah, pričom cieľom je manipulácia dieťaťa a v niektorých prípadoch snaha o stretnutie, kde hrozí fyzické a sexuálne zneužitie.

Oblasť skúseností so sexuálnym obsahom sme analyzovali z viacerých pohľadov. Každú položku, ktorá sa týkala odlišnej skúsenosti detí a mladých so sexualitou na internete, sme analyzovali z pohľadu celej skupiny, ďalej z pohľadu pohlavia, veku a z hľadiska regiónov Slovenska. Nasledujúce otázky sme sa pýtali detí vo veku 11+.

Opis oblasti v dotazníku:

Za posledný rok si určite videl/a množstvo rozličných obrázkov, fotiek, videí. Tieto obrázky môžu byť niekedy zjavne sexuálne, môžu napríklad zobrazovať nahých ľudí alebo ľudí pri sexe. Možno si nikdy nič také nevidel/a, ale možno si už niečo také videl/a na mobile, v časopise, v televízii na DVD alebo na internete. Nasledujúce otázky sú práve o tom.

Položky, ktoré boli obsiahnuté v skupine otázok týkajúcich sa sexuálnych obsahov:

- Videl/a si nejaké sexuálne obrázky, fotky, videá za POSLEDNÝ ROK?

- Ako často si za posledný rok videl/a obrázky tohto druhu v niektorom z nasledujúcich prostriedkov? - V časopise alebo knihe - V televízii, vo filme - Cez mobilný telefón, počítač, tablet alebo iné online zariadenie - Na stránke, kde ľudia zdieľajú videá (napr. YouTube) alebo fotografie (napr. Instagram) - Na online platforme, kde sa zdieľajú fotky (napr. Instagram, Flickr) - Na stránke sociálnych sietí (napr. Facebook, Twitter) - V online hre - Na pornografickej stránke (stránka s obsahom pre dospelých – v angl. X-rated) - V správe, ktorá mi bola priamo poslaná na mobilný telefón - V online reklame - Nejakým iným spôsobom

- Naposledy, keď si videl/a niečo také, ako si sa pri tom cítil/a?
- Dostal/a si za posledný rok nejaké sexuálne správy? Mohlo by ísť o slová, obrázky alebo videá.
- Osoba, od ktorej som sexuálne správy dostala, bola ... (osoba, s ktorou som v tom čase bol/a v romantickom vzťahu, osoba z internetu, ktorej skutočnú identitu nepoznám, iná osoba – prosím uveď).
- Ako často za posledný rok si dostal cez internet správy so sexuálnym obsahom?
- Poslal/a alebo zverejnil/a si za posledný rok nejaké sexuálne správy? Mohlo ísť o slová, obrázky alebo videá týkajúce sa teba alebo niekoho iného.
- Osoba, ktorej som sexuálne správy poslala, bola ... (osoba, s ktorou som v tom čase bol/a v romantickom vzťahu, osoba z internetu, ktorej skutočnú identitu nepoznám, iná osoba – prosím uveď).
- Ako často, ak vôbec, si za posledný rok poslal/a alebo uverejnil/a akékoľvek sexuálne správy (slová, obrázky alebo videá) nasledujúcimi spôsobmi?
- Zverejnil/a som správu so sexuálnym obsahom (napr. text, obrázky alebo video) na takom mieste na internete, kde to mohli vidieť aj iní ľudia celá skupina
- Ako často, ak vôbec, od teba za posledný rok na internete niekto chcel intímne informácie o tebe (text, fotky alebo videá, napr. ako vyzerá tvoje telo bez šiat alebo aké máš sexuálne zážitky), aj keď si na také otázky nechcel/a odpovedať?
- Osoba, ktorá odo mňa takého informácie žiadala, bola ... (osoba, s ktorou som v tom čase bol/a v romantickom vzťahu, osoba z internetu, ktorej skutočnú identitu nepoznám, iná osoba – prosím uveď).
- Požiadal/a som niekoho na internete o intímne informácie o ňom alebo o nej (napr. ako vyzerá nahý/á alebo aké má sexuálne zážitky)

Videl/a si nejaké sexuálne obrázky, fotky, videá za posledný rok?

Položky týkajúce sa sexuálneho obsahu sme sa pýtali iba detí a mládeže vo veku 11+.

CELÁ SKUPINA

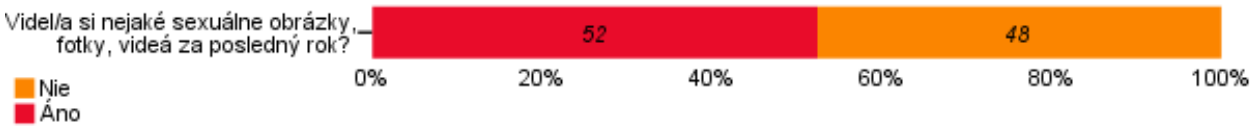

Z celkového počtu respondentov (N 1194), 81 respondentov označilo odpoveď „radšej nechcem odpovedať“, 114 označilo odpoveď „neviem“ a 150 bolo vo vekovej kategórii pod 11 rokov.

Identifikácia diferenciácií vzhľadom na demografické charakteristiky:

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

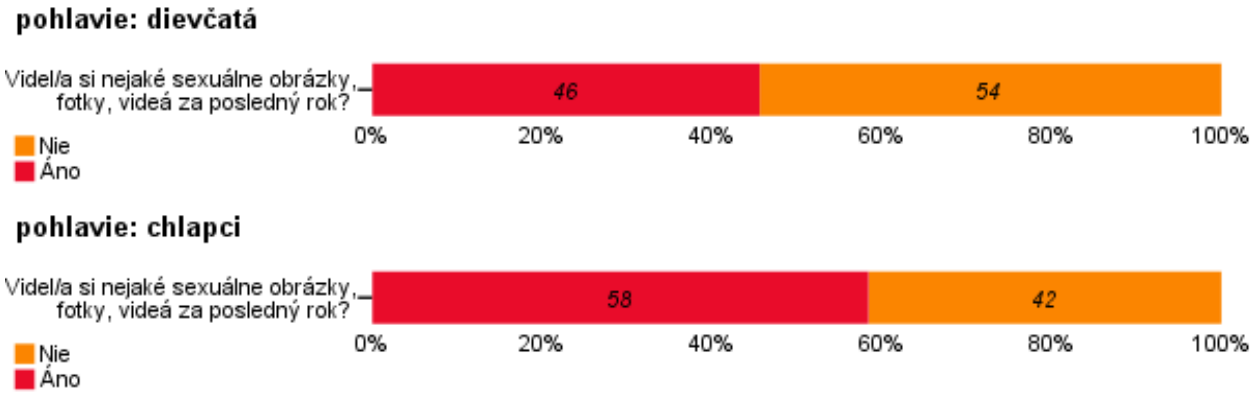

$X^2(1) = 13{,}958$, $p = 0{,}000$

PODĽA VEKU

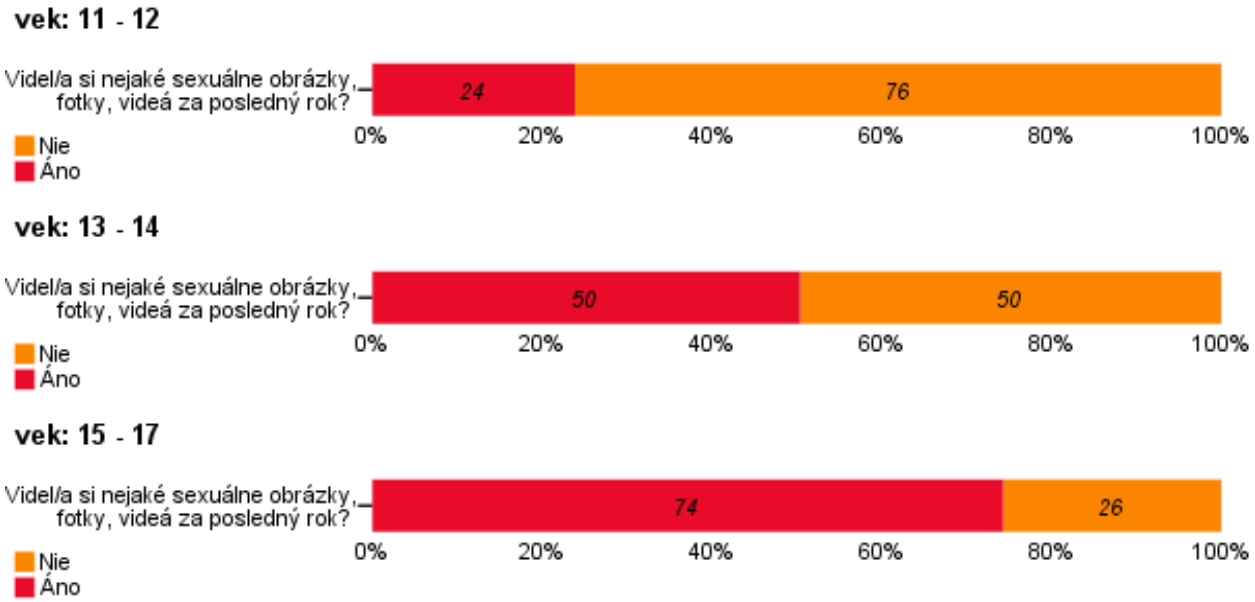

$X^2(2)=130{,}708$, 444, $p=0{,}000$

PODĽA REGIÓNU

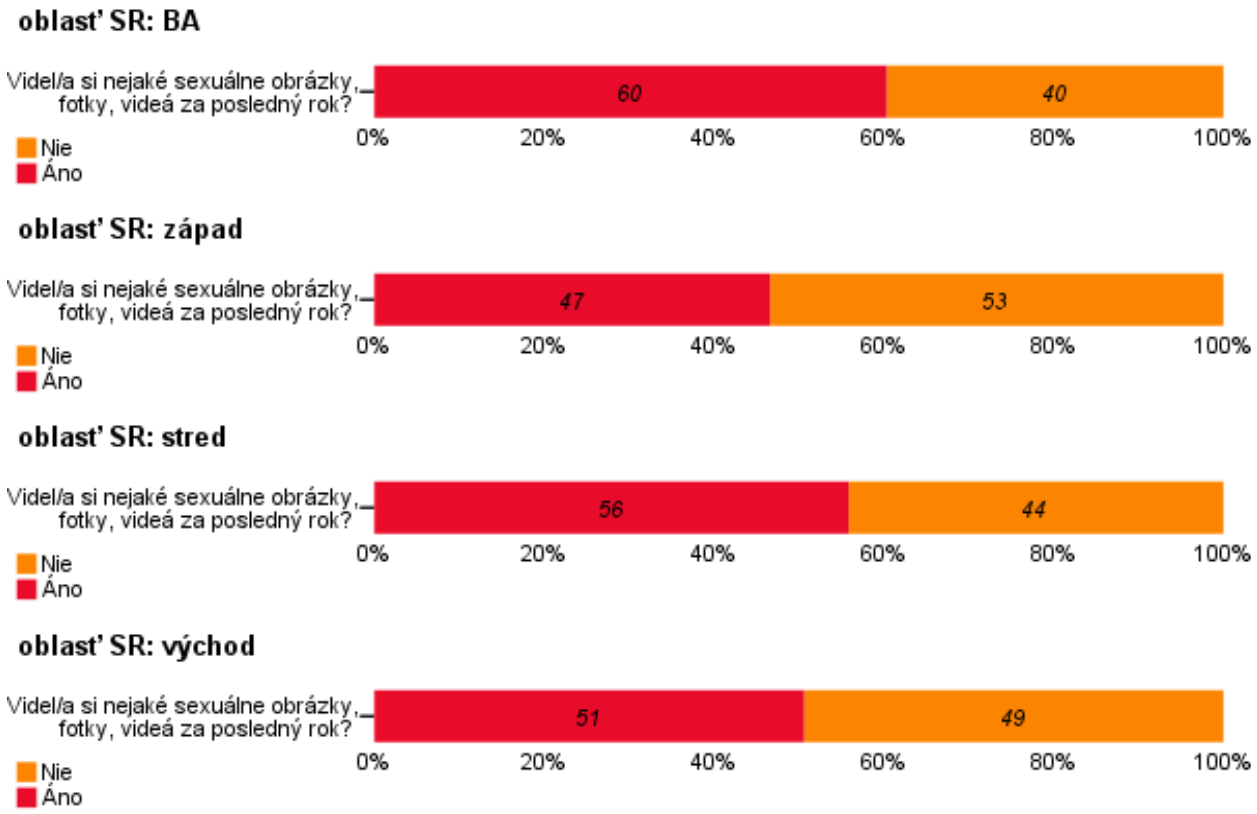

$X^2(3)=7{,}613$, $p = 0{,}055$

*Prechádzajúca otázka bola **filtračná**, teda na ďalšie otázky odpovedali len tí respondenti, ktorí v tejto otázke vyznačili odpoveď „áno“ (N 445).*

Ako často si za posledný rok videl/a obrázky tohto druhu v niektorom z nasledujúcich prostriedkov?

CELÁ SKUPINA

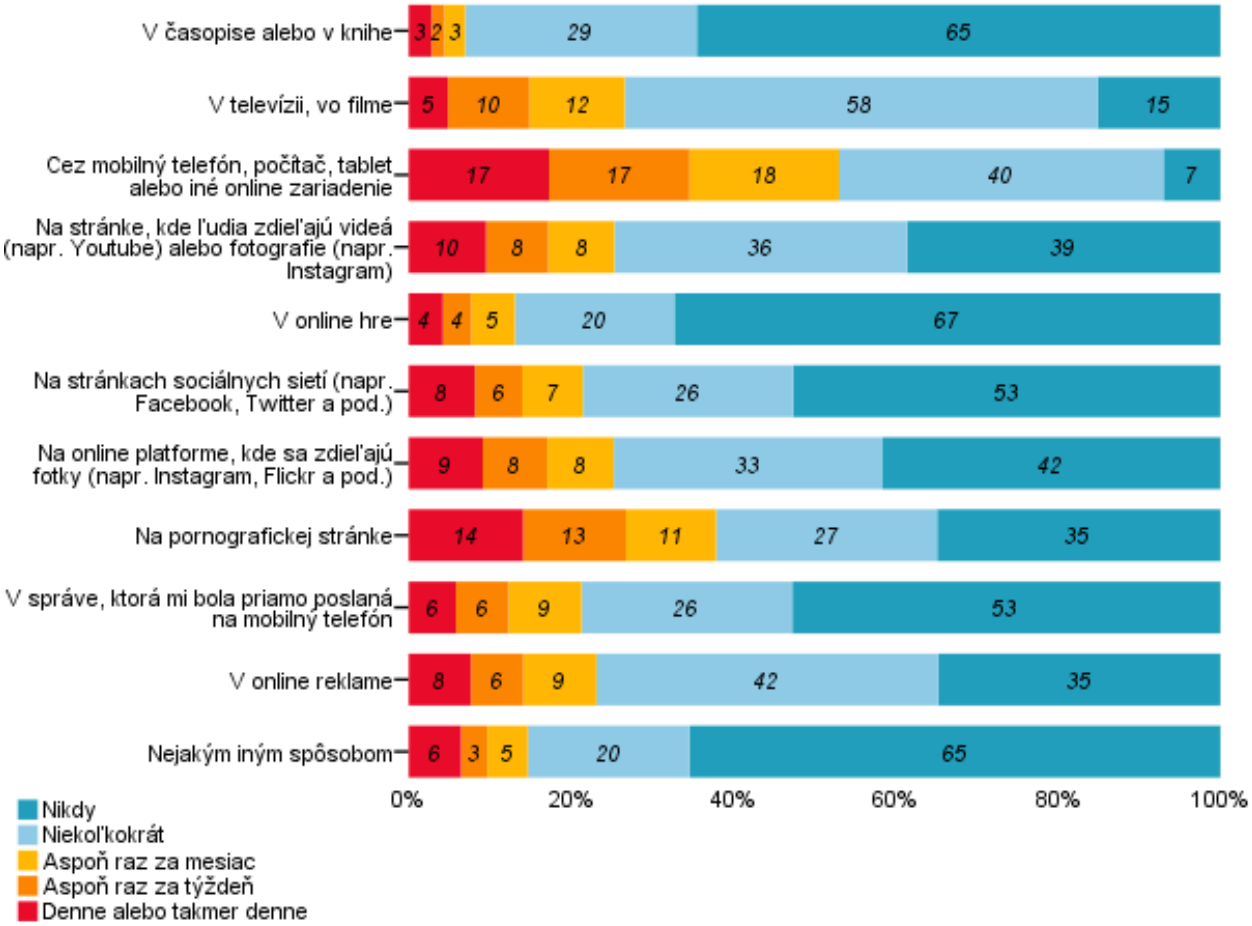

Z celkového počtu respondentov (N 445) v nasledujúcich počtoch respondenti na danú otázku neodpovedali, nechceli odpovedať alebo nevedeli:

- v *časopise alebo knihe: 2 respondenti uviedli, že radšej nechcú odpovedať, 12 respondentov, že nevie.*
- *v televízii alebo filme: 2 respondenti uviedli, že radšej nechce odpovedať, 7 respondentov, že nevie.*
- *cez mobilný telefón, ... : 7 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 10 respondentov, že nevie.*
- *na stránke, kde ľudia zdieľajú videá ... : 3 respondenti uviedli, že radšej nechcú odpovedať, 12 respondentov, že nevie.*
- *na online platforme, kde sa zdieľajú fotky ... : 3 respondenti uviedli, že radšej nechcú odpovedať, 14 respondentov, že nevie.*
- *na stránkach sociálnych sietí ... : 5 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 11 respondentov, že nevie.*
- *v online hre: 5 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 12 respondentov, že nevie.*

- *na pornografickej stránke: 17 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 24 respondentov, že nevie.*
- *v správe, ktorá mi bola priamo poslaná na môj mobilný telefón: 5 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 8 respondentov, že nevie.*
- *v online reklame: 4 respondenti uviedli, že radšej nechce odpovedať, 9 respondentov, že nevie.*
- *nejakým iným spôsobom: 11 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 93 respondentov, že nevie.*

Identifikácia diferenciácií vzhľadom na demografické charakteristiky:

PODĽA POHLAVIA

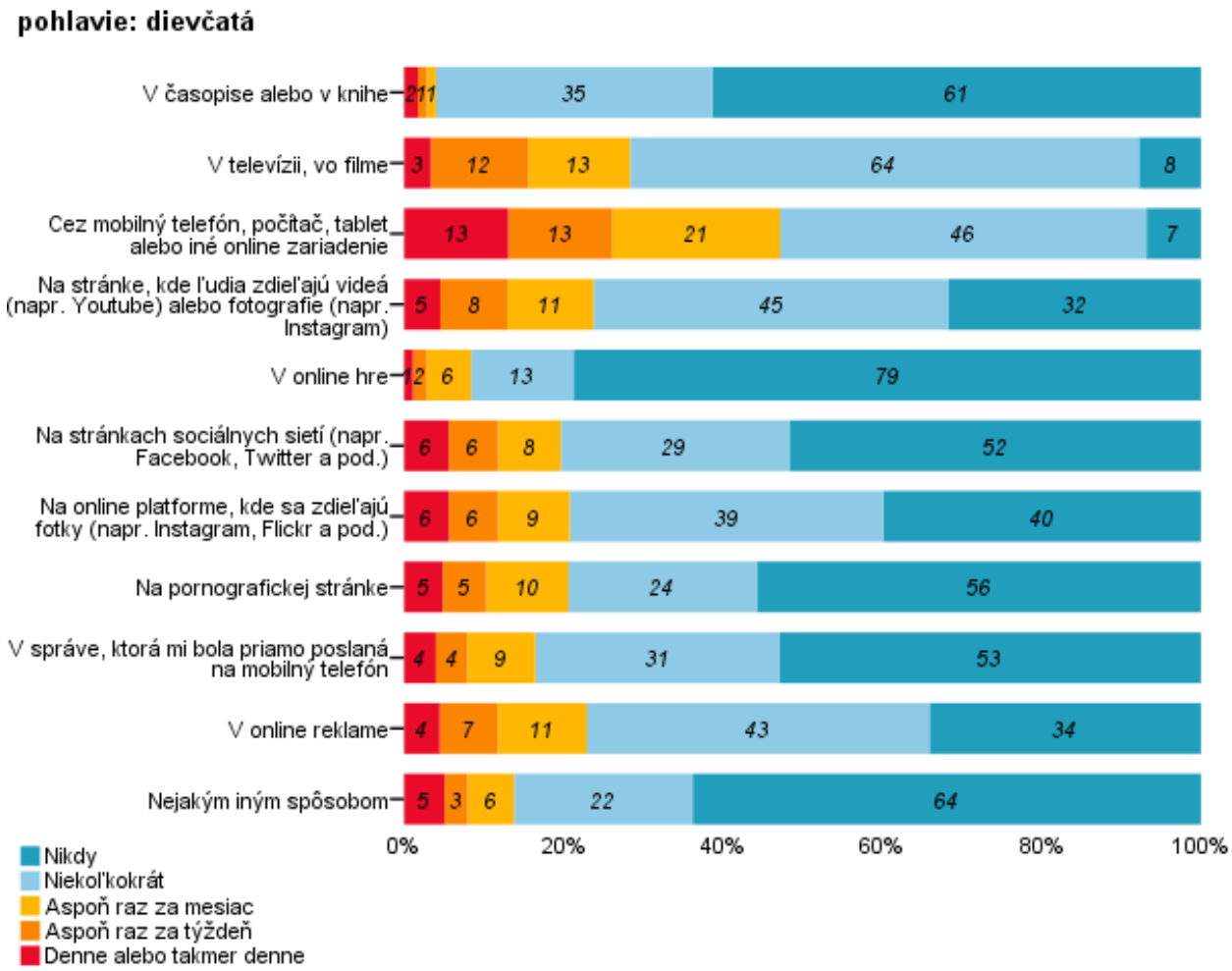

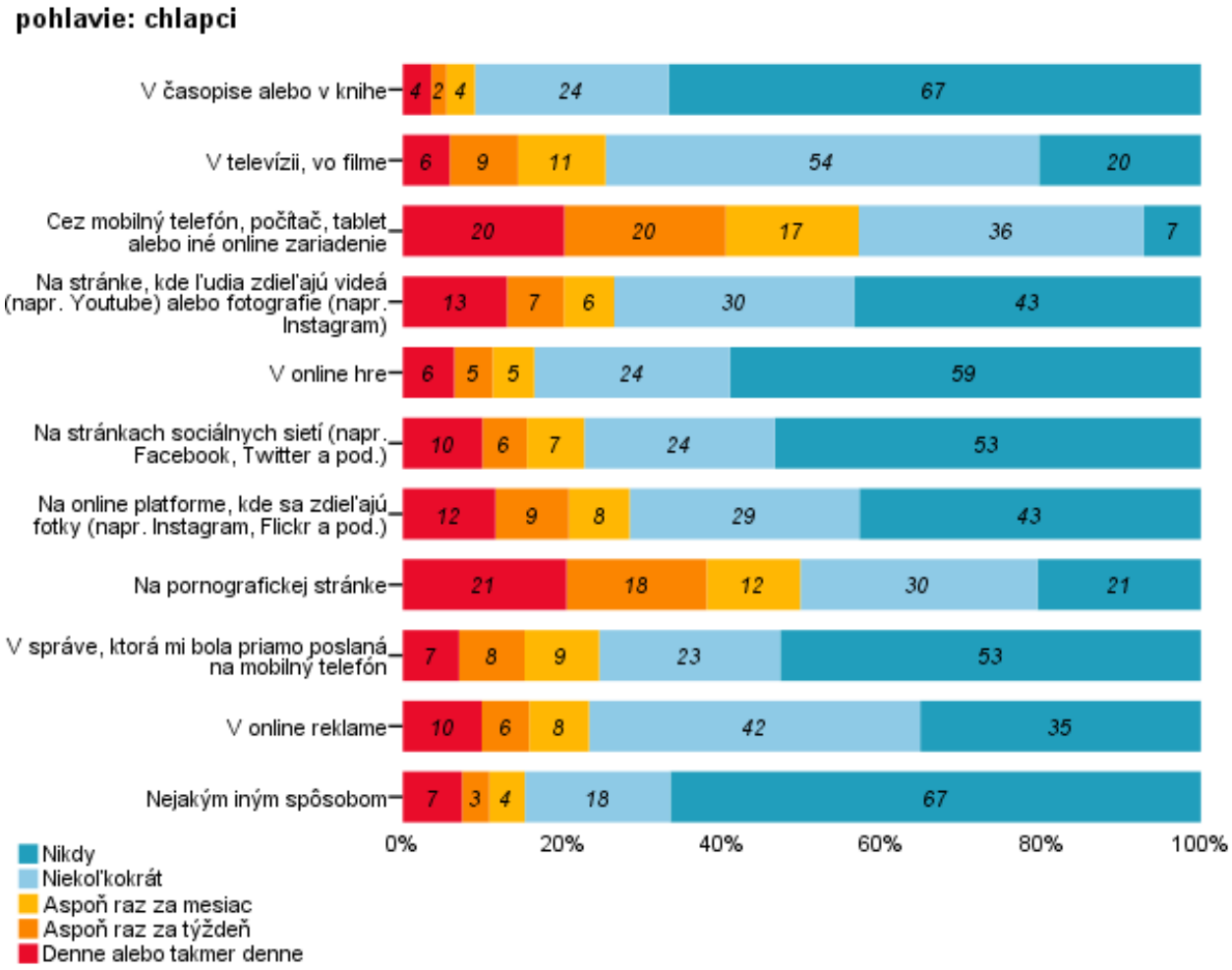

V časopise alebo knihe $U(N_{dievčatá} = 176, N_{chlapci} = 255) = 21727{,}500, Z = -0{,}666, p = 0{,}505$

V televízii alebo filme $U(N_{dievčatá} = 180, N_{chlapci} = 256) = 20477{,}500, Z = -2{,}217, p = 0{,}027$

Cez mobilný telefón, ... $U(N_{dievčatá} = 176, N_{chlapci} = 252) = 19230{,}000, Z = -2{,}440, p = 0{,}015$

Na stránke, kde ľudia zdieľajú videá ...

$U(N_{dievčatá} = 177, N_{chlapci} = 253) = 21266{,}000, Z = -0{,}938, p = 0{,}348$

V online hre $U(N_{dievčatá} = 179, N_{chlapci} = 249) = 17754{,}000, Z = -4{,}330, p = 0{,}000$

Na stránkach sociálnych sietí ... $U(N_{dievčatá} = 178, N_{chlapci} = 251) = 22164{,}000, Z = -0{,}151, p = 0{,}880$

Na online platforme, kde sa zdieľajú fotky ...

$U(N_{dievčatá} = 178, N_{chlapci} = 250) = 21484{,}000, Z = -0{,}644, p = 0{,}520$

Na pornografickej stránke $U(N_{dievčatá} = 165, N_{chlapci} = 239) = 11064{,}500, Z = -7{,}773, p = 0{,}000$

V správe, ktorá mi bola priamo poslaná na môj mobilný telefón

$U(N_{dievčatá} = 176, N_{chlapci} = 256) = 21530{,}000, Z = -0{,}857, p = 0{,}392$

V online reklame $U(N_{dievčatá} = 179, N_{chlapci} = 253) = 22470{,}500, Z = -0{,}144, p = 0{,}885$

Nejakým iným spôsobom $U(N_{dievčatá} = 138, N_{chlapci} = 203) = 13797{,}000, Z = -0{,}279, p = 0{,}781$

PODĽA VEKU

vek: 11 - 12

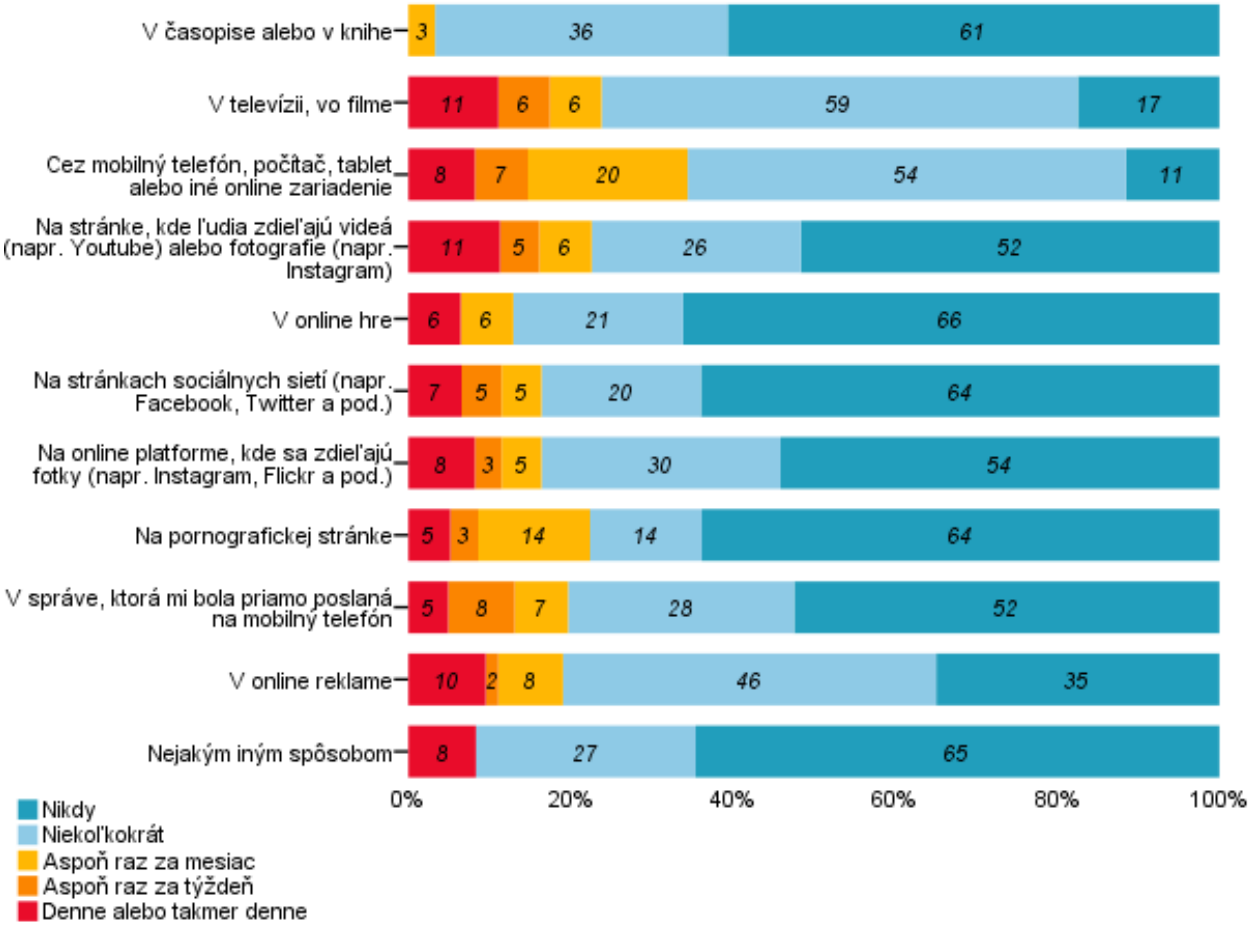

vek: 13 - 14

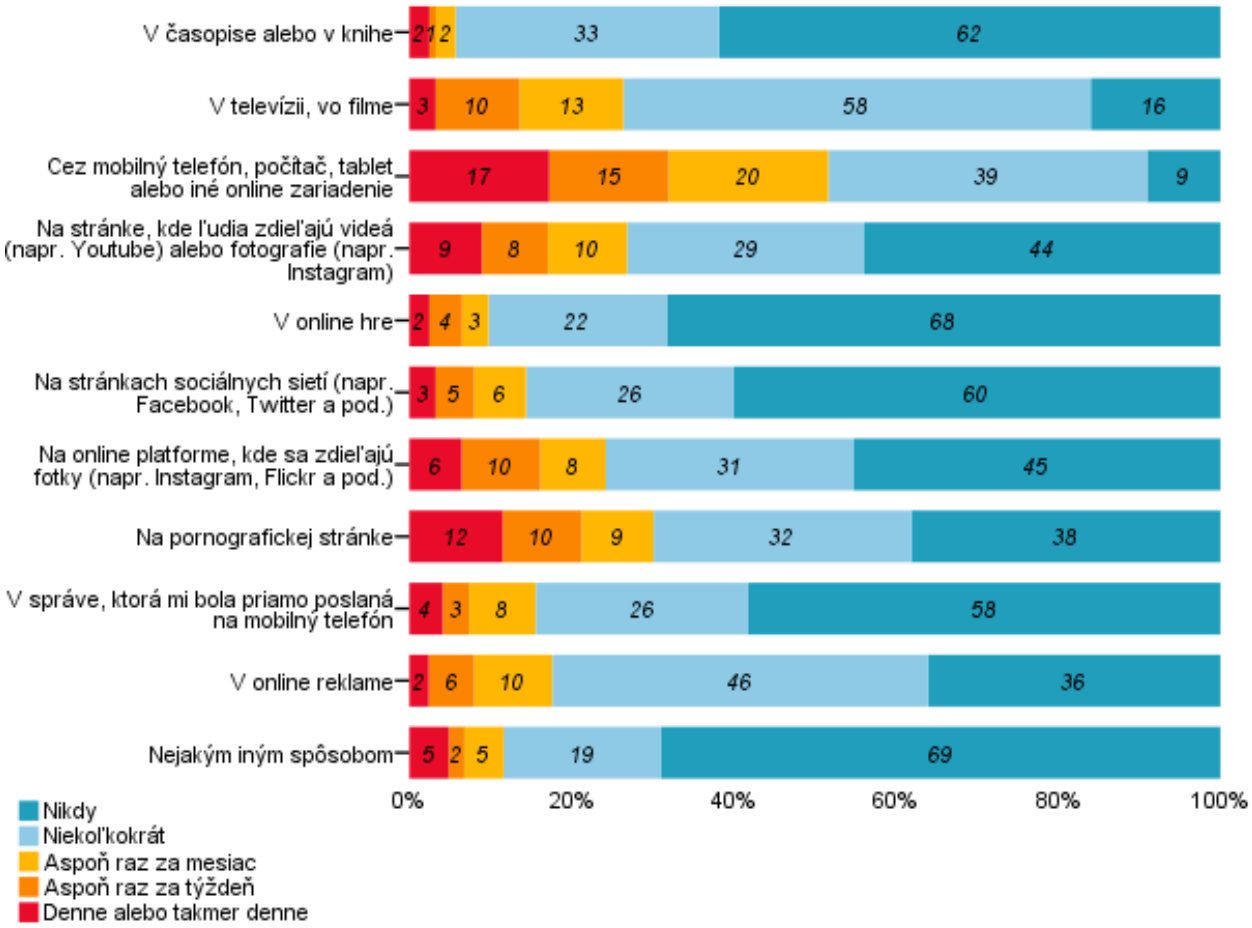
V časopise alebo v knihe 2 1 2 33 62
V televízii, vo filme 3 10 13 58 16
Cez mobilný telefón, počítač, tablet alebo iné online zariadenie 17 15 20 39 9
Na stránke, kde ľudia zdieľajú videá (napr. Youtube) alebo fotografie (napr. Instagram) 9 8 10 29 44
V online hre 2 4 3 22 68
Na stránkach sociálnych sietí (napr. Facebook, Twitter a pod.) 3 5 6 26 60
Na online platforme, kde sa zdieľajú fotky (napr. Instagram, Flickr a pod.) 6 10 8 31 45
Na pornografickej stránke 12 10 9 32 38
V správe, ktorá mi bola priamo poslaná na mobilný telefón 4 3 8 26 58
V online reklame 2 6 10 46 36
Nejakým iným spôsobom 5 2 5 19 69
0%
20%
40%
60%
80%
100%
Nikdy
Niekoľkokrát
Aspoň raz za mesiac
Aspoň raz za týždeň
Denne alebo takmer denne

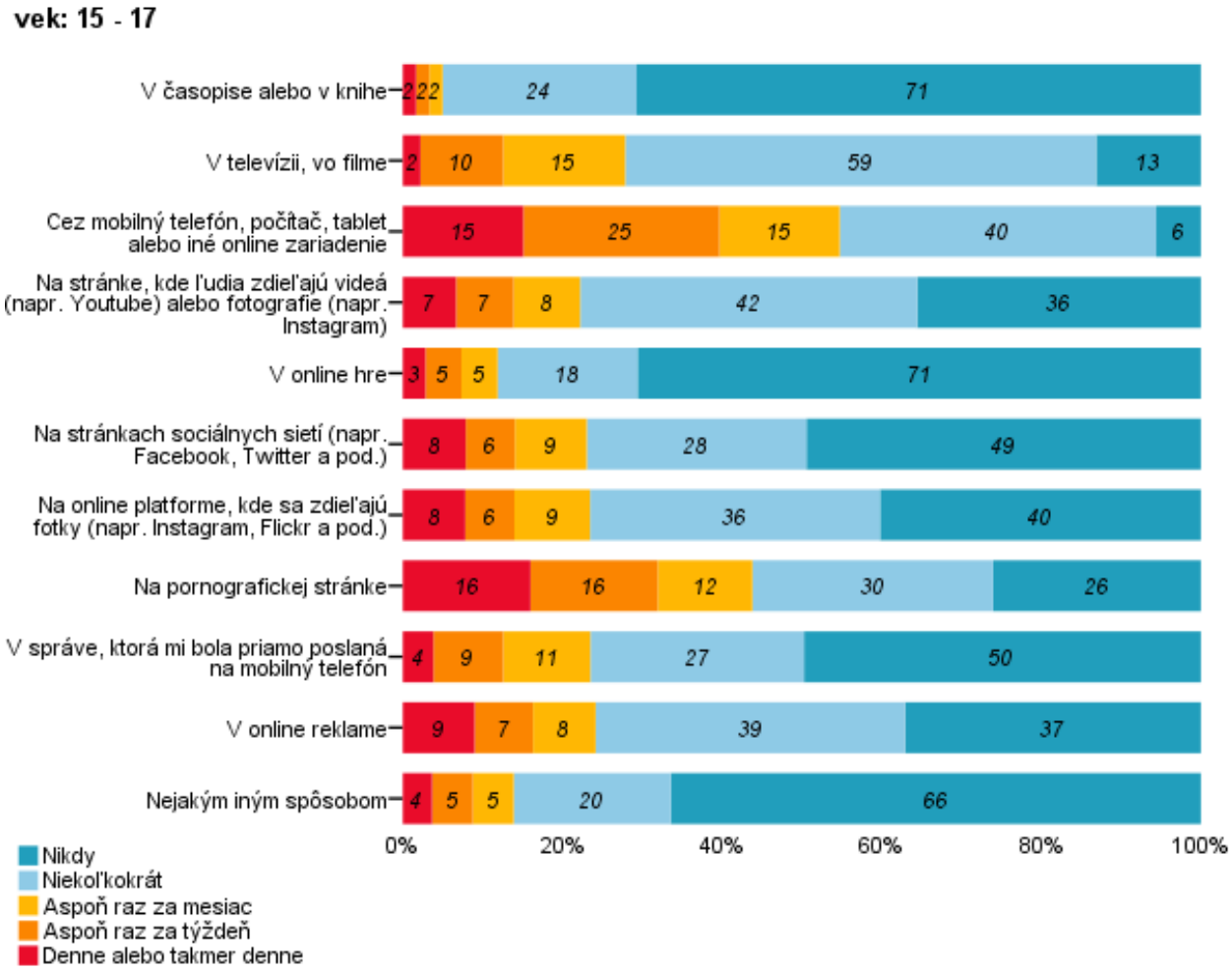

V časopise alebo knihe $H(N_{11\text{-}12} = 61, N_{13\text{-}14} = 123, N_{15\text{-}17} = 181) = 3{,}063, df = 2, p = 0{,}216$

V televízii alebo filme $H(N_{11\text{-}12} = 63, N_{13\text{-}14} = 125, N_{15\text{-}17} = 183) = 0{,}353, df = 2, p = 0{,}838$

Cez mobilný telefón, ... $H(N_{11\text{-}12} = 61, N_{13\text{-}14} = 122, N_{15\text{-}17} = 179) = 10{,}237, df = 2, p = 0{,}006$

Na stránke, kde ľudia zdieľajú videá ... $H(N_{11\text{-}12} = 52, N_{13\text{-}14} = 123, N_{15\text{-}17} = 180) = 1{,}902, df = 2, p = 0{,}386$

Na online platforme, kde sa zdieľajú fotky ...

$H(N_{11\text{-}12} = 61, N_{13\text{-}14} = 124, N_{15\text{-}17} = 179) = 3{,}050, df = 2, p = 0{,}218$

Na stránkach sociálnych sietí ... $H(N_{11\text{-}12} = 61, N_{13\text{-}14} = 124, N_{15\text{-}17} = 178)=5{,}957, df = 2, p = 0{,}051$

V online hre $H(N_{11\text{-}12} = 62, N_{13\text{-}14} = 125, N_{15\text{-}17} = 178)=0{,}407, df = 2, p = 0{,}816$

Na pornografickej stránke $H(N_{11\text{-}12} = 58, N_{13\text{-}14} = 113, N_{15\text{-}17} = 169)=24{,}062, df = 2, p = 0{,}000$

V správe, ktorá mi bola priamo poslaná na môj mobilný telefón

$H(N_{11\text{-}12} = 61, N_{13\text{-}14} = 122, N_{15\text{-}17} = 183)=2{,}876, df = 2, p = 0{,}020$

V online reklame $H(N_{11\text{-}12} = 63, N_{13\text{-}14} = 125, N_{15\text{-}17} = 178) = 0{,}512, df = 2, p = 0{,}774$

Nejakým iným spôsobom $H(N_{11\text{-}12} = 48, N_{13\text{-}14} = 103, N_{15\text{-}17} = 137) = 0{,}255, df = 2, p = 0{,}880$

PODĽA REGIÓNU

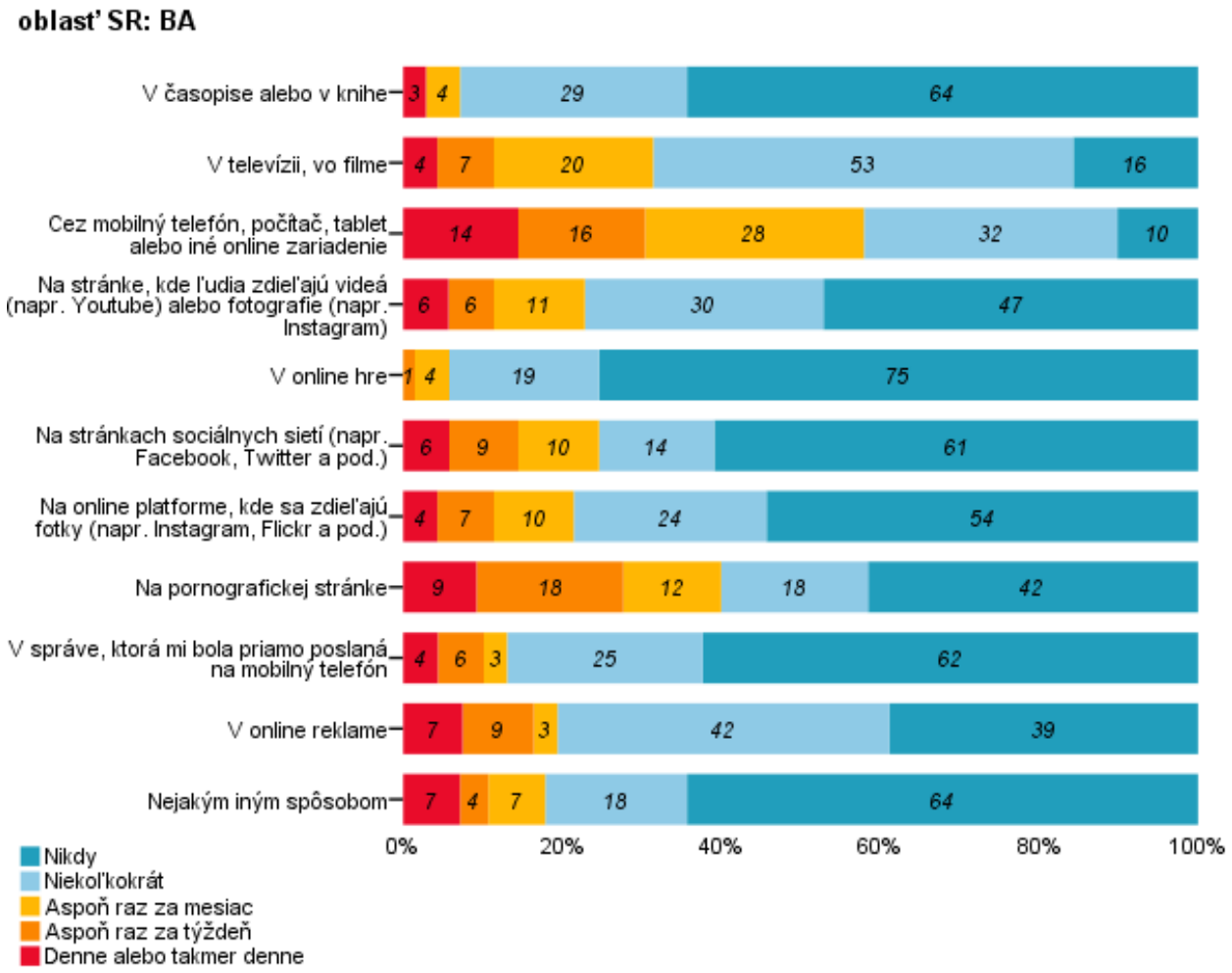

oblasť SR: západ

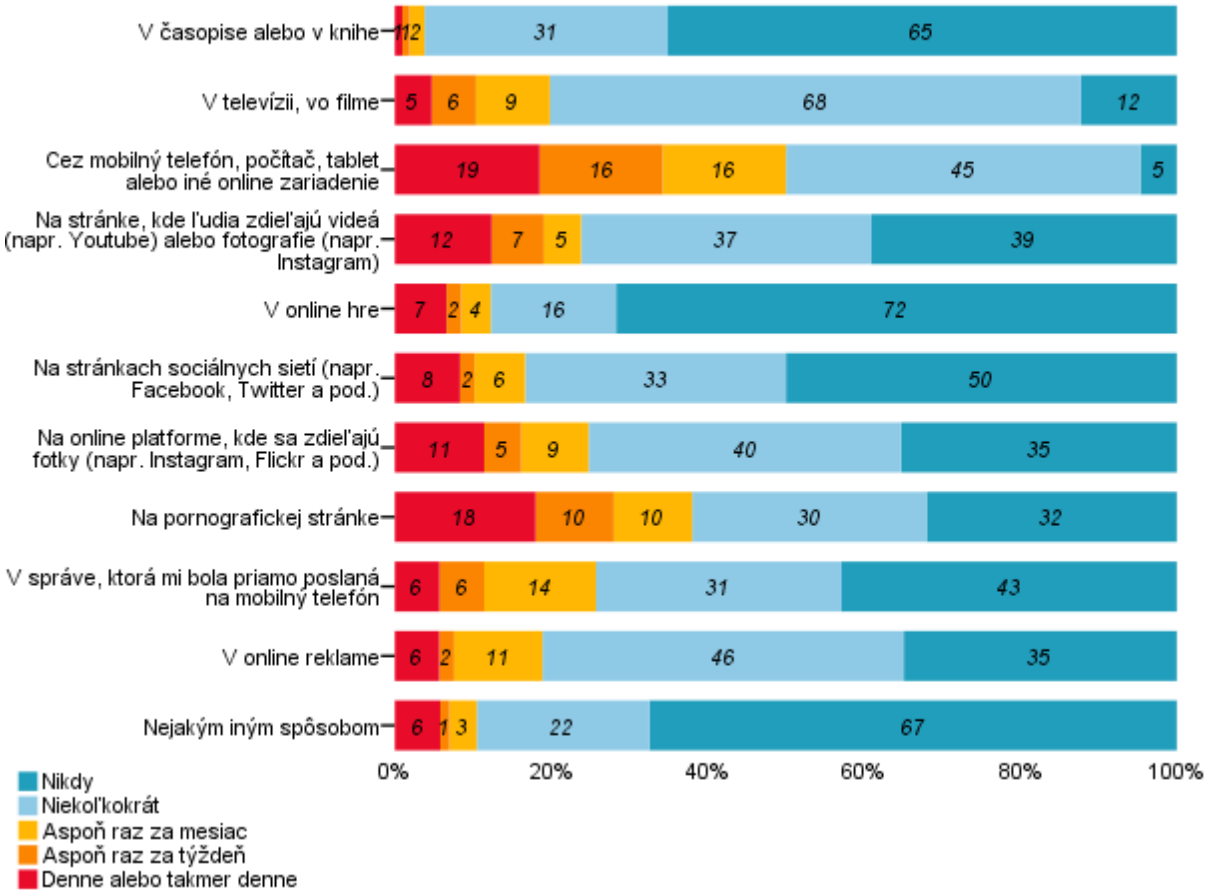

oblasť SR: stred

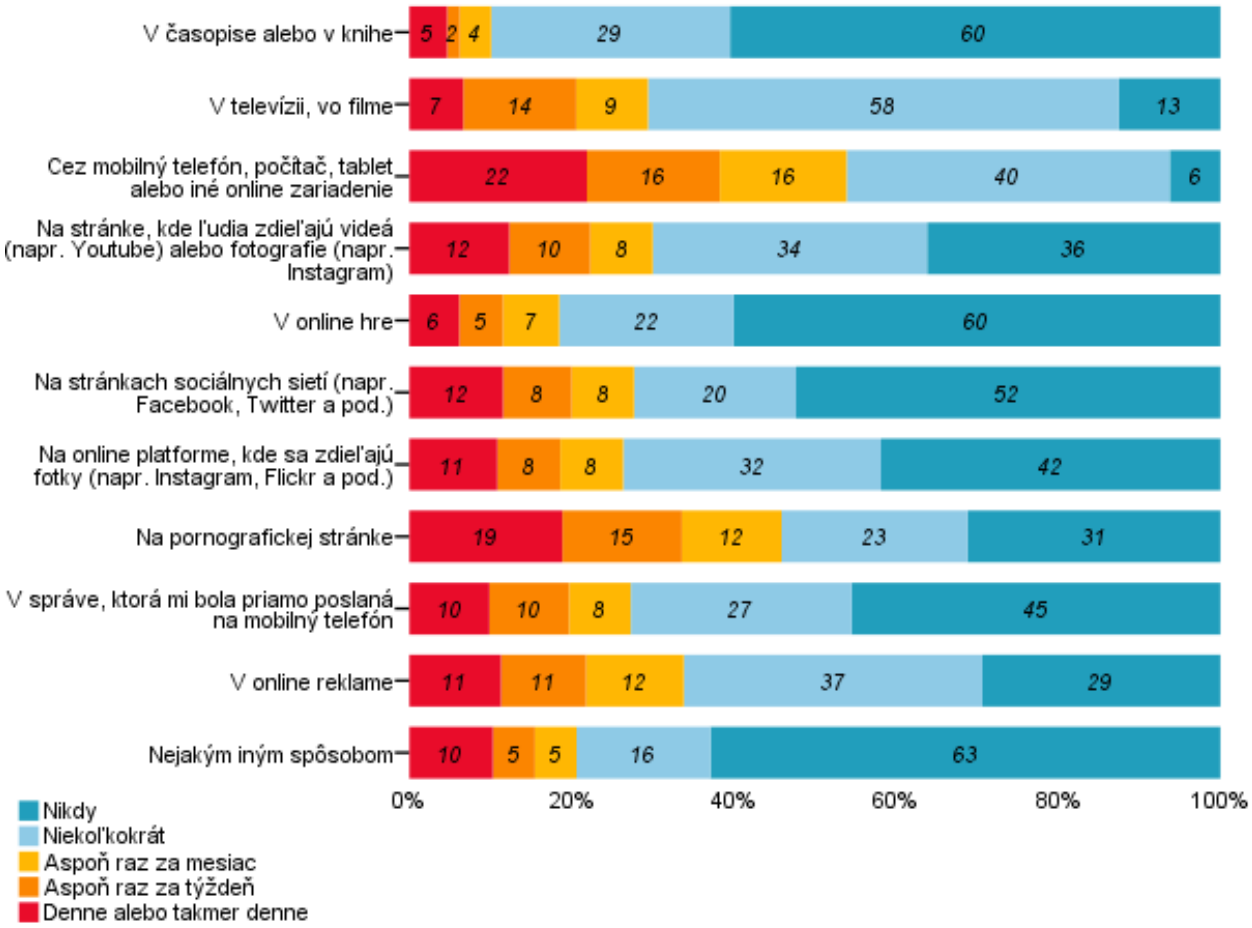

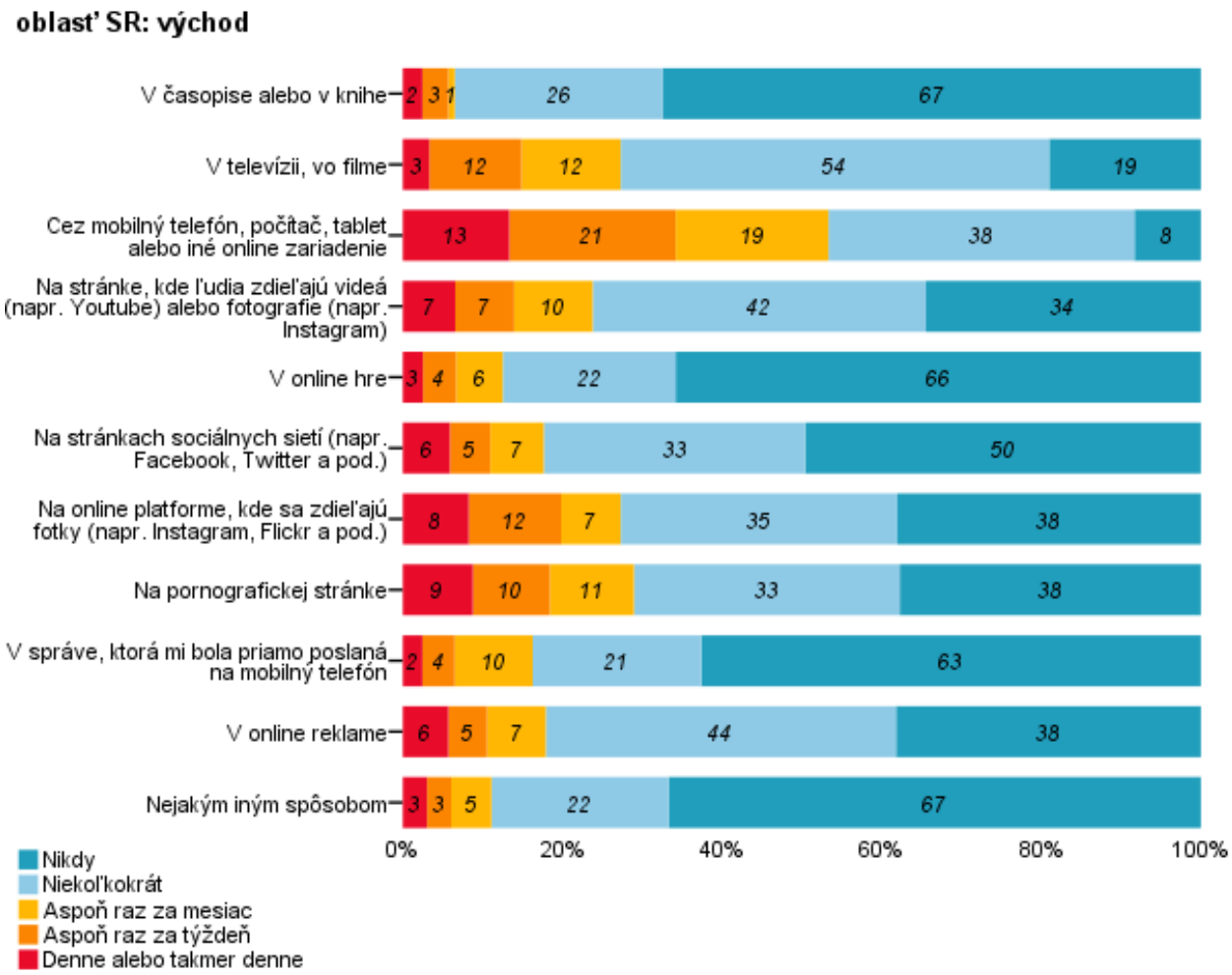

V časopise alebo knihe $H(N_{BA} = 70, N_{západ} = 106, N_{stred} = 129, N_{východ} = 123) = 1{,}849, df = 3, p = 0{,}604$

V televízii alebo filme $H(N_{BA} = 70, N_{západ} = 106, N_{stred} = 136, N_{východ} = 121) = 2{,}441, df = 3, p = 0{,}486$

Cez mobilný telefón, ... $H(N_{BA} = 69, N_{západ} = 108, N_{stred} = 128, N_{východ} = 120) = 0{,}763, df = 3, p = 0{,}858$

Na stránke, kde ľudia zdieľajú videá ...

$H(N_{BA} = 70, N_{západ} = 105, N_{stred} = 130, N_{východ} = 122) = 3{,}140, df = 3, p = 0, 370$

Na online platforme, kde sa zdieľajú fotky ..

$H(N_{BA} = 70, N_{západ} = 105, N_{stred} = 129, N_{východ} = 121) = 5{,}260, df = 3, p = 0{,}154$

Na stránkach sociálnych sietí ...

$H(N_{BA} = 69, N_{západ} = 108, N_{stred} = 130, N_{východ} = 119) = 1{,}393, df = 3, p = 0{,}707$

V online hre $H(N_{BA} = 69, N_{západ} = 106\ N_{stred} = 130, N_{východ} = 120) = 7{,}287, df =3, p =0{,}063$

Na pornografickej stránke

$H(N_{BA} = 65, N_{západ} = 100, N_{stred} = 122, N_{východ} = 114) = 6{,}122, df = 3, p = 0{,}106$

V správe, ktorá mi bola priamo poslaná na môj mobilný telefón

$H(N_{BA} = 69, N_{západ} = 105, N_{stred} = 132, N_{východ} = 123) = 15{,}519, df = 3, p = 0{,}001$

V online reklame $H(N_{BA} = 67, N_{západ} = 105, N_{stred} = 133, N_{východ} = 123) = 8{,}348, df = 3, p = 0{,}039$

Nejakým iným spôsobom $H(N_{BA} = 56, N_{západ} = 86, N_{stred} = 97, N_{východ} = 99) = 1{,}521, df = 3, p = 0{,}677$

Naposledy, keď si videl/a niečo také, ako si sa pri tom cítil/a?

CELÁ SKUPINA

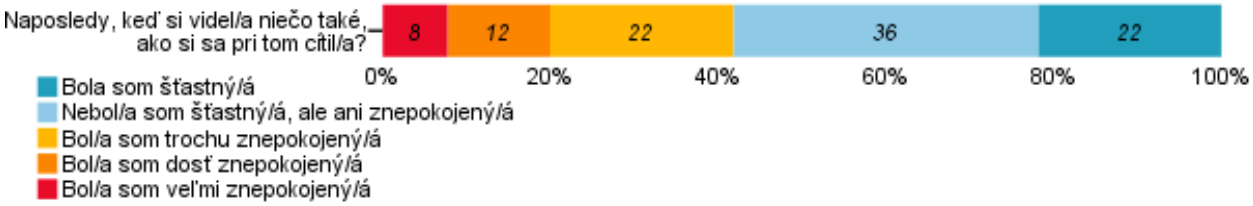

Na túto otázku odpovedali len respondenti, ktorí mali skúsenosť so sexuálnym obsahom (N 445). Z nich 34 respondentov označilo odpoveď „radšej nechcem odpovedať“, 100 označilo odpoveď „neviem“.

Identifikácia diferenciácií vzhľadom na demografické charakteristiky:

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

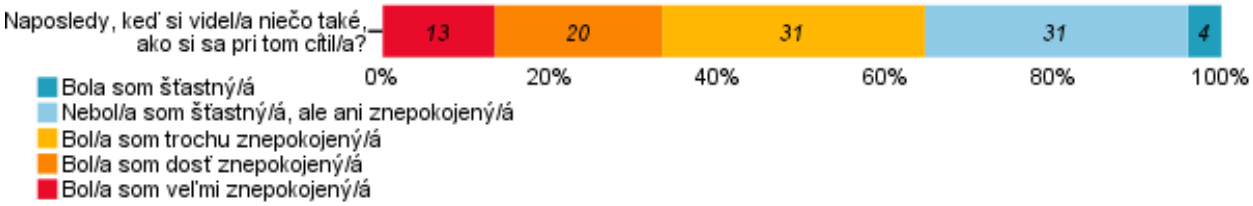

pohlavie: chlapci

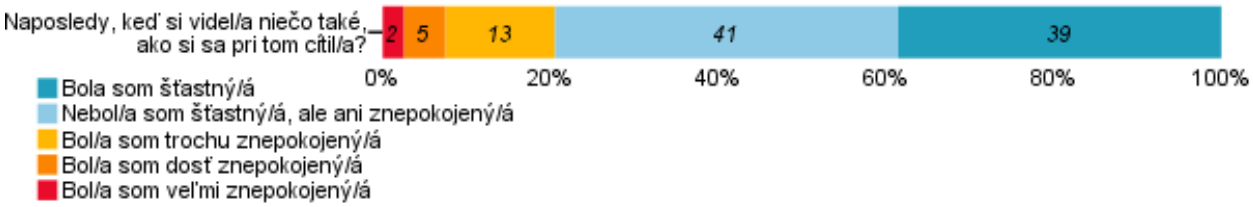

$U(N_{dievčatá} = 150, N_{chlapci} = 161) = 5219,500, Z = -8,977, p = 0,000$

PODĽA VEKU

vek: 11 - 12

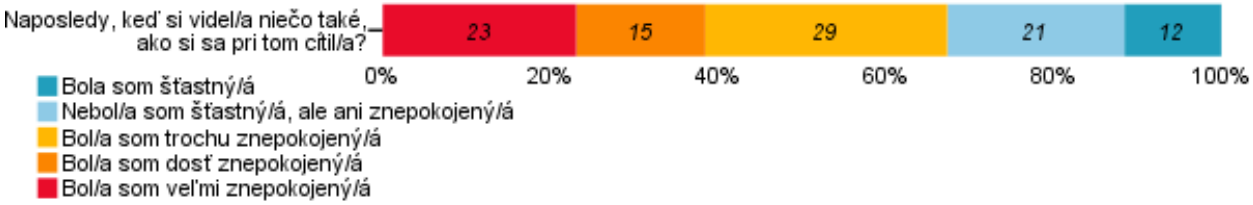

vek: 13 - 14

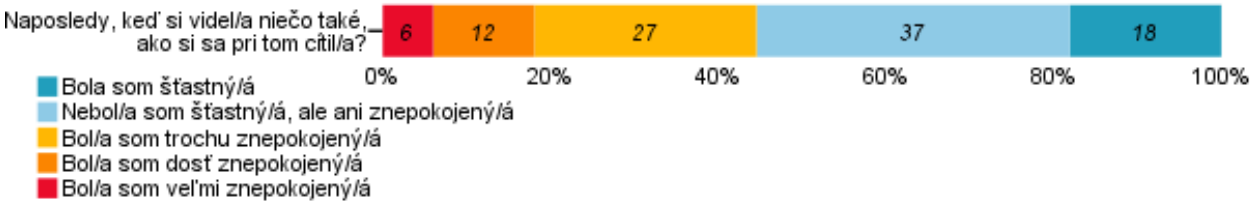

vek: 15 - 17

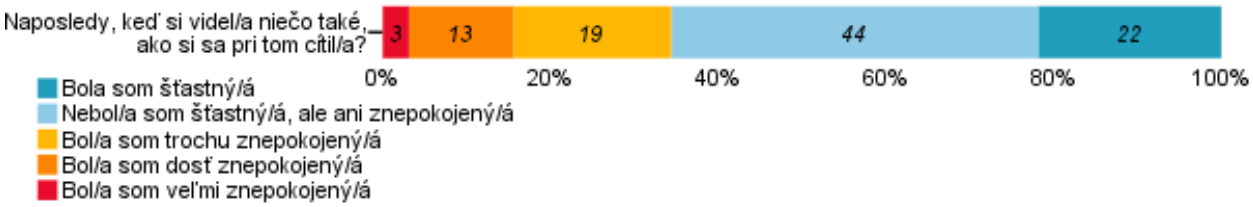

$H(N_{11\text{-}12} = 52, N_{13\text{-}14} = 83, N_{15\text{-}17} = 128) = 17{,}347, df = 2, p = 0{,}000$

PODĽA REGIÓNU

oblasť SR: BA

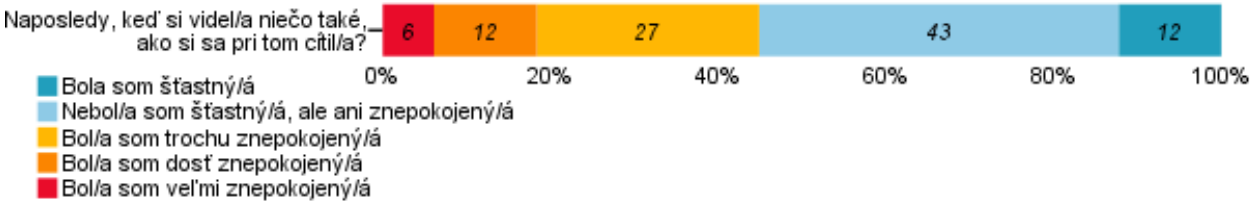

oblasť SR: západ

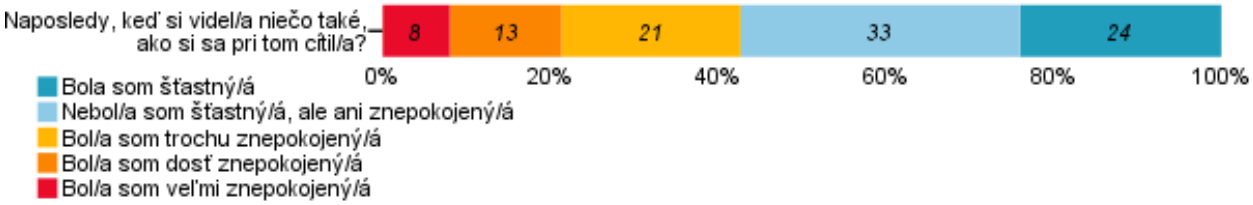

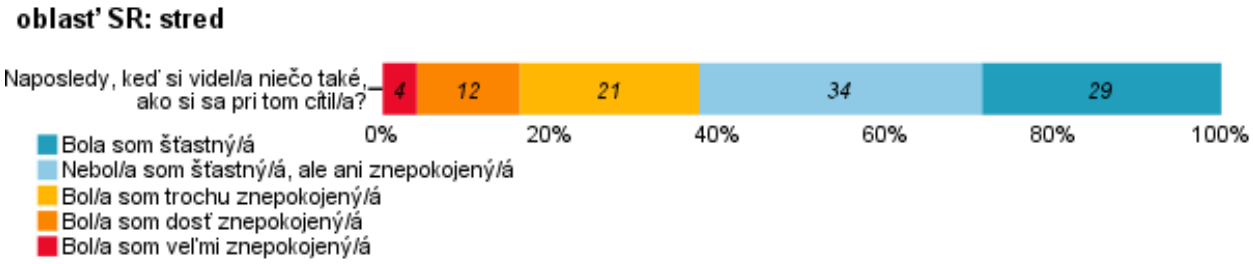

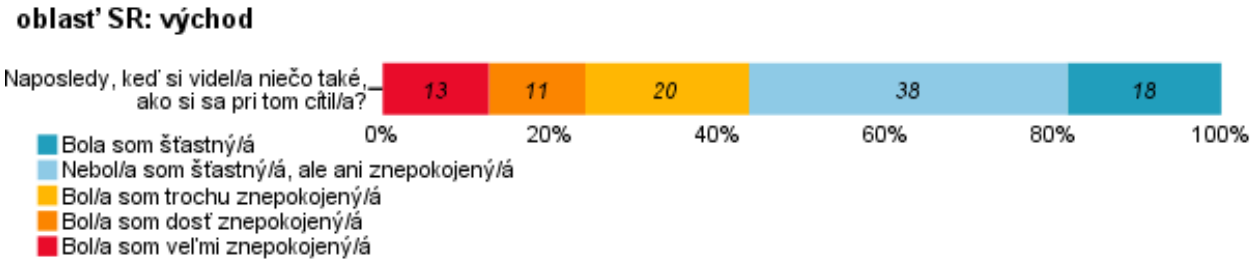

$H(N_{BA} = 49, N_{západ} = 75, N_{stred} = 98, N_{východ} = 87) = 5{,}258, df = 3, p = 0{,}154$

Dostal/a si za posledný rok nejaké sexuálne správy? Mohlo ísť o slová, obrázky alebo videá.

CELÁ SKUPINA

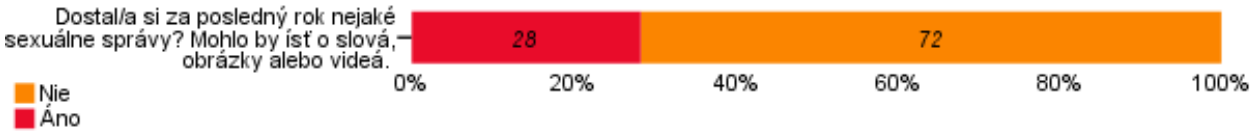

Z celkového počtu (N 1194) 44 respondentov označilo odpoveď „radšej nechcem odpovedať", 70 označilo odpoveď „neviem" a 150 bolo vo vekovej kategórií pod 11 rokov.

Identifikácia diferenciácií vzhľadom na demografické charakteristiky:

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

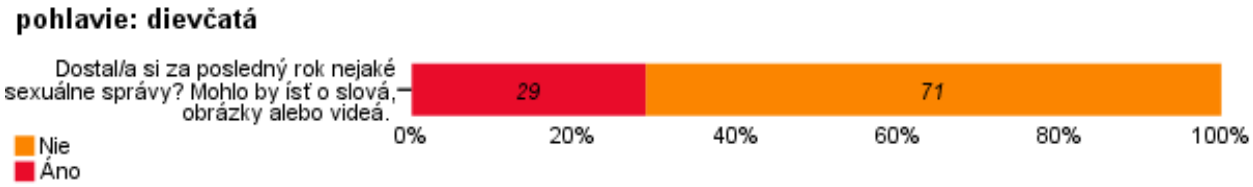

pohlavie: chlapci

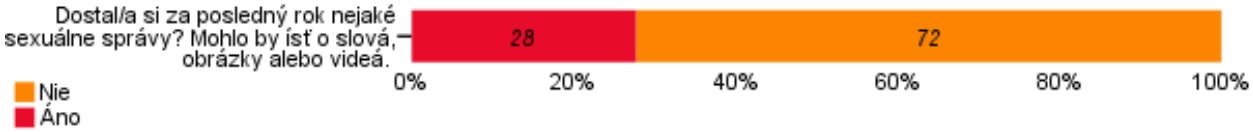

$X^2(1) = 0{,}157$, $p = 0{,}692$

PODĽA VEKU

vek: 11 - 12

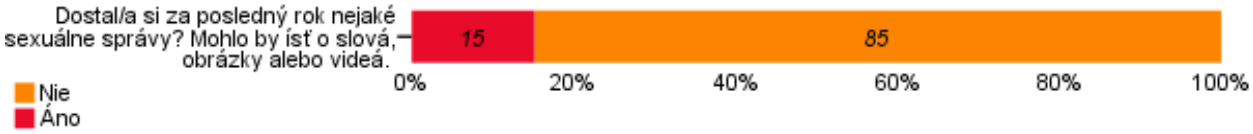

vek: 13 - 14

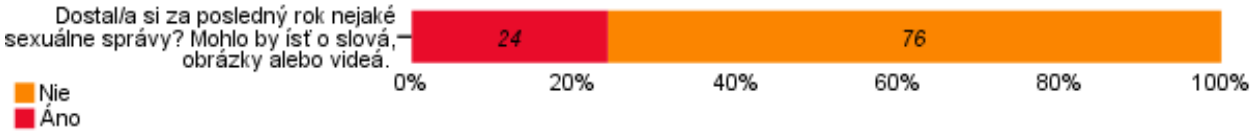

vek: 15 - 17

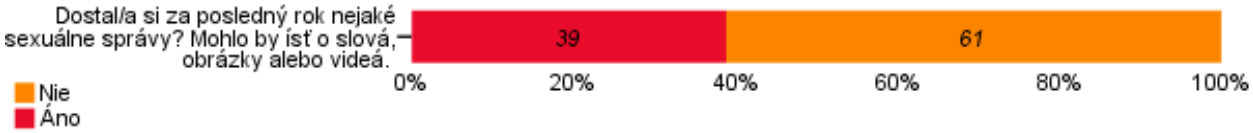

$X^2(2) = 41{,}285$, $p = 0{,}000$

PODĽA REGIÓNU

oblasť SR: BA

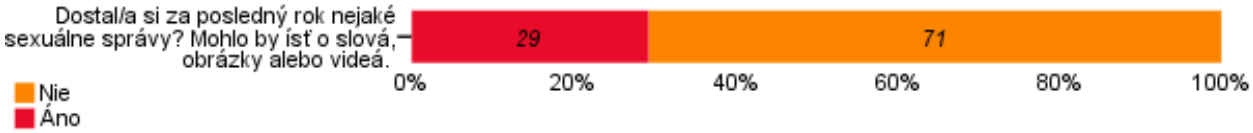

oblasť SR: západ

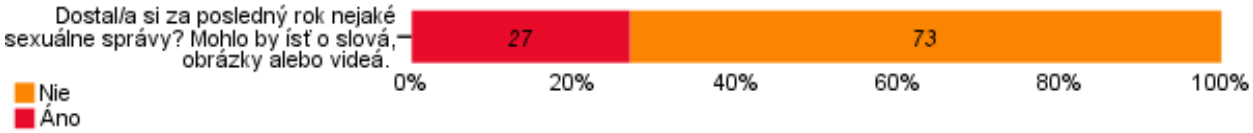

oblasť SR: stred

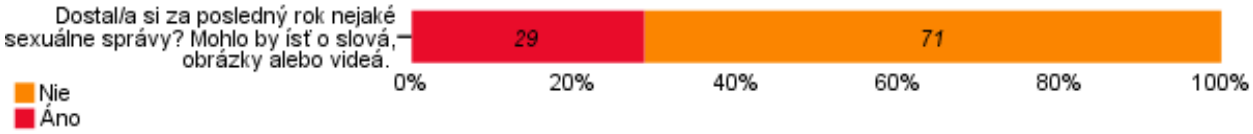

oblasť SR: východ

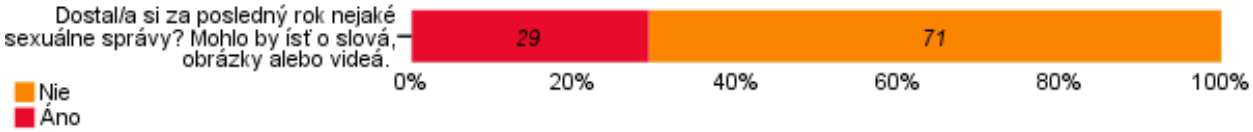

X2(3) = 0,419, p = 0,936

*Táto otázka bola **filtračná**, teda na ďalšie otázky odpovedali len tí respondenti, ktorí v tejto otázke vyznačili odpoveď „áno“ (N 263, 28, 3 %). V ďalších otázkach sme sa pýtali, od **koho** sexuálne správy **dostávajú** a ako často.*

Osoba, od ktorej som sexuálne správy dostal/a, bola:

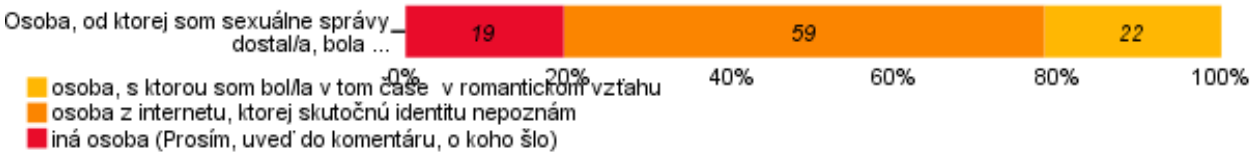

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

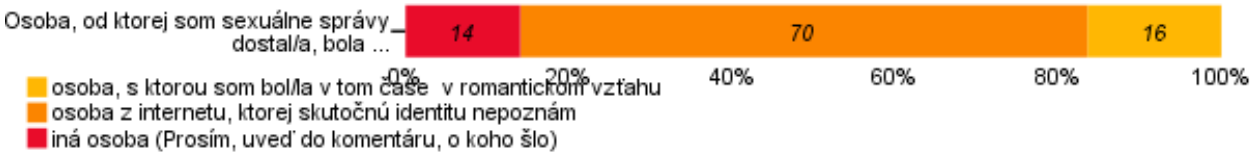

pohlavie: chlapci

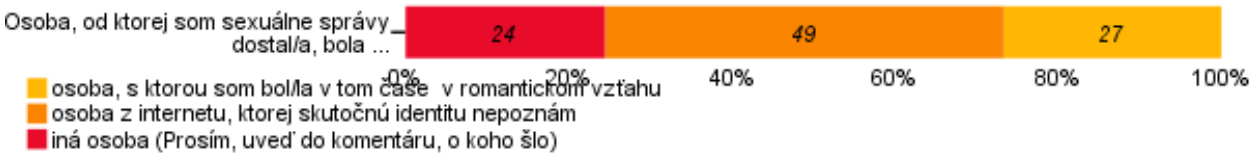

$X^2(2) = 11,594$, p = 0,003

PODĽA VEKU

vek: 11 - 12

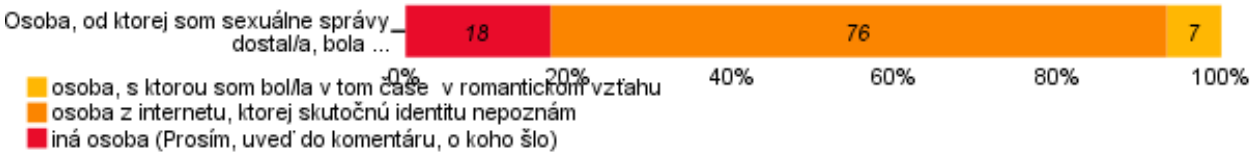

vek: 13 - 14

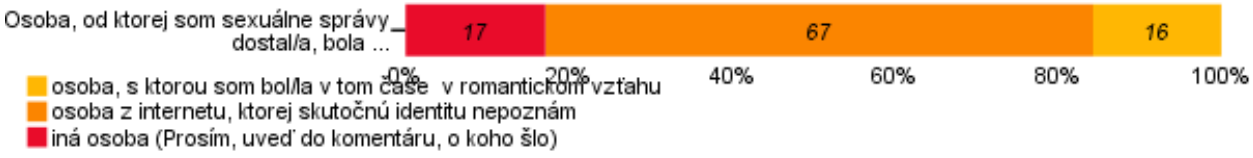

vek: 15 - 17

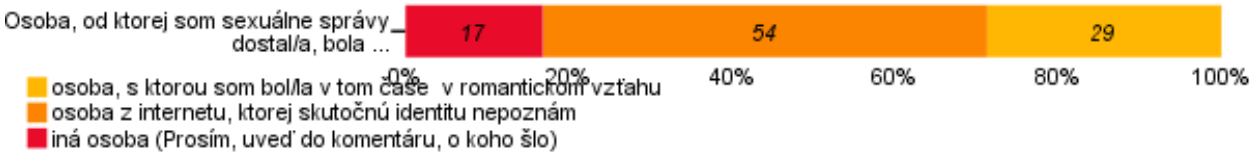

$X^2(3) = 11{,}020$, $p = 0{,}026$

PODĽA REGIÓNU

oblasť SR: BA

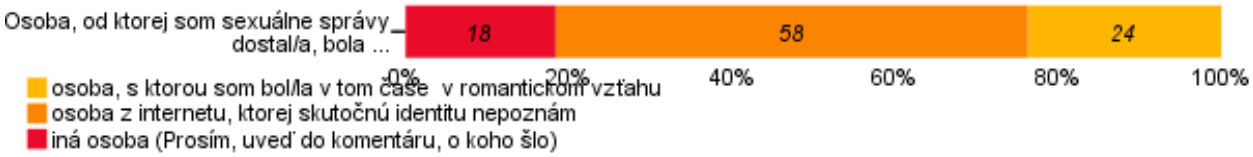

oblasť SR: západ

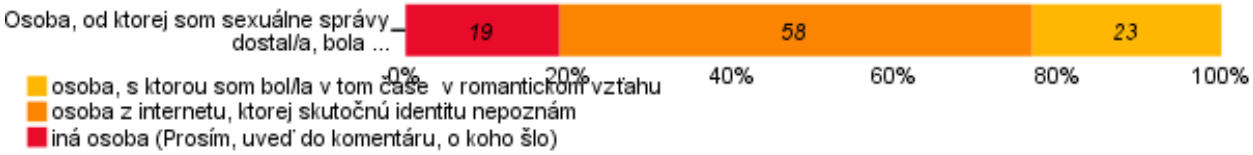

oblasť SR: stred

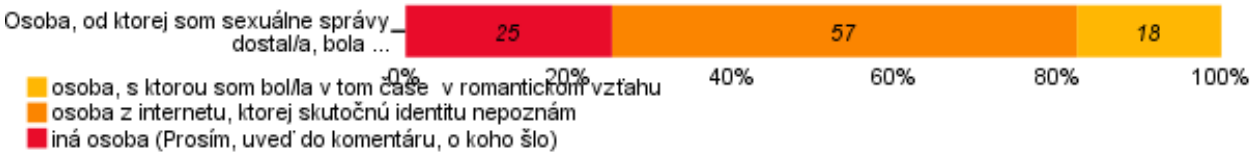

oblasť SR: východ

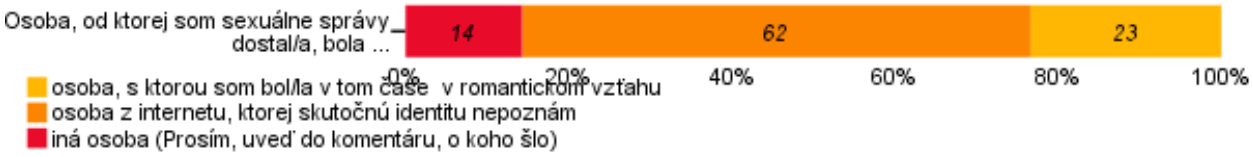

$X^2(6) = 3{,}532$, $p = 0{,}740$

Na otvorenú otázku, od koho dostali sexuálnu správu, deti a dospievajúci odpovedali napr.: „automaticky generované správy na Snapchate“, „Aziatka z tiktoku“, „bol to bot“, „boli to asi 9 chlapci, ktorí mi poslali žiadosť o priateľstvo. Prijala som, ale nebola som si v tom istá. Keď mi poslali nahé fotky, nahlásila som ich a zablokovala som ich“, „Dajaká osoba na instagrame, ktorá posiela reklamy“, kamarát/kamaráti, „na vstekych piratskych strankach, kde som bol bola aspon jedna sexualne orientovana

reklama, ktora ma pobavila", „Neviem bolo to nechutne", „Neznáme účty na sociálnych sieťach", „Niekto na Instragrame alebo Snapchate, buď som tú osobu nepoznala vôbec nemala ani normálny účet ani sledovateľov ani profilovú fotku, alebo niekto so svojimi normálnymi fotkami tváre... miekto zo zahraničia nejaký Ind alebo niekto z SR", „písal mi cez instagram,najprv bol slušný, a potom to všetko začalo", „Random typek zo snapiku, ktorý pýtal za fotenky 15€ na paypal ale ja som ho oscamoval a dal mi ich za free. EZ Clap free nudes :)", „Viacerí chalani ktorý majú 18+ mi posielali sexuálne obrázky aj videa a ja som ich vôbec nepoznala".

Ako často za posledný rok si dostal/a cez internet správy so sexuálnym obsahom?

CELÁ SKUPINA

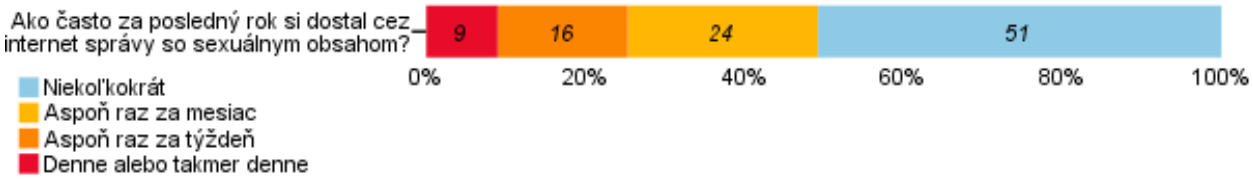

Identifikácia diferenciácií vzhľadom na demografické charakteristiky:

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

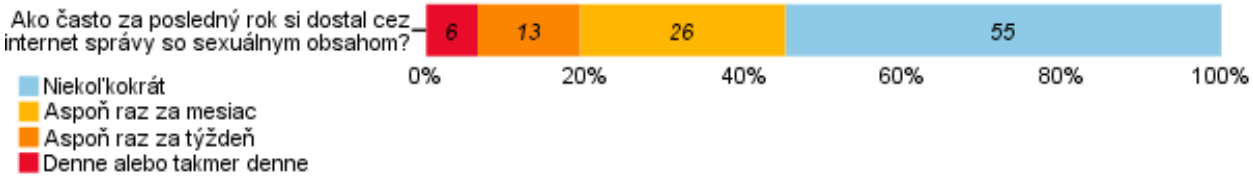

pohlavie: chlapci

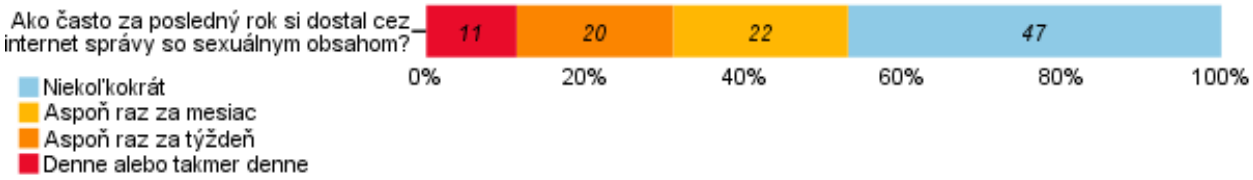

$U(N_{dievčatá} = 124, N_{chlapci} = 132) = 7216{,}000, Z = -1{,}773, p = 0{,}076$

PODĽA VEKU

vek: 11 - 12

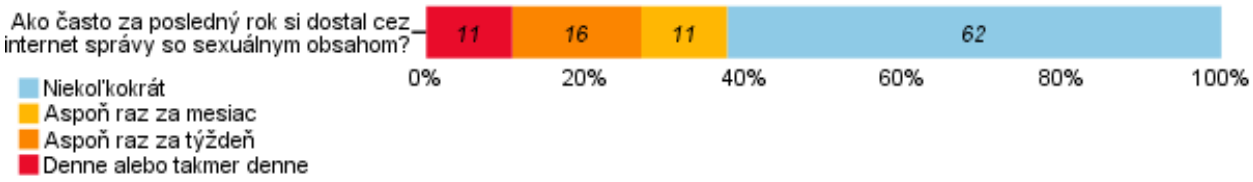

vek: 13 - 14

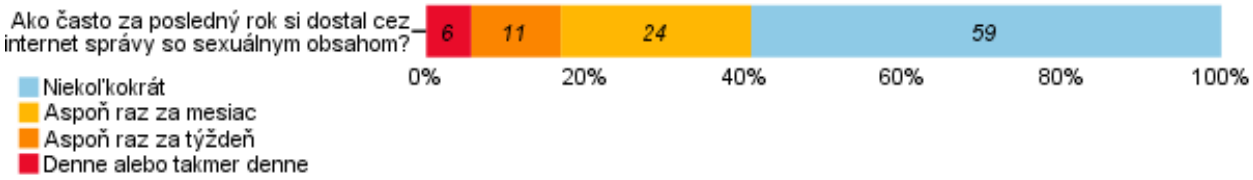

vek: 15 - 17

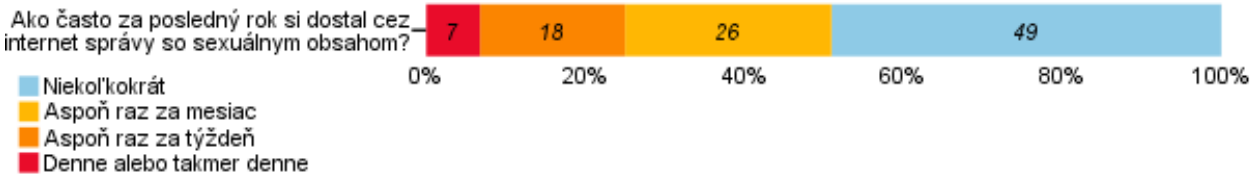

$H(N_{11\text{-}12} = 37, N_{13\text{-}14} = 71, N_{15\text{-}17} = 104) = 2{,}086, df = 2, p = 0{,}352$

PODĽA REGIÓNU

oblasť SR: BA

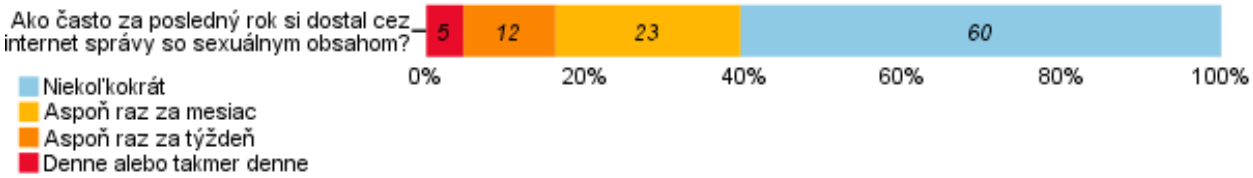

oblasť SR: západ

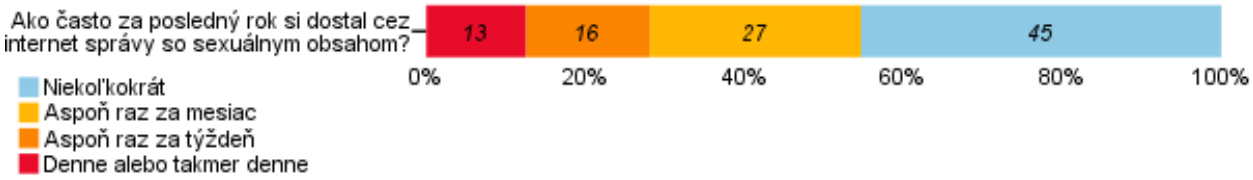

oblasť SR: stred

oblasť SR: východ

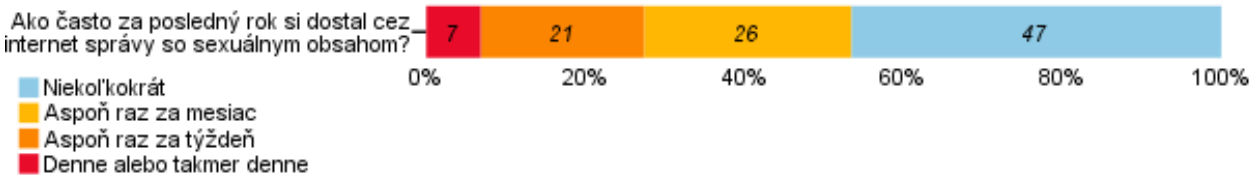

H(N_{BA} = 43, $N_{západ}$ = 64, N_{stred} = 76, $N_{východ}$ = 73) = 3,368, df = 3, p = 0,383

Poslal/a alebo zverejnil/a si za posledný rok nejaké sexuálne správy? Mohlo ísť o slová, obrázky alebo videá týkajúce sa teba alebo niekoho iného.

CELÁ SKUPINA

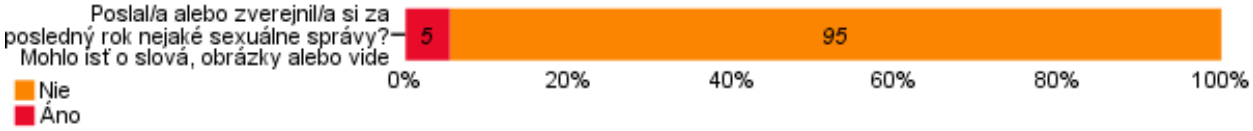

Z celkového počtu (N 1194), 26 respondentov odpovedalo, že radšej nechce odpovedať, 39 odpovedalo, že nevie a 150 bolo vo vekovej kategórií pod 11 rokov.

Identifikácia diferenciácií vzhľadom na demografické charakteristiky:

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

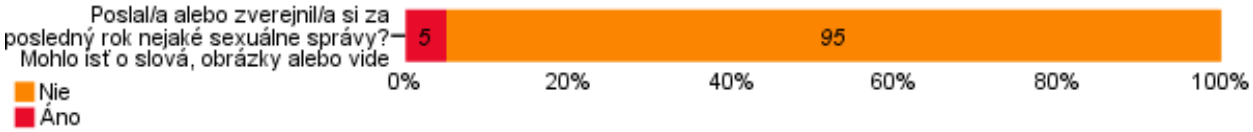

pohlavie: chlapci

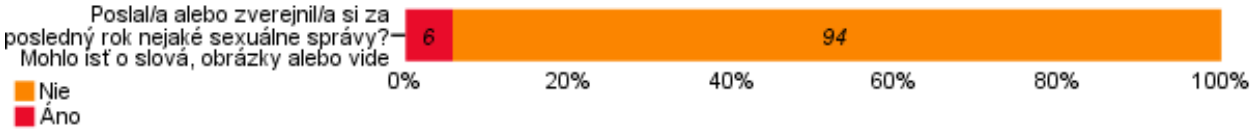

X^2(1) = 0,290, p = 0,590

PODĽA VEKU

vek: 11 - 12

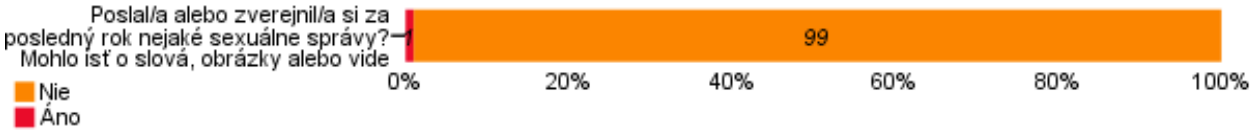

vek: 13 - 14

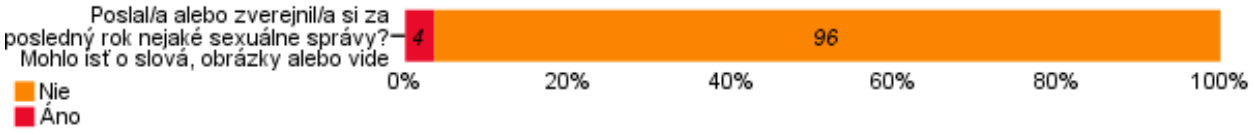

vek: 15 - 17

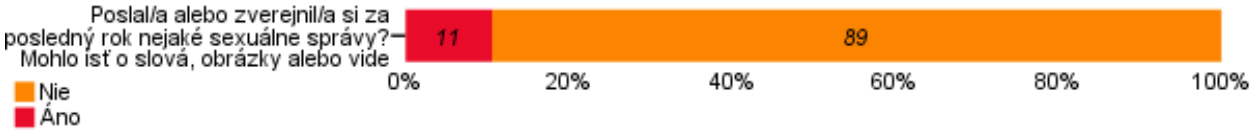

$X^2(2) = 30, 686, p = 0, 000$

PODĽA REGIÓNU

oblasť SR: BA

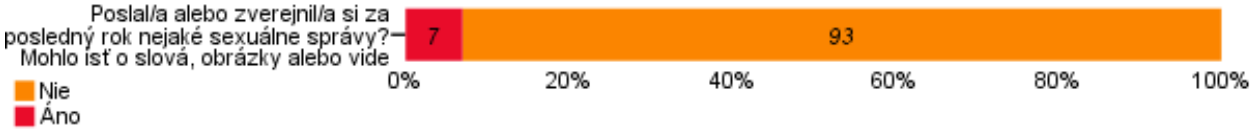

oblasť SR: západ

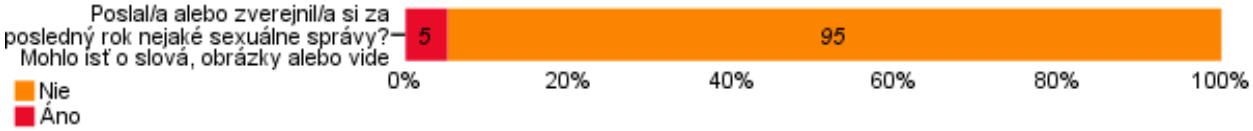

oblasť SR: stred

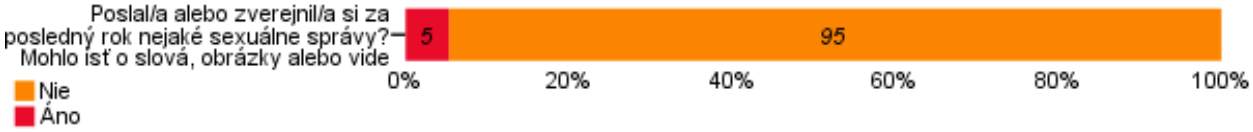

oblasť SR: východ

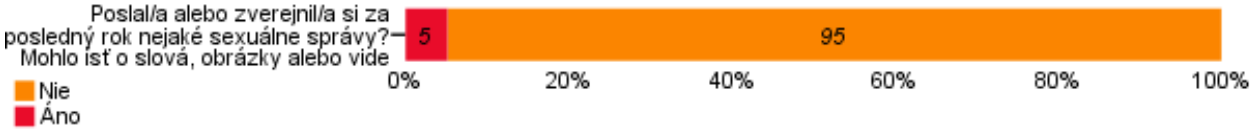

X2(2) = 0,779, p = 0,854

*Vyššie analyzovaná otázka bola **filtračná**, teda na ďalšie otázky odpovedali len tí respondenti, ktorí v tejto otázke vyznačili odpoveď „áno“ (N 53; 5,4 %). V ďalších otázkach sme zisťovali, **komu** sexuálnu správu **poslali** a tiež **frekvenciu** posielania takýchto správ.*

Osoba, ktorej som sexuálne správy poslal/a, bola:

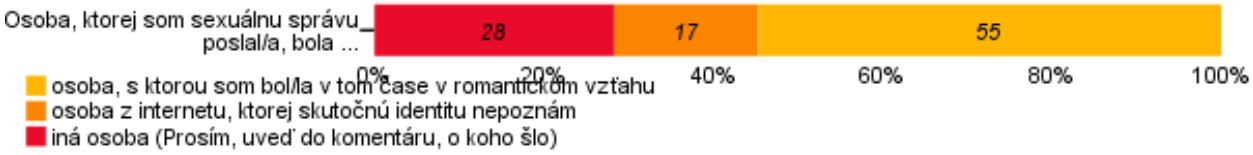

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

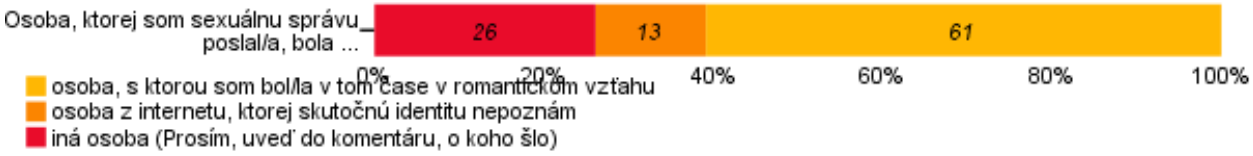

pohlavie: chlapci

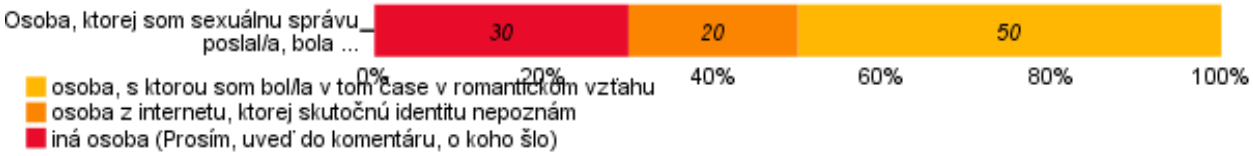

$X^2(2) = 0,723$, $p = 0,697$

Z dôvodu nízkeho zastúpenia v jednotlivých vekových kategóriách a regiónoch Slovenska neanalyzujeme rozdiely v otázke, komu deti a dospievajúci poslali sexuálnu správu.

Na otvorenú otázku, komu poslali sexuálnu správu, deti a dospievajúci odpovedali napr.: „*kamarátovi len tak zo srandy“, kamarátom, kamarátkam, skupine ľudí, ktorých poznám, ex-priateľovi*.

Ako často, ak vôbec, si za posledný rok poslal/a alebo uverejnil/a akékoľvek sexuálne správy (slová, obrázky alebo videá) nasledujúcimi spôsobmi?
Poslal/a som niekomu sexuálnu správu (napr. slová, obrázky alebo video)

CELÁ SKUPINA

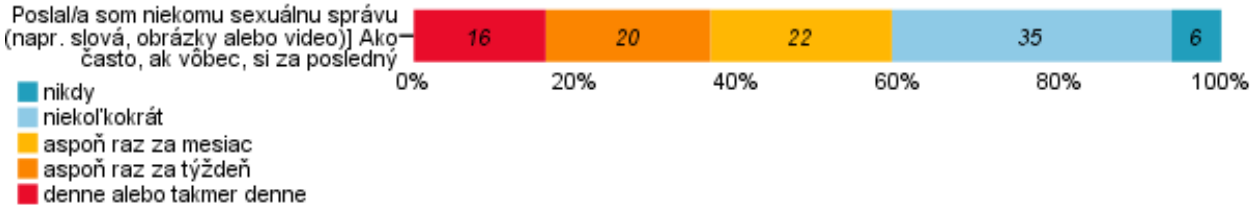

Z celkového počtu respondentov (N 49), 1 odpovedal, že „radšej nechce odpovedať" a 3 uvideli odpoveď „neviem".

Identifikácia diferenciácií vzhľadom na demografické charakteristiky:

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

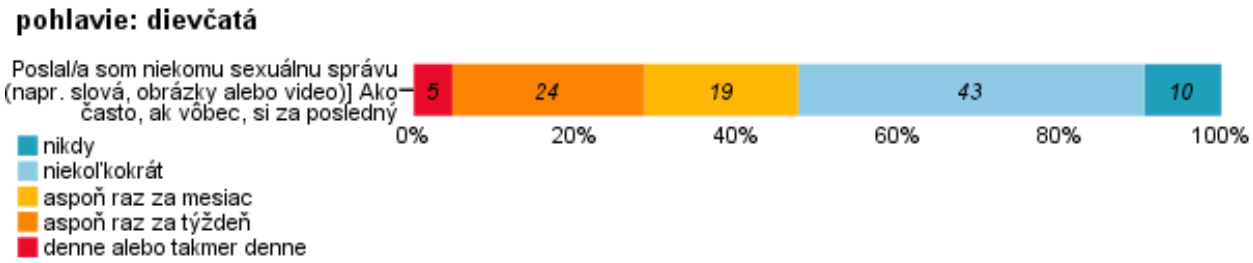

$U(N_{dievčatá} = 21, N_{chlapci} = 28) = 213{,}000, Z = -1{,}693, p = 0{,}090$

Z dôvodu nízkeho zastúpenia v jednotlivých vekových kategóriách a regiónoch Slovenska neanalyzujeme rozdiely v otázke, komu deti a dospievajúci poslali sexuálnu správu.

Zverejnil/a som správu so sexuálnym obsahom (napr. text, obrázky alebo video) na takom mieste na internete, kde to mohli vidieť aj iní ľudia.

CELÁ SKUPINA

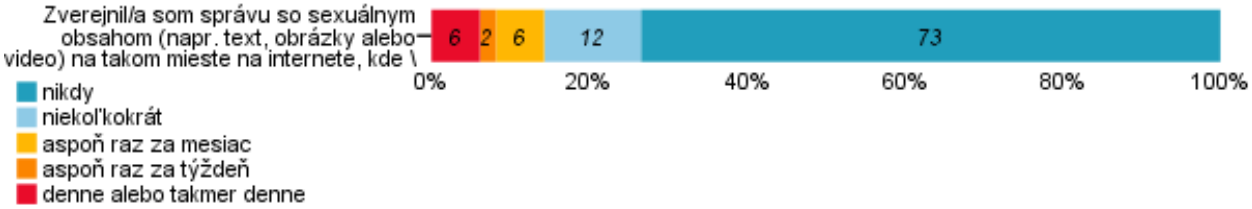

Z celkového počtu respondentov (N 49), 2 respondenti uviedli odpoveď „neviem“ a 2 „radšej nechcem povedať“.

Z dôvodu nízkeho zastúpenia vzhľadom na pohlavie, tiež v jednotlivých vekových kategóriách a regiónoch Slovenska neanalyzujeme rozdiely v otázke či zverejnili správu so sexuálnym obsahom na takom mieste na internete, kde to mohli vidieť aj iní ľudia.

Ako často, ak vôbec, za posledný rok na internete niekto od teba chcel/a intímne informácie o tebe (text, fotky alebo videá, napr. ako vyzerá tvoje telo bez šiat alebo aké máš sexuálne zážitky), aj keď si na také otázky nechcel/a odpovedať.

CELÁ SKUPINA

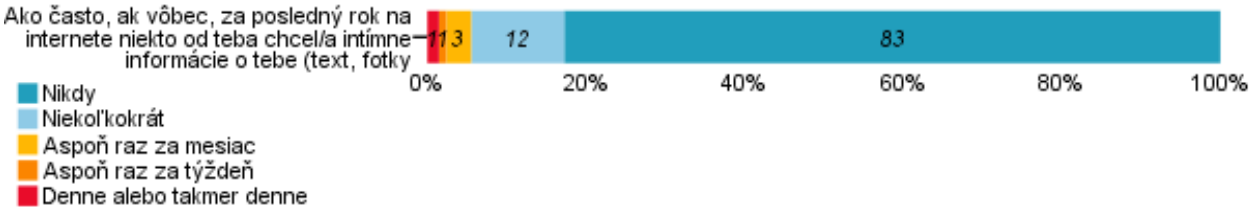

Z celkového počtu (N 1194), 30 respondentov odpovedalo, že radšej nechcú povedať, 51 respondentov odpovedalo, že nevedia a 150 bolo vo vekovej kategórií pod 11 rokov.

Identifikácia diferenciácií vzhľadom na demografické charakteristiky:

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

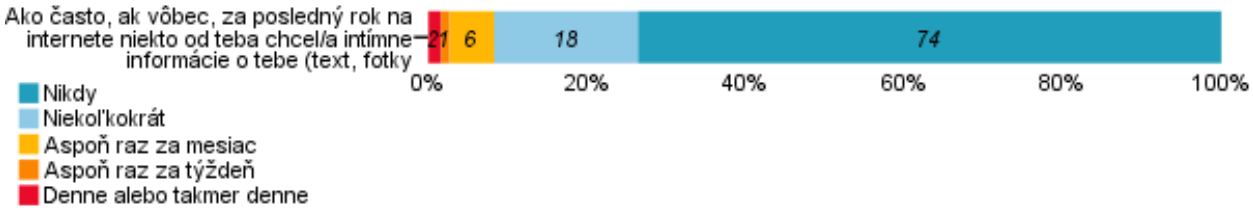

pohlavie: chlapci

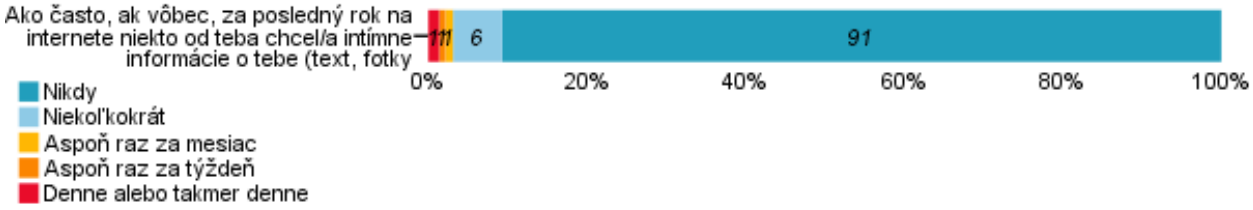

$U(N_{dievčatá} = 447, N_{chlapci} = 516) = 95777{,}000, Z = -6{,}914, p = 0{,}000$

PODĽA VEKU

vek: 11 - 12

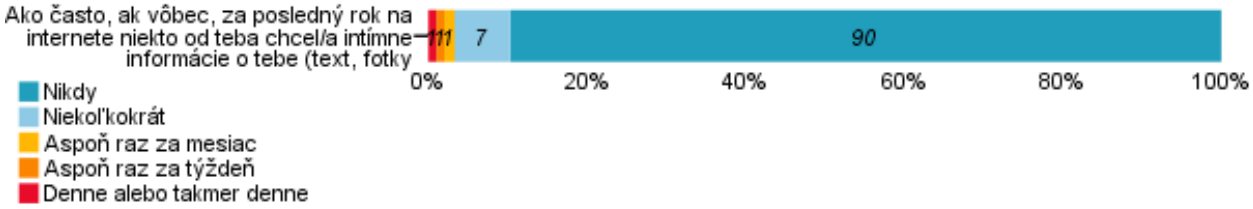

vek: 13 - 14

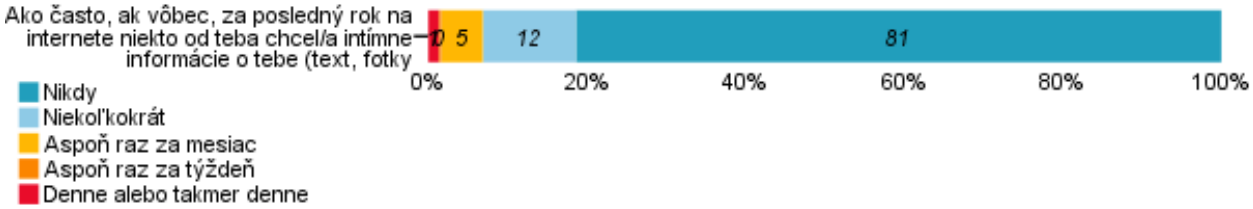

vek: 15 - 17

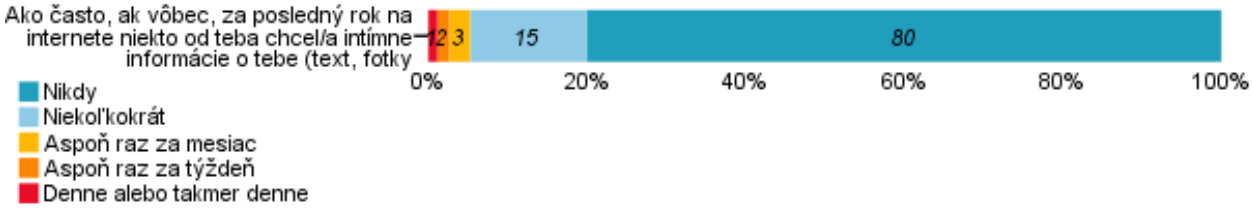

$H(N_{11\text{-}12} = 300, N_{13\text{-}14} = 306, N_{15\text{-}17} = 266) = 11{,}365, df = 2, p = 0{,}003$

PODĽA REGIÓNU

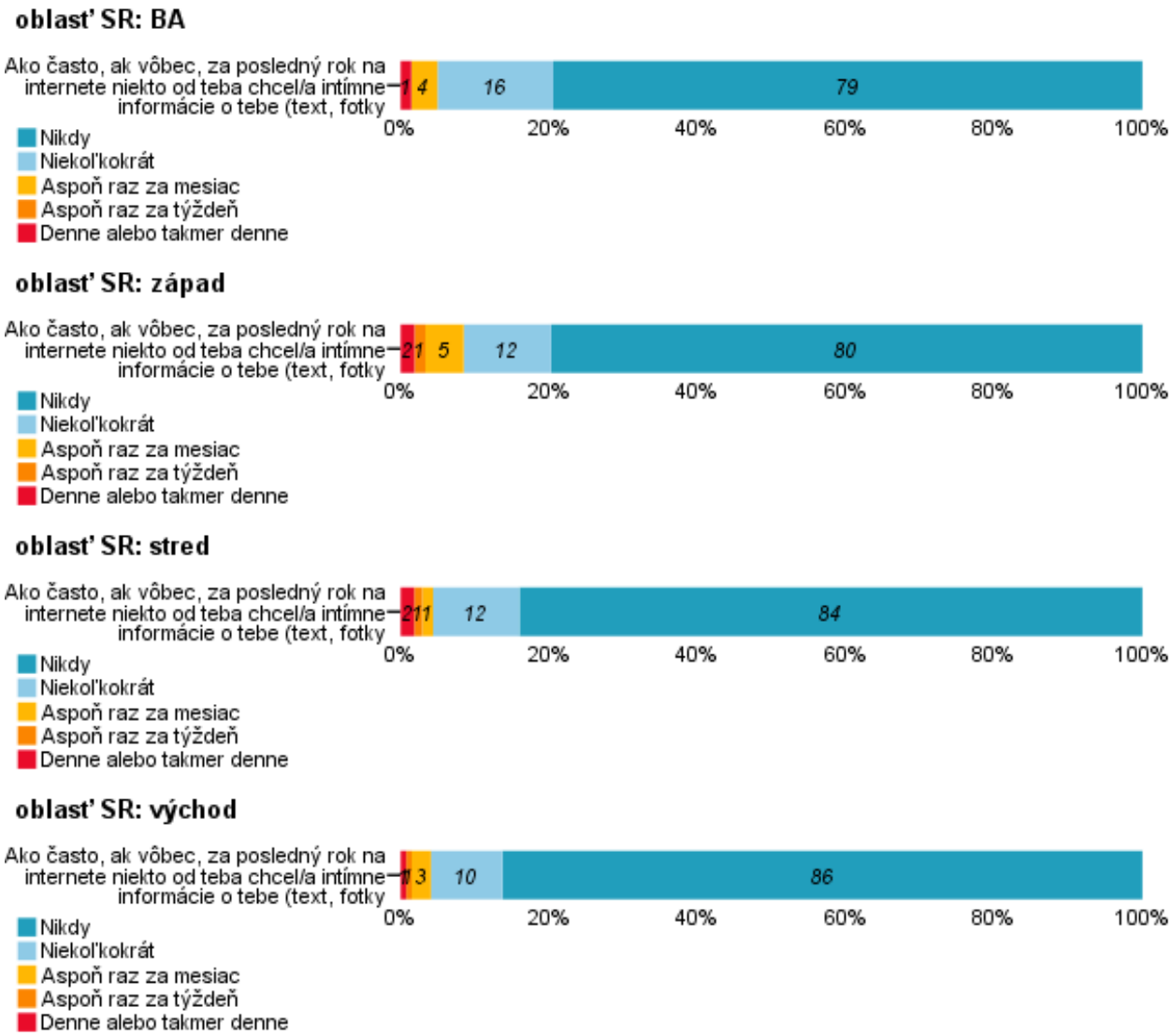

$H(N_{BA} = 141, N_{západ} = 271, N_{stred} = 275, N_{východ} = 270) = 5{,}807, df = 3, p = 0{,}121$

Na otvorenú otázku, kto od nich žiadal na internete intímne informácie odpovedali, napr.: *„Od človeka, ktorého som nikdy v živote nevidela a nepoznám ho. vydáva sa za mladého chalana popritom sa zistilo, že má 48 rokov“, „osoba zo snapchatu“*.

Požiadala som niekoho na internete o intímne informácie o ňom alebo o nej (napr. ako vyzerá nahý/á, alebo aké má sexuálne zážitky).

CELÁ SKUPINA

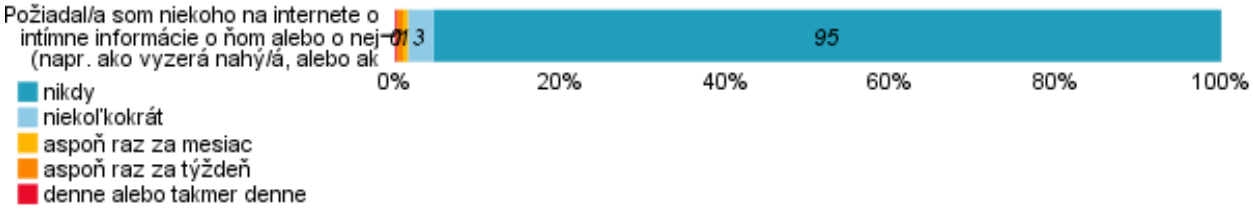

Z celkového počtu respondentov (N 1194), 19 respondentov uviedlo, že „radšej nechcú odpovedať“ a 37 uvidelo odpoveď „neviem“, 150 respondentov bolo mladších ako 11 rokov.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

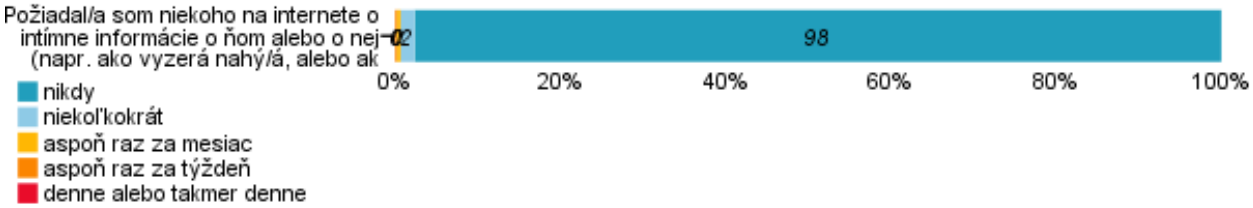

pohlavie: chlapci

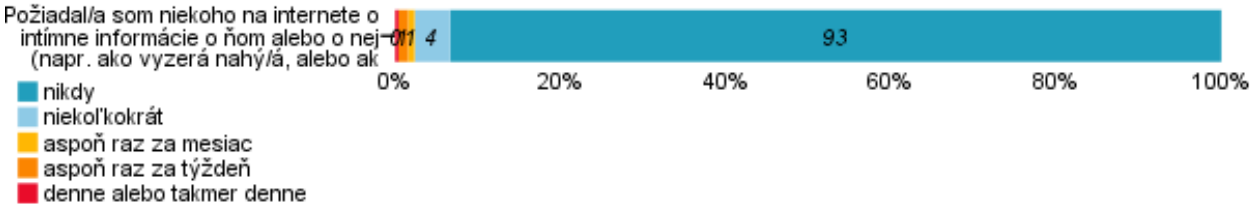

$U(N_{dievčatá} = 468, N_{chlapci} = 511) = 114405{,}500, Z = -3{,}223, p = 0{,}001$

PODĽA VEKU

vek: 11 - 12

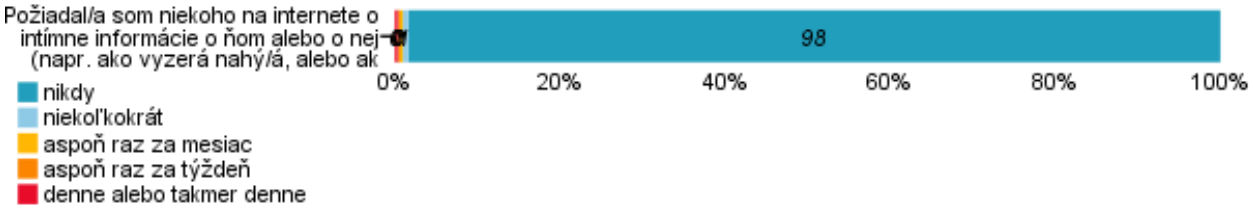

vek: 13 - 14

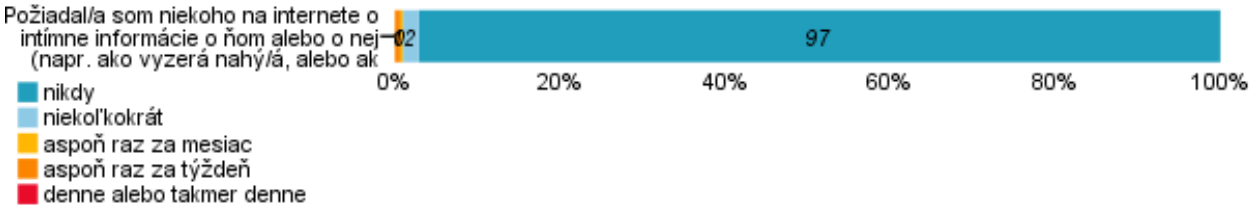

vek: 15 - 17

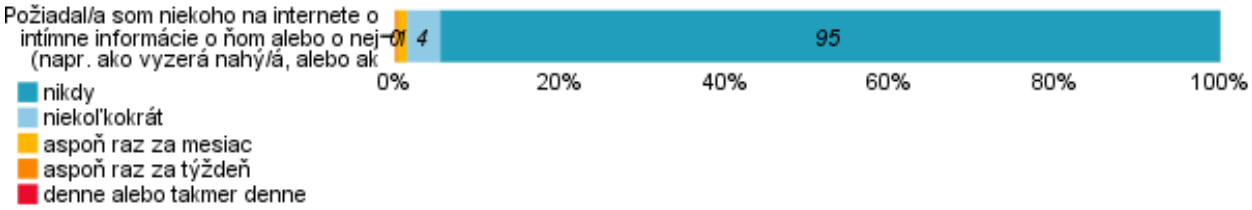

H(N11-12 = 309, N_{13-14} = 309, N_{15-17} = 274) = 6,906, df = 2, p = 0,032

PODĽA REGIÓNU

oblasť SR: BA

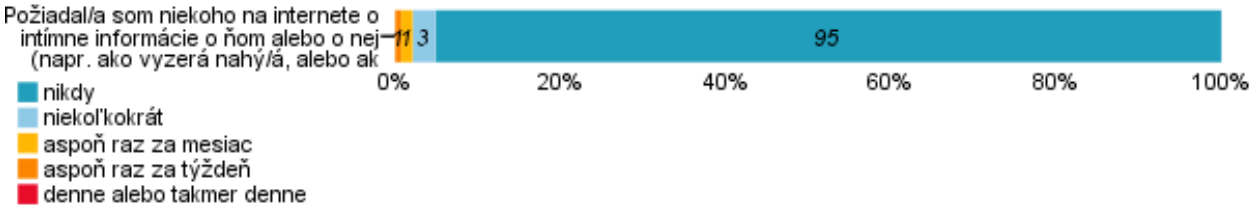

oblasť SR: západ

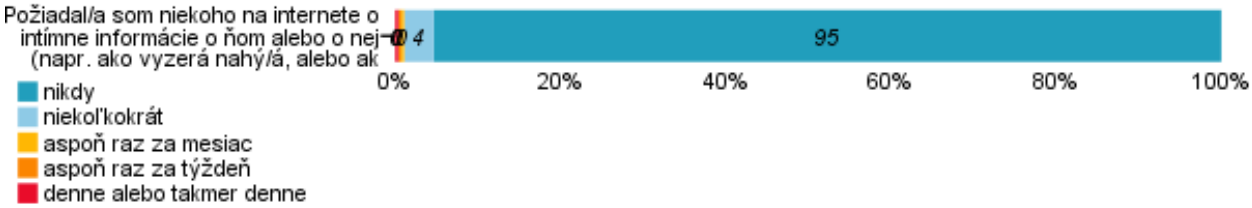

oblasť SR: stred

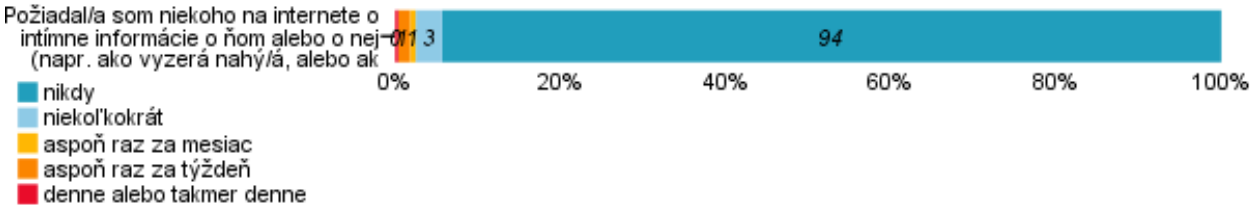

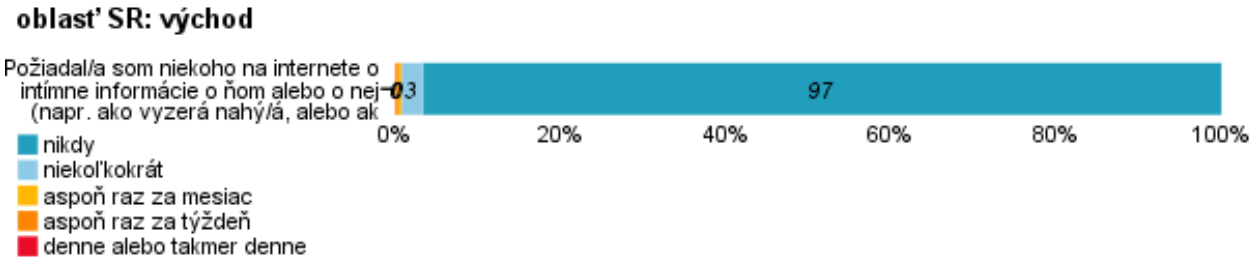

H(N_{BA} = 143, $N_{západ}$ = 278, N_{stred} = 282, $N_{východ}$ = 269) = 1,796, df = 3, p = 0,616

HLAVNÉ ZISTENIA

- 52 % detí vo veku 11 – 17 rokov uviedlo, že videlo za posledný rok nejaké sexuálne obsahy a túto skúsenosť majú častejšie chlapci ako dievčatá.

- Deti a mladí sa najčastejšie stretávajú so sexuálnymi obsahmi cez internet.

- Takmer dve tretiny detí a mladých, ktorí videli za posledný rok nejaké sexuálne obsahy, ich videlo na pornografickej stránke a 27 % z nich vo frekvencii najmenej raz za týždeň.

- Sexuálne obsahy na pornografickej stránke videlo viac chlapcov (79 %) ako dievčat (44 %).

- Sexuálne obsahy znepokojili 42 % detí a mladých.

- Celkovo 28 % detí dostalo nejakú sexuálnu správu (v skupine dospievajúcich vo veku 15 – 17 rokov takmer 40 %), chlapci a dievčatá v porovnateľnej miere.

- Z tých detí a dospievajúcich, ktorí niekedy dostali sexuálnu správu, to bolo najčastejšie od osoby z internetu, ktorej skutočnú identitu nepoznajú.

- Celkovo 5 % detí a dospievajúcich poslalo správu so sexuálnym obsahom, dievčatá a chlapci porovnateľne (najstarší dospievajúci 11 %, najmladší 1 %),

- Z tých detí a dospievajúcich, ktorí niekedy sexuálnu správu poslali, 55 % ju poslalo osobe, s ktorou boli v romantickom vzťahu, 17 % osobe z internetu, ktorej skutočnú identitu nepoznali a 28 % inej osobe (najčastejšie kamarátovi...).

- Od 26 % dievčat a 9 % chlapcov žiadal niekto na internete intímne informácie, a to napriek tomu, že na také otázky nechceli odpovedať. Takúto skúsenosť má 10 % 11 – 12-ročných detí a 20 % starších detí a dospievajúcich.

- Celkovo 5 % detí a dospievajúcich sa priznalo k tomu, že požiadali niekoho na internete o intímne informácie (napr. ako vyzerá nahý), viac chlapci (7 %) ako dievčatá (2 %).

Zhrnutie

So sexuálnymi obsahmi malo za posledný rok skúsenosť 52 % detí a dospievajúcich vo veku 11 – 17 rokov. Takúto skúsenosť majú častejšie chlapci (58 %) ako dievčatá (46 %) a jej frekvencia stúpa s vekom, keď až 74 % mladých vo veku 15 – 17 rokov priznalo takúto skúsenosť. V skupine 13 – 14 rokov to bolo 50 % a v skupine 11 – 12 rokov 24 %. Deti a mladí sa so sexuálnymi obsahmi najčastejšie stretávajú v online priestore (93 % prípadov) a potom v televízii a filme (85 % prípadov). V online prostredí sú zdrojom sexuálnych obsahov najčastejšie pornografické stránky (65 %) a online reklama (65 %), ďalej stránky, kde ľudia zdieľajú videá alebo fotografie (61 %), online platformy na zdieľanie fotografií (58 %). Takmer polovica detí sa stretla so sexuálnymi obsahmi cez sociálne siete, a to napriek tomu, že sociálne siete pri zakladaní kont vyžadujú vek od používateľov minimálne 13 rokov, no rôzne výskumy, vrátane nášho, ukazujú, že prax je iná.

Aktuálny výskum ukázal, že keď už deti vo veku 11 – 12 rokov mali skúsenosť so sexuálnymi obsahmi, v 36 % prípadov to bolo cez sociálne siete. Znepokojivé je, že v tejto vekovej kategórii bolo 36 % prípadov, keď sa s tým deti stretli na pornografickej stránke (z nich 8 % minimálne raz za týždeň). Vo vekovej skupine 15 – 17 rokov má 74 % skúsenosť so sexuálnym obsahom prostredníctvom pornografických stránok, pričom 16 % prípadov v tejto vekovej kategórii bolo na dennej báze, zatiaľ čo v skupine 13 – 14 rokov to bolo 12 %.

Skúsenosť so sexuálnymi obsahmi nemusí byť vždy úmyselná a nie vždy je spojená len s príjemnými pocitmi. Takmer tretina detí a mladých priznala, že boli znepokojení a v 8 % prípadov to bolo veľké znepokojenie. Miera znepokojenia bola vyššia medzi dievčatami (64 %) ako chlapcami (20 %) a medzi deťmi vo veku 11 – 12 rokov (67 %), zatiaľ čo medzi 13 – 14-ročnými to bolo 45 % a medzi 15 – 17-ročnými to bolo 35 %.

Skúsenosť so sextingom v podobe prijímania sexuálnych správ má 28 % detí a dospievajúcich. Chlapci a dievčatá dostávajú sexuálne správy v podobnej miere (28 % a 29 %). Analýza z hľadiska vekových kategórií ukázala, že skúsenosť s prijímaním sexuálnych správ výrazne rastie s vekom, tzn. kým v skupine 11 – 12-ročných malo takúto skúsenosť 15 %, v skupine 13 – 14-ročných mala takúto skúsenosť viac ako štvrtina, a v skupine 15 – 17-ročných takmer 40 %. Tieto výsledky sa týkajú celého výskumného súboru.

Na frekvenciu dostávania sexuálnych správ sme sa pýtali len respondentov, ktorí v predchádzajúcej otázke označili, že takéto správy dostávajú (28 % z celého výskumného súboru). Analýza naznačila, že nejde o jednorazovú záležitosť, takmer polovica respondentov uviedla, že takúto správu dostala za posledný rok niekoľkokrát, 24 % uviedlo frekvenciu aspoň raz za mesiac, 16 % aspoň raz za týždeň a 9 % denne alebo takmer denne. Väčšina (60 %) detí a mladých, ktorí sexuálnu správu dostali, uviedli, že ju dostali od niekoho, koho skutočnú identitu nepoznajú, 22 % ju dostalo od romantického partnera a 19 % od niekoho iného (deti uvádzali ako zdroj napr. online reklamu, automaticky generované správy, neznáme účty na sociálnych sieťach a i.). Ak dostane sexuálnu správu dievča, v 70 % prípadov od niekoho z internetu, koho identitu nepozná (v porovnaní s 49 % chlapcov).

Sexting zahŕňa nielen prijímanie správ so sexuálnym obsahom, ale aj ich odosielanie, pričom na základe analýzy je možné konštatovať, že 5 % detí a dospievajúcich má skúsenosť s posielaním takýchto správ. Diferenciácie z hľadiska pohlavia poukázali na to, že chlapci a dievčatá takéto správy posielajú v podobnej miere (6 % a 5 %).

Posielanie správ so sexuálnym obsahom je závislé na veku, konkrétne v skupine 15 – 17-ročných poslalo takúto správu 11 % dospievajúcich, a v skupine 13 – 14-ročných to boli 4 %,

v skupine 11 – 12-ročných to bolo 1 %. Prevalencia posielania správ je vo všetkých regiónoch Slovenska podobná. Tieto výsledky sa týkajú celého výskumného súboru.

V nasledujúcom texte uvádzame len výsledky za respondentov, ktorí v predchádzajúcej otázke (či poslali správu so sexuálnym obsahom) odpovedali kladne (teda 5 %). Väčšina z nich (55 %) detí a mladých, ktorí sexuálnu správu poslali, uviedli, že ju poslali romantickému partnerovi, 17 % sa priznalo k tomu, že ju poslali niekomu, koho skutočnú identitu nepoznajú, a 28 % uviedlo niekoho iného (napr. kamarátovi, ex-priateľovi). Ak pošle sexuálnu správu dievča, v 61 % prípadov romantickému partnerovi (v porovnaní s 50 % chlapcov).

Z tých, ktorí sexuálnu správu niekedy poslali, ju 27 % zverejnilo na takom mieste, kde to mohli vidieť aj iní ľudia.

Od 17 % detí a dospievajúcich niekto žiadal ich intímne informácie a to napriek tomu, že na takéto otázky nechceli odpovedať. Častejšie sa to dialo dievčatám (26 %) ako chlapcom (9 %). Znepokojivé je, že takúto skúsenosť má 10 % detí vo veku od 11 do 12 rokov.

5 % detí a dospievajúcich sa priznalo k tomu, že od niekoho na internete žiadali intímne informácie, o niečo častejšie chlapci (7 %) ako dievčatá (5 %).

Porovnanie rokov 2021 – 2022:

- V roku 2021 sa so **sexuálnymi obsahmi stretlo** 61 % detí a dospievajúcich a v roku 2022 táto skúsenosť klesla na 52 %.
- V roku 2021 bola prevalencia **dostávania** sexuálnych správ na úrovni 33 % a v roku 2022 klesla na 28 %.
- V roku 2021 bola prevalencia **posielania** správ so sexuálnym obsahom na úrovni 8 % a v roku 2022 klesla na 5 %.
- V roku 2021 bola prevalencia **žiadania intímnych informácií** od detí a dospievajúcich na úrovni 20 % a v roku 2022 mierne klesla na 17 %.

Excesívne používanie internetu a sociálnych médií

Medzi ďalšie riziká používania technológií patrí excesívne používanie internetu.

Excesívne používanie internetu je nadmerné používanie internetu, jeho služieb a aplikácií a u jedinca vedie ku komplikáciám v rôznych sférach jeho života (napr. v telesnej, psychickej, sociálnej, pracovnej alebo školskej oblasti). Je spojené s repetitívnym, kompulzívnym a nekontrolovaným používaním online technológií, ktoré môžu viesť k závislému správaniu (Šmahel, et al., 2012). Od excesívneho používania internetu treba odlíšiť závažnejšiu závislosť od internetu, i keď sa tieto pojmy z časti prekrývajú. Závislosť od internetu je *správanie vedúce k významnému poškodeniu v rôznych oblastiach života a zdravia alebo k distresu. Takéto správanie daná osoba nevie sama zredukovať a pretrváva počas významného časového obdobia (napr. najmenej 12 mesiacov), čo vedie k funkčnému poškodeniu denných aktivít"* (Billieux, et al., 2017).

Excesívne používanie internetu je neklinický koncept, spojený s poradenstvom a skôr s ním pracujeme pri deťoch a dospievajúcich. Závislé správanie musí trvať dlhodobo, excesívne nie. Závislé správanie má väčšinou výrazný negatívny dopad, excesívne správanie takýto dopad nemusí mať a dokonca môže byť niekedy viac-menej vedomou voľbou pri zvládaní stresových udalostí, tráum či strát. Zjednodušene povedané, excesívnosť pri používaní internetu nie je až taká závažná, ale môže byť predstupňom závislosti. Aj nadmerné používanie internetu môže mať však negatívny vplyv na život človeka (Šavrnochová, et al., 2020).

Excesívne ale aj závislé používanie internetu môžeme charakterizovať na základe šiestich znakov, ktoré predstavil Mark Griffiths (2005) (významnosť, zmena nálad, tolerancia, abstinenčné príznaky, konflikty a relaps). Pri závislosti od internetu musia byť splnené všetky kritériá, a to po istú dobu. V literatúre sú opísané viaceré druhy závislosti od internetu. Ide najmä o: závislosť od hrania hier, excesívneho používania sociálnych médií, závislosť od virtuálneho sexu a iné. Negatívne dôsledky nadmerného používania internetu sú pri deťoch a mladistvých rôznorodé a navzájom sa potencujú. Zjednodušene ich môžeme rozdeliť na dôsledky psychické, výkonové, vzťahové a dopad na fyzické zdravie.

Výrazné sú pri negatívnom dopade na psychické zdravie a wellbeing (osobnú pohodu). V literatúre sú opísané najmä emocionálne problémy; častejšie prežívanie smútku, osamelosti a celkovo negatívnych emócií; depresívne prejavy; zvýšenie prejavov úzkosti – najmä sociálnej úzkosti. Zhoršenie problémov s pozornosťou a prejavy ADHD. Zhoršenie problémov v správaní (neprispôsobivé správanie, klamstvo, podvádzanie, krádeže, výbuchy hnevu, agresivita, atď.). Pri závislosti od pornografie môže ísť o predčasnú sexualizáciu, nereálne očakávania, negatívny dopad na partnerské vzťahy v budúcnosti, nezáujem o fyzický kontakt (Holdoš, 2019).

Pri excesívnom používaní internetu môže byť porušený výkon jednotlivca. U detí najmä zhoršenie prospechu, nerobenie si domácich úloh, strata záujmu o školu, záškoláctvo, atď.

Excesívne používanie internetu negatívne zasahuje aj kvalitu sociálnych kontaktov, čo môže smerovať až do postupnej sociálnej izolácie od rovesníkov, spolužiakov a priateľov.

Dlhé vysedávanie pri mobiloch a počítačoch má samozrejme negatívny dopad aj na fyzické zdravie. Najvýznamnejším dopadom je zhoršenie dĺžky a kvality spánku a celkovo zmena denných rutín. Literatúra tiež spomína bolesti hlavy; chrbtice; preťažené svaly používané pri ovládaní klávesnice a myši; únava; problémy so zrakom, nedostatok fyzickej aktivity a obezitu (Holdoš, 2019).

Škála zisťujúca excesívne používanie internetu pochádza z projektu EU Kids Online (Smahel & Blinka, 2012). Pozostáva z piatich položiek, ktoré reflektujú Griffithsov model závislosti (2000), odzrkadľujú širokú škálu oblastí týkajúcich sa nadmerného používania internetu deťmi a mládežou na Slovensku.

Základná otázka znela: Ako často sa ti za POSLEDNÝ ROK stali nasledujúce veci?

Položky testu boli nasledovné:

a) Nejedol/a alebo nespal/a som kvôli internetu.

b) Cítil/a som sa nepríjemne, keď som nemohol/a byť na internete.

c) Pristihol/a som sa pri tom, že som na internete, i keď ma to v skutočnosti nezaujíma.

d) Zanedbával/a som rodinu, priateľov alebo školu kvôli času strávenému na internete.

e) Snažil/a som sa obmedziť čas, ktorý trávim na internete, ale neúspešne.

Parctipanti odpovedali na škále: „Nikdy“; „Niekoľkokrát“; „Aspoň raz za mesiac“; „Aspoň raz za týždeň“; „Denne alebo takmer denne“. Pričom si vždy mohli zvoliť aj možnosť „Neviem“ alebo „Nechcem povedať“.

Otázky sme položili všetkým vo veku 11 – 17 rokov. Najprv prezentujeme výsledky po jednotlivých položkách za celú skupinu, podľa pohlavia, vekových kategórií a oblasti Slovenska a následne prezentujeme výsledky testu ako celku.

CELÁ SKUPINA

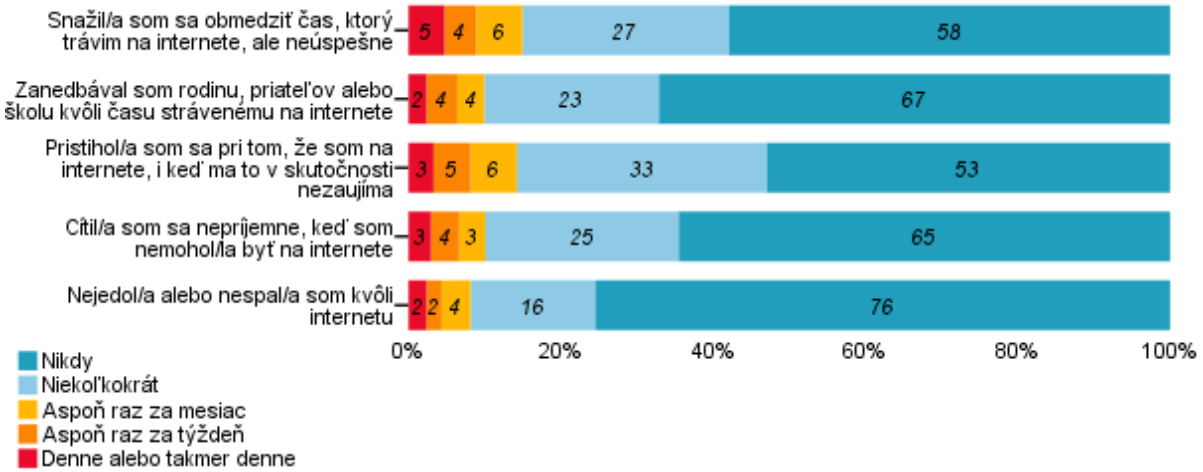

Z celkového počtu respondentov (N 972) Nejedol/a alebo nespal/a som kvôli internetu: 18 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 54 respondentov, že nevie.

Cítil/a som sa nepríjemne, keď som nemohol/a byť na internete: 18 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 54 respondentov, že nevie.

Pristihol/a som sa pri tom, že som na internete, i keď ma to v skutočnosti nezaujíma: 18 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 54 respondentov, že nevie.

Zanedbával som rodinu, priateľov alebo školu kvôli času strávenému na internete: 18 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 54 respondentov, že nevie.
Snažil/a som sa obmedziť čas, ktorý trávim na internete, ale neúspešne: 18 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 54 respondentov, že nevie.

Identifikácia diferenciácií vzhľadom na demografické charakteristiky

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

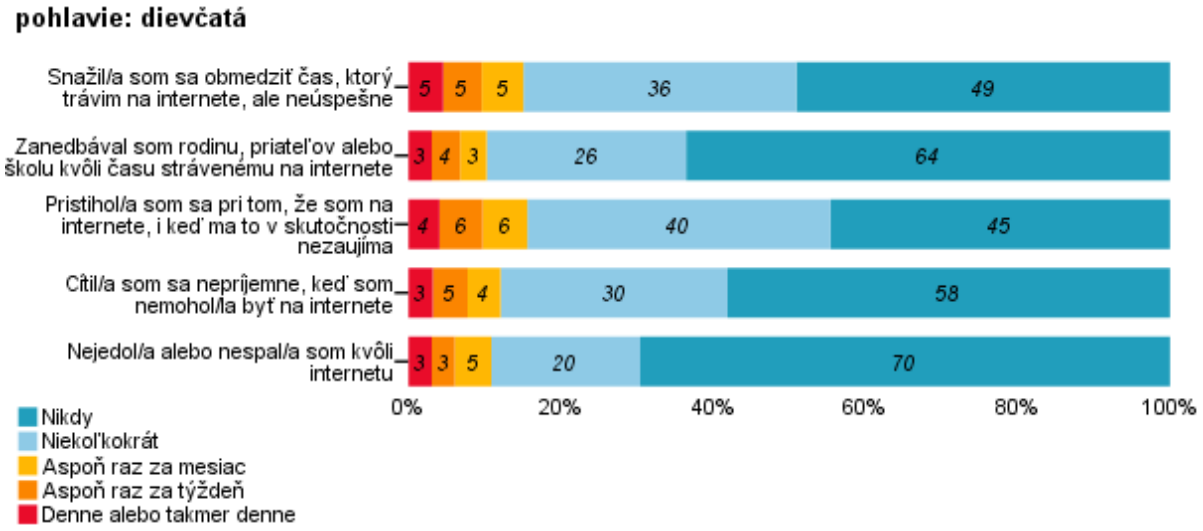

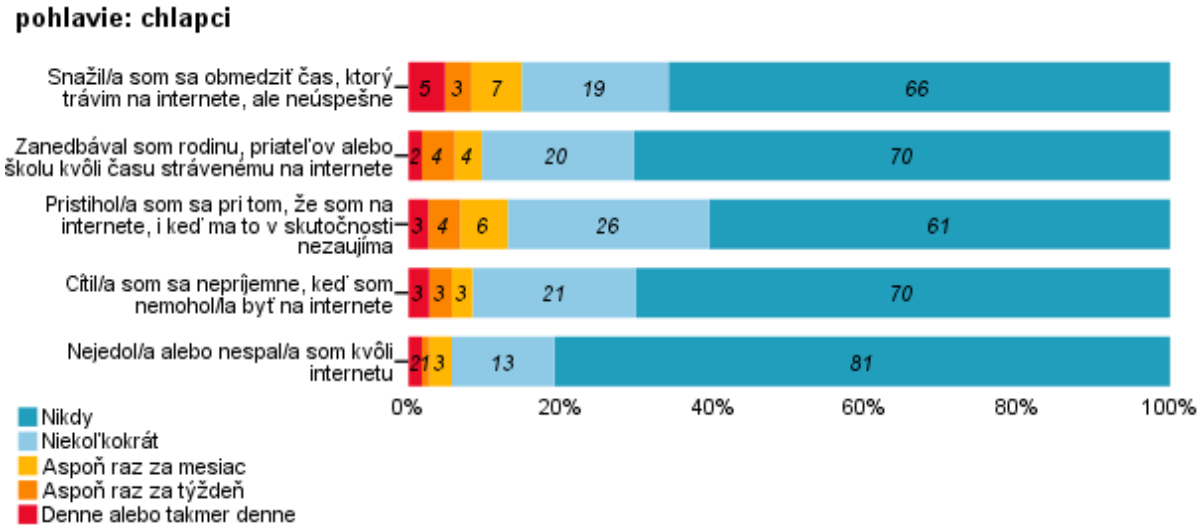

Nejedol/a alebo nespal/a som kvôli internetu:
$U(N_{dievčatá} = 460, N_{chlapci} = 512) = 104012{,}0, Z = -4{,}186, p = 0{,}000$
Cítil/a som sa nepríjemne, keď som nemohol/a byť na internete:
$U(N_{dievčatá} = 439, N_{chlapci} = 512) = 98837.5, Z = -3{,}795, p = 0{,}000$

Pristihol/a som sa pri tom, že som na internete, i keď ma to v skutočnosti nezaujíma:

$U(N_{dievčatá} = 442, N_{chlapci} = 499) = 93603{,}5{,}0, Z = -4{,}438, p = 0{,}000$

Zanedbával som rodinu, priateľov alebo školu kvôli času strávenému na internete:

$U(N_{dievčatá} = 458, N_{chlapci} = 510) = 109218{,}5, Z = -2{,}106, p = 0{,}035$

Snažil/a som sa obmedziť čas, ktorý trávim na internete, ale neúspešne:

$U(N_{dievčatá} = 438, N_{chlapci} = 498) = 93299{,}0, Z = -4{,}312, p = 0{,}000$

PODĽA VEKU

vek: 11 - 12

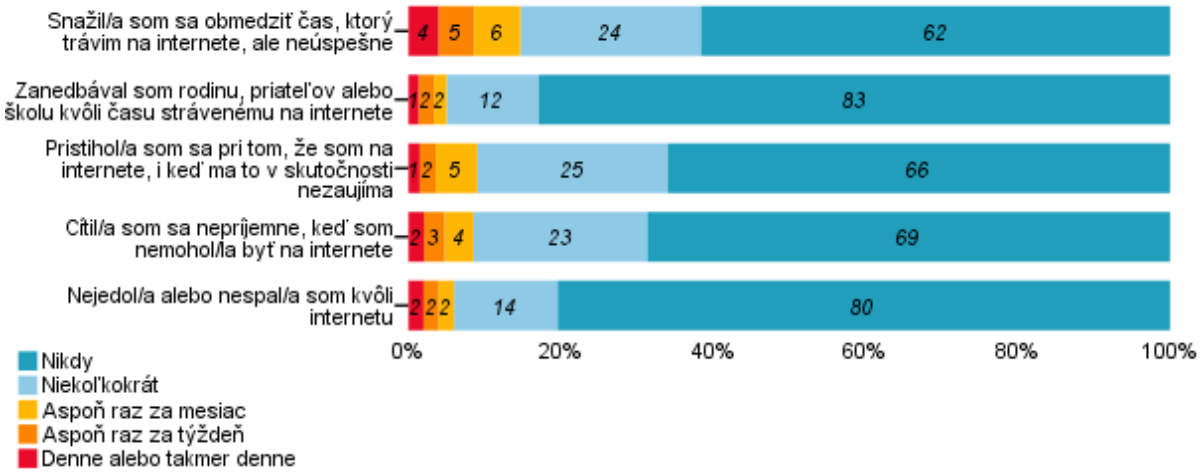

vek: 13 - 14

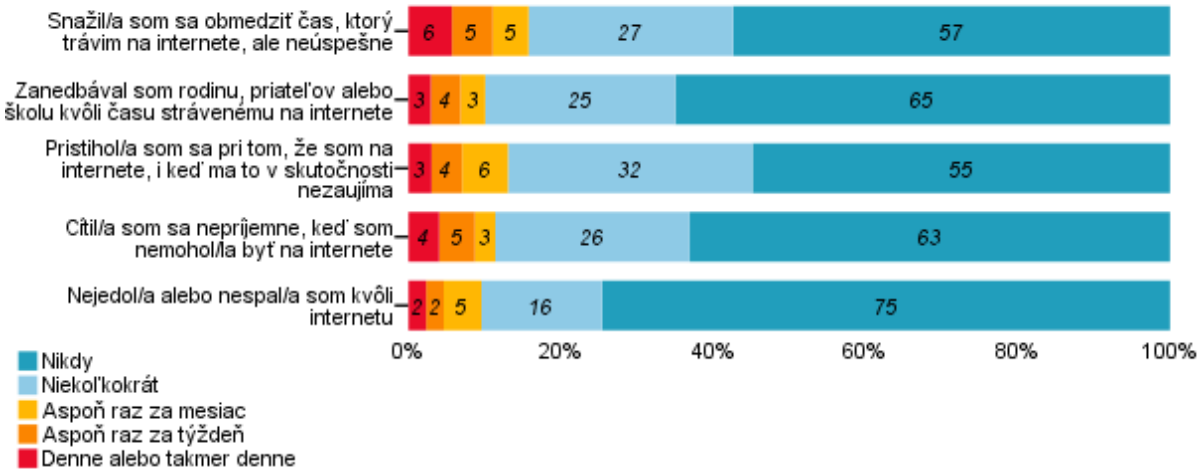

vek: 15 - 17

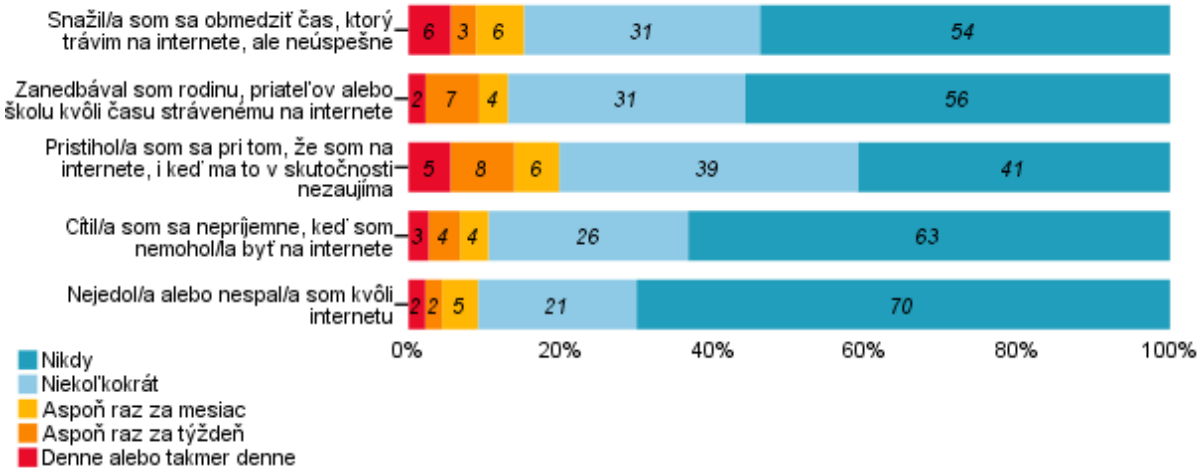

Nejedol/a alebo nespal/a som kvôli internetu:

H (N11-12 = 302, N13-14 = 303, N15- 17 = 274) = 8,071, df = 2, p = 0,018

Cítil/a som sa nepríjemne, keď som nemohol/a byť na internete:

H (N11-12 = 294, N13-14 = 298, N15- 17 = 267) = 2,937, df = 2, p = 0,203

Pristihol/a som sa pri tom, že som na internete, i keď ma to v skutočnosti nezaujíma:

H (N11-12 = 277, N13-14 = 299, N15- 17 = 273) = 37,490, df = 2, p = 0,000

Zanedbával som rodinu, priateľov alebo školu kvôli času strávenému na internete:

H (N11-12 = 300, N13-14 = 308, N15- 17 = 269) = 49, df = 2, p = 0,000

Snažil/a som sa obmedziť čas, ktorý trávim na internete, ale neúspešne:

H (N11-12 = 279, N13-14 = 298, N15- 17 = 271) = 2,569, df = 2, p = 0,277

PODĽA REGIÓNU

oblasť SR: BA

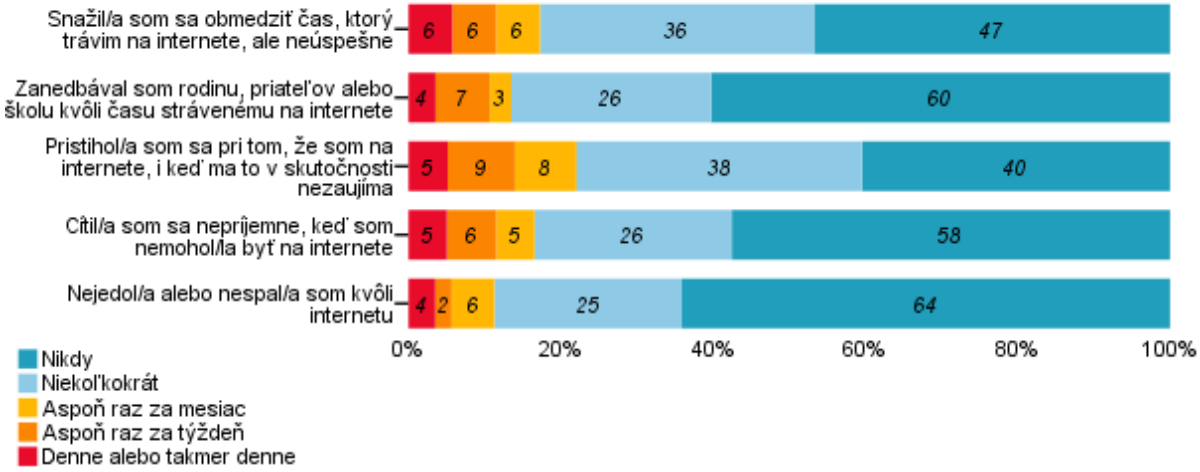

oblasť SR: západ

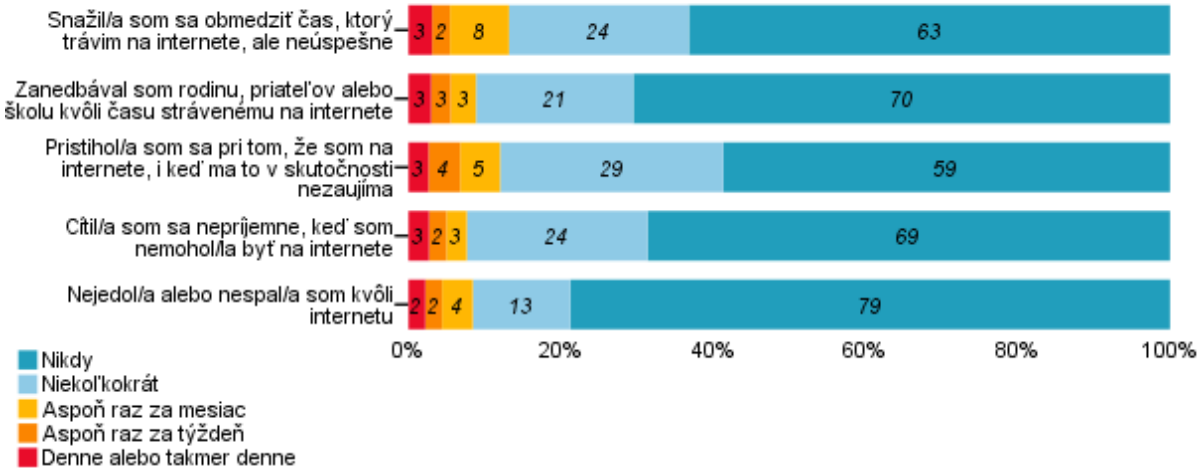

oblasť SR: stred

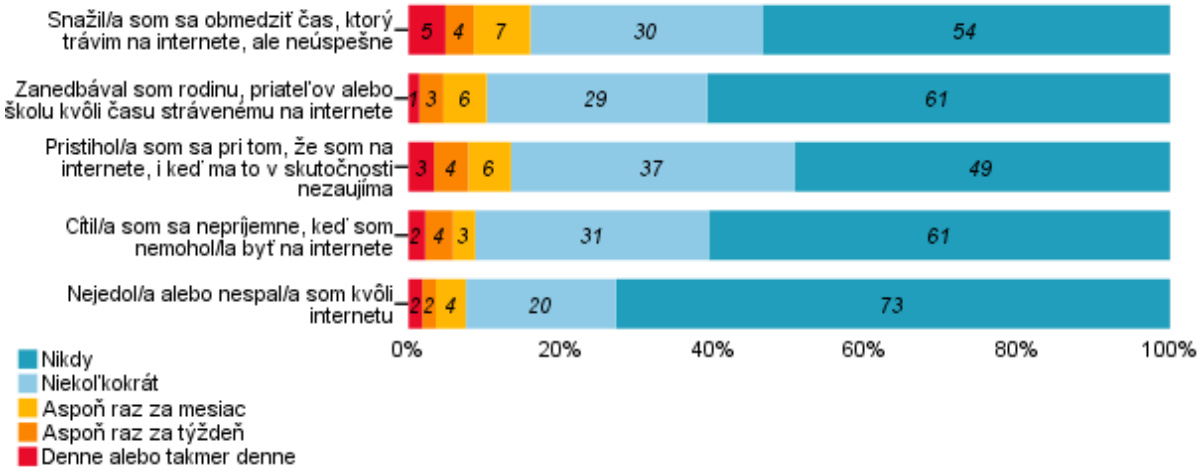

oblasť SR: východ

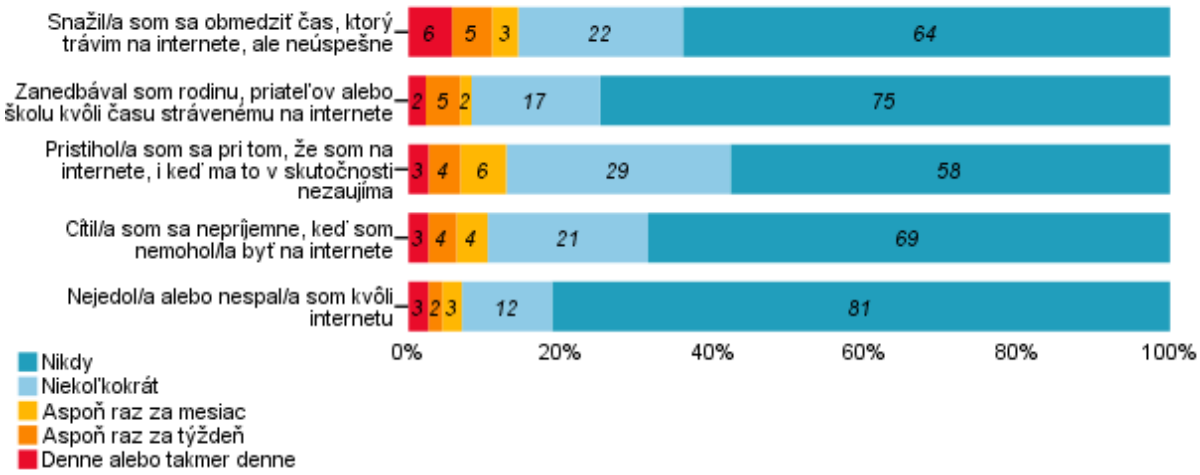

Nejedol/a alebo nespal/a som kvôli internetu: H (N_{BA} = 142, $N_{západ}$ = 273, N_{stred} = 279, $N_{východ}$ = 271) = 15,803, df = 3, p = 0,001

Cítil/a som sa nepríjemne, keď som nemohol/a byť na internete: H (N_{BA} = 139, $N_{západ}$ = 261, N_{stred} = 274, $N_{východ}$ = 270) = 9,042, df = 3, p = 0,029

Pristihol/a som sa pri tom, že som na internete, i keď ma to v skutočnosti nezaujíma: H (N_{BA} = 139, $N_{západ}$ = 266, N_{stred} = 268, $N_{východ}$ = 265) = 17,161, df = 3, p = 0,001
Zanedbával som rodinu, priateľov alebo školu kvôli času strávenému na internete: H (N_{BA} = 141, $N_{západ}$ = 271, N_{stred} = 283, $N_{východ}$ = 266) = 15,008, df = 3, p = 0,002
Snažil/a som sa obmedziť čas, ktorý trávim na internete, ale neúspešne: H (N_{BA} = 139, $N_{západ}$ = 258, N_{stred} = 269, $N_{východ}$ = 264) = 13,300, df = 3, p = 0,004

Test excesívneho používania internetu možno vyhodnotiť okrem samostatných položiek aj ako celok. O excesívnom používaní internetu smerujúcom do závislosti v plnom význame môžeme hovoriť iba v prípade, keď človek spĺňa všetky kritériá súčasne. Za naplnenie kritéria v položke považujeme odpoveď: „aspoň raz za týždeň“, respektíve „denne alebo takmer denne“. Aj čiastočné naplnenie excesívnosti, môže byť však významné. Vnútorná reliabilita testu excesívneho používania testu je 0,75 Cronbachovej α, čo hovorí o dobrej vnútornej reliabilite. Priemerná hodnota excesívneho používania internetu bola 1,556 (SD 0,667).

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií a korelácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Pearsonov korelačný koeficient, t-test a One-Way Anova.

Vek participantov vykazuje koreláciu s excesívnym používaním internetu (r = -0,143**). Vo veku 11 – 12 rokov bolo excesívne používanie internetu 1,393 (SD = 0,511). Vo veku 13 – 14 bolo excesívne používanie internetu 1,598 (SD = 0,721). A vo veku 15 – 17 bolo excesívne používanie internetu 1,676 (SD = 0,732). Teda čím vyšší vek, tým viac excesívneho používania internetu. V excesívnom používaní internetu sa líšili chlapci a dievčatá. Dievčatá vykazovali vyššiu excesívnosť ako chlapci. Veľkosť účinku (effect size) je malá (Cohenove d = 0,268). Konkrétne hodnoty sú prezentované v tabuľke a v grafe.

Rozdiel medzi chlapcami a dievčatami v pocite šťastia a životnej spokojnosti

	chlapci		dievčatá		t(797)	p	Cohenove d
	M	SD	M	SD			
Excesívne používanie internetu	1,653	0,716	1,475	0,613	3,799	>0,00	0,268

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia; Cohenove d = veľkosť účinku (effect size)

Rozdiel medzi chlapcami a dievčatami v excesívnom používaní internetu

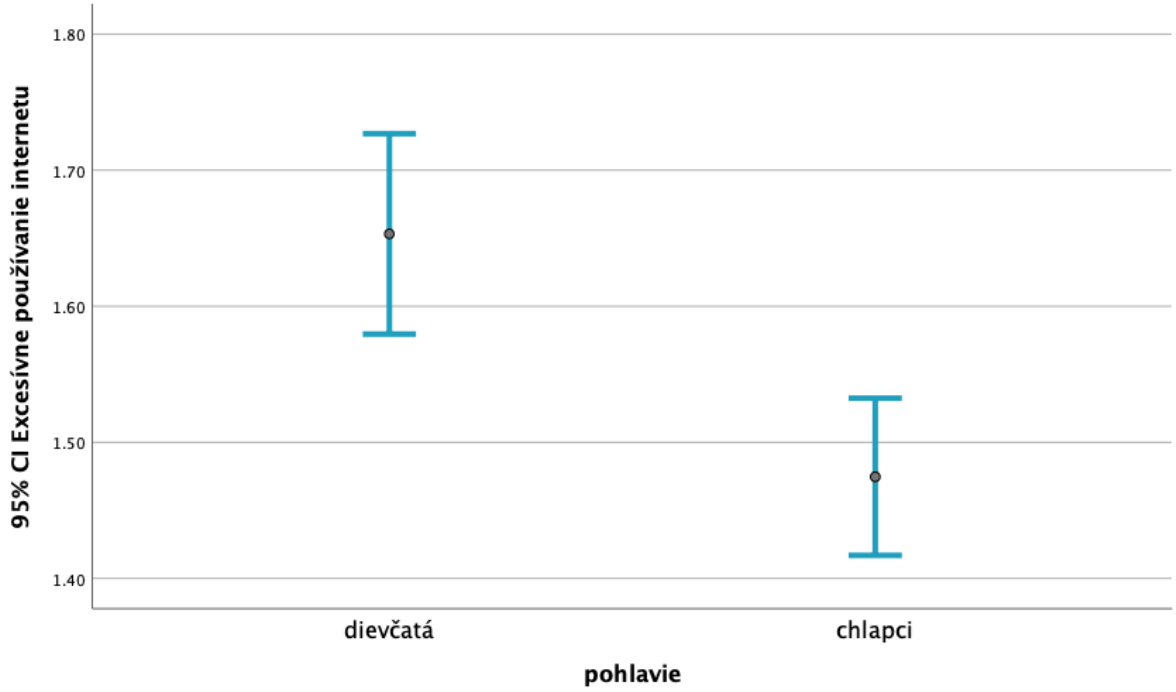

Zistili sme rozdiely v excesívnom používaní internetu v rámci SR (BA, západ, stred, východ). ANOVA F= 4,949 (df 3), p > 0,002. Výsledky poukazujú na to, že deti a mladí ľudia z Bratislavského kraja vykazujú vyššie excesívne používanie ako ostatné časti Slovenska.

Excesívne používanie internetu v rámci oblasti Slovenska

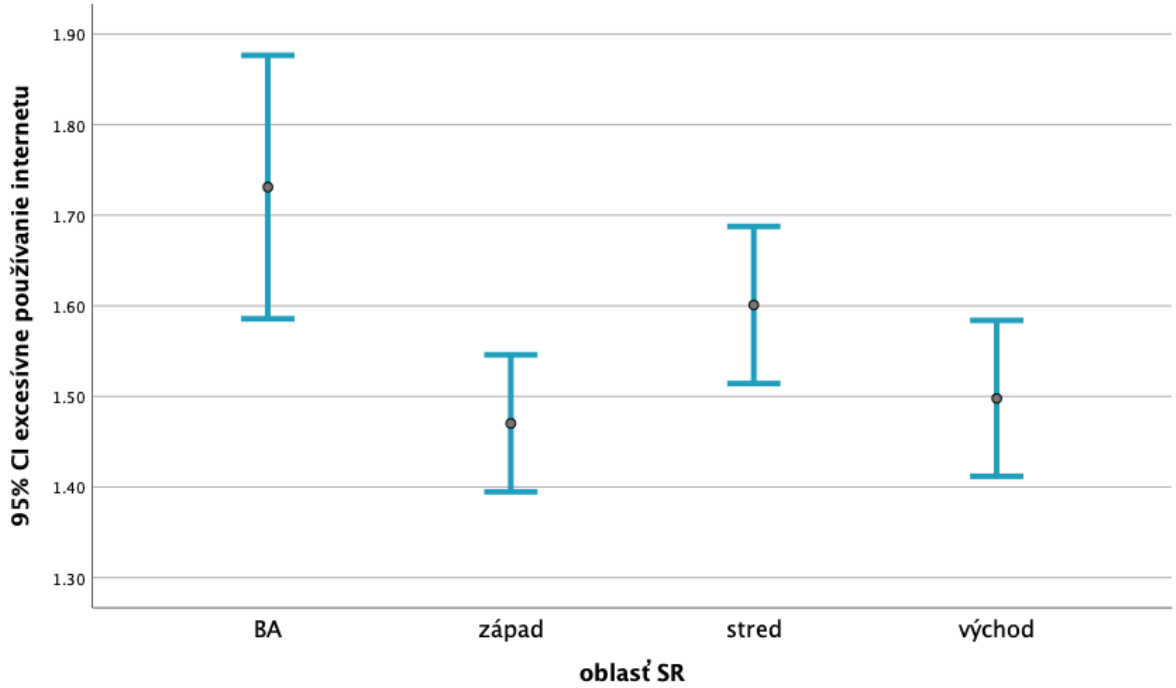

Ako sme už spomínali, za excesívne používanie internetu vedúce k závislosti považujeme v tomto teste výsledok, keď všetkých 5 položiek je na úrovni Aspoň raz za týždeň"; „Denne alebo takmer denne". Takúto

excesívnosť vykazuje 0,5 % našej skúmanej populácie. Aspoň jeden znak excesívnosti splnilo 12,5 % populácie detí a mladých na Slovensku.

Excesívne používanie sociálnych médií.

Dotazník Bergenská škála závislosti od sociálnych médií (BSMAS) od autorov Andreassen, et al. (2016) je modifikáciou pôvodného dotazníka BFAS (Bergenská škála závislosti od Facebooku), ktorý zisťoval nadmerné používanie Facebooku. Modifikovaná škála v podstate kopíruje obsah pôvodnej škály s tým, že slovo „Facebook“ je vymenené za slovo „sociálne médiá“, ako napr. Facebook, Twitter, Instagram, Snapchat, atď. Dotazník obsahuje 6 položiek, pričom každá jedna z nich reprezentuje jeden znak závislosti od internetu podľa Griffithsa (2000).

Položky testu boli nasledovné: Ako často si za posledný rok...

- Rozmýšľal/a o sociálnych médiách alebo plánoval/a ich použitie?
- Cítil/a nutkanie čoraz viac používať sociálne médiá?
- Používal/a sociálne médiá, aby si zabudol/a na osobné problémy?
- Pokúsil/a obmedziť používanie sociálnych médií, no neúspešne?
- Cítil/a nepokojný/á alebo napätý/á, keď si mal/a zakázané používať sociálne médiá?
- Používal/a sociálne médiá tak veľa, že to malo negatívny dopad na štúdium/prácu?

Položky boli skórované na 5-stupňovej Likertovej škále: „Veľmi zriedka, Zriedka, Niekedy, Často, Veľmi často“. Súčasťou škály bola aj možnosť odpovedať na každú položku možnosťami: „Neviem, Radšej nechcem povedať“.

Otázky sme položili všetkým respondentom vo veku 11 – 17 rokov. Najprv prezentujeme výsledky po jednotlivých položkách za celú skupinu, podľa pohlavia, vekových kategórií a oblasti Slovenska a následne prezentujeme výsledky testu ako celku.

CELÁ SKUPINA

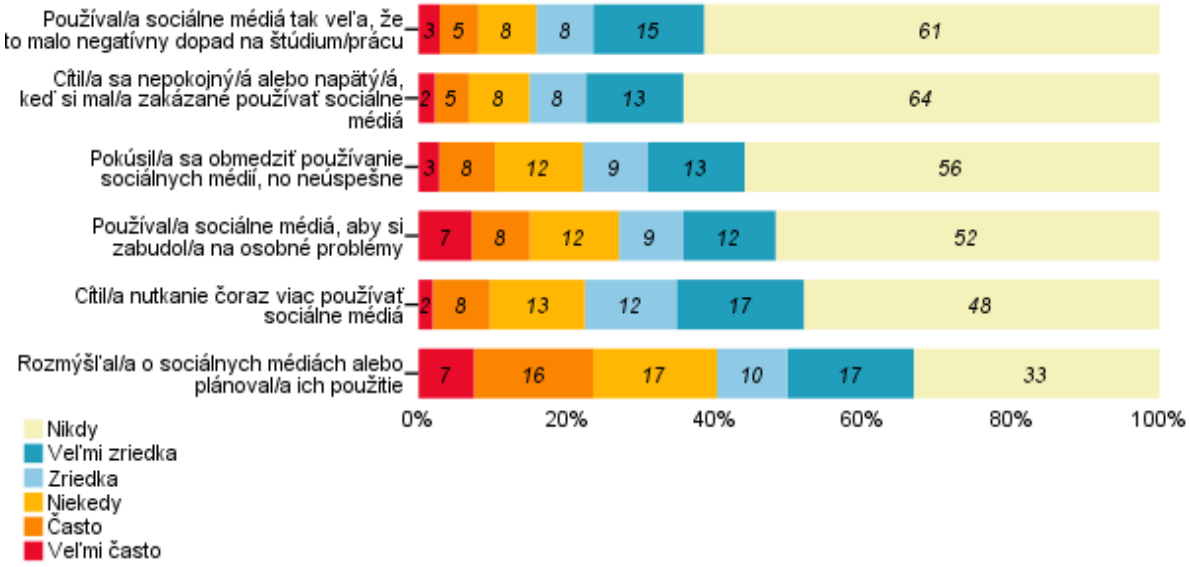

Rozmýšľal/a o sociálnych médiách alebo plánoval/a ich použitie? 21 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 96 respondentov, že nevie.
Cítil/a nutkanie čoraz viac používať sociálne médiá? 22 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 67 respondentov, že nevie.
Používal/a sociálne médiá, aby si zabudol/a na osobné problémy? 21 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 49 respondentov, že nevie.
Pokúsil/a obmedziť používanie sociálnych médií, no neúspešne? 26 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 85 respondentov, že nevie.
Cítil/a nepokojný/á alebo napätý/á, keď si mal/a zakázané používať sociálne médiá? 25 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 61 respondentov, že nevie.
Používal/a sociálne médiá tak veľa, že to malo negatívny dopad na štúdium/prácu? 26 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 67 respondentov, že nevie.

Identifikácia diferenciácií vzhľadom na demografické charakteristiky

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Chí-kvadrát test, Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

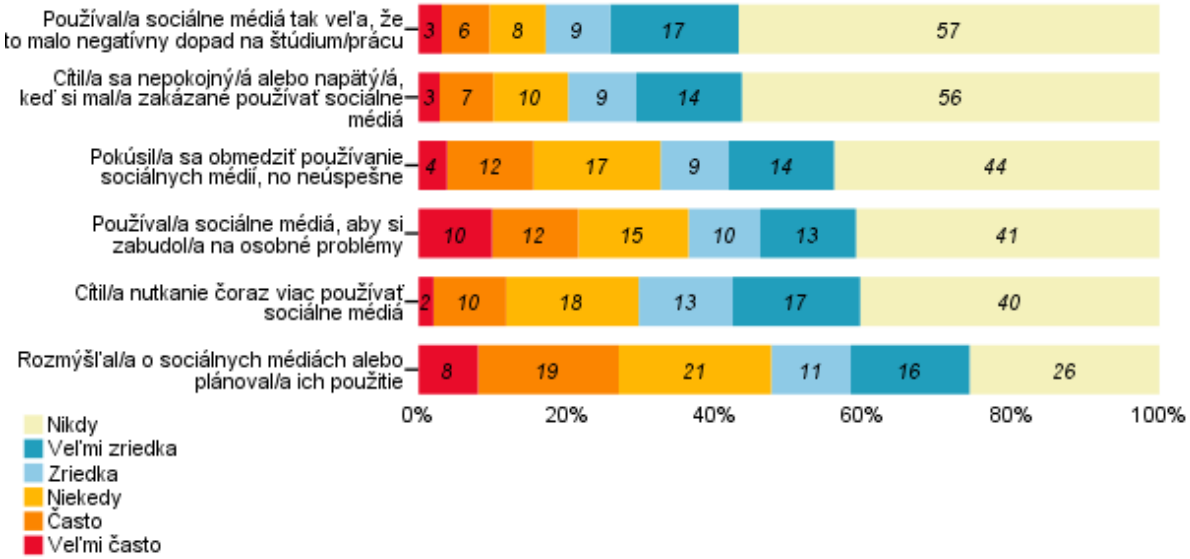

pohlavie: chlapci

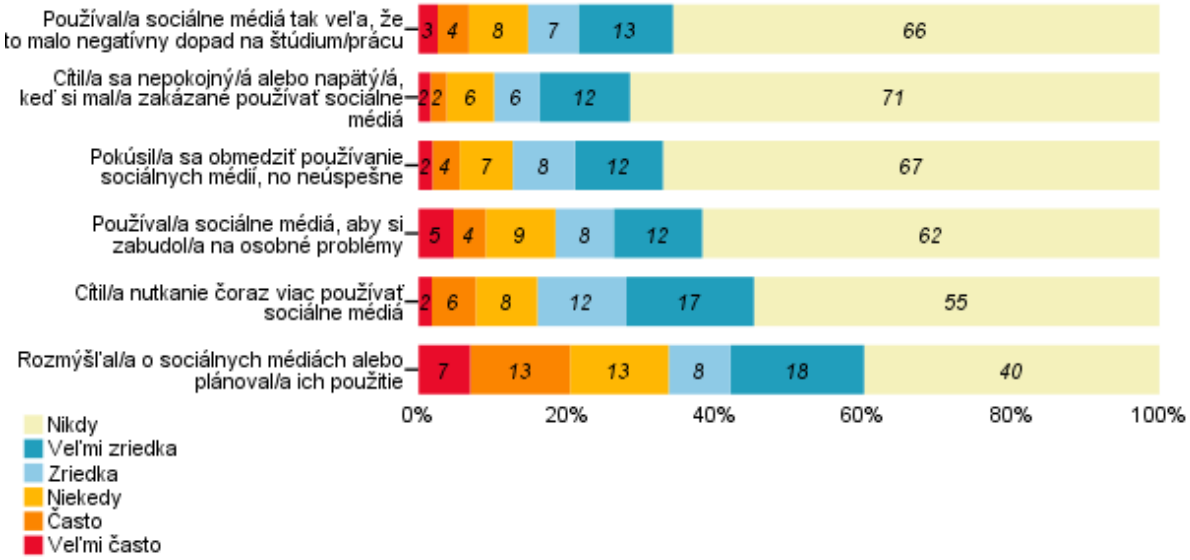

Rozmýšľal/a o sociálnych médiách alebo plánoval/a ich použitie?

U(Ndievčatá = 437, Nchlapci = 489) = 88147,5, Z = -4,726, p = 0,000

Cítil/a nutkanie čoraz viac používať sociálne médiá?

U(Ndievčatá = 448, Nchlapci = 506) = 93053,0, Z = -5,093, p = 0,000

Používal/a sociálne médiá, aby si zabudol/a na osobné problémy?

U(Ndievčatá = 464, Nchlapci = 509) = 89152,0, Z = -7,144, p = 0,000

Pokúsil/a obmedziť používanie sociálnych médií, no neúspešne?

U(Ndievčatá = 444, Nchlapci = 488) = 79370,5, Z = -7,797, p = 0,000

Cítil/a nepokojný/á alebo napätý/á, keď si mal/a zakázané používať sociálne médiá?

U(Ndievčatá = 456, Nchlapci = 501) = 94967,0, Z = -5,274, p = 0,000

Používal/a sociálne médiá tak veľa, že to malo negatívny dopad na štúdium/prácu?

U(Ndievčatá = 449, Nchlapci = 501) = 102885,0, Z = -2,600, p = 0,009

PODĽA VEKU

vek: 11 - 12

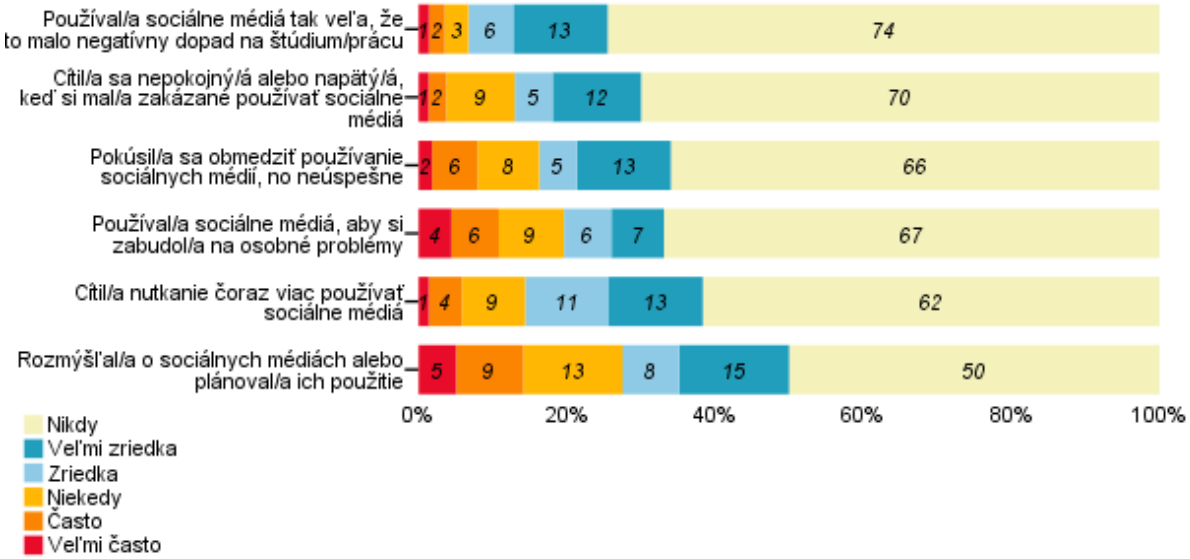

vek: 13 - 14

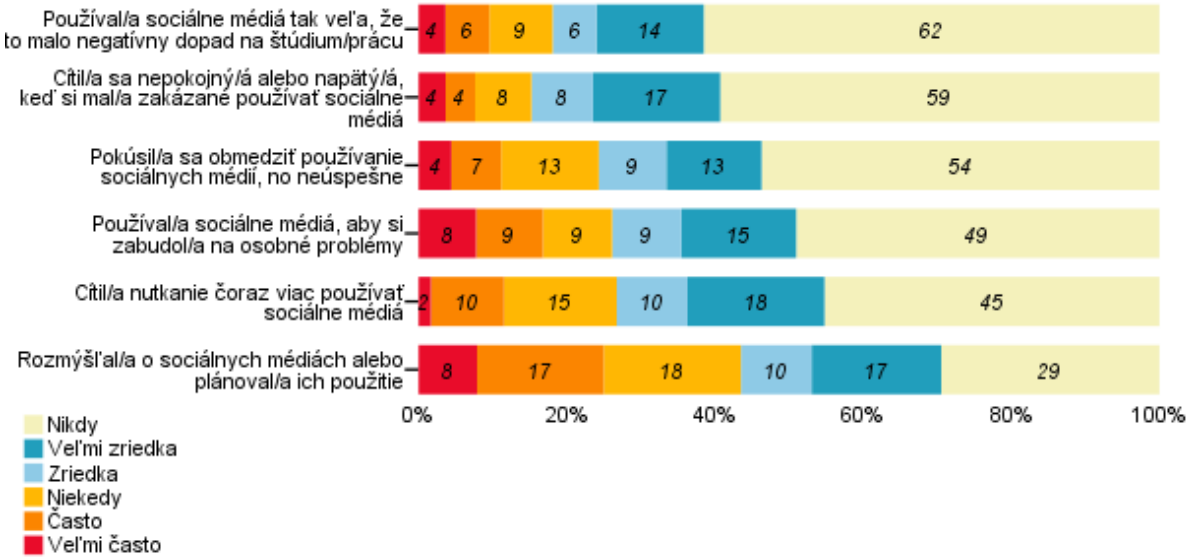

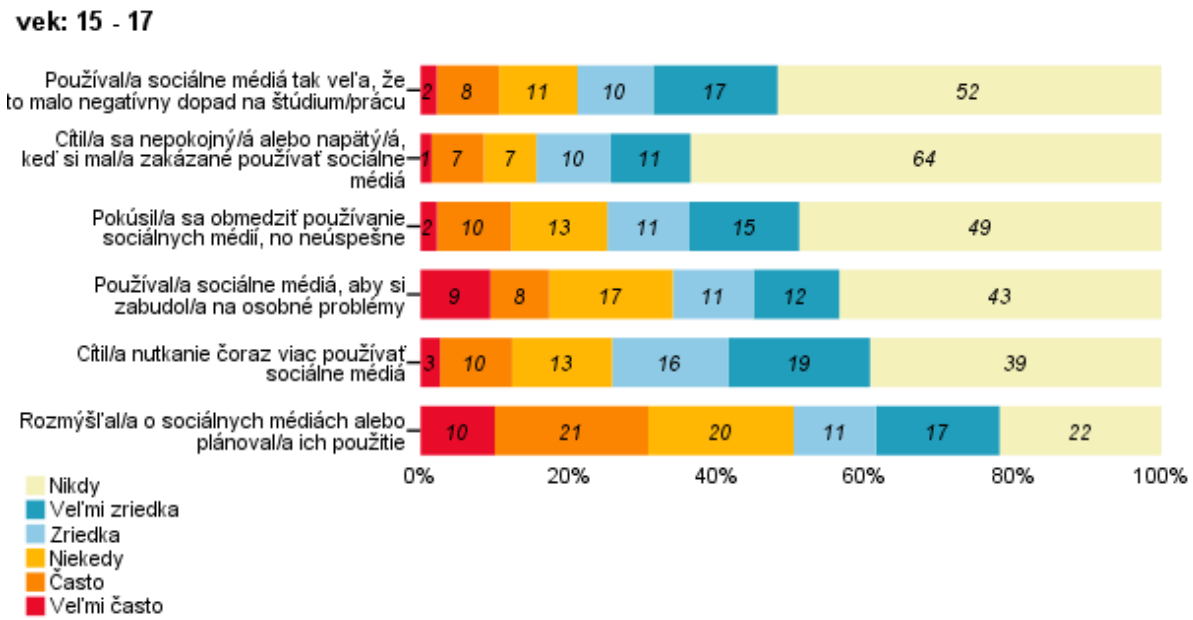

Rozmýšľal/a o sociálnych médiách alebo plánoval/a ich použitie?

H (N11-12 = 276, N13-14 = 292, N15- 17 = 270) = 51,443, df = 2, p = 0,000

Cítil/a nutkanie čoraz viac používať sociálne médiá?

H (N11-12 = 292, N13-14 = 303, N15- 17 = 267) = 29,543, df = 2, p = 0,000

Používal/a sociálne médiá, aby si zabudol/a na osobné problémy?

H (N11-12 = 296, N13-14 = 310, N15- 17 = 276) = 30,804, df = 2, p = 0,000

Pokúsil/a obmedziť používanie sociálnych médií, no neúspešne?

H (N11-12 = 276, N13-14 = 296, N15- 17 = 270) = 17,418, df = 2, p = 0,000

Cítil/a nepokojný/á alebo napätý/á, keď si mal/a zakázané používať sociálne médiá?

H (N11-12 = 293, N13-14 = 302, N15- 17 = 269) = 7,036, df = 2, p = 0,030

Používal/a sociálne médiá tak veľa, že to malo negatívny dopad na štúdium/prácu?

H (N11-12 = 282, N13-14 = 304, N15- 17 = 274) = 34,573 df = 2, p = 0,000

PODĽA REGIÓNU

oblasť SR: BA

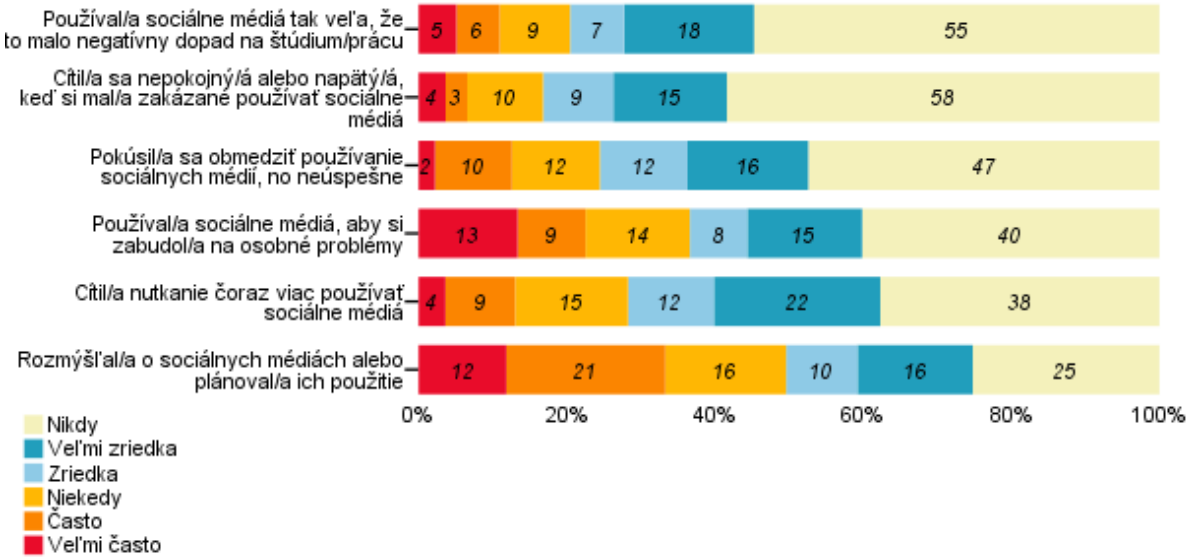

oblasť SR: západ

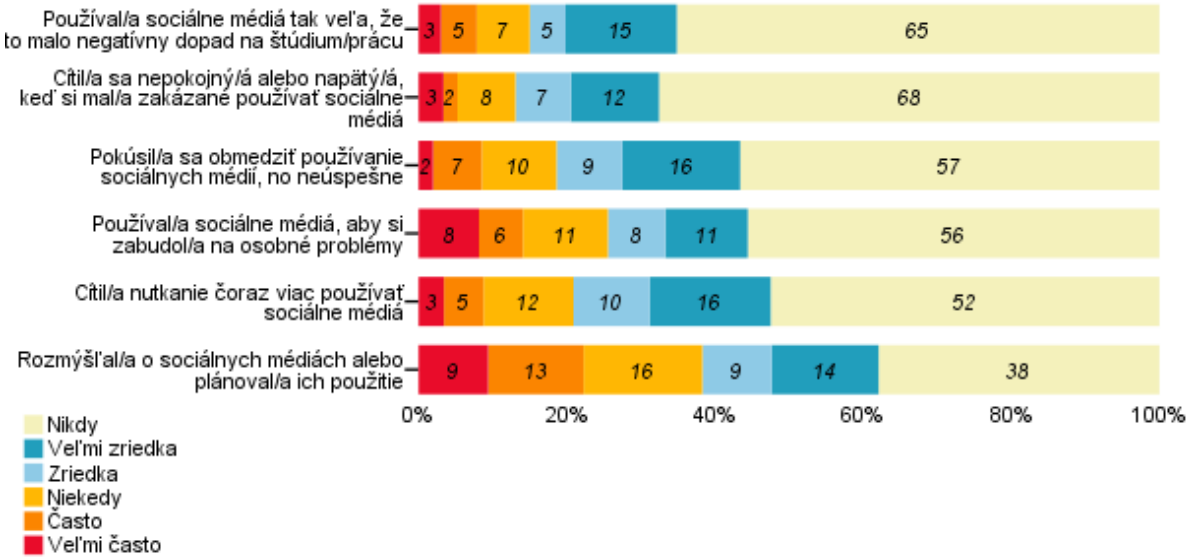

oblasť SR: stred

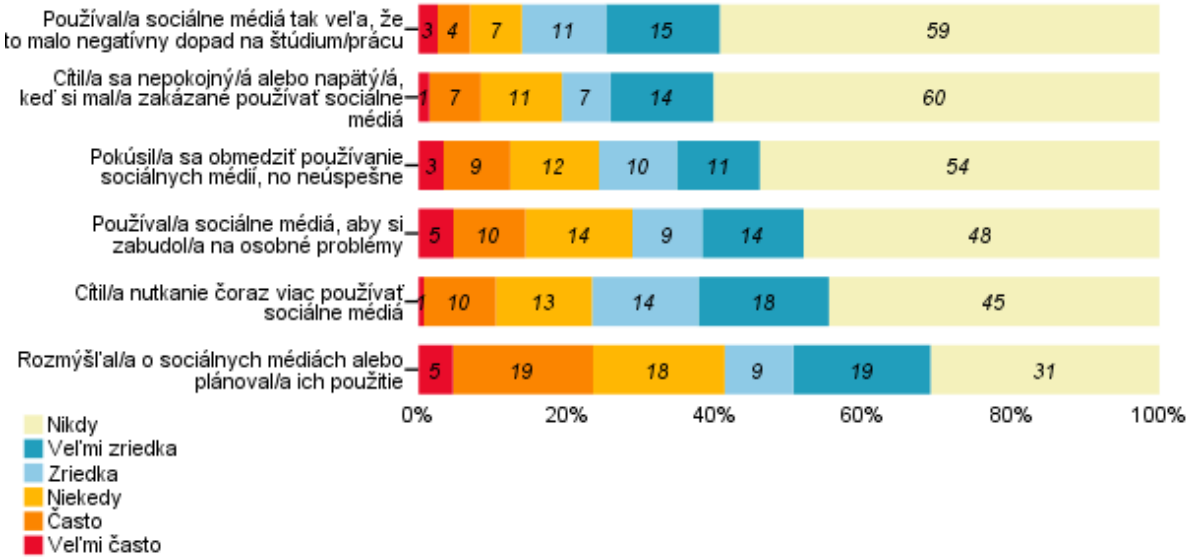

oblasť SR: východ

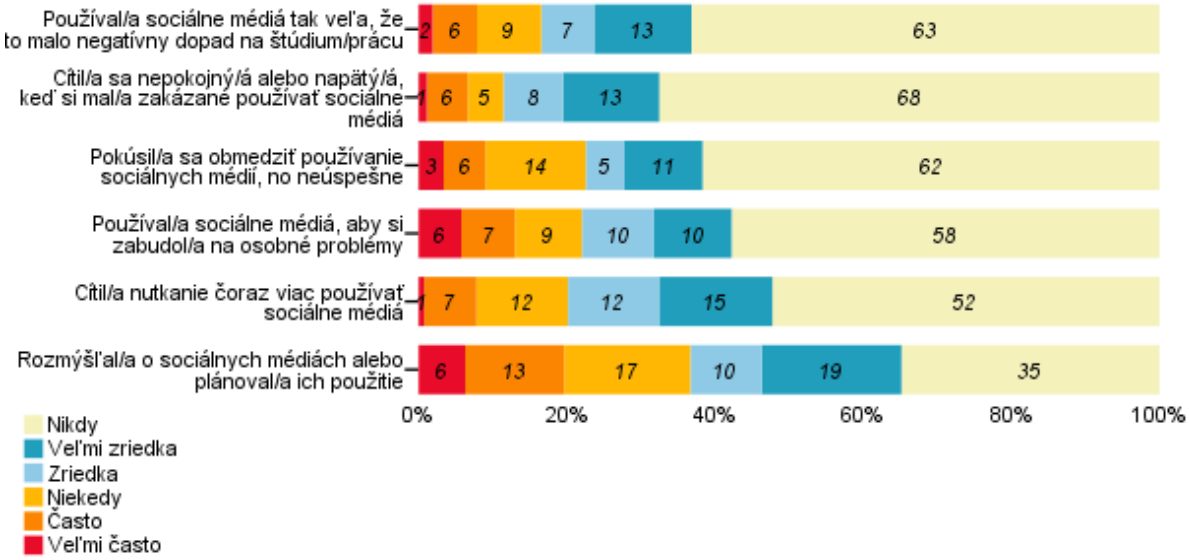

Rozmýšľal/a o sociálnych médiách alebo plánoval/a ich použitie?

H (N_{BA} = 135, $N_{západ}$ = 256, N_{stred} = 259, $N_{východ}$ = 270) = 10,039, df = 3, p = 0,018

Cítil/a nutkanie čoraz viac používať sociálne médiá?

H (N_{BA} = 138, $N_{západ}$ = 263, N_{stred} = 278, $N_{východ}$ = 268) = 9,921, df = 3, p = 0,019

Používal/a sociálne médiá, aby si zabudol/a na osobné problémy?

H (N_{BA} = 142, $N_{západ}$ = 270, N_{stred} = 277, $N_{východ}$ = 277) = 15,013, df = 3, p = 0,002

Pokúsil/a obmedziť používanie sociálnych médií, no neúspešne?

H (N_{BA} = 135, $N_{západ}$ = 258, N_{stred} = 267, $N_{východ}$ = 266) = 6,755, df = 3, p = 0,080

Cítil/a nepokojný/á alebo napätý/á, keď si mal/a zakázané používať sociálne médiá?

H (N_{BA} = 137, $N_{západ}$ = 268, N_{stred} = 274, $N_{východ}$ = 271) = 7,115 df = 3, p = 0,068

Používal/a sociálne médiá tak veľa, že to malo negatívny dopad na štúdium/prácu?

H (N_{BA} = 137, $N_{západ}$ = 267, N_{stred} = 273, $N_{východ}$ = 266) = 4,850, df = 3, p = 0,183

Test excesívneho používania sociálnych médií – BSMAS možno okrem samostatných položiek vyhodnocovať aj ako celok. O excesívnom používaní sociálnych médií smerujúcom do závislosti v plnom význame môžeme hovoriť iba v prípade, keď človek spĺňa všetky kritériá súčasne. Za naplnenie kritéria v položke považujeme odpoveď: „často“ a „veľmi často“
Aj čiastočné naplnenie excesívnosti, môže byť však významné.

Vnútorná reliabilita testu excesívneho používania sociálnych médií – BSMAS je 0,84 Cronbachovej α, čo hovorí o veľmi dobrej vnútornej reliabilite. Priemerná hodnota excesívneho používania sociálnych médií bola 1,215 (SD 0,833).
V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií a korelácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Pearsonov korelačný koeficient, t-test a One-Way Anova.

Vek participantov vykazuje koreláciu s excesívnym používaním sociálnych médií (r = -0,223**). Vo veku 11 – 12 rokov bolo excesívne používanie sociálnych médií 0,848 (SD = 1,018). Vo veku 13 – 14 bolo excesívne používanie sociálnych médií 1,303 (SD = 1,152). A vo veku 15 – 17 bolo excesívne používanie sociálnych médií 1,415 (SD = 1,102). Teda čím vyšší vek, tým viac excesívneho používania sociálnych médií.

V excesívnom používaní sociálnych médií sa líšili chlapci a dievčatá. Dievčatá vykazovali významne viac excesívneho používania sociálnych médií ako chlapci. Veľkosť účinku (effect size) je stredná (Cohenove d = 0,454). Konkrétne hodnoty sú prezentované v tabuľke a v grafe.

Rozdiel medzi chlapcami a dievčatami v pocite šťastia a životnej spokojnosti

	chlapci		dievčatá		t(833)	p	Cohenove d
	M	SD	M	SD			
Excesívne používanie sociálnych médií	0,977	1,004	1,480	1,199	6,584	>0,00	0,454

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia; Cohenove d = veľkosť účinku (effect size)

Rozdiel medzi chlapcami a dievčatami v excesívnom používaní sociálnych médií

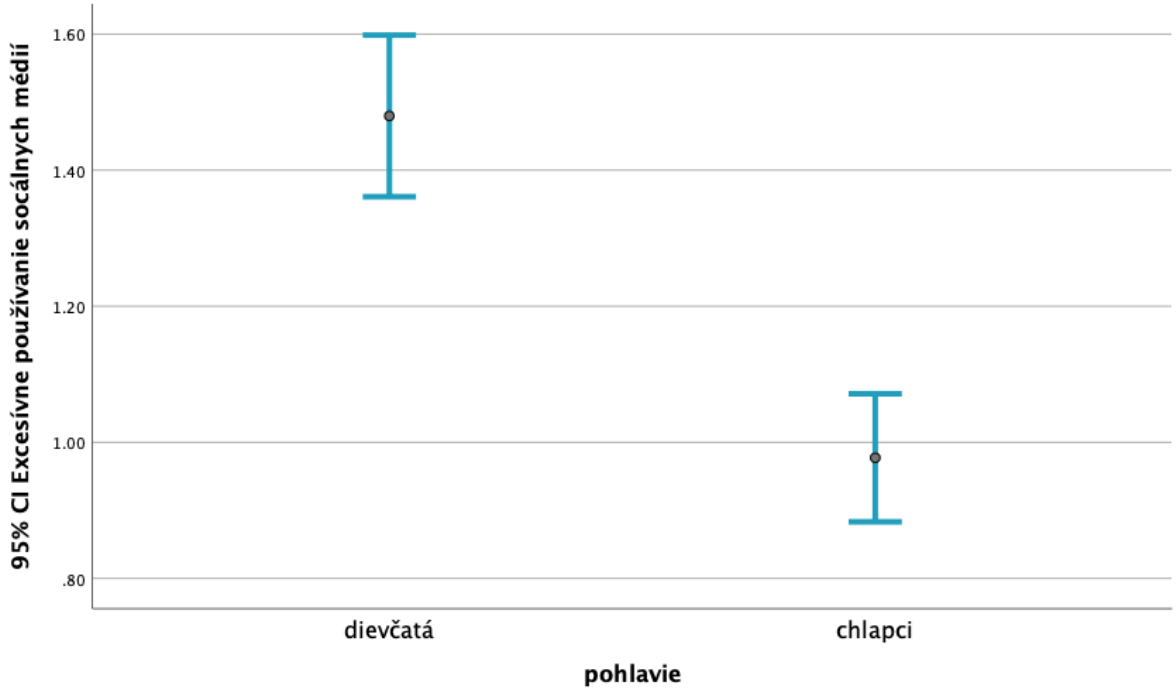

Zistili sme rozdiely v excesívnom používaní internetu v rámci SR (BA, západ, stred, východ). ANOVA F= 4,617 (df 3), p > 0,012. Výsledky poukazujú na to, že deti a mladí ľudia z Bratislavského kraja vykazujú jemne vyššie excesívne používanie ako ostatné časti Slovenska.

Excesívne používanie sociálnych médií v rámci oblasti Slovenska

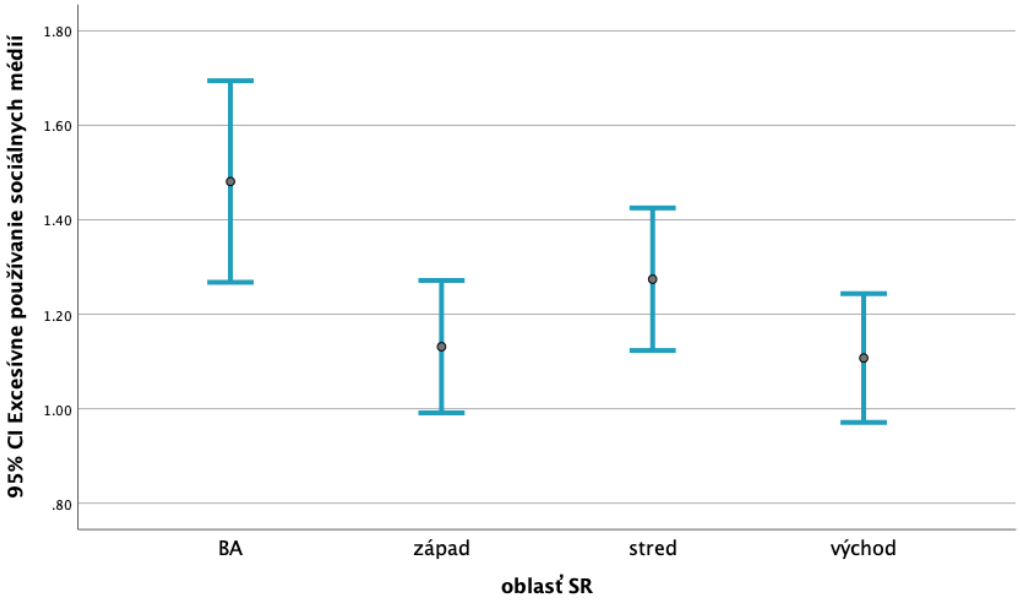

Za excesívne používanie sociálnych médií vedúce k závislosti považujeme v tomto teste výsledok, keď všetkých 6 položiek je na úrovni „často“ alebo „veľmi často“.
Takúto excesívnosť vykazuje 0,7 % našej skúmanej populácie. Aspoň jeden znak excesívnosti splnilo 19,5 % populácie detí a mladých na Slovensku.

Excesívne používanie internetu a excesívne používanie sociálnych médií sme porovnali so psychologickými a sociálnymi premennými, pričom sme korelácie kontrolovali pre pohlavie. V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu korelácií použili parciálne korelácie. Výsledky sú prezentované v tabuľke.

Tabuľka parciálnych korelácii excesívneho používania internetu a excesívneho používania sociálnych médií a rôznych psychologických a sociálnych premenných, kontrolovaných pre pohlavie.

	Excesívne používanie internetu	Excesívne používanie sociálnych médií
Emocionálne problémy	0,433**	0,456**
Problémy s pozornosťou	0,453**	0,452**
Sensation seeking	0,197**	0,262**
Sebaúcta	-0,004	-0,046
Bezpečie a prijatie doma	-0,084	-0,129*
Bezpečie a prijatie v škole	-0,023	-0,043
Sociálna opora priatelia	-0,081	-0,031
Sociálna fóbia	0,288**	0,315**
Pocit šťastia a životnej spokojnosti	-0,296**	-0,290**
Depresívna nálada	0,375**	0,435**
Úzkostné pocity spojené s vojnou	0,230**	0,231**
Dĺžka spánku - pracovný týždeň	-0,216**	-0,274**
Dĺžka spánku - víkend	-0,121*	-0,168**

Poznámka: *p<0,05; **p<0,01;

0,1 – 0,3 malá korelácia

0,3 – 0,5 stredná korelácia

Stredne veľkú pozitívnu koreláciu kontrolovanú pre pohlavie sme zaznamenali medzi excesívnym používaním internetu a sociálnych médií a emocionálnymi problémami, problémami s pozornosťou a depresívnou náladou. Excesívne používanie sociálnych médií stredne silne pozitívne koreluje aj s prejavmi sociálnej fóbie. Malú koreláciu sme zaznamenali aj so sensation seeking, pocitom šťastia a životnej spokojnosti, úzkostnými pocitmi spojenými s aktuálnou vojnou na Ukrajine a s dĺžkou spánku počas pracovného týždňa a aj počas víkendu.

HLAVNÉ ZISTENIA

- 0,5 % populácie mladých ľudí (11 – 17 rokov) vykazujú nadmerné používanie internetu, ktoré smeruje k rozvoju závislosti.

- 0,7 % populácie mladých ľudí (11 – 17) vykazuje nadmerné používanie sociálnych sietí, ktoré smeruje k rozvoju závislosti.

- Každý ôsmy mladý človek na Slovensku spĺňa aspoň jedno kritérium nadmerného používania internetu.

- Každý piaty mladý človek na Slovensku spĺňa aspoň jedno kritérium nadmerného používania sociálnych médií.

- Dievčatá vykazujú výrazne vyššie nadmerné používanie internetu a sociálnych médií ako chlapci.

- Mladí ľudia, ktorí vykazujú vyššie excesívne používanie internetu a sociálnych médií, majú častejšie problémy s emocionálnymi problémami, problémami s pozornosťou, sociálnou fóbiou a depresívnou náladou.

Zhrnutie

Excesívne alebo aj nadmerné používanie internetu a sociálnych sietí, najmä vo svojej vyhrotenej podobe, negatívne vstupuje do života mladých ľudí. Našťastie, mladých ľudí, ktorí spĺňajú všetky kritériá blížiace sa k závislosti, nie je veľa. Aj celkovo v používaní internetu aj v používaní sociálnych médií sme zistili výskyt hlboko pod jedno percento (0,5 – 0,7 %). Takýto výskyt je porovnateľný so stavom v európskych krajinách. Rozdiel medzi výsledkom excesívneho používania internetu a excesívneho používania sociálnych médií, ktoré je časťou excesívneho používania, je v odlišnom skórovaní použitých testov. Aspoň jedno kritérium excesívnosti splnilo v používaní internetu 12,5 % a pri sociálnych médiách 19,5 % respondentov. Znamená to, že pri internete každý ôsmy používateľ a pri sociálnych médiách približne každý piaty používateľ vykazuje aspoň jeden znak nadmerného používania. Excesívnosť nemusí hneď znamenať závislosť a tiež nemusí automaticky viesť k negatívnym konzekvenciám. Pre mnohých mladých ľudí je trávenie zvýšeného času online vedomou voľbou. Online prostredie je to miesto, kde sa cítia v bezpečí a spokojní. Na druhej strane sa zvyšuje pravdepodobnosť, že nadmerné používanie internetu alebo sociálnych sietí negatívne vstúpi do života ich používateľov. To dokazuje aj nami zistená súvislosť excesívneho používania s emocionálnymi problémami, problémami s pozornosťou, sociálnou fóbiou a depresívnou náladou. V nami zvolenom výskumnom dizajne nevieme overiť, či emocionálne problémy, problémy s pozornosťou atď. sú príčinou excesívneho používania internetu, alebo jeho dôsledkom. Pravdepodobne obe tvrdenia sú pravdivé. Napr. ľudia so sociálnou fóbiou prirodzene vyhľadávajú pre nich bezpečné prostredie internetu, kde nemusia čeliť komunikácii z tváre do tváre, ale na druhej strane prílišné trávenie času v prostredí internetu môže zvyšovať prejavy sociálnej fóbie. Zistili sme, že intenzita používania a aj excesívnosť rastie s vekom, čo je prirodzené, lebo starší majú väčší prístup k digitálnym médiám, napríklad v podobe mobilných dát, a nečelia tak často reštriktívnym mediačným stratégiám ich rodičov, prípadne učiteľov. Zaujímavým zistením je, že chlapci od dievčat sa výrazne líšia v excesívnom používaní internetu a najmä sociálnych médií. Staršia literatúra uvádza, že závislých na internete je viac chlapcov (Šavrnochová, et al., 2020). Posledné výskumy,

najmä nástupom sociálnych médií zisťujú, že dievčatá v excesívnosti prevládajú (Smahel, et al. 2020). Zistili sme aj súvislosť medzi priemernou dĺžkou spánku a excesívnym používaním internetu a sociálnych médií. Mladí ľudia používajú sociálne siete často na úkor spánku, čo potvrdzujú aj naše skoršie zistenia (Holdoš a Druso, 2020) a nedostatok spánku môže zhoršiť napríklad ich pozornosť alebo emocionálne problémy. Zistili sme tiež súvislosť medzi úzkostnými pocitmi z aktuálneho vojenského konfliktu na Ukrajine a excesívnom používaní internetu a sociálnych médií.

Užívanie návykových látok

Deti a dospievajúci patria k rizikovej skupine z hľadiska experimentovania s návykovými látkami, pričom kruciálnym z hľadiska prvej skúsenosti s drogou je školský vek. K dôvodom experimentovania patrí tendencia prekračovať limity, vyhľadávať nové zážitky, napodobňovať dospelých, vzdorovanie normám, autoritám a i. Užívanie návykových látok v období detstva a dospievania môže byť nebezpečné a dôsledky môžu byť závažné, pretože sa spája s výraznou nezrelosťou (fyzickou i psychickou) detského organizmu. Na druhej strane je potrebné podotknúť, že určitá miera experimentovania s návykovými látkami je v adolescencii bežná a mnoho dospievajúcich skúsi fajčiť cigarety či marihuanu a ochutná alkohol.

Získavanie relevantných údajov o užívaní návykových látok u detí a dospievajúcich je dôležité a malo by slúžiť ako východisko pre tvorbu a realizáciu preventívnych stratégií s cieľom podporovať zdravý bio-psycho-sociálny vývin detí a dospievajúcich.

V našej štúdii sme zisťovali skúsenosti a frekvenciu užívania nasledujúcich návykových látok: energetických nápojov, alkoholu, cigariet, marihuany, extázy, pervitínu a iných drog. Škála bola 5-bodová: nikdy, niekoľkokrát, aspoň raz za mesiac, aspoň raz za týždeň, denne alebo takmer denne. Každú návykovú látku sme analyzovali z pohľadu celej skupiny, ďalej z pohľadu pohlavia, veku a z hľadiska regiónov Slovenska. Otázky o užívaní návykových látok sme sa pýtali detí vo veku 11 +.

Frekvencia užívania návykových látok

CELÁ SKUPINA

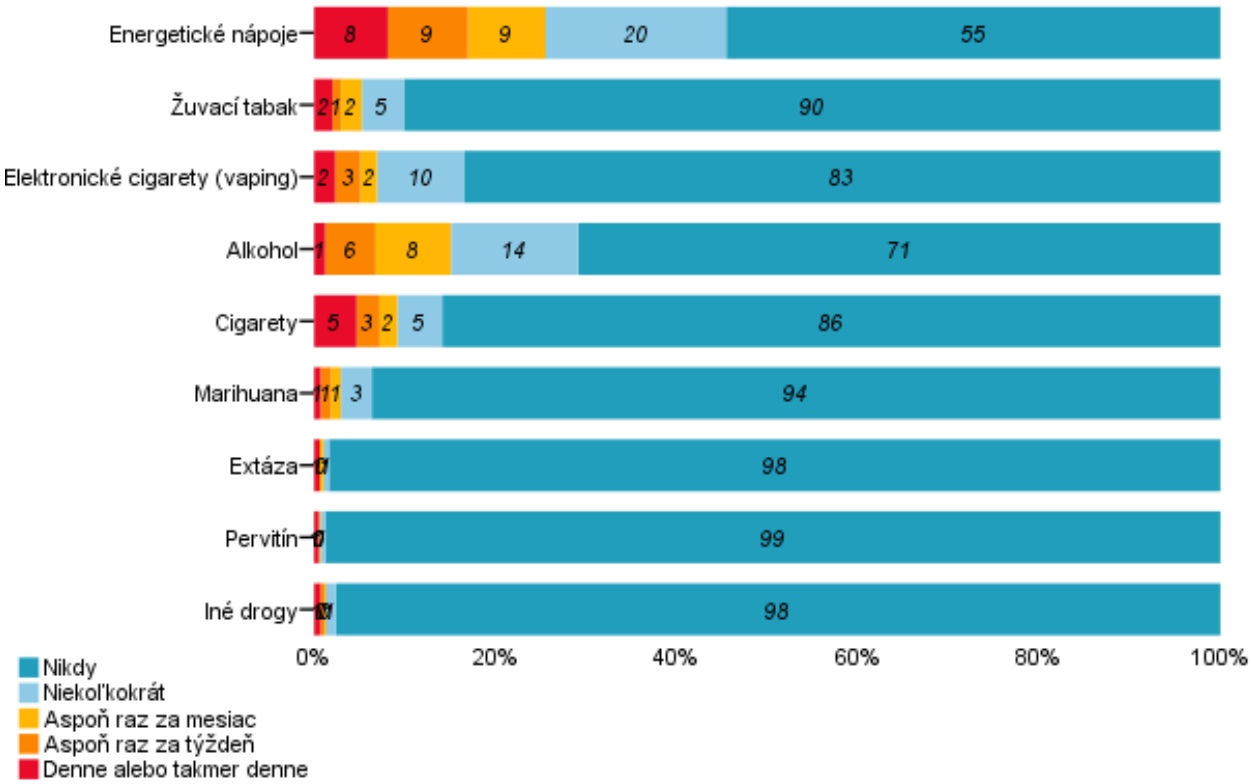

Z celkového počtu (N 1194) v nasledujúcich počtoch respondenti na danú otázku neodpovedali, nechceli odpovedať, alebo nevedeli:
energetické nápoje: 21 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 28 respondentov, že nevie a 164 respondentov na otázku neodpovedalo (vrátane detí pod 11 rokov).
alkohol: 29 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 28 respondentov, že nevie a 162 respondentov na otázku neodpovedalo (vrátane detí pod 11 rokov).
cigarety: 27 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 22 respondentov, že nevie a 162 respondentov na otázku neodpovedalo (vrátane detí pod 11 rokov).
elektronické cigarety (vaping): 28 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 23 respondentov, že nevie a 162 respondentov na otázku neodpovedalo (vrátane detí pod 11 rokov).
žuvací tabak: 22 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 19 respondentov, že nevie a 162 respondentov na otázku neodpovedalo (vrátane detí pod 11 rokov).
marihuana: 22 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 20 respondentov, že nevie a 162 respondentov na otázku neodpovedalo (vrátane detí pod 11 rokov).
extáza: 19 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 22 respondentov, že nevie a 162 respondentov na otázku neodpovedalo (vrátane detí pod 11 rokov).
pervitín: 18 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 21 respondentov, že nevie a 162 respondentov na otázku neodpovedalo (vrátane detí pod 11 rokov).
iné drogy: 24 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 21 respondentov, že nevie a 162 respondentov na otázku neodpovedalo (vrátane detí pod 11 rokov).

Identifikácia diferenciácií vzhľadom na demografické charakteristiky:

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

pohlavie: dievčatá

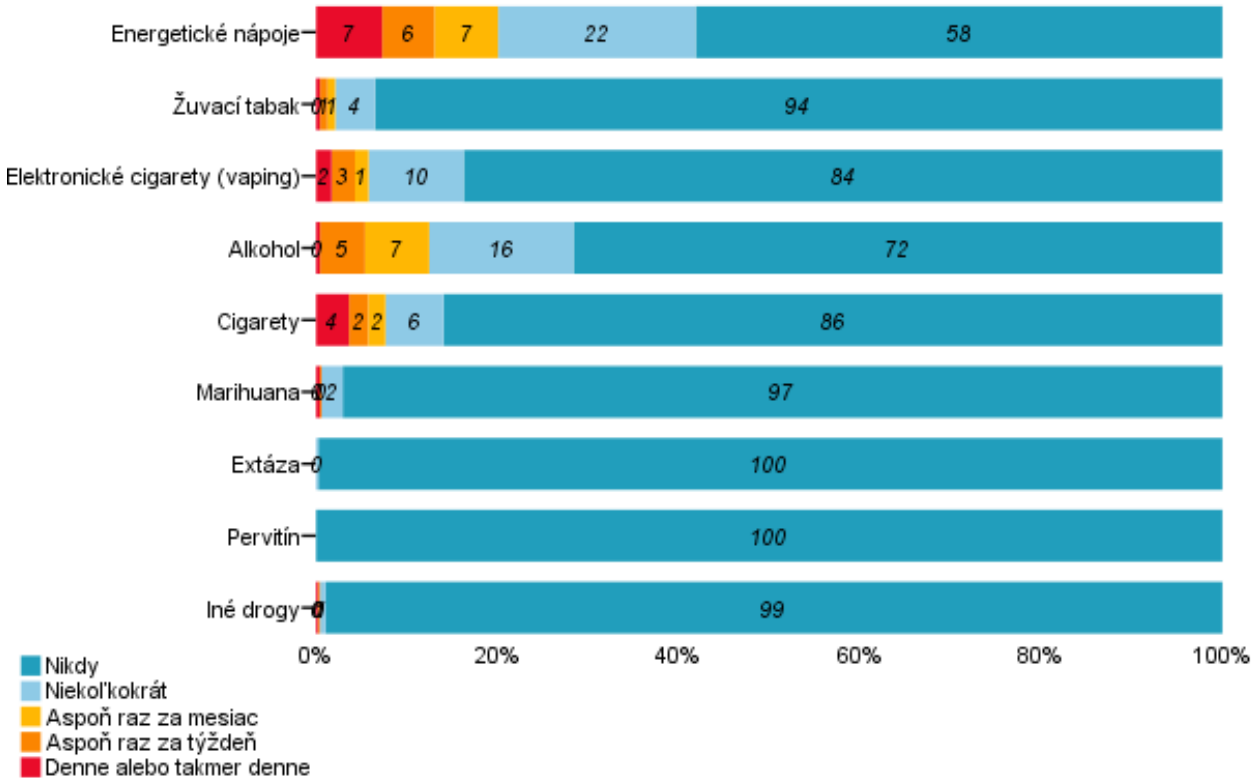

pohlavie: chlapci

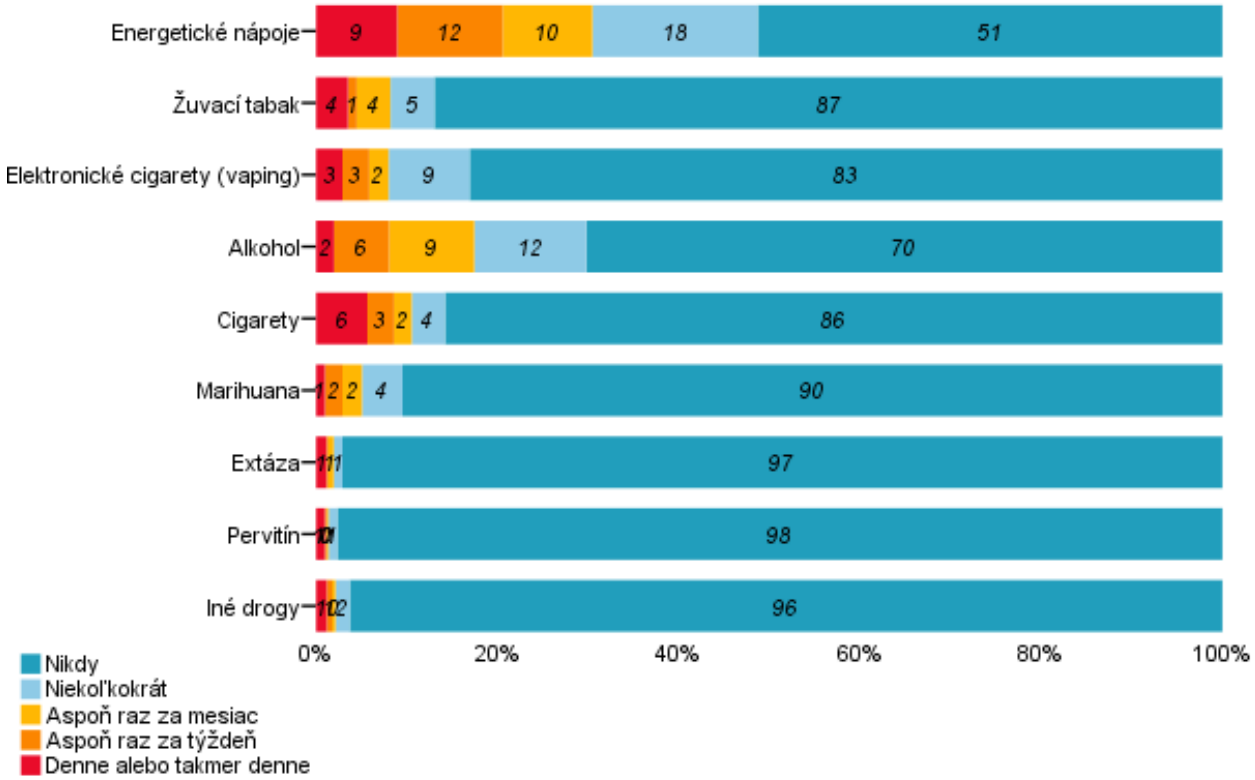

energetické nápoje: $U(N_{dievčatá} = 468, N_{chlapci} = 515) = 108862{,}500, Z = -2{,}879, p = 0{,}004$
alkohol: $U(N_{dievčatá} = 465, N_{chlapci} = 510) = 115268{,}500, Z = -0{,}941, p = 0{,}347$
cigarety: $U(N_{dievčatá} = 470, N_{chlapci} = 513) = 119780{,}500, Z = -0{,}288, p = 0{,}774$
elektronické cigarety (vaping): $U(N_{dievčatá} = 467, N_{chlapci} = 514) = 118828{,}000, Z = -0{,}415, p = 0{,}687$
žuvací tabak: $U(N_{dievčatá} = 478, N_{chlapci} = 513) = 114509{,}500, Z = -3{,}602, p = 0{,}000$
marihuana: $U(N_{dievčatá} = 476, N_{chlapci} = 514) = 114183{,}500, Z = -4{,}285, p = 0{,}000$
extáza: $U(N_{dievčatá} = 476, N_{chlapci} = 515 = 119252{,}500, Z = -3{,}376, p = 0{,}001$
pervitín: $U(N_{dievčatá} = 477, N_{chlapci} = 516) = 120204{,}000, Z = -3{,}349, p = 0{,}001$
iné drogy: $U(N_{dievčatá} = 474, N_{chlapci} = 513) = 118352{,}500, Z = -2{,}704, p = 0{,}007$

PODĽA VEKU

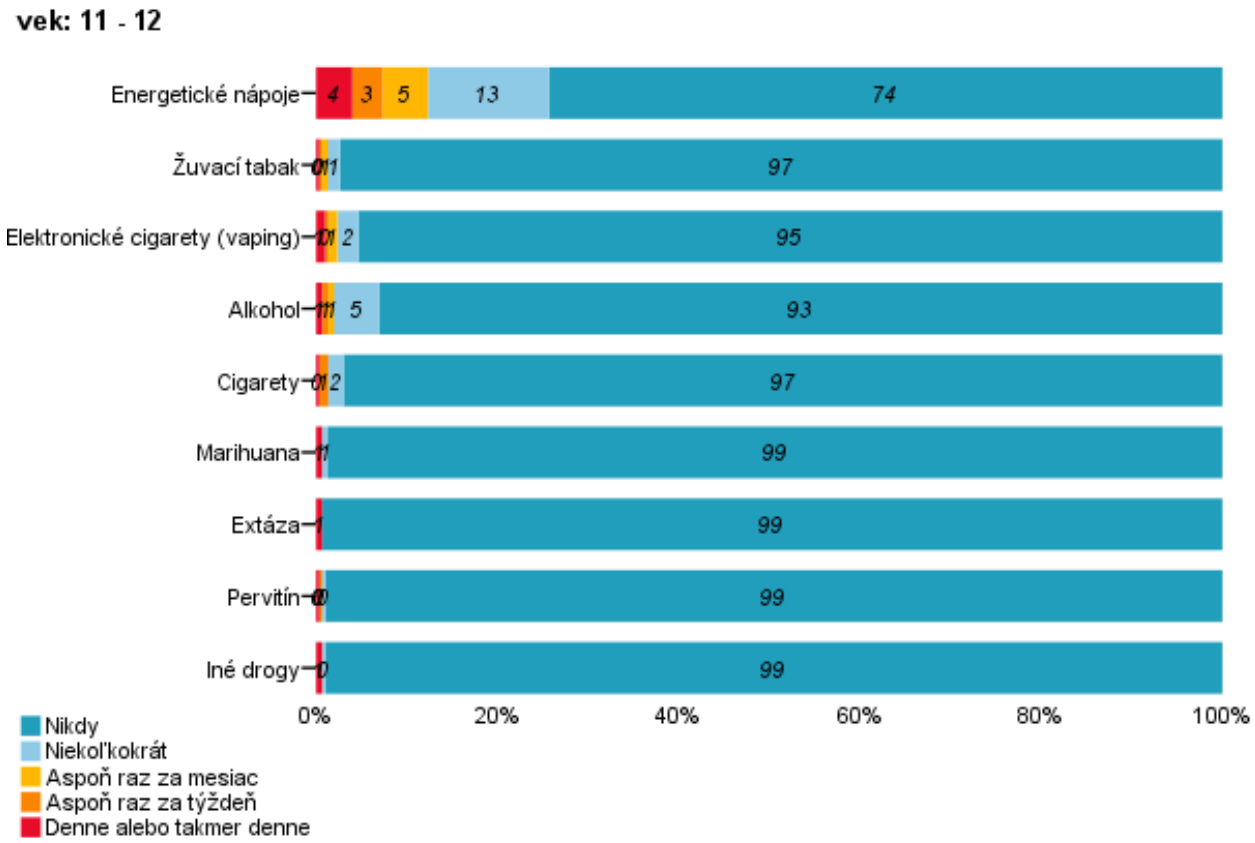

vek: 13 - 14

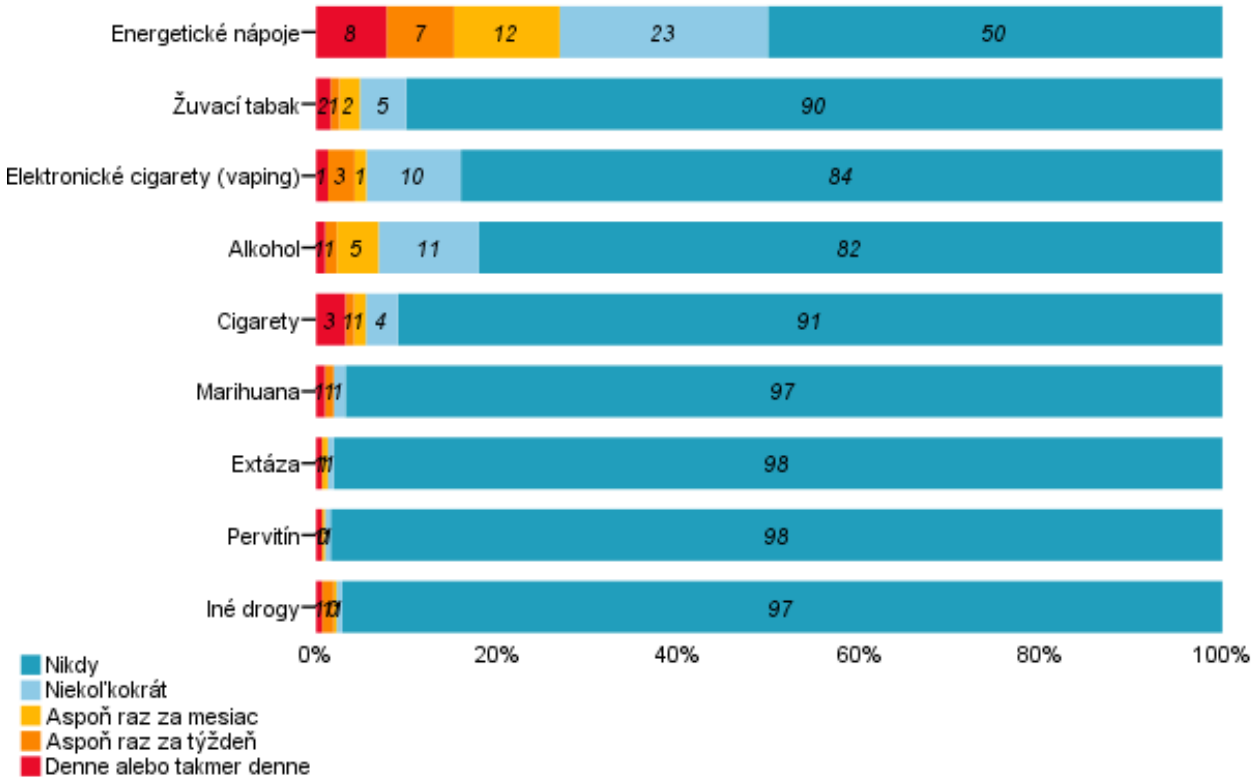

vek: 15 - 17

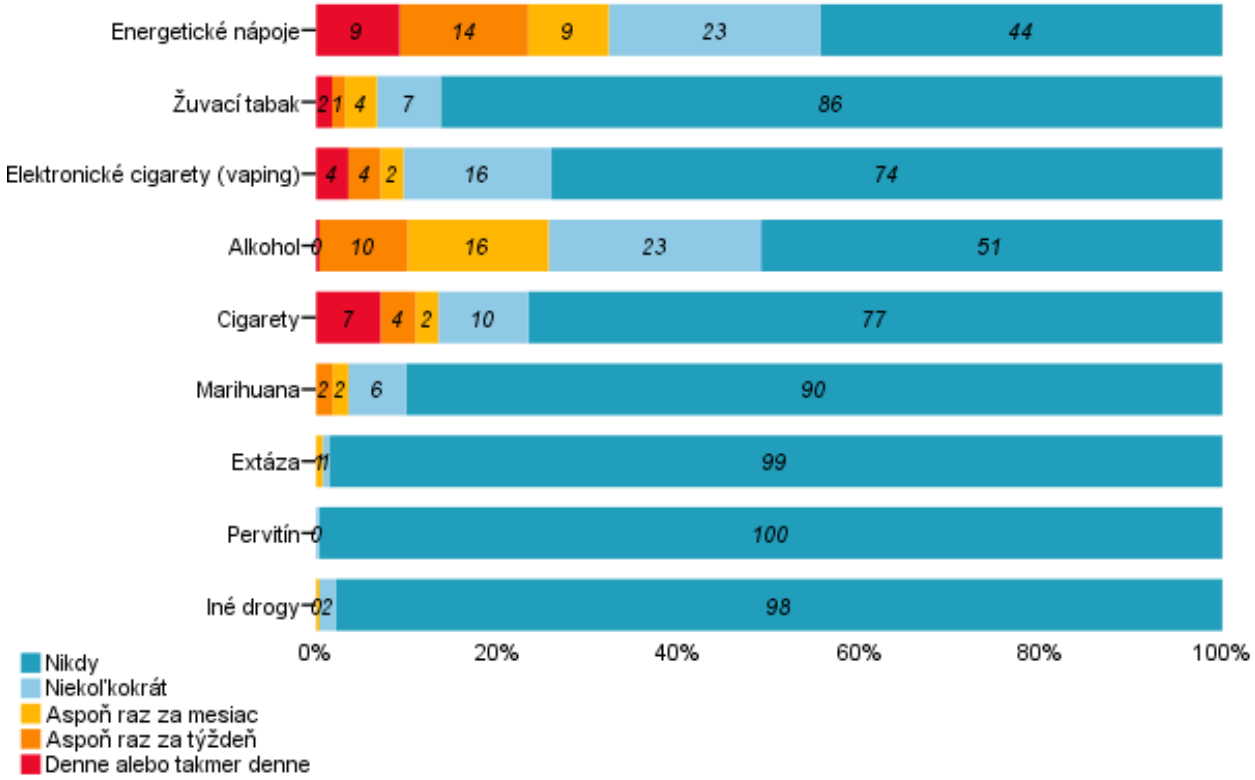

energetické nápoje: $H(N_{11\text{-}12} = 300, N_{13\text{-}14} = 309, N_{15\text{-}17} = 282) = 61{,}113, df = 3, p = 0{,}000$

alkohol: $H(N_{11\text{-}12} = 300, N_{13\text{-}14} = 306, N_{15\text{-}17} = 277) = 152{,}842, df = 3, p = 0{,}000$

cigarety: $H(N_{11\text{-}12} = 299, N_{13\text{-}14} = 310, N_{15\text{-}17} = 282) = 61{,}941, df = 3, p = 0{,}000$

elektronické cigarety (vaping): H(N_{11-12} = 301, N_{13-14} = 307, N_{15-17} = 281) = 50,329, df = 3, p = 0,000
žuvací tabak: H(N_{11-12} = 304, N_{13-14} = 312, N_{15-17} = 284) = 23,714, df = 3, p = 0,000
marihuana: H(N_{11-12} =305, N_{13-14} = 312, N_{15-17} = 281) = 26,304, df = 3, p = 0,000
extáza: H(N_{11-12} = 304, N_{13-14} = 312, N_{15-17} = 283) = 1,868, df = 3, p = 0,393
pervitín: H(N_{11-12} = 305, N_{13-14} = 313, N_{15-17} = 283) = 2,334, df = 3, p = 0,311
iné drogy: H(N_{11-12} = 305, N_{13-14} = 312, N_{15-17} = 279) = 2,873, df = 3, p = 0,238

PODĽA REGIÓNU

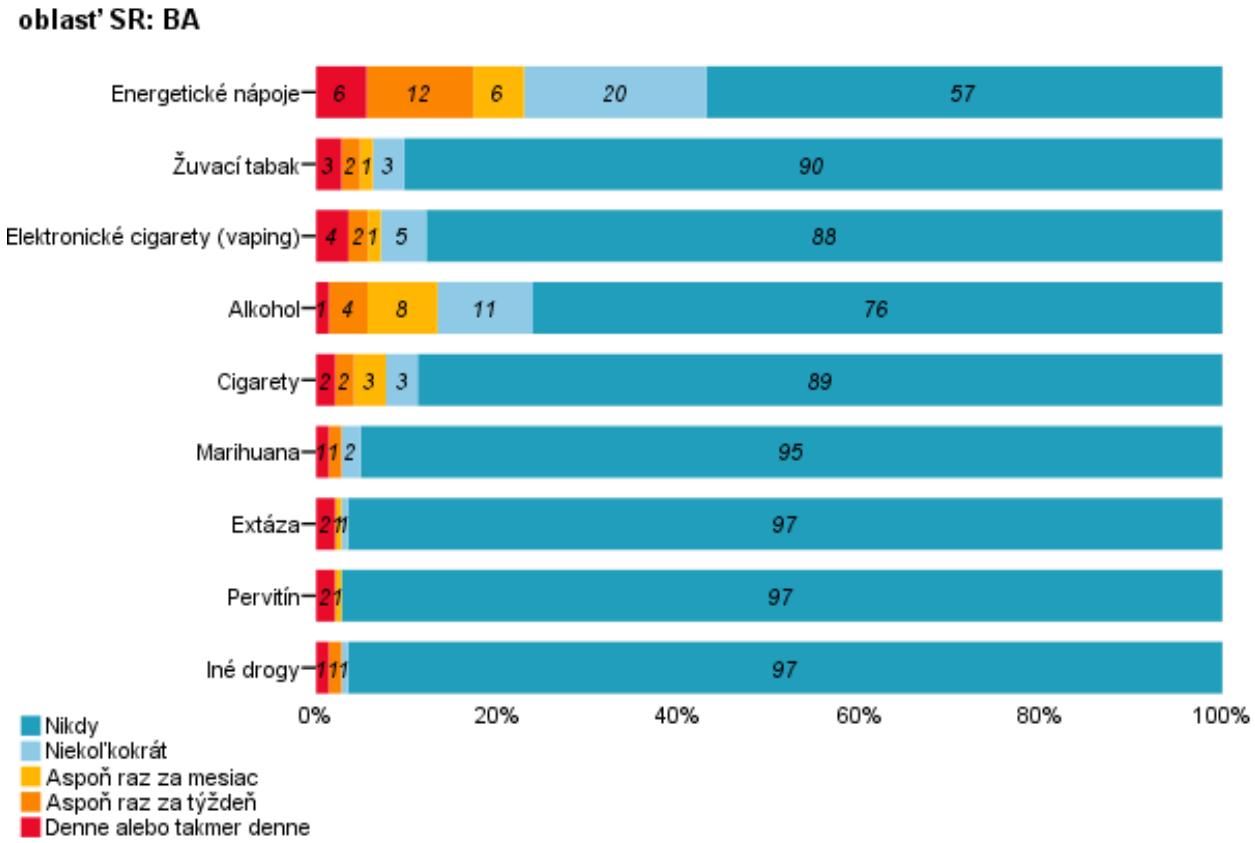

oblasť SR: západ

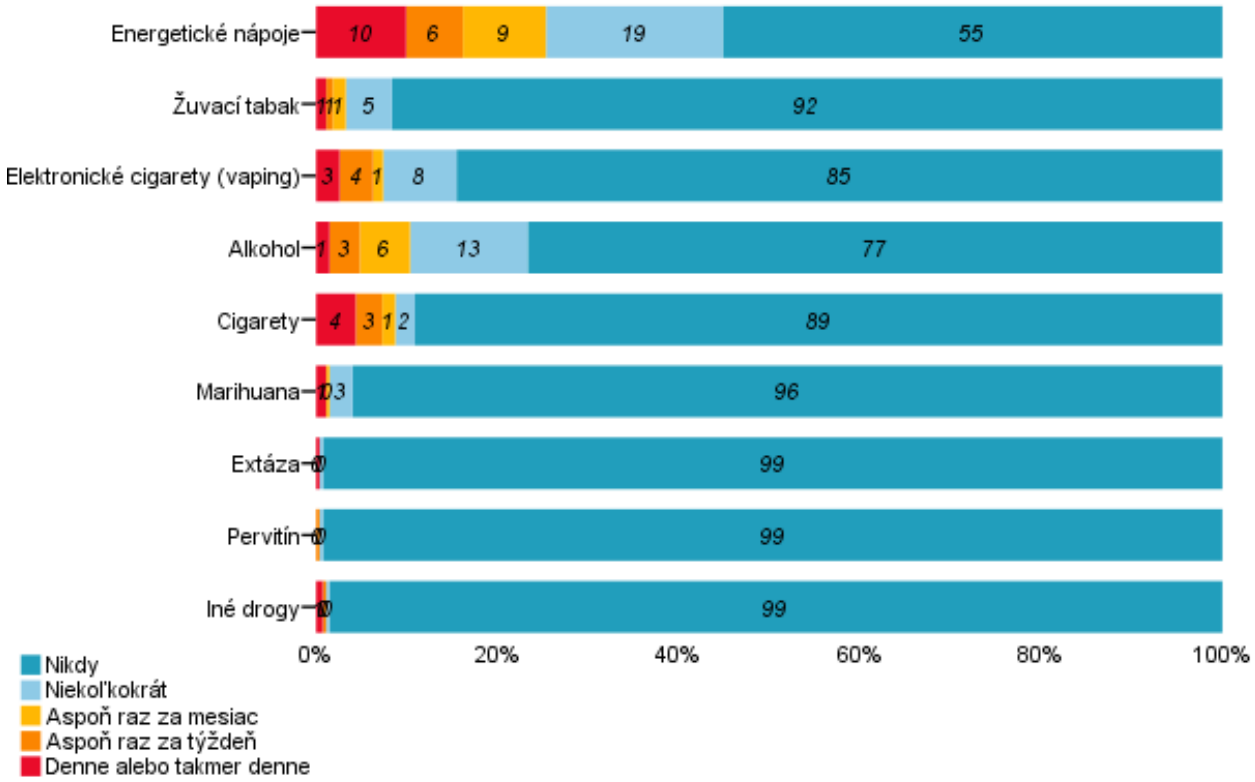

oblasť SR: stred

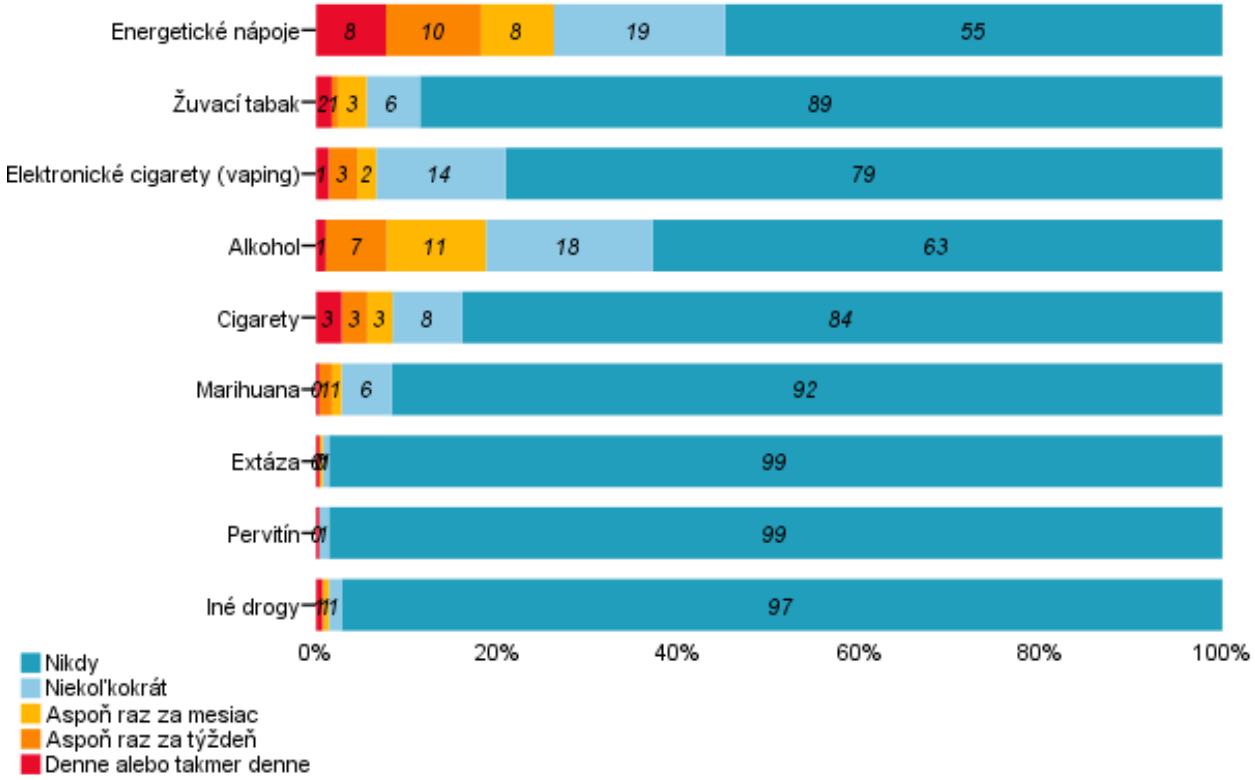

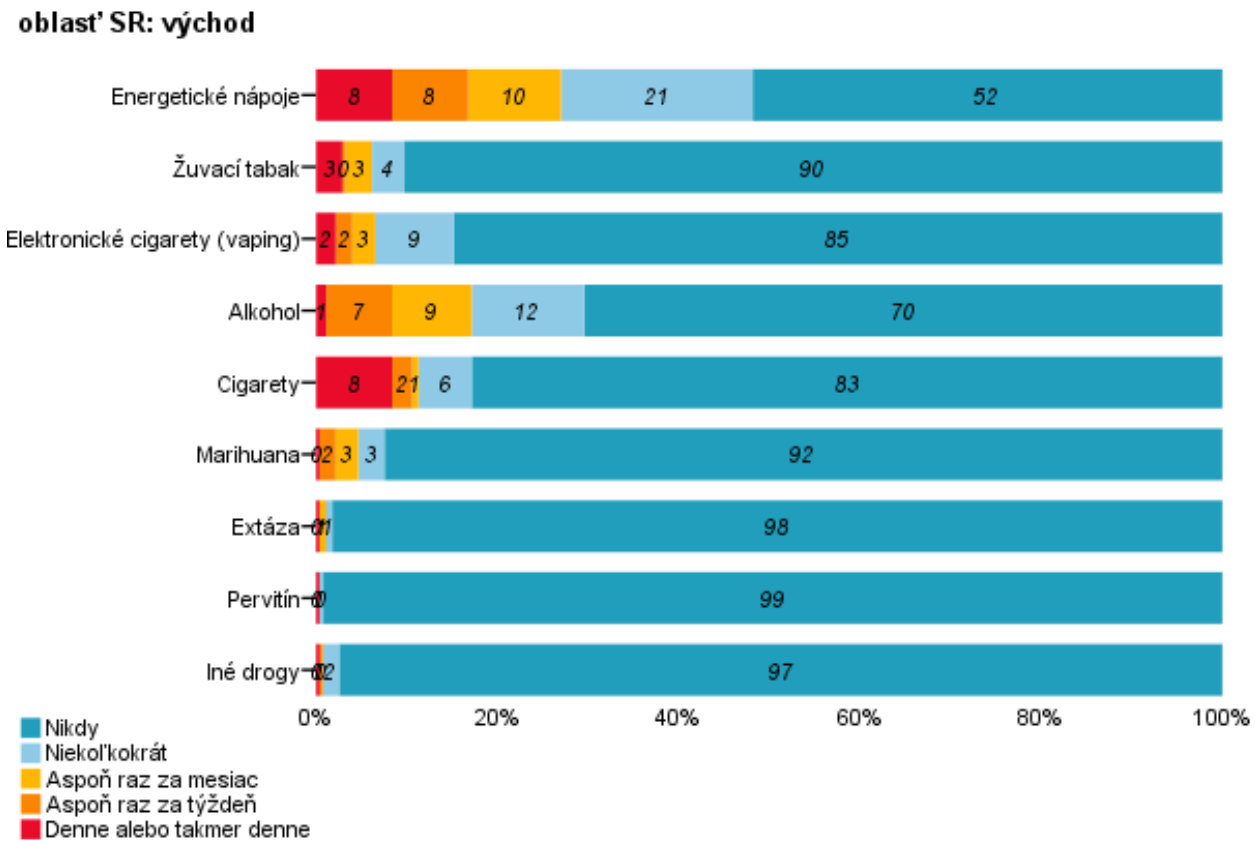

energetické nápoje: $H(N_{BA} = 144, N_{západ} = 272, N_{stred} = 286, N_{východ} = 274) = 1{,}032, df = 3, p = 0{,}794$

alkohol: $H(N_{BA} = 142, N_{západ} = 270, N_{stred} = 283, N_{východ} = 274) = 14{,}490, df = 3, p = 0{,}002$

cigarety: $H(N_{BA} = 143, N_{západ} = 275, N_{stred} = 285, N_{východ} = 274) = 6{,}102, df = 3, p = 0{,}107$

elektronické cigarety (vaping): $H(N_{BA} = 140, N_{západ} = 271, N_{stred} = 287, N_{východ} = 276) = 5{,}312, df = 3, p = 0{,}150$

žuvací tabak: $H(N_{BA} = 144, N_{západ} = 275, N_{stred} = 288, N_{východ} = 277) = 1{,}547, df = 3, p = 0{,}672$

marihuana: $H(N_{BA} = 143, N_{západ} = 273, N_{stred} = 288, N_{východ} = 279) = 5{,}351, df = 3, p = 0{,}148$

extáza: $H(N_{BA} = 143, N_{západ} = 275, N_{stred} = 286, N_{východ} = 280) = 4{,}697, df = 3, p = 0{,}195$

pervitín: $H(N_{BA} = 144, N_{západ} = 275, N_{stred} = 288, N_{východ} = 279) = 4{,}167, df = 3, p = 0{,}244$

iné drogy: $H(N_{BA} = 143, N_{západ} = 274, N_{stred} = 286, N_{východ} = 277) = 1{,}928, df = 3, p = 0{,}587$

HLAVNÉ ZISTENIA

- 45 % detí a dospievajúcich má skúsenosť s pitím energetických nápojov, 29 % s alkoholom, 17 % s elektronickými cigaretami (vaping), 14 % s cigaretami, 10 % so žuvacím tabakom a 6 % s marihuanou (vek 9 – 17 rokov).

- 15 % detí a mládeže konzumuje energetické nápoje minimálne raz týždenne.

- Chlapci majú častejšie skúsenosť s energetickými nápojmi, žuvacím tabakom, marihuanou v porovnaní s dievčatami.

- Skúsenosť s fajčením cigariet (aj elektronických) a konzumáciou alkoholu je takmer rovnaká u chlapcov i dievčat.

- Viac ako polovica detí vo veku 15 – 17 rokov má skúsenosť s alkoholom i s energetickými nápojmi, štvrtina s cigaretami (aj elektronickými) a 14 % so žuvacím tabakom a 10 % s marihuanou.

Zhrnutie

Z legálnych návykových látok má s energetickými nápojmi skúsenosť 45 % detí a dospievajúcich, s alkoholom 29 %, s elektronickými cigaretami (vapingom) 17 %, s cigaretami 14 % a so žuvacím tabakom 10 % detí a dospievajúcich. Z nelegálnych návykových látok má skúsenosť s marihuanou 6 % detí a dospievajúcich, s extázou 2 %, pervitínom 1 % a inými drogami 2 %.

Energetické nápoje na dennej báze konzumuje 8 % detí a dospievajúcich a aspoň raz týždenne ich konzumuje 9 %. Diferenciácie z hľadiska pohlavia ukázali, že o niečo viac chlapcov (49 %) ako dievčat (42 %) má skúsenosť s energetickými nápojmi. Skúsenosť rastie s vekom, v skupine 11 – 12-ročných sa prevalencia pohybuje na úrovni 26 %, v skupine 13 – 14-ročných je to polovica a v skupine 15 – 17-ročných je to 56 %.

Alkohol konzumuje minimálne raz týždenne 6 % detí a dospievajúcich a 8 % minimálne raz mesačne. Skúsenosť s konzumáciou alkoholu je podobná u chlapcov (30 %) a dievčat (28 %). Skúsenosť s alkoholom rastie s vekom, kým v skupine 11 – 12-ročných sa miera prevalencie pohybuje na úrovni 7 %, v skupine 13 – 14-ročných sa viac ako zdvojnásobí na 18 %, a v skupine 15- a viac-ročných sa zvýši až na 49 %.

Minimálne raz týždenne **fajčí** cigarety 6 % detí a dospievajúcich, 5 % fajčí elektronické cigarety (vaping) a 1 % žuje žuvací tabak. Skúsenosť s cigaretami je z hľadiska pohlavia vyrovnaná – 14 % dievčat a chlapcov, podobne i skúsenosť s elektronickými cigaretami (16 % dievčat a 17 % chlapcov) a so žuvacím tabakom majú skúsenosť skôr chlapci (13 %) v porovnaní s dievčatami (6 %). Výskyt skúsenosti s fajčením (či už tabakových alebo elektronických cigariet i žuvacieho tabaku) výrazne stúpa s vekom, napr. s cigaretami má skúsenosť 3 % detí vo veku od 11 do 12 rokov, 9 % detí vo veku od 13 do 14 rokov a 23 % detí a dospievajúcich vo veku 15 – 17 rokov.

Marihuanu konzumujú 2 % detí a dospievajúcich vo frekvencii minimálne raz za týždeň. Skúsenosť s marihuanou majú 3 % dievčat a 10 % chlapcov. Skúsenosť rastie s vekom, kým v skupine 11 – 12-ročných ju vyskúšalo 1 %, vo vekovej kategórii 13 – 14-ročných sa prevalencia zvýšila na 3 % a výrazný nárast nastáva v skupine 15 – 17-ročných na 10 %.

S extázou má skúsenosť 0 % dievčat a 3 % chlapcov, skúsenosť s pervitínom má 0 % dievčat a 2 % chlapcov. Iné drogy uviedlo 1 % dievčat a 4 % chlapcov.

Porovnanie rokov 2021 – 2022:

- V roku 2021 malo skúsenosť s konzumáciou **energetických nápojov** 42 % detí a dospievajúcich a v roku 2022 sa táto skúsenosť mierne zvýšila na 45 %.
- V roku 2021 malo skúsenosť s **alkoholom** 30 % detí a dospievajúcich, v roku 2022 zostala prevalencia takmer rovnaká – 29 %.
- V roku 2021 malo skúsenosť s **fajčením cigariet** 16 % detí a dospievajúcich, v roku 2022 prevalencia mierne klesla na 14 %.
- V roku 2021 i v roku 2022 malo skúsenosť s **marihuanou** 6 % detí a dospievajúcich.

Deti, mladí a vojna na Ukrajine

Dňa 24. februára 2022 napadlo Rusko Ukrajinu a mnoho ľudí muselo opustiť svoje domovy. V dôsledku tejto udalosti sa občania nielen Ukrajiny, ale i okolitých štátov začali báť o svoju bezpečnosť a budúcnosť. Udalosti takého charakteru ako je vojna, ale aj pandémie či rôzne prírodné katastrofy a teroristické činy majú vplyv na duševné zdravie občanov, čo vyplýva z rôznych výskumov. Ide najmä o výskyt úzkostných porúch, akútnych stresových reakcií, depresívnych epizód, kognitívnych porúch či postraumatické stresové poruchy (napr. medzi utečencami) (Surzykiewicz et al., 2022).

Negatívne dopady vojny sú zrejmé nielen u vojakov či ľudí, ktorí musia opustiť svoje domovy, ale i medzi širším obyvateľstvom, ktoré je vystavené smutným a tragickým správam v médiách. V našom výskume sme zisťovali emócie detí a dospievajúcich vo vzťahu k vojne na Ukrajine a taktiež mieru ich úzkosti súvisiacej s vojnou.

V dotazníku sme sa detí a dospievajúcich pýtali otázky, ktoré zisťovali mieru ich úzkosti súvisiacej s vojnou. Otázky sme prevzali a preložili zo štúdie Surzykiewicz et al. (2022), ktorí sú autormi „Škály úzkosti z vojny“ (War Anxiety Scale, WAR):

- Príde mi zle (zatočí sa mi hlava), keď myslím na vojnu.
- Mám problémy so spánkom, keď myslím na vojnu.
- Pri pomyslení na vojnu ma zamrazí.
- Nechutí mi jesť, keď myslím na vojnu.
- Keď myslím na vojnu, je mi zle od žalúdka alebo mám žalúdočné problémy.
- Cítim sa unavený, keď myslím na vojnu.
- Keď si spomeniem na vojnu, ťažko sa mi dýcha.
- Aj keď sa snažím, nemôžem prestať myslieť na vojnu.

Taktiež sme zisťovali nasledujúce emócie:

- Cítiš strach z toho, čo sa deje na Ukrajine?
- Bojíš sa, že sa niečo podobné môže stať aj na Slovensku?
- Hnevá ťa to, čo sa deje na Ukrajine?
- Je ti smutno z toho, čo sa deje na Ukrajine?

CELÁ SKUPINA

Emočné prežívanie vojny deťmi a mládežou

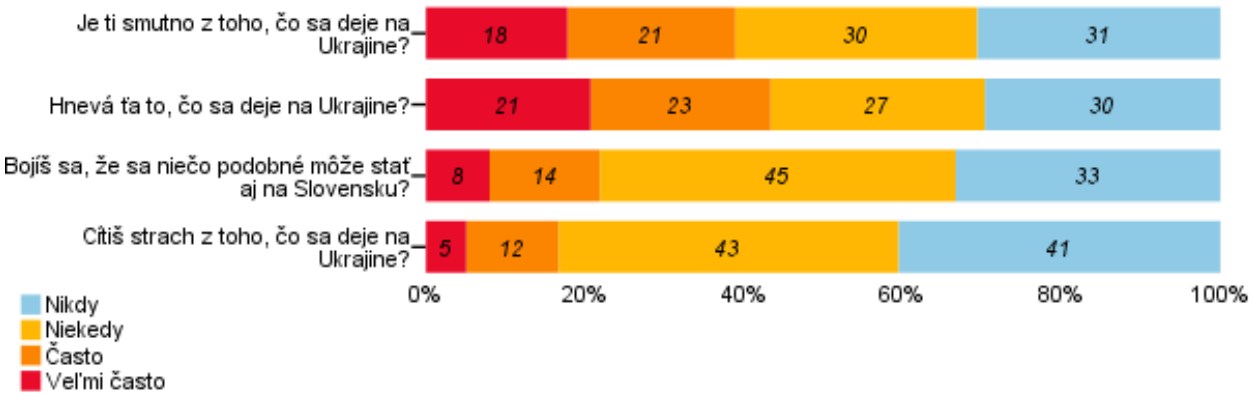

Z celkového počtu respondentov (N 1194) v nasledujúcich počtoch respondenti na danú otázku neodpovedali, nechceli odpovedať, alebo nevedeli:
Je mi smutno z toho, čo sa deje na Ukrajine: 29 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 61 respondentov, že nevie a 167 neuviedlo odpoveď (z toho 150 detí mladších ako 11 rokov).
Hnevá ťa to, čo sa deje na Ukrajine?: 27 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 70 respondentov, že nevie a 166 neuviedlo odpoveď (z toho 150 detí mladších ako 11 rokov).
Bojíš sa, že sa niečo podobné môže stať aj na Slovensku?: 26 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 66 respondentov, že nevie a 166 neuviedlo odpoveď (z toho 150 detí mladších ako 11 rokov).
Cítiš strach z toho, čo sa deje na Ukrajine?: 22 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 59 respondentov, že nevie a 166 neuviedlo odpoveď (z toho 150 detí mladších ako 11 rokov).

Škála úzkosti z vojny

Celkové skóre v škále úzkosti z vojny bolo 1,37 (SD 0,679). Reliabilita škály je 0,907.

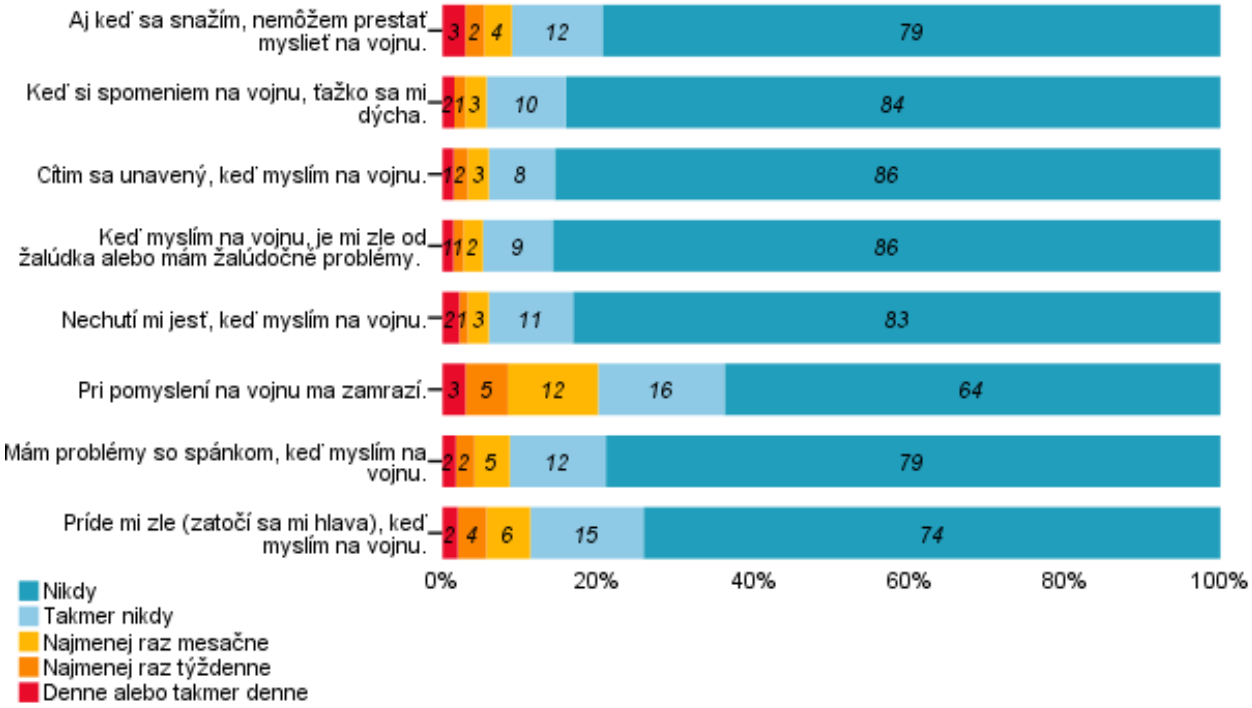

Z celkového počtu respondentov (N 1194 v nasledujúcich počtoch respondenti na danú otázku neodpovedali, nechceli odpovedať, alebo nevedeli:
Aj keď sa snažím, nemôžem prestať myslieť na vojnu: 29 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 72 respondentov, že nevie a 163 neuviedlo odpoveď (z toho 150 detí mladších ako 11 rokov).
Keď si spomeniem na vojnu, ťažko sa mi dýcha: 29 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 80 respondentov, že nevie a 163 neuviedlo odpoveď (z toho 150 detí mladších ako 11 rokov).
Cítim sa unavený, keď myslím na vojnu: 30 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 77 respondentov, že nevie a 163 neuviedlo odpoveď (z toho 150 detí mladších ako 11 rokov).
Keď myslím na vojnu, je mi zle od žalúdka alebo mám žalúdočné problémy: 30 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 75 respondentov, že nevie a 163 neuviedlo odpoveď (z toho 150 detí mladších ako 11 rokov).
Nechutí mi jesť, keď myslím na vojnu: 31 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 76 respondentov, že nevie a 163 neuviedlo odpoveď (z toho 150 detí mladších ako 11 rokov).
Pri pomyslení na vojnu ma zamrazí: 28 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 87 respondentov, že nevie a 163 neuviedlo odpoveď (z toho 150 detí mladších ako 11 rokov).
Mám problémy so spánkom, keď myslím na vojnu: 33 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 74 respondentov, že nevie a 163 neuviedlo odpoveď (z toho 150 detí mladších ako 11 rokov).
Príde mi zle, keď myslím na vojnu: 28 respondentov uviedlo, že radšej nechce odpovedať, 81 respondentov, že nevie a 163 neuviedlo odpoveď (z toho 150 detí mladších ako 11 rokov).

Identifikácia diferenciácií vzhľadom na demografické charakteristiky:

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Mann-Whitney U-test a Kruskal-Wallis test.

PODĽA POHLAVIA

Emočné prežívanie vojny deťmi a mládežou

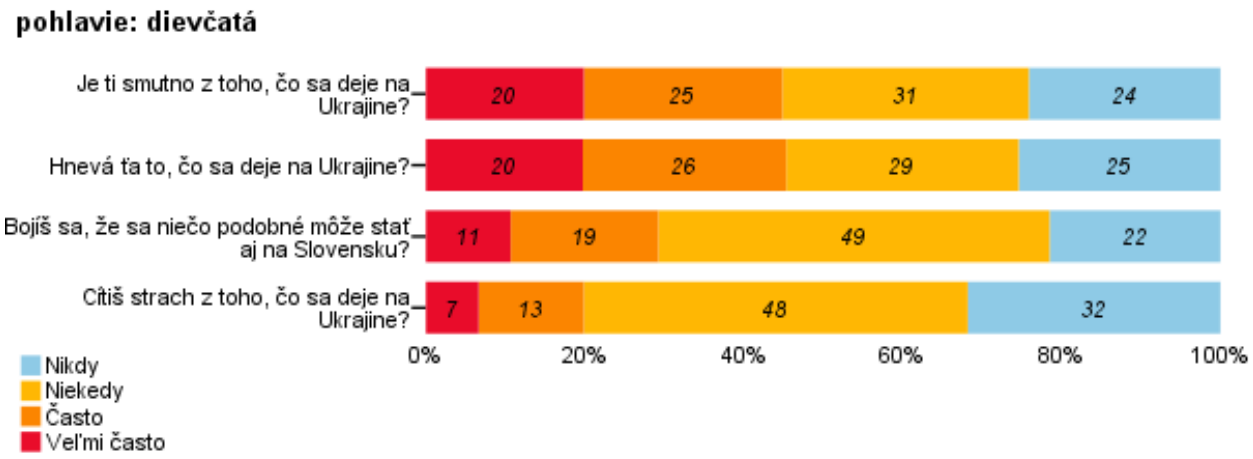

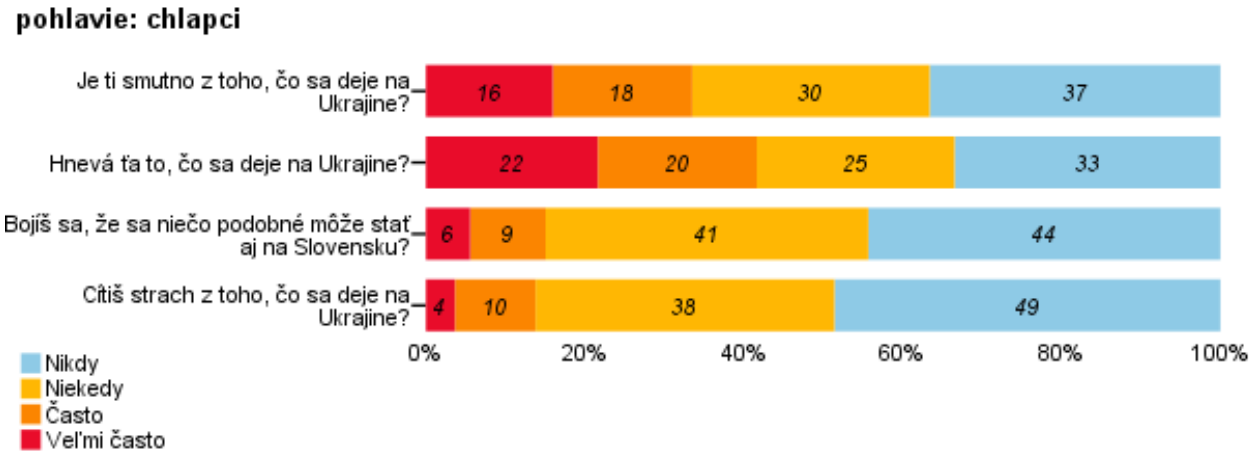

Je mi smutno z toho, čo sa deje na Ukrajine:

U(Ndievčatá = 448,Nchlapci = 489) = 93112,000, Z = -4,120, p = 0,000

Hnevá ťa to, čo sa deje na Ukrajine?:

U(Ndievčatá = 441,Nchlapci = 490) = 102007,000, Z = -1,525, p = 0,127

Bojíš sa, že sa niečo podobné môže stať aj na Slovensku?:

U(Ndievčatá = 451,Nchlapci = 485) = 79538,500, Z = -7,738, p = 0,000

Cítiš strach z toho, čo sa deje na Ukrajine?:

U(Ndievčatá = 453,Nchlapci = 494) = = 91965,000, Z = -5,130, p = 0,000

Škála úzkosti z vojny

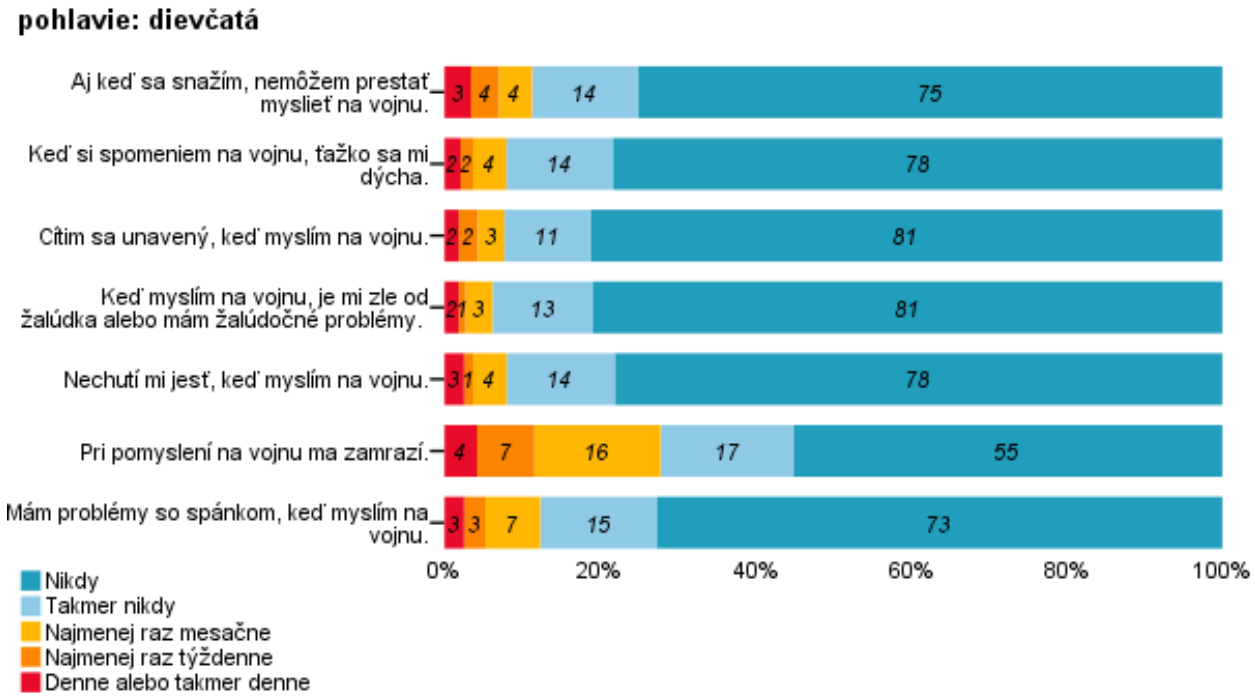

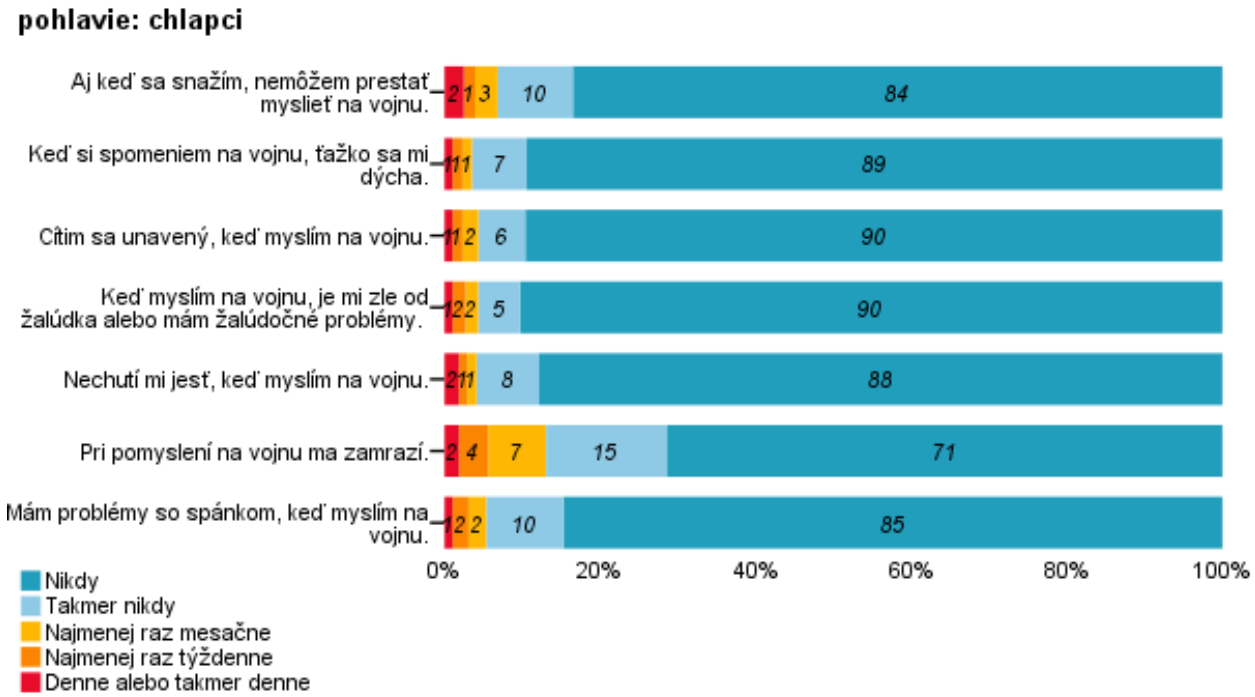

Aj keď sa snažím, nemôžem prestať myslieť na vojnu:

U($N_{dievčatá}$ = 445,$N_{chlapci}$ = 485) = 98633,500, Z = *-3,218, p = 0,001*

Keď si spomeniem na vojnu, ťažko sa mi dýcha:

U(Ndievčatá = 440,Nchlapci = 482) = 94327,000, Z = -4,570, p = 0,000

Cítim sa unavený, keď myslím na vojnu:

U(Ndievčatá = 442,Nchlapci = 482) = 97581,500, Z = -3,617, p = 0,000

Keď myslím na vojnu, je mi zle od žalúdka, alebo mám žalúdočné problémy:

U(Ndievčatá = 440,Nchlapci = 483) = 97123,000, Z = -3,982, p = 0,000

Nechutí mi jesť, keď myslím na vojnu:
U(Ndievčatá = 439,Nchlapci = 485) = 96135,500, Z = -3,921, p = 0,000
Pri pomyslení na vojnu ma zamrazí:
U(Ndievčatá = 432,Nchlapci = 484) = 85262,000, Z = -5,627, p = 0,000
Mám problémy so spánkom, keď myslím na vojnu:
U(Ndievčatá = 439,Nchlapci = 485) = 93243,000, Z = -4,590, p = 0,000
Príde mi zle, keď myslím na vojnu:
U(Ndievčatá = 435,Nchlapci = 487) = 95173,500, Z = -3,471, p = 0,001

Priemerné skóre v Škále úzkosti z vojny bolo u dievčat 1,48 (SD 0,739), u chlapcov 1,28 (SD 0,605). Signifikantnosť rozdielov sme testovali Studentovým t-testom, ktorého hodnota je $t(942) = 4,571$, $p < 0,001$.

PODĽA VEKU

Emočné prežívanie vojny deťmi a mládežou

vek: 11 - 12

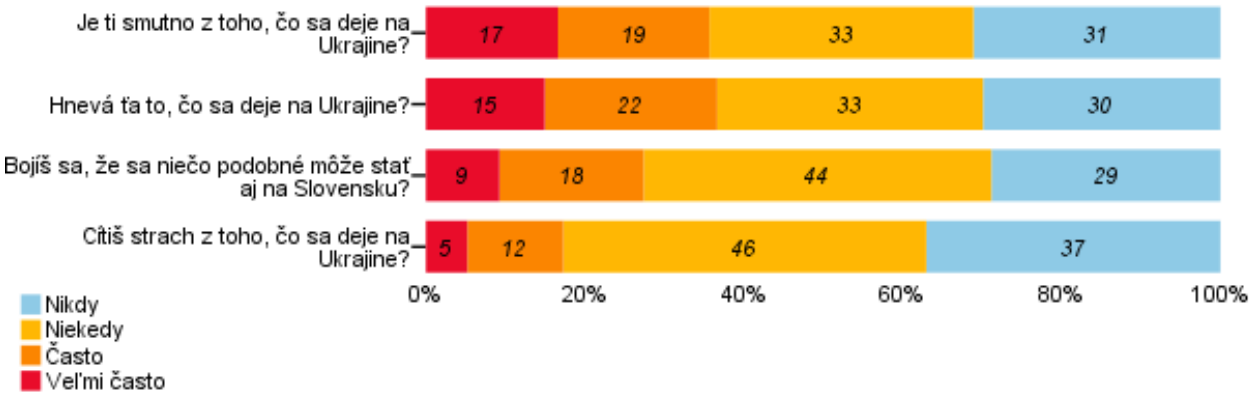

vek: 13 - 14

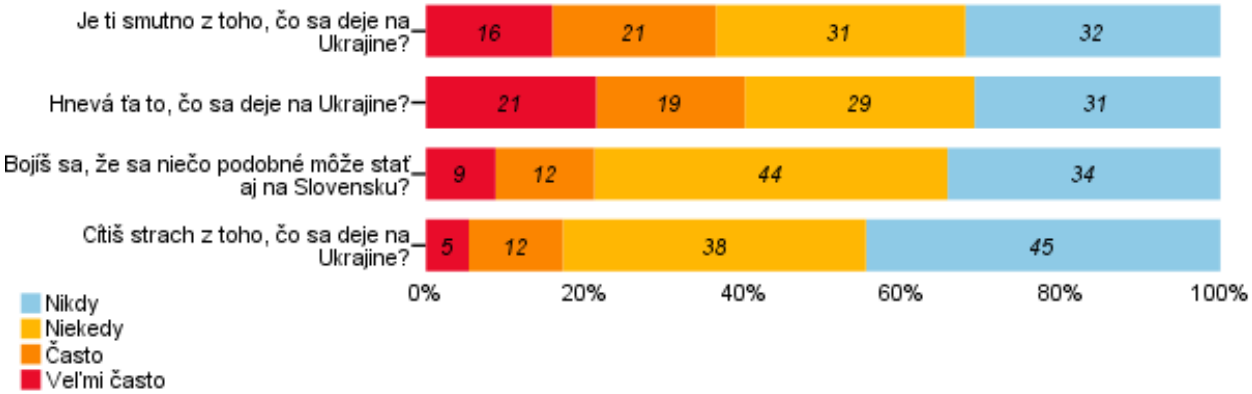

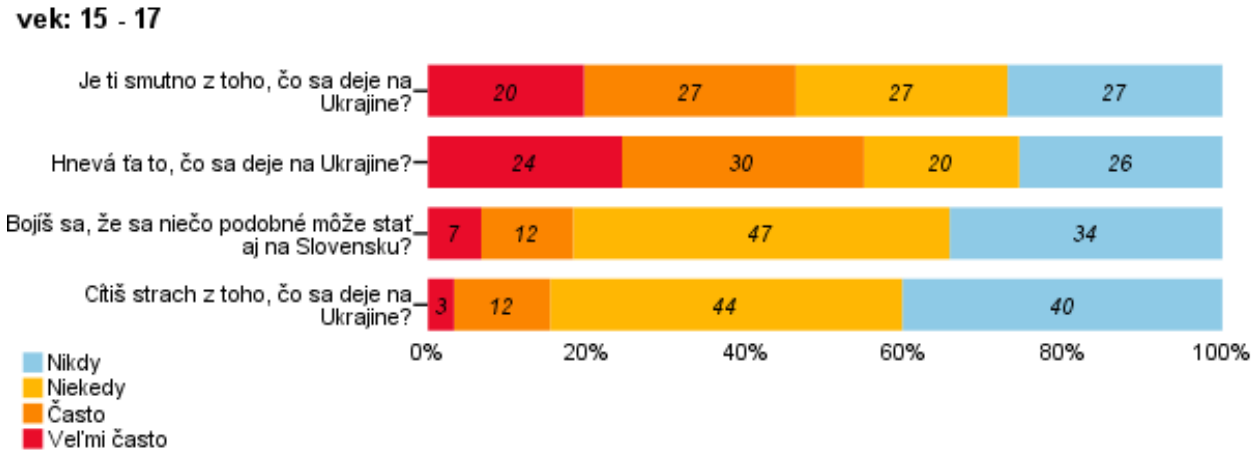

Je mi smutno z toho, čo sa deje na Ukrajine:

$H(N_{11\text{-}12} = 283, N_{13\text{-}14} = 296, N_{15\text{-}17} = 270) = 5{,}335, df = 2, p = 0{,}069$

Hnevá ťa to, čo sa deje na Ukrajine?:

$H(N_{11\text{-}12} = 281, N_{13\text{-}14} = 294, N_{15\text{-}17} = 266) = 11{,}871, df = 2, p = 0{,}003$

Bojíš sa, že sa niečo podobné môže stať aj na Slovensku?:

$H(N_{11\text{-}12} = 281, N_{13\text{-}14} = 297, N_{15\text{-}17} = 268) = 5{,}575, df = 2, p = 0{,}062$

Cítiš strach z toho, čo sa deje na Ukrajine?:

$H(N_{11\text{-}12} = 289, N_{13\text{-}14} = 296, N_{15\text{-}17} = 273) = 2{,}098, df = 2, p = 0{,}350$

Škála úzkosti z vojny

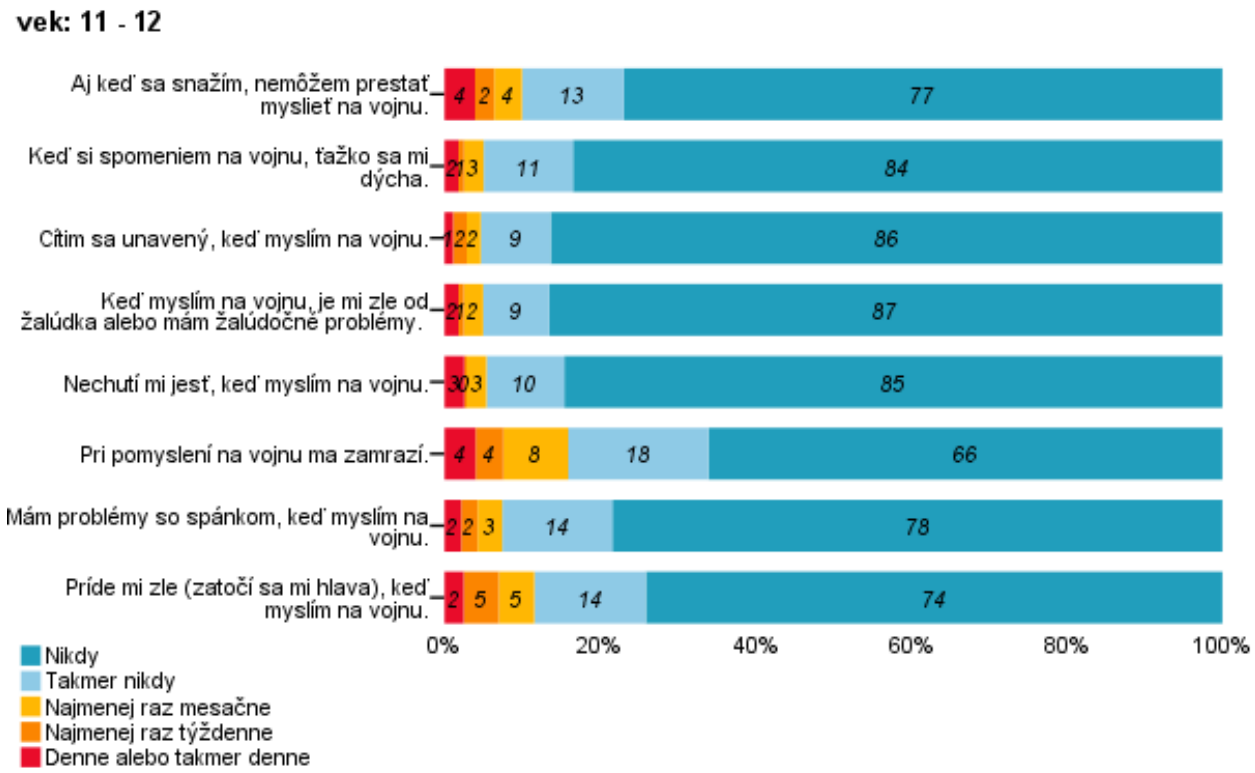

vek: 13 - 14

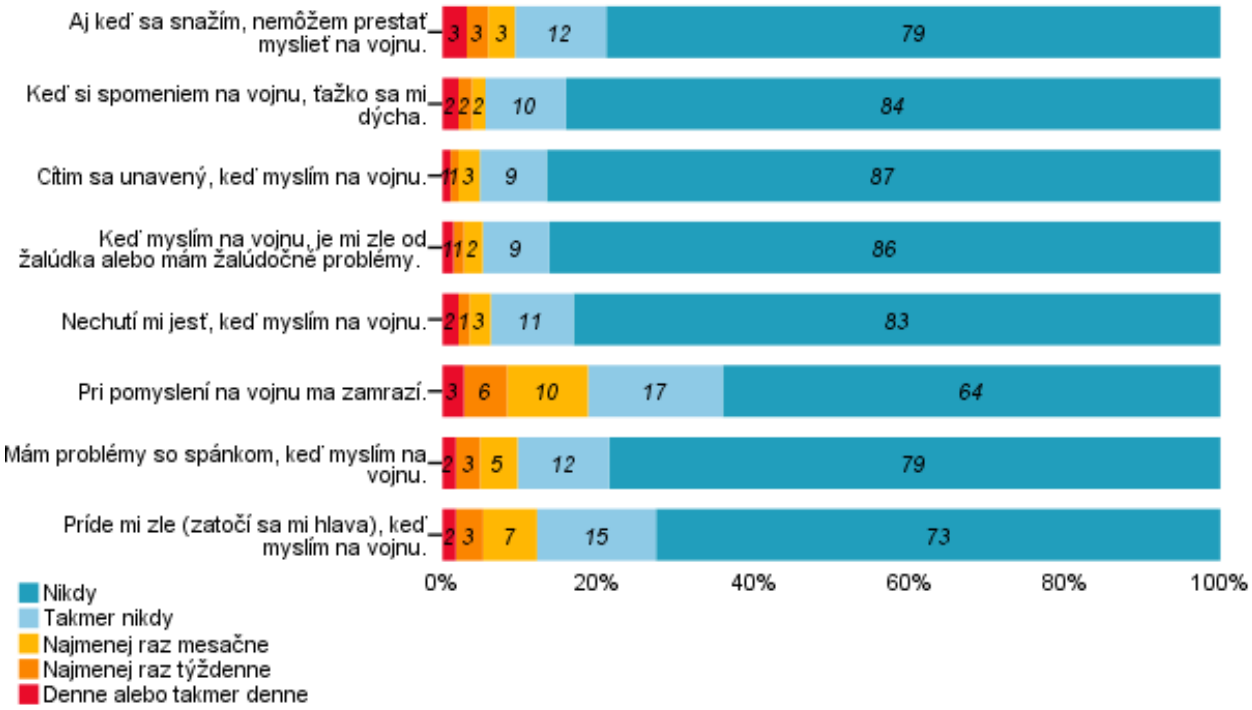

vek: 15 - 17

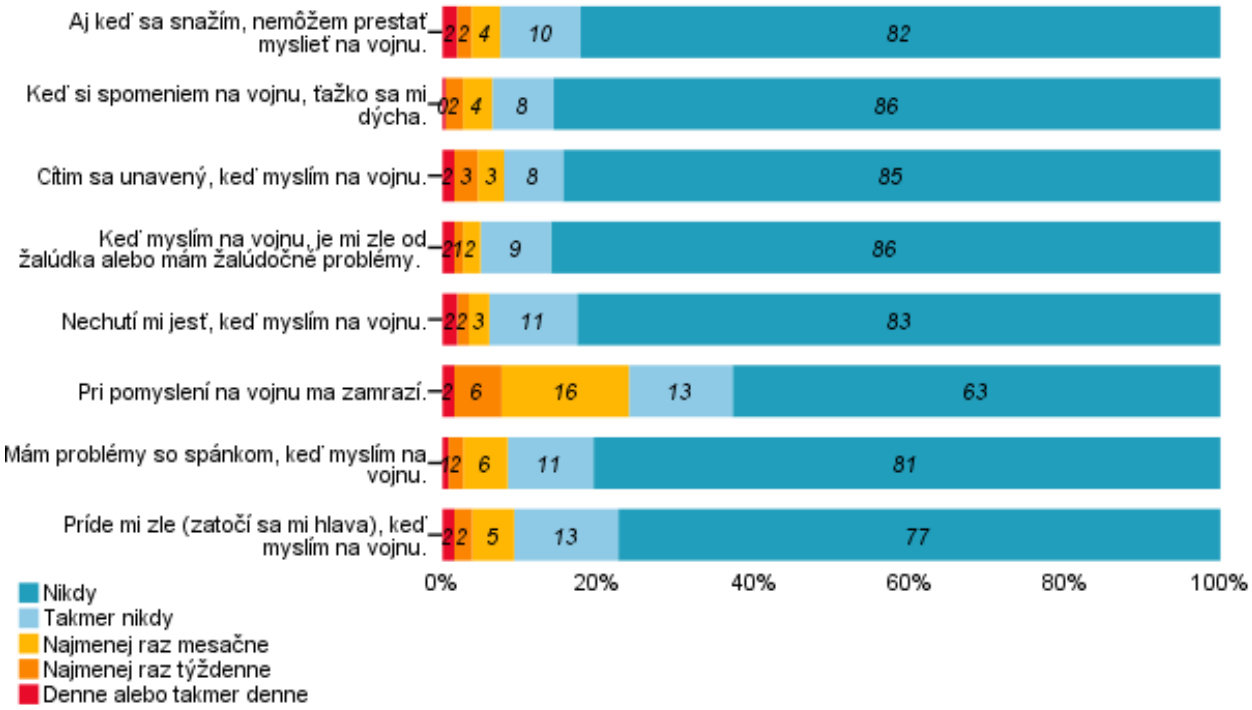

Aj keď sa snažím, nemôžem prestať myslieť na vojnu:

$H(N_{11\text{-}12} = 282, N_{13\text{-}14} = 290, N_{15\text{-}17} = 270) = 2{,}517, df = 2, p = 0{,}284$

Keď si spomeniem na vojnu, ťažko sa mi dýcha:

$H(N_{11\text{-}12} = 279, N_{13\text{-}14} = 290, N_{15\text{-}17} = 266) = 0{,}421, df = 2, p = 0{,}810$

Cítim sa unavený, keď myslím na vojnu:

$U\ H(N_{11\text{-}12} = 279, N_{13\text{-}14} = 292, N_{15\text{-}17} = 265) = 0{,}815, df = 2, p = 0{,}665$

Keď myslím na vojnu, je mi zle od žalúdka, alebo mám žalúdočné problémy:
$H(N_{11-12} = 282, N_{13-14} = 292, N_{15-17} = 265) = 0{,}020, df = 2, p = 0{,}990$
Nechutí mi jesť, keď myslím na vojnu:
$H(N_{11-12} = 279, N_{13-14} = 291, N_{15-17} = 266) = 0{,}378, df = 2, p = 0{,}828$
Pri pomyslení na vojnu ma zamrazí: $H(N_{11-12} = 277, N_{13-14} = 289, N_{15-17} = 263) = 1{,}125, df = 2, p = 0{,}535$
Mám problémy so spánkom, keď myslím na vojnu:
$H(N_{11-12} = 283, N_{13-14} = 290, N_{15-17} = 263) = 0{,}482, df = 2, p = 0{,}786$
Príde mi zle, keď myslím na vojnu: $H(N_{11-12} = 286, N_{13-14} = 288, N_{15-17} = 261) = 1{,}892, df = 2, p = 0{,}388$

Priemerné skóre v Škále úzkosti z vojny bolo u detí a dospievajúcich vo veku 11 – 12 rokov na úrovni 1,36 (SD 0,650), u detí a dospievajúcich vo veku 13 – 14 rokov na úrovni 1,36 (SD 0,675) a u detí a dospievajúcich vo veku 15 – 17 rokov na úrovni 1,37 (SD 0,678). Signifikantnosť rozdielov sme testovali testom Anova, ktorého hodnota je F(2,852) = 0,019 , p = 0,981.

PODĽA REGIÓNU

Emočné prežívanie vojny deťmi a mládežou

oblasť SR: BA

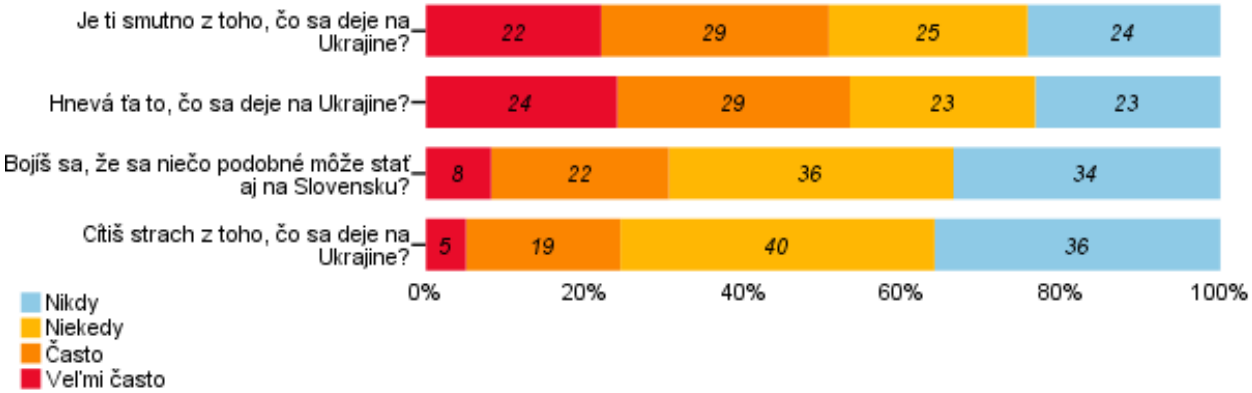

oblasť SR: západ

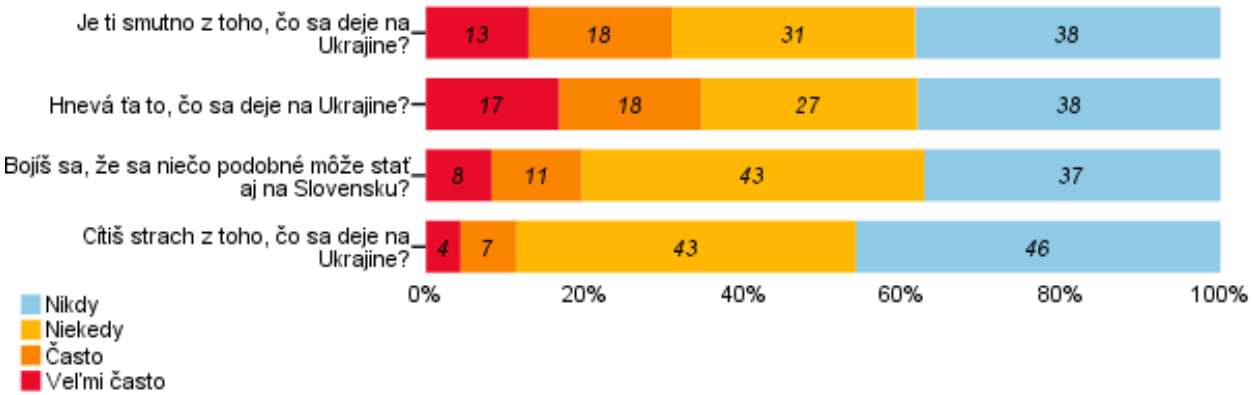

oblasť SR: stred

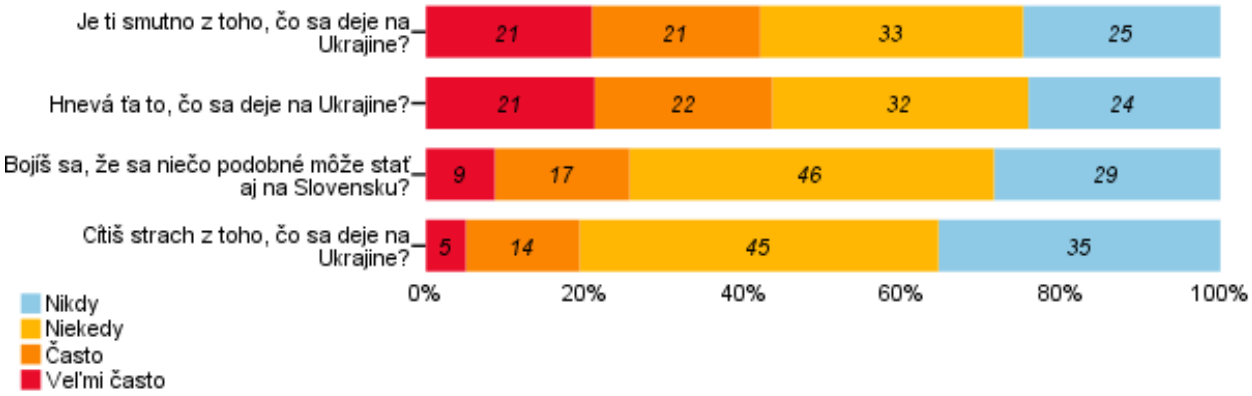

oblasť SR: východ

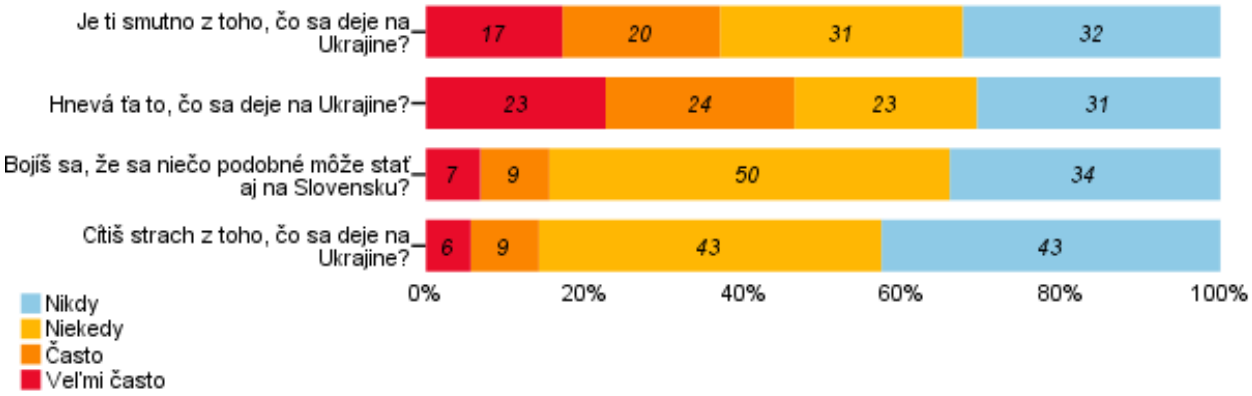

Je mi smutno z toho, čo sa deje na Ukrajine:

$H(N_{BA} = 136, N_{západ} = 255, N_{stred} = 278, N_{východ} = 262) = 19{,}574, df = 3, p = 0{,}000$

Hnevá ťa to, čo sa deje na Ukrajine?:

$H(N_{BA} = 133, N_{západ} = 257, N_{stred} = 273, N_{východ} = 261) = 15{,}277, df = 3, p = 0{,}002$

Bojíš sa, že sa niečo podobné môže stať aj na Slovensku?:

$H(N_{BA} = 134, N_{západ} = 255, N_{stred} = 277, N_{východ} = 264) = 8{,}291, df = 3, p = 0{,}040$

Cítiš strach z toho, čo sa deje na Ukrajine?:

$H(N_{BA} = 139, N_{západ} = 255, N_{stred} = 279, N_{východ} = 267) = 12{,}221, df = 3, p = 0{,}007$

Škála úzkosti z vojny

oblasť SR: BA

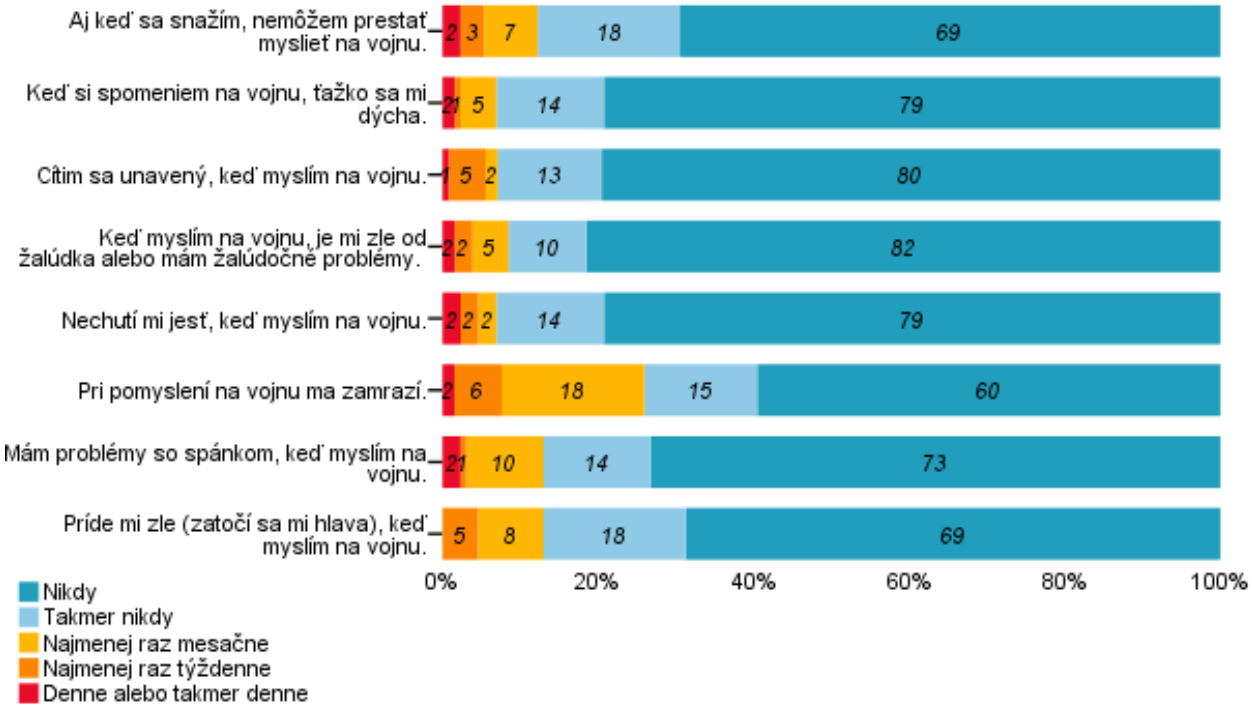

oblasť SR: západ

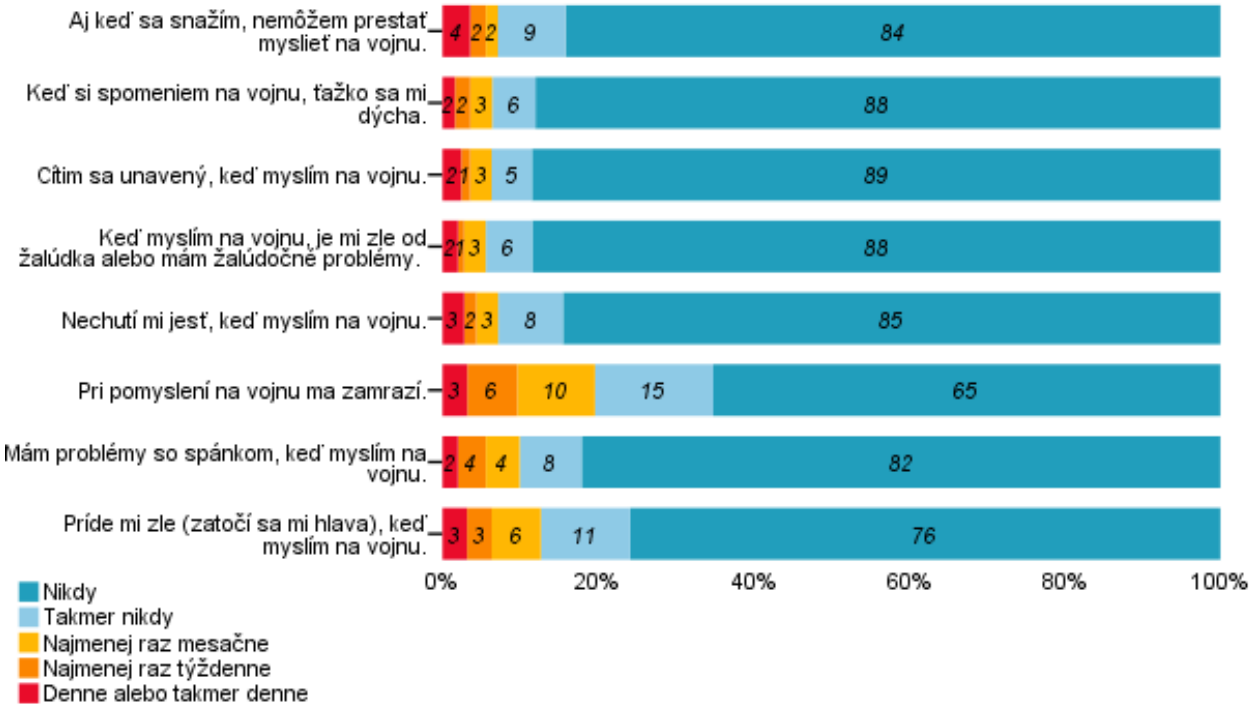

oblasť SR: stred

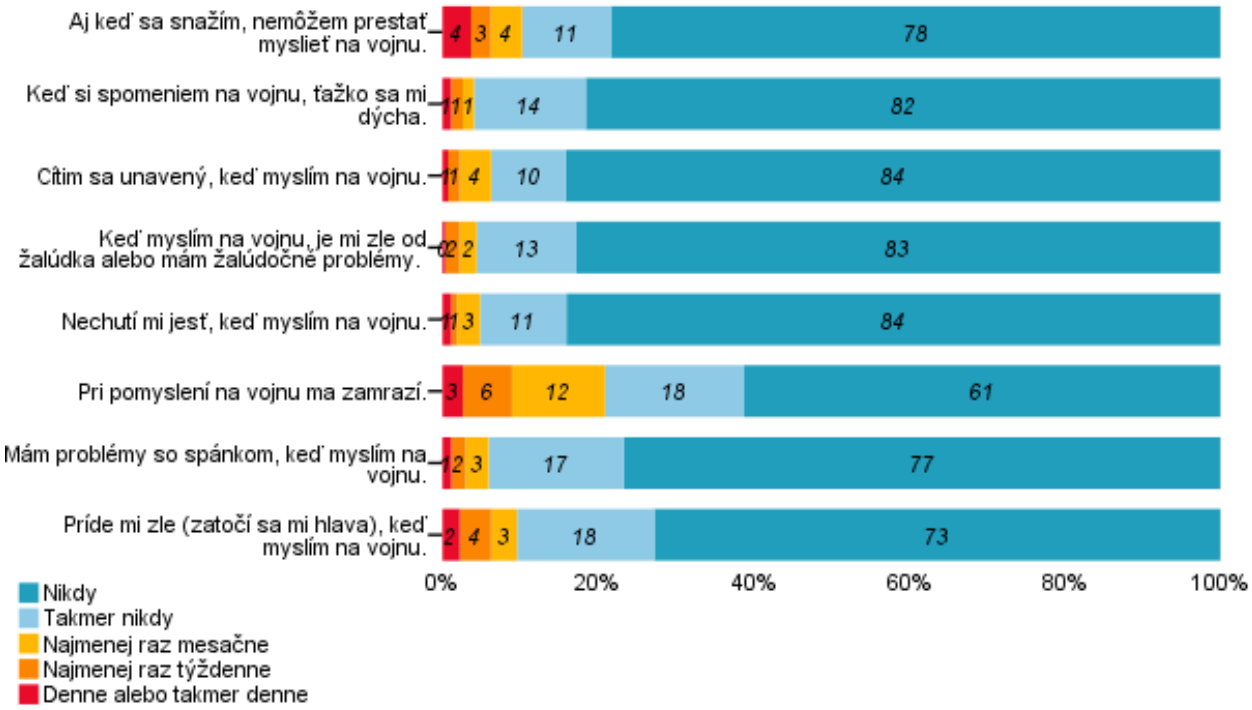

oblasť SR: východ

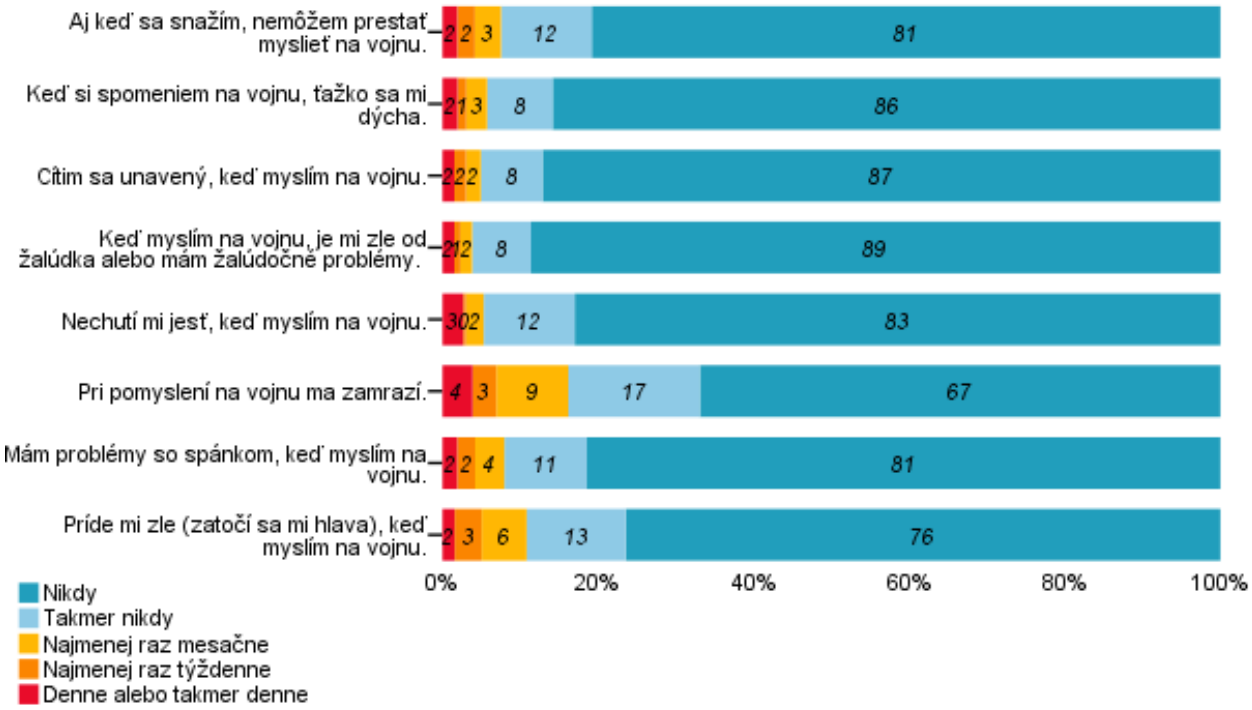

Aj keď sa snažím, nemôžem prestať myslieť na vojnu:

$H(N_{BA} = 131, N_{západ} = 253, N_{stred} = 273, N_{východ} = 266) = 11{,}048, df = 3, p = 0{,}011$

Keď si spomeniem na vojnu, ťažko sa mi dýcha:

$H(N_{BA} = 130, N_{západ} = 251, N_{stred} = 272, N_{východ} = 262) = 6{,}048, df = 3, p = 0{,}109$

Cítim sa unavený, keď myslím na vojnu:

$H(N_{BA} = 127, N_{západ} = 253, N_{stred} = 272, N_{východ} = 265) = 5{,}949, df = 3, p = 0{,}114$

Keď myslím na vojnu, je mi zle od žalúdka, alebo mám žalúdočné problémy:
$H(N_{BA} = 130, N_{západ} = 252, N_{stred} = 272, N_{východ} = 265) = 6{,}832, df = 3, p = 0{,}077$
Nechutí mi jesť, keď myslím na vojnu:
$H(N_{BA} = 130, N_{západ} = 252, N_{stred} = 270, N_{východ} = 265) = 1{,}823, df = 3, p = 0{,}610$
Pri pomyslení na vojnu ma zamrazí:
$H(N_{BA} = 131, N_{západ} = 250, N_{stred} = 268, N_{východ} = 260) = 3{,}467, df = 3, p = 0{,}325$
Mám problémy so spánkom, keď myslím na vojnu:
$H(N_{BA} = 131, N_{západ} = 252, N_{stred} = 270, N_{východ} = 131) = 4{,}941, df = 3, p = 0{,}176$
Príde mi zle, keď myslím na vojnu:
$H(N_{BA} = 131, N_{západ} = 253, N_{stred} = 272, N_{východ} = 259) = 2{,}572, df = 3, p = 0{,}462$

Priemerné skóre v Škále úzkosti z vojny bolo u detí a dospievajúcich z Bratislavy na úrovni 1,45 (SD 0,694), u detí a dospievajúcich zo západného Slovenska na úrovni 1,38 (SD 0,758), u detí a dospievajúcich zo stredného Slovenska na úrovni 1,36 (SD 0,646) a u detí a dospievajúcich z východného Slovenska na úrovni 1,33 (SD 0,624). Signifikantnosť rozdielov sme testovali testom Anova, ktorého hodnota je F(3,933) = 1,111, p = 0,344.

HLAVNÉ ZISTENIA

- Dve tretiny detí a dospievajúcich niekedy prežívali vo vzťahu k vojne na Ukrajine strach, smútok, hnev a to častejšie dievčatá ako chlapci.

- Väčšina detí a dospievajúcich nemá vo vzťahu k vojne na Ukrajine žiadne úzkostné prežívanie, resp. len minimálne (približne 80 %).

- Ostatní prežívajú úzkosť z vojny v rôznej intenzite, ide najmä o to, že pri pomyslení na vojnu ich zamrazí (20 %), príde im zle (zatočí sa im hlava), keď myslia na vojnu (12 %).

- Zhruba 5 % detí má vo vzťahu k vojne na Ukrajine úzkostné prežívanie vo frekvencii najmenej raz týždenne (napr. obsedantné myšlienky o vojne, ťažkosti s dýchaním, problémy so spánkom, žalúdočné problémy a i.).

- Vyššiu mieru úzkosti z vojny prežívajú dievčatá v porovnaní s chlapcami.

Zhrnutie:

Deti a dospievajúci prežívajú vo vzťahu k vojne na Ukrajine hnev, smútok a strach. Vymenované emócie niekedy cítili zhruba dve tretiny z nich. Často až veľmi často prežíva takmer 44 % respondentov hnev, 39 % smútok a 17 % strach. Obavy z toho, že niečo podobné sa môže stať aj na Slovensku často až veľmi často prežíva 22 % detí a dospievajúcich.

Väčšina detí a dospievajúcich nemá vo vzťahu k vojne na Ukrajine žiadne úzkostné prežívanie, resp. len minimálne (približne 80 %). Ostatní prežívajú úzkosť z vojny v rôznej intenzite, najmenej raz mesačne sa 20 % stalo, že pri pomyslení na vojnu ich zamrazilo; 12 % prišlo zle, keď mysleli na vojnu; 9 % nemohlo prestať myslieť na vojnu, aj keď sa snažili; 9 % malo problémy so spánkom; 6 % sa pri myšlienke na vojnu

ťažko dýcha; 6 % sa pri pomyslení na vojnu cíti unavených; 6 % nechutí pri pomyslení na vojnu jesť a 4 % príde zle od žalúdka.

Vyššiu mieru úzkosti z vojny prežívajú dievčatá v porovnaní s chlapcami, vzhľadom na vek je miera úzkosti porovnateľná, tiež naprieč regiónmi Slovenska je úzkosť z vojny porovnateľná.

Analýza psychologických a sociálnych premenných

Podobne ako v roku 2021 sme pre hlbšie pochopenie správania a prežívania detí a mládeže na Slovensku zaradili do dotazníkovej batérie aj viaceré výskumné nástroje a položky, ktoré hovoria o psychologických a sociálnych fenoménoch v ich životoch. Detí a mladých ľudí sme sa pýtali otázky prislúchajúce k nasledujúcim témam: emocionálne problémy; problémy s pozornosťou a hyperaktivitou; vyhľadávanie intenzívnych zážitkov (sensation seeking); sebaúcta (self esteem); pocit bezpečia a prijatia doma; pocit bezpečia a prijatia v škole; sociálna opora zo strany priateľov; sociálna fóbia; šťastie; depresia.

I keď názvy niektorých tém, ako napríklad depresívna nálada či sociálna fóbia, ktoré sme zisťovali, evokujú psychiatrickú diagnózu, výsledky nemôžeme považovať za určenie diagnózy z viacerých príčin. Našim cieľom nebolo stanovenie medicínskej diagnózy jednotlivcov vo výskume, ale výskumný pohľad na celú populáciu detí a mladých ľudí na Slovensku. Masový spôsob zberu v triedach ani neumožňoval komplexný prístup s klinickým pozorovaním a rozhovorom. Aby sme zachytili viacero tém, do testovej batérie sme vybrali škály, ktoré sú výrazne kompaktné, typicky išlo o 4 – 5 položiek. Výsledok vnímame skôr ako vyjadrenie istého smerovania či jednoduchý skríning. Takisto škály poslúžia na ďalšiu analýzu v spojitosti s rizikovými faktormi ako napríklad šikana, návykové látky alebo rizikové sexuálne správanie.

Viaceré škály sme prebrali z projektu EUKids Online, pretože boli v Európe aj na Slovensku už viackrát overené. Ďalšie škály sme vybrali v kontexte zámeru zisťovať širšiu oblasť duševného zdravia, na ktorú aktuálna situácia v spoločnosti môže mať dopad. Ide o celosvetovo rešpektované výskumné nástroje.

V textoch jednotlivé témy vždy predstavíme, uvedieme výsledok, porovnanie na základe veku, pohlavia a geografickej oblasti na Slovensku. Výsledky tiež využijeme na spomenutú analýzu v spojitosti s rizikovými aktivitami detí a mládeže.

Emocionálne problémy

Škála zisťujúca emocionálne problémy pochádza z projektu EU Kids Online a na Slovensku bola použitá v reprezentatívnom výskume v roku 2018 a v roku 2021. Tvorí ju 5 položiek, ktoré odzrkadľujú širokú škálu emocionálnych ťažkostí, s ktorými sa deti a mládež môžu stretnúť. Ide o nasledovné položky:

- Často si robím starosti a mám obavy.
- V niektorých situáciách som nervózny/a, ľahko strácam sebadôveru.
- Často ma bolí hlava, brucho alebo mi je zle.
- Často som nešťastný/á, smutný/á alebo mi je do plaču.
- Bojím sa mnohých vecí a ľahko sa vyľakám.

Na položky mohli respondenti odpovedať na 4-položkovej škále: „vôbec neplatí“, „trochu platí“, „dosť platí“, „úplne platí“. Respondenti mohli zvoliť aj možnosť: „neviem“ alebo „nechcem povedať“, pričom tieto možnosti boli zvolené pri všetkých piatich položkách spolu 387-krát. Otázky sme položili všetkým respondentom vo výskume vo veku 9 – 17 rokov. Hodnota Cronbachovej alfy je 0,85, čo hovorí o veľmi dobrej vnútornej reliabilite škály.

Priemerná hodnota emocionálnych problémov bola 2,002 (SD – štandardná odchýlka = 0,773). Zjednodušene môžeme povedať, že v priemere odpovedali respondenti o výskyte emocionálnych problémov odpoveďou najbližšou k položke „trochu platí“. Až 9,9 % participantov odpovedalo na úrovni „dosť platí“ a 2 % (21) participantov uviedlo vo všetkých 5 položkách „úplne platí“, čo môžeme interpretovať ako závažné emocionálne problémy.

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií a korelácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Pearsonov korelačný koeficient, t-test a One-Way Anova.

Vek participantov vykazuje s výskytom emocionálnych problémov slabo pozitívny vzťah (r = 0,093**). V skupine 9 – 10-ročných boli priemerné emocionálne problémy 1,808 (SD = 0,582). Vo veku 11 – 12 bol priemerný výskyt emocionálnych problémov 1,944 (SD = 0,751). Vo veku 13 – 14 bol priemerný výskyt emocionálnych problémov 2,041 (SD = 0,850). A vo veku 15 – 17 bol priemerný výskyt emocionálnych problémov 2,106 (SD = 0,792). Teda čím vyšší vek, tým vyššia miera výskytu emocionálnych problémov (ANOVA F= 4,805 (df 939), p>0,00).

Chlapci a dievčatá sa líšili v úrovni výskytu emocionálnych problémov. Dievčatá vykazovali významne vyššiu mieru výskytu emocionálnych problémov ako chlapci. Veľkosť účinku (effect size) je veľký (Cohenove d = 0,80). Konkrétne hodnoty sú prezentované v tabuľke.

Rozdiel medzi chlapcami a dievčatami vo výskyte emocionálnych problémov

	chlapci		dievčatá		t(1028)	p	Cohenove d
	M	SD	M	SD			
Emocionálne problémy	1,725	0,608	2,300	0,819	12,870	>0,00	0,80

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia; Cohenove d = veľkosť účinku (effect size)

Nezistili sme tiež rozdiely v emocionálnych problémoch medzi oblasťami SR (BA, západ, stred, východ) – ANOVA F= 2,499 (df 1018), p =0,06.

Problémy s pozornosťou

Problémy s pozornosťou a sústredením patria medzi veľmi časté ťažkosti, s ktorými sa stretávajú deti a mladí ľudia, frekventovane najmä v spojení so školou a štúdiom. Dotazník Problémy s pozornosťou pochádza z projektu EU Kids Online a bol na Slovensku použitý v reprezentatívnom výskume v roku 2018 a roku 2021. Tvoria ho iba dve 2 položky, ktoré odzrkadľujú problémy s pozornosťou, s ktorými sa deti a mládež môžu stretnúť:

- Som nepokojný/á, nevydržím dlhšie zostať v kľude.
- Často som roztržitý a je pre mňa ťažké sa sústrediť.

Na položky mohli respondenti odpovedať na 4-stupňovej škále: „vôbec neplatí“, „trochu platí“, „dosť platí“, „úplne platí“. Respondenti mohli zvoliť aj možnosť: „neviem“ alebo „nechcem povedať“, tieto možnosti boli zvolené pri oboch položkách spolu 151-krát. Otázky sme položili všetkým respondentom vo výskume vo veku 9 – 17 rokov. Hodnota Cronbachovej alfy je 0,761, čo hovorí o akceptovateľnej vnútornej konzistencii dotazníka.

Priemerná hodnota v dotazníku „problémy s pozornosťou“ bola 1,763 (SD = 0,787). Zjednodušene môžeme povedať, že v priemere odpovedali respondenti o výskyte problémov s pozornosťou odpoveďou najbližšou k „trocha platí“. Až 11,7 % participantov odpovedalo na úrovni „dosť platí“ a 3,3 % (36) participantov uviedlo v oboch položkách „úplne platí“, čo môžeme interpretovať ako závažné problémy s pozornosťou.

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií a korelácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Pearsonov korelačný koeficient, t-test a One-Way Anova.

Vek participantov vykazuje s problémami s pozornosťou slabo pozitívny vzťah r = 0,106**.

Medzi vekovými skupinami (9 – 11; 11 – 12; 13 – 14; 15 – 17) sme nenamerali signifikantný rozdiel – ANOVA F = 3,012, df (993), p = 0,029.

V úrovni problémov s pozornosťou sa líšili chlapci a dievčatá. Dievčatá vykazovali vyššiu mieru problémov s pozornosťou ako chlapci. Veľkosť účinku (effect size) je však malá (Cohenove d = 0,27). Konkrétne hodnoty sú prezentované v tabuľke a v grafe.

Rozdiel medzi chlapcami a dievčatami v problémoch s pozornosťou

	chlapci		dievčatá		t(1089)	p	Cohenove d
	M	SD	M	SD			
Problémy s pozornosťou	1,663	0,73	1,869	0,82	4,356	0,00	0,.27

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia; Cohenove d = veľkosť účinku (effect size)

Výskyt problémov s pozornosťou medzi dievčatami a chlapcami.

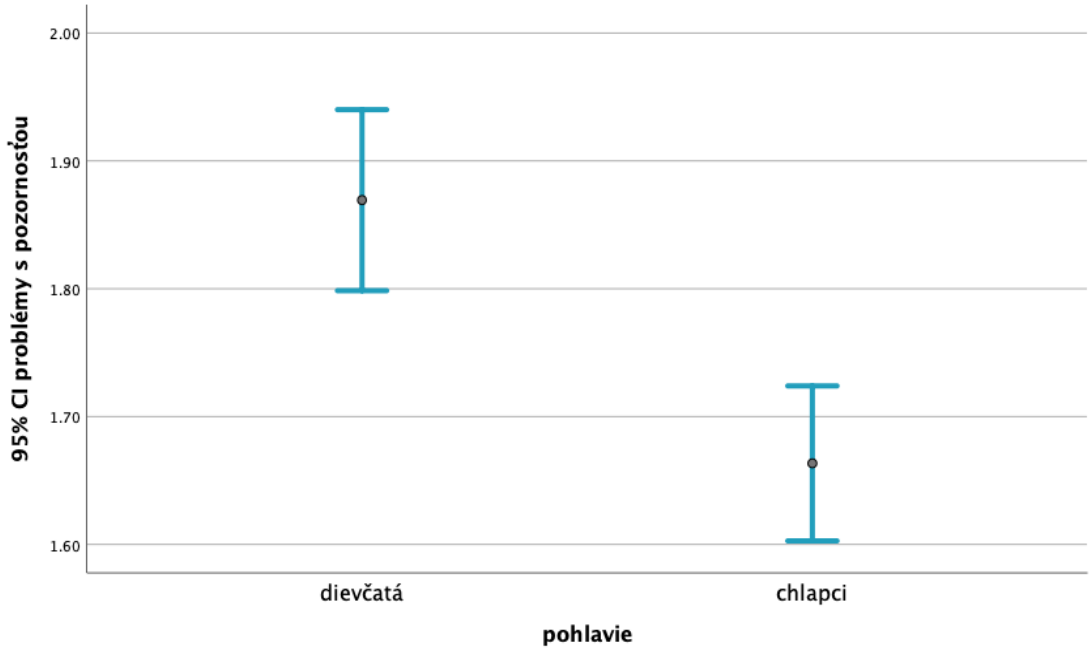

Nezistili sme rozdiely v problémoch s pozornosťou medzi oblasťami SR (BA, západ, stred, východ) – ANOVA F = 2,440, df (1079), p = 0,063.

Vyhľadávanie intenzívnych zážitkov

Vyhľadávanie intenzívnych zážitkov (sensation seeking) je psychologický konštrukt, ktorý môžeme preložiť aj ako vyhľadávanie vzrušenia. Táto osobnostná vlastnosť je definovaná hľadaním rôznych nových, komplexných a intenzívnych pocitov a skúseností a ochotou podstúpiť fyzické, sociálne, právne alebo finančné riziká kvôli takejto skúsenosti.

Ochota riskovať nie je podstatnou súčasťou fenoménu vyhľadávania intenzívnych zážitkov (sensation seeking). Vyhľadávanie vzrušujúcich pocitov nemožno výlučne stotožňovať s rizikovým správaním. Mnoho vecí, ktoré „hľadači senzácií“ robia, nie je riskantných. Ak však riziko existuje, je často ignorované, minimalizované alebo tolerované a môže dokonca zvýšiť pozitívne vzrušenie pri činnostiach, ktoré sú rizikové (Zuckerman, 2009). Výskumný nástroj zisťujúci vyhľadávanie intenzívnych zážitkov pochádza z projektu EU Kids Online. Tvoria ho iba dve 2 položky, ktoré odzrkadľujú tendenciu vyhľadávať intenzívne zážitky:

- Robím nebezpečné veci pre zábavu.
- Robím vzrušujúce veci, aj keď sú nebezpečné.

Na položky mohli respondenti odpovedať na 4-položkovej škále: „vôbec neplatí“, „trochu platí“, „dosť platí“, „úplne platí“. Respondenti si mohli zvoliť aj možnosť: „neviem“ alebo „nechcem povedať, tieto možnosti boli zvolené pri oboch položkách spolu 153-krát. Otázky sme položili všetkým vo výskume vo veku 9 – 17 rokov. Hodnota Cronbachovej alfy je 0,860, čo hovorí o veľmi dobrej vnútornej reliabilite nástroja.

Priemerná hodnota vyhľadávania intenzívnych zážitkov bola 1,664 (SD = 0,849). Zjednodušene môžeme povedať, že v priemere odpovedali respondenti o výskyte vyhľadávania intenzívnych zážitkov odpoveďou najbližšou k „trocha platí“. Až 13,1 % participantov odpovedalo na úrovni „dosť platí“ a viac a 5,1 % (56) participantov uviedlo v oboch položkách „úplne platí“, čo môžeme interpretovať ako výrazné vyhľadávanie intenzívnych zážitkov.

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií a korelácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Pearsonov korelačný koeficient, t-test a One-Way Anova.

Vek participantov vykazuje s vyhľadávaním intenzívnych zážitkov slabo pozitívny vzťah (r = 0,208**). V skupine 9 – 10-ročných bola priemerná hodnota vyhľadávania intenzívnych zážitkov 1,489 (SD = 0,745). Medzi 11 – 12-ročnými bola priemerná hodnota 1,481 (SD = 0,684). V skupine 13 – 14-ročných bola priemerná hodnota 1,668 (SD = 0,840). A vo veku 15 – 17 bola priemerná hodnota 1,816 (SD = 0,929). Teda čím vyšší vek, tým vyššia miera vyhľadávania intenzívnych zážitkov – ANOVA F= 9,771 (df 1003), p>0,00. Konkrétne hodnoty sú prezentované v grafe.

Výskyt vyhľadávania intenzívnych zážitkov v rámci vekových skupín

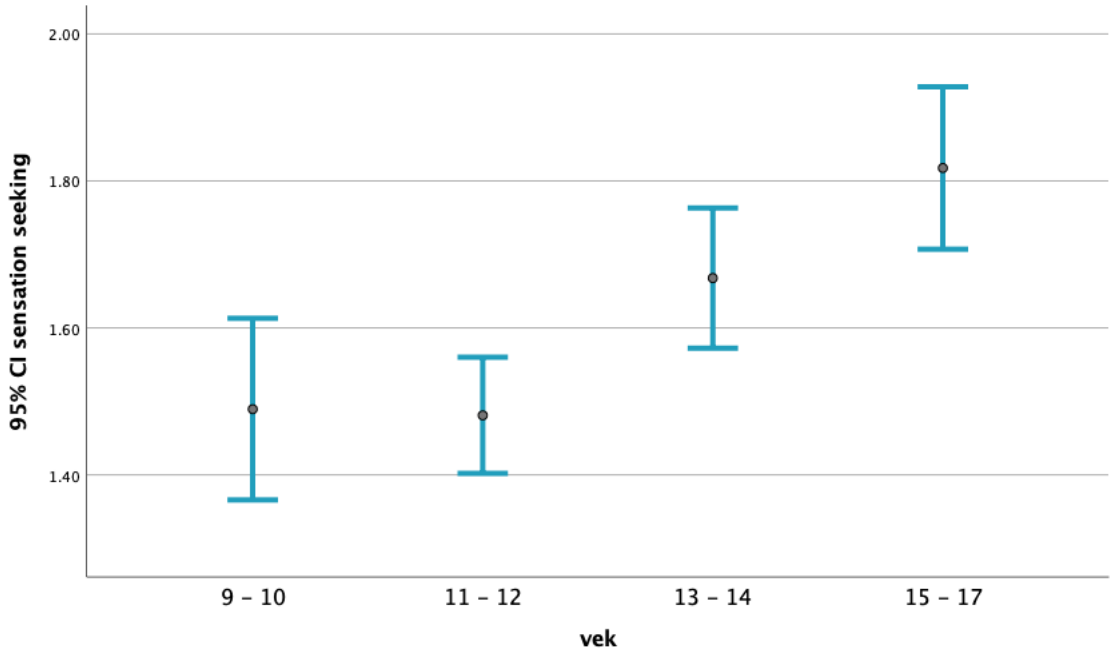

V úrovni vyhľadávania intenzívnych zážitkov sa líšili chlapci a dievčatá. Dievčatá vykazovali významne nižšiu mieru vyhľadávania intenzívnych zážitkov ako chlapci. Veľkosť účinku (effect size) je však malá (Cohenove d = 0,31). Konkrétne hodnoty sú prezentované v tabuľke v grafe.

Rozdiel medzi chlapcami a dievčatami vo vyhľadávaní intenzívnych zážitkov

	chlapci		dievčatá		t(1094)	p	Cohenove d
	M	SD	M	SD			
Sensation seeking	1,790	0,904	1,527	0,762	-5,187	>0,00	0,31

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia; Cohenove d = veľkosť účinku (effect size)

Výskyt vyhľadávania intenzívnych zážitkov medzi chlapcami a dievčatami

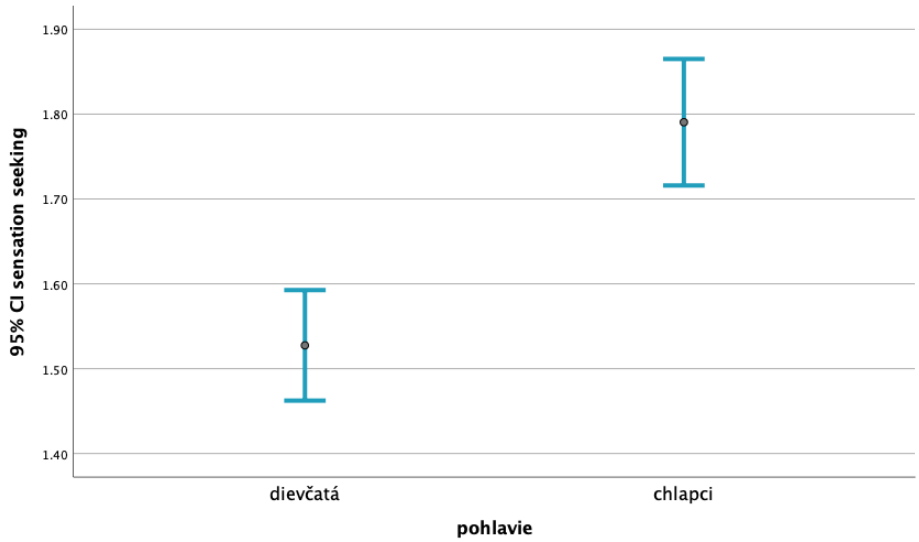

Zistili sme tiež mierne rozdiely vo vyhľadávaní intenzívnych zážitkov medzi oblasťami SR (BA, západ, stred, východ) – ANOVA F = 2,108 (df 1084), p = 0,033.

Sebaúcta

Sebaúcta (angl. Self Esteem) je subjektívne hodnotenie vlastnej hodnoty. Sebaúcta zahŕňa presvedčenie o sebe (napríklad „som nemilovaný“, „som hoden“), ako aj emocionálne stavy, ako sú triumf, zúfalstvo, pýcha a hanba (Hewitt, 2009). Škála zisťujúca sebaúctu pochádza z projektu EU Kids Online. Tvorí ju 5 položiek, ktoré odzrkadľujú širokú škálu oblastí týkajúcich sa vlastnej hodnoty detí a mládeže na Slovensku. Ide o nasledovné položky:

- Je pre mňa ľahké držať sa svojich cieľov a dosiahnuť ich.
- Som presvedčený/á, že si dokážem poradiť s neočakávanými problémami.
- Dá sa povedať, že dokážem zvládnuť nové situácie.
- Ak sa veľmi snažím, dokážem vyriešiť väčšinu problémov.
- Ak mám problémy, zvyčajne prídem na to, čo mám robiť.

Na položky mohli respondenti odpovedať na 4-stupňovej škále: „vôbec neplatí“, „trochu platí“, „dosť platí“, „úplne platí“. Respondenti mohli zvoliť aj možnosť: „neviem“ alebo „nechcem povedať“, pričom tieto možnosti boli zvolené pri všetkých piatich položkách spolu 539-krát. Otázky sme položili všetkým vo výskume vo veku 9 – 17 rokov. Hodnota Cronbachovej alfy je 0,862, čo hovorí o veľmi dobrej vnútornej konzistencii.

Priemerná hodnota sebavedomia bola 2,602 (SD = 0,703). Zjednodušene môžeme povedať, že v priemere odpovedali respondenti o svojej sebaúcte odpoveďou medzi trochu platí a dosť platí. Až 21,4 % participantov odpovedalo na úrovni „dosť platí“ a viac ako 4,5 % (54) participantov uviedlo v oboch položkách „úplne platí“, čo môžeme interpretovať ako vysokú úroveň sebaúcty.

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií a korelácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Pearsonov korelačný koeficient, t-test a One-Way Anova.

Vek participantov vykazuje so sebavedomím slabo pozitívny vzťah (r = 0,173**). V skupine 9 – 10-ročných bolo sebavedomie na úrovni 2,351 (SD = 0,704). Vo veku 11 – 12 bolo priemerné sebavedomie na úrovni 2,530 (SD = 0,664). Vo veku 13 – 14 bolo priemerné sebavedomie na úrovni 2,584 (SD = 0,701). A vo veku 15 – 17 bolo priemerné sebavedomie na úrovni 2,750 (SD = 0,699). Teda čím vyšší vek, tým vyššie sebavedomie.

Dievčatá vykazovali nižšie sebavedomie ako chlapci. Veľkosť účinku (effect size) je však malý (Cohenove d = 0,264). Konkrétne hodnoty sú prezentované v tabuľke.

Rozdiel medzi chlapcami a dievčatami v sebaúcte

	chlapci		dievčatá		t(983)	p	Cohenove d
	M	SD	M	SD			
Sebaúcta	2,692	0,689	2,506	0,706	-4,174	>0,00	0,264

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia; Cohenove d = veľkosť účinku (effect size)

V úrovni sebaúcty detí a dospievajúcich existuje rozdiel medzi oblasťami Slovenska (BA, západ, stred, východ). Konkrétne hodnoty sú prezentované v grafe.

Sebaúcta detí a mládeže podľa regiónov Slovenska

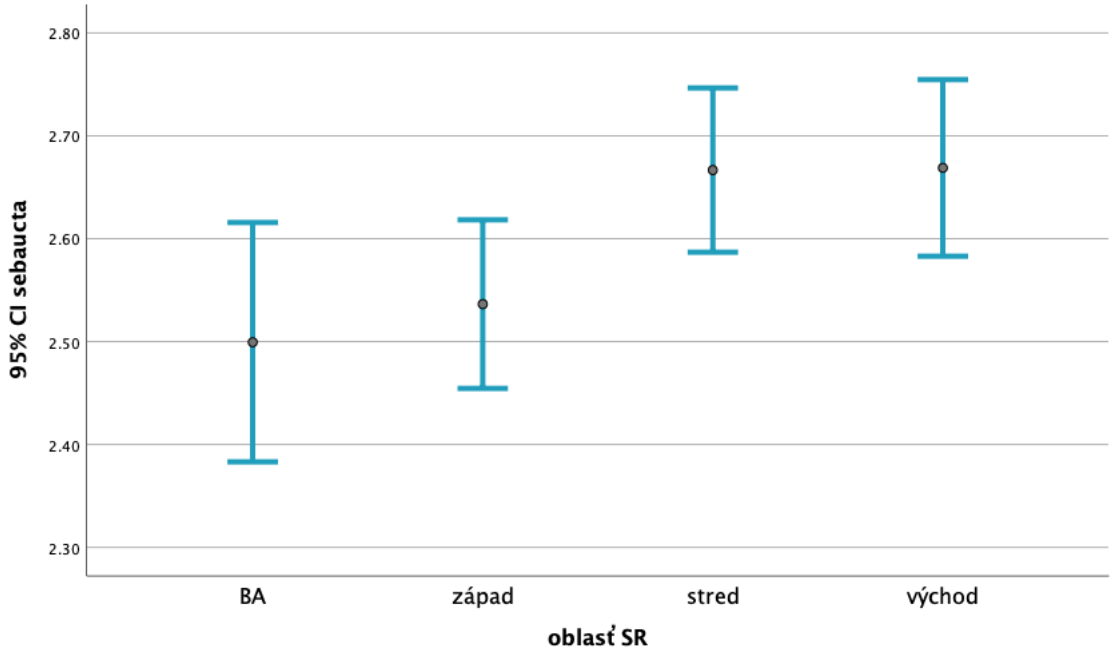

Pocit bezpečia a prijatia doma

Pocit bezpečia doma je subjektívne prežívanie podpory, prijatia a bezpečného prostredia vo svojom domácom rodinnom prostredí. Dotazník zisťujúci pocit bezpečia doma pochádza z projektu EU Kids Online. Tvoria ho iba 3 položky, ktoré odzrkadľujú vnímanie podpory a bezpečnosti v domácom rodinnom prostredí. Ide o nasledovné položky:

- Keď hovorím, niekto počúva, čo chcem povedať.
- Moja rodina sa mi skutočne snaží pomôcť.
- Doma sa cítim v bezpečí.

Na položky mohli respondenti odpovedať na 4-položkovej škále: „vôbec neplatí“, „trochu platí“, „dosť platí“, „úplne platí“. Respondenti mohli zvoliť aj možnosť: „neviem“ alebo „nechcem povedať“, tieto možnosti boli zvolené pri všetkých troch položkách spolu 257-krát. Otázky sme položili všetkým vo výskume vo veku 9 – 17 rokov. Hodnota Cronbachovej alfy je 0,722, čo hovorí o dobrej vnútornej reliabilite dotazníka.

Priemerná hodnota pocitu bezpečia doma bola 3,261 (SD = 0,676). Zjednodušene môžeme povedať, že v priemere odpovedali respondenti o svojom pocite bezpečia doma odpoveďou medzi „dosť platí“ a „úplne“ platí. Až 83,6 % participantov odpovedalo na úrovni „dosť platí“ a viac ako 21,8 % (226) participantov uviedlo v oboch položkách „úplne platí“, čo môžeme interpretovať ako vysoký pocit bezpečia a podpory v domácom prostredí.

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií a korelácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Pearsonov korelačný koeficient, t-test a One-Way Anova.

Vek participantov nevykazuje s pocitom bezpečnosti doma žiadny vzťah. V úrovni pocitu bezpečia doma sa líšili chlapci a dievčatá. Dievčatá vykazovali nižší pocit bezpečia doma ako chlapci. Veľkosť účinku je však malá (Cohenove d = 0,168). Konkrétne hodnoty sú prezentované v tabuľke.

Rozdiel medzi chlapcami a dievčatami v pocite bezpečia doma

	chlapci		dievčatá		t(1037)	p	Cohenove d
	M	SD	M	SD			
Sebaúcta	3,201	0,689	3,315	0,663	-2,716	0,007	0,168

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia; Cohenove d = veľkosť účinku (effect size)

V úrovni vnímaného bezpečia a prijatia doma medzi deťmi a dospievajúcimi neexistuje rozdiel medzi oblasťami Slovenska (BA, západ, stred, východ).

Pocit bezpečia a prijatia v škole

Pocit bezpečia a prijatia v škole je subjektívne prežívanie podpory, prijatia a bezpečného školského prostredia. Dotazník zisťujúci pocit bezpečia a prijatia v škole pochádza z projektu EU Kids Online. Tvorí ho 5 položiek, ktoré odzrkadľujú vnímanie podpory a bezpečnosti v školskom prostredí, dobrých vzťahov so spolužiakmi a učiteľmi. Ide o nasledovné položky:

- Cítim, že patrím do mojej školy.
- V škole sa cítim bezpečne.
- Iní žiaci/študenti sú milí a ochotní pomáhať.
- Učiteľom na mne záleží.
- V škole je aspoň jeden učiteľ, za ktorým môžem ísť, keď mám problém.

Na položky mohli respondenti odpovedať na 4-položkovej škále: „vôbec neplatí“, „trochu platí“, „dosť platí“, „úplne platí“. Respondenti mohli zvoliť aj možnosť: „neviem“ alebo „nechcem povedať“, tieto možnosti boli zvolené pri všetkých piatich položkách spolu 807-krát. Zaujímavé, že na položku: „Učiteľom na mne záleží.“ odpovedalo 20,7 % (247) participantov odpovedalo, že nevie. V položke: „V škole je aspoň jeden učiteľ, za ktorým môžem ísť, keď mám problém.“ odpovedalo 13,1 % (157) participantov, že nevie. Otázky sme položili všetkým vo výskume vo veku 9 – 17 rokov. Hodnota Cronbachovej alfy je 0,828, čo hovorí o veľmi dobrej vnútornej reliabilite dotazníka.

Priemerná hodnota pocitu bezpečia v škole bola 2,768 (SD = 0,751). Zjednodušene môžeme povedať, že v priemere odpovedali respondenti o svojom pocite bezpečia v škole odpoveďou medzi „trochu platí“ a „dosť platí“. Až 34,6 % participantov odpovedalo na úrovni „dosť platí“ a viac ako 6,2 % (52) participantov uviedlo vo všetkých piatich položkách „úplne platí“, čo môžeme interpretovať ako vysoký pocit bezpečia a podpory v domácom prostredí.

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií a korelácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Pearsonov korelačný koeficient, t-test a One-Way Anova.

Vek participantov nevykazuje s pocitom bezpečia a prijatia v škole významný vzťah. V úrovni pocitu bezpečia a prijatia v škole sa chlapci a dievčatá nelíšili. Nezistili sme rozdiely v pocite bezpečia a prijatia v škole medzi oblasťami SR (BA, západ, stred, východ).

Sociálna opora od priateľov

Koncept sociálnej opory je v sociálnych vedách pomerne dobre známy. V našom výskume sme zisťovali vnímanú sociálnu oporu od priateľov. Ide o vnímanie podpory, pomoci a dôvery zo strany priateľov (nemusí ísť nevyhnutne o spolužiakov). Dotazník zisťujúci sociálnu oporu od priateľov pochádza z projektu EU Kids Online Slovensko. Tvoria ho tri položky, ktoré odzrkadľujú vnímanie pomoci, možnosť spoľahnúť sa na priateľov a úroveň dôvery.

Ide o nasledovné položky:

- Moji priatelia sa mi naozaj pokúšajú pomôcť.
- Keď sa mi nedarí, môžem sa spoľahnúť na mojich priateľov.
- S priateľmi môžem hovoriť o svojich problémoch.

Na položky mohli respondenti odpovedať na 4-položkovej škále: „vôbec neplatí“, „trochu platí“, „dosť platí“, „úplne platí“. Respondenti si mohli zvoliť aj možnosť: „neviem“ alebo „nechcem povedať“, tieto možnosti boli zvolené pri všetkých troch položkách spolu 361-krát. Otázky sme položili všetkým vo výskume vo veku 9 – 17 rokov. Hodnota Cronbachovej alfy je 0,887, čo hovorí o veľmi dobrej vnútornej reliabilite dotazníka.

Priemerná hodnota sociálnej opory od priateľov bola 3,056 (SD = 0,823). Zjednodušene môžeme povedať, že v priemere odpovedali respondenti o sociálnej opore od priateľov odpoveďou „dosť platí“. Celkovo 27,5 % (278) participantov uviedlo vo všetkých položkách „úplne platí“, čo môžeme interpretovať ako vysokú sociálnu oporu od priateľov.

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií a korelácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Pearsonov korelačný koeficient, t-test a One-Way Anova.

Vek participantov vykazuje so sociálnou oporou od priateľov slabo pozitívny vzťah (r = 0,173**). V úrovni vnímanej sociálnej opory sa chlapci a dievčatá líšili. Dievčatá vykazovali vyššiu sociálnu oporu od priateľov ako chlapci. Veľkosť účinku (effect size) je však malá (Cohenove d = 0,155). Konkrétne hodnoty sú prezentované v tabuľke.

Rozdiel medzi chlapcami a dievčatami v sociálnej opore od priateľov

	chlapci		dievčatá		t(1010)	p	Cohenove d
	M	SD	M	SD			
Sociálna opora od priateľov	3,121	0,817	2,994	0,825	2,473	0,014	0,155

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia; Cohenove d = veľkosť účinku (effect size)

Neexistuje rozdiel medzi oblasťami SR (BA, západ, stred, východ) vo vnímanej sociálnej opore od priateľov.

Strach zo sociálnych interakcií (sociálna fóbia)

Sociálna úzkostná porucha (Social anxiety disorder – SAD), tiež nazývaná sociálna fóbia, je dlhodobý a zdrvujúci strach zo sociálnych situácií. Jedinci so sociálnou úzkostnou poruchou (SAD) prejavujú značné a trvalé obavy alebo obavy z jednej alebo viacerých sociálnych alebo výkonnostných situácií (Americká psychiatrická asociácia, 2013). Väčšina jednotlivcov zažije v určitom okamihu svojho života sociálnu úzkosť, ale pre ľudí so SAD tieto príznaky môžu mať škodlivý vplyv na ich život (napr. na ich vzdelanie, kariéru, rodinu, vzťahy a priateľstvá) (Aderka et al., 2012).

Dotazník, ktorý sme použili, je adaptáciou známeho a často používaného dotazníka Short Social Phobia Scale (SPS-6) a Social Interaction Anxiety scale (SIAS-6) autorov Peters a kol. (2012). Použili sme preklad dotazníka Social Interaction Anxiety scale (SIAS-6) s tým, že sme nepoužili položku, ktorá sa týkala sociálnej interakcie v práci. Náš výsledný dotazník tvorí 5 položiek, ktoré odzrkadľujú vnímanie strachu zo sociálnych situácií. Ide o nasledovné položky:

- Je pre mňa ťažké pozerať sa ľuďom do očí, keď s nimi hovorím.
- Znepokojí ma, keď vonku stretnem niekoho z mojich známych.
- Som nervózny/a, keď sa mám sám / sama baviť len s jedným človekom.
- Robí mi problém hovoriť s inými ľuďmi.
- Je pre mňa ťažké dať najavo, keď s niekým nesúhlasím.

Na položky mohli respondenti odpovedať na 5-položkovej škále: „vôbec neplatí“, „skôr neplatí“, „ani neplatí, ani platí“; skôr platí“, „úplne platí“. Respondenti mohli zvoliť aj možnosť: „neviem“ alebo „nechcem povedať“, tieto možnosti boli zvolené pri všetkých piatich položkách spolu 461-krát. Otázky sme položili všetkým vo výskume vo veku 11 – 17 rokov. Hodnota Cronbachovej alfy je 0,785, čo hovorí o dobrej vnútornej reliabilite dotazníka.

Priemerná hodnota sociálnej fóbie bola 1,975 (SD = 0,952). Zjednodušene môžeme povedať, že v priemere odpovedali respondenti vo vnímaní sociálnej fóbie odpoveďou „skôr neplatí“. Celkovo 3,5 % (44) participantov uviedlo vo všetkých položkách „skôr platí“.

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií a korelácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Pearsonov korelačný koeficient, t-test a One-Way Anova.

Vek participantov vykazuje so sociálnou fóbiou slabo pozitívny vzťah (r = 0,173**) . V úrovni sociálnej fóbie sa chlapci a dievčatá líšili. Dievčatá vykazovali vyššiu sociálnu fóbiu ako chlapci. Veľkosť účinku (effect size) je stredná (Cohenove d = 0,468). Konkrétne hodnoty sú prezentované v tabuľke a v grafe.

Rozdiel medzi chlapcami a dievčatami v sociálnej fóbii.

	chlapci		dievčatá		t(895)	p	Cohenove d
	M	SD	M	SD			
Sociálna opora od priateľov	1,764	0,826	2,200	1,025	7,040	>0,00	0,468

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia; Cohenove d = veľkosť účinku (effect size)

Rozdiel medzi chlapcami a dievčatami v sociálnej fóbii.

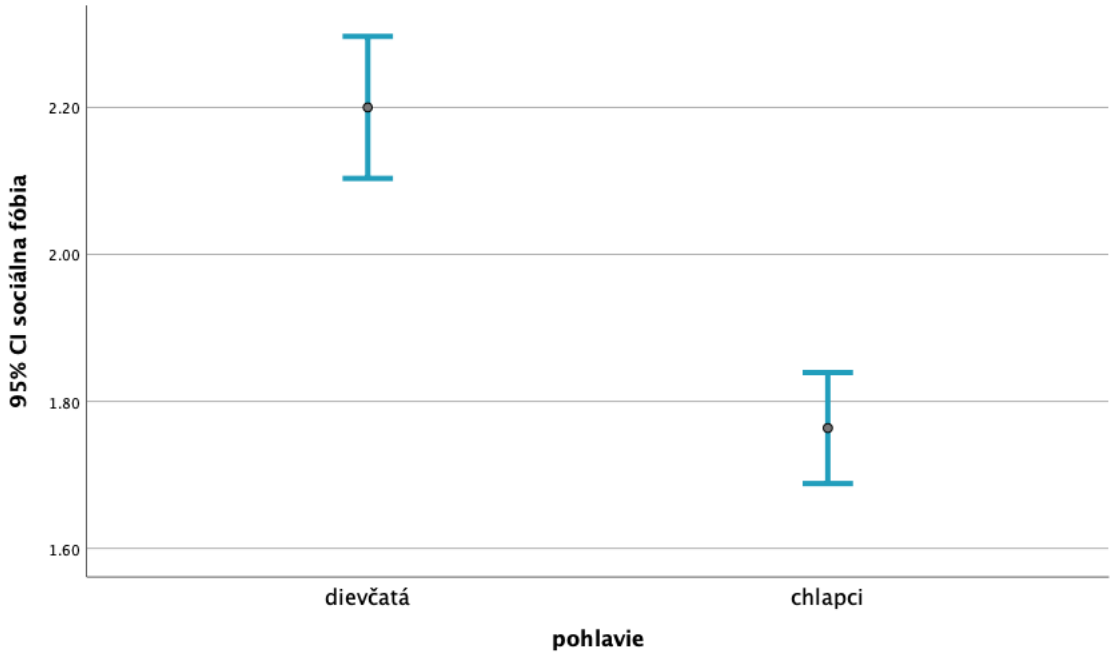

Zistili sme rozdiely v prejavoch sociálnej fóbie medzi oblasťami SR (BA, západ, stred, východ). ANOVA F = 3,103 (df 886), p = 0,026. Výsledky poukazujú na to, že deti a dospievajúci z východného Slovenska majú menej znakov sociálnej fóbie ako zvyšok Slovenska. Výsledku sú prezentované v grafe.

Prejavy sociálnej fóbie detí a mládeže podľa regiónov Slovenska

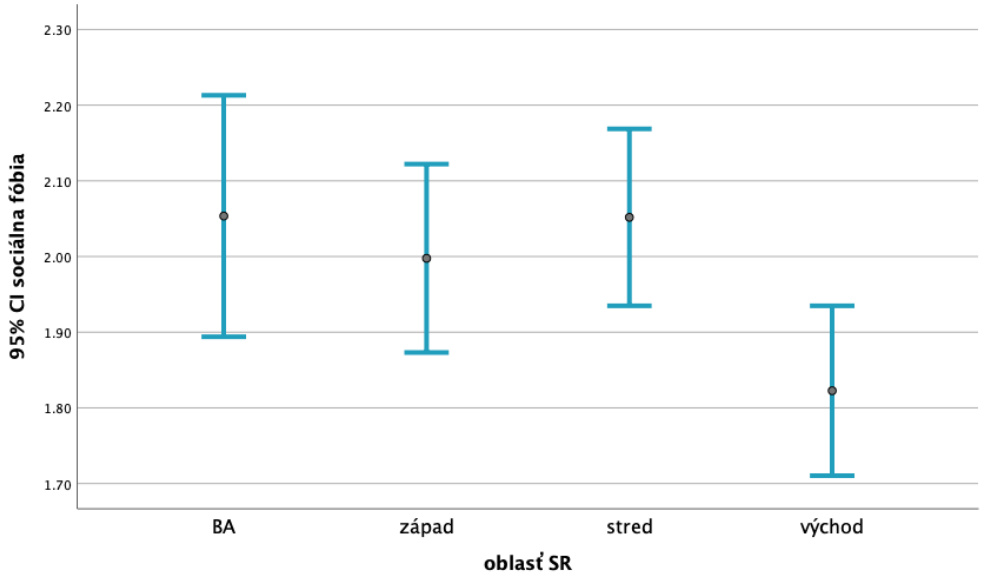

Pocit šťastia a životnej spokojnosti

Pojem šťastie sa používa v kontexte mentálnych alebo emocionálnych stavov vrátane pozitívnych alebo príjemných emócií od spokojnosti po intenzívnu radosť. Používa sa aj v kontexte životnej spokojnosti, subjektívnej pohody (well-being) a rozkvetu (Anand, 2016). Na zistenie pocitu šťastia a životnej spokojnosti sme sa inšpirovali metodikou Happiness – satisfaction od autorov Joseph, at el. (2004). Originálna škála má 6 položiek – 3 pozitívne a 3 negatívne formulované. Použili sme pozitívne položky a jednu negatívnu, ktorú sme otočili – preformulovali do pozitívnej podoby. (Som celkovo spokojný/á so svojím životom). Táto položka sa používa aj na meranie životnej spokojnosti. Celkovo sme teda použili 4 položky, ktoré majú nasledovné znenie:

- Som celkovo spokojný/á so svojím životom.
- Celkovo sa cítim šťastný/á.
- Som rád/a, že som taký/á, aký/á som.
- Život ma teší.

Na položky mohli respondenti odpovedať na 4-položkovej škále: „vôbec neplatí“; „trochu platí“; „veľmi platí“; „úplne platí“. Respondenti mohli zvoliť aj možnosť: „neviem“ alebo „nechcem povedať“, tieto možnosti boli zvolené pri všetkých štyroch položkách spolu 397-krát. Otázky sme položili všetkým vo výskume vo veku 9 – 17 rokov. Hodnota Cronbachovej alfy je 0,928, čo hovorí o vynikajúcej vnútornej reliabilite dotazníka.

Priemerná hodnota pocitu šťastia bola 3,014 (SD = 0,895) a životnej spokojnosti 3,10 (SD = 0,914). Zjednodušene môžeme povedať, že v priemere odpovedali respondenti na otázky o pocite šťastia a spokojnosti odpoveďou „veľmi platí“. Celkovo 27,7 % (291) participantov uviedlo vo všetkých položkách „úplne platí“.

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií a korelácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Pearsonov korelačný koeficient, t-test a One-Way Anova.

Vek participantov vykazuje s pocitom šťastia (r = -0,129**) a so životnou spokojnosťou (r = -0,194**) slabo negatívny vzťah. Vo veku 9 – 10 rokov bol pocit šťastia na úrovni 3,239 (SD = 0,783).

Vo veku 11 – 12 rokov bol pocit šťastia na úrovni 3,110 (SD = 0,910). Vo veku 13 – 14 rokov bol pocit šťastia na úrovni 2,972 (SD = 0,922). A vo veku 15 – 17 rokov bol pocit šťastia na úrovni 2,878 (SD = 0,857). Teda čim vyšší vek, tým menej prežívaného pocitu šťastia.

V pocite šťastia sa líšili chlapci a dievčatá. Dievčatá vykazovali menej pocitov šťastia ako chlapci. Veľkosť účinku (effect size) je malá (Cohenove d = 0,399). Konkrétne hodnoty sú prezentované v tabuľke a grafe.

Rozdiel medzi chlapcami a dievčatami v pocite šťastia a životnej spokojnosti

	chlapci		dievčatá		t(1047)	p	Cohenove d
	M	SD	M	SD			
Sociálna opora od priateľov	3,183	0,844	2,832	0,912	-6,457	>0,00	0,399

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia; Cohenove d = veľkosť účinku (effect size)

Rozdiel medzi chlapcami a dievčatami v pocite šťastia a životnej spokojnosti

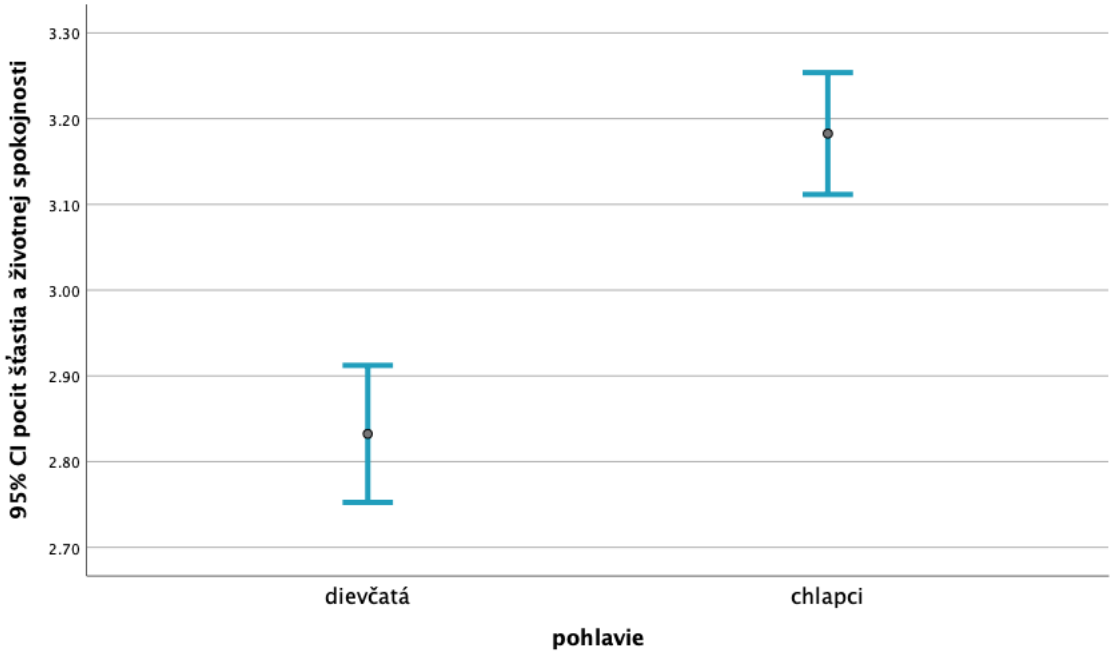

Zistili sme rozdiely v pocite šťastia medzi oblasťami SR (BA, západ, stred, východ). ANOVA F= 3,486 (df 1037), p > 0,004. Výsledky poukazujú na to, že deti a mladí ľudia z východného Slovenska prežívajú vyššiu mieru šťastia v porovnaní s ostatnými regiónmi Slovenka – viď graf.

Pocit šťastia a spokojnosti v rámci oblasti Slovenska

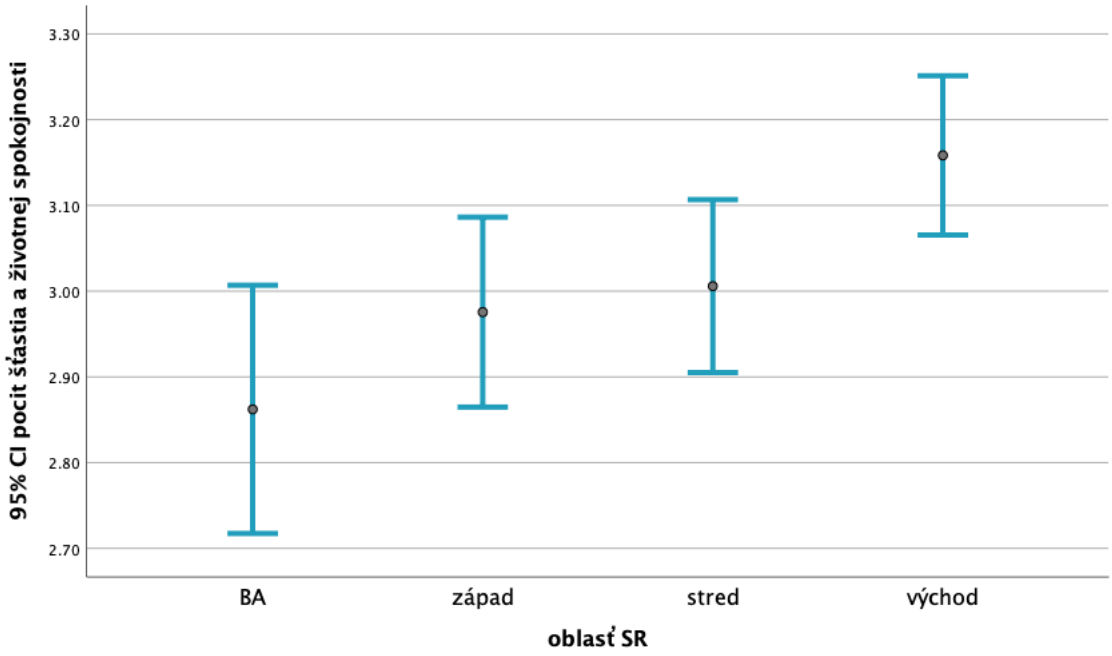

Depresívna nálada

Depresívne poruchy sú spojené s depresívnou náladou alebo so stratou potešenia a sú sprevádzané ďalšími kognitívnymi, behaviorálnymi alebo neurovegetatívnymi príznakmi, ktoré významne ovplyvňujú schopnosť jednotlivca fungovať (ICD 11, 2021). Depresívna nálada je často charakterizovaná smútkom, podráždenosťou, otupenosťou alebo prázdnotou. Na zistenie depresívnej nálady sme použili známu Kendelovu škálu depresívnej nálady od autora Kendela (1982). Ide o 4-položkový dotazník zachytávajúci emocionálny stav depresívnej nálady v posledných mesiacoch. Ide o nasledovné položky:

- Cítil/a som sa nešťastne alebo smutne.
- Budúcnosť sa mi zdala beznádejná.
- Cítil/a som sa napäto alebo nervózne.
- Veľmi som sa trápil/a pre niektoré veci.

Na položky mohli respondenti odpovedať na 3-položkovej škále: „vôbec “, „trochu“, „veľmi“. Respondenti mohli zvoliť aj možnosť: „neviem“ alebo „nechcem povedať“, tieto možnosti boli zvolené pri všetkých štyroch položkách spolu 426-krát. Otázky sme položili všetkým vo výskume vo veku 11 – 17 rokov. Hodnota Cronbachovej alfy je 0,845, čo hovorí o veľmi dobrej vnútornej reliabilite dotazníka.

Priemerná hodnota depresívnej nálady bola 1,898 (SD = 0,616). Zjednodušene môžeme povedať, že v priemere odpovedali respondenti na otázky o ich depresívnej nálade odpoveďou „trochu“. Celkovo 8,6 % (75) participantov uviedlo vo všetkých položkách „veľmi“.

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií a korelácií vzhľadom na pohlavie, vek a oblasť SR použili Pearsonov korelačný koeficient, t-test a One-Way Anova.

Vek participantov vykazuje s depresívnou náladou slabo pozitívny vzťah (r = 0,129**). Vo veku 11 – 12 rokov bola depresívna nálada na úrovni 1,759 (SD = 0,583). V skupine 13 – 14-ročných bola depresívna nálada na úrovni 1,872 (SD = 0,618). A vo veku 15 – 17 bola depresívna nálada na úrovni 2,033 (SD = 0,607). Teda čím vyšší vek, tým viac depresívnej nálady.

V depresívnej nálade sa líšili chlapci a dievčatá. Dievčatá vykazovali viac prejavov depresívnej nálady ako chlapci. Veľkosť účinku (effect size) je stredná (Cohenove d = 0,610). Konkrétne hodnoty sú prezentované v tabuľke a grafe.

Rozdiel medzi chlapcami a dievčatami v depresívnej nálade

	chlapci		dievčatá		t(1047)	p	Cohenove d
	M	SD	M	SD			
Sociálna opora od priateľov	1,724	0,570	2,084	0,609	9,033	>0,00	0,610

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia; Cohenove d = veľkosť účinku (effect size)

Rozdiel medzi chlapcami a dievčatami v depresívnej nálade

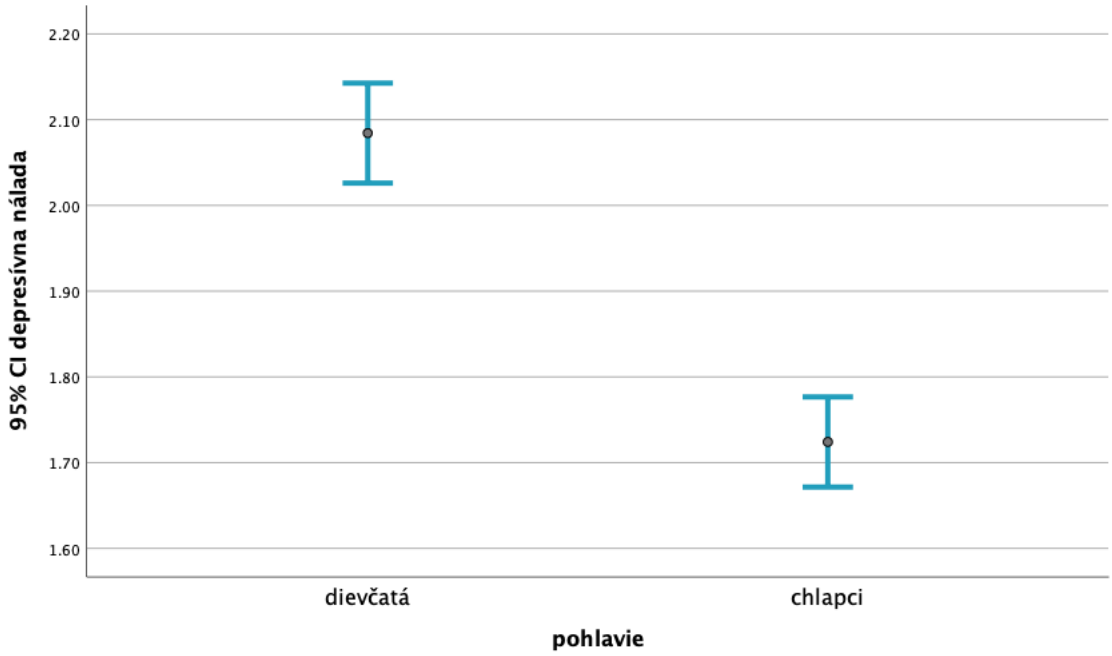

Zistili sme rozdiely v depresívnej nálade medzi oblasťami SR (BA, západ, stred, východ). ANOVA F = 3,610 (df 3), p = 0,013. Výsledky poukazujú na to, že deti a dospievajúci z východného Slovenska majú menej prejavov depresívnej nálady ako zvyšok Slovenska. Výsledku sú prezentované v grafe.

Depresívna nálada v rámci oblasti Slovenska

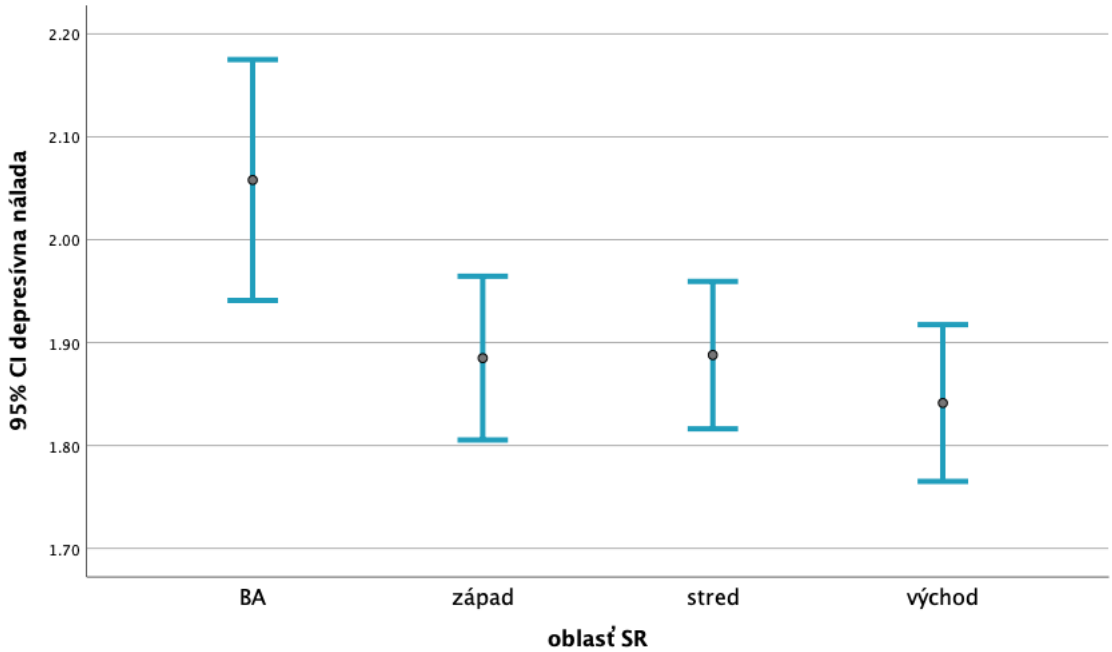

Psychologické aspekty vo vzťahu k rizikovému správaniu

Rizikové správanie a rizikové obsahy sme porovnali so psychosociálnymi premennými. Medzi rizikové správanie a potenciálne rizikové obsahy sme zaradili: obsahy, ktoré participantov na internete rozrušili, šikanovanie z pozície obete aj agresora, sexuálne obsahy, návykové látky, vyhľadávanie nebezpečných obsahov na internete, excesívne používanie internetu a sociálnych médií. Medzi psychosociálne premenné sme vybrali: emocionálne problémy, problémy s pozornosťou, sensation seeking, sebaúctu, pocit bezpečia a prijatia doma, pocit bezpečia a prijatia v škole, sociálnú opora od priateľov, sociálnu fóbiu, pocit šťastia a spokojnosti a depresívnu náladu.

Obsahy, ktoré participantov na internete rozrušili

Analyzovali sme participantov, ktorí pozitívne odpovedali na otázku: „Prihodilo sa ti za posledný rok niekedy niečo na internete, čo ťa nejakým spôsobom obťažovalo alebo znepokojilo (napr. cítil si sa nepríjemne, bol si znepokojený/á, vystrašený/á alebo si si povedal/a, že si to radšej nemal/a vidieť)?“ Na štatistickú analýzu sme použili t-test, a test veľkosti efektu Cohenovo d. V tabuľke sú uvedené rozdiely medzi deťmi a dospievajúcimi, ktorí majú skúsenosť s obsahmi, ktoré ich na internete nejakým spôsobom rozrušili a tými, ktoré takúto skúsenosť nepriznávajú.

Rozdiely medzi participantami, ktorí uvádzajú, že sa im na internete prihodilo niečo, čo ich obťažovalo alebo znepokojilo, a medzi tými, čo takú skúsenosť nemajú v kontexte rôznych psychologických a sociálnych premenných

	Bez skúsenosti		So skúsenosťou		t(837 - 1135)	p	Cohenovo d
	M	SD	M	SD			
Emocionálne problémy	1,769	0,659	2,352	0,835	-10,958	>0,00	0,775
Problémy s pozornosťou	1,609	0,706	2,000	0,836	-7,233	>0,00	0,503
Sensation seeking	1,562	0,766	1,865	0,964	-5,030	>0,00	0,348
Sebaúcta	2,659	0,691	2,563	0,726	1,807	0,071	0,135
Bezpečie a prijatie doma	3,334	0,666	3,159	0,685	3,521	>0,00	0,259
Bezpečie a prijatie škola	2,883	0,734	2,601	0,766	4,641	>0,00	0,376
Sociálna opora priatelia	3,101	0,797	3,021	0,853	1,303	0,193	0,097
Sociálna fóbia	1,777	0,881	2,234	0,999	-6,360	>0,00	0,485
Šťastie a spokojnosť	3,2105	0,849	2,677	0,887	8,320	>0,00	0,614
Depresívna nálada	1,706	0,571	2,198	0,565	-10,962	>0,00	0,866
Úzkosť - vojna	1,273	0,570	1,506	0,778	-4,706	>0,00	0,342

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia; Cohenove d = veľkosť účinku (effect size), Stredný effect size (Cohenove d > 0,5)

Ak vezmeme do úvahy veľkosť účinku aspoň na strednej úrovni (Cohenove d > 0,5), zistili sme, že deti a dospievajúci, ktorí majú skúsenosť, že sa im na internete prihodilo niečo, čo ich obťažovalo alebo znepokojilo, majú oproti tým, ktorí takúto skúsenosť neuvádzajú, významne viac emocionálnych problémov, problémov s pozornosťou, nižší pocit šťastia a životnej spokojnosti a viac depresívnej nálady a nižší pocit šťastia. Za psychologicky významné považujeme aj signifikantné rozdiely v sociálnej fóbii, pocite bezpečia a prijatia v škole a sensation seeking.

Analýza obetí šikanovania

Analyzovali sme výskyt šikanovania z pohľadu obete v kontexte psychologických a sociálnych premenných. Šikanovanie sme zisťovali položkou: „Správal sa k tebe niekto za POSLEDNÝ ROK takýmto zraňujúcim alebo hnusným spôsobom?“ Na štatistickú analýzu sme použili t-test, a test veľkosti efektu Cohenovo d.

V tabuľke sú uvedené rozdiely medzi deťmi a dospievajúcimi, ktorí majú skúsenosť so šikanovaním, a tými, ktorí takúto skúsenosť nemajú.

Rozdiely medzi tými, ktorí uviedli skúsenosť so šikanovaním, a tými, čo ho nezažili, v kontexte rôznych psychologických a sociálnych premenných

	bez šikany		šikana		t(723 - 936)	p	Cohenovo d
	M	SD	M	SD			
Emocionálne problémy	1,854	0,665	2,429	0,863	-9,943	>0,00	0,746
Problémy s pozornosťou	1,651	0,720	2,073	0,892	-7,132	>0,00	0,521
Sensation seeking	1,604	0,802	1,769	0,929	-2,573	0,010	0,190
Sebaúcta	2,634	0,692	2,484	0,746	2,606	0,009	0,208
Bezpečie a prijatie doma	3,343	0,635	3,065	0,748	5,310	>0,00	0,401
Bezpečie a prijatie škole	2,880	0,715	2,530	0,801	5,471	>0,00	0,461
Sociálna opora priatelia	3,142	0,771	2,862	0,916	4,307	>0,00	0,331
Sociálna fóbia	1,865	0,892	2,272	1,055	-5,156	>0,00	0,417
Pocit šťastia	3,130	0,843	2,728	0,975	5,416	>0,00	0,441
Depresívna nálada	1,800	0,584	2,153	0,632	-6,665	>0,00	0,580

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia; Cohenove d = veľkosť účinku (effect size), Stredný effect size (Cohenove d > 0,5)

Ak vezmeme do úvahy veľkosť účinku aspoň na strednej úrovni (Cohenove d > 0,5), zistili sme, že deti a dospievajúci, ktorí majú zážitok so šikanovaním, majú významne viac emocionálnych problémov, problémov s pozornosťou, vyššiu depresívnu náladu, nižší pocit prijatia a bezpečia doma a nižší pocit šťastia. Za psychologicky významné považujeme aj signifikantné rozdiely v pocite prijatia a bezpečia doma a v škole, v sociálnej fóbii, v pocite šťastia.

Analýza agresorov šikanovania

Analyzovali sme výskyt šikanovania z pohľadu agresora v kontexte psychologických a sociálnych premenných. Išlo o položku: „Správal/a si sa za posledný rok k niekomu inému hnusne, zraňujúco alebo si ho vylúčil/a zo spoločných aktivít?“ Na štatistickú analýzu sme použili t-test, a test veľkosti efektu Cohenovo d. V tabuľke sú uvedené rozdiely medzi deťmi a dospievajúcimi, ktorí vyjadrili, že sa ku niekomu správali šikanujúcim spôsobom, a tými, ktorí takúto tendenciu nevyjadrili.

Rozdiely medzi participantmi, čo priznávajú, že šikanovali, a participantmi, čo nešikanovali, z pohľadu psychologických a sociálnych premenných

	nešikanoval		šikanoval		t(740-909)	p	Cohenovo D
	M	SD	M	SD			
Emocionálne problémy	1,966	0,760	2,118	0,781	-1,948	0,052	0,197
Problémy s pozornosťou	1,694	0,763	2,049	0,899	-4,517	>0,00	0,426
Sensation seeking	1,558	0,794	2,250	0,964	-8,473	>0,00	0,784

Sebaúcta	2,592	0,702	2,660	0,756	-0,910	0,363	0,093
Bezpečie a prijatie doma	3,301	0,659	3,129	0,697	2,462	0,014	0,254
Bezpečie a prijatie v škole	2,862	0,727	2,475	0,744	4,648	>0,00	0,526
Sociálna opora priatelia	3,088	0,819	2,937	0,834	1,738	0,083	0,183
Sociálna fóbia	1,935	0,942	1,963	0,956	-0,272	0,786	0,030
Pocit šťastia	3,068	0,873	2,767	0,943	3,292	0,001	0,331
Depresívna nálada	1,848	0,610	2,079	0,615	-3,531	>0,00	0,372

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia; Cohenove d = veľkosť účinku (effect size), Stredný effect size (Cohenove d > 0,5)

Ak vezmeme do úvahy veľkosť účinku aspoň na strednej úrovni (Cohenove d > 0,5), zistili sme významné rozdiely medzi participantmi, ktorí šikanovali, a participantmi, ktorí nešikanovali, v prípade vyhľadávania intenzívnych zážitkov (sensation seeking) a pocite bezpečia a prijatia v škole. Za psychologicky významné považujeme aj signifikantné rozdiely v problémoch s pozornosťou, pocite šťastia a životnej spokojnosti a depresívnej nálade.

Analýza sexuálnych obsahov

Analyzovali sme skúsenosť detí a dospievajúcich so sexuálnymi obsahmi prostredníctvom položky: „Videl/a si nejaké sexuálne obrázky, fotky, videá za posledný rok?“ Na štatistickú analýzu sme použili t-test a test veľkosti efektu Cohenovo d. V tabuľke prezentujeme rozdiely v psychologických a sociálnych premenných medzi participantami, čo priznávajú vystavenie sexuálnym obsahom, a participantami, čo nevideli sexuálne obsahy.

Rozdiely v skúsenosti so sexuálnymi obsahmi z pohľadu psychologických a sociálnych premenných

	Nevidel sex obsahy		Videl sex obsahy		t(1135-836)	p	Cohen d
	M	SD	M	SD			
Emocionálne problémy	1,860	0,762	2,126	0,793	-4,686	>0,00	0,342
Problémy s pozornosťou	1,589	0,715	1,905	0,816	-5,738	>0,00	0,412
Sensation seeking	1,391	0,649	1,965	0,931	-9,959	>0,00	0,715
Sebaúcta	2,610	0,725	2,670	0,700	-1,120	0,263	0,084
Bezpečie a prijatie doma	3,306	0,716	3,220	0,656	1,717	0,86	0,125
Bezpečie a prijatie škola	2,873	0,764	2,658	0,734	3,504	>0,00	0,287
Sociálna opora priatelia	3,092	0,823	3,109	0,816	-0,293	0,769	0,021
Sociálna fóbia	1,866	0,939	2,037	0,935	-2,478	0,013	0,182
Pocit šťastia	3,135	0,898	2,833	0,902	4,608	>0,00	0,336
Depresívna nálada	1,708	0,580	2,033	0,603	-7,409	>0,00	0,549

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia; Cohenove d = veľkosť účinku (effect size), Stredný effect size (Cohenove d > 0,5)

Keď berieme do úvahy veľkosť účinku (effect size) aspoň na strednej úrovni (Cohenove d > 0,5), zistili sme významné rozdiely medzi participantmi, ktorí boli vystavení sexuálnym obsahom, a participantmi, ktorí neboli vystavení sexuálnym obsahom, v premennej vyhľadávanie intenzívnych zážitkov (sensation seeking) a zvýšenej depresívnej nálade. Za psychologicky významné považujeme aj signifikantné rozdiely v emocionálnych problémoch, problémoch s pozornosťou a pocite šťastia.

Analýza zasielania sexuálneho obsahu

Analyzovali sme zasielanie sexuálneho obsahu prostredníctvom položky „Poslal si niekomu sexuálnu správu?“. Na štatistickú analýzu sme použili t-test a test veľkosti efektu Cohenovo d. Rozdiely v rôznych psychologických a sociálnych premenných medzi participantmi, čo priznávajú zasielanie sexuálnych obsahov, a participantmi, čo neposielali sexuálne obsahy, prezentujeme v tabuľke.

Rozdiely v posielaní sexuálnych obsahov z pohľadu psychologických a sociálnych premenných.

	Nevidel sex obsahy		Videl sex obsahy		t(1135-836)	p	Cohen d
	M	SD	M	SD			
Emocionálne problémy	1,934	0,748	2,224	0,842	-4,694	>0,00	0,364
Problémy s pozornosťou	1,666	0,733	1,984	0,863	-5,528	>0,00	0,397
Sensation seeking	1,477	0,701	2,125	0978	-10,916	>0,00	0,762
Sebaúcta	2,601	0,672	2,699	0,749	-1,657	0,098	0,138
Bezpečie a prijatie doma	3,286	0,650	3,149	0,742	2,587	0,010	0,196
Bezpečie a prijatie v škole	2,804	0,746	2,626	0,765	2,792	0,005	0,236
Sociálna opora priatelia	3,073	0,804	3,084	0,864	0,170	0,869	0,013
Sociálna fóbia	1,949	0,947	2,042	0,974	-1,284	0,199	0,097
Pocit šťastia	3,092	0,853	2,690	0,977	5,880	>0,00	0,438
Depresívna nálada	1,802	0,590	2,134	0,604	-7,257	>0,00	0,556

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia; Cohenove d = veľkosť účinku (effect size), Stredný effect size (Cohenove d > 0,5)

Keď berieme do úvahy veľkosť účinku (effect size) aspoň na strednej úrovni (Cohenove d > 0,5) sme zistili významné rozdiely vo vyhľadávaní intenzívnych zážitkov (sensation seeking) a v depresívnej nálade medzi participantmi, ktorí posielali sexuálne obsahy, a participantmi, ktorí neposielali sexuálne obsahy. Za psychologicky významné považujeme aj signifikantné rozdiely v emocionálnych problémoch, problémoch s pozornosťou a pocitoch šťastia.

Analýza frekvencie vyžiadania intímnych informácií

Vyžiadanie intímnych informácií sme analyzovali položkou „Ako často, ak vôbec, za posledný rok na internete niekto od teba chcel/a intímne informácie o tebe (text, fotky alebo videá, napr. ako vyzerá tvoje telo bez šiat, alebo aké máš sexuálne zážitky), aj keď si na také otázky nechcel/a odpovedať?“ Na štatistickú analýzu sme použili Spearmanov test. Vzťahy medzi frekvenciou vyžiadania intímnych informácií a rôznymi psychologickými a sociálnymi premennými prezentujeme v tabuľke.

Korelačná tabuľka častosti vyžiadania intímnych informácii z pohľadu rôznych psychologických a sociálnych premenných

	Ako často, ak vôbec, za posledný rok na internete niekto od teba chcel/a intímne informácie o tebe, aj keď si na také otázky nechcel/a odpovedať?
Emocionálne problémy	0,285**
Problémy s pozornosťou	0,233**
Sensation seeking	0,282**
Sebaúcta	0,008
Bezpečie a prijatie doma	-0,120**
Bezpečie a prijatie v škole	-0,138**
Sociálna opora priatelia	-0,016
Sociálna fóbia	0,100**
Pocit šťastia	-0,235**
Depresívna nálada	0,288**

Poznámka: **p<0,01.

0,1 – 0,3 malá korelácia

Malú pozitívnu koreláciu sme zaznamenali medzi frekvenciou vyžiadania intímnych informácií a emocionálnymi problémami, problémami s pozornosťou, vyhľadávaním intenzívnych zážitkov (sensation seeking), sociálnou fóbiou a depresívnou náladou. Malú negatívnu koreláciu sme zaznamenali medzi častosťou vyžiadania intímnych informácií a bezpečím a prijatím doma a v škole a pocitom šťastia.

Analýza užívania návykových látok

Analyzovali sme frekvenciu konzumácie návykových látok: energetické nápoje, alkohol, cigarety, marihuana, extáza, pervitín, iné drogy. Na štatistickú analýzu sme použili Spearmanov test. Vzťahy medzi frekvenciou prijímania návykových látok a rôznych psychologických a sociálnych premenných prezentujeme v tabuľke.

Korelačná tabuľka užívania návykových látok v spojitosti so psychologickými premennými

	Energetické nápoje	Alkohol	Cigarety	Elektronické cigarety	Žuvací tabak	Marihuana	Extáza	Pervitín	Iné drogy
Emocionálne problémy	0,094**	0,100**	0,043	0,104**	-0,020	0,008	-0,042	-0,056	-0,011
Problémy s pozornosťou	0,131**	0,167**	0,124**	0,166**	0,103**	0,107**	0,006	-0,022	0,053
Sensation seeking	0,375**	0,329**	0,346**	0,290**	0,303**	0,260**	0,155**	0,104**	0,167**
Sebaúcta	0,070*	0,077*	0,079*	0,044	0,019	0,057	-0,019	-0,007	0,013
Bezpečie a prijatie doma	-0,083*	-0,105**	-0,042	-0,094**	-0,074*	-0,036	-0,027	-0,005	-0,033
Bezpečie a prijatie v škole	-0,180**	-0,084*	-0,135**	-0,123**	-0,143**	-0,087*	-0,063	-0,043	-0,040
Sociálna opora - priatelia	0,056	0,076*	0,082*	0,039	-0,007	0,028	-0,088**	-0,094**	-0,049
Sociálna fóbia	0,013	0,060	-0,011	0,033	-0,040	-0,021	0,034	0,001	0,006
Pocit šťastia a životnej spokojnosti	-0,162**	-0,146**	-0,084*	-0,130**	-0,062	-0,061	-0,034	-0,035	-0,036
Depresívna nálada	0,162**	0,170**	0,111**	0,156**	0,014	0,064	-0,015	-0,037	-0,001
Úzkosť vojna	-0,017	0,079*	0,023	0,060	0,032	0,051	0,113**	0,142**	0,103**

Poznámka: *p<0,05; **p<0,01;

0,1 – 0,3 malá korelácia

0,3 – 0,5 stredná korelácia

Stredne silnú pozitívnu koreláciu sme našli medzi konzumáciou energetických nápojov, alkoholu, cigariet a žuvacieho tabaku.

Analýza spánkových návykov so psychologickými premennými

Analyzovali sme vybrané položky spánkových návykov, konkrétne priemernú dĺžku spánku detí a mladých počas pracovných dní a počas voľných dní so psychologickými premennými. Dĺžku spánku možno považovať za síce nie jediný, ale jeden z najdôležitejších ukazovateľov kvality spánkových návykov. Na štatistickú analýzu sme použili Pearsonov test. Konkrétne hodnoty sú prezentované v tabuľke.

Korelačná tabuľka dĺžky spánku počas pracovných dní a počas víkendu a rôznych psychologických a sociálnych premenných

	Dĺžka spánku - pracovný týždeň	Dĺžka spánku - víkend
Emocionálne problémy	-0,220**	-0,105**
Problémy s pozornosťou	-0,231**	-0,131**
Sensation seeking	-0,312**	-0,135**
Sebaúcta	-0,079*	-0,078*
Bezpečie a prijatie doma	0,126**	0,093**
Bezpečie a prijatie v škole	0,158**	0,130**
Sociálna opora priatelia	-0,075*	0,003
Sociálna fóbia	-0,101**	-0,020
Pocit šťastia a životnej spokojnosti	0,242**	0,138**
Depresívna nálada	-0,269**	-0,102**
Úzkostné pocity spojené s vojnou	0,072*	-0,030

Poznámka: *p<0,05; **p<0,01;

0,1 – 0,3 malá korelácia

0,3 – 0,5 stredná korelácia

Analýza vyhľadávania nebezpečných obsahov na internete

Analyzovali sme nebezpečné obsahy vyhľadávané na internete ako: „Spôsoby telesného poškodzovania alebo ubližovania si.“ „Spôsoby spáchania samovraždy.“ „Návody, ako byť veľmi chudý.“ „Nenávistné správy napádajúce určité skupiny alebo jednotlivcov.“ „Skúsenosti s braním drog.“ „Krvavé alebo násilné obrázky zobrazujúce napr. ľudí, ktorí ubližujú iným ľuďom alebo zvieratám.“ Na štatistickú analýzu sme použili Spearmanov test.

Konkrétne hodnoty sú prezentované v tabuľke.

Korelačná tabuľka častosti vyhladávania nebezpečných obsahov na internete a rôznych psychologických a sociálnych premenných

	Emocionálne problémy	Problémy s pozornosťou	Sensation seeking	sebaúcta	Bezpečie a prijatie doma	Bezpečie a prijatie v škole	Sociálna opora priatelia	Sociálna fóbia	Pocit šťastia a životnej spokojnosti	Depresívna nálada
Spôsoby telesného poškodzovania alebo ubližovania si	.346**	.290**	.252**	.017	-.201**	-.140**	-.022	.192**	-.277**	.354**
Spôsoby spáchania samovraždy	.315**	.257**	.264**	-.020	-.202**	-.184**	-.040	.213**	-.301**	.337**

Návody, ako byť veľmi chudý	.394**	.267**	.190**	-.051	-.172**	-.176**	-.044	.193**	-.288**	.319**
Nenávistné správy napádajúce určité skupiny alebo jednotlivcov	.260**	.266**	.206**	.111**	-.078*	-.046	.004	.179**	-.222**	.297**
Skúsenosti s braním drog	.235**	.266**	.324**	.037	-.138**	-.095*	.011	.113**	-.237**	.259**
Krvavé alebo násilné obrázky zobrazujúce napr. ľudí, ktorí ubližujú iným ľuďom alebo zvieratám	.249**	.247**	.299**	.067	-.116**	-.101**	.020	.135**	-.192**	.276**

Poznámka: *p<0,05; **p<0,01;

0,1 – 0,3 malá korelácia

0,3 – 0,5 stredná korelácia

Strednú pozitívnu koreláciu sme zaznamenali medzi položkou „Spôsoby telesného poškodzovania alebo ubližovania si“ a emocionálnymi problémami a depresívnou náladou. Ďalej medzi položkou „Spôsoby spáchania samovraždy“ a emocionálnymi problémami, depresívnou náladou a pocitom šťastia a životnej spokojnosti. Stredne pozitívnu koreláciu sme zaznamenali tiež medzi položkou „Skúsenosti s braním drog“ a sensation seeking.

HLAVNÉ ZISTENIA

- Deti a mladí, ktorí priznávajú, že sa im v poslednom roku prihodilo niečo, čo ich obťažovalo alebo znepokojilo na internete, majú viac emocionálnych problémov, problémov s pozornosťou, depresívnej nálady a prežívajú menej šťastia a životnej spokojnosti ako tí, ktorí takúto skúsenosť nemajú.

- Obete šikanovania vykazujú častejšie emocionálne problémy, problémy s pozornosťou a depresívnu náladu ako deti a mladí, čo takúto skúsenosť nemajú.

- Agresori pri šikanovaní vykazujú častejšie sensation seeking a nižší pocit bezpečia a prijatia v škole ako deti a mladí, ktorí nešikanujú.

- Mladí ľudia, ktorí majú skúsenosť so sexuálnymi obsahmi na internete alebo posielali sexuálnu správu, vykazujú zvýšenú mieru sensation seeking a depresívnej nálady ako mladí, ktorí takúto skúsenosť neuviedli.

- Požívanie energetických nápojov, alkoholu, cigariet a žuvacieho tabaku súvisí s osobnostnou črtou sensation seeking.

- Čím kratšia dĺžka spánku počas pracovných dní, tím častejšie mladí ľudia vykazujú prejavy emocionálnych problémov, problémov s pozornosťou, sensation seeking, depresívnej nálady a menej pocitu šťastia a životnej spokojnosti.

- Vyhľadávanie nebezpečných obsahov na internete ako: spôsoby telesného poškodzovania; spôsoby spáchania samovraždy; návody, ako byť veľmi chudý, súvisí u mladých s emocionálnymi problémami, depresívnou náladou a pocitom šťastia.

Zhrnutie

Používanie internetu prináša okrem množstva benefitov aj viaceré riziká. V našom výskume sme viaceré zachytili. Nie každé rizikové správanie musí automaticky viesť k ujme fyzickej či psychickej. O tom, či stretnutie sa s rizikom povedie k ujme, rozhodujú viaceré faktory a ich kombinácia. Do hry vstupujú sociodomografické charakteristiky ako vek, pohlavie, psychický stav jedinca, kvalita vzťahovej siete, ďalšie sociálne faktory, ale aj sociálno-ekonomická úroveň. Rizikové aktivity, ktoré sme vo výskume zachytili, sme preto porovnali s ďalšími psychologickými a sociálnymi premennými. Všeobecne môžeme povedať, že kontakt s rizikovými obsahmi, ktoré majú potenciu spôsobiť ujmu, je spojený s vyšším výskytom emocionálnych problémov, problémov s pozornosťou, depresívnou náladou a menším prežívaním šťastia šťastia a životnej spokojnosti. Na jednej strane môže ísť o dôsledok stretu s rizikovým obsahom v podobe psychickej ujmy a zhoršenia psychických symptómov. Na druhej strane môže ísť aj o predisponujúcu príčinu, ktorá robí deti a mladistvých zraniteľnejšími v styku s rizikovým obsahom. Mnohé deti a mladiství, ktorí sa stretli s rizikovým obsahom, naopak nehlásia zhoršenie psychického stavu a sú, možno povedať, odolnejší, respektíve im má kto pomôcť.

Vyhľadávanie intenzívnych zážitkov (sensation seeking) je fenomén, ktorý nachádzame v spojitosti s mnohými rizikovými faktormi, ako napr. kontaktom so sexuálnym obsahom na internete, požívaním niektorých návykových látok a tiež s kratšou dĺžkou spánku počas pracovného týždňa.

Kvalitný a dostatočne dlhý spánok sa ukazuje ako významný ukazovateľ fyzického a najmä psychického zdravia. Deti a mladiství, ktorí uvádzali kratší čas spánku počas pracovných dní, mali zhoršené skóre vo viacerých ukazovateľoch psychického zdravia, ako v emocionálnych problémoch, problémoch s pozornosťou, sensation seeking, depresívnej nálade a menej prežívaného pocitu šťastia a životnej spokojnosti. Našli sme súvis aj s excesívnym používaním internetu a zníženým pocitom prijatia a bezpečia doma a v škole. I keď ide pravdepodobne o vedľajší efekt iných problémov, dĺžka a kvalita spánku detí a mladistvých by nemala byť opomínaná.

Výskyt emocionálnych problémov, depresívnej nálady a s tým súvisiaci znížený pocit šťastia a životnej spokojnosti vedie mladých k intenzívnejšiemu vyhľadávaniu nebezpečných obsahov na internete spojených s poruchami príjmu potravy, sebapoškodzovaním a tiež suicidálnou tematikou.

2 0 2 1 2
LOADING...

Vybrané premenné v porovnaní výskumov 2021 a 2022

Dôležitou súčasťou realizovaného výskumu bolo zachytenie zmien v sledovaných oblastiach v rokoch 2021 a 2022. V oboch rokoch sme respondentom priradili jedinečné anonymné kódy, ktoré sme následne spárovali. Týmto spôsobom sme získali výskumný súbor 638 respondentov, ktorí na jednotlivé položky odpovedali **v oboch sledovaných rokoch**. Komparáciu sme realizovali prostredníctvom párových štatistických testov (McNemar Test, Wilcoxonov párový test, Studentov t-test pre dva závislé výbery).

Trávenie voľného času

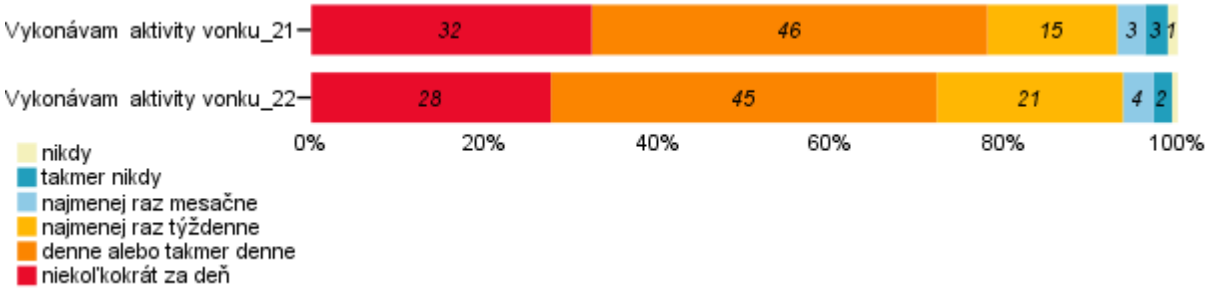

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch zároveň 615 z nich.
Mdn_21 = 5, Mdn_22 = 5, T = 20380,50, z = -2,807, p = 0,005.

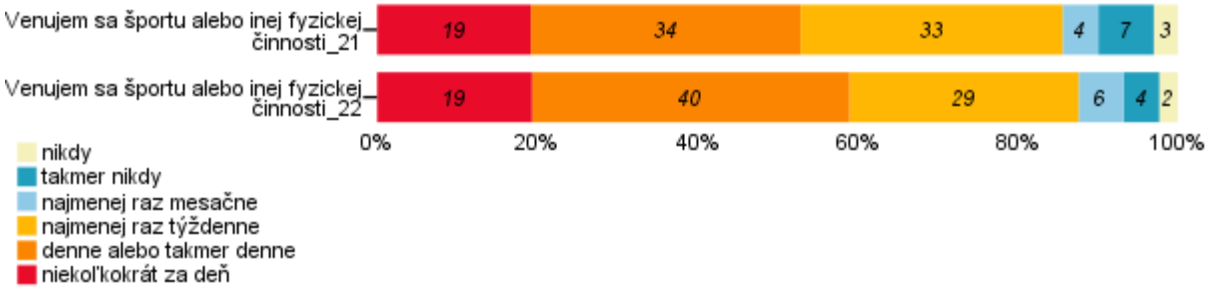

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch zároveň 605 z nich.
Mdn_21 = 5, Mdn_22 = 5, T = 31147,50, z = -2,564, p = 0,010.

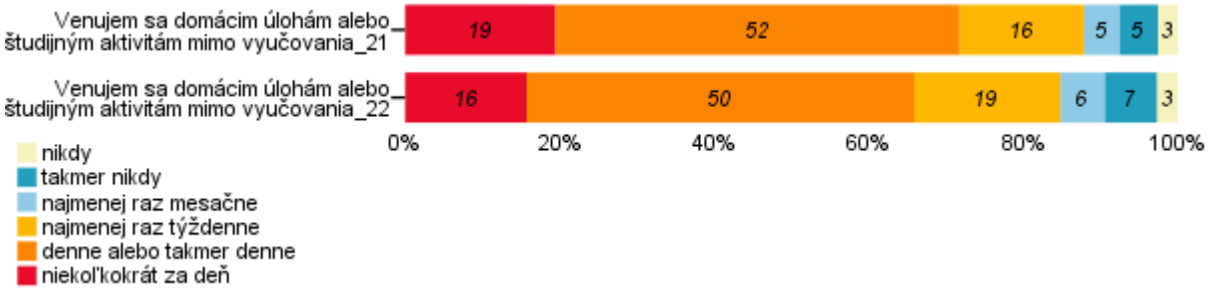

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch zároveň 592 z nich.
Mdn_21 = 5, Mdn_22 = 5, T = 25245,50, z = -2,989, p = 0,003.

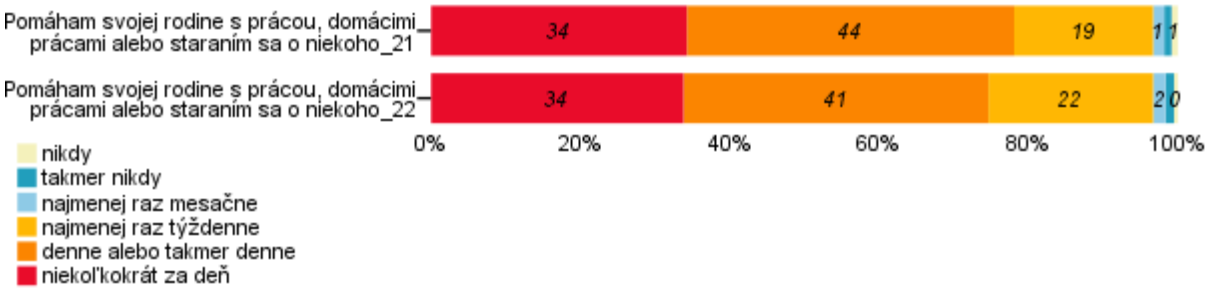

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch zároveň 607 z nich.

Mdn_21 = 5, Mdn_22 = 5, T = 23577,00, z = -1,169, p = 0,243.

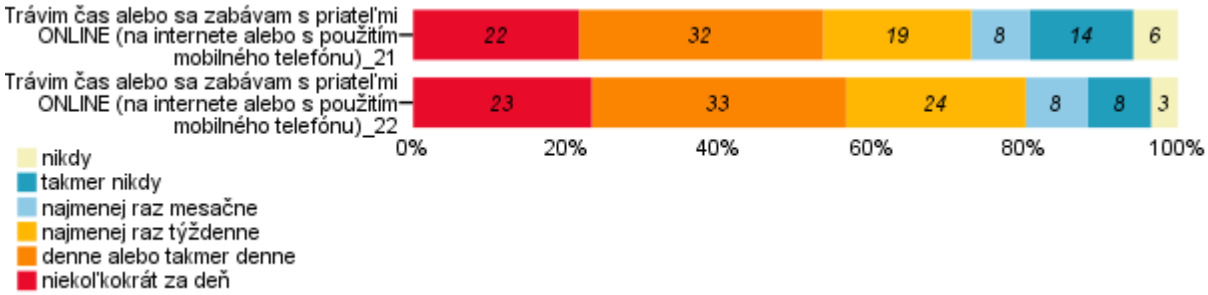

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch zároveň 604 z nich.

Mdn_21 = 5, Mdn_22 = 5, T = 50545,00, z = -3,378, p = 0,001.

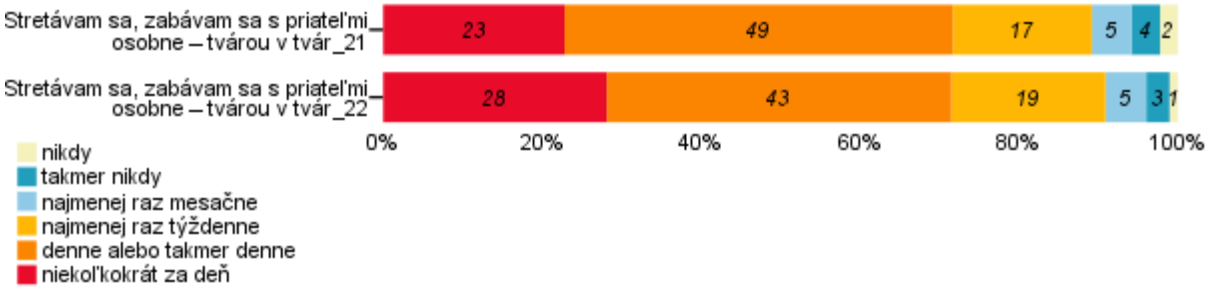

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch zároveň 583 z nich.

Mdn_21 = 5, Mdn_22 = 5, T = 30038,50, z = -1,969, p = 0,049.

Zhrnutie

Deti a dospievajúci v porovnaní s rokom 2021 sa **častejšie v roku 2022 na dennej báze** (niekoľkokrát za deň, denne alebo takmer denne) venovali nasledovným aktivitám:

- šport alebo iná fyzická aktivita
- trávenie času alebo zábava s priateľmi online.

V minulom roku, počas pandémie deti a dospievajúci častejšie:

- vykonávali aktivity vonku
- venovali sa domácim úlohám

- pomáhali svojej rodine s prácou, domácimi prácami alebo staraním sa o niekoho
- stretávali, zabávali sa s priateľmi osobne tvárou v tvár.

Používanie internetu

Ako často používaš internet na nasledovných zariadeniach?

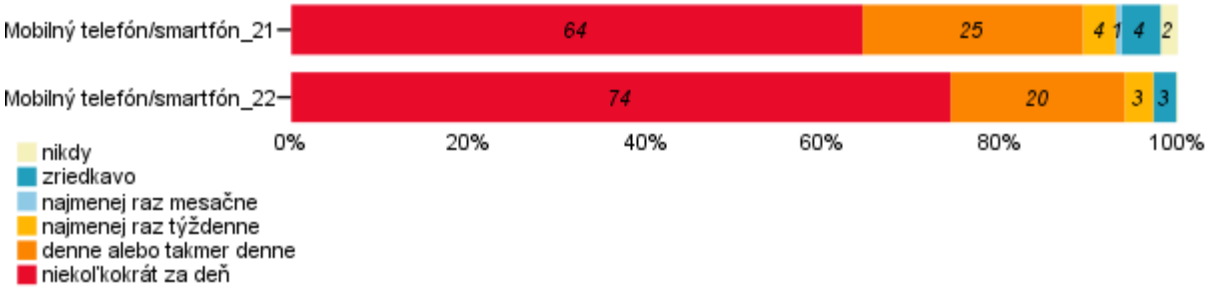

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch zároveň 616 z nich.
Mdn_21 = 6, Mdn_22 = 6, T = 15022,00, z = -5,719, p = 0,000.

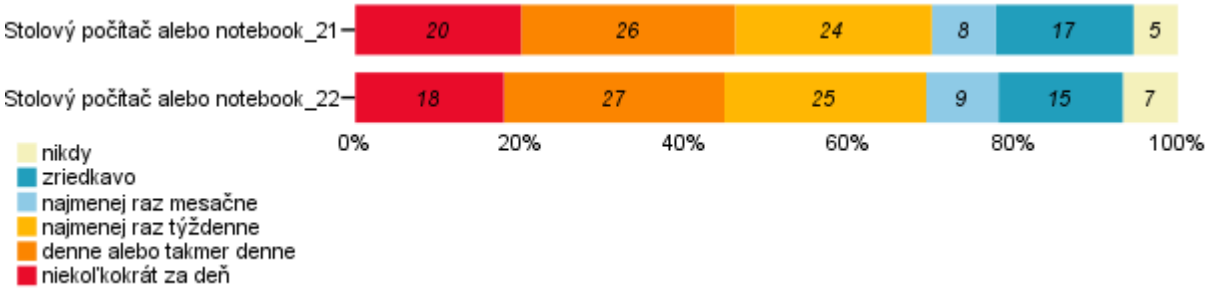

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch zároveň 615 z nich.
Mdn_21 = 4, Mdn_22 = 4, T = 27461,00, z = -0,962, p = 0,336.

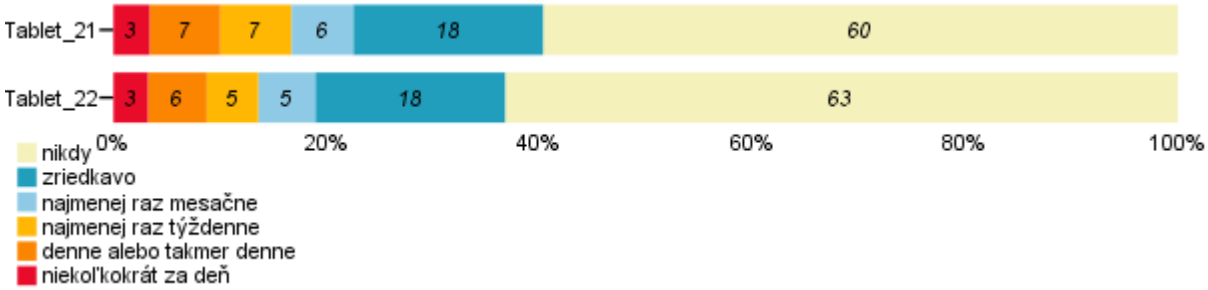

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch zároveň 617 z nich.
Mdn_21 = 1, Mdn_22 = 1, T = 10885,50, z = -2,325, p = 0,020.

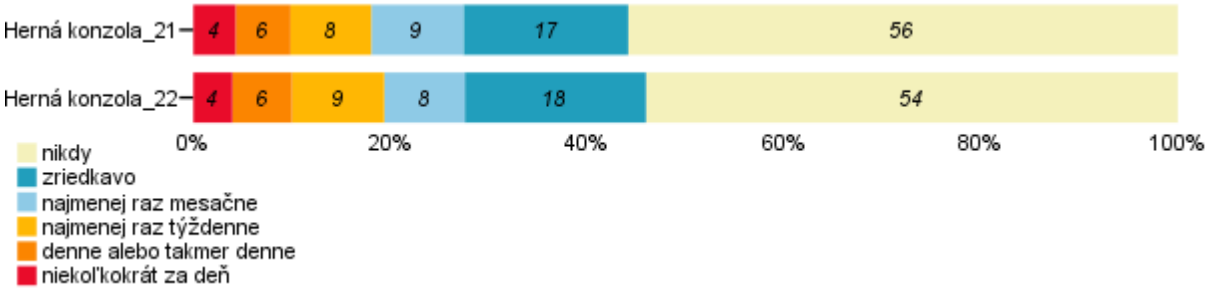

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch zároveň 609 z nich.
Mdn_21 = 1, Mdn_22 = 1, T = 15907,00, z = -0,545, p = 0,586.

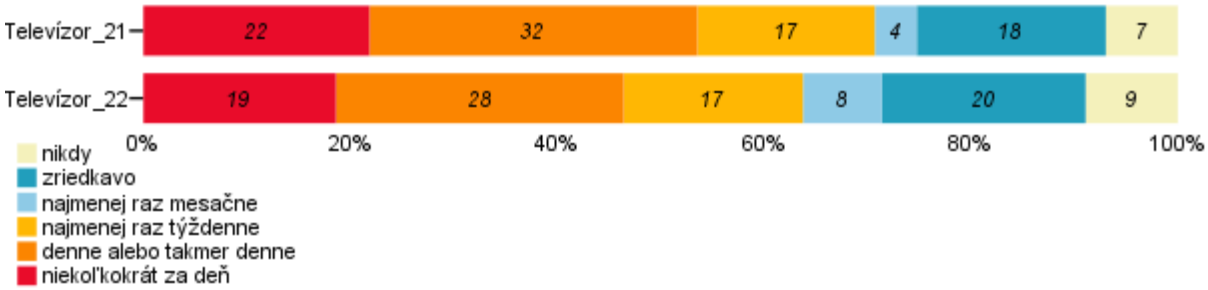

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch zároveň 618 z nich.
Mdn_21 = 5, Mdn_22 = 4, T = 27837,00, z = -4,072, p = 0,000.

Zhrnutie

Deti a dospievajúci v porovnaní s rokom 2021 **častejšie v roku 2022 na dennej báze** (niekoľkokrát za deň, denne alebo takmer denne) používali mobilný telefón/smartfón, ostatné zariadenia (stolový počítač alebo notebook, tablet, hernú konzolu a televízor používali na dennej báze viac počas pandemického roku 2021.

Spánkové návyky

Kedy obvykle chodíš spať v školské dni?

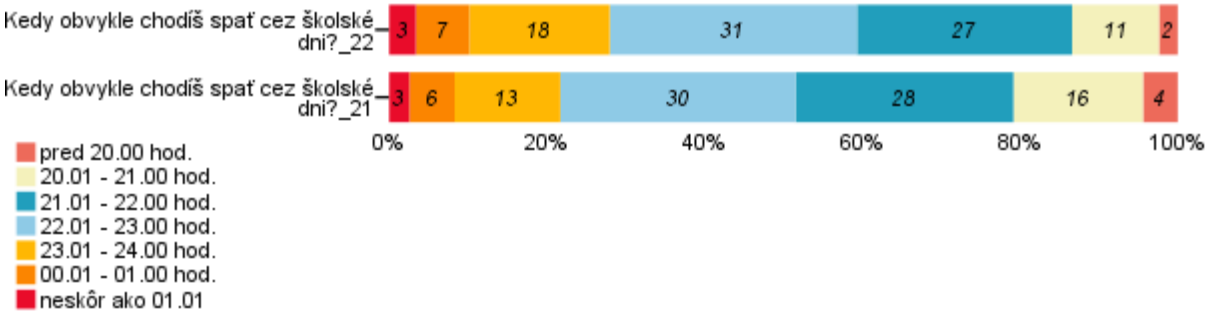

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch zároveň 590 z nich.

Mdn_21 = 4, Mdn_22 = 4, T = 33564,0, z = -6,230, p = 0,000.

Kedy obvykle chodíš spať cez víkend?

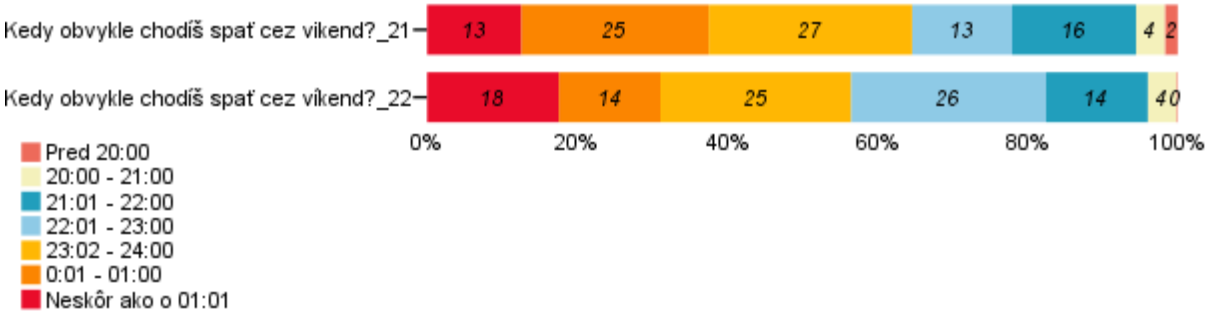

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch zároveň 576 z nich.

Mdn_21 = 5, Mdn_22 = 5, T = 48898,50, z = -0,520, p = 0,603.

V akom čase sa zvyčajne budíš v školské dni?

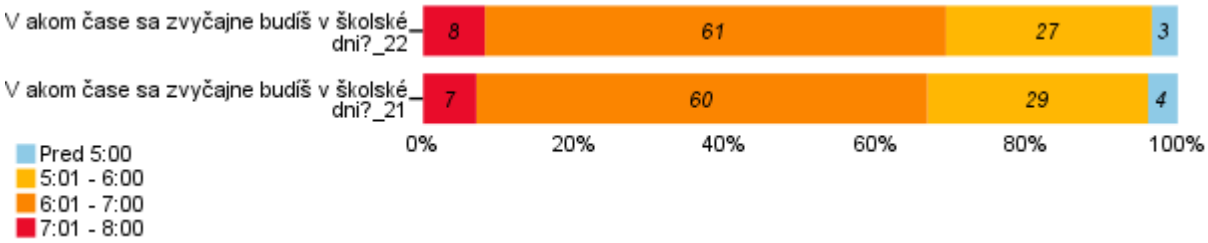

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch zároveň 612 z nich.

Mdn_21 = 3, Mdn_22 = 3, T = 12445,50, z = -1,604, p = 0,109.

V akom čase sa zvyčajne budíš cez víkendy?

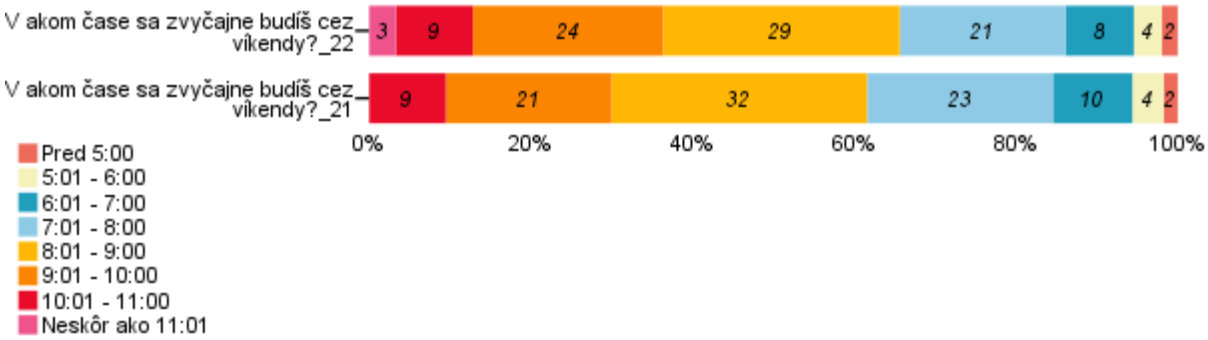

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch zároveň 570 z nich.
Mdn_21 = 5, Mdn_22 = 5, T = 37785,0, z = -3,466, p = 0,001.

Potom, čo ideš večer spať, ako dlho ti trvá kým zvyčajne zaspíš?

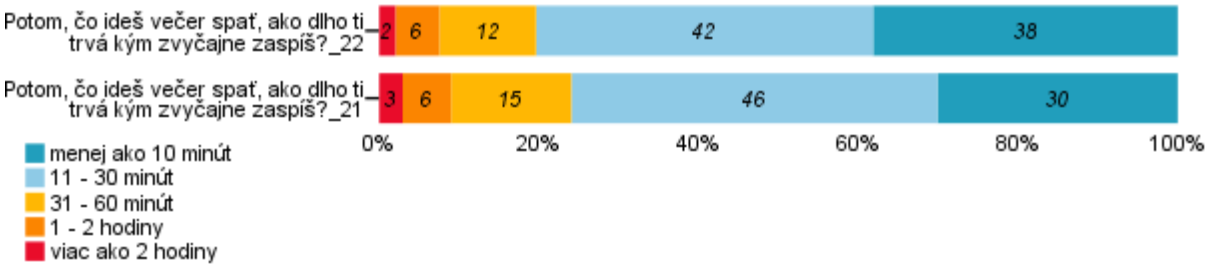

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch zároveň 545 z nich.
Mdn_21 = 2, Mdn_22 = 2, T = 12777,50, z = -3,408, p = 0,001.

Ako ospalo sa zvyčajne cítiš v škole?

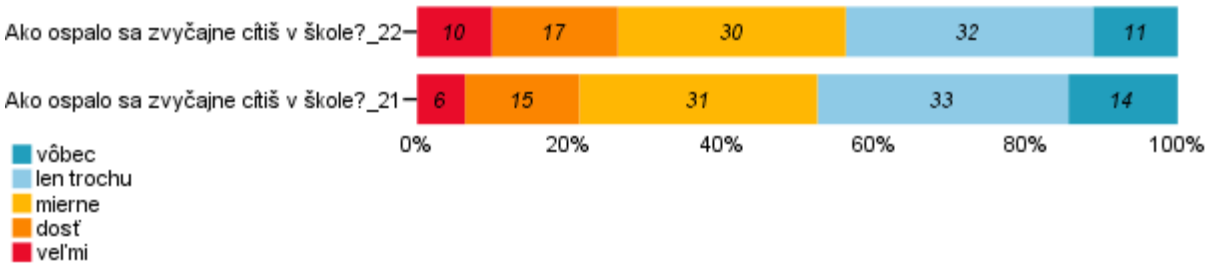

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch zároveň 591 z nich.
Mdn_21 = 3, Mdn_22 = 3, T = 41444,50, z = -3,318, p = 0,001.

Používaš mobil, tablet tesne pred spaním?

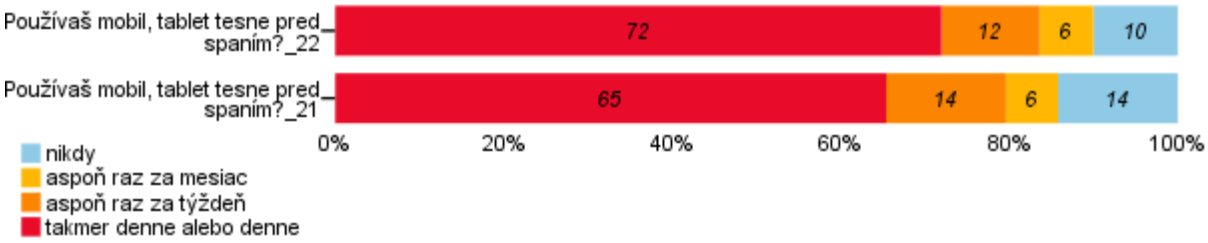

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch zároveň 549 z nich.
Mdn_21 = 4, Mdn_22 = 4, T = 8689,50, z = -3,775, p = 0,000.

Zhrnutie

V porovnaní s rokom 2021 sa spánkové návyky týkajúce sa času, keď chodia deti a dospievajúci spať cez týždeň, veľmi nezmenili – 58 % z nich v oboch sledovaných rokoch chodí spať v čase medzi 21.00 hod. – 23.00 hod; v roku 2021 chodilo viac detí (16 %) spať v čase medzi 20.00 – 21.00, v roku 2022 to bolo menej (11 %).

V prípade času, keď chodia deti a dospievajúci spať cez víkend, v roku 2021 to bolo v čase od 21.00 hod – 23.00 hod. 29 %, v roku 2022 to bolo 40 %. Neskôr ako o 01.00 hod. v roku 2021 chodilo spať 13 % detí a dospievajúcich, v roku 2022 18 % detí a dospievajúcich.

Deti a dospievajúci sa cez školské dni budia v sledovaných rokoch takmer rovnako – najviac sa ich budí medzi 6.01 hod. a 7.00 hod. – v roku 2021 to bolo 60 %, v roku 2022 to bolo 61 % detí a dospievajúcich.

Cez víkend sa deti a dospievajúci najčastejšie v oboch sledovaných rokoch budia medzi 8.00 hod. a 10.00 hod. – uviedlo to 53 % z nich. V roku 2021 žiadny respondent neuviedol, že sa budí neskôr ako o 11.00 hod., v roku 2022 to uviedli 3 % respondentov.

V roku 2021 sa dosť alebo veľmi ospalo cítilo v škole 21 % detí a dospievajúcich, v roku 2022 to bolo 27 % z nich. Vôbec alebo len trochu to bolo v roku 2021 47 % detí a dospievajúcich, v roku 2022 to bolo 43 %.

V porovnaní s rokom 2021 v roku 2022 viac detí a dospievajúcich používa mobil alebo tablet pred spaním – v roku 2021 to uviedlo 65 % detí a dospievajúcich, v roku 2022 to uviedlo 72 % z nich.

Šikanovanie a kyberšikanovanie

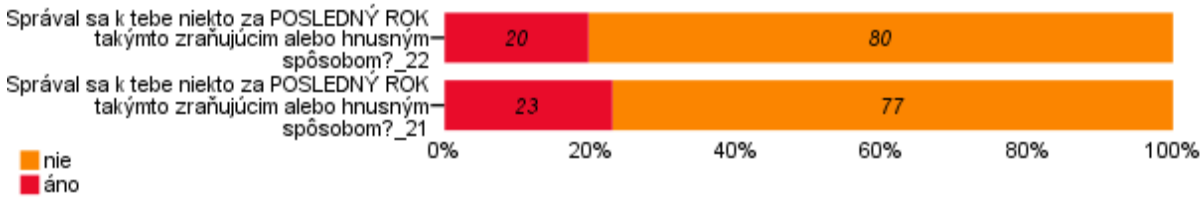

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch zároveň 460 z nich.
Chi-Square=1,832, p = 0,176.

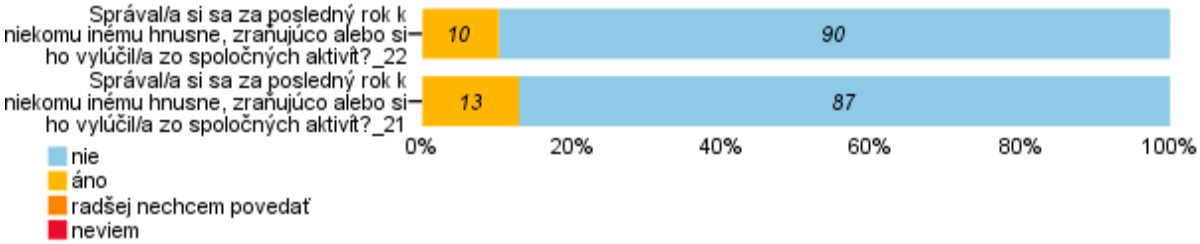

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch zároveň 441 z nich.
Chi-Square=1,635, p = 0,201.

Zhrnutie

V prípade otázok týkajúcich sa šikanovania a kyberšikanovania bolo možné zo štatistického hľadiska porovnať len odpovede pri dvoch otázkach z vyšším počtom odpovedí. Pri oboch otázkach sa potvrdil pokles výskytu šikanovania z pohľadu obete aj z pohľadu agresora, ktorý sa ukazuje aj na celej vzorke a ktorý sme spomenuli v zhrnutí časti o šikanovaní a kyberšikanovaní. Hoci percentuálne rozdiely nie sú štatisticky významné, stojí za zmienku uviesť, ako sa zmenili odpovede konkrétnych respondentov v porovnaní rokov 2021 a 2022 v absolútnych číslach.

Vo vyselektovanej subvzorke sme boli schopní identifikovať 308 detí a mladých, ktorí nezažili šikanovanie ani v roku 2021 ani v roku 2022. Našlo sa však 46 respondentov, ktorí v roku 2021 neboli obeťou šikanovania, ale stali sa ňou v roku 2022. Na druhej strane, 61 respondentov uviedlo, že v roku 2021 boli obeťou šikanovania, ale v roku 2022 už nie. Znepokojujúcim zistením je, že v prípade 45 detí a mladých pokračovala skúsenosť z roku 2021 aj v roku 2022. Vyjadrené percentuálne, približne 17 % obetí sa uvoľnilo zo zovretia šikanovania, keďže to v ďalšom roku nepokračovalo, no zároveň doň padlo 12 % detí, ktoré s tým predchádzajúci rok skúsenosť nemali. Rovnako v prípade 12 % detí šikanovanie pokračovalo aj v roku 2022.

V analyzovanej subvzorke bolo 353 respondentov, ktorí v oboch rokoch potvrdili nulovú skúsenosť so šikanovaním v pozícii agresora. Vo vzorke však bola skupina 31 respondentov, ktorí neboli agresormi v roku 2021, ale stali sa nimi v roku 2022. Exitoval však aj opačný trend: 43 respondentov priznalo, že v roku 2021 boli agresormi, ale v roku 2022 už nie. Celkovo 14 respondentov potvrdilo, že tak ako v roku 2021, aj v roku 2022 boli v pozícii agresora. Pri porovnaní s absolútnymi číslami z roku 2021 sa ukazuje, že približne jedna pätina agresorov zanechala svoje šikanózne správanie a približne 14 % mladých vstúpilo do pozície agresora, hoci rok predtým sa tak nesprávali.

Sexuálny obsah a sexting

Videl/a si nejaké sexuálne obrázky, fotky, videá za posledný rok?

Položky týkajúce sa sexuálneho obsahu sme sa pýtali iba detí a mládeže vo veku 11+.

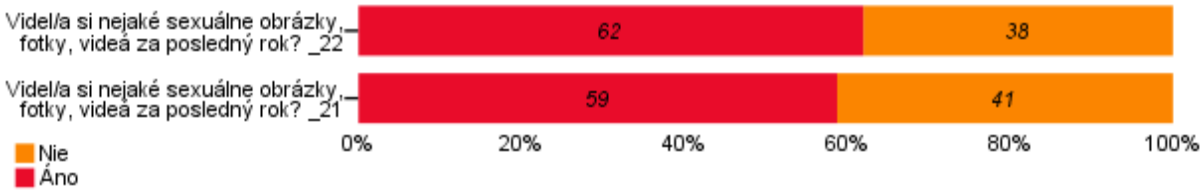

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch zároveň 342 z nich.

McNemar Test (342), p = 0,169

Ako často si za posledný rok videl/a obrázky tohto druhu v niektorom z nasledujúcich prostriedkov?

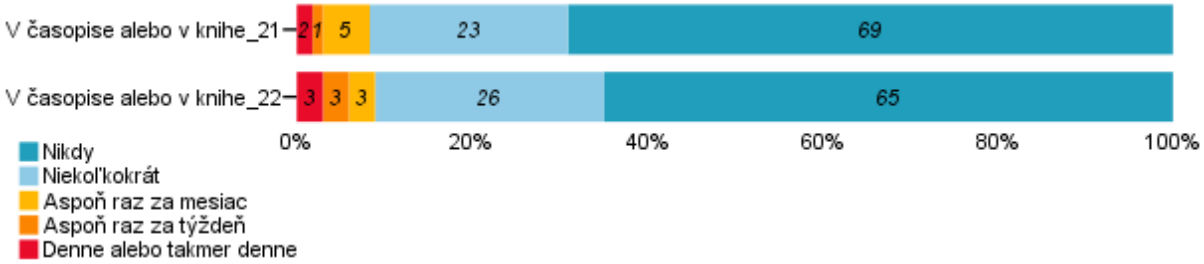

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch zároveň 168 z nich.

Mdn_21 = 1, Mdn_22 = 1, T = 1615,00, z = -1,053, p = 0,292.

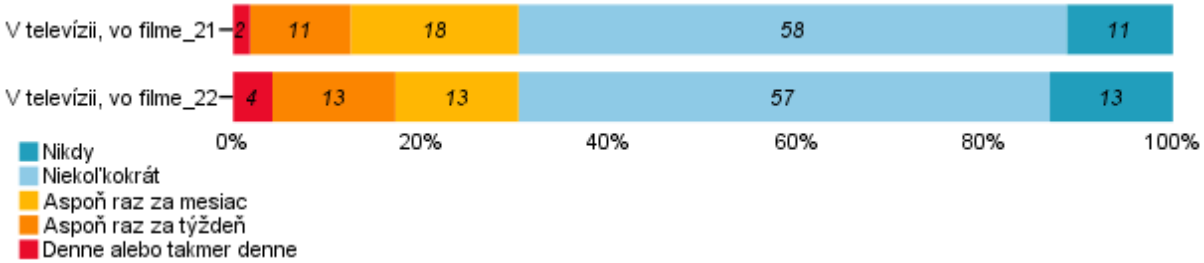

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch zároveň 168 z nich.

Mdn_21 = 2, Mdn_22 = 2, T = 1619,00, z = -0,622, p = 0,534.

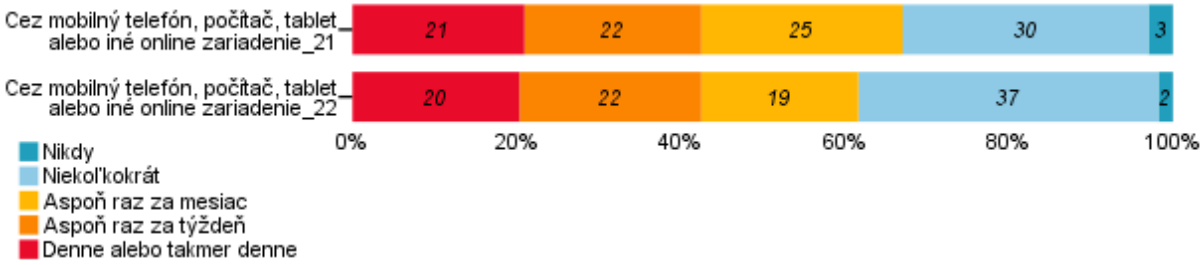

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch zároveň 167 z nich.

Mdn_21 = 3, Mdn_22 = 3, T = 2446,50, z = -0,625, p = 0,532.

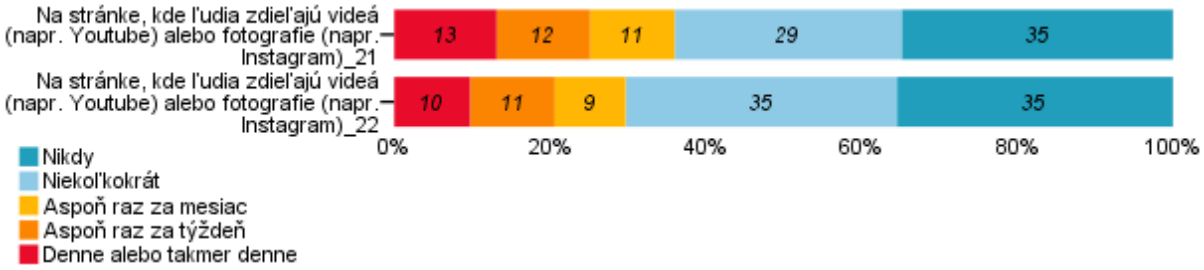

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch zároveň 175 z nich.

Mdn_21 = 2, Mdn_22 = 2, T = 2385,00, z = -1,308, p = 0,191.

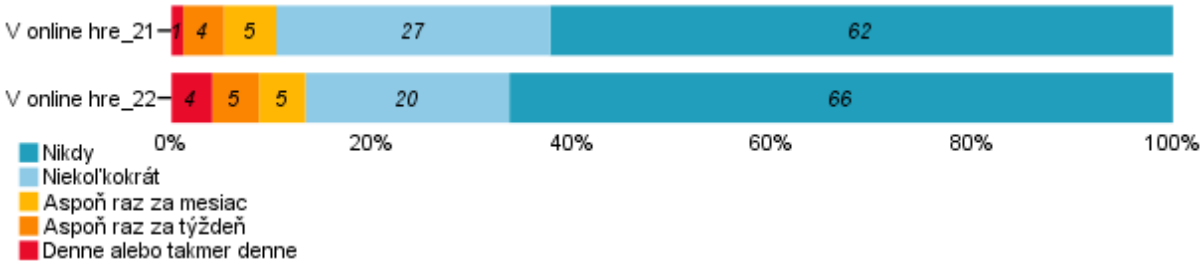

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch zároveň 172 z nich.

Mdn_21 = 1, Mdn_22 = 1, T = 1157,00, z = -0,580, p = 0,562.

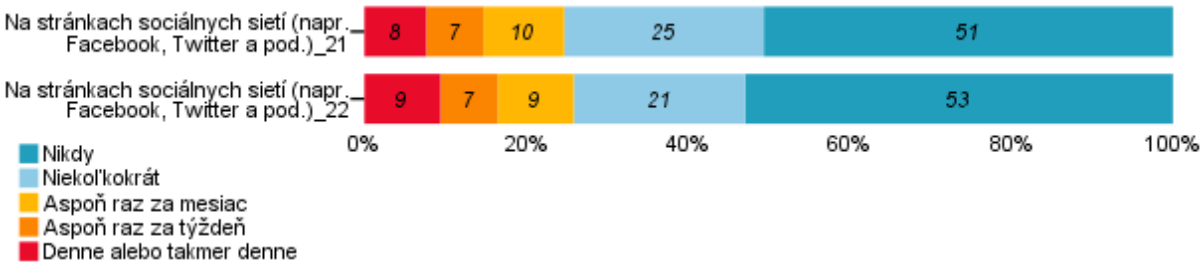

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch zároveň 170 z nich.

Mdn_21 = 1, Mdn_22 = 1, T = 1778,50, z = -0,030, p = 0,976.

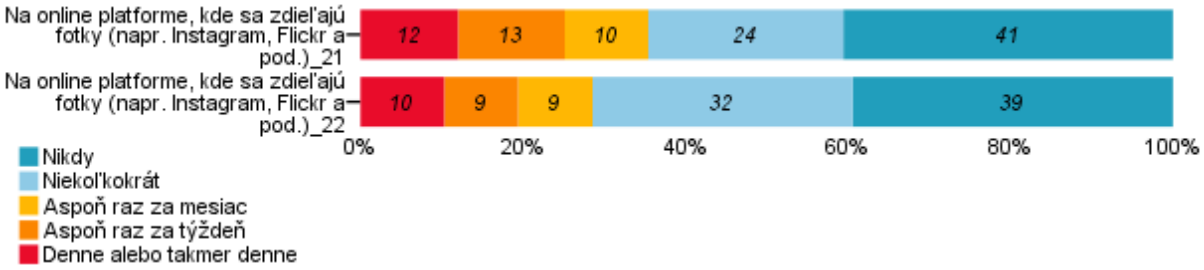

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch 175 z nich.

Mdn_21 = 2, Mdn_22 = 2, T = 2307,00, z = -1,254, p = 0,210.

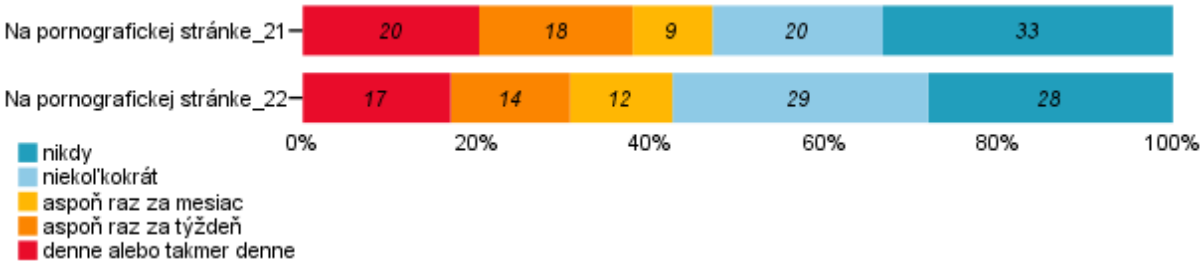

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch 153 z nich.

Mdn_21 = 2, Mdn_22 = 2, T = 1160,00, z = -1,258, p = 0,208.

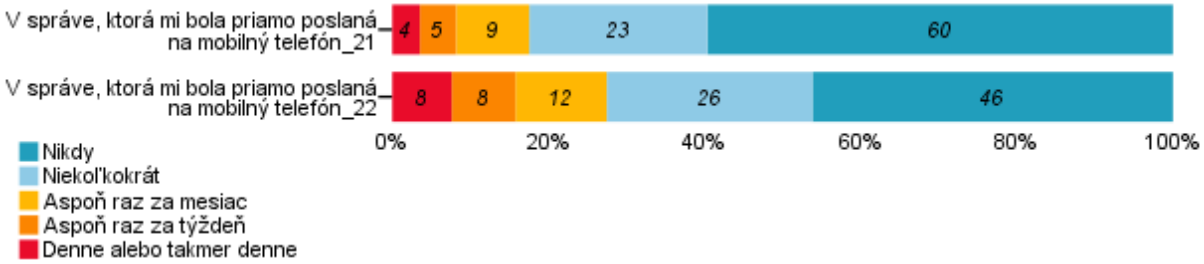

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch 171 z nich.

Mdn_21 = 1, Mdn_22 = 1, T = 2645,50, z = -3,206, p = 0,001.

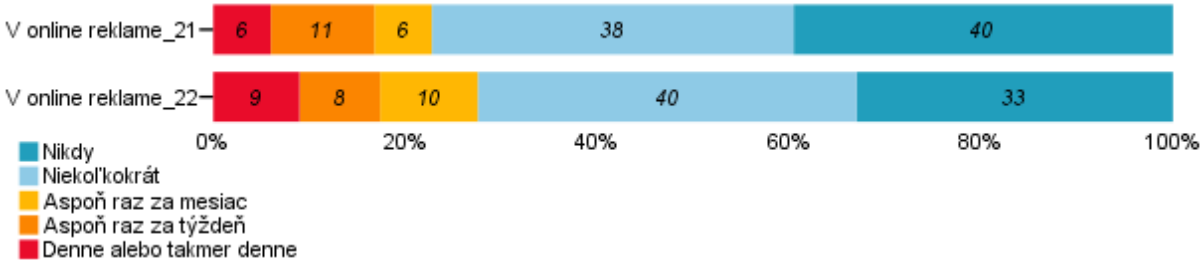

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch 167 z nich.

Mdn_21 = 2, Mdn_22 = 2, T = 2273,50, z = -1,345, p = 0,179.

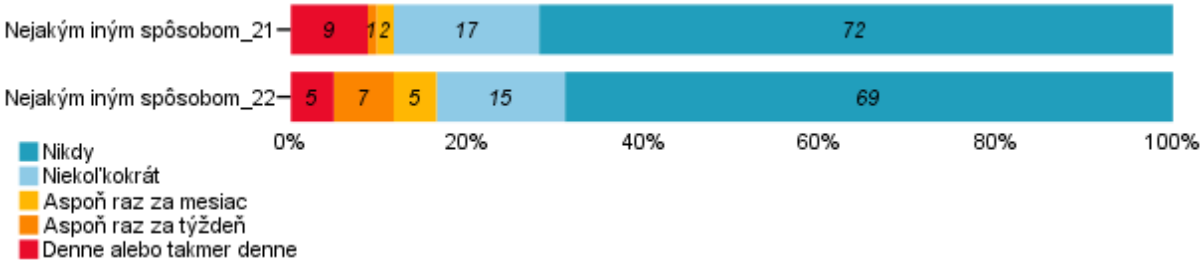

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch 103 z nich.

Mdn_21 = 1, Mdn_22 = 1, T = 336,00, z = -0,678, p = 0,498.

Naposledy, keď si videl/a niečo také, ako si sa pri tom cítil/a?

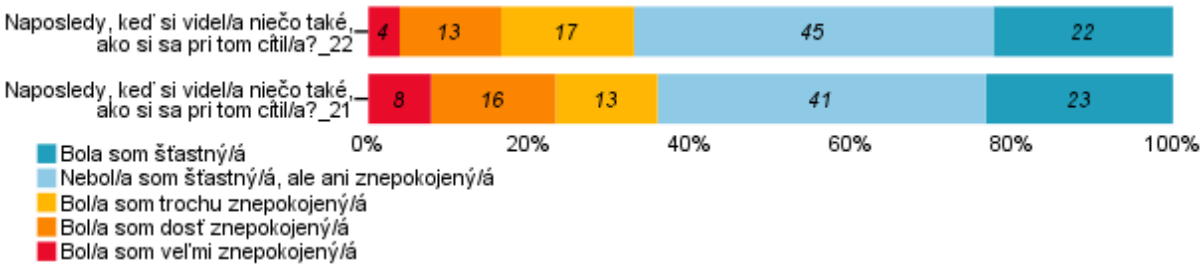

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch 103 z nich.

Mdn_21 = 2, Mdn_22 = 2, T = 779,00, z = -1,446, p = 0,148.

Dostal/a si za posledný rok nejaké sexuálne správy? Mohlo ísť o slová, obrázky alebo videá.

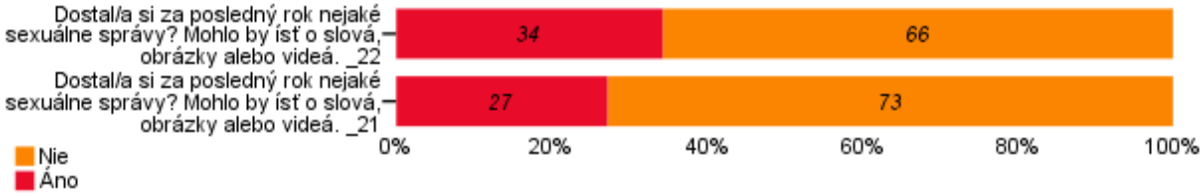

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch 408 z nich.

McNemar Test (408), p = 0,002

Ako často za posledný rok si dostal/a cez internet správy so sexuálnym obsahom?

Otázka bola filtračná, teda na ňu odpovedali len tí, ktorí v prechádzajúcej označili možnosť „áno“ a zároveň odpovedali na otázku v oboch sledovaných rokoch, teda analyzujeme odpovede 75 respondentov.

Mdn_21 = 2, Mdn_22 = 2, T = 797,50, z = -1,312, p = 0,190.

Poslal/a alebo zverejnil/a si za posledný rok nejaké sexuálne správy? Mohlo ísť o slová, obrázky alebo videá týkajúce sa teba alebo niekoho iného.

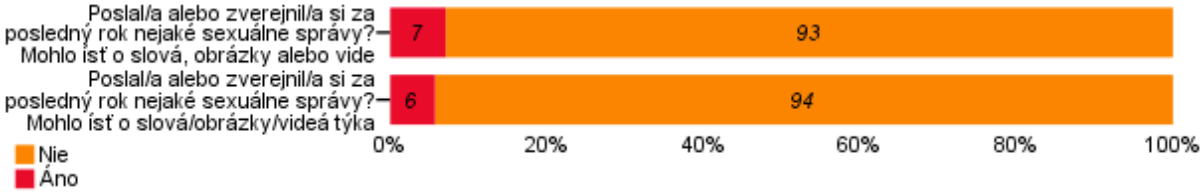

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch 438 z nich.

McNemar Test (438), p = 0,327

Ako často, ak vôbec, za posledný rok na internete niekto od teba chcel/a intímne informácie o tebe (text, fotky alebo videá, napr. ako vyzerá tvoje telo bez šiat alebo aké máš sexuálne zážitky), aj keď si na také otázky nechcel/a odpovedať.

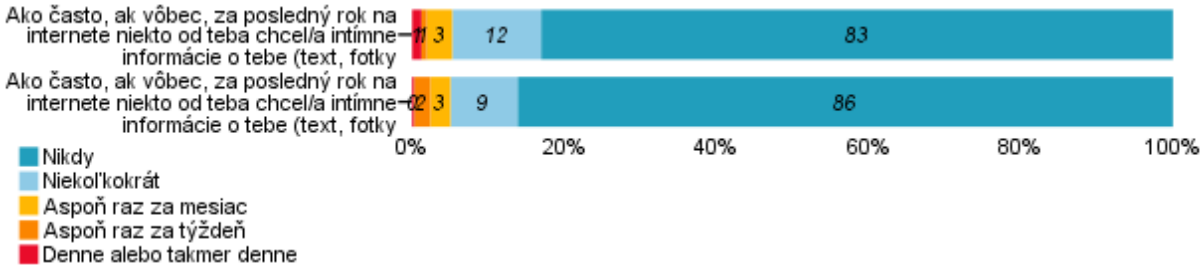

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch 419 z nich.

Mdn_21 = 1, Mdn_22 = 1, T = 1575,00, z = -1,058, p = 0,290.

Požiadala som niekoho na internete o intímne informácie o ňom alebo o nej (napr. ako vyzerá nahý/á, alebo aké má sexuálne zážitky).

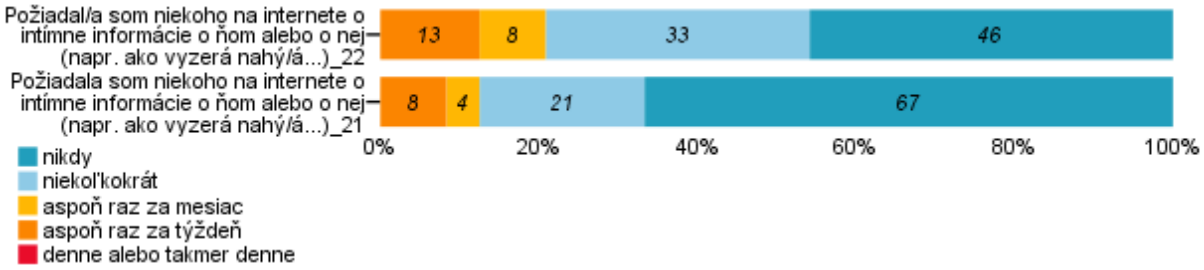

Zhrnutie

Komparácia týkajúca sa explicitných sexuálnych obsahov u tých istých respondentov za roky 2021 a 2022 preukázala, že o 3 % stúpla prevalencia tých, ktorí za posledný rok videli nejaké sexuálne obsahy z 59 % na 62 % (rozdiely sú však nesignifikantné).

Najčastejšie tieto obsahy videli prostredníctvom internetu (na mobile, PC, tablete a pod.) a to porovnateľne za sledované roky. Rovnako, aj v ostatných možnostiach odpovedali za oba roky podobne, jediný rozdiel sa týkal sextingu, konkrétne možnosti „v správe, ktorá mi bola priamo poslaná na mobilný telefón“, kde sa frekvencia takejto skúsenosti medziročne zvýšila zo 40 na 54 %.

Zvýšila sa prevalencia dostávania sexuálnych správ z 27 % na 34 %, prevalencia posielania sexuálnych správ zostala takmer rovnaká.

Užívanie návykových látok

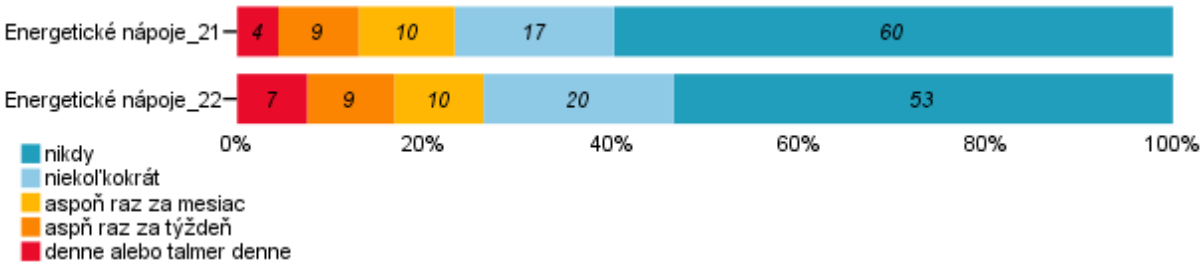

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch 546 z nich.
Mdn_21 = 1, Mdn_22 = 1, T = 14797,00, z = -3,001, p = 0,003.

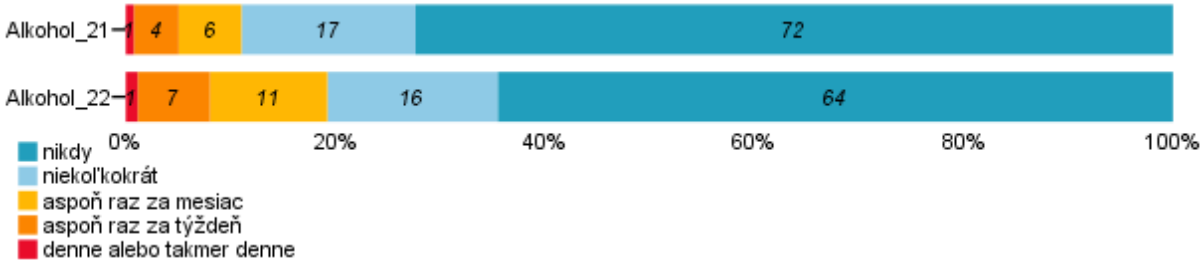

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch 535 z nich.
Mdn_21 = 1, Mdn_22 = 1, T = 8424,00, z = -5,671, p = 0,000.

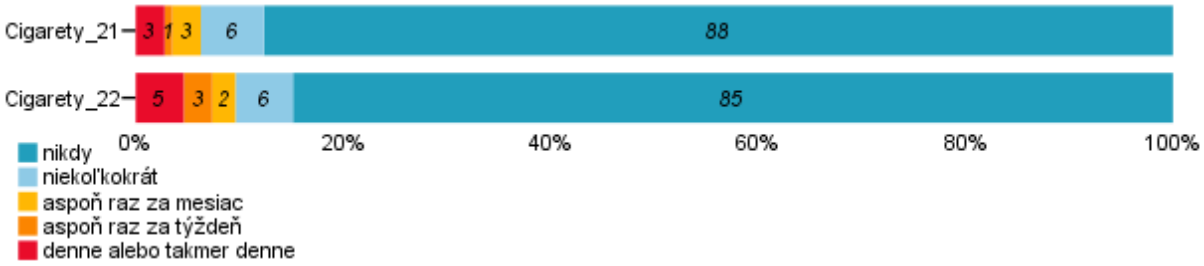

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch 542 z nich.
Mdn_21 = 1, Mdn_22 = 1, T = 1841,00, z = -3,579, p = 0,000.

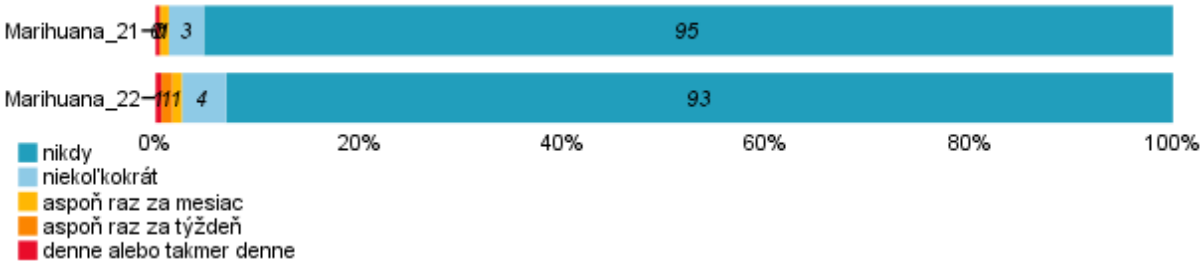

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch 549 z nich.
Mdn_21 = 1, Mdn_22 = 1, T = 442,50, z = -2,607, p = 0,009.

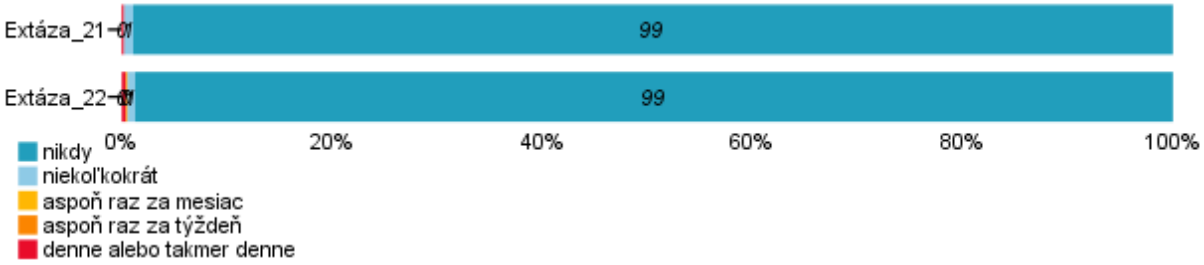

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch 554 z nich.
Mdn_21 = 1, Mdn_22 = 1, T = 40,00, z = -0,642, p = 0,521.

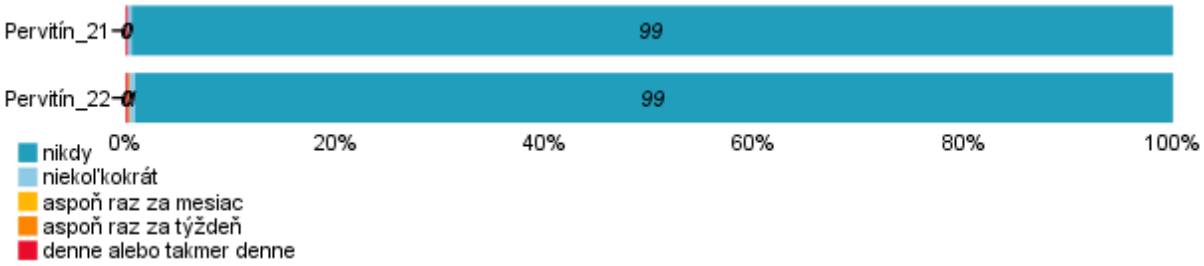

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch 554 z nich.
Mdn_21 = 1, Mdn_22 = 1, T = 22,50, z = -0,647, p = 0,518.

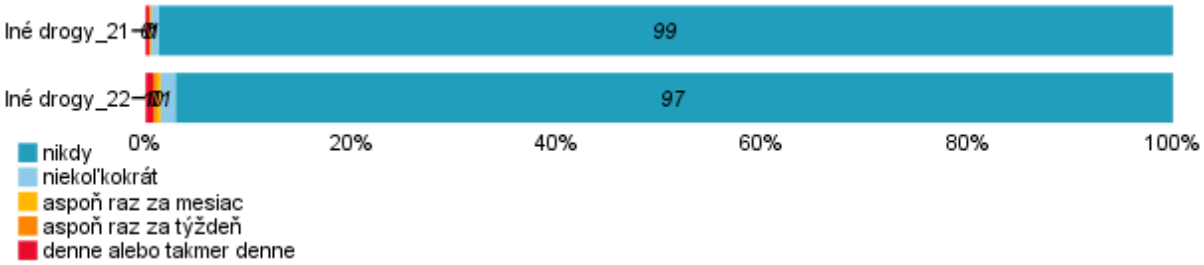

Z celkového počtu 638 respondentov odpovedalo na otázku v oboch rokoch 551 z nich.
Mdn_21 = 1, Mdn_22 = 1, T = 153,00, z = -1,824, p = 0,068.

Zhrnutie

Skúsenosť s návykovými látkami **rástla**, konkrétne:

- s energetickými nápojmi stúpla skúsenosť zo 40 na 47 % (v roku 2021 konzumovalo minimálne raz za týždeň energetické nápoje 79 respondentov, v roku 2022 sa to zvýšilo na 93 respondentov).
- s alkoholom z 28 % na 36 % (v roku 2021 konzumovalo minimálne raz za týždeň alkohol 30 respondentov, v roku 2022 sa to zvýšilo na 44 respondentov).
- s cigaretami z 12 % na 15 % (v roku 2021 fajčilo každý deň 17 respondentov, v roku 2022 sa to zvýšilo na 27 respondentov).
- s marihuanou z 5 % na 7 % (v roku 2021 užívalo marihuanu minimálne raz za mesiac 7 respondentov, v roku 2022 sa to zvýšilo na 15 respondentov).

Psychologické a sociálne premenné

Zber dát z roku 2021 a z roku 2022 na tom istom výskumnom súbore ponúkol vzácnu možnosť porovnať nazbierané premenné tých istých participantov v krátkej longitudinálnej štúdii. Porovnávali sme nasledovné psychologické a sociálne premenné:

- Emocionálne problémy
- Problémy s pozornosťou
- Vyhľadávanie intenzívnych zážitkov
- Sebaúcta
- Bezpečie a prijatie doma
- Bezpečie a prijatie v škole
- Sociálna opora priatelia
- Sociálna fóbia
- Pocit šťastia a životnej spokojnosti
- Depresívna nálada

V nasledujúcich analýzach sme na identifikáciu diferenciácií použili párový t-test.

Emocionálne problémy

Škálu emocionálnych problémov vyplnilo kompletne v roku 2021 a aj v roku 2022 517 participantov. Medzi zberom v roku 2021 a 2022 sme nezaznamenali významnú zmenu. Konkrétne hodnoty sú prezentované v tabuľke a v grafe.

Rozdiel medzi hodnotami z roku 2021 a 2022 v emocionálnych problémoch

	Rok 2021		Rok 2022		t(516)	p
	M	SD	M	SD		
Emocionálne problémy	10,2031	3,377	10,145	3,809	0,424	0,672

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia;

Rozdiel medzi hodnotami z roku 2021 a 2022 v emocionálnych problémoch

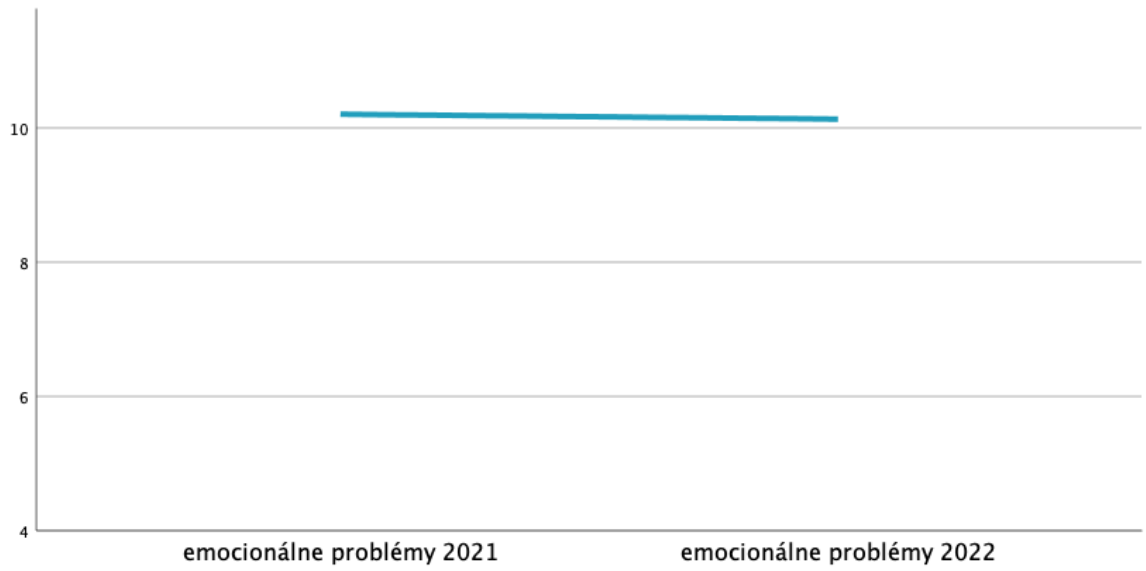

Problémy s pozornosťou

Škálu problémov s pozornosťou vyplnilo kompletne v roku 2021 a aj v roku 2022 561 participantov. Medzi zberom v roku 2021 a 2022 sme nezaznamenali významnú zmenu. Konkrétne hodnoty sú prezentované v tabuľke a v grafe.

Rozdiel medzi hodnotami z roku 2021 a 2022 v problémoch s pozornosťou

	Rok 2021		Rok 2022		t(560)	p
	M	SD	M	SD		
Problémy s pozornosťou	3,576	1,450	3,562	1,553	0,228	0,820

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia;

Rozdiel medzi hodnotami z roku 2021 a 2022 v problémoch s pozornosťou

Vyhľadávanie intenzívnych zážitkov

Škálu „vyhľadávanie intenzívnych zážitkov“ (sensation seeking) vyplnilo kompletne v roku 2021 a aj v roku 2022 559 participantov. Medzi zberom v roku 2021 a 2022 sme nezaznamenali významnú zmenu. Konkrétne hodnoty sú prezentované v tabuľke a v grafe.

Rozdiel medzi hodnotami z roku 2021 a 2022 vo vyhľadávaní intenzívnych zážitkov

	Rok 2021		Rok 2022		t(558)	p
	M	SD	M	SD		
Vyhľadávanie intenzívnych zážitkov	3,340	1,563	3,382	1,688	-0,662	0,508

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia;

Rozdiel medzi hodnotami z roku 2021 a 2022 vo vyhľadávaní intenzívnych zážitkov

Sebaúcta

Škálu sebaúcty vyplnilo kompletne v roku 2021 a aj v roku 2022 485 participantov. Medzi zberom v roku 2021 a 2022 sme zaznamenali zvýšenie sebaúcty. Konkrétne hodnoty sú prezentované v tabuľke a v grafe.

Rozdiel medzi hodnotami z roku 2021 a 2022 v sebaúcte

	Rok 2021		Rok 2022		t(484)	p
	M	SD	M	SD		
Sebaúcta	13,120	3,064	13,528	3,260	-2,770	0,006

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia;

Rozdiel medzi hodnotami z roku 2021 a 2022 v sebaúcte

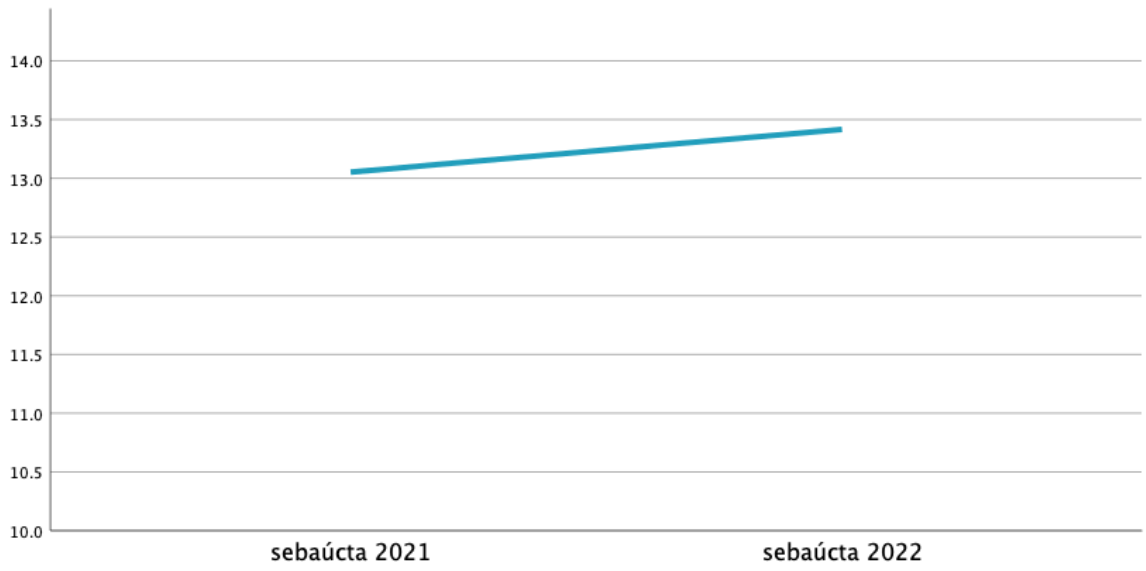

Bezpečie a prijatie doma

Škálu vnímaného bezpečia a prijatia doma vyplnilo kompletne v roku 2021 a aj v roku 2022 523 participantov. Medzi zberom v roku 2021 a 2022 sme nezaznamenali významnú zmenu. Konkrétne hodnoty sú prezentované v tabuľke a v grafe.

Rozdiel medzi hodnotami z roku 2021 a 2022 v otázke bezpečia a prijatia doma

	Rok 2021		Rok 2022		t(522)	p
	M	SD	M	SD		
Bezpečie a prijatie doma	9,998	1,817	9,977	1,774	-0,273	0,785

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia;

Rozdiel medzi hodnotami z roku 2021 a 2022 v otázke bezpečia a prijatia doma

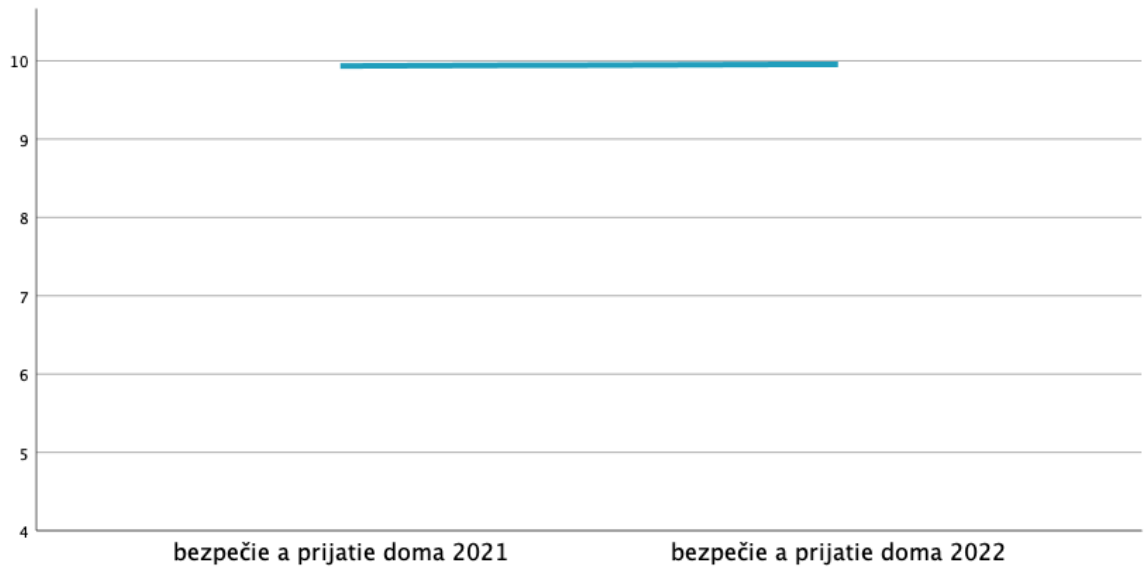

Bezpečie a prijatie v škole

Škálu vnímaného bezpečia a prijatia v škole vyplnilo kompletne v roku 2021 a aj v roku 2022 345 participantov. Medzi zberom v roku 2021 a 2022 sme nezaznamenali významnú zmenu. Konkrétne hodnoty sú prezentované v tabuľke a v grafe.

Rozdiel medzi hodnotami z roku 2021 a 2022 v otázke bezpečia a prijatia v škole

	Rok 2021		Rok 2022		t(344)	p
	M	SD	M	SD		
Bezpečie a prijatie v škole	14,351	3,283	14,087	3,606	1,432	0,153

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia;

Rozdiel medzi hodnotami z roku 2021 a 2022 v otázke bezpečia a prijatia v škole

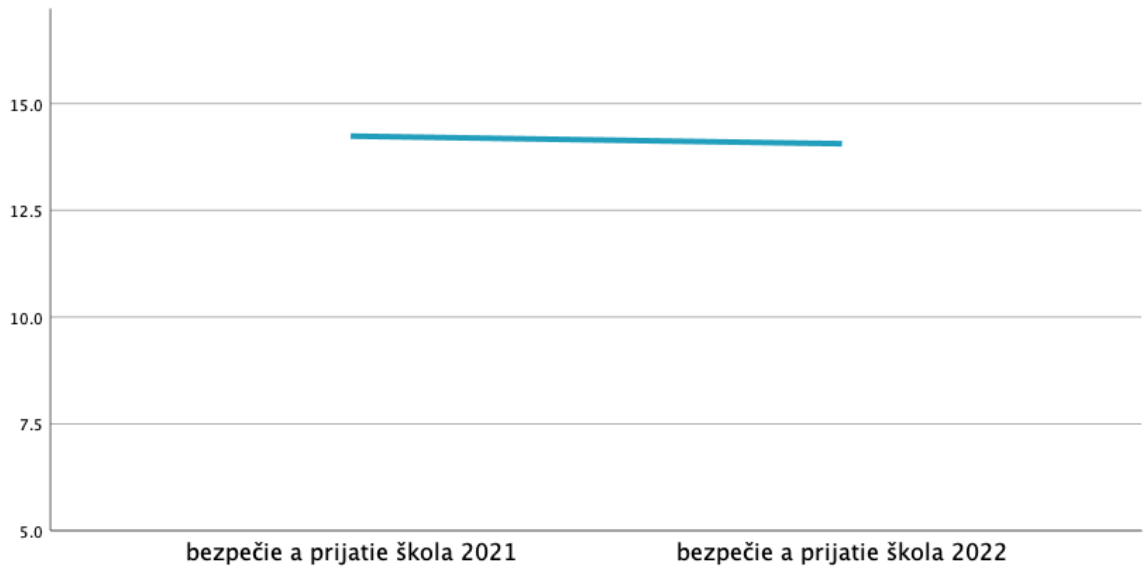

Sociálna opora – priatelia

Škálu sociálnej opory od priateľov vyplnilo kompletne v roku 2021 a aj v roku 2022 516 participantov. Medzi zberom v roku 2021 a 2022 sme nezaznamenali významnú zmenu. Konkrétne hodnoty sú prezentované v tabuľke a v grafe.

Rozdiel medzi hodnotami z roku 2021 a 2022 v sociálnej opore od priateľov

	Rok 2021		Rok 2022		t(515)	p
	M	SD	M	SD		
Sociálna opora priatelia	9,500	2,247	9,430	2,276	0,670	0,503

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia;

Rozdiel medzi hodnotami z roku 2021 a 2022 v sociálnej opore od priateľov

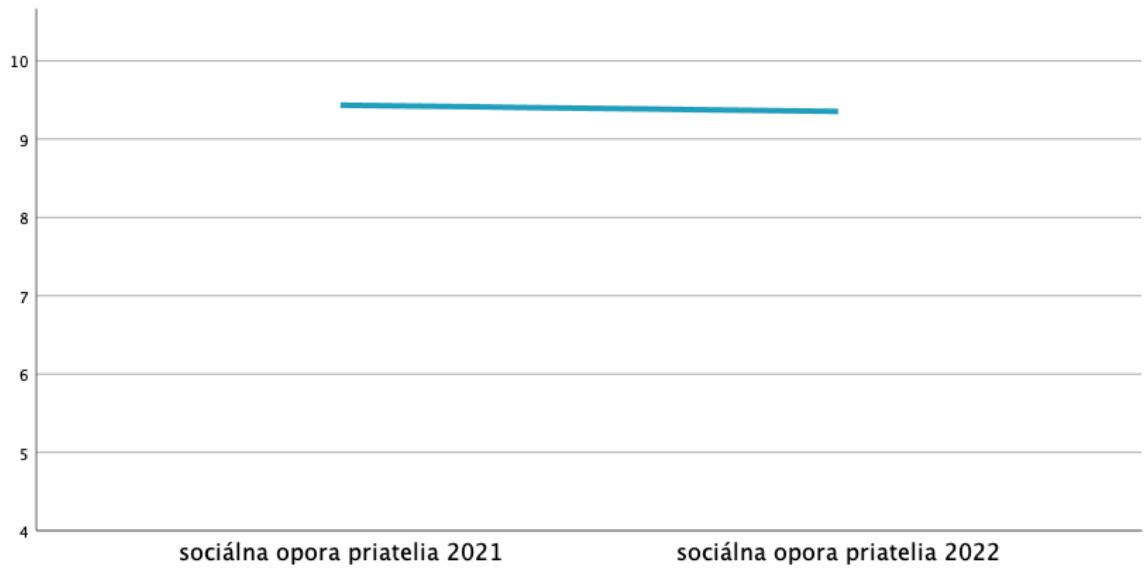

Sociálna fóbia

Škálu sociálnej fóbie vyplnilo kompletne v roku 2021 a aj v roku 2022 419 participantov. Medzi zberom v roku 2021 a 2022 sme zaznamenali malé zlepšenie v prejavoch sociálnej fóbie. Konkrétne hodnoty sú prezentované v tabuľke a v grafe.

Rozdiel medzi hodnotami z roku 2021 a 2022 v sociálnej fóbii

	Rok 2021		Rok 2022		t(418)	p
	M	SD	M	SD		
Sociálna fóbia	10,606	4,495	10,217	4,788	1,935	0,054

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia;

Rozdiel medzi hodnotami z roku 2021 a 2022 v sociálnej fóbii

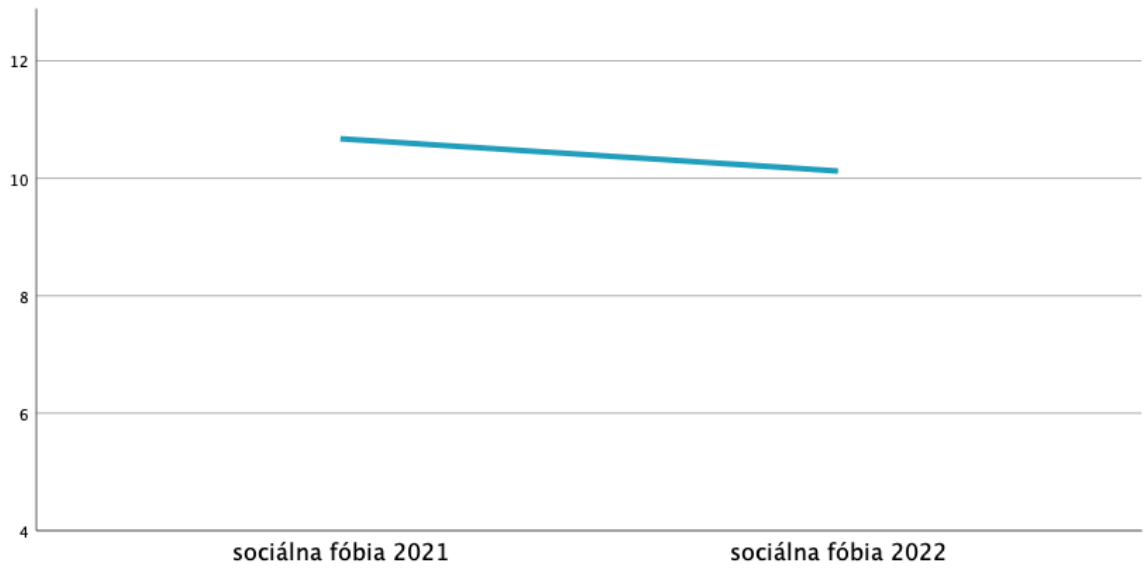

Šťastie a životná spokojnosť

Škálu pocitu šťastia a životnej spokojnosti vyplnilo kompletne v roku 2021 a aj v roku 2022 532 participantov. Medzi zberom v roku 2021 a 2022 sme zaznamenali pokles pocitu šťastia a životnej spokojnosti. Konkrétne hodnoty sú prezentované v tabuľke a v grafe.

Rozdiel medzi hodnotami z roku 2021 a 2022 v pocite šťastia a životnej spokojnosti

	Rok 2021		Rok 2022		t(531)	p
	M	SD	M	SD		
Šťastie a životná spokojnosť	12,697	3,138	12,169	3,418	3,909	>0,00

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia;

Rozdiel medzi hodnotami z roku 2021 a 2022 v pocite šťastia a životnej spokojnosti

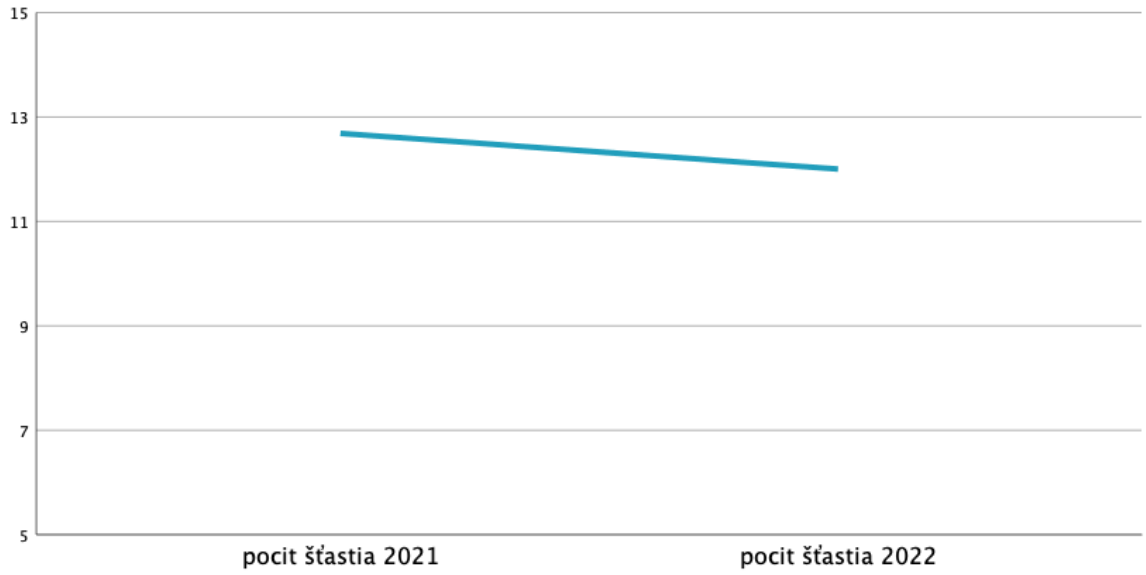

Depresívna nálada

Škálu depresívnej nálady vyplnilo kompletne v roku 2021 a aj v roku 2022 407 participantov. Medzi zberom v roku 2021 a 2022 sme nezaznamenali významnú zmenu. Konkrétne hodnoty sú prezentované v tabuľke a v grafe.

Rozdiel medzi hodnotami z roku 2021 a 2022 v otázke depresívnej nálady

	Rok 2021		Rok 2022		t(406)	p
	M	SD	M	SD		
Depresívna nálada	7,531	2,239	7,754	2,337	-1,860	0,064

Poznámka: M = priemer; SD = štandardná odchýlka; t = t-test; p = signifikancia;

Rozdiel medzi hodnotami z roku 2021 a 2022 v otázke depresívnej nálady

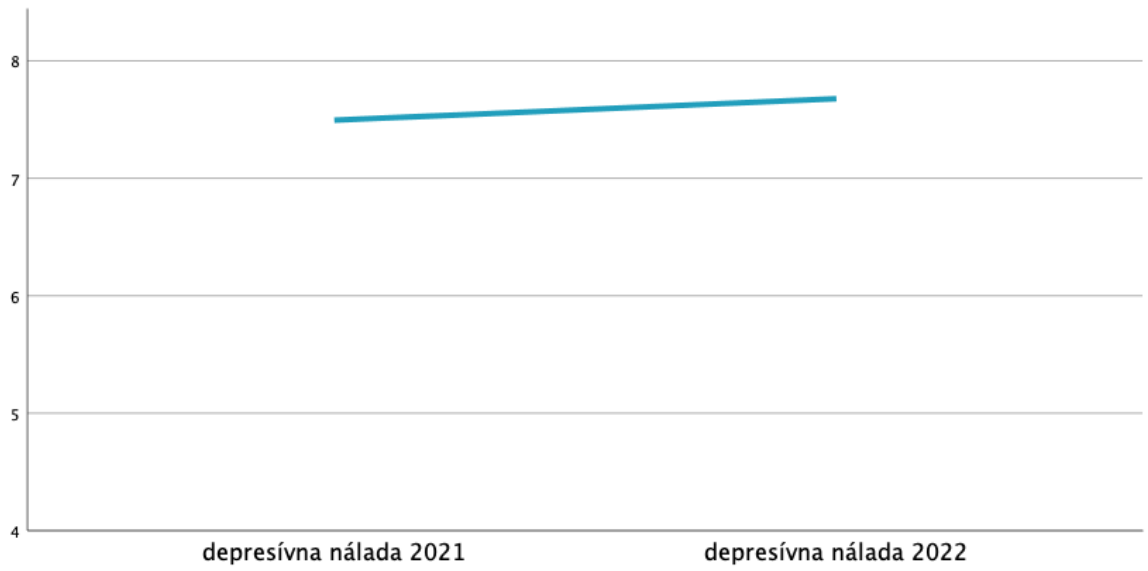

HLAVNÉ ZISTENIA

- Medzi rokom 2021 a rokom 2022 narástla sebaúcta
- Medzi rokom 2021 a rokom 2022 klesli prejavy sociálnej fóbie
- Medzi rokom 2021 a rokom 2022 kleslo pociťované šťastie a životná spokojnosť
- Medzi rokom 2021 a rokom 2022 sa nezmenili prejavy depresívnej nálady

Zhrnutie

Možnosť porovnať tých istých participantov po jednom roku ponúka vzácnu možnosť nahliadnuť do vývoja prežívania a správania mladých ľudí. Prezentovali sme iba výsledky participantov, ktorí vyplnili v roku 2021 a 2022 plne porovnávané škály a podarilo sa nám ich identifikovať a dáta spojiť. Preto je počet ľudí v analyzovaných skupinách menší, ako je celý výskumný súbor. Jeden rok je však príliš krátke obdobie, aby sme zachytili výrazné zmeny v oblasti psychických premenných. Pri viacerých premenných sme nezaznamenali štatisticky významnú zmenu. Išlo o emocionálne problémy, problémy s pozornosťou, vyhľadávanie intenzívnych zážitkov, bezpečie a prijatie doma, bezpečie a prijatie v škole, sociálnu oporu od priateľov. Zdá sa, že ide o pomerne stabilné faktory, ktoré sa medzi rokmi výrazne neposunuli. Tiež treba uviesť, že dáta z roku 2021 a 2022 sú v priemere horšie v porovnaní s rokom 2018, keď sme tie isté škály položili reprezentatívnemu súboru detí a mladých ľudí (9 – 17 rokov) (Holdoš, et al., 2022). V roku 2018

bola použitá iná metodológia zberu dát, no napriek tomu je porovnanie možné a vhodné. Ak teda výskumné dáta v roku 2021/2022 vykazujú zhoršené výsledky oproti roku 2018, treba pripustiť externý vplyv napr. pandemického obdobia alebo situácie na Ukrajine.

Niektoré dáta sa medzi rokmi 2021 – 2022 aj zlepšili. Vzrástla sebaúcta a klesli prejavy sociálnej fóbie. Zmeny nie sú obrovské, ale sú štatisticky významné. Obe zmeny by sme mohli interpretovať poľavením karanténnych opatrení spojených s pandémiou v roku 2022 a častejším vystavením detí a mladých kontaktom s rovesníkmi, čo následne mohlo znížiť prejavy sociálnej fóbie a sekundárne aj zvýšiť sebaúctu. Ide však iba o hypotézu, ktorú je treba ďalej skúmať.

Niektoré ukazovatele sa naopak jemne zhoršili. Ide najmä o prežívanie pocitu šťastia a životnej spokojnosti a tiež v prejavoch depresívnej nálady. Pri depresívnej nálade sa zmena blížila ku štatisticky významnej, ale nedosiahla ju. Napriek tomu ju uvádzame, lebo ju pokladáme za psychologicky významnú. Ponúkajú sa dve interpretácie. Prvá je, že vplyv pandémie, finančnej, energetickej krízy, vojny na Ukrajine a ďalšie udalosti môžu dlhodobo vplývať na deti a mladých ľudí o oni sa cítia stále menej šťastní a spokojní. Ak by táto interpretácia sedela, pravdepodobne by sa zhoršili ukazovatele detí a mladých aj v emocionálnych problémoch, pocite bezpečia a prijatia doma a v škole. Druhou možnou interpretáciou je, že istý pesimizmus a zhoršené hodnoty sú prirodzene spojené s procesom dospievania. Deti a mladí ľudia, ktorých sme sa pýtali, boli o rok starší, a keďže zmena nebola výrazná, aj to je jedno z možných vysvetlení.

Pre úplné porovnanie ponúkame aj priemerné hodnoty celého výskumného súboru, bez spojenia dát, z roku 2021 a z roku 2022.

- emocionálne problémy – priemerná hodnota v roku 2021 bola 1,970 (SD 0,735) a v roku 2022 bola 2,002 (SD 0,773).
- problémy s pozornosťou – priemerná hodnota v roku 2021 bola 1,833 (SD 0,762) a v roku 2022 bola 1,763 (SD 0,786).
- vyhľadávanie intenzívnych zážitkov – priemerná hodnota v roku 2021 bola 1,734 (SD 0,862) a v roku 2022 bola 1,666 (SD 0,849).
- sebaúcta – priemerná hodnota v roku 2021 bola 2,435 (SD 0,769) a v roku 2022 bola 2,602 (SD 0,703).
- bezpečie a prijatie doma – priemerná hodnota v roku 2021 bola 3,282 (SD 0,658) a v roku 2022 bola 3,261 (SD 0,676).
- bezpečie a prijatie v škole – priemerná hodnota v roku 2021 bola 2,795 (SD 0,753) a v roku 2022 bola 2,768 (SD 0,751).
- sociálna opora od priateľov – priemerná hodnota v roku 2021 bola 3,118 (SD 0,816) a v roku 2022 bola 3,056 (SD 0,823).
- sociálna fóbia – priemerná hodnota v roku 2021 bola 2,088 (SD 0,920) a v roku 2022 bola 1,975 (SD 0,952).
- pocit šťastia a životnej spokojnosti – priemerná hodnota v roku 2021 bola 3,138 (SD 0,820) a v roku 2022 bola 3,014 (SD 0,895).
- depresívna nálada – priemerná hodnota v roku 2021 bola 1,903 (SD 0,584) a v roku 2022 bola 1,897 (SD 0,616).

Záver

Obdobie pandémie a obdobie jej doznievania výrazne zasiahlo do života ľudí, čo sa prejavilo v rôznych oblastiach. Vo výskumnej správe predkladáme výsledky výskumu za aktuálny rok a porovnanie tohto obdobia s obdobím pandémie so zameraním na deti a dospievajúcich a ich prežívanie a správanie. Porovnanie bolo možné realizovať na základe toho, že v predchádzajúcom roku sa uskutočnil výskum, ktorý poskytol kvalitné reprezentatívne dáta pojednávajúce o tom, ako sa darilo slovenským deťom počas pandémie. Na rovnakom výskumnom súbore sa v roku 2022 výskum zopakoval, a analýzy dát tak umožnili sledovať zmeny. Dáta boli, podobne ako v predchádzajúcom roku, zozbierané v priebehu troch týždňov v júni 2022 na celom Slovensku. Použitá bola podobná výskumná batéria pozostávajúca prevažne z otázok, ktoré boli súčasťou výskumu EU Kids Online, otázok pojednávajúcich o spánkových návykoch, užívaní návykových látok, prežívaní šťastia, sociálnej úzkosti, depresívnej nálade. Boli vypustené otázky týkajúce sa informovanosti o Covid-19 a boli nahradené otázkami pojednávajúcimi o vojne na Ukrajine.

Správa prináša veľké množstvo informácií, ktoré odrážajú správanie a prežívanie detí a mladých ľudí v rôznych oblastiach ich života. Vzhľadom na udalosti ktoré sa odohrávajú a odohrali v nedávnej minulosti v našej spoločnosti asi neprekvapí informácia, že „najpopulárnejšou“ témou detí a dospievajúcich spomedzi nebezpečných obsahov na internete sú nenávistné správy napádajúce určité skupiny alebo jednotlivcov napr. kvôli vierovyznaniu, inej farby pleti a pod., čo by malo byť veľkou výzvou pre pedagógov, psychológov, sociálnych pracovníkov a ostatné profesie, ktoré pracujú s touto cieľovou skupinou.

Mnoho odborníkov pôsobiacich v oblasti práce s deťmi a dospievajúcimi upozorňuje na ich zhoršenú psychickú pohodu – s týmto korešpondujú aj naše výsledky, pretože ako druhá „najpopulárnejšia“ téma sa ukázala téma obsahujúca návody ako byť veľmi chudý, stránky propagujúce anorexiu a bulímiu. V inej časti výskumu bolo zisťované prežívanie šťastia a životnej spokojnosti, pričom v medziročnom porovnaní bol zistený pokles pocitu šťastia a životnej spokojnosti.

Správa prináša aj zistenia týkajúce sa trávenia voľného času – napr. v roku 2022 sa viac detí a dospievajúcich venovalo športu a inej fyzickej aktivite ako v predchádzajúcom roku; klesol počet detí a dospievajúcich pomáhajúcich rodine s prácou, domácimi prácami alebo staraním sa o niekoho, mierne stúpol počet detí a dospievajúcich zabávajúcich sa s priateľmi online a mierne takisto klesol počet detí a dospievajúcich, ktorí sa stretávajú s priateľmi osobne tvárou v tvár.

Zaujímavé výsledky prinieslo porovnanie vybraných psychologických a sociálnych premenných – výraznejší rozdiel v emocionálnych problémoch, problémoch s pozornosťou, vyhľadávaní intenzívnych zážitkov, v bezpečí a prijatí doma nebol zaznamenaný. Rozdiel bol zachytený v prípade sebaúcty, ktorá v medziročnom období zaznamenala nárast.

Spomedzi všetkých respondentov 0,5 % detí a mladých ľudí vo veku 11 – 17 rokov vykazuje nadmerné používanie internetu, ktoré môže viesť k rozvoju závislosti, pričom dievčatá vykazujú výrazne vyššie nadmerné používanie internetu ako chlapci. Približne tretina detí a dospievajúcich má za posledný rok skúsenosť s niečím, čo ich na internete obťažovalo alebo znepokojilo. Skúsenosť so šikanovaním priznáva takmer štvrtina detí a dospievajúcich, pričom najčastejšou formou je šikanovanie tvárou v tvár; šikanovanie prostredníctvom technológií sa vo výskume objavilo u takmer pätiny respondentov a to najčastejšie prostredníctvom sociálnych sietí, čo by malo byť takisto výzvou pre pomáhajúce profesie, ktoré sa venujú práci s deťmi a mládežou.

Správu by sme uzavreli rovnako ako minulý rok známou poučkou: „bez kvalitných dát nie je možné robiť dobré rozhodnutia“. Preto dúfame, že aj údaje z tohtoročného výskumu a ich porovnanie s dátami z minulého roku pomôžu pri realizácii adresnej pomoci, vytváraní efektívnych preventívnych politík na rôznych úrovniach a prispejú tým k zlepšeniu kvality života detí a mládeže na Slovensku.

Literatúra

Aderka, I. M., Hofmann, S. G., Nickerson, A., Hermesh, H., Gilboa-Schectman, E., and Marom, S. (2012). Functional impairment in social anxiety disorder. *J. Anxiety Disord*. 26, 393–400. DOI: 10.1016/j.janxdis.2012.01.003

Anand, P (2016). *Happiness Explained*. Oxford University Press

Billieux, J., van Rooij, A. J., Heeren, A., Schimmenti, A., Maurage, P., Edman, J., … & Kardefelt-Winther, D. (2017). Behavioural Addiction Open Definition 2.0-using the Open Science Framework for collaborative and transparent theoretical development. *Addiction*, 112(10), 1723–1724. doi:10.1111/add.13938.

Griffiths, M. (2005). A "components" model of addiction within a biopsychosocial framework. *Journal of Substance Use, 10(*4), 191–197. doi:10.1080/14659890500114359.

Hewitt, J. P. (2009). *The Oxford handbook of positive psychology*. Oxford University Press. pp. 217–24.

Holdoš, J. 2019). Excesívne používanie internetu u detí In P. Izrael, J. Holdoš (Eds.), *Digitálne detstvo* (s. 123 – 156). VERBUM - vydavateľstvo KU.

Holdoš, J., & Druso, L. (2020). Vplyv digitálneho detoxu na excesívne používanie internetu, sociálnych médií a spánkové návyky. B*ehaviorálne závislosti v kontexte sociálneho fungovania.* Banská Bystrica: Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici - Belianum, s. 34-43

Holdoš, J., Izrael, P., Almašiová, A., & Kohútová, K. (2022). *Prežívanie a správanie detí a mládeže na Slovensku počas pandémie.* Ružomberok: Katolícka univerzita v Ružomberku. VERBUM - vydavateľstvo KU, 238 s.

International Classification of Diseases 11th Revision [online]. 2020 [cit. 2020-10-21]. Dostupné z: https://icd.who.int/en.

Izrael, P., Holdoš, J., Ďurka, R., Hasák, M., (2020*). Slovenské deti a dospievajúci na internete: Záverečná správa z výskumu EU Kids Online IV – Slovenská republika*. Ružomberok: Katolícka univerzita v Ružomberku.

Joseph, S., Linley, P. A., Harwood, J., Lewis, C. A., & McCollam, P. (2004). Rapid assessment of well-being: The short depression-happiness scale (SDHS). *Psychology and psychotherapy: Theory, research and practice*, 77(4), 463-478.

Kandel, D. B. (1982). Epidemiology of Depressive Mood in Adolescents. *Archives of General Psychiatry*, 39(10), 1205. doi:10.1001/archpsyc.1982.04290100065011

Peters, L., Sunderland, M., Andrews, G., Rapee, R. M., & Mattick, R. P. (2012). Development of a short form Social Interaction Anxiety (SIAS) and Social Phobia Scale (SPS) using nonparametric item response theory: The SIAS-6 and the SPS-6. *Psychological assessment,* 24(1), 66.

Šavrnochová, M., Holdoš, J., & Almašiová, A. (2020). ***Excesívne používanie internetu u adolescentov na Slovensku.*** Banská Bystrica (Slovensko) : Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici. Vydavateľstvo Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici – Belianum.

Smahel, D., Helsper, E., Kalmus, V., Blinka, L., & Ólafsson, K. (2012) *Excessive internet use among European children*. EU Kids Online, London School of Economics & Political Science, London, UK.

Smahel, D., Machackova, H., Mascheroni, G., Dedkova, L., Staksrud, E., Ólafsson, K., Livingstone, S., and Hasebrink, U. (2020). EU Kids Online 2020: Survey results from 19 countries. EU Kids Online. Doi: 10.21953/lse.47fdeqj01ofo

Surzykiewicz, J., Skalski, S. B., Niesiobędzka, M., Gladysh, O., Konaszewski, K. (2022). Brief screening measures of mental health for war-related dysfunctional anxiety and negative persistent thinking. *Personality and Individual Differences.* 195(111697). https://doi.org/10.1016/j.paid.2022.111697.

Zuckerman, M. (2009). Sensation seeking. In M. R. Leary & R. H. Hoyle (Eds.), *Handbook of individual differences in social behavior* (pp. 455–465). The Guilford Press.

Použité fotografie

Strana 5 (Mladí ľudia)
Image by pressfoto on Freepik

Kapitola Trávenie voľného času deťmi a dospievajúcimi (Basketbalista v meste)
Image by Freepik

Kapitola Používanie internetu (Chlapec s počítačom)
Image by Freepik

Kapitola Spánkové návyky (Chlapec v posteli)
Image by Freepik

Kapitola Negatívna skúsenosť v online prostredí (Dievča s telefónom)
Image by pvproductions on Freepik

Kapitola Nebezpečný obsah na internete (Symbol rádioaktivity)
Image by studiogstock on Freepik

Kapitola Bezpečnosť na internete (symbol wifi)
Image by rawpixel.com on Freepik

Kapitola Šikanovanie a kyberšikanovanie (tri dievčatá)
Image by Freepik

Kapitola Sexuálny obsah a sexting (Tínedžerka so slúchadlami a telefónom)
Image by wayhomestudio on Freepik

Kapitola Excesívne používanie internetu a sociálnych médií (Dievčatá s mobilmi)
Image by Freepik

Kapitola Užívanie návykových látok (Cigareta)
Image by macrovector on Freepik

Kapitola Deti, mladí a vojna na Ukrajinen (Ukrajinské farby)
Image by Vectonauta on Freepik

Kapitola Analýza psychologických a sociálnych premenných (Tri šťastné deti)
Image by pressfoto on Freepi

Kapitola Vybrané premenné v porovnaní výskumov 2021 a 2022 (Drevené kocky s letopočtom)
https://www.freepik.com/premium-photo/hand-flipping-wooden-cubes-blocks-blue-background-change-year-2021-2022-new-year-holiday-concept_29993271.htm#query=2021%20cubes&position=46&from_view=search&track=sph